HADİSLERLE İSLAM

SERLEVHA HADİSLER

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

VII. BÖLÜM
TARİH VE MEDENİYET -I-

VII. BÖLÜM
TARİH VE MEDENİYET -II-

VIII. BÖLÜM
EBEDİ HAYAT, ÂHİRET

TAKDİM

Hz. Peygamber'in sözlerini ve onun sünnetini çağlar ötesine taşıyan hadis ilmi, Müslümanlar için bütün zamanlarda ilgi odağı olmuş, onların varlık, bilgi ve değer tasavvurlarına kaynaklık etmiştir. Aynı zamanda, asr-ı saadeti bugüne taşıma gayretinin ana vasıtası olarak görülen hadisler konusunda muazzam külliyatlar vücuda getirilmiş, geniş bir literatür oluşturulmuştur.

Söz konusu literatürün ve sahip olunan klasik hadis kaynaklarının içinde bulunduğumuz zamana taşınması ve ümmetin istifadesine sunulması noktasında çeşitli çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir. Türkiye'de de Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren Allah Resûlü'nün çağlar üstü örnekliğini ve mesajlarını günümüze nakletmek amacıyla çeşitli eserler kaleme alınmıştır. Bu eserler zincirinin son halkası olan ve Başkanlığımız tarafından yayınlanan *Hadislerle İslam* adlı eser, Hz. Peygamber'in sünnetini ve hadislerini doğru anlama ihtiyacına binaen telif edilmiş, bunun yanında bu kıymetli mirası modern zamanın problemlerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak sade ve anlaşılır bir dille günümüz okuyucularına sunmuştur. *Hadislerle İslam*, kapsam, katılım, altyapı, içerik ve üslup açısından kendisinden önce yayınlanan eserlere nispetle farklı bir özellik arz etmekte ve ilmî değerinin yanında seçkin bir hadis kaynağı olarak önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Yedi cilt halinde telif edilen, geniş bir mukaddime, giriş ve sekiz ana bölümden oluşan *Hadislerle İslam*'da yer alan konular, yaşadığımız çağın gerçeklerini, edebî zevkini, hassasiyetini, niteliğini dikkate alarak tespit edilmiştir. Konuların işlenişinde öncelikle hadislerin âyetlerle ve yine hadislerle izahı yöntemi takip edilmiştir. Konularına göre tasnif edilen hadislerin klasik hadis kitaplarında olduğu üzere alt alta sıralanması yerine konular belirli bir kurgu ve yazı bütünlüğü içerisinde yorumlanarak sunulmuştur. Eserde yer alan bütün konuların baş kısmında, başlıktan sonra, ortalama dört-beş hadise yer verilmiştir. "Serlevha hadis" diye adlandırdığımız bu rivayetlerin sahabi ravisi, Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kaynağı da belirtilmiştir. Serlevha hadisler, muteber kaynaklardan, sahih rivayetlerden ve konunun ana fikrini yansıtan hadislerden seçilmiştir. Serlevha hadislerin kısa ve ezberlenmesinin kolay olmasına, ayrıca konuların bu hadisler çerçevesinde işlenmesine olabildiğince dikkat edilmiştir.

Elinizdeki eser, *Hadislerle İslam* adlı eserde kullanılan, her bir konu başlığı altında zikredilen hadislerin derlenmesiyle oluşturulmuştur. Konularına göre tasnif edilen ve 1601 rivayete yer verilen eser ile *Hadislerle İslam*'ın özünü teşkil eden, muteber kaynaklardan derlenen bir "hadis seçkisi" meydana getirilmiştir. Allah Resûlü'nün rahmet ve hikmet dolu dünyasını keşfetmeye çağıran eserimizde yer alan her bir hadis ile ruh ve mana dünyamızda, düşünce ufkumuzda yeni pencereler açılmasını temenni ediyor ve eserimizi İslam ümmetinin ve tüm insanlığın istifadesine sunuyoruz.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

GİRİŞ

İSTİÂZE
ÂLEMLERİN RABBİNE SIĞINMAK

١- قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشِّقَاقِ وَالنِّفَاقِ وَسُوءِ الْأَخْلاَقِ."

٢- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةً مِنَ الْفِرَاشِ، فَالْتَمَسْتُهُ، فَوَقَعَتْ يَدِى عَلَى بَطْنِ قَدَمَيْهِ، وَهُوَ فِى الْمَسْجِدِ وَهُمَا مَنْصُوبَتَانِ وَهُوَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لاَ أُحْصِى ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ."

٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْقِلَّةِ وَالذِّلَّةِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ."

٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ، وَيَقُولُ: "إِنَّ أَبَاكُمَا كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ، أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ."

İSTİÂZE
ÂLEMLERİN RABBİNE SIĞINMAK

1. Ebû Hüreyre, Allah Resûlü'nün (sav) şöyle dua ettiğini söylemektedir: "*Allah'ım! Bozgunculuktan, münafıklıktan ve kötü ahlâktan sana sığınırım.*"

(D1546 Ebû Dâvûd, Vitr, 32; N5473 Nesâî, İstiâze, 21)

2. Hz. Âişe anlatıyor: "Bir gece Allah Resûlü'nü (sav) yatakta bulamadım, onu el yordamıyla aramaya başladım. O sırada elim ayaklarının tabanlarına değdi. Ayaklarını dikmiş vaziyette secde hâlindeydi ve '*Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin.*' diye dua ediyordu."

(M1090 Müslim, Salât, 222)

3. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle dua ediyordu: "*Allah'ım! Fakirlikten, yokluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım.*"

(D1544 Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

4. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Hasan ile Hüseyin için dua ederek şu sözlerle (onların başına gelebilecek kötülüklerden) Allah'a sığınırdı: "*Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım.*" Sonra da "*Atanız İbrâhim de bu duayı oğulları İsmâil ile İshak için yapardı.*" derdi.

(B3371 Buhârî, Enbiyâ, 10)

٥- عَنْ شُتَيْرِ بْنِ شَكَلٍ عَنْ أَبِيهِ شَكَلِ بْنِ حُمَيْدٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِى تَعَوُّذًا أَتَعَوَّذُ بِهِ. قَالَ: فَأَخَذَ بِكَتِفِى فَقَالَ "قُلِ اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِى وَمِنْ شَرِّ بَصَرِى وَمِنْ شَرِّ لِسَانِى وَمِنْ شَرِّ قَلْبِى وَمِنْ شَرِّ مَنِيِّى."

٦- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ لاَ أُعَلِّمُكُمْ إِلاَّ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا يَقُولُ "اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِى تَقْوَاهَا وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلاَهَا اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ وَعِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ وَدَعْوَةٍ لاَ يُسْتَجَابُ لَهَا."

BESMELE
HER HAYRIN ANAHTARI

٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُّ كَلَامٍ أَوْ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَا يُفْتَحُ بِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَهُوَ أَبْتَرُ، أَوْ قَالَ أَقْطَعُ."

٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ، فَإِنْ نَسِيَ فِى أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ فِى أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ."

5. Şüteyr b. Şekel'in naklettiğine göre, babası Şekel b. Humeyd şunları anlatmıştı: "Hz. Peygamber'e (sav) giderek, 'Ey Allah'ın Resûlü, bana kendisiyle Allah'a sığınacağım bir dua öğret.' dedim. Hz. Peygamber omzumdan tuttu ve şöyle buyurdu: '*De ki, Allah'ım! Kulağımın şerrinden, gözümün şerrinden, dilimin şerrinden, kalbimin şerrinden ve şehvetimin şerrinden sana sığınırım.*'"

(T3492 Tirmizî, Deavât, 74)

6. Zeyd b. Erkam şöyle demiştir: Ben size sadece Resûlullah'ın (sav) bize öğrettiğini öğretiyorum. O şöyle derdi: "*Allah'ım! Âcizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, ihtiyarlıktan, kabir azabından sana sığınırım. Allah'ım! Nefsime takvasını (sorumluluk bilincini) nasip et ve onu arındır; onu en iyi arındıracak olan sensin. Onun dostu ve velisi sensin. Allah'ım! Huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten, fayda vermeyen ilimden ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım.*"

(N5460 Nesâî, İstiâze, 13; M6906 Müslim, Zikir, 73)

BESMELE
HER HAYRIN ANAHTARI

7. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "*Yüce Allah'ı anarak başlanmayan her anlamlı söz veya iş, bereketsizdir/sonuçsuzdur.*"

(HM8697 İbn Hanbel, II, 360)

8. Hz. Âişe'nin rivayet ettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "*Biriniz yemek yiyeceği zaman 'Bismillâh' (Allah'ın adıyla) desin. Eğer yemeğin başında besmele çekmeyi unutursa, 'Bismillâhi fî evvelihî ve âhirihî' (Başında da sonunda da Allah'ın adıyla) desin.*"

(T1858 Tirmizî, Et'ıme, 47)

٩- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "أَغْلِقْ بَابَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا، وَأَطْفِ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ، وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَلَوْ بِعُودٍ تَعْرُضُهُ عَلَيْهِ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ، وَأَوْكِ سِقَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ."

١٠- عَنِ الْبَرَاءِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ قَالَ "اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَحْيَا وَبِاسْمِكَ أَمُوتُ." وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ."

١١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أُدْخِلَ الْمَيِّتُ الْقَبْرَ، قَالَ: "بِسْمِ اللَّهِ. وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ."

HAMDELE
HER TÜRLÜ ÖVGÜ, ÂLEMLERİN RABBİNE ÖZGÜ

١٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُّ أَمْرٍ ذِى بَالٍ، لاَ يُبْدَأُ فِيهِ بِالْحَمْدِ، أَقْطَعُ."

9. Câbir b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Evine girdiğin zaman) besmele çekerek kapını kapa. Çünkü şeytan (besmeleyle) kapanan bir kapıyı açamaz. Besmele çekerek lambanı söndür. Besmele çekerek, (enine koyacağın) bir tahta parçası ile de olsa kabını(n ağzını) ört. Yine besmele çekerek su kabını(n ağzını da) ört."*

(D3731 Ebû Dâvûd, Eşribe, 22)

10. Berâ'dan nakledildiğine göre Hz. Peygamber (sav) yatağına yattığında, "*Allâhümme bismike ahyâ ve bismike emût*" (*Allah'ım! Senin isminle yaşar, senin isminle ölürüm.*) buyurur; uykudan uyandığında da "*Elhamdülillâhillezî ahyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhi'n-nüşûr*" (*Canlarımızı aldıktan sonra bizi dirilten Allah'a hamdolsun; diriltmek yalnız ona mahsustur.*) buyururdu.

(M6887 Müslim, Zikir, 59)

11. İbn Ömer'in naklettiğine göre, cenaze kabre konulurken Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: "*Bismillâhi ve alâ milleti Resûlillâh*" [*(Seni) Allah'ın adıyla ve Resûlullah'ın dini üzere (kabre koyuyoruz).*]

(İM1550 İbn Mâce, Cenâiz, 38)

HAMDELE
HER TÜRLÜ ÖVGÜ, ÂLEMLERİN RABBİNE ÖZGÜ

12. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah'a hamd ile başlanılmayan her önemli iş noksandır/bereketsizdir."

(İM1894 İbn Mâce, Nikâh, 19)

١٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، إِذَا رَأَى مَا يُحِبُّ قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ." وَإِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ."

١٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى عَبْدٍ نِعْمَةً فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، إِلاَّ كَانَ الَّذِى أَعْطَاهُ أَفْضَلَ مِمَّا أَخَذَ."

١٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا."

١٦- عَنْ أَبِى مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "الطُّهُورُ شَطْرُ الإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلأُ الْمِيزَانَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلآنِ -أَوْ تَمْلأُ- مَا بَيْنَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ..."

13. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Allah Resûlü (sav), hoşuna giden bir şey gördüğünde, *'Hamdolsun Allah'a ki yararlı şeyler O'nun nimetiyle tamamlanır.'* der; hoşuna gitmeyen bir şey gördüğündeyse, *'Her hâlükârda Allah'a hamdolsun.'* derdi."

(İM3803 İbn Mâce, Edeb, 55)

14. Enes'ten nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın verdiği nimet karşısında kulun "Elhamdülillâh" diyerek hamdetmesi, o nimetten daha değerlidir."*

(İM3805 İbn Mâce, Edeb, 55)

15. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah Teâlâ, kulunun bir şey yedikten sonra hamdetmesinden veya bir şey içtikten sonra hamdetmesinden hoşnut olur."*

(M6932 Müslim, Zikir, 89)

16. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Temizlik imanın yarısıdır. 'Elhamdülillâh' mizanı doldurur. 'Sübhânallâh' ve 'Elhamdülillâh' göklerle yer arasını doldururlar..."*

(M534 Müslim, Tahâret, 1)

SALVELE
YÜCE RESÛL'E SALÂT ve SELÂM

١٧- حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ: لَقِيَنِى كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ: أَلاَ أُهْدِى لَكَ هَدِيَّةً؟ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ، فَكَيْفَ نُصَلِّى عَلَيْكَ؟ قَالَ: "قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ."

١٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَوْلَى النَّاسِ بِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَىَّ صَلاَةً."

١٩- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْبَخِيلُ الَّذِى مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ."

SALVELE
YÜCE RESÛL'E SALÂT ve SELÂM

17. Hakem'in işitip bize naklettiğine göre, Abdurrahman b. Ebû Leylâ şöyle demiştir: "Kâ'b b. Ucre, benimle karşılaşınca, 'Sana bir hediye vereyim mi?' dedi (ve şöyle devam etti): 'Bir gün Peygamber (sav) yanımıza geldi. Biz, 'Ey Allah'ın Resûlü! Sana nasıl selâm vereceğimizi öğrendik. Peki, sana nasıl salavât getireceğiz?' dedik. Allah Resûlü de şöyle buyurdu: *'Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed ailesine, tıpkı İbrâhim ailesine rahmet eylediğin gibi rahmet et. Şüphesiz sen, övgüye en lâyık ve şanı en yüce olansın. Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed ailesine, tıpkı İbrâhim ailesine bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle! Şüphesiz sen övgüye en lâyık ve şanı en yüce olansın.' deyin.*"

(B6357 Buhârî, Deavât, 32; M908 Müslim, Salât, 66)

18. Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü insanların bana en yakını, bana en çok salavât getirendir."*

(T484 Tirmizî, Vitr, 21)

19. Ali b. Ebû Tâlib'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cimri, yanında anıldığım hâlde bana salavât getirmeyen kimsedir."*

(T3546 Tirmizî, Deavât, 100)

٢٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا وَلاَ تَجْعَلُوا قَبْرِى عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ تَبْلُغُنِى حَيْثُ كُنْتُمْ."

٢١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا."

20. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Benim kabrimi de bayram yeri hâline getirmeyin. Bana salavât getirin. Çünkü nerede olursanız olun, salavâtınız bana ulaşır."*

(D2042 Ebû Dâvûd, Menâsik, 96, 97)

21. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana bir kez salavât getirene Allah on kez salavât getirir (rahmet eyler)."*

(M912 Müslim, Salât, 70)

I. BÖLÜM

ALLAH, ÂLEM, İNSAN ve DİN

ALLAH
ÂLEMLERİN RABBİ

٢٢- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ الْمُشْرِكِينَ قَالُوا لِلنَّبِيِّ ﷺ : يَا مُحَمَّدُ انْسُبْ لَنَا رَبَّكَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ''قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ.''

٢٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ... أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ: ''الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى كَفَانِى وَآوَانِى وَأَطْعَمَنِى وَسَقَانِى وَالَّذِى مَنَّ عَلَىَّ فَأَفْضَلَ وَالَّذِى أَعْطَانِى فَأَجْزَلَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ. اللَّهُمَّ! رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ وإِلَهَ كُلِّ شَيْءٍ أَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.''

٢٤- عَنْ أَبِى مُوسَى قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِى سَفَرٍ فَكُنَّا إِذَا عَلَوْنَا كَبَّرْنَا فَقَالَ: ''ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لاَ تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلاَ غَائِبًا، تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا قَرِيبًا.''

ALLAH
ÂLEMLERİN RABBİ

22. Übey b. Kâ'b'ın naklettiğine göre; müşrikler Hz. Peygamber'e (sav), "Yâ Muhammed! Rabbini bize tanıt." dediler. Bunun üzerine Allah Tebâreke ve Teâlâ İhlâs sûresini indirdi: "De ki, O Allah tektir, Allah Samed'dir. (O hiçbir şeye muhtaç değildir ama bütün varlıklar O'na muhtaçtır.) O, doğurmamış ve doğmamıştır. Hiçbir şey O'na denk değildir."

(HM21538 İbn Hanbel, V, 133)

23. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) yatağına yattığı zaman şöyle dua ederdi. *"Bana yeten, beni barındıran, beni yediren ve içiren, bana iyilik edip (iyiliğini) arttıran, bana nimet verip (nimetini) bollaştıran Allah'a hamdolsun. Her hâl ve durumda Allah'a hamdolsun. Her şeyin Rabbi, hükümdarı ve ilâhı olan Allah'ım! Cehennemden sana sığınırım."*

(D5058 Ebû Dâvûd, Edeb, 97, 98)

24. Ebû Musa (el-Eş'arî) anlatıyor: Bir yolculuk esnasında Hz. Peygamber (sav) ile beraberdik. Her bir tepeye çıktığımızda (yüksek sesle) tekbir getiriyorduk. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: *"Kendinize gelin! Siz sağır olan ve burada bulunmayan birisine seslenmiyorsunuz. (Bilakis) Her şeyi işiten, gören ve çok yakın olan Allah'a sesleniyorsunuz."*

(B7386 Buhârî, Tevhîd, 9)

٢٥- عَنْ أَبِى مَسْعُودٍ [الأَنْصَارِىِّ] قَالَ: كُنْتُ أَضْرِبُ مَمْلُوكًا لِى فَسَمِعْتُ قَائِلاً مِنْ خَلْفِى يَقُولُ: اعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ اعْلَمْ أَبَا مَسْعُودٍ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "لَلَّهُ أَقْدَرُ عَلَيْكَ مِنْكَ عَلَيْهِ."

٢٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنَا إِذَا أَخَذَ أَحَدُنَا مَضْجَعَهُ أَنْ يَقُولَ: "اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَرَبَّ الْأَرَضِينَ وَرَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى وَمُنْزِلَ التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذِى شَرٍّ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَالظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَالْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ."

ALLAH'IN İSİM ve SIFATLARI
EN GÜZEL İSİMLER O'NUN

٢٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَذْكُرُنِى، إِنْ ذَكَرَنِى فِى نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِى نَفْسِى، وَإِنْ ذَكَرَنِى فِى مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِى مَلَإٍ هُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ مِنِّى شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِى يَمْشِى أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً."

25. Ebû Mes'ûd (el-Ensârî) anlatıyor: Bir gün kölemi dövüyordum ki arkamdan birisi şöyle seslendi: *"Şunu iyi bil Ebû Mes'ûd!"* Bir de döndüm baktım ki Resûlullah (sav) bana şöyle söylüyor: *"Şunu iyi bil Ebû Mes'ûd! Allah'ın sana karşı gücü, senin bu köleye karşı olan güç ve kuvvetinden çok daha fazladır."*

(T1948 Tirmizî, Birr, 30)

26. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: Resûlullah (sav), herhangi birimiz yatağına yattığında şöyle dua etmesini bize emrederdi. *"Allah'ım! Göklerin ve yerlerin Rabbi! Rabbimiz, her şeyin Rabbi! Tane ve çekirdeği çatlatıp yaran! Tevrat, İncil ve Kur'an'ı indiren! Her türlü kötülük sahibinin şerrinden sana sığınırım. Onu perçeminden tutan (kudreti altında bulunduran) sensin. Sen Evvel'sin, senden önce hiçbir şey yoktur. Sen Âhir'sin, senden sonra da hiçbir şey olmayacaktır. Zâhir (varlığı delillerle apaçık olan) sensin, varlığı seninkinden daha aşikâr hiçbir şey yoktur. Bâtın (mahiyeti idrak edilemeyen, zâtı insanlar için gizli olan) sensin. Senin mahiyetinden daha gizli olan hiçbir şey yoktur."*

(T3400 Tirmizî, Deavât, 19; M6889 Müslim, Zikir, 61)

ALLAH'IN İSİM ve SIFATLARI
EN GÜZEL İSİMLER O'NUN

27. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah buyuruyor ki: Kulum beni nasıl düşünüyorsa ben öyleyim. O beni anarken ben onunla beraberim. O beni kendi başına anarsa, ben de onu kendim anarım. O beni bir topluluk içinde anarsa, ben onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. O bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim."*

(M6805 Müslim, Zikir, 2)

٢٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ أنَّ رَسُولِ اللَّه ﷺ قَالَ: ״إنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا، مِائَةً إلا وَاحِدًا، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ.״

٢٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ... ״إنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ...״

٣٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ״إنَّ لِلَّهِ تَعَالَى تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً غَيْرَ وَاحِدَةٍ مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ. هُوَ اللَّهُ الَّذِى لاَ إلَهَ إلاَّ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلاَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ الْغَفَّارُ الْقَهَّارُ الْوَهَّابُ الرَّزَّاقُ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ الْخَافِضُ الرَّافِعُ الْمُعِزُّ الْمُذِلُّ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ الْحَكَمُ الْعَدْلُ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْغَفُورُ الشَّكُورُ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ الْحَفِيظُ الْمُقِيتُ الْحَسِيبُ الْجَلِيلُ الْكَرِيمُ الرَّقِيبُ الْمُجِيبُ الْوَاسِعُ الْحَكِيمُ الْوَدُودُ الْمَجِيدُ الْبَاعِثُ الشَّهِيدُ الْحَقُّ الْوَكِيلُ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ الْمُحْصِى الْمُبْدِئُ الْمُعِيدُ الْمُحْيِى الْمُمِيتُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْوَاجِدُ الْمَاجِدُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ الْقَادِرُ الْمُقْتَدِرُ الْمُقَدِّمُ الْمُؤَخِّرُ الأَوَّلُ الْآخِرُ الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ الْوَالِى الْمُتَعَالِى الْبَرُّ التَّوَّابُ الْمُنْتَقِمُ الْعَفُوُّ الرَّءُوفُ مَالِكُ الْمُلْكِ ذُو الْجَلاَلِ وَالْإِكْرَامِ الْمُقْسِطُ الْجَامِعُ الْغَنِيُّ الْمُغْنِى الْمَانِعُ الضَّارُّ النَّافِعُ النُّورُ الْهَادِى الْبَدِيعُ الْبَاقِى الْوَارِثُ الرَّشِيدُ الصَّبُورُ.״

28. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın, yüzden bir eksik, doksan dokuz ismi vardır. Kim bu isimleri (öğrenip gereğiyle amel ederek) sayarsa cennete girer."*

(B2736 Buhârî, Şürût, 18)

29. Abdullah b. Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Muhakkak ki Allah güzeldir, güzelliği sever...*"

(M265 Müslim, Îmân, 147)

30. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın, yüzden bir eksik, doksan dokuz ismi vardır. Kim bu isimleri (öğrenip gereğiyle amel ederek) sayarsa, cennete girer. (Bu isimler şunlardır): O, kendisinden başka ilâh olmayan Allah, er-Rahmân, er-Rahîm, el-Melik, el-Kuddûs, es-Selâm, el-Mü'min, el-Müheymin, el-Azîz, el-Cebbâr, el-Mütekebbir, el-Hâlık, el-Bâri, el-Musavvir, el-Gaffâr, el-Kahhâr, el-Vehhâb, er-Rezzâk, el-Fettâh, el-Alîm, el-Kâbıd, el-Bâsıt, el-Hâfıd, er-Râfi', el-Muizz, el-Müzill, es-Semî', el-Basîr, el-Hakem, el-Adl, el-Latîf, el-Habîr, el-Halîm, el-Azîm, el-Gafûr, eş-Şekûr, el-Alî, el-Kebîr, el-Hafîz, el-Mukît, el-Hasîb, el-Celîl, el-Kerîm, er-Rakîb, el-Mücîb, el-Vâsi', el-Hakîm, el-Vedûd, el-Mecîd, el-Bâis, eş-Şehîd, el-Hakk, el-Vekîl, el-Kavî, el-Metîn, el-Velî, el-Hamîd, el-Muhsî, el-Mübdi, el-Muîd, el-Muhyî, el-Mümît, el-Hayy, el-Kayyûm, el-Vâcid, el-Mâcid, el-Vâhid, es-Samed, el-Kâdir, el-Muktedir, el-Mukaddim, el-Muahhir, el-Evvel, el-Âhir, ez-Zâhir, el-Bâtın, el-Vâlî, el-Müteâlî, el-Berr, et-Tevvâb, el-Müntekım, el-Afüv, er-Raûf, Mâlikü'l-mülk, Zü'l-celâli ve'l-ikrâm, el-Muksit, el-Câmi', el-Ganî, el-Muğnî, el-Mâni', ed-Dârr, en-Nâfi', en-Nûr, el-Hâdî, el-Bedî', el-Bâkî, el-Vâris, er-Reşîd, es-Sabûr."*

(T3507 Tirmizî, Deavât, 82)

YARATILIŞ
YOKLUKTAN VARLIĞA

٣١- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ...قَالَ "كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ..."

٣٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ... قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مِمَّ خُلِقَ الْخَلْقُ؟ قَالَ: "مِنَ الْمَاءِ."

٣٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "خُلِقَتِ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ."

٣٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ..."

٣٥- حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةٍ قَبَضَهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدْرِ الْأَرْضِ جَاءَ مِنْهُمُ الْأَحْمَرُ وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذَلِكَ وَالسَّهْلُ وَالْحَزْنُ وَالْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ."

YARATILIŞ
YOKLUKTAN VARLIĞA

31. İmrân b. Husayn (ra), (çevre kabilelerden görüşmek üzere bazı heyetler geldiğinde) Hz. Peygamber'in yanına girmiştim, Hz. Peygamber (sav), (yaratılışın başlangıcına ilişkin kendisine sorulan bir soru üzerine) ... şöyle buyurmuştur: *"(Ezelde) Allah vardı ve O'ndan başka hiçbir şey yoktu..."*

(B3191 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 1)

32. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Ey Allah'ın Resûlü! Canlılar neden (hangi maddeden) yaratılmışlardır?" diye sordum. Resûlullah, *"Sudan"* buyurdu.

(T2526 Tirmizî, Sıfatü'l-cenne, 2)

33. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Melekler nurdan, cinler alevli ateşten, Âdem ise size (Kur'an'da) tarif edildiği üzere (balçıktan) yaratılmıştır."*

(M7495 Müslim, Zühd, 60)

34. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar. Sonra anne ve babası onu Yahudi, Hıristiyan veya Mecûsî yapar."*

(B1385 Buhârî, Cenâiz, 92)

35. Ebû Musa el-Eş'arî'nin bize naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, Âdem'i yeryüzünün her tarafından aldığı bir miktar topraktan yarattı. Bu sebeple Âdemoğulları (renk ve tabiat yönünden) yeryüzü kadar (değişik şekillerde vücuda) geldiler. Onlardan kimi kızıl, kimi beyaz, kimi siyah, kimi de bunların karışımı (melez); kimi yumuşak, kimi sert, kimi kötü, kimi de iyi (huylu olarak dünyaya) geldi."*

(D4693 Ebû Dâvûd, Sünnet, 16)

MELEKLER
ÂLEMLERİN NURDAN VARLIKLARI

٣٦- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "خُلِقَتِ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُم."

٣٧- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنِّى أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ وَأَسْمَعُ مَا لاَ تَسْمَعُونَ. إِنَّ السَّمَاءَ أَطَّتْ وَحُقَّ لَهَا أَنْ تَئِطَّ. مَا فِيهَا مَوْضِعُ أَرْبَعِ أَصَابِعَ إِلاَّ وَمَلَكٌ وَاضِعٌ جَبْهَتَهُ سَاجِدًا لِلَّهِ..."

٣٨- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لِلَّهِ مَلاَئِكَةً فِي الْأَرْضِ سَيَّاحِينَ، يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلاَمَ."

٣٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلاَئِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلاَئِكَةٌ بِالنَّهَارِ، وَيَجْتَمِعُونَ فِى صَلاَةِ الْعَصْرِ وَصَلاَةِ الْفَجْرِ، ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ، وَهْوَ أَعْلَمُ بهم، فَيَقُولُ: كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِى؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ، وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ."

MELEKLER
ÂLEMLERİN NURDAN VARLIKLARI

36. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "*Melekler nurdan, cinler alevli ateşten, Âdem ise size (Kur'an'da) tarif edildiği üzere (balçıktan) yaratılmıştır*."

(M7495 Müslim, Zühd, 60)

37. Ebû Zer'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben sizin görmediklerinizi görür, işitmediklerinizi duyarım. Gök sarsıldı. Nasıl sarsılmasın ki! Semada, bir meleğin Allah için secdeye kapanmadığı dört parmaklık bir yer dahi yoktur."*

(İM4190 İbn Mâce, Zühd, 19)

38. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın yeryüzünde dolaşan melekleri vardır. Onlar, ümmetimden bana selâm getirirler."*

(HM3666 İbn Hanbel, I, 387)

39. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Gece ve gündüz melekleri dönüşümlü olarak aranızda bulunurlar. Bu melekler sabah ve ikindi namazlarında buluşurlar. Sonra gece boyu* sizinle *bulunan melekler yükselirler. Allah, durumlarını çok iyi bildiği hâlde insanları onlara sorar: 'Siz ayrıldığınızda kullarım ne yapıyordu?' Melekler de 'Yanlarına vardığımızda da oradan ayrıldığımız sırada da namaz kılıyorlardı.' derler.*"

(B7429 Buhârî, Tevhîd, 23)

CİNLER
ALLAH'IN GÖRÜNMEYEN KULLARI

٤٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ أَنْ تُضِلَّنِى، أَنْتَ الْحَيُّ الَّذِى لاَ يَمُوتُ، وَالْجِنُّ وَالإِنْسُ يَمُوتونَ."

٤١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ الْكُهَّانَ كَانُوا يُحَدِّثُونَنَا بِالشَّىْءِ فَنَجِدُهُ حَقًّا، قَالَ: "تِلْكَ الْكَلِمَةُ الْحَقُّ، يَخْطَفُهَا الْجِنِّيُّ فَيَقْذِفُهَا فِى أُذُنِ وَلِيِّهِ، وَيَزِيدُ فِيهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ."

٤٢- عَنْ عَائِشَةَ، انَّهَا كَانَتْ تُؤْتَى بِالصِّبْيَانِ إِذَا وُلِدُوا، فَتَدْعُو لَهُمْ بِالْبَرَكَةِ. فَأُتِيَتْ بِصَبِيٍّ، فَذَهَبَتْ تَضَعُ وِسَادَتَهُ، فَإِذَا تَحْتَ رَاْسِهِ مُوسَى فَسَالَتْهُمْ عَنِ الْمُوسَى ؟ فَقَالُوا: نَجْعَلُهَا مِنَ الْجِنِّ. فَاخَذَتِ الْمُوسى فَرَمَتْ بِهَا، وَنَهَتْهُمْ عَنْهَا وَقَالَتْ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَكْرَهُ الطِّيَرَةَ وَيُبْغِضُهَا. وَكَانَتْ عَائِشَةُ تَنْهَى عَنْهَا.

CİNLER
ALLAH'IN GÖRÜNMEYEN KULLARI

40. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım! Sana teslim oldum, sana inandım, sana tevekkül ettim ve sana yöneldim. Senin yardımınla mücadele (gücü elde) ettim. Allah'ım! Beni saptırmaman için senin yüceliğine sığınıyorum. Zira senden başka ilâh yoktur. Sen ölmeyecek olan dirisin, cinler ve insanlar ise ölümlüdürler."*

(M6899 Müslim, Zikir, 67)

41. Hz. Âişe anlatıyor: "Yâ Resûlallah! Kâhinler bize bir şeyler söylerdi de dedikleri gerçek çıkardı." dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *"Bu doğru olan sözü bir cin elde eder ve dostunun kulağına fısıldar. O da buna yüz yalan katar!"*

(M5816 Müslim, Selâm, 122)

42. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, çocuklar doğduğu zaman kendisine getirilir, bereket için onlara dua ederdi. Bir gün bu maksatla yeni doğan bir çocuk getirildi. Hz. Âişe çocuğu yatağına yatırırken yastığının altında bir ustura gördü. Oradakilere bunun ne olduğunu sordu. Onlar da, "Çocuğu cinlerden korumak için onu koyuyoruz." dediler. Bunun üzerine Hz. Âişe usturayı alıp attı ve "Allah'ın Resûlü (sav) uğursuzluk düşüncesini çirkin görür ve bundan nefret ederdi." diyerek bu davranışı yasakladı.

(EM912 Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 314)

٤٣- عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْدَةَ قَالَ: كَانَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ يَفْزَعُ مِنَ اللَّيْلِ حَتَّى يَخْرُجَ وَمَعَهُ سَيْفُهُ، فَخُشِيَ عَلَيْهِ أَنْ يُصِيبَ أَحَدًا، فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: "إِنَّ جِبْرِيلَ قَالَ لِي: إِنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ يَكِيدُكَ، فَقُلْ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ الَّتِي لاَ يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلاَّ طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ."

ŞEYTAN
İNSANIN EZELÎ DÜŞMANI

٤٤- عَنْ أَنَسٍ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِى مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ."

٤٥- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ إِبْلِيسَ قَالَ لِرَبِّهِ: بِعِزَّتِكَ وَجَلَالِكَ لَا أَبْرَحُ أُغْوِي بَنِي آدَمَ مَا دَامَتْ الْأَرْوَاحُ فِيهِمْ فَقَالَ [له] اللَّهُ: فَبِعِزَّتِي وَجَلالِي لاَ أَبْرَحُ أَغْفِرُ لَهُمْ مَا اسْتَغْفَرُونِي."

43. Yahyâ b. Ca'de'nin naklettiğine göre, Hâlid b. Velîd, geceleri kılıcını yanına alarak dışarı çıkacak kadar korkar hâle gelmişti. Bu durumda birisine zarar verebileceğinden endişe edilince, Hz. Peygamber'e (sav) gelerek, yaşadığı durumdan şikâyetini arz etti. Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Cebrail bana demişti ki, 'Cinlerden bir ifrit senin için tuzak kurmaya çalışıyor, (bu yüzden) şöyle dua et: Gökten inen ve yerden yükselen kötülüklerin şerrinden, yeryüzünde yerleşen (yaşayan) ve yerin altından çıkan şeylerin şerrinden, gece ve gündüzün fitnelerinin şerrinden, hayırlı olanların dışında her türlü aniden ortaya çıkan durumdan, Allah'a ve hiçbir iyinin ve kötünün ulaşamayacağı Allah'ın yüce kelimelerine (sonsuz iradesine ve hükmüne) sığınırım, Ey Rahmân!"*

(MŞ23589 İbn Ebû Şeybe, *Musannef*, Tıb, 28; MA19831 Abdürrezzâk, *Musannef*, XI, 35)

ŞEYTAN
İNSANIN EZELÎ DÜŞMANI

44. Enes'ten nakledildiğine göre ... Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şeytan, kanın dolaştığı gibi insanın içinde dolaşır."*

(M5678 Müslim, Selâm, 23: B3281 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 11)

45. Ebû Saîd el-Hudrî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İblis, Rabbine 'Senin izzetin ve celâlin üzerine yemin ederim ki ruhları (bedenlerinde) olduğu sürece âdemoğullarını saptırmaya devam edeceğim.' demiş, Allah da 'İzzetim ve celâlim hakkı için, onlar af diledikleri sürece ben de onları bağışlayacağım.' karşılığını vermiştir."*

(HM11264 İbn Hanbel, III, 29)

٤٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَإِيعَادٌ بِالشَّرِّ وَتَكْذِيبٌ بِالْحَقِّ وَأَمَّا لَمَّةُ الْمَلَكِ فَإِيعَادٌ بِالْخَيْرِ وَتَصْدِيقٌ بِالْحَقِّ فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ وَمَنْ وَجَدَ الْأُخْرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ [الرَّجِيمِ]."

٤٧- عَنْ سَبْرَةَ بْنِ أَبِى فَاكِهٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ الشَّيْطَانَ قَعَدَ لِابْنِ آدَمَ بِأَطْرُقِهِ فَقَعَدَ لَهُ بِطَرِيقِ الْإِسْلاَمِ فَقَالَ: تُسْلِمُ وَتَذَرُ دِينَكَ وَدِينَ آبَائِكَ وَآبَاءِ أَبِيكَ فَعَصَاهُ فَأَسْلَمَ..."

٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيُنْضِي شَيَاطِينَهُ كَمَا يُنْضِي أَحَدُكُمْ بَعِيرَهُ فِي السَّفَرِ."

İNSAN
MÜKERREM VARLIK

٤٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "النَّاسُ مَعَادِنُ، خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ، إِذَا فَقُهُوا فِى الدِّينِ."

46. Abdullah b. Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Âdemoğluna şeytan da melek de yaklaşır. Şeytanın yaklaşması, kötülüğe yönlendirmek ve hakkı yalanlatmak şeklindedir. Meleğin yaklaşması ise iyiliğe yönlendirmek ve hakkı doğrulatmak şeklindedir. Kim böyle (meleğin telkinini) hissederse bunun Allah'tan olduğunu bilsin ve Allah'a hamdetsin. Kim de diğerini (şeytanın vesvesesini) hissederse, taşlanmış ve kovulmuş şeytandan Allah'a sığınsın."*

(T2988 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 2)

47. Sebre b. Ebû Fâkih'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şeytan, her fırsatta âdemoğlunun karşısına çıkar. İslâm'a giden yolda da önüne çıkar ve 'Sen şimdi Müslüman olup dinini, babanın ve atalarının dinini terk mi edeceksin?' der. O kişi şeytanı dinlemez ve Müslüman olur..."*

(N3136 Nesâî, Cihâd, 19)

48. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, tıpkı sizden birinin yolculukta devesini yorduğu gibi, şeytanlarını yorar (zayıf düşürür)."*

(HM8927 İbn Hanbel, II, 380)

İNSAN
MÜKERREM VARLIK

49. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*İnsanlar madenlerdir. İslâm'dan önce iyi olanları İslâm'dan sonra da iyidir. Yeter ki dinlerini iyi kavrasınlar*."

(HM9068 İbn Hanbel, II, 391)

٥٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ "كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ."

٥١- أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّمَا النَّاسُ كَالْإِبِلِ الْمِائَةِ لاَ تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً."

٥٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "قَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ، مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ، وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ."

RUH
HAYAT İKSİRİ

٥٣- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِى حَرْثٍ بِالْمَدِينَةِ، وَهْوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ، فَمَرَّ بِنَفَرٍ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ سَلُوهُ عَنِ الرُّوحِ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ لاَ تَسْأَلُوهُ لاَ يُسْمِعْكُمْ مَا تَكْرَهُونَ. فَقَامُوا إِلَيْهِ فَقَالُوا يَا أَبَا الْقَاسِمِ حَدِّثْنَا عَنِ الرُّوحِ. فَقَامَ سَاعَةً يَنْظُرُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ، فَتَأَخَّرْتُ عَنْهُ حَتَّى صَعِدَ الْوَحْيُ، ثُمَّ قَالَ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى.

50. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Her doğan fıtrat üzerine doğar; sonra anası ile babası onu ya Yahudi ya Nasrânî yahut Mecûsî yaparlar*."

(B1385 Buhârî, Cenâiz, 92)

51. Abdullah b. Ömer şöyle demiştir: Ben Resûlullah'tan (sav) şunu işittim: *"İnsanlar yüzlerce deveye benzer; içlerinde neredeyse bir tane binek devesi bulamazsın!"*

(B6498 Buhârî, Rikâk, 35)

52. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Allah, câhiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini ortadan kaldırmıştır. 'Takva sahibi mümin' ve 'bedbaht günahkâr' (ayrımı vardır). İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktan yaratılmıştır*."

(T3956 Tirmizî, Menâkıb, 74)

RUH
HAYAT İKSİRİ

53. Abdullâh b. Mes'ûd anlatıyor: Ben Medine'de Peygamber'le birlikte bir tarladaydık. O (sav) hurma dalından bir değneğe dayanıyordu. O sırada birkaç Yahudi'ye rastladı. Onların bazısı, 'ona ruhu sorun." derken, bazısı da, 'Hayır, bunu sormayın, olur ki hoşunuza gitmeyecek bir cevap verir.' dediler. Derken kalkıp geldiler ve, "Yâ Eba'l-Kâsım! Bize ruhtan bahset!" dediler. Bunun üzerine Resûlullah bir müddet bekledi. Ben, o esnada kendisine vahiy geldiğini fark ettim. Bu yüzden vahiy tamamlanıncaya kadar biraz geriye çekildim. Nihayet Rasulullah, "*Sana ruhu sorarlar. De ki, ruh, Rabbimin emrindendir*..." (el-İsrâ: 17, 85) âyetini okudu.

(B7297Buhârî, İ'tisâm, 3)

٥٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ بِحَدِيثٍ يَرْفَعُهُ قَالَ "النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ خِيَارُهُمْ فِى الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِى الْإِسْلاَمِ إِذَا فَقُهُوا وَالْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ."

٥٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ "إِذَا خَرَجَتْ رُوحُ الْمُؤْمِنِ تَلَقَّاهَا مَلَكَانِ يُصْعِدَانِهَا..." وَيَقُولُ أَهْلُ السَّمَاءِ رُوحٌ طَيِّبَةٌ جَاءَتْ مِنْ قِبَلِ الْأَرْضِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَى جَسَدٍ كُنْتِ تَعْمُرِينَهُ. فَيُنْطَلَقُ بِهِ إِلَى رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ يَقُولُ انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى آخِرِ الْأَجَلِ." قَالَ "وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا خَرَجَتْ رُوحُه –... وَيَقُولُ أَهْلُ السَّمَاءِ رُوحٌ خَبِيثَةٌ جَاءَتْ مِنْ قِبَلِ الْأَرْضِ. قَالَ فَيُقَالُ انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى آخِرِ الْأَجَلِ."

٥٦- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ الْأَنْصَارِىِّ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا نَسَمَةُ الْمُؤْمِنِ طَائِرٌ يَعْلُقُ فِى شَجَرِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى جَسَدِهِ يَوْمَ يُبْعَثُ."

NEFİS
İYİ ve KÖTÜNÜN MÜCADELE ALANI

٥٧- عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ: "... وَالْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ."

54. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav), "*İnsanlar gümüş ve altın madenlerine benzerler. Câhiliye devrinde hayırlı olanlar, İslâm'da da hayırlı olanlardır. Yeter ki, İslâm'ı iyi kavrasınlar. Ruhlar da toplu cemaatlerdir. Onlardan birbirleriyle uyuşanlar kaynaşır, uyuşamayanlar da anlaşamaz, ayrılırlar.*" buyurmuştur.

(M6709 Müslim, Birr, 160; B3336 Buhârî, Enbiyâ, 2)

55. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Müminin ruhu çıktığı zaman, onu iki melek karşılar ve yükseklere çıkarırlar... Gök ehli, 'Yer tarafından güzel bir ruh geldi. Allah sana ve yaşattığın cesede salât (dua) etsin.' derler. Peşinden onu Yüce Rabbine götürürler. Sonra, 'Bunu sınırın ötesine (sidretü'l-müntehâ'ya) kadar götürün.' diye buyurulur. Kâfirin ruhu çıktığı zaman... gök ehli, 'Yer tarafından kötü bir ruh geldi.' derler ve 'Bunu sınırın sonuna (cehenneme) kadar götürün.' diye söylenir."

(M7221 Müslim, Cennet, 75)

56. Abdurrahman b. Kâ'b el-Ensârî'nin babası Kâ'b bin Mâlik'den rivayet ettiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: "*Müminin ruhu, kendisinin dirileceği (kıyamet) günü cesedine geri dönünceye kadar cennet ağaçlarından beslenen kuş gibidir.*"

(İM4271 İbn Mâce, Zühd, 32; N2075 Nesâî, Cenâiz, 117; MU572 Muvatta', Cenâiz, 16)

NEFİS
İYİ ve KÖTÜNÜN MÜCADELE ALANI

57. Fedâle b. Ubeyd'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Veda Haccı'nda şöyle buyurmuştur: *"...Mücahid, Yüce Allah'a itaat yolunda nefsinin isteklerine karşı mücadele eden kimsedir."*

(HM24465 İbn Hanbel, VI, 22; T1621 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 2)

٥٨- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ."

٥٩- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ: خَبُثَتْ نَفْسِى. وَلَكِنْ لِيَقُلْ: لَقِسَتْ نَفْسِى."

٦٠- عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "لاَ يَنْبَغِى لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ." قَالُوا: وَكَيْفَ يُذِلُّ نَفْسَهُ؟ قَالَ: "يَتَعَرَّضُ مِنَ الْبَلاَءِ لِمَا لاَ يُطِيقُهُ."

٦١- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: لاَ أَقُولُ لَكُمْ إِلاَّ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ قَالَ: كَانَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ اللَّهُمَّ! آتِ نَفْسِى تَقْوَاهَا وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلاَهَا اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ وَمِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ وَمِنْ دَعْوَةٍ لاَ يُسْتَجَابُ لَهَا."

58. Şeddâd b. Evs'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Akıllı kişi, nefsine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Zavallı (ahmak) kişi ise nefsinin arzu ve isteklerine uyan (ve buna rağmen hâlâ) Allah'tan (iyilik) temenni edendir."*

(T2459 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 25; İM4260 İbn Mâce, Zühd, 31)

59. Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sakın biriniz, 'Nefsim habis oldu (kirlendi).' demesin. Ancak 'Nefsim lâkis oldu (içim daraldı).' desin!"*

(B6179 Buhârî, Edeb, 100)

60. Huzeyfe'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), *"Mümin kişiye nefsini küçük düşürmesi yaraşmaz."* buyurdu. Bunun üzerine, "Kişinin nefsini küçük düşürmesi nasıl olur?" diye sordular. Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Gücünün yetmediği işlere kalkıştığı için birçok belaya duçar olur."*

(İM4016 İbn Mâce, Fiten, 21)

61. Zeyd b. Erkam şöyle demiştir: "Size Allah Resûlü'nün (sav) dediğinden farklı bir şey demeyeceğim! O derdi ki, *'Allah'ım! Âcizlikten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, bunaklıktan, kabir azabından sana sığınırım. Allah'ım! Nefsime, senden sakınma şuurunu (takvasını) ver ve nefsimi arındır. Onu en iyi arındıracak olan sensin. Onun koruyucusu da onun efendisi de sensin. Allah'ım! Fayda vermeyen ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.'*"

(M6906 Müslim, Zikir, 73)

GÜNEŞ, AY ve YILDIZLAR
GÖKYÜZÜNÜN KANDİLLERİ

٦٢- عَنْ أَبِى بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: ...فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَكَانَ كَثِيرًا مِمَّا يَرْفَعُ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ: "النُّجُومُ أَمَنَةٌ لِلسَّمَاءِ فَإِذَا ذَهَبَتِ النُّجُومُ أَتَى السَّمَاءَ مَا تُوعَدُ..."

٦٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ عَدْوَى وَلاَ هَامَةَ وَلاَ نَوْءَ وَلاَ صَفَر."

٦٤- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ: خَسَفَتِ الشَّمْسُ فِى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالنَّاسِ... ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدِ انْجَلَتِ الشَّمْسُ، فَخَطَبَ النَّاسَ، فَحَمِدَ اللَّهَ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: "إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ، لاَ يَنْخَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ وَكَبِّرُوا، وَصَلُّوا وَتَصَدَّقُوا..."

GÜNEŞ, AY ve YILDIZLAR
GÖKYÜZÜNÜN KANDİLLERİ

62. Ebû Bürde'nin, babasından naklettiğine göre ... Resûlullah (sav) başını gökyüzüne kaldırmış, ki sıklıkla başını gökyüzüne doğru kaldırırdı, sonra da şöyle buyurmuştur: *"Yıldızlar, gökyüzünün güvenceleridir. Yıldızlar gitti mi, gökyüzüne vaad edilen (kıyamet) gelir..."*

(M6466 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 207)

63. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hastalıklar mutlaka bulaşır diye bir kayıt yoktur. Ölüler intikamları alınsın diye kabirleri başında baykuş kılığında beklemez. Yıldızlar yağmur yağdırma kudretinde değildir ve hastalıklarınızın sebebi karınlarınızın içinde peyda olduğunu düşündüğünüz yılanlar değildir."*

(M5794 Müslim, Selâm, 106)

64. Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sav) zamanında güneş tutuldu. (Bunun üzerine) Resûlullah (sav) insanlara namaz kıldırdı... Sonra güneş (eski hâline dönüp) açılmışken namazdan ayrıldı. İnsanlara bir hutbe verdi. Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: *"Güneş ve ay, Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Hiç kimsenin ölümünden ya da doğumundan dolayı tutulmazlar. Bunları (güneş veya ayın tutulduğunu) gördüğünüz zaman Allah'ı zikredin, tekbir getirin, namaz kılın ve sadaka verin..."*

(B1044 Buhârî, Küsûf, 2; M2089 Müslim, Küsûf, 1)

٦٥- حَدَّثَنِى بِلاَلُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلاَلَ قَالَ: "اللَّهُمَّ أَهْلِلْهُ عَلَيْنَا بِالْيُمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلاَمَةِ وَالْإِسْلاَمِ رَبِّى وَرَبُّكَ اللَّهُ."

ZAMAN
VARLIĞIN NABZI

٦٦- قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ ﵁: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "قَالَ اللَّهُ: يَسُبُّ بَنُو آدَمَ الدَّهْرَ، وَأَنَا الدَّهْرُ، بِيَدِى اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ."

٦٧- عَنْ أَبِى بَكْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الزَّمَانَ قَدِ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ، السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ، ثَلاَثَةٌ مُتَوَالِيَاتٌ: ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ، وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِى بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ."

٦٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: "لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ، وَتَكْثُرَ الزَّلاَزِلُ، وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ، وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ، وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ –وَهْوَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ– حَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمُ الْمَالُ فَيَفِيضُ."

65. Bilâl b. Yahyâ b. Talha b. Ubeydullah'ın, babası aracılığıyla dedesi Talha b. Ubeydullah'tan naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) hilâli gördüğünde şöyle derdi: *"Allah'ım! Hilâli üzerimize bereket, iman, esenlik ve İslâm ile doğur. (Ey hilâl!) Benim Rabbim de senin Rabbin de Allah'tır."*

(T3451 Tirmizî, Deavât, 50)

ZAMAN
VARLIĞIN NABZI

66. Ebû Hüreyre'nin (ra) anlattığına göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah buyurdu ki, âdemoğlu zamana söver. Hâlbuki zaman(ı var eden) benim! Gece de gündüz de benim elimdedir.'"*

(B6181 Buhârî, Edeb, 101)

67. Ebû Bekre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak ki zaman(a ölçü olan yıl hesabı) Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı gündeki (ilk) biçimine dönmüştür. Sene on iki aydır. Bunlardan dördü (savaşılması) haram aylardır. Üçü ardı ardınadır ki bunlar; Zilkade, Zilhicce ve Muharrem aylarıdır. (Diğeri ise) Cümâdâ (el-âhir) ile Şâban arasındaki Mudar'ın Receb ayıdır."*

(B3197 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 2)

68. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İlim kaybolmadıkça, depremler çoğalmadıkça, zaman kısalmadıkça, fitneler ortaya çıkmadıkça, herc yani cinayetler artmadıkça ve elinizde mal çoğalıp taşmadıkça kıyamet kopmaz."*

(B1036 Buhârî, İstiskâ, 27)

٦٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ: "فِيهِ سَاعَةٌ لاَ يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّى يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئًا إِلاَّ أَعْطَاهُ إِيَّاهُ."

٧٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ."

DÜNYA
ÂHİRETİN TARLASI

٧١- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: إِنِّى عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ... قَالَ: "كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ قَبْلَهُ، وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ، ثُمَّ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ."

٧٢- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ: "عَبْدٌ خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ زَهْرَةَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ، فَاخْتَارَ مَا عِنْدَهُ."

69. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) cuma gününden bahsetti ve şöyle buyurdu: *"Onda öyle bir an vardır ki şayet bir Müslüman kul namaz kılarken o âna rastlar da Allah'tan bir şey isterse, (Allah) ona dilediğini mutlaka verir."*

(M1969 Müslim, Cum'a, 13)

70. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İki nimet vardır ki insanların çoğu (onları değerlendirme hususunda) aldanmıştır: Sağlık ve boş zaman."*

(B6412 Buhârî, Rikâk, 1)

DÜNYA
ÂHİRETİN TARLASI

71. İmrân b. Husayn anlatıyor: Peygamber'in (sav) yanındaydım... (yaratılışın nasıl başladığını soran Yemenlilere) Allah Resûlü (sav) şöyle buyurarak cevap vermiştir: *"Önce Allah vardı; O'ndan önce hiçbir şey yoktu. Arşı suyun üzerindeydi. Sonra O, gökleri ve yeri yarattı."*

(B7418 Buhârî, Tevhîd, 22)

72. Ebû Saîd (el-Hudrî) tarafından nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) minbere oturdu, (kendisini kastederek) şöyle buyurdu: *"Allah bir kulunu, dünya nimetleri ile kendi katındakiler arasında serbest bırakmış, o da Allah katındakileri tercih etmiştir."*

(M6170 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 2)

٧٣- عَنْ أَبِى ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ الزَّهَادَةُ فِى الدُّنْيَا بِتَحْرِيمِ الْحَلاَلِ، وَلاَ فِى إِضَاعَةِ الْمَالِ. وَلَكِنِ الزَّهَادَةُ فِى الدُّنْيَا أَنْ لاَ تَكُونَ بِمَا فِى يَدَيْكَ أَوْثَقَ مِنْكَ بِمَا فِى يَدِ اللَّهِ..."

٧٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا، وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. خُذُوا مَا حَلَّ، وَدَعُوا مَا حَرُمَ."

٧٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ﵄ قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَنْكِبِى فَقَالَ: "كُنْ فِى الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ."

UBUDİYET
ALLAH'A KUL OLMAK

٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَتَنَزَّلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الآخِرُ فَيَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِى فَأَسْتَجِيبَ لَهُ، مَنْ يَسْأَلُنِى فَأُعْطِيَهُ، مَنْ يَسْتَغْفِرُنِى فَأَغْفِرَ لَهُ."

73. Ebû Zerr'in naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zâhid olmak (dünyaya rağbet etmemek), kişinin helâl olan şeyleri kendisine haram kılması veya malını dağıtıp tüketmesi demek değildir. Bilakis zâhid olmak, elinde olan şeylere, Allah katında olanlardan daha fazla güvenmemek demektir..."*

(İM4100 İbn Mâce, Zühd, 1)

74. Câbir b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Allah karşısında takva sahibi (*sorumluluğunuzun *bilincinde) olun ve dünyevî isteklerinizde mutedil davranın. Çünkü hiç kimse kendisi için takdir edilen rızkını yiyinceye kadar ölmeyecektir, rızkı gecikse bile! Öyleyse Allah karşısında takva sahibi olun ve dünyevî isteklerinizde mutedil davranın. Helâl olanı alın, haram olanı terk edin."*

(İM2144 İbn Mâce, Ticâret, 2)

75. Abdullah b. Ömer (ra) anlatıyor: "Allah Resûlü (sav) omzumdan tuttu ve şöyle buyurdu: *'Dünyada (kimsesiz) bir garip gibi yahut bir yolcu gibi ol!'*"

(B6416 Buhârî, Rikâk, 3)

UBUDİYET
ALLAH'A KUL OLMAK

76. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ, her gece, gecenin son üçte biri kaldığında dünya semasına iner (rahmet nazarıyla bakar) ve şöyle buyurur: 'Bana dua eden yok mu, duasını kabul edeyim! Benden isteyen yok mu, ona (dilediğini) vereyim! Benden mağfiret isteyen yok mu, onu bağışlayayım!'*"

(B6321 Buhârî, Deavât, 14)

٧٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمًا فَقَالَ: "يَا غُلاَمُ! إِنِّى أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَإِنِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ..."

٧٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَعالى قَالَ: مَنْ عَادَى لِى وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِى بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُه عَلَيْهِ، وَمَا زَالَ عَبْدِى يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أَحْبَبْتُهُ، فَكُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِى يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِى يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِى يَبْطُشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِى يَمْشِى بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِى لَأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِى لأُعِيذَنَّهُ..."

٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ "يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِى، فَإِنْ ذَكَرَنِى فِى نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِى نَفْسِى، وَإِنْ ذَكَرَنِى فِى مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِى مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ، وَإِنْ تَقَرَّبَ شِبْرًا إِلَيَّ تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا، وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا، وَإِنْ أَتَانِى يَمْشِى أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً."

77. İbn Abbâs anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'in (sav) arkasında (bineğe oturmuş gidiyor) idim, bana şöyle buyurdu: "*Evlâdım! Sana bazı sözler öğreteceğim: Allah'ı(n hakkını) koru ki O da seni korusun. Allah'ı(n hakkını) koru ki O'nu hep yanında bulasın. Bir şey isteyeceğinde Allah'tan iste. Yardım dileyeceğinde Allah'tan yardım dile. Şunu bilmelisin ki bütün toplum (varlık âlemi) bir konuda senin yararına bir şey yapmak için bir araya gelse, ancak Allah yazmışsa sana destek verebilirler. Yine (bütün varlık âlemi) bir konuda sana zarar vermek için bir araya gelse, ancak Allah yazmışsa sana zarar verebilirler...*"

(T2516 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

78. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Yüce Allah şöyle buyurur: 'Kim benim bir veli kuluma (dostuma) düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum nafile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam eder, ta ki ben onu severim. (Sevince de) artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benden isterse muhakkak ona (istediğini) veririm. Bana sığınırsa muhakkak onu korur ve kollarım...*'"

(B6502 Buhârî, Rikâk, 38)

79. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Yüce Allah şöyle buyurur: 'Ben, kulumun benim hakkımdaki zannı ne ise öyleyim. Beni andığında onunla beraberim. O beni kendi başına anarsa, ben de onu kendi başıma anarım. O beni bir topluluk içinde anarsa, ben de onu o topluluktan daha hayırlı bir topluluk içinde anarım. O bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. O bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak gelirim!*'"

(B7405 Buhârî, Tevhîd, 15; M6832 Müslim, Zikir, 21)

٨٠- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ."

DİN
İLÂHÎ KILAVUZ

٨١- عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ الْمُجَاشِعِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ فِى خُطْبَتِهِ: "أَلاَ! إِنَّ رَبِّى أَمَرَنِى أَنْ أُعَلِّمَكُمْ مَا جَهِلْتُمْ مِمَّا عَلَّمَنِى يَوْمِى هَذَا كُلُّ مَالٍ نَحَلْتُهُ عَبْدًا حَلاَلٌ وَإِنِّى خَلَقْتُ عِبَادِى حُنَفَاءَ كُلَّهُمْ..."

٨٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّ الْأَدْيَانِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وجَلَّ؟ قَالَ: "الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ."

٨٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ [أَحَدٌ] إِلاَّ غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ."

80. Ubâde b. Sâmit'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kim Allah'a kavuşmayı arzu ederse, Allah da o kimseye kavuşmayı arzu eder. Kim de Allah'a kavuşmaktan hoşlanmazsa, Allah da o kimseye kavuşmaktan hoşlanmaz.*"

(B6507 Buhârî, Rikâk, 41; M6820 Müslim, Zikir, 14)

DİN
İLÂHÎ KILAVUZ

81. İyâz b. Hımâr el-Mücâşiî'den rivayet edildiğine göre, bir gün Resûlullah (sav) hutbesinde şöyle buyurdu: "Bilin ki Rabbim, bana öğrettiklerinden sizin bilmediklerinizi bugün size öğretmemi emretti. (O [cc] şöyle buyurdu): Bir kula verdiğim her mal helâldir. Şüphesiz ben kullarımın hepsini hanîf olarak yarattım..."

(M7207 Müslim, Cennet, 63)

82. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber'e (sav) "Yüce Allah'ın en çok sevdiği din hangisidir?" diye soruldu. O da şöyle buyurdu: *"Kolay olan hanîflik dinidir."*

(EM287 Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 108; HM2107 İbn Hanbel, I, 236)

83. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Din kolaylıktır. Bir kişi takatinin üstünde ibadete kalkışırsa din karşısında âciz kalır. Bunun için aşırıya kaçmayın, dosdoğru yolu tutun ve (salih amellerden alacağınız mükâfattan ötürü) sevinin. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmında (dinç olduğunuz vakitlerden) yararlanın (ki taat ve ibadetinize devam edin)."*

(B39 Buhârî, Îmân, 29)

٨٤- عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الدِّينُ النَّصِيحَةُ" قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: "لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ."

٨٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ السُّوَائِيِّ قَال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَقُولُ: "لاَ يَزَالُ هَذَا الدِّينُ ظَاهِرًا عَلَى كُلِّ مَنْ نَاوَأَهُ وَلَا يَضُرُّهُ مَنْ خَالَفَهُ أَوْ فَارَقَهُ."

84. Temîm ed-Dârî anlatıyor: Hz. Peygamber (sav) *"Din samimiyettir."* buyurdu. Biz "Kime karşı?" diye sorduk. Bunun üzerine o, *"Allah'a, kitabına, Resûlü'ne, Müslümanların idarecilerine ve bütün Müslümanlara (karşı samimi olmaktır)."* buyurdu.

(M196 Müslim, Îmân, 95; D4944 Ebû Dâvûd, Edeb, 59)

85. Câbir b. Semüre es-Süvâî, Resûlullah'ı (sav) Veda Haccı'nda şöyle derken işittiğini anlatıyor: *"Bu din kendisine düşmanlık besleyenlere üstün olmaya devam edecektir. Dine karşı duranlar ve onu terk edenler ise ona zarar veremezler."*

(HM21245 İbn Hanbel, V, 100)

II. BÖLÜM

BİLGİ

BİLGİ
İLİM İLİM BİLMEKTİR

٨٦- عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا حَدِيثاً فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ، فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ..."

٨٧- عَنْ قَيْسِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قَدِمَ رَجُلٌ مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى أَبِى الدَّرْدَاءِ وَهُوَ بِدِمَشْقَ فَقَالَ: مَا أَقْدَمَكَ يَا أَخِى؟ فَقَالَ: حَدِيثٌ بَلَغَنِى أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ... قَالَ: فَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِى فِيهِ عِلْمًا سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الْمَلاَئِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا رِضًا لِطَالِبِ الْعِلْمِ وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِى السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِى الْأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانُ فِى الْمَاءِ وَفَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلاَ دِرْهَمًا إِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَ بِهِ فقَدْ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ.

BİLGİ
İLİM İLİM BİLMEKTİR

86. Ebu'd-Derdâ anlatıyor: "Resûlullah (sav) bize bir konuşma yaptı ve şöyle buyurdu: '*Allah, bizden bir söz işitip, onu işittiği gibi (başkasına) ulaştıran kişinin yüzünü ak etsin. Kendisine (bilgi) ulaştırılan nice kimseler vardır ki onu işiten (ve kendisine aktaran) kimseden daha kavrayışlıdır...*"

(DM236 Dârimî, Mukaddime, 24; T2657 Tirmizî, İlim, 7)

87. Kays b. Kesîr anlatıyor: Medine'den bir adam Dımaşk'ta bulunan Ebu'd-Derdâ'nın yanına geldi. Ebu'd-Derdâ ona, "Kardeşim, seni buraya getiren nedir?" diye sordu. Adam, "Senin Resûlullah'tan (sav) naklettiğini öğrendiğim bir hadis." cevabını verdi... Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ dedi ki, "Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittim: '*Kim ilim için yola çıkarsa Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim talebesine kanatlarını serer. Sudaki balıklara varıncaya kadar yer ve gök ehli âlim kişinin bağışlanması için Allah'a yakarır. Âlimin, âbide (ibadet edene) üstünlüğü, (parlaklık, görünürlük ve güzellik bakımından) ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır; onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa büyük bir pay almış olur.*'"

(T2682 Tirmizî, İlim, 19)

٨٨- عَنْ أَبِى مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ مَا بَعَثَنِى اللَّهُ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا، فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ قَبِلَتِ الْمَاءَ، فَأَنْبَتَتِ الْكَلَأَ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ، وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ، فَنَفَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ، فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا، وَأَصَابَ مِنْهَا طَائِفَةً أُخْرَى، إِنَّمَا هِىَ قِيعَانٌ لاَ تُمْسِكُ مَاءً، وَلاَ تُنْبِتُ كَلَأً، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِى دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِى اللَّهُ بِهِ، فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ."

٨٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ: إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ."

٩٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ وَمِنْ دُعَاءٍ لاَ يُسْمَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ وَمِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَؤُلاَءِ الْأَرْبَعِ."

88. Ebû Musa (el-Eş'arî) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, (farklı yapılardaki) topraklara düşen bol yağmura benzer. Bunlardan bazıları temizdir, suyu alır, bol bitki ve ot yetiştirir. Bazıları kuraktır, suyu (yüzeyinde) tutar. Bu sudan insanlar yararlanır; hem kendileri içerler hem de (hayvanlarını) sularlar ve ziraat yaparlar. Diğer bir toprak çeşidi de vardır ki dümdüzdür. (Ona da yağmur düşer ama) o ne su tutar ne de bitki yetiştirir. Allah'ın dinini inceden inceye kavrayan, Allah'ın beni kendisiyle gönderdiğinden (hidayet ve ilimden) faydalanan, öğrenen ve öğreten kimse ile (bunları duyduğu vakit kibrinden) başını bile kaldırmayan ve kendisiyle gönderildiğim Allah'ın hidayetini kabul etmeyen kimsenin misali işte böyledir."*

(B79 Buhârî, İlim, 20)

89. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*İnsan ölünce üç şey dışında ameli kesilir: Sadaka-i câriye (faydası kesintisiz sürüp giden sadaka), kendisinden faydalanılan ilim ve kendisine dua eden hayırlı evlât.*"

(M4223 Müslim, Vasiyyet, 14)

90. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle dua ederdi: "*Allah'ım! Huşû duymayan kalpten, kabul edilmeyen duadan, doymayan nefisten ve fayda vermeyen ilimden sana sığınırım. Bu dört şeyden sana sığınırım.*"

(T3482 Tirmizî, Deavât, 68)

VAHİY
ALLAH'IN EZELÎ ve EBEDÎ SÖZÜ

٩١- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ ﵁ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِعُمَرَ: انْطَلِقْ بِنَا إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ نَزُورُهَا كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَزُورُهَا. فَلَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَيْهَا بَكَتْ فَقَالاَ لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِرَسُولِهِ ﷺ . فَقَالَتْ: مَا أَبْكِى أَنْ لاَ أَكُونَ أَعْلَمُ أَنَّ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِرَسُولِهِ ﷺ وَلَكِنْ أَبْكِى أَنَّ الْوَحْيَ قَدِ انْقَطَعَ مِنَ السَّمَاءِ. فَهَيَّجَتْهُمَا عَلَى الْبُكَاءِ فَجَعَلاَ يَبْكِيَانِ مَعَهَا.

٩٢- عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ: أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِى النَّوْمِ، فَكَانَ لاَ يَرَى رُؤْياً إِلاَّ جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ، ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلاَءُ، وَكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ– وَهُوَ التَّعَبُّدُ –اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ، وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ، فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا، حَتَّى جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِى غَارِ حِرَاءٍ، فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ: اقْرَأْ. قَالَ: "مَا أَنَا بِقَارِئٍ" قَالَ: "فَأَخَذَنِى فَغَطَّنِى حَتَّى بَلَغَ مِنِّى الْجَهْدَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِى فَقَالَ: اقْرَأْ. قُلْتُ: مَا أَنَا بِقَارِئٍ. فَأَخَذَنِى فَغَطَّنِى الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّى الْجَهْدَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِى فَقَالَ: اقْرَأْ. فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ. فَأَخَذَنِى فَغَطَّنِى الثَّالِثَةَ، ثُمَّ أَرْسَلَنِى فَقَالَ: "اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الأَكْرَمُ..."

VAHİY
ALLAH'IN EZELÎ ve EBEDÎ SÖZÜ

91. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: Resûlullah'ın (sav) vefatından sonra Hz. Ebû Bekir (ra), Hz. Ömer'e "Haydi, Allah Resûlü'nün ziyaret ettiği gibi biz de Ümmü Eymen'i ziyaret edelim." dedi. Yanına vardığımızda (Ümmü Eymen) ağlamaya başladı. "Niye ağlıyorsun? Allah katındakiler Resûlullah (sav) için daha hayırlıdır." dediler. "Ben Allah'ın katındakilerin Resûlü (sav) için daha hayırlı olduğunu bilmediğimden ağlamıyorum. Asıl gökten inen vahyin kesilmiş olmasına ağlıyorum." dedi. Ümmü Eymen (bu sözüyle) Hz. Ebû Bekir'i ve Hz. Ömer'i de duygulandırdı. Onlar da birlikte ağlamaya başladılar.

(M6318 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 103; İM1635 İbn Mâce, Cenâiz, 65)

92. Müminlerin annesi Hz. Âişe anlatıyor: "Allah Resûlü'nün (sav) ilk vahiy almaya başlaması uykuda doğru rüya (rüyâ-i sâdıka) görmekle olmuştur. Onun istisnasız bütün rüyaları gün gibi gerçek çıkardı. Sonra ona yalnızlık sevdirildi. Artık Hira dağındaki mağarada yalnızlığa çekilip, orada geceler boyu, ailesine dönmeden tek başına ibadet ediyordu. Bunun için yanında yiyecek de götürürdü. Sonra yine Hatice'nin yanına dönüp, bir o kadar zaman için tekrar yiyecek alırdı. Nihayet bir gün, Hira mağarasındayken ona hak (vahiy) geldi. Melek geldi ve 'Oku!' dedi. O, *'Ben okuma bilmem.'* dedi. (Allah Resûlü yaşadıklarını şöyle anlattı): *"Beni tutup gücüm tükeninceye kadar sıktı. Sonra bırakıp tekrar, 'Oku!' dedi. 'Ben okuma bilmem.' dedim. İkinci defa tutup gücüm tükeninceye kadar sıktı. Bırakıp tekrar, 'Oku!' dedi. 'Ben okuma bilmem.' diye cevap verdim. Üçüncü defa tutup gücüm tükeninceye kadar sıktı ve bırakıp şöyle söyledi: 'Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir alaktan (embriyodan) yarattı. Oku! Senin Rabbin en Kerîm olandır...'"*"

(Alak 96/1-3; B3 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1)

٩٣- عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ ﵂ : أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ ﵁ سَأَلَ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ! كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "أَحْيَانًا يَأْتِينِى مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ فَيُفْصَمُ عَنِّى وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ، وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلاً فَيُكَلِّمُنِى فَأَعِى مَا يَقُولُ."

٩٤- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَكْتُبُوا عَنِّى وَمَنْ كَتَبَ عَنِّى غَيْرَ الْقُرْآنِ فَلْيَمْحُهُ..."

٩٥- عَنْ أَبِى مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ مَا بَعَثَنِى اللّٰهُ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا، فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ قَبِلَتِ الْمَاءَ، فَأَنْبَتَتِ الْكَلَأَ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ، وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ، فَنَفَعَ اللّٰهُ بِهَا النَّاسَ، فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا، وَأَصَابَ مِنْهَا طَائِفَةً أُخْرَى، إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لاَ تُمْسِكُ مَاءً، وَلاَ تُنْبِتُ كَلَأً، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِى دِينِ اللّٰهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِى اللّٰهُ بِهِ، فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللّٰهِ الَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ."

93. Müminlerin annesi Hz. Âişe'den (ra) nakledildiğine göre, Hâris b. Hişâm (ra) Allah Resûlü'ne (sav) "Yâ Resûlallah, sana vahiy nasıl geliyor?" diye sordu. Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: *"Bazen zil/çan sesi gibi geliyor ki, bana en ağır geleni de budur. (Uğultu) kesildiğinde (vahyin bana) söylediklerini tam olarak kavramış ve ezberlemiş oluyorum. Bazen de melek bana insan şeklinde görünüyor, benimle konuşuyor ve ben de onun dediklerini kavramış ve ezberlemiş oluyorum."*

(B2 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1)

94. Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Benden (duyduğunuz her şeyi) yazmayın. Kim benden Kur'an dışında (duyduğu) bir şey yazmışsa, onu imha etsin..."*

(M7510 Müslim, Zühd, 72)

95. Ebû Musa (el-Eş'arî)'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, (farklı yapılardaki) topraklara düşen bol yağmura benzer. Bunlardan bazıları temizdir, suyu alır, bol bitki ve ot yetiştirir. Bazıları kuraktır, suyu (yüzeyinde) tutar. Bu sudan insanlar yararlanır; hem kendileri içerler hem de (hayvanlarını) sularlar ve ziraat yaparlar. Diğer bir toprak çeşidi de vardır ki dümdüzdür. (Ona da yağmur düşer ama) o ne su tutar ne de bitki yetiştirir. Allah'ın dinini inceden inceye kavrayan, Allah'ın beni kendisiyle gönderdiğinden (hidayet ve ilimden) faydalanan, öğrenen ve öğreten kimse ile (bunları duyduğu vakit kibrinden) başını bile kaldırmayan ve kendisiyle gönderildiğim Allah'ın hidayetini kabul etmeyen kimsenin misali işte böyledir."*

(B79 Buhârî, İlim, 20)

TEFSİR ve TEVİL
VAHYİ ANLAMA ÇABASI

٩٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: سَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ قَوْمًا يَتَدَارَءُونَ فَقَالَ: "إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِهَذَا ضَرَبُوا كِتَابَ اللَّهِ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ وَإِنَّمَا نَزَلَ كِتَابُ اللَّهِ يُصَدِّقُ بَعْضُهُ بَعْضًا فَلاَ تُكَذِّبُوا بَعْضَهُ بِبَعْضٍ فَمَا عَلِمْتُمْ مِنْهُ فَقُولُوا وَمَا جَهِلْتُمْ فَكِلُوهُ إِلَى عَالِمِهِ."

٩٧- عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ قُلُوبُكُمْ، فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ."

٩٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ قَالَ فِى الْقُرْآنِ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ."

٩٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ضَمَّنِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيْهِ وَقَالَ: "اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْحِكْمَةَ وَتَأْوِيلَ الْكِتَابِ."

TEFSİR ve TEVİL
VAHYİ ANLAMA ÇABASI

96. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) bir grubun tartıştıklarını işitmiş ve onlara şöyle buyurmuştur: *"Sizden öncekiler işte böyle helâk oldular. Allah'ın Kitabı'nın bir kısmını diğeriyle mukayese ediyor (çelişki arıyor)lardı. Oysa Allah'ın Kitabı, bir kısmı diğerini doğrulamak üzere indi. Kur'an'ın bazı âyetlerini ileri sürerek diğerlerini yalanlamayın. Onun (mahiyetini) bildiğiniz âyetleri üzerinde konuşun; bilmediklerinizi ise onu bilene bırakın."*

(HM6741 İbn Hanbel, II, 185)

97. Cündeb b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kur'an'ı, kalpleriniz kaynaştığı müddetçe okuyup müzakere edin. Ayrılığa düştüğünüzde ise onun başından kalkın."*

(B5060 Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 37; M6777 Müslim, İlim, 3)

98. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim Kur'an hakkında bilgisizce konuşursa, cehennemdeki yerine hazırlansın."*

(T2950 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 11)

99. İbn Abbâs anlatıyor: Allah Resûlü (sav) beni kucakladı ve şöyle buyurdu: *"Allah'ım, ona hikmeti ve Kur'an'ın tevilini öğret."*

(İM166 İbn Mâce, Sünnet, 11)

SÜNNET
NEBEVÎ KILAVUZ

١٠٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ بَعْدَ التَّشَهُّدِ "إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ."

١٠١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ أَطَاعَنِى فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ عَصَى اللَّهَ..."

١٠٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا."

١٠٣- عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ قَالَ: وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا بَعْدَ صَلاَةِ الْغَدَاةِ مَوْعِظَةً بَلِيغَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ هَذِهِ مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَمَاذَا تَعْهَدُ إِلَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ يَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا ضَلاَلَةٌ فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَعَلَيْهِ بِسُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ.

SÜNNET
NEBEVÎ KILAVUZ

100. Câbir b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre Resûlullah (sav) hutbesinde teşehhüdden sonra şöyle buyururdu: *"Sözün en güzeli Allah'ın (cc) Kitabı'dır. Rehberliğin en güzeli ise Muhammed'in rehberliğidir."*

(HM14484 İbn Hanbel, III, 320)

101. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden de Allah'a isyan etmiştir..."*

(M4749 Müslim, İmâre, 33)

102. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Size ne emrettimse onu yapınız; size neyi yasakladımsa ondan sakınınız."*

(İM1 İbn Mâce, Sünnet, 1)

103. Irbâd b. Sâriye şöyle anlatmaktadır: "Resûlullah (sav) bir gün sabah namazından sonra gözleri yaşartan, kalpleri hüzünlendiren son derece dokunaklı bir konuşma yaptı. (Öyle ki ashâbdan) biri (dayanamayarak), "Ey Allah'ın Resûlü! Sanki veda konuşması yaptın, bize ne tavsiye edersin?" dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü şu tavsiyelerde bulundu: *"Size Allah'a karşı sorumluluk bilincinde olmayı ve Habeşli bir köle de olsa (başınızdaki idareciyi) dinleyip itaat etmeyi tavsiye ederim. Çünkü benden sonra yaşayacak olanlarınız çok ihtilâflar görecekler. Sonradan çıkarılmış (aslı olmayan) şeylerden ise sakının! Çünkü sonradan çıkarılmış her şey bid'attir. Sizden kim bu dönemlere ulaşırsa, benim sünnetime ve doğru yolu bulan, hidayete erdirilmiş halifelerin sünnetine sarılsın! Bunlara azı dişlerinizle (tuttuğunuz gibi sımsıkı) sarılın."*

(T2676 Tirmizî, İlim, 16; D4607 Ebû Dâvûd, Sünnet, 5)

١٠٤- عَنْ مَالِكٍ أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ."

FIKIH ve İCTİHAD
DERİN KAVRAYIŞ, HAKİKATİ ARAYIŞ

١٠٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا، يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ عَالِمٌ، اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَّالاً فَسُئِلُوا، فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا."

١٠٦- عَنْ مُعَاذٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ: "كَيْفَ تَقْضِى؟" فَقَالَ: أَقْضِى بِمَا فِى كِتَابِ اللَّهِ. قَالَ: "فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِى كِتَابِ اللَّهِ؟" قَالَ: فَبِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟" قَالَ: أَجْتَهِدُ رَأْيِى. قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ."

104. İmam Mâlik'e ulaştığına göre Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünneti.*"

(MU1628 Muvatta', Kader, 3)

FIKIH ve İCTİHAD
DERİN KAVRAYIŞ, HAKİKATİ ARAYIŞ

105. Abdullah b. Amr b. el-Âs, Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işittiğini nakleder: *"Kuşkusuz Allah, ilmi kullarının arasından çekip almaz. Bilakis âlimlerin vefatıyla ilmi alır. Sonunda hiç âlim kalmayınca, insanlar cahil kimseleri önder edinirler. Onlara birtakım sorular sorulur, onlar da bilgisizce fetva verirler. Böylelikle hem kendileri sapar hem de (insanları) saptırırlar."*

(B100 Buhârî, İlim, 34)

106. Muâz'ın anlattığına göre, Allah Resûlü (sav) onu Yemen'e (vali olarak) gönderirken aralarında şöyle bir diyalog geçmişti:

–*(Sana bir dava geldiğinde) nasıl hüküm vereceksin?*

–Allah'ın Kitabı'na göre hüküm vereceğim.

–*(O konuda) Allah'ın Kitabı'nda bir hüküm bulamazsan?*

–Resûlullah'ın (sav) sünneti ile (karar vereceğim).

–*Resûlullah'ın (sav) sünnetinde de yoksa?*

–Kendi görüşümle ictihad ederek bir karara varacak ve ona göre hüküm vereceğim.

Bunun üzerine Hz. Peygamber *"Resûlü'nün elçisini (Resûlü'nün arzuladığı cevabı vermeye) muvaffak kılan Allah'a hamdolsun."* buyurmuştu.

(T1327 Tirmizî, Ahkâm, 3; D3592 Ebû Dâvûd, Kadâ', (Akdiye), 11)

١٠٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِى الدِّينِ."

١٠٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا حَدِيثًا فَحَفِظَهُ حَتَّى يُبَلِّغَهُ فَرُبَّ حَامِلِ فِقْهٍ إِلَى مَنْ هُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ وَرُبَّ حَامِلِ فِقْهٍ لَيْسَ بِفَقِيهٍ."

١٠٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ. وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ."

١١٠- عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ الْأَسَدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِوَابِصَةَ: جِئْتَ تَسْأَلُ عَنِ الْبِرِّ وَالإِثْمِ؟ قَالَ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: فَجَمَعَ أَصَابِعَهُ فَضَرَبَ بِهَا صَدْرَهُ وَقَالَ اسْتَفْتِ نَفْسَكَ، اسْتَفْتِ قَلْبَكَ يَا وَابِصَةُ – ثَلاَثاً – الْبِرُّ مَا اطْمَأَنَّتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِى النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِى الصَّدْرِ وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَأَفْتَوْكَ.

107. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah her kimin iyiliğini dilerse, onu dinde fakih kılar (dinin inceliklerini anlama konusunda ona kabiliyet verir)."*

(T2645 Tirmizî, İlim, 1)

108. Zeyd b. Sâbit, Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işitmiştir: *"Allah, bizden bir hadis işitip, başkasına aktarana kadar onu belleyen kişinin yüzünü ak etsin. Fıkıh (dini hakkıyla anlamaya yönelik bilgiler) öğrenip onu kendisinden daha kavrayışlı olanlara aktaran nice kimseler vardır! Fıkıh öğrenen nice kimseler de vardır ki haddizatında kendileri fakih (derin kavrayış sahibi) değildir."*

(D3660 Ebû Dâvûd, İlim, 10; T2656 Tirmizî, İlim, 7)

109. Amr b. el-Âs, Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işitmiştir: *"Hâkim, hüküm verirken ictihad eder (gücü nispetinde çaba sarf eder) de sonunda isabetli karar verirse, iki sevap kazanır. Eğer ictihad eder de sonunda hata ederse, bir sevap kazanır."*

(M4487 Müslim, Akdiye, 15)

110. Esed kabilesine mensup Vâbisa b. Ma'bed'in naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) ona şöyle demiştir: *"İyilik ve kötülüğü(n ne olduğunu) sormaya mı geldin?"* (Vâbisa diyor ki) "Evet" dedim. Hz. Peygamber, parmaklarını birleştirip göğsüne vurarak üç defa *"Kendine danış, kalbine danış ey Vâbisa!"* buyurdu (ve devam etti): *"İyilik, gönlü huzura kavuşturan ve içe sinen şeydir. Kötülük ise insanlar sana fetva verseler (onaylasalar) bile, gönlü(nü) huzursuz eden ve iç(in)de bir kuşku bırakan şeydir."*

(DM2561 Dârimî, Büyû', 2)

BİLGİ AHLÂKI
ÂLİMİN İLİMLE SINAVI

١١١- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ ...سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "يُؤْتَى بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِى النَّارِ، فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُ بَطْنِهِ، فَيَدُورُ بِهَا كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِالرَّحَى، فَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ أَهْلُ النَّارِ، فَيَقُولُونَ: يَا فُلاَنُ! مَا لَكَ؟ أَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ؟ فَيَقُولُ: بَلَى، قَدْ كُنْتُ آمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلاَ آتِيهِ، وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ."

١١٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ عَلِمَهُ ثُمَّ كَتَمَهُ أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ."

١١٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ لاَ يَتَعَلَّمُهُ إِلاَّ لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١١٤- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِى اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِى الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهْوَ يَقْضِى بِهَا وَيُعَلِّمُهَا."

BİLGİ AHLÂKI
ÂLİMİN İLİMLE SINAVI

111. Üsâme b. Zeyd'in işitip naklettiğine göre..., Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü bir adam getirilip cehenneme atılır ve bağırsakları dışarı fırlar. O kişi, eşeğin değirmen taşı ile döndüğü gibi bağırsaklarıyla birlikte dönmeye başlar. Derken etrafına cehennemlikler toplanır ve 'Ey falan, ne bu hâl? Sen iyiliği emredip, kötülükten alıkoymaz mıydın?' derler. O da, 'Evet, ben iyiliği emrederdim, ama onu kendim yapmazdım. Kötülükten alıkoyardım, ama onu kendim yapardım.' diye karşılık verir."*

(M7483 Müslim, Zühd, 51)

112. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, bildiği bir konuda kendisine danışılır da onu gizlerse kıyamet günü ağzına ateşten bir gem vurulur."*

(T2649 Tirmizî, İlim, 3; D3658 Ebû Dâvûd, İlim, 9)

113. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın rızası için öğrenil(mesi gerek)en bir ilmi, sırf dünya menfaati elde etmek için öğrenen bir kimse kıyamet günü cennetin kokusunu (dahi) alamayacaktır."*

(D3664 Ebû Dâvûd, İlim, 12; HM8438 İbn Hanbel, II, 338)

114. İbn Mes'ûd'un (ra) işitip naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ancak iki kişiye haset (gıpta) edilir. Bunlar, Allah'ın kendisine mal verdiği ve onu hak yolunda harcayan kimse ile Allah'ın kendisine (ilim ve) hikmet verdiği ve ona göre karar verip, onu başkalarına da öğreten kimsedir."*

(B1409 Buhârî, Zekât, 5; M1896 Müslim, Müsâfirîn, 268)

١١٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اللَّهُمَّ انْفَعْنِى بِمَا عَلَّمْتَنِى وَعَلِّمْنِى مَا يَنْفَعُنِى وَزِدْنِى عِلْمًا..."

FERASET
ALLAH'IN NURUYLA BAKMAK

١١٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ."

١١٧- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ حَلِيمَ إِلاَّ ذُو عَثْرَةٍ، وَلاَ حَكِيمَ إِلاَّ ذُو تَجْرِبَةٍ."

١١٨- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ" ثُمَّ قَرَأَ: ﴿إِنَّ فِى ذَلِكَ لآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ﴾.

١١٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَعالى قَالَ: مَنْ عَادَى لِى وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِى بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُه عَلَيْهِ، وَمَا زَالَ عَبْدِى يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أَحْبَبْتُهُ، فَكُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِى يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِى يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِى يَبْطُشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِى يَمْشِى بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِى لَأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِى لأُعِيذَنَّهُ..."

115. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım, bana öğrettiklerinle beni faydalandır. Bana fayda verecek ilmi bana öğret ve ilmimi artır..."*

(T3599 Tirmizî, Deavât 128; İM251 İbn Mâce, Sünnet, 23)

FERASET
ALLAH'IN NURUYLA BAKMAK

116. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, bir delikten iki kere sokulmaz."*

(B6133 Buhârî, Edeb, 83; M7498 Müslim, Zühd, 63)

117. Ebû Saîd'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Tökezlemeyen, halîm (akıllı) olmaz, tecrübe edinmeyen hakîm olmaz."*

(T2033 Tirmizî, Birr, 86; EM565 Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 199)

118. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre Resûlullah (sav), *"Müminin ferasetinden sakının. Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar."* buyurdu ve ardından, *"Elbette bunda feraset sahipleri için ibretler vardır."* (Hicr, 15/75) âyetini okudu."

(T3127 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 15; MK7497 Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, VIII, 102)

119. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: 'Her kim benim velî bir kuluma düşmanlık ederse ona harp ilân ederim. Kulum bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha hoş olan bir şeyle yaklaşamaz. Kulum bana nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Sonunda onu severim. İşte o zaman onun işiten kulağı, gören gözü, sımsıkı tutan eli, yürüyen ayağı mesabesinde olurum. Benden bir şey isterse bunu ona mutlaka veririm. Bana sığınırsa onu mutlaka korurum...'"*

(B6502 Buhârî, Rikâk, 38)

RÜYA
UYKUDAKİ ÂLEM

١٢٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "...الرُّؤْيَا ثَلاَثٌ: فَالرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ بُشْرَى مِنَ اللَّهِ وَرُؤْيَا تَحْزِينٌ مِنَ الشَّيْطَانِ وَرُؤْيَا مِمَّا يُحَدِّثُ الْمَرْءُ نَفْسَهُ..."

١٢١- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ فِى النَّوْمِ، فَكَانَ لاَ يَرَى رُؤْيَا إِلاَّ جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ...

١٢٢- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ: أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ، فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَيْهَا، وَلْيُحَدِّثْ بِهَا، وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ، فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا، وَلاَ يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ، فَإِنَّهَا لاَ تَضُرُّهُ."

١٢٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ مِنْ أَفْرَى الْفِرَى أَنْ يُرِىَ عَيْنَيْهِ مَا لَمْ تَرَ."

١٢٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "... وَأَصْدَقُكُمْ رُؤْيَا أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا..."

RÜYA
UYKUDAKİ ÂLEM

120. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Rüya üç çeşittir: (Birincisi) Allah'tan bir müjde olan salih rüyadır. (İkincisi) şeytandan kaynaklanan üzücü rüyadır. (Üçüncüsü ise) kişinin yaşadıklarından bazılarının rüyasına yansımasıdır..."*

(M5905 Müslim, Rü'yâ, 6)

121. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: "Allah Resûlü'nün (sav) ilk vahiy almaya başlaması uykuda doğru rüya (rüyâ-ı sâdıka) görmekle olmuştur. Onun istisnasız bütün rüyaları gün gibi gerçek çıkardı..."

(B6982 Buhârî, Ta'bîr, 1)

122. Ebû Saîd el-Hudrî'den, Hz. Peygamber'i (sav) şöyle buyururken işittiği nakledilmiştir: *"Sizden biri hoşlandığı bir rüya görürse, (bilsin ki) bu, Allah'tandır. O kişi bu rüyadan dolayı Allah'a hamdetsin ve onu anlatsın. Bunun dışında hoşuna gitmeyen bir rüya görürse, bu da şeytandandır. Rüyanın kötü etkisinden Allah'a sığınsın ve ondan kimseye söz etmesin. Böyle yaparsa, o rüya kendisine zarar vermez."*

(B6985 Buhârî, Ta'bîr, 3)

123. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"En büyük iftira, kişinin görmediği rüyayı gördüğünü söylemesidir."*

(B7043 Buhârî, Ta'bîr, 45)

124. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Rüyası en doğru olanınız, en doğru sözlü olanınızdır..."*

(M5905 Müslim, Rü'yâ, 6)

III. BÖLÜM

İMAN

HİDAYET
İSLÂM'IN AYDINLIK YOLU

١٢٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَمِّهِ، عِنْدَ الْمَوْتِ "قُلْ: لاَ إِلَهَ إلاَّ اللَّهُ، أَشْهَدُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ" فَأَبَى-قَالَ-: فَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿إِنَّكَ لاَ تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ...﴾ الآيَةَ.

١٢٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الدَّيْلَمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ خَلْقَهُ فِى ظُلْمَةٍ، فَأَلْقَى عَلَيْهِمْ مِنْ نُورِهِ، فَمَنْ أَصَابَهُ مِنْ ذَلِكَ النُّورِ اهْتَدَى، وَمَنْ أَخْطَأَهُ ضَلَّ، فَلِذَلِكَ أَقُولُ جَفَّ الْقَلَمُ عَلَى عِلْمِ اللَّهِ."

١٢٧- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ النَّاسَ، يَحْمَدُ اللَّهَ وَيُثْنِى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، ثُمَّ يَقُولُ: "مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ، وَخَيْرُ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ."

١٢٨- قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: عَلَّمَنِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَلِمَاتٍ أَقُولُهُنَّ فِى الْوِتْرِ "اللَّهُمَّ اهْدِنِى فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِى فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِى فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ،

HİDAYET
İSLÂM'IN AYDINLIK YOLU

125. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), amcası (Ebû Tâlib) ölürken kendisine, *"Lâ ilâhe illallâh (Allah'tan başka ilâh yoktur.) de ki ben de onunla kıyamet gününde senin için şahitlik edeyim."* dedi. Amcası bundan kaçınınca Allah, *"Şüphesiz ki sen sevdiğin kişiyi hidayete erdiremezsin..."* (Kasas, 28/56) âyetini indirdi.

(M134 Müslim, Îmân, 41)

126. Abdullah b. ed-Deylemî aracılığıyla, Abdullah b. Amr'ın, Resûlullah'tan (sav) şöyle işittiği nakledilmektedir: *"Yüce Allah mahlûkatını karanlık içerisinde yaratır ve nurunu onlar üzerine yayar. O nur kime isabet ederse hidayeti bulur. İsabet etmediği kimseler ise şaşar."* Abdullah b. Amr, "İşte bunun için 'Allah'ın ilmi üzere kalem kurudu.' (Her şey Allah'ın ezelî bilgisiyle gerçekleşti.) diyorum." demiştir.

(T2642 Tirmizî, Îmân, 18; HM6644 İbn Hanbel, II, 176)

127. Câbir'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) insanlara hitap ederken önce lâyık-ı vechile Allah'a hamd ve senâ eder, sonra da *"Bir kimseye Allah hidayet verirse artık onu saptıracak yoktur; Allah'ın saptırdığına da hidayet verecek yoktur. Sözün en hayırlısı Allah'ın Kitabı'dır."* buyururdu.

(M2007 Müslim, Cum'a, 45)

128. (Resûlullah'ın torunu) Hasan b. Ali (ra) şöyle demiştir: "Allah Resûlü (sav) vitirde okumam için bana şu duayı öğretti: *'Allah'ım, hidayete erdirdiklerinle beraber beni de hidayete erdir. Sıhhat ve afiyet verdiklerinle beraber bana da afiyet ver. Himaye ettiğin kimseler gibi beni*

وَبَارِكْ لِى فِيمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِى شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِى وَلاَ يُقْضَى عَلَيْكَ، وَإِنَّهُ لاَ يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ."

KELİME-İ ŞEHÂDET
İSLÂM'IN TEMELİ

١٢٩- حَدَّثَنِى أَبِى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْإِسْلاَمُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، وَتُقِيمَ الصَّلاَةَ، وَتُؤْتِىَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلاً."

١٣٠- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "بُنِيَ الْإِسْلاَمُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلاَةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ."

١٣١- حَدَّثَنَا عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ ﴿لاَ شَرِيكَ لَهُ﴾، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَابْنُ أَمَتِهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ، وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، أَدْخَلَهُ اللَّهُ مِنْ أَىِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شَاءَ."

de himaye et. Bana verdiğin nimetleri bereketlendir. Verdiğin hükmün şerrinden beni koru. Hükmü sen verirsin, senin üstüne hüküm verecek kimse yoktur. Senin dost olduğun kimse asla zelil olmaz. Eksiklikler sana yakışmaz. Ey Rabbimiz! Yücesin ve kutlusun.'"

(T464 Tirmizî, Vitr, 10)

KELİME-İ ŞEHÂDET
İSLÂM'IN TEMELİ

129. (Abdullah b. Ömer) anlatıyor; Babam Ömer b. Hattâb'ın bana naklettiğine göre ... Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslâm, Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmen; namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Kâbe'yi haccetmendir."*

(M93 Müslim, Îmân, 1)

130. İbn Ömer'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."*

(B8 Buhârî, Îmân, 2)

131. Ubâde b. Sâmit'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim, 'Şehâdet ederim ki tek olan Allah'tan başka ilâh yoktur, (ortağı da yoktur); Muhammed O'nun kulu ve elçisidir; İsa da Allah'ın kulu ve Allah'ın kullarından bir kadının oğlu, Meryem'e ulaştırdığı (emriyle onda var ettiği) kelimesi ve Allah'tan (gelen) bir ruhtur. Cennet haktır, cehennem haktır.' derse Allah onu, cennetin sekiz kapısından hangisini dilerse oradan cennetine koyar."*

(M140 Müslim, Îmân, 46)

١٣٢- حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمُعَاذٌ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: "يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ" قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: "يَا مُعَاذُ! قَالَ: "لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلاَثًا." قَالَ: "مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلاَّ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ..."

ALLAH'A İMAN
VAROLMANIN ASIL GAYESİ

١٣٣- حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمُعَاذٌ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: "يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ" قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: "يَا مُعَاذُ! قَالَ: "لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلاَثًا." قَالَ: "مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلاَّ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ..."

١٣٤- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلاَوَةَ الْإِيمَانِ، مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِى الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِى النَّارِ."

132. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sav) binitiyle giderken arkasında oturan Muâz'a seslendi: *"Yâ Muâz b. Cebel!"* Muâz, "Buyur yâ Resûlallah! Emret!" diyerek cevap verdi. Hz. Peygamber tekrar, *"Yâ Muâz!"* diye seslendi. Muâz, "Buyur yâ Resûlallah! Emret!" dedi. Bu durum üç defa tekrarlandı. Daha sonra Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Kim kalbiyle tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet ederse Allah ona cehennemi haram kılar..."*

(B128 Buhârî, İlim, 49)

ALLAH'A İMAN
VAROLMANIN ASIL GAYESİ

133. Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sav) binitiyle giderken arkasında oturan Muâz'a seslendi: *"Yâ Muâz b. Cebel!"* Muâz, "Buyur yâ Resûlallah! Emret!" diyerek cevap verdi. Hz. Peygamber tekrar, *"Yâ Muâz!"* diye seslendi. Muâz, "Buyur yâ Resûlallah! Emret!" dedi. Bu durum üç defa tekrarlandı. Daha sonra Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Kim kalbiyle tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet ederse Allah ona cehennemi haram kılar."*

(B128 Buhârî, İlim, 49)

134. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şu üç özellik kimde bulunursa o kimse imanın tadını alır: Allah ve Resûlü'nü her şeyden çok sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah rızası için sevmek, Allah kendisini kurtardıktan sonra tekrar inkârcılığa dönmekten ateşe atılmaktan kaçındığı gibi kaçınmak."*

(M165 Müslim, Îmân, 67)

١٣٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿فِى يَوْمٍ﴾ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ، وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ، وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ، وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ، وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ إِلاَّ رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ."

١٣٦- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ خَلِيًّا قُلْتُ ﴿له﴾: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ. قَالَ: بَخٍ لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيمٍ، وَهُوَ يَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، تُقِيمُ الصَّلاَةَ الْمَكْتُوبَةَ، وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ، وَتَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا..."

١٣٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، أَفْضَلُهَا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَوْضَعُهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ."

135. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim (günde) yüz defa 'Lâ ilâhe illâllâhü vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr.' (Allah'tan başka ilâh yoktur, O'nun hiçbir ortağı yoktur, mülk O'nundur ve hamd O'nadır. O'nun her şeye gücü yeter.) derse bu, o kimse için on köleyi azat etme sevabına denktir. Ona yüz iyilik yazılır ve yüz günahı silinir. (Bu söyledikleri) o günün akşamına kadar onun için şeytana karşı bir sığınak olur. Bundan daha fazlasını yapan kişiden başka, hiç kimse onun bu yaptığından daha faziletli bir iş yapamaz."*

(B6403 Buhârî, Deavât, 64)

136. Muâz b. Cebel anlatıyor: Allah Resûlü (sav) ile Tebük Seferi'nden dönüyorduk. Onun yalnız olduğunu görünce, "Yâ Resûlallah! Bana cennete girmemi sağlayacak bir davranış söyler misin?" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *"Aferin sana! Sen önemli bir konu hakkında soru sordun. Fakat bu, Allah'ın kendisi için kolaylaştırdığı kişiye kolay gelir. Farz namazı kılarsın, farz olan zekâtı verirsin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayarak Allah'a kavuşursun..."*

(HM22418 İbn Hanbel, V, 237)

137. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"İmanın yetmiş küsur şubesi vardır. Bunların en üstünü 'Lâ ilâhe illâllâh' (Allah'tan başka ilâh yoktur.) sözüdür. En alt derecesi ise yoldaki eziyet veren şeyleri kaldırmaktır. Hayâ da imanın bir şubesidir."*

(N5008 Nesâî, Îmân, 16; M153 Müslim, Îmân, 58)

ALLAH ve RESÛLÜ'NE İTAAT
GÖNÜLDEN BAĞLANMAK

١٣٨- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا تَشَهَّدَ قَالَ: "... مَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ، وَمَنْ يَعْصِهِمَا فَإِنَّهُ لاَ يَضُرُّ إِلاَّ نَفْسَهُ وَلاَ يَضُرُّ اللَّهَ شَيْئًا."

١٣٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ "... فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ."

١٤٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ أَطَاعَنِى فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ عَصَى اللَّهَ..."

١٤١- رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ: قَدِمَ نَبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ، وَهُمْ يَأْبُرُونَ النَّخْلَ، يَقُولُون يُلَقِّحُونَ النَّخْلَ، فَقَالَ: "مَا تَصْنَعُونَ؟" قَالُوا: كُنَّا نَصْنَعُهُ قَالَ: "لَعَلَّكُمْ لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا كَانَ خَيْرًا." فَتَرَكُوهُ، فَنَفَضَتْ أَوْ فَنَقَصَتْ قَالَ: فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: "إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيِي فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ."

ALLAH ve RESÛLÜ'NE İTAAT
GÖNÜLDEN BAĞLANMAK

138. İbn Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) hutbe irad ettiği zaman şöyle buyururdu: *"... Kim Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederse doğru yolu bulmuştur. Kim onlara isyan ederse ancak kendisine zarar verir. Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez."*

(D1097 Ebû Dâvûd, Salât, 221, 223)

139. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"... Size bir şeyi yasakladığım zaman ondan kaçının. Bir şey emrettiğim zaman gücünüzün yettiği ölçüde onu yerine getirin."*

(B7288 Buhârî, İ'tisâm, 2)

140. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden, Allah'a isyan etmiştir..."*

(M4749 Müslim, İmâre, 33)

141. Râfi' b. Hadîc anlatıyor: Hz. Peygamber (sav) Medine'ye geldiğinde Medineliler hurma ağaçlarını aşılıyorlardı. Allah Resûlü, *"Ne yapıyorsunuz?"* diye sorunca onlar da, "Bunu öteden beri yaparız." dediler. Bunun üzerine Allah Resûlü, *"Sanırım bunu yapmasanız daha hayırlı olur."* buyurdu. Onlar da aşılamayı bıraktılar. Akabinde hurmalar az ürün verdi. Bu durumu Hz. Peygamber'e bildirdiklerinde o şöyle buyurdu: *"Ben ancak bir insanım, size dininizle ilgili bir şey emredersem onu alın, kendi görüşüme göre bir şey emredersem (unutmayın ki) ben ancak bir insanım."*

(M6127 Müslim, Fedâil, 140)

١٤٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "كُلُّ أُمَّتِى يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ، إلاَّ مَنْ أَبَى"، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: "مَنْ أَطَاعَنِى دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ أَبَى."

MELEKLERE İMAN
RAHMETLE KUŞATILMAK

١٤٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا بَارِزًا لِلنَّاسِ، فَأَتَاهُ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: "أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلاَئِكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ الآخِرِ..." فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "هَذَا جِبْرِيلُ، جَاءَ لِيُعَلِّمَ النَّاسَ دِينَهُمْ."

١٤٤- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "خُلِقَتِ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ."

١٤٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَوْ عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ لِلَّهِ مَلاَئِكَةً سَيَّاحِينَ فِى الْأَرْضِ فَضْلاً عَنْ كُتَّابِ النَّاسِ فَإِذَا وَجَدُوا أَقْوَامًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا هَلُمُّوا إِلَى بُغْيَتِكُمْ فَيَجِيئُونَ فَيَحُفُّونَ بِهِمْ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ اللَّهُ: عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تَرَكْتُمْ عِبَادِى يَصْنَعُونَ؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ يَحْمَدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ وَيَذْكُرُونَكَ..."

142. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimin hepsi cennete girecektir, yüz çeviren müstesna!"* Orada bulunanlar "Ey Allah'ın Resûlü, yüz çeviren kim?" diye sorunca, Hz. Peygamber, *"Bana itaat eden cennete girer. Bana isyan eden yüz çevirmiş demektir."* şeklinde cevap vermiştir.

(B7280 Buhârî, İ'tisâm, 2)

MELEKLERE İMAN
RAHMETLE KUŞATILMAK

143. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, bir gün Resûlullah (sav) insanların arasında oturuyordu. Yanına bir adam geldi ve "Ey Allah'ın Resûlü, iman nedir?" diye sordu. Resûlullah şöyle buyurdu: *"Allah'a, meleklerine, kitabına, O'na kavuşmaya ve peygamberlerine iman etmendir. (Aynı şekilde) öldükten sonra son dirilişe iman etmendir..." (Soran kişi yanından ayrıldıktan sonra) Resûlullah buyurdu ki, "Bu (gelen) Cibrîl'dir, insanlara dinlerini öğretmek için geldi."*

(M97 Müslim, Îmân, 5)

144. Hz. Âişe'nin rivayet ettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Melekler nurdan, cinler alevli ateşten, Âdem ise size (Kur'an'da) tarif edildiği üzere (balçıktan) yaratılmıştır."*

(M7495 Müslim, Zühd, 60)

145. Ebû Hüreyre veya Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanların amellerini kayıt altına alan meleklerden başka bir de Allah'ın yeryüzünde dolaşan melekleri vardır. Bunlar Allah'ı zikreden topluluklara rastladıklarında, 'Aradığınız işte burada, haydi gelin!' diye birbirlerine seslenirler. Hemen oraya gelerek dünya semasına kadar onları çepeçevre kuşatırlar. Allah, o meleklere sorar: 'Kullarımı bıraktığınızda onlar ne yapıyorlardı?' Onlar da 'Biz onları bıraktığımızda sana hamdediyor, seni tazim ediyor ve seni anıyorlardı.' diye cevap verirler."*...

(T3600 Tirmizî, Deavât, 129)

١٤٦- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ أَتَى أَخَاهُ الْمُسْلِمَ عَائِدًا، مَشَى فِي خِرَافَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسَ. فَإِذَا جَلَسَ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ. فَإِنْ كَانَ غُدْوَةً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ. وَإِنْ كَانَ مَسَاءً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ."

١٤٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لِلَّهِ مَلاَئِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلاَمَ."

KİTAPLARA İMAN
AKLIN VAHİYLE BULUŞMASI

١٤٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...وَفَضْلُ كَلاَمِ اللَّهِ عَلَى سَائِرِ الْكَلاَمِ كَفَضْلِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ."

١٤٩- عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ... قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَمْ كِتَابًا أَنْزَلَهُ اللَّهُ ؟ قَالَ: "مِئَةُ كِتَابٍ، وَأَرْبَعَةُ كُتُبٍ، أُنْزِلَ عَلَى شِيثَ خَمْسُونَ صَحِيفَةً، وَأُنْزِلَ عَلَى أَخْنُوخَ ثَلاَثُونَ صَحِيفَةً، وَأُنْزِلَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَشْرُ صَحَائِفَ، وَأُنْزِلَ عَلَى مُوسَى قَبْلَ التَّوْرَاةِ عَشْرُ صَحَائِفَ، وَأُنْزِلَ التَّوْرَاةُ، وَالإِنْجِيلُ، وَالزَّبُورُ، وَالْقُرْآنُ..."

146. Hz. Ali, Resûlullah'tan (sav) şu sözleri duyduğunu haber vermiştir: *"Hasta olan Müslüman kardeşini ziyarete giden kimse, onun yanında oturuncaya kadar (âdeta) cennet meyveleri içinde yürümüş olur. Oturduğu zaman onu rahmet kaplar. Eğer ziyareti sabahleyin olursa akşama kadar yetmiş bin melek onun için dua ve istiğfar eder. Ziyareti akşam olursa sabaha kadar yetmiş bin melek onun için dua ve istiğfar eder."*

(İM1442 İbn Mâce, Cenâiz, 2)

147. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın yeryüzünde dolaşan ve ümmetimin gönderdikleri selâmları bana ulaştıran melekleri vardır."*

(N1283 Nesâî, Sehiv, 46)

KİTAPLARA İMAN
AKLIN VAHİYLE BULUŞMASI

148. Ebû Saîd (el-Hudrî)'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Ve Allah'ın sözünün diğer sözlere üstünlüğü, Allah'ın, yarattıklarına olan üstünlüğü gibidir."*

(T2926 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 25)

149. Ebû Zer anlatıyor: ... Bir gün Hz. Peygamber'e (sav), "Allah kaç kitap indirdi?" diye sordum. Allah Resûlü şu cevabı verdi: *"Allah yüz dört kitap indirmiştir. Bunlardan elli sahife Şit'e, otuz sahife İdris'e, on sahife İbrâhim'e ve on sahife de Tevrat'tan önce Musa'ya indirmiştir. Ayrıca Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'an'ı da indirmiştir..."*

(Sİ361 İbn Hıbbân, *Sahîh*, II, 276)

١٥٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَقْرَءُونَ التَّوْرَاةَ بِالْعِبْرَانِيَّةِ، وَيُفَسِّرُونَهَا بِالْعَرَبِيَّةِ لِأَهْلِ الْإِسْلاَمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلاَ تُكَذِّبُوهُمْ، وَقُولُوا: ﴿اٰمَنَّا بِالَّذي اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ﴾ الآيَةَ.

١٥١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ! لاَ يَسْمَعُ بِى أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ وَلاَ نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ إِلاَّ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ."

ALLAH'IN KİTABI
SÖZLERİN EN GÜZELİ

١٥٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِى خُطْبَتِهِ... "إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ..."

١٥٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلاَّ أُعْطِيَ مِنَ الآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أُومِنَ – أَوْ آمَنَ – عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِى أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنِّى أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

150. Ebû Hüreyre anlatıyor: Ehl-i kitap (Yahudiler) Tevrat'ı İbrânîce olarak okuyorlar, Arapça olarak Müslümanlara açıklıyorlardı. Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle dedi: *"Siz Ehl-i kitabı (Yahudileri) ne tasdik edin ne de yalanlayın. (Ancak) şöyle deyin: 'Biz, bize indirilene de size indirilene de iman ettik* (Ankebût, 29/46)*.'"*

(B7362 Buhârî, İ'tisâm, 25)

151. Ebû Hüreyre'den Resûlullah'ın (sav) şöyle dediği nakledilmiştir: *"Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin ederim ki bu ümmetten bir Yahudi veya Hıristiyan beni işitir, sonra da benim kendisiyle gönderildiğim (vahy)e iman etmeden ölürse mutlaka ateş ehlinden olur."*

(M386 Müslim, Îmân, 240)

ALLAH'IN KİTABI
SÖZLERİN EN GÜZELİ

152. Câbir b. Abdullah'tan gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) bir hutbesinde şöyle diyordu...: *"Sözlerin en doğrusu, Allah'ın Kitabı; hâl ve tavrın en güzeli ise Muhammed'in hâl ve tavrıdır..."*

(N1579 Nesâî, Îdeyn, 22)

153. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum."*

(B7274 Buhârî, İ'tisâm, 1)

١٥٤- عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ الَّذِى يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ، وَمَثَلُ الَّذِى يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ."

١٥٥- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ."

١٥٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ، فَاقْرَءُوهُ وَأَقْرِئُوهُ فَإِنَّ مَثَلَ الْقُرْآنِ لِمَنْ تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَهُ وَقَامَ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ مَحْشُوٍّ مِسْكًا يَفُوحُ بِرِيحِهِ كُلُّ مَكَانٍ، وَمَثَلُ مَنْ تَعَلَّمَهُ فَيَرْقُدُ وَهُوَ فِى جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ وُكِئَ عَلَى مِسْكٍ."

PEYGAMBERLERE İMAN
ALLAH'IN ELÇİLERİNİ TASDİK

١٥٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا بَارِزًا لِلنَّاسِ، فَأَتَاهُ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ؟ "أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلاَئِكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ الْآخِرِ..." فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "هَذَا جِبْرِيلُ، جَاءَ لِيُعَلِّمَ النَّاسَ دِينَهُمْ."

154. Hz. Âişe'den (ra) nakledildiğine göre, Peygamber (sav) şöyle demiştir: *"Kur'an'ı ezberleyip okuyan kişi, Allah katındaki seçkin meleklerle birlikte olacaktır. Kur'an'ı zorlanarak da olsa devamlı okumaya çalışan kişiye ise iki kat ecir vardır."*

(B4937 Buhârî, Tefsîr, (Abese) 1)

155. Osman b. Affân'dan (ra) gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir."*

(T2907 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15)

156. Ebû Hüreyre'den gelen rivayete göre, ... Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kur'an'ı öğrenin, onu okuyun ve okutun. Kur'an'ı öğrenen, okuyan ve gereğini yapan kimse, her tarafa koku yayan misk dolu bir kaba benzer. Kur'an'ı öğrendiği hâlde (onu okumayan ve okutmayan) yatıp uyuyan kimse ise ağzı bağlı bir misk kabına benzer."*

(T2876 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 2)

PEYGAMBERLERE İMAN
ALLAH'IN ELÇİLERİNİ TASDİK

157. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Bir gün Resûlullah (sav) insanların arasında oturuyordu. Bir adam geldi ve "Ey Allah'ın Resûlü, iman nedir?" diye sordu. Resûlullah şöyle buyurdu: *"Allah'a, meleklerine, kitabına, O'na kavuşmaya, peygamberlerine iman etmendir. (Aynı şekilde) öldükten sonra son dirilişe iman etmendir..."* (Soran kişi yanından ayrıldıktan sonra) Resûlullah buyurdu ki, *"Bu (gelen) Cibrîl'dir, insanlara dinlerini öğretmek için geldi."*

(M97 Müslim, Îmân, 5; B50 Buhârî, Îmân, 37)

١٥٨- عَنْ رَبَاحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُوَيْطِبٍ عَنْ جَدَّتِهِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "... وَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِي..."

١٥٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "الإِيمَانُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ."

١٦٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَالأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ لِعَلاَّتٍ، أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى، وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ."

١٦١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلَّا أُعْطِيَ مِنْ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أُومِنَ –أَوْ آمَنَ– عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنِّي أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٦٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "طُوبَى لِمَنْ آمَنَ بِي وَرَآنِي مَرَّةً وَطُوبَى لِمَنْ آمَنَ بِي وَلَمْ يَرَنِي سَبْعَ مِرَارٍ."

158. Rebâh b. Abdurrahman b. Huveytıb'dan, ninesinin şöyle dediği nakledilmiştir: "Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işittim: *'... Bana iman etmeyen kimse Allah'a da iman etmemiştir...'"*

(HM27687 İbn Hanbel, VI, 382)

159. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah'a (sav), "Hangi amel daha değerlidir?" diye soruldu. *"Allah'a ve Resûlü'ne imandır."* buyurdu.

(N4988 Nesâî, Îmân, 1)

160. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben dünyada ve âhirette Meryem oğlu İsa'ya insanların en yakın olanıyım. Peygamberler, ataları bir, anneleri ayrı kardeştirler. Dinleri ise tektir."*

(B3443 Buhârî, Enbiyâ, 48)

161. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum."*

(B7274 Buhârî, İ'tisâm, 1)

162. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), *"Ne mutlu, beni görüp de iman edenlere!"* sözünü bir kere söyledi. *"Ne mutlu, beni görmeden iman edenlere!"* ifadesini ise yedi defa tekrarladı.

(HM12606 İbn Hanbel, III, 155)

MUCİZE
PEYGAMBERE VERİLEN OLAĞANÜSTÜ LÜTUF

١٦٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلَّا أُعْطِيَ مِنْ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أُومِنَ –أَوْ آمَنَ– عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنِّي أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٦٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: قَالَ: أَتَتْ قُرَيْشٌ الْيَهُودَ، فَقَالُوا: بِمَ جَاءَكُمْ مُوسَى ؟ قَالُوا: عَصَاهُ وَيَدُهُ بَيْضَاءَ لِلنَّاظِرِينَ، وَأَتَوُا النَّصَارَى فَقَالُوا: كَيْفَ كَانَ عِيسَى ؟ قَالُوا: كَانَ يُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَيُحْيِي الْمَوْتَى، وَأَتَوُا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالُوا: ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يَجْعَلْ لَنَا الصَّفَا ذَهَبًا، فَدَعَا رَبَّهُ، فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾" [آل عمران آية 190] الْآيَةَ، فَلْيَتَفَكَّرُوا فِيهَا.

١٦٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﴿بْنِ مَسْعُودٍ﴾ قَالَ: انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِلْقَتَيْنِ، فَسَتَرَ الْجَبَلُ فِلْقَةً، وَكَانَتْ فِلْقَةٌ فَوْقَ الْجَبَلِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "اللَّهُمَّ اشْهَدْ."

MUCİZE
PEYGAMBERE VERİLEN OLAĞANÜSTÜ LÜTUF

163. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum."*

(B7274 Buhârî, İ'tisâm, 1)

164. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Kureyşliler, Yahudilere gelerek, "Musa size (mucize olarak) ne getirdi?" dediler. Onlar, "Asâsını ve bembeyaz görünen el (yed-i beyzâ) mucizesini." dediler. Sonra Hıristiyanlara gelerek, "İsa('nın mucizeleri) nasıldı?" dediler. Onlar da, "Körü ve alacalıyı iyileştirir, ölüleri diriltirdi." diye cevap verdiler. Sonra Hz. Peygamber'e (sav) geldiler ve dediler ki, "Rabbine dua et de Safâ tepesini bizim için altın hâline getirsin." Hz. Peygamber de Allah'a dua etti. Bunun üzerine, *"Göklerin ve yerin yaratılmasında ve gece ile gündüzün peş peşe gelmesinde akıl sahipleri için elbette ibretler vardır."* (Âl-i İmrân, 3/190) âyeti nâzil oldu (ve onlara), 'Bu âyetleri düşünsünler!' (denildi)."

(MK12322 Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, XII, 10)

165. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) zamanında ay iki parçaya bölündü. Parçanın birini(n görünmesini) dağ engelledi, diğer parça ise dağın üzerinde (görünüyor) idi. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *"Allah'ım! Şahit ol!"* buyurdu.

(M7073 Müslim, Sıfâtü'l-münâfıkîn, 45)

ÂHİRETE İMAN
EBEDÎ HAYATI TASDİK

١٦٦- عَنِ ابْنِ عُمَر أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ : مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: "أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّه..."

١٦٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلاَ يُؤْذِ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ."

١٦٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَتُؤَدَّنَّ الْحُقُوقُ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَلْحَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ."

١٦٩- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ."

ÂHİRETE İMAN
EBEDÎ HAYATI TASDİK

166. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Cebrail (as) Hz. Peygamber'e (sav), "İman nedir?" diye sordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "İman; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, hayır ve şerriyle kadere inanmaktır..."

(HM191 İbn Hanbel, I, 28; B50 Buhârî, Îmân, 37)

167. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi komşusunu rahatsız etmesin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi ya hayır söylesin ya da sussun."*

(D5154 Ebû Dâvûd, Edeb, 122, 123)

168. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde tüm haklar sahiplerine kesinlikle verilecektir. Hatta boynuzsuz koyunun boynuzlu koyundan hakkı alınır."*

(T2420 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 2)

169. Şeddâd b. Evs'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Akıllı kişi kendisini hesaba çeken ve ölümden sonrası için çalışandır. Âciz kişi ise arzularına uyup bir de Allah'tan (bağışlanma) umandır."*

(T2459 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 25)

١٧٠- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُمَرُ ﵁ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ مَاتَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، قِيلَ لَهُ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شِئْتَ."

KADER
HER ŞEY BİR ÖLÇÜ İLE YARATILMIŞTIR

١٧١- حَدَّثَنِى أَبِى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعَرِ لاَ يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلاَ يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْهِ... قَالَ: فَأَخْبِرْنِى عَنِ الْإِيمَانِ. قَالَ: "أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلاَئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ."

١٧٢- عَنْ طَاوُسٍ، أَنَّهُ قَالَ: ...وَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ..."

١٧٣- عَنْ عَلِيٍّ ﵁ ...ثُمَّ قَالَ: "مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ، مَا مِنْ نَفْسٍ مَنْفُوسَةٍ إِلاَّ كُتِبَ مَكَانُهَا مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، وَإِلاَّ قَدْ كُتِبَ شَقِيَّةً أَوْ سَعِيدَةً..."

170. Ukbe b. Âmir'in Hz. Ömer'den naklettiğine göre, Hz. Ömer (ra) Allah Resûlü'nü (sav) şöyle buyururken işitmiştir: *"Allah'a ve âhiret gününe iman ederek ölen kimseye, 'Cennetin sekiz kapısının hangisinden dilersen gir.' denilir."*

(HM97 İbn Hanbel, I, 17)

KADER
HER ŞEY BİR ÖLÇÜ İLE YARATILMIŞTIR

171. (Abdullah b. Ömer anlatıyor): Bana babam Ömer b. el-Hattâb şunları anlattı: Bir gün biz Resûlullah'ın (sav) yanındayken bembeyaz elbiseli, simsiyah saçlı bir adam çıkageldi. Üzerinde yolculuğa dair hiçbir belirti yoktu ve bizden de kimse onu tanımıyordu. Peygamber'in yanına oturdu ve dizlerini onun dizlerine yaslayıp ellerini onun uyluklarının üzerine koydu... "Bana iman hakkında bilgi ver." dedi. Resûlullah şöyle buyurdu: *"Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve âhiret gününe iman etmendir. Keza hayrı ve şerriyle kadere inanmandır."*

(M93 Müslim, Îmân, 1)

172. Tâvus aracılığıyla... Abdullah b. Ömer'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her şey bir kadere (ölçü ve plana) göredir..."*

(M6751 Müslim, Kader, 18; MU1629 Muvatta', Kader, 1)

173. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre..., Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden hiçbir kimse ve hiçbir canlı yoktur ki cennet ve cehennemdeki yeri ile saîd (mutlu) veya şakî (bedbaht) olduğu yazılmış olmasın..."*

(B1362 Buhârî, Cenâiz, 82; M6731 Müslim, Kader, 6)

١٧٤- ...فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسْأَلُ عَنْهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ آدَمَ ثُمَّ مَسَحَ ظَهْرَهُ بِيَمِينِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ ذُرِّيَّةً فَقَالَ: خَلَقْتُ هَؤُلاَءِ لِلْجَنَّةِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَعْمَلُونَ ثُمَّ مَسَحَ ظَهْرَهُ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ ذُرِّيَّةً فَقَالَ: خَلَقْتُ هَؤُلاَءِ لِلنَّارِ وَبِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ يَعْمَلُونَ." فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! فَفِيمَ الْعَمَلُ؟ قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ إِذَا خَلَقَ الْعَبْدَ لِلْجَنَّةِ اسْتَعْمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَمُوتَ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيُدْخِلَهُ بِهِ الْجَنَّةَ، وَإِذَا خَلَقَ الْعَبْدَ لِلنَّارِ اسْتَعْمَلَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى يَمُوتَ عَلَى عَمَلٍ مِنْ أَعْمَالِ أَهْلِ النَّارِ، فَيُدْخِلَهُ بِهِ النَّارَ."

١٧٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ رَكِبَ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا غُلاَمُ إِنِّي مُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ: احْفَظْ اللَّهَ يَحْفَظْكَ، احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، وَإِذَا سَأَلْتَ فَلْتَسْأَلْ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ لَمْ يَنْفَعُوكَ، إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ لَمْ يَضُرُّوكَ، إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ، وَجَفَّتْ الصُّحُفُ."

١٧٦- عَنْ أَبِي خُزَامَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ رُقًى نَسْتَرْقِيهَا وَدَوَاءً نَتَدَاوَى بِهِ وَتُقَاةً نَتَّقِيهَا، هَلْ تَرُدُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ شَيْئًا؟ قَالَ: "هِيَ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ."

174. Ömer b. el-Hattâb, (kendisine *"Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulblerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine şahit tutarak, 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' demişti. Onlar da, 'Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin).' demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, 'Biz bundan habersizdik.' dememeniz içindir."* (A'râf, 7/172) âyetinin anlamı sorulduğunda) şöyle demiştir: "Bu âyet Allah Resûlü'ne (sav) de sorulmuş ve o (sav) şu açıklamayı yapmıştı: *'Allah Teâlâ Âdem'i yarattı. Sonra kudret (eli) ile sırtını sıvazladı ve ondan bir nesil çıkarttı. 'Bunları cennet için yarattım. Cennetliklerin amelini işleyecekler.' dedi. Sonra Âdem'in sırtını sıvazlayıp bir nesil daha çıkarttı. 'Bunları cehennem için yarattım. Cehennemliklerin amelini işleyecekler.' dedi.'* Bu sırada birisi, 'Yâ Resûlallah, bu durumda amelin ne anlamı kalır?' diye sordu. Allah Resûlü, *'Allah, kulunu cennet için yarattığında, ona, cennetliklerin ameli üzere ölünceye kadar cennetlik ameli işletir. Sonra onu cennete koyar. Kulunu cehennem için yarattığında ona, cehennemliklerin ameli üzere ölünceye kadar cehennemlik ameli işletir. Sonra onu cehenneme koyar.'* buyurdu."

(MU1627 Muvatta', Kader, 1)

175. Abdullah b. Abbâs, bir gün aynı binit üzerinde Allah Resûlü'nün (sav) arkasındayken onun kendisine şöyle dediğini anlattı: *"Delikanlı! Sana bazı şeyler öğreteceğim. Allah'ı gözet ki Allah da seni gözetsin. Allah'ı gözet ki Allah'ı (daima) yanında bulasın. Bir şey istediğinde Allah'tan iste! Yardıma muhtaç olduğunda Allah'tan yardım dile! Şunu bil ki bütün insanlar sana fayda vermek için toplansa Allah'ın takdiri dışında sana fayda veremezler. Ve yine bütün insanlar sana zarar vermek için toplansa Allah'ın takdiri dışında sana hiçbir şeyde zarar veremezler. Bu konuda kalemler kaldırılmış (karar verilmiş), sayfalar kurumuştur (hüküm kesinleşmiştir)."*

(HM2669 İbn Hanbel, I, 293; T2516 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

176. Ebû Huzâme'nin rivayet ettiğine göre, babası Allah Resûlü'ne şöyle sormuştur: "Ey Allah'ın Resûlü! Şifa niyetiyle yaptığımız okumalar, tedavi olduğumuz ilaçlar ve korunma tedbirleri, Allah'ın takdirinden bir şeyi geri çevirir mi?" Resûlullah (sav), *"Onlar da Allah'ın takdiridir."* buyurmuştur.

(T2065 Tirmizî, Tıb, 21)

MÜMİN
İNANAN ve GÜVEN VEREN GÜZEL İNSAN

١٧٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَخْبِرُونِى بِشَجَرَةٍ مَثَلُهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ، تُؤْتِى أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا، وَلاَ تَحُتُّ وَرَقَهَا"، فَوَقَعَ فِى نَفْسِى أَنَّهَا النَّخْلَةُ فكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ وَثَمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَلَمَّا لَمْ يَتَكَلَّمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "هِيَ النَّخْلَةُ."

١٧٨- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْعَطَّارِ، إِنْ جَالَسْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ مَاشَيْتَهُ نَفَعَكَ، وَإِنْ شَارَكْتَهُ نَفَعَكَ."

١٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ خَامَةِ الزَّرْعِ يَفِىءُ وَرَقُهُ، مِنْ حَيْثُ أَتَتْهَا الرِّيحُ تُكَفِّئُهَا، فَإِذَا سَكَنَتِ اعْتَدَلَتْ، وَكَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ يُكَفَّأُ بِالْبَلاَءِ، وَمَثَلُ الْكَافِرِ كَمَثَلِ الْأَرْزَةِ صَمَّاءَ مُعْتَدِلَةً حَتَّى يَقْصِمَهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ."

١٨٠- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، إِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ لَكَمَثَلِ الْقِطْعَةِ مِنْ الذَّهَبِ نَفَخَ عَلَيْهَا صَاحِبُهَا فَلَمْ تَغَيَّرْ وَلَمْ تَنْقُصْ..."

MÜMİN
İNANAN ve GÜVEN VEREN GÜZEL İNSAN

177. İbn Ömer (ra) anlatıyor: "Bir gün Allah Resûlü (sav) (benim de aralarında bulunduğum bir topluluğa), *'Bana bir ağaç söyleyin ki o ağaç Müslüman'a benzer, Rabbinin izniyle her zaman meyve verir ve yaprakları da dökülmez.'* buyurdu. İçimden, 'Bu, hurma ağacıdır.' demek geldi. Fakat orada Ebû Bekir ve Ömer varken konuşmayı uygun bulmadım. Ancak onlar da konuşmayınca Allah Resûlü, *'Bu, hurma ağacıdır.'* buyurdu."

(B6144 Buhârî, Edeb, 89)

178. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin güzel koku satan kimseye benzer. Onunla beraber oturursan sana faydası olur, beraber yürürsen sana faydası olur, beraber iş yaparsan yine sana faydası olur."*

(MK13541 Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, XII, 319)

179. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, yeşil ekine benzer. Rüzgârla eğilir (fakat yıkılmaz). Rüzgâr sakinleştiğinde yine doğrulur. İşte mümin de böyledir; o da bela ve musibetler sebebiyle eğilir (fakat yıkılmaz). Kâfir ise sert ve dimdik selvi ağacına benzer ki Allah onu dilediği zaman (bir defada) söküp devirir."*

(B7466 Buhârî, Tevhîd, 31)

180. Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın işittiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki mümin altın parçasına benzer; sahibi ona körükle üflese bile değişmez ve azalmaz..."*

(HM6872 İbn Hanbel, II, 199; NM253 Hâkim, Müstedrek, I, 110 (1/76))

١٨١- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، إِنَّ مَثَلَ الْمُؤْمِنِ لَكَمَثَلِ النَّحْلَةِ أَكَلَتْ طَيِّبًا، وَوَضَعَتْ طَيِّبًا، وَوَقَعَتْ فَلَمْ تَكْسِرْ وَلَمْ تُفْسِدْ."

MÜNAFIKLIK
İKİ YÜZLÜLÜK

١٨٢- عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ، تَعِيرُ إِلَى هَذِهِ مَرَّةً وَإِلَى هَذِهِ مَرَّةً."

١٨٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَالْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ تُفَيِّئُهَا الرِّيحُ مَرَّةً، وَتَعْدِلُهَا مَرَّةً، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالْأَرْزَةِ لاَ تَزَالُ حَتَّى يَكُونَ انْجِعَافُهَا مَرَّةً وَاحِدَةً."

١٨٤- قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشِّقَاقِ وَالنِّفَاقِ وَسُوءِ الْأَخْلاَقِ."

181. Abdullah b. Amr b. el-Âs'ın işittiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin olsun ki mümin bal arısına benzer; güzel şeyler yer, güzel şeyler üretir, (güzel yerlere) konar, (konduğu yeri de) kırmaz ve bozmaz."*

(HM6872 İbn Hanbel, II, 199; NM253 Hâkim, Müstedrek, I, 110 (1/76))

MÜNAFIKLIK
İKİ YÜZLÜLÜK

182. İbn Ömer'in rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Münafık, iki sürü arasında gidip gelen şaşkın koyun gibidir. Bir o sürüye gider, bir bu sürüye!"*

(M7043 Müslim, Sıfâtü'l-münâfıkîn, 17)

183. Abdullah b. Kâ'b'ın, babasından rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, rüzgârın yatırıp kaldırdığı (ama zarar vermediği) yeşil ekin gibidir. Münafık ise dimdik iken, rüzgârın bir defada kökünden söküverdiği selvi ağacı gibidir."*

(B5643 Buhârî, Merdâ,1)

184. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle dua ederdi: *"Allah'ım! Bozgunculuktan, münafıklıktan ve kötü ahlâktan sana sığınırım."*

(D1546 Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

١٨٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ."

١٨٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "تَجِدُ مِنْ شَرِّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ، ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِى يَأْتِى هَؤُلاَءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلاَءِ بِوَجْهٍ."

ŞİRK
ALLAH'A ORTAK KOŞMAK/ EN BÜYÜK ZULÜM

١٨٧- عَنْ أَبِى إِدْرِيسَ قَالَ: سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ يَخْطُبُ وَكَانَ قَلِيلَ الْحَدِيثِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَخْطُبُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "كُلُّ ذَنْبٍ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَهُ إِلاَّ الرَّجُلُ يَقْتُلُ الْمُؤْمِنَ مُتَعَمِّدًا أَوِ الرَّجُلُ يَمُوتُ كَافِرًا."

١٨٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ أَوْ سُئِلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : "أَيُّ الذَّنْبِ عِنْدَ اللَّهِ أَكْبَرُ؟ قَالَ: "أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ."

185. Abdullah b. Amr'ın rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şu dört özellik kimde bulunursa o, tam bir münafık olur. Kimde bu niteliklerden biri bulunursa onu terk edinceye kadar kendisinde münafıklıktan bir özellik vardır: Kendisine bir şey emanet edildiğinde hıyanet eder. Konuştuğunda yalan söyler. Söz verdiğinde cayar. Husumet sırasında haktan sapar."*

(B34 Buhârî, Îmân, 24)

186. Ebû Hüreyre'nin (ra) rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü Allah katında insanların en kötülerinin şunlara bir yüzle, bunlara diğer bir yüzle gelen ikiyüzlüler olduğunu görürsün!"*

(B6058 Buhârî, Edeb, 52)

ŞİRK
ALLAH'A ORTAK KOŞMAK/ EN BÜYÜK ZULÜM

187. Ebû İdrîs diyor ki, "Muâviye'yi hutbe verirken dinledim. O, Allah Resûlü'nden (sav) az hadis naklederdi. Hutbesinde Resûlullah'ın şu sözlerini işittiğini naklediyordu: '*Bir mümini kasten öldüren kimse veya Allah'ı inkâr etmiş olarak ölen kimse hariç, Allah'ın her günahı bağışlayacağı umulur.*'"

(N3989 Nesâî, Muhârebe, 1)

188. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) anlatıyor: Resûlullah'a (sav) "Allah katında en büyük günah nedir?" diye sordum. *"Seni yarattığı hâlde Allah'ın bir denginin olduğunu kabul etmendir."* buyurdu.

(B4761 Buhârî, Tefsîr, (Furkân) 2)

١٨٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ."

١٩٠- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟ قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ..."

RIZIK
ALLAH'TAN GELEN NİMET

١٩١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَدُ اللَّهِ مَلْأَى لاَ يَغِيضُهَا نَفَقَةٌ، سَحَّاءُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ." وَقَالَ: "أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ؟، فَإِنَّهُ لَمْ يَغِضْ مَا فِى يَدِهِ." وَقَالَ: "عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَبِيَدِهِ الْأُخْرَى الْمِيزَانُ يَخْفِضُ وَيَرْفَعُ."

١٩٢- عَنْ حَبَّةَ وَسَوَاءٍ ابْنَىْ خَالِدٍ قَالاَ: دَخَلْنَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يُعَالِجُ شَيْئًا فَأَعَنَّاهُ عَلَيْهِ. فَقَالَ: "لاَ تَيْأَسَا مِنَ الرِّزْقِ مَا تَهَزَّزَتْ رُءُوسُكُمَا. فَإِنَّ الإِنْسَانَ تَلِدُهُ أُمُّهُ أَحْمَرَ لَيْسَ عَلَيْهِ قِشْرٌ. ثُمَّ يَرْزُقُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ."

189. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah'a bir şeyi ortak koşarak ölürse cehenneme girer."*

(M268 Müslim, Îmân, 150)

190. Abdurrahman'ın, babası Ebû Bekre'den rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav), *"Size en büyük günahın ne olduğunu söyleyeyim mi?"* diye sorunca, ashâb, "Evet, buyur ey Allah'ın Resûlü!" dediler. Bunun üzerine Resûlullah, *"Allah'a ortak koşmak ve anaya babaya saygısızlık etmektir..."* buyurdu.

(B5976 Buhârî, Edeb, 6)

RIZIK
ALLAH'TAN GELEN NİMET

191. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın eli doludur. Gece gündüz yaptığı cömertçe lütuflar, O'nun elindekileri tüketmez."; "Gökleri ve yeri yarattığı günden beri neler verdiğini görmüyor musunuz? (Bütün bu verdikleri) Allah'ın elindeki hiçbir şeyi eksiltmemiştir."* Ve ekledi: *"O'nun arşı, suyun üzerindedir. Diğer elinde de terazi vardır (âdildir). O, kimine az verir, kimine de çok verir."*

(B7411 Buhârî, Tevhîd, 19)

192. Hâlid (el-Esedî)'nin oğulları Habbe ve Sevâ' anlatıyor: Hz. Peygamber (sav) bir şeyi tamir etmekle meşgul iken yanına gittik ve ona yardım ettik. O da bize şöyle dedi: *"Başlarınız hareket ettiği (yaşadığınız) sürece rızık konusunda ümitsizliğe düşmeyin. Annesi insanı, kıpkırmızı ve çıplak olarak doğurur. Sonra Yüce Allah onun rızkını verir."*

(İM4165 İbn Mâce, Zühd, 14)

١٩٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ، وَلاَ تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ. فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لاَ تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ."

١٩٤- عَنِ الْمِقْدَامِ رضي الله عنه عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ..."

١٩٥- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أُبْلِيَ بَلاَءً فَذَكَرَهُ فَقَدْ شَكَرَهُ وَإِنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ."

١٩٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ يُحِبَّ أَنْ يُرَى أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ."

BEREKET
MÂNEVÎ BOLLUK

١٩٧- حَدَّثَنِى وَحْشِيُّ بْنُ حَرْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّا نَأْكُلُ وَلاَ نَشْبَعُ، قَالَ: "فَلَعَلَّكُمْ تَفْتَرِقُونَ؟" قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: "فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ يُبَارَكْ لَكُمْ فِيهِ."

193. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden aşağıda olanlara bakın; yukarıda olanlara bakmayın. Bu, Allah'ın (size verdiği) nimetleri küçümsememeniz bakımından daha uygun olur."*

(M7430 Müslim, Zühd, 9)

194. Mikdâm'dan (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kesinlikle hiç kimse kendi el emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir..."*

(B2072 Buhârî, Büyû', 15)

195. Câbir (b. Abdullah)'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kime bir nimet verilir ve o da o nimeti dile getirirse, onun şükrünü yerine getirmiş olur. Eğer onu gizlerse, nimete nankörlük etmiş olur."*

(D4814 Ebû Dâvûd, Edeb 11)

196. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, nimetinin eserinin kulunun üzerinde görülmesini sever."*

(T2819 Tirmizî, Edeb, 54; HM20176 İbn Hanbel, IV, 438)

BEREKET
MÂNEVÎ BOLLUK

197. Vahşî b. Harb'in, babası aracılığı ile dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber'in (sav) ashâbı, "Ey Allah'ın Resûlü, yiyoruz ama doymuyoruz!" deyince Peygamber Efendimiz, *"Ayrı ayrı yiyor olmalısınız."* demiş, onlar, "Evet" deyince ise şöyle buyurmuştu: *"Yemeği topluca yiyin ve (başlarken) Allah'ın adını anın ki, bereketli olsun."*

(D3764 Ebû Dâvûd, Et'ıme, 14; İM3286 İbn Mâce, Et'ıme, 17)

١٩٨- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلِ: اللّٰهُمَّ! بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ."

١٩٩- عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا."

٢٠٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ كَانَ يُؤْتَى بِأَوَّلِ الثَّمَرِ فَيَقُول: "اللّٰهُمَّ! بَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا وَفِي ثِمَارِنَا، وَفِي مُدِّنَا وَفِي صَاعِنَا بَرَكَةً مَعَ بَرَكَةٍ."

NAZAR
GÖZ DEĞMESİ

٢٠١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْعَيْنُ حَقٌّ وَلَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابَقَ الْقَدَرَ سَبَقَتْهُ الْعَيْنُ..."

٢٠٢- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "اسْتَعِيذُوا بِاللّٰهِ. فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ."

198. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre..., Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biri yemek yediği zaman, 'Allah'ım, bu yemeği bizim için bereketli eyle ve bize bundan daha hayırlısını ikram eyle.' desin."*

(D3730 Ebû Dâvûd, Eşribe, 21)

199. Hakîm b. Hizâm'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Alışverişte bulunanlar birbirlerinden ayrılmadıkları sürece kararlarını değiştirme hakkına sahiptirler. Eğer doğruyu söyler ve (malın ayıbını) açıkça dile getirirlerse, alışverişlerinde kendilerine bereket ihsan edilir. Ama yalan söyler ve (kusurları) gizlerlerse alım satımlarının bereketi yok olur gider."*

(M3858 Müslim, Büyû', 47; B2079 Buhârî, Büyû', 19)

200. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) kendisine ilk ürün getirildiğinde şöyle buyururdu: *"Allah'ım, şehrimizde (Medine'de) meyvelerimizde ve ölçeklerimizde bereket üstüne bereket ver!"*

(M3335 Müslim, Hac, 474)

NAZAR
GÖZ DEĞMESİ

201. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Nazar (Göz değmesi) gerçektir. Eğer kaderin önüne geçecek bir şey olsaydı nazar onun önüne geçerdi..."*

(M5702 Müslim, Selâm, 42)

202. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Nazar'dan) Allah'a sığının. Çünkü göz değmesi (nazar) gerçektir."*

(İM3508 İbn Mâce, Tıb, 32)

٢٠٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَيَقُولُ: "إِنَّ أَبَاكُمَا كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ، أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ."

٢٠٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ عَقَدَ عُقْدَةً ثُمَّ نَفَثَ فِيهَا فَقَدْ سَحَرَ، وَمَنْ سَحَرَ فَقَدْ أَشْرَكَ، وَمَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِّلَ إِلَيْهِ."

FAL, KEHANET,
BÜYÜ, UĞURSUZLUK
İNANÇ ZAFİYETİ

٢٠٥- عَنْ أَبِى مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لاَ يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا."

٢٠٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ."

203. İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Hasan ile Hüseyin için dua ederek şu sözlerle Allah'a sığınırdı: *"Eûzü bi-kelimâti'llâhi't-tâmmeti min külli şeytânin ve hâmmetin ve min külli aynin lâmmetin."* (*Her tür şeytandan, haşereden, kem nazardan Allah'ın tam kelimelerine –sonsuz iradesine ve hükmüne– sığınırım.*) Sonra da, *"Atanız İbrâhim de bu duayı oğulları İsmâil ile İshak için yapardı."* derdi.

(B3371 Buhârî, Enbiyâ, 10)

204. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim düğüm yapar sonra ona üflerse sihir yapmış olur. Kim sihir yaparsa şirk koşmuş olur. Kim de (kendisini koruması için nazarlık ve benzeri) bir şey takarsa, o taktığı şeyin korumasına havale edilir."*

(N4084 Nesâî, Muhârebe, 19)

FAL, KEHANET, BÜYÜ, UĞURSUZLUK
İNANÇ ZAFİYETİ

205. Ebû Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Güneş ve ay hiç kimsenin ölümünden ya da hayatından dolayı tutulmazlar. Lâkin onlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Siz, onların tutulduklarını gördüğünüz zaman hemen namaz kılın."*

(B1057 Buhârî, Küsûf, 13)

206. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Helâk eden şeylerden kaçının: Allah'a şirk koşmak ve sihir yapmak!"*

(B5764 Buhârî, Tıb, 48)

٢٠٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ عَقَدَ عُقْدَةً ثُمَّ نَفَثَ فِيهَا فَقَدْ سَحَرَ، وَمَنْ سَحَرَ فَقَدْ أَشْرَكَ، وَمَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِّلَ إِلَيْهِ."

٢٠٨- حَدَّثَنَا قَطَنُ بْنُ قَبِيصَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "الْعِيَافَةُ وَالطِّيَرَةُ وَالطَّرْقُ مِنَ الْجِبْتِ."

٢٠٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الْفَأْلُ الْحَسَنُ وَيَكْرَهُ الطِّيَرَةَ.

BİD'AT
SONRADAN İHDAS EDİLEN

٢١٠- عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ...قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ عَلَيْهِ مِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ."

207. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim düğüm yapar sonra ona üflerse sihir yapmış olur. Kim sihir yaparsa şirk koşmuş olur. Kim de (kendisini koruması için nazarlık ve benzeri) bir şey takarsa o taktığı şeyin korumasına havale edilir."*

(N4084 Nesâî, Muhârebe, 19)

208. Katan b. Kabîsa, babasının Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işittiğini nakletmiştir: *"Kuşun ötmesini, uçmasını uğursuzluk saymak, ufak taşlar atarak veya kum üzerine çizgiler çizerek fal açmak, sihir ve kehanet çeşitlerindendir."*

(D3907 Ebû Dâvûd, Tıb, 23)

209. Ebû Hüreyre şöyle demiştir: "Peygamber (sav) tefeülden (bir şeyi uğurlu, hayırlı saymaktan) hoşlanır ve tıyeradan (bir şeyi uğursuz saymaktan) hoşlanmazdı."

(İM3536 İbn Mâce, Tıb, 43)

BİD'AT
SONRADAN İHDAS EDİLEN

210. Cerîr b. Abdullah'ın naklettiğine göre..., Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim İslâm'da güzel bir işe öncülük eder ve kendisinden sonra bununla amel edilirse, kendisinden sonra o işi yapanlar gibi sevap alır. Üstelik onların sevaplarından da bir şey eksilmez. Kim de İslâm'da kötü bir davranışa ön ayak olur ve kendisinden sonra bununla amel edilirse, kendisinden sonra onu yapanlar gibi günah alır. Onların günahlarından da bir şey eksilmez."*

(M6800 Müslim, İlim, 15)

٢١١- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ لَهُ أَهْلٌ ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَإِنَّ أَفْضَلَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ."

٢١٢- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ."

٢١٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَبَى اللَّهُ أَنْ يَقْبَلَ عَمَلَ صَاحِبِ بِدْعَةٍ حَتَّى يَدَعَ بِدْعَتَهُ."

211. Câbir (b. Abdullah) anlatıyor: Resûlullah (sav) bize hutbe verdi. Allah'a hamd etti ve O'nu lâyık olduğu biçimde övdü. Sonra şöyle buyurdu: *"Sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabı'dır. Yolların en iyisi Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü (dinde) sonradan uydurulanlardır. Ve her bid'at, dalâlettir."*

(HM14386 İbn Hanbel, III, 310)

212. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim bizim bu dinimizde olmayan bir şeyi sonradan ortaya koyarsa, o reddedilir."*

(M4492 Müslim, Akdiye, 17; B2697 Buhârî, Sulh, 5)

213. Abdullah b. Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, bid'atını bırakmadıkça bid'at sahibinin amelini kabul etmeyi reddeder."*

(İM50 İbn Mâce, Sünnet, 7)

IV. BÖLÜM

İBADET

MÜKELLEFİYET
İNSANÎ YÜKÜMLÜLÜK

٢١٤- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "اكْلَفُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ، فَإِنَّ اللَّهَ لاَ يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا، وَإِنَّ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ."

٢١٥- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلاَثَةٍ: عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الْمُبْتَلَى حَتَّى يَبْرَأَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَكْبَرَ."

٢١٦- عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ."

٢١٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ –قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي كُلَّ شَيْءٍ حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَكَلَّمْ بِهِ أَوْ تَعْمَلْ."

MÜKELLEFİYET
İNSANÎ YÜKÜMLÜLÜK

214. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Güç yetirebileceğiniz amelleri yapmaya gayret ediniz. Allah usanmaz da siz usanırsınız. Allah katında amellerin en sevimlisi az da olsa devamlı olanıdır."*

(D1368 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 27)

215. Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç kişiden sorumluluk kaldırılmıştır: Uyuyandan uyanıncaya kadar, akıl hastalığına duçar olandan aklı başına gelinceye kadar ve çocuktan bulûğ (ergenlik) çağına gelinceye kadar."*

(D4398 Ebû Dâvûd, Hudûd, 17)

216. Ebû Zer el-Ğıfârî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, yanılarak, unutarak ve zor kullanılarak yaptıklarından dolayı ümmetimi sorumlu tutmaz."*

(İM2043 İbn Mâce, Talâk, 16)

217. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, dile getirmedikleri veya yapmadıkları müddetçe, içlerinden geçirdikleri şeylerden dolayı ümmetimi sorumlu tutmaz."*

(N3463 Nesâî, Talâk, 22)

٢١٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلاَّ غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ."

İBADET
KULLUĞUN GEREĞİ

٢١٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "كُلُّ سُلاَمَى عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ، يُعِينُ الرَّجُلَ فِى دَابَّتِهِ يُحَامِلُهُ [عَلَيْهَا] أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ وَكُلُّ خَطْوَةٍ يَمْشِيهَا إِلَى الصَّلاَةِ صَدَقَةٌ، وَدَلُّ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ."

٢٢٠- عَنْ مُعَاذٍ ﵁ قَالَ كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ، فَقَالَ: "يَا مُعَاذُ، هَلْ تَدْرِى حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ." قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: "فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لاَ يُعَذِّبَ مَنْ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا." فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلاَ أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ: "لاَ تُبَشِّرْهُمْ فَيَتَّكِلُوا."

218. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Din kolaydır. Bir kişi takatinin üstünde ibadete kalkışırsa din karşısında âciz kalır. Bunun için aşırıya kaçmayın, dosdoğru yolu tutun ve (salih amellerden alacağınız mükâfattan ötürü) sevinin. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmında (dinç olduğunuz vakitlerden) yararlanın (ki taat ve ibadetinize devam edin)."*

(B39 Buhârî, Îmân, 29)

İBADET
KULLUĞUN GEREĞİ

219. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Vücuttaki bütün eklemler için her gün sadaka vermek gerekir. Bineğine binmek isteyen kişiye yardım etmek veya eşyasını bineğine yüklemek sadakadır. Güzel söz ve namaza giderken atılan her adım sadakadır. Yol göstermek sadakadır."*

(B2891 Buhârî, Cihâd, 72)

220. Muâz (ra) anlatıyor: "Ufeyr adlı eşeğin üzerinde (yolculuk ederken) Hz. Peygamber'in (sav) terkisinde idim. Resûlullah, *"Ey Muâz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkını ve kulların Allah üzerindeki hakkını bilir misin?"* diye sordu. Ben, "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: *"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, Allah'a kulluk/ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı ise kendisine ortak koşmayan kimselere azap etmemesidi*r." Ben, "Ey Allah'ın Resûlü! İnsanlara bunu müjdeleyeyim mi?" diye sorunca, Resul-i Ekrem, *"Hayır müjdeleme, zira (bu müjdeye güvenip) gevşeyebilirler."* cevabını verdi.

(B2856 Buhârî, Cihâd, 46)

٢٢١- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...فَإِنَّ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ."

٢٢٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ مَنْ عَادَى لِى وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِى بِشَىْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا زَالُ عَبْدِى يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أَحْبَبْتُهُ، كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِى يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِى يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِى يَبْطُشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِى يَمْشِى بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِى لأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِى لأُعِيذَنَّهُ..."

٢٢٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ...قَالَ: "الْإِحْسَانُ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ."

DUA
KULLUĞUN ÖZÜ

٢٢٤- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ؟ قَالَ: "جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرُ، وَدُبُرَ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ."

221. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Allah katında amellerin en sevimlisi, az da olsa devamlı olanıdır."*

(D1368 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 27)

222. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah şöyle buyurur: 'Kim benim bir velî kuluma (dostuma) düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum nafile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam eder, ta ki ben onu severim. (Sevince de) artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benden isterse muhakkak ona (istediğini) veririm. Bana sığınırsa muhakkak onu korur ve kollarım...'"*

(B6502 Buhârî, Rikâk, 38)

223. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...İhsan, O'nu görüyormuş gibi Allah'a ibadet etmendir. Sen O'nu göremesen de O seni görmektedir..."*

(B4777 Buhârî, Tefsîr, (Lokmân) 2)

DUA
KULLUĞUN ÖZÜ

224. Ebû Ümâme'den rivayet edildiğine göre, "Yâ Resûlallah, hangi dua daha çok kabule şayandır?" diye sorulmuş, Peygamber Efendimiz, *"Gece yarısından sonra ve farz namazların arkasından yapılan dualar."* diye cevap vermiştir.

(T3499 Tirmizî, Deavât, 79)

٢٢٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: "فِيهِ سَاعَةٌ، لاَ يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّى يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئًا إِلاَّ أَعْطَاهُ إِيَّاهُ."

٢٢٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ."

٢٢٧- عَنْ عُمَرَ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ ﷺ فِى الْعُمْرَةِ. فَأَذِنَ لَهُ وَقَالَ: "يَا أُخَيَّ! أَشْرِكْنَا فِى شَيْءٍ مِنْ دُعَائِكَ، وَلاَ تَنْسَنَا."

DUA ÂDÂBI
RABBE YÖNELİŞ

٢٢٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ."

٢٢٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ "الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ."

225. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) cuma gününden bahsederek şöyle buyurmuştur: *"Onda öyle bir an vardır ki şayet bir Müslüman namaz kılarken o âna rastlar da Allah'tan bir şey isterse Allah, ona dilediğini mutlaka verir."*

(M1969 Müslim, Cum'a, 13)

226. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Duaların en hayırlısı arefe günü yapılan duadır."*

(T3585 Tirmizî, Deavât, 122)

227. Hz. Ömer'den rivayet edildiğine göre, bir gün umreye gitmek için Hz. Peygamber'den (sav) izin istedi. Hz. Peygamber de kendisine izin verdi ve şöyle dedi: *"Kardeşim! Duana bizi de ortak et, bizi unutma."*

(İM2894 İbn Mâce, Menâsik, 5)

DUA ÂDÂBI
RABBE YÖNELİŞ

228. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah Teâlâ katında duadan daha kıymetli bir şey yoktur."*

(T3370 Tirmizî, Deavât, 1; İM3829 İbn Mâce, Dua, 1)

229. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dua ibadetin özüdür."*

(T3371 Tirmizî, Deavât, 1)

٢٣٠- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ." ثُمَّ قَرَأَ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِى أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِى سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾

٢٣١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ فُتِحَ لَهُ مِنْكُمْ بَابُ الدُّعَاءِ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ وَمَا سُئِلَ اللَّهُ شَيْئًا يَعْنِى أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَةَ." وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِالدُّعَاءِ."

٢٣٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ فَيَقُولُ: قَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِى."

٢٣٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "ادْعُوا اللَّهَ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ، وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لاَ يَسْتَجِيبُ دُعَاءً مِنْ قَلْبٍ غَافِلٍ لاَهٍ."

230. Nu'mân b. Beşîr'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav): *"Dua ibadetin ta kendisidir."* buyurmuş ve sonra şu âyeti okumuştur: *"Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin ki duanıza icabet edeyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler aşağılanmış hâlde cehenneme gireceklerdir."*

(Mü'min, 40/60; T3372 Tirmizî, Deavât, 1; D1479 Ebû Dâvûd, Vitr, 23)

231. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden her kime dua kapısı açılmış ise ona rahmet kapıları açılmıştır. Allah'tan istenilen şeyler arasında O'na en sevimli geleni, afiyettir."* Resûlullah (sav) konuşmasına şöyle devam etmiştir: *"Dua, başa gelen ve henüz gelmeyen belaya karşı fayda sağlar. Öyleyse ey Allah'ın kulları, duaya sarılın!"*

(T3548 Tirmizî, Deavât, 101)

232. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz, 'Dua ettim de duam karşılık görmedi.' deyip acele etmediği müddetçe duası karşılık bulur."*

(D1484 Ebû Dâvûd, Vitr, 23; M6935 Müslim, Zikir, 91)

233. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'a, kabul edileceğine gerçekten inanarak dua edin. Bilin ki Allah, ciddiyetten uzak ve umursamaz bir kalp ile yapılan duaları kabul etmez."*

(T3479 Tirmizî, Deavât, 65)

KUNUT
ALLAH'IN HUZURUNDA DUAYA DURMAK

٢٣٤- عَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ سَرِيَّةً يُقَالُ لَهُمْ: الْقُرَّاءُ، فَأُصِيبُوا فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَجَدَ عَلَى شَيْءٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ، فَقَنَتَ شَهْرًا فِى صَلاَةِ الْفَجْرِ...

٢٣٥- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِى آخِرِ وِتْرِهِ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لاَ أُحْصِى ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ."

٢٣٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى صَلاَةِ الْعَتَمَةِ شَهْرًا، يَقُولُ فِى قُنُوتِهِ: "... اللَّهُمَّ نَجِّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ..."

٢٣٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! ادْعُ عَلَى الْمُشْرِكِينَ، قَالَ: "إِنِّى لَمْ أُبْعَثْ لَعَّانًا، وَإِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً."

KUNUT
ALLAH'IN HUZURUNDA DUAYA DURMAK

234. Enes (b. Mâlik) (ra) şöyle demiştir: "Peygamber (sav) kurrâ denilen bir birliği (dini anlatmaları için Necd'e) göndermiş ve onlar (Maûne Kuyusu başında pusuya düşürülüp) öldürülmüşlerdi. Ben Peygamber'in (sav) onların öldürülmelerine üzüldüğü kadar hiçbir şeye üzüldüğünü görmedim. (O kadar ki) bir ay sabah namazında kıyamda kunut okudu..."

(B6394 Buhârî, Deavât, 58)

235. Ali b. Ebû Tâlib'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber vitir namazının sonunda şöyle dua ederdi: *"Allah'ım! Gazabından rızana sığınırım, cezalandırmandan affına sığınırım. Senden (gelecek her türlü azaptan) Sana sığınırım. Seni lâyıkıyla övmeyi beceremem. Sen, kendini övdüğün gibisin."*

(N1748 Nesâî, Kıyâmü'l-leyl, 51)

236. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) bir ay yatsı namazında kunut yaptı ve kunutunda şöyle buyurdu: *"... Allah'ım! Zayıf düşürülmüş müminleri (müşriklerin baskısından) kurtar!..."*

(D1442 Ebû Dâvûd, Vitr, 10)

237. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Ey Allah'ın Resûlü, müşriklere beddua et!" denildi. Resûlullah ise, *"Ben lânetçi olarak gönderilmedim; bilakis ben rahmet olarak gönderildim."* buyurdu.

(M6613 Müslim, Birr, 87)

ŞÜKÜR
NİMETLERİN KADRİNİ BİLMEK!

٢٣٨- عَنْ زِيَادٍ قَالَ: سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ ﵁ يَقُولُ: إِنْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَيَقُومُ أَوْ لِيُصَلِّيَ حَتَّى تَرِمَ قَدَمَاهُ أَوْ سَاقَاهُ: فَيُقَالُ لَهُ، فَيَقُولُ: "أَفَلاَ أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا؟"

٢٣٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ لاَ يَشْكُرِ النَّاسَ لاَ يَشْكُرِ اللَّهَ."

٢٤٠- عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَبْلَى بَلاَءً فَذَكَرَهُ فَقَدْ شَكَرَهُ، وَإِنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ."

٢٤١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ."

ŞÜKÜR
NİMETLERİN KADRİNİ BİLMEK!

238. Ziyâd, Mugîre'nin (ra) şöyle dediğini işitmiştir: "Hz. Peygamber (sav) ayakları (ya da bacakları) şişinceye kadar (gece) namaz kılardı. Bu durum hakkında ona bir şey söylendiğinde, *'Şükreden bir kul olmayayım mı?'* derdi."

(B1130 Buhârî, Teheccüd, 6)

239. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a da şükretmez."*

(T1954 Tirmizî, Birr, 35)

240. Câbir (b. Abdullah) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimseye bir nimet verilir de onu (hayırla yâd ederek) dile getirirse, onun şükrünü yerine getirmiş olur. Eğer onu (kimseye söylemeyerek) gizlerse ona nankörlük etmiş olur."*

(D4814 Ebû Dâvûd, Edeb, 11)

241. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yiyip şükreden kimse sabrederek oruç tutan kimse gibidir."*

(T2486 Tirmizî, Sıfâtü'l-kıyâme, 43; İM1764 İbn Mâce, Sıyâm, 55)

ZİKİR
ALLAH'I ANMAK

٢٤٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا"، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: "الْمَسَاجِدُ." قُلْتُ: وَمَا الرَّتْعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ."

٢٤٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ.

٢٤٤- حَدَّثَنِى عَمْرُو بْنُ عَبَسَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِى جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِى تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ."

٢٤٥- عَنْ أَبِى مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَثَلُ الَّذِى يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِى لاَ يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ."

٢٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى، وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَذْكُرُنِى، إِنْ ذَكَرَنِى فِى نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِى نَفْسِى، وَإِنْ ذَكَرَنِى فِى مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِى مَلَإٍ هُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ..."

ZİKİR
ALLAH'I ANMAK

242. Ebû Hüreyre anlatıyor: Resûlullah (sav), *"Cennet bahçelerine uğradığınız zaman nimetlerinden yararlanın."* buyurdu. Bunun üzerine "Yâ Resûlallah, cennet bahçeleri nedir?" diye sordum. Hz. Peygamber, *"Mescitler!"* diye cevap verdi. "(Peki, o hâlde) er-rat'u (yani) nimetlerinden yararlanmak nasıl olacak Yâ Resûlallah?" dedim. Peygamber (sav), *"Sübhânallâhi ve'l-hamdülillâhi ve lâ ilâhe illâllâhü vallâhü ekber"* diyerek cevap verdi.

(T3509 Tirmizî, Deavât, 82)

243. Hz. Âişe (ra) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (sav) Allah'ı sürekli zikrederdi."

(M826 Müslim, Hayız, 117)

244. Amr b. Abese'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Rabbin, kuluna en yakın olduğu vakit gecenin son yarısıdır. Eğer o vakitte Allah'ı zikredenlerden olabilirsen ol!"*

(T3579 Tirmizî, Deavât, 118)

245. Ebû Musa (el-Eş'arî) (ra) tarafından rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Rabbini zikreden kimse ile zikretmeyen kimsenin misali, diri ile ölünün misali gibidir."*

(B6407 Buhârî, Deavât, 66)

246. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah buyuruyor ki: Kulum beni nasıl düşünüyorsa ben öyleyim. O, beni anarken ben onunla beraberim. O, beni kendi başına anarsa, ben de onu kendim anarım. O, beni bir topluluk içinde anarsa, ben onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım..."*

(M6805 Müslim, Zikir, 2; B7405 Buhârî, Tevhîd, 15)

TEVBE
GÜNAHTAN DÖNEN GÜNAHSIZ GİBİDİR

٢٤٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ قَالَ كَانَ أَبِي عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَسَمِعَهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "النَّدَمُ تَوْبَةٌ."

٢٤٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "التَّوْبَةُ مِنْ الذَّنْبِ أَنْ يَتُوبَ مِنْهُ ثُمَّ لَا يَعُودَ فِيهِ."

٢٤٩- عَنْ أَسْمَاءَ بْنِ الْحَكَمِ الْفَزَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: ...وَحَدَّثَنِى أَبُو بَكْرٍ وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَا مِنْ عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا فَيُحْسِنُ الطُّهُورَ ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلاَّ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ."

٢٥٠- عَنْ أَبِى عُبَيْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لاَ ذَنْبَ لَهُ."

٢٥١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَلَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا بِتَوْبَةِ أَحَدِكُمْ، مِنْ أَحَدِكُمْ بِضَالَّتِهِ، إِذَا وَجَدَهَا."

TEVBE
GÜNAHTAN DÖNEN GÜNAHSIZ GİBİDİR

247. Abdullah b. Ma'kil anlatıyor: Babam, Abdullah b. Mes'ûd'un yanındayken onun şöyle dediğini duymuş: "Resûlullah'ı (sav), *'(Günahtan) pişmanlık duymak, tevbedir.'* buyururken işittim."

(HM4012 İbn Hanbel, I, 423)

248. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Günahtan tevbe etmek, günahı terk edip bir daha ona dönmemektir."*

(HM4264 İbn Hanbel, I, 446)

249. Esmâ b. Hakem el-Fezârî anlatıyor: Ali'yi (ra) şunları söylerken işittim: Ebû Bekir'in bana haber verdiğine göre –ki Ebû Bekir (ra) doğruyu söyler– o, Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işitmiş: *"Bir kimse bir günah işler de ardından güzelce abdest alır, sonra kalkıp iki rekât namaz kılar ve Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah onu mutlaka bağışlar."*

(D1521 Ebû Dâvûd, Vitr, 26)

250. Ebû Ubeyde b. Abdullah'ın, babasından (Abdullah b. Mes'ûd'dan) naklettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Günahından tevbe eden kimse, günahsız kimse gibidir."*

(İM4250 İbn Mâce, Zühd, 30)

251. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz kaybettiği hayvanını bulduğu zaman ne kadar seviniyorsa, muhakkak Allah da sizden birinin tevbesine bundan daha çok sevinir."*

(M6953 Müslim, Tevbe, 2)

TEMİZLİK
MADDÎ ve MÂNEVÎ ARINMA

٢٥٢- عَنْ أَبِى أَيُّوبَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "إِذَا أَتَيْتُمُ الْغَائِطَ فَلاَ تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلاَ تَسْتَدْبِرُوهَا بِبَوْلٍ وَلاَ غَائِطٍ وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا."

٢٥٣- عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ: "أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا ذَهَبَ الْمَذْهَبَ أَبْعَدَ."

٢٥٤- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اتَّقُوا الْمَلاَعِنَ الثَّلاَثَ: الْبَرَازَ فِى الْمَوَارِدِ، وَقَارِعَةِ الطَّرِيقِ، وَالظِّلِّ."

٢٥٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ الْخَلاَءَ قَالَ: "اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ."

ABDEST ve TEYEMMÜM
İBADETE MÂNEVÎ HAZIRLIK

٢٥٦- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ الصَّلاَةُ وَمِفْتَاحُ الصَّلاَةِ الْوُضُوءُ."

TEMİZLİK
MADDÎ ve MÂNEVÎ ARINMA

252. Ebû Eyyûb (el-Ensârî)'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Büyük veya küçük abdest bozarken kıbleyi önünüze ve arkanıza almayın; doğuya yahut batıya dönün."*

(M609 Müslim, Tahâret, 59)

253. Muğîre b. Şu'be'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav), tuvalet ihtiyacını gidereceğinde (kimsenin göremeyeceği kadar) uzağa giderdi.

(D1 Ebû Dâvûd, Tahâret, 1)

254. Muâz b. Cebel'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Lânetlenmeye neden olan üç şeyi yapmaktan sakının; su kaynaklarının çevresine, yol ortasına ve gölgelik yerlere abdest bozmaktan."*

(D26 Ebû Dâvûd, Tahâret, 14)

255. Enes b. Mâlik (ra) diyor ki, "Hz. Peygamber (sav) tuvalete girerken, *'Allâhümme innî eûzü bike mine'l-hubüsi ve'l-habâis' (Allah'ım! Her türlü pislikten ve necasetten sana sığınırım.'* derdi."

(B6322 Buhârî, Deavât, 15)

ABDEST ve TEYEMMÜM
İBADETE MÂNEVÎ HAZIRLIK

256. Câbir b. Abdullah'tan (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cennetin anahtarı namaz, namazın anahtarı ise abdesttir."*

(T4 Tirmizî, Tahâret, 1; HM14717 İbn Hanbel, III, 341)

٢٥٧- عَنْ حُمْرَانَ، فَلَمَّا تَوَضَّأَ عُثْمَانُ قَالَ:... سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ يَتَوَضَّأُ رَجُلٌ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهُ، وَيُصَلِّى الصَّلاَةَ إِلاَّ غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الصَّلاَةِ حَتَّى يُصَلِّيَهَا."

٢٥٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ –أَوِ الْمُؤْمِنُ– فَغَسَلَ وَجْهَهُ خَرَجَ مِنْ وَجْهِهِ كُلُّ خَطِيئَةٍ نَظَرَ إِلَيْهَا بِعَيْنَيْهِ مَعَ الْمَاءِ –أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ– فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ يَدَيْهِ كُلُّ خَطِيئَةٍ كَانَ بَطَشَتْهَا يَدَاهُ مَعَ الْمَاءِ –أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ– فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ خَرَجَتْ كُلُّ خَطِيئَةٍ مَشَتْهَا رِجْلاَهُ مَعَ الْمَاءِ –أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ– حَتَّى يَخْرُجَ نَقِيًّا مِنَ الذُّنُوبِ."

٢٥٩- عَنْ أَبِى حَازِمٍ قَالَ كُنْتُ خَلْفَ أَبِى هُرَيْرَةَ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ لِلصَّلاَةِ فَكَانَ يَمُدُّ يَدَهُ حَتَّى تَبْلُغَ إِبْطَهُ فَقُلْتُ لَهُ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ! مَا هَذَا الْوُضُوءُ؟ فَقَالَ: يَا بَنِى فَرُّوخَ! أَنْتُمْ هَا هُنَا؟ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ هَا هُنَا مَا تَوَضَّأْتُ هَذَا الْوُضُوءَ. سَمِعْتُ خَلِيلِى ﷺ يَقُولُ: "تَبْلُغُ الْحِلْيَةُ مِنَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ الْوَضُوءُ."

٢٦٠- عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ اللَّهِ ﷺ ﴿قَالَ يُونُسُ: إِنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ التَّيَمُّمِ؟﴾ فَقَالَ: "ضَرْبَةٌ لِلْكَفَّيْنِ وَالْوَجْهِ."

257. Humrân'dan nakledildiğine göre, Hz. Osman abdest aldığında dedi ki: ... Hz. Peygamber'in (sav) şöyle dediğini işittim: *"Bir kimse abdest alır ve güzelce abdest almaya özen gösterir, ardından da namaz kılarsa, bu abdestle namaz arasında işlediği (günahlar) o namazı kılıncaya kadar mutlaka bağışlanır."*

(B160 Buhârî, Vudû', 24; M540 Müslim, Tahâret, 5)

258. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman –veya mümin– bir kul/kişi abdest alır da yüzünü yıkarsa, gözleri ile baktığı her günah suyla –yahut suyun son damlasıyla– yüzünden çıkar gider. Ellerini yıkadığı zaman elleriyle işlediği her günah su ile –yahut suyun son damlası ile– beraber ellerinden çıkar gider. Ayaklarını yıkadığı zaman ayaklarının yürüyerek işlediği her günah su ile –yahut suyun son damlasıyla– birlikte çıkar gider. Sonunda o kul/kişi günahlarından arınmış olur."*

(M577 Müslim, Tahâret, 32; T2 Tirmizî, Tahâret, 1)

259. Ebû Hâzim anlatıyor: Ebû Hüreyre'nin arkasında idim. Namaz için abdest alıyordu. Kolunu koltuk altına kadar yıkadı. Kendisine, "Ey Ebû Hüreyre! Bu nasıl abdest?" dedim. Bana, "Ey Benî Ferrûh! Siz burada mıydınız? Sizin burada olduğunuzu bilsem böyle abdest almazdım. Lâkin ben dostumun (sav) şöyle dediğini işittim: *"Müminin ziyneti (nuru), abdest suyunun ulaştığı yere kadar varır."*

(M586 Müslim, Tahâret, 40)

260. Ammâr b. Yâsir'den nakledildiğine göre, o, Hz. Peygamber'e (sav) teyemmümü sormuş, Peygamber (sav) de, *"(Teyemmüm) eller için (bir vuruş) ve yüz için bir vuruştur"* buyurmuştur.

(HM18509 İbn Hanbel, IV, 264; DM770 Dârimî, Tahâret, 65)

٢٦١- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَضُوءُ الْمُسْلِمِ وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ."

GUSÜL
BOY ABDESTİ

٢٦٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: لَقِيَنِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى طَرِيقٍ مِنْ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَأَنَا جُنُبٌ فَاخْتَنَسْتُ فَذَهَبْتُ فَاغْتَسَلْتُ ثُمَّ جِئْتُ فَقَالَ: "أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟." قَالَ: قُلْتُ: إِنِّى كُنْتُ جُنُبًا فَكَرِهْتُ أَنْ أُجَالِسَكَ عَلَى غَيْرِ طَهَارَةٍ. قَالَ: "سُبْحَانَ اللَّهِ إِنَّ الْمُسْلِمَ لاَ يَنْجُسُ."

٢٦٣- حَدَّثَنِى أَبُو أَيُّوبَ الأَنْصَارِيُّ وَجَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ: ﴿فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَثْنَى عَلَيْكُمْ فِى الطُّهُورِ فَمَا طُهُورُكُمْ؟" قَالُوا: نَتَوَضَّأُ لِلصَّلاَةِ وَنَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ وَنَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ. قَالَ: "فَهُوَ ذَاكَ فَعَلَيْكُمُوهُ."

٢٦٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لِلَّهِ تَعَالَى عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ حَقٌّ أَنْ يَغْتَسِلَ فِى كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا."

261. Ebû Zer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Temiz toprak, on sene boyunca su bulamasa bile, Müslüman'ın abdest suyu (mesabesinde) olur."*

(N323 Nesâî, Tahâret, 203; T124 Tirmizî, Tahâret, 92)

GUSÜL
BOY ABDESTİ

262. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Bir gün cünüp bir hâlde iken Medine sokaklarından birinde Resûlullah (sav) ile karşılaştım. Hemen geri durdum ve gidip yıkanıp geldim. Resûlullah (sav), *'Nerede kaldın Ebû Hüreyre?'* dedi. Ben, 'Cünüp idim, temiz olmayan bir hâlde seninle beraber oturmak istemedim.' dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *'Sübhânallâh! Müslüman necis olmaz.'* buyurdu."

(D231 Ebû Dâvûd, Tahâret, 91)

263. Ebû Eyyûb el-Ensârî, Câbir b. Abdullah ve Enes b. Mâlik şöyle anlatmaktadır: *"Orada (Kubâ Mescidi'nde) temizlenmeyi seven adamlar vardır. Allah da temizlenenleri sever."* (Tevbe, 9/108) âyeti nâzil olmuştu. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *"Ey ensar topluluğu! Şüphesiz ki Allah sizi temizlik konusunda övmektedir. (Övgüye lâyık olan) bu temizliğiniz nedir?"* buyurdu. Onlar, "Biz namaz için abdest, cünüplükten dolayı da boy abdesti alırız ve biz su ile taharetleniriz." diye cevap verince Resûlullah (sav), *"İşte (övüldüğünüz şey) bu! O hâlde buna devam edin."* buyurdu.

(İM355 İbn Mâce, Tahâret, 28)

264. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her yedi günde bir yıkanmak, Yüce Allah'ın her Müslüman üzerindeki hakkıdır."*

(B898 Buhârî, Cum'a, 12)

٢٦٥- عَنْ يَعْلَى: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلاً يَغْتَسِلُ بِالْبَرَازِ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَلِيمٌ حَيِيٌّ سِتِّيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسِّتْرَ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَتِرْ."

٢٦٦- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ بَدَأَ فَغَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلاَةِ، ثُمَّ يُدْخِلُ أَصَابِعَهُ فِى الْمَاءِ، فَيُخَلِّلُ بِهَا أُصُولَ الشَّعَرِ ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ثَلاَثَ غُرَفٍ بِيَدَيْهِ، ثُمَّ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى جِلْدِهِ كُلِّهِ.

KADINLARIN ÖZEL HÂLLERİ
ÂDET, LOĞUSALIK ve İSTİHÂZE

٢٦٧- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "نَاوِلِينِى الْخُمْرَةَ مِنَ الْمَسْجِدِ." قَالَتْ: فَقُلْتُ إِنِّى حَائِضٌ. فَقَالَ: "إِنَّ حَيْضَتَكِ لَيْسَتْ فِى يَدِكِ."

٢٦٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كُنْتُ أَشْرَبُ وَأَنَا حَائِضٌ، ثُمَّ أُنَاوِلُهُ النَّبِيَّ ﷺ ، فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ، فَيَشْرَبُ، وَأَتَعَرَّقُ الْعَرْقَ وَأَنَا حَائِضٌ، ثُمَّ أُنَاوِلُهُ النَّبِيَّ ﷺ ، فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ.

265. Ya'lâ anlatıyor: "Resûlullah (sav) açıkta gusleden bir adam gördü, minbere çıktı. Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: *'Muhakkak ki Azîz ve Celîl olan Allah Halîm'dir, hayâ sahibidir, ayıp ve kusurları örtendir. Hayâyı ve örtünmeyi sever. Sizden biriniz gusledeceğinde başkalarına görünmeyecek şekilde (kapalı yerde gusletsin).'*"

(N406 Nesâî, Gusül, 7)

266. Peygamberimizin eşi Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) cünüplükten dolayı gusledeceğinde önce ellerini yıkayarak başlardı. Sonra namaz için abdest alır gibi abdest alır, sonra parmaklarını suya daldırır ve onlarla saçlarının diplerini ovalardı. Sonra iki eliyle başı üzerine üç avuç su dökerdi. En sonunda da suyu bütün bedeni üzerine dökerdi.

(B248 Buhârî, Gusül, 1)

KADINLARIN ÖZEL HÂLLERİ
ÂDET, LOĞUSALIK ve İSTİHÂZE

267. Hz. Âişe anlatıyor: "Resûlullah (sav) bana, *'Mescitten seccadeyi bana uzatıver.'* dedi. 'Ben âdetliyim.' dedim. Bunun üzerine Resûlullah, *'Âdetli olma hâli senin elinde değil ki!'* buyurdu."

(M689 Müslim, Hayız, 11)

268. Hz. Âişe diyor ki: "Ben âdetli iken bir şey içer sonra onu Hz. Peygamber'e (sav) uzatırdım, o da ağzını tam benim ağzımın değdiği yere koyarak içerdi. Yine ben âdetli iken kemikli etten bir parça ısırıp sonra onu Hz. Peygamber'e (sav) uzatırdım, o da ağzını tam benim ağzımın değdiği yere koyar(ak ısırır)dı."

(M692 Müslim, Hayız, 14; D259 Ebû Dâvûd, Tahâret, 102)

٢٦٩- عَنْ مَنْصُورِ ابْنِ صَفِيَّةَ أَنَّ أُمَّهُ حَدَّثَتْهُ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَتَّكِئُ فِى حَجْرِى وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ.

٢٧٠- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِى حُبَيْشٍ سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ قَالَتْ: إِنِّى أُسْتَحَاضُ فَلاَ أَطْهُرُ، أَفَأَدَعُ الصَّلاَةَ؟ فَقَالَ: "لاَ، إِنَّ ذَلِكَ عِرْقٌ، وَلَكِنْ دَعِى الصَّلاَةَ قَدْرَ الْأَيَّامِ الَّتِى كُنْتِ تَحِيضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسِلِى وَصَلِّى."

٢٧١- عَنْ مُعَاذَةَ قَالَتْ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ فَقُلْتُ: مَا بَالُ الْحَائِضِ تَقْضِى الصَّوْمَ وَلاَ تَقْضِى الصَّلاَةَ؟ فَقَالَتْ: أَحَرُورِيَّةٌ أَنْتِ؟ قُلْتُ: لَسْتُ بِحَرُورِيَّةٍ، وَلَكِنِّى أَسْأَلُ، قَالَتْ: كَانَ يُصِيبُنَا ذَلِكَ فَنُؤْمَرُ بِقَضَاءِ الصَّوْمِ وَلاَ نُؤْمَرُ بِقَضَاءِ الصَّلاَةِ.

NAMAZ
DİNİN DİREĞİ

٢٧٢- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ : أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "الصَّلاَةُ لِوَقْتِهَا..."

269. Mansûr b. Safiyye'nin, annesi aracılığıyla naklettiğine göre, Hz. Âişe ona şöyle demiştir: "Ben âdetli olduğum hâlde Hz. Peygamber (sav) kucağıma yaslanır, Kur'an okurdu."

(B297 Buhârî, Hayız, 3; M693 Müslim, Hayız, 15)

270. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Ebû Hubeyş'in kızı Fâtıma Hz. Peygamber'e (sav), "Devamlı kanamam oluyor ve hiç temizlenemiyorum. Acaba namaz kılmayı bıraksam mı?" diye sorunca Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: *"Hayır. Bu, damar(dan gelen bir kan)dır (âdet kanaması değildir). Normalde âdet gördüğün günler süresince namaz kılmayı terk et. Sonra yıkan ve namazını kıl."*

(B325 Buhârî, Hayız, 24; M753 Müslim, Hayız, 62)

271. Muâze (isimli bir kadın) anlatıyor: Hz. Âişe'ye, "Âdetli kadına ne oluyor da, (tutamadığı) oruçları kaza ettiği hâlde (kılamadığı) namazları kaza etmiyor?" diye sordum. Hz. Âişe, "Sen Harûrî (Sadece Kur'an'da harfiyen bulunan hükümlerle yetinen bir Hâricî) misin?" diye cevaplayınca, "Hayır, Harûrî değilim ama soruyorum." dedim. Bunun üzerine Hz. Âişe, "Biz (Resûlullah zamanında) âdet olurduk, orucu kaza etmemiz bize emredilir ama namazı kaza etmemiz emredilmezdi." dedi.

(M763 Müslim, Hayız, 69; B321 Buhârî, Hayız, 20)

NAMAZ
DİNİN DİREĞİ

272. İbn Mes'ûd'dan (ra) rivayet edildiğine göre, bir adam Hz. Peygamber'e (sav), "Amellerin/İbadetlerin en faziletlisi hangisidir?" diye sordu. Peygamber Efendimiz, *"Vaktinde kılınan namazdır..."* buyurdu.

(B7534 Buhârî, Tevhîd, 48)

٢٧٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلاَةُ..."

٢٧٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الصَّلاَةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغْشَ الْكَبَائِرُ."

٢٧٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ الصَّلاَةُ..."

٢٧٦- عَنْ حَنْظَلَةَ الْكَاتِبِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ حَافَظَ عَلَى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ رُكُوعِهِنَّ وَسُجُودِهِنَّ وَوُضُوئِهِنَّ وَمَوَاقِيتِهِنَّ وَعَلِمَ أَنَّهُنَّ حَقٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ."

NAMAZIN KILINIŞI
KULUN RABBİYLE BULUŞMASI

٢٧٧- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مِفْتَاحُ الصَّلاَةِ الطُّهُورُ، وَتَحْرِيمُهَا التَّكْبِيرُ، وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ."

273. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Kıyamet gününde) kulun ilk önce hesaba çekileceği şey, namazdır..."*

(N3996 Nesâî, Muhârebe, 2)

274. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Büyük günah işlenmedikçe beş vakit namaz ve iki cuma, aralarındaki günahlara kefarettir."*

(M550 Müslim, Tahâret, 14)

275. Câbir b. Abdullah'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cennetin anahtarı, namazdır..."*

(T4 Tirmizî, Tahâret, 1)

276. (Hz. Peygamber'e vahiy kâtipliği yapan) Hanzala (b. Rebî') Kâtib anlatıyor: Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işittim: *"Rükûları, secdeleri, abdestleri ve vakitlerine riayet ederek beş vakit namaz(ı kılmay)a devam eden ve bu beş vakit namazın Allah katından gelen bir emr-i hak olduğunu kabul eden kimse cennete girer."*

(HM18535 İbn Hanbel, IV, 266)

NAMAZIN KILINIŞI
KULUN RABBİYLE BULUŞMASI

277. Hz. Ali'nin (ra) rivayet ettiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Namazın anahtarı temizliktir. Başlangıcı tekbir, bitimi ise selâmdır."*

(D61 Ebû Dâvûd, Tahâret, 31)

٢٧٨- حَدَّثَنَا مَالِكٌ أَتَيْنَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ، فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَحِيمًا رَفِيقًا، فَلَمَّا ظَنَّ أَنَّا قَدِ اشْتَهَيْنَا أَهْلَنَا أَوْ قَدِ اشْتَقْنَا سَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا بَعْدَنَا فَأَخْبَرْنَاهُ قَالَ: "ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ –وَذَكَرَ أَشْيَاءَ أَحْفَظُهَا أَوْ لاَ أَحْفَظُهَا– وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِى أُصَلِّى، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلاَةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ."

٢٧٩- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السُّلَمِيِّ قَالَ: قَالَ ﴿رَسُولُ اللَّهِ ﷺ﴾: "إِنَّ هَذِهِ الصَّلاَةَ لاَ يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلاَمِ النَّاسِ، إِنَّمَا هُوَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ."

٢٨٠- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: "إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى يُنَاجِى رَبَّهُ..."

٢٨١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ."

278. Mâlik (b. Huveyris) anlatıyor: Biz yaşça birbirine yakın bir grup gençle Hz. Peygamber'e (sav) geldik ve onun yanında yirmi gün kaldık. Allah Resûlü (sav) çok merhametli ve şefkatli idi. Ailelerimizi özlediğimizi ya da –dönmeyi– arzuladığımızı anlayınca geride kimleri bıraktığımızı sordu, biz de anlattık. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Ailelerinizin yanına dönün. Onlarla ikamet edin. Onlara, (öğrendiklerinizi) öğretin ve onlardan (dinin gereklerini yapmalarını) isteyin. Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz siz de namazı öyle kılın. Namaz (vakti) geldiğinde içinizden biri sizin için ezan okusun. En büyüğünüz de size imam olsun."*

(B631 Buhârî, Ezân, 18)

279. Muâviye b. Hakem es-Sülemî'den rivayet edildiğine göre, (Allah Resûlü (sav)) şöyle buyurmuştur: *"Bu namazda insan kelâmı konuşulmaz. Namaz ancak tesbih, tekbir ve Kur'an okumaktır."*

(M1199 Müslim, Mesâcid, 33)

280. Enes (b. Mâlik)'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak ki sizden biri namaz kılarken (aslında) Rabbiyle özel olarak konuşmaktadır..."*

(B413 Buhârî, Salât, 36)

281. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kulun Rabbine en yakın olduğu (an) secde hâlidir. Öyleyse (secdede iken) çokça dua ediniz."*

(M1083 Müslim, Salât, 215)

BEŞ VAKİT FARZ NAMAZ
MÜMİNİN MİRACI

٢٨٢- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِى سَفَرٍ... قَالَ: "رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلاَمُ وَعَمُودُهُ الصَّلاَةُ..."

٢٨٣- سَمِعْتُ جُنْدَبًا الْقَسْرِيَّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ صَلَّى صَلاَةَ الصُّبْحِ فَهُوَ فِى ذِمَّةِ اللَّهِ..."

٢٨٤- عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الَّذِى تَفُوتُهُ صَلاَةُ الْعَصْرِ كَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ."

٢٨٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ، يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُبْقِى مِنْ دَرَنِهِ؟." قَالُوا: لاَ يُبْقِى مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا. قَالَ: "فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهَا الْخَطَايَا."

BEŞ VAKİT FARZ NAMAZ
MÜMİNİN MİRACI

282. Muâz b. Cebel anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) ile birlikte bir yolculukta idim... O şöyle buyurdu: *'Dinin başı İslâm (kelime-i şehâdet getirerek Allah'a teslim olmak), direği ise namazdır.'*"

(T2616 Tirmizî, Îmân, 8; HM22366 İbn Hanbel, V, 231)

283. Cündeb el-Kasrî'den işitildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim sabah namazını kılarsa, o kimse Allah'ın koruması altındadır."*

(M1494 Müslim, Mesâcid, 262)

284. Abdullah b. Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İkindi namazını kaçıran kimse, sanki ailesini ve malını yitirmiş gibidir."*

(B552 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 14; M1417 Müslim, Mesâcid, 200)

285. Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) bir defasında şöyle demiştir: *"Birinizin kapısının önünden bir nehir geçse ve onda her gün beş defa yıkansa, bu o kimsenin kirinden bir şey bırakır mı, ne dersiniz?"* Sahâbîler, "Onun kirinden hiçbir şey bırakmaz." demişler, bunun üzerine Resûlullah, *"İşte beş vakit namaz da böyledir! Allah onlarla günahları yok eder."* buyurmuştur.

(B528 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 6)

٢٨٦- قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ: إِنَّ أَبَا قَتَادَةَ بْنَ رَبْعِيٍّ أَخْبَرَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "قَالَ اللَّهُ عَزَّ وجَلَّ: إِنِّى فَرَضْتُ عَلَى أُمَّتِكَ خَمْسَ صَلَوَاتٍ وَعَهِدْتُ عِنْدِى عَهْدًا أَنَّهُ مَنْ جَاءَ يُحَافِظُ عَلَيْهِنَّ لِوَقْتِهِنَّ أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهِنَّ فَلاَ عَهْدَ لَهُ عِنْدِى."

CEMAATLE NAMAZ
ALLAH'A BİRLİKTE YÖNELİŞ

٢٨٧- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَتَعَاهَدُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ" فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلاَةَ وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ الْآيَةَ

٢٨٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "صَلاَةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلاَةَ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً."

٢٨٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "حِينَ يَخْرُجُ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى مَسْجِدِهِ، فَرِجْلٌ تُكْتَبُ حَسَنَةً وَرِجْلٌ تَمْحُو سَيِّئَةً."

286. Saîd b. Müseyyeb'in Ebû Katâde b. Rib'î'den naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah şöyle buyurdu: 'Senin ümmetine beş vakit namazı farz kıldım ve onları, vaktinde ve hakkını vererek kılanları cennete koyacağımı kendi katımda vaad ettim. Namazları düzenli kılmayanlar için ise katımda böyle bir vaad yoktur.'"*

(D430 Ebû Dâvûd, Salât, 9)

CEMAATLE NAMAZ
ALLAH'A BİRLİKTE YÖNELİŞ

287. Ebû Saîd (el-Hudrî) tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kişinin sürekli mescide gittiğini görürseniz onun imanına şahit olun! Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurur: 'Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve âhiret gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder...'"*

(Tevbe, 9/18; T2617 Tirmizî, Îmân, 8; İM802 İbn Mâce, Mesâcid, 19)

288. Abdullah b. Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha faziletlidir."*

(B645 Buhârî, Ezân, 30; M1477 Müslim, Mesâcid, 249)

289. Ebû Hüreyre'nin bildirdiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse camiye gitme niyetiyle evinden çıktığında, attığı bir adımla kendisine bir sevap yazılır, diğer adımıyla bir günahı silinir."*

(N706 Nesâî, Mesâcid, 14; HM8240 İbn Hanbel, II, 320)

٢٩٠- عَنْ أَبِى مَسْعُودٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِى الصَّلاَةِ وَيَقُولُ: "اسْتَوُوا وَلاَ تَخْتَلِفُوا، فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ..."

٢٩١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ."

İMAMLIK
CEMAATE KILAVUZ OLMAK

٢٩٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لِيُؤَذِّنْ لَكُمْ خِيَارُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ قُرَّاؤُكُمْ."

٢٩٣- عَنْ أَبِى مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَؤُمُّ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِى الْقِرَاءَةِ سَوَاءً، فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ... وَلاَ يَؤُمَّنَّ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِى سُلْطَانِهِ، وَلاَ يَقْعُدْ فِى بَيْتِهِ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلاَّ بِإِذْنِهِ."

290. Ebû Mes'ûd anlatıyor: "Resûlullah (sav) namazda omuzlarımıza dokunur ve şöyle derdi: *'Düzgün durun, karışık durmayın ki kalpleriniz de karmakarışık olmasın!..'*"

(M972 Müslim, Salât, 122)

291. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim sabah akşam mescide giderse, her sabah ve akşam gidişinde Allah ona cennette bir yer hazırlar."*

(B662 Buhârî, Ezân, 37; M1524 Müslim, Mesâcid, 285)

İMAMLIK
CEMAATE KILAVUZ OLMAK

292. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "En hayırlılarınız, size müezzinlik yapsın, *Kur'an'ı en iyi bilenleriniz de size imamlık yapsın."*

(D590 Ebû Dâvûd, Salât, 60)

293. Ebû Mes'ûd el-Ensârî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir topluluğa Allah'ın Kitabı'nı en iyi okuyup bileni imam olsun. Kur'an'ı okuma (ve anlama) konusunda eşit iseler sünneti en iyi bilen imam olsun... Bir kimse, izin vermedikçe bir başkasının yetkili olduğu yerde imamlık yapmasın ve kişinin evindeki özel mekânına oturmasın."*

(M1532 Müslim, Mesâcid, 290)

٢٩٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِيهِمُ السَّقِيمَ وَالضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ، ﴿فَإِذَا﴾ صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ."

٢٩٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْإِمَامُ ضَامِنٌ وَالْمُؤَذِّنُ مُؤْتَمَنٌ، اللَّهُمَّ أَرْشِدِ الْأَئِمَّةَ وَاغْفِرْ لِلْمُؤَذِّنِينَ."

٢٩٦- حَدَّثَنِى أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "وَسِّطُوا الْإِمَامَ وَسُدُّوا الْخَلَلَ."

٢٩٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَلاَ تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ، فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ، وَأَقِيمُوا الصَّفَّ فِى الصَّلاَةِ، فَإِنَّ إِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلاَةِ."

294. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz insanlara namaz kıldırdığında (namazı) kısa tutsun. Çünkü cemaat içerisinde hasta, zayıf ve yaşlı kimseler olabilir. Ama biriniz tek başına namaz kıldığında, dilediği kadar uzatsın."*

(N824 Nesâî, İmâmet, 35)

295. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İmam (kendisine uyanların namazlarına) kefil, müezzin ise (namaz vakitleri konusunda) kendisine güvenilen kimsedir. Allah'ım! İmamlara (kefil oldukları konuda) muvaffakiyet ver, müezzinleri de (olası taksirlerinden dolayı) bağışla!"*

(T207 Tirmizî, Salât, 39)

296. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İmam safın ortasında kalacak şekilde safa durun ve (saflarınızdaki) boşlukları doldurun."*

(D681 Ebû Dâvûd, Salât, 98)

297. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İmam ancak kendisine uyulmak için vardır. Öyleyse (namazda) ondan farklı davranmayın. O rükûa varınca siz de rükûa varın. 'Semiallâhü limen hamideh.' dediği zaman 'Rabbenâ leke'l-hamd.' deyin. Secdeye gittiği zaman siz de secdeye gidin. Oturarak namaz kıldığı vakit siz de hep birlikte oturarak kılın. Namazda safı düzgün tutun. Çünkü safı düzgün tutmak namazın güzelliğindendir."*

(B722 Buhârî, Ezân, 74)

CUMA NAMAZI
HAFTALIK BULUŞMA

٢٩٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا وَلاَ تَقُومُ السَّاعَةُ إِلاَّ فِى يَوْمِ الْجُمُعَةِ."

٢٩٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنِ اغْتَسَلَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَصَلَّى مَا قُدِّرَ لَهُ ثُمَّ أَنْصَتَ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ خُطْبَتِهِ ثُمَّ يُصَلِّى مَعَهُ غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى وَفَضْلُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ."

٣٠٠- عَنْ حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "رَوَاحُ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ."

٣٠١- عَنْ أَبِى الْجَعْدِ الضَّمْرِيِّ وَكَانَ لَهُ صُحْبَةٌ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ تَهَاوُنًا بِهَا طُبِعَ عَلَى قَلْبِه."

CUMA NAMAZI
HAFTALIK BULUŞMA

298. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Güneşin doğduğu en hayırlı gün, cuma günüdür. Âdem o gün yaratıldı, o gün cennete konuldu ve o gün cennetten çıkarıldı. Kıyamet de ancak cuma günü kopacaktır."*

(M1977 Müslim, Cum'a, 18)

299. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim gusleder, sonra cumaya gelip belirlenen namazı kılar, sonra hutbesini bitirinceye kadar sessizce (imamı) dinler, sonra onunla beraber namazını kılarsa, o cuma ile sonraki cuma arasındaki günahları ayrıca üç günlük günahları daha bağışlanır."*

(M1987 Müslim, Cum'a, 26)

300. Peygamberimizin (sav) eşi Hz. Hafsa'nın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cuma namazına gitmek, bulûğa ermiş olan herkese farzdır."*

(N1372 Nesâî, Cum'a, 2)

301. Ebû'l-Ca'd ed-Damrî –ki kendisi sahâbîdir– Hz. Peygamber'in (sav) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: *"Her kim önemsemediğinden dolayı cuma namazını üç defa terk ederse kalbi mühürlenir."*

(İM1125 İbn Mâce, İkâmet, 93)

٣٠٢- حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ فِى الْجُمُعَةِ سَاعَةً لاَ يَسْأَلُ اللَّهَ الْعَبْدُ فِيهَا شَيْئًا إِلاَّ آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ."

HUTBE
MİNBERDEN MİLLETE SESLENİŞ

٣٠٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: كَانَتْ صَلاَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَصْدًا وَخُطْبَتُهُ قَصْدًا، يَقْرَأُ آيَاتٍ مِنَ الْقُرْآنِ وَيُذَكِّرُ النَّاسَ.

٣٠٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِىَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ..."

٣٠٥- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَظَهُنَّ وَذَكَّرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ."

302. Kesîr b. Abdullah b. Amr b. Avf el-Müzenî'nin, babası aracılığıyla dedesinden (Amr b. Avf'tan) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cuma günü öyle bir an vardır ki kul o anda Allah'tan bir şey dilerse Allah mutlaka ona o isteğini verir."*

(T490 Tirmizî, Cum'a, 2)

HUTBE
MİNBERDEN MİLLETE SESLENİŞ

303. Câbir b. Semüre şöyle demiştir: "Resûlullah'ın (sav) namazı da hutbesi de orta uzunluktaydı. (Hutbede) Kur'an'dan âyetler okur ve halka nasihat ederdi."

(D1101 Ebû Dâvûd, Salât, 221, 223)

304. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (hutbeye başlarken) şöyle buyurmuştur: *"Hamd, Allah'a mahsustur. Biz O'na hamdeder, O'ndan yardım diler, nefislerimizin şerrinden ve yapıp ettiklerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur, kimi de saptırırsa ona hidayet edecek yoktur. Şahitlik ederim ki tek olan Allah'tan başka ilâh yoktur, O'nun hiçbir ortağı yoktur. Muhammed de O'nun kulu ve elçisidir..."*

(İM1893 İbn Mâce, Nikâh, 19; M2007 Müslim, Cum'a, 45)

305. Abdurrahman'ın işittiğine göre, İbn Abbâs şöyle demiştir: "Ben, bir Ramazan yahut Kurban Bayramı günü Peygamber (sav) ile birlikte (namazgâha) çıktım. Hz. Peygamber önce (bayram) namazını kıldırdı, sonra hutbe irad etti. Ardından da kadınların yanına gitti. Ve onlara nasihat etti, bazı hususları hatırlattı ve sadaka vermelerini emretti."

(B975 Buhârî, Îdeyn, 16)

٣٠٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ، وَزِيَادَةُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ، وَمَنْ مَسَّ الْحَصَى فَقَدْ لَغَا."

CENAZE NAMAZI
MÜMİN KARDEŞ İÇİN YAPILAN SON GÖREV

٣٠٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سِتُّ خِصَالٍ: يَعُودُهُ إِذَا مَرِضَ، وَيَشْهَدُهُ إِذَا مَاتَ، وَيُجِيبُهُ إِذَا دَعَاهُ، وَيُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ، وَيُشَمِّتُهُ إِذَا عَطَسَ، وَيَنْصَحُ لَهُ إِذَا غَابَ أَوْ شَهِدَ."

٣٠٨- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلَّى فَلَهُ قِيرَاطٌ وَمَنْ شَهِدَ حَتَّى تُدْفَنَ كَانَ لَهُ قِيرَاطَانِ." قِيلَ: وَمَا الْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: "مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ."

٣٠٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى الْمَيِّتِ فَأَخْلِصُوا لَهُ الدُّعَاءَ."

306. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim abdest alır ve abdesti güzelce almaya özen gösterir sonra cumaya gelir ve (hutbeye) kulak verip sessizce dinlerse o cuma ile gelecek cuma arasındaki günahları ve üç günlük (günahı) daha affolunur. Kim de (hutbeyi dinlemeyip yerdeki) çakıl taşlarıyla meşgul olursa boş bir şey yapmıştır."*

(M1988 Müslim, Cum'a, 27)

CENAZE NAMAZI
MÜMİN KARDEŞ İÇİN YAPILAN SON GÖREV

307. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminin mümin üzerinde altı hakkı vardır: Hastalandığında onu ziyaret eder, öldüğünde cenazesinde bulunur, kendisini davet ettiğinde davetine icabet eder, onunla karşılaştığında selâm verir, aksırdığında ona hayır duada bulunur, yanında ve gıyabında onun için samimi davranır."*

(T2737 Tirmizî, Edeb, 1; N1940 Nesâî, Cenâiz, 52)

308. Ebû Hüreyre'nin (ra) bildirdiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim namazı kılınana kadar cenazenin yanında bulunursa, ona bir kîrat; kim de defnedilinceye kadar cenazenin yanında bulunursa, ona iki kîrat sevap vardır."* "İki kîrat ne (kadardır)?" diye sorulduğunda Hz. Peygamber, *"İki büyük dağ kadardır."* cevabını vermiştir.

(B1325 Buhârî, Cenâiz, 58; M2189 Müslim, Cenâiz 52)

309. Ebû Hüreyre'nin işitip rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cenaze namazı kıldığınız zaman, onun için samimiyetle dua edin."*

(D3199 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 54, 56)

٣١٠- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَصَلَّى عَلَى جَنَازَةٍ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَاعْفُ عَنْهُ وَعَافِهِ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِمَاءٍ وَثَلْجٍ وَبَرَدٍ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَقِهِ فِتْنَةَ الْقَبْرِ وَعَذَابَ النَّارِ."

NAFİLE NAMAZ
ALLAH'A YAKLAŞTIRAN SECDELER

٣١١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ صَلاَتُهُ فَإِنْ كَانَ أَكْمَلَهَا وَإِلاَّ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: انْظُرُوا لِعَبْدِى مِنْ تَطَوُّعٍ فَإِنْ وُجِدَ لَهُ تَطَوُّعٌ قَالَ: أَكْمِلُوا بِهِ الْفَرِيضَةَ."

٣١٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ اللَّهَ قَالَ مَنْ عَادَى لِى وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِى بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِى يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِى يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِى يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِى يَبْطُشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِى يَمْشِى بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِى لَأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِى لَأُعِيذَنَّهُ..."

310. Avf b. Mâlik el-Eşcaî anlatıyor: "Hz. Peygamber'in (sav) bir cenaze için namaz kılarken şöyle dua ettiğini işittim: *'Allah'ım! Onu bağışla, ona acı ve onu affet, ona afiyet ver, vardığı yerde ona ikramda bulun, yerini (kabrini) geniş eyle. Onu su, kar ve dolu ile yıka. Beyaz elbisenin kirden arınması gibi onu hatalarından arındır. Ona bu dünyadaki evinden daha hayırlı bir ev, ailesinden daha hayırlı bir aile, eşinden daha hayırlı bir eş ver. Onu kabir imtihanından ve cehennem azabından koru.'*"

(M2234 Müslim, Cenâiz, 86)

NAFİLE NAMAZ
ALLAH'A YAKLAŞTIRAN SECDELER

311. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Kıyamet günü) kulun ilk hesaba çekileceği şey namazıdır. Eğer bunu tam olarak yapmışsa (ne âlâ!) Ama (farz namazları tamam) değilse Yüce Allah, 'Kulumun nafilelerine bakın.' buyurur. Eğer nafile namazı bulunursa, 'Onunla farzları tamamlayın.' buyurur."*

(N468 Nesâî, Salât, 9)

312. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah şöyle buyurdu: 'Kim benim bir velî kuluma (dostuma) düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum nafile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam eder, ta ki ben onu severim. (Sevince de) artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benden isterse muhakkak ona (istediğini) veririm. Bana sığınırsa muhakkak onu korur ve kollarım...'"*

(B6502 Buhârî, Rikâk, 38)

٣١٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ صَلاَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، عَنْ تَطَوُّعِهِ؟ فَقَالَتْ: كَانَ يُصَلِّى فِى بَيْتِى قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعًا، ثُمَّ يَخْرُجُ فَيُصَلِّى بِالنَّاسِ، ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّى رَكْعَتَيْنِ، وَكَانَ يُصَلِّى بِالنَّاسِ الْمَغْرِبَ ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّى رَكْعَتَيْنِ، وَيُصَلِّى بِالنَّاسِ الْعِشَاءَ، وَيَدْخُلُ بَيْتِى فَيُصَلِّى رَكْعَتَيْنِ، وَكَانَ يُصَلِّى مِنَ اللَّيْلِ تِسْعَ رَكَعَاتٍ، فِيهِنَّ الْوِتْرُ...

٣١٤- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ وَأَبِى هُرَيْرَةَ قَالاَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّيَا أَوْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ جَمِيعًا كُتِبَا فِى الذَّاكِرِينَ وَالذَّاكِرَاتِ."

٣١٥- عَنْ أَبِى سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : كَيْفَ كَانَتْ صَلاَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِى رَمَضَانَ؟ فَقَالَتْ: مَا كَانَ يَزِيدُ فِى رَمَضَانَ، وَلاَ فِى غَيْرِهَا عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُصَلِّى أَرْبَعًا فَلاَ تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّى أَرْبَعًا فَلاَ تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّى ثَلاَثًا...

TERAVİH NAMAZI
RAMAZAN GECELERİNİN İHYASI

٣١٦- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ... فَقَالَ: "مَا زَالَ بِكُمُ الَّذِى رَأَيْتُ مِنْ صَنِيعِكُمْ، حَتَّى خَشِيتُ أَنْ يُكْتَبَ عَلَيْكُمْ، وَلَوْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ مَا قُمْتُمْ بِهِ، فَصَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِى بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّ أَفْضَلَ صَلاَةِ الْمَرْءِ فِى بَيْتِهِ، إِلاَّ ﴿الصَّلاَةَ﴾ الْمَكْتُوبَةَ."

313. Abdullah b. Şakîk anlatıyor: "Hz. Âişe'ye, Resûlullah'ın (sav) nafile namazlarını sordum. Şöyle dedi: 'Resûlullah benim evimde öğleden evvel dört rekât (nafile namaz) kılar, sonra (mescide) çıkarak insanlara namaz kıldırır, ardından gelir ve iki rekât (nafile daha) kılardı. Cemaate akşam namazını kıldırır, sonra (benim evime) gelir, iki rekât nafile kılardı. Cemaate yatsıyı kıldırır ve yine benim evime gelir, iki rekât (nafile) kılardı. Geceleyin vitirle beraber olmak üzere dokuz rekât namaz kılardı...'"

(M1699 Müslim, Müsâfirîn, 105; D1251 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 1)

314. Ebû Saîd ve Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse geceleyin hanımını uyandırır da ikisi de namaz kılarsa veya birlikte iki rekât namaz kılarlarsa zâkirîn ve zâkirâtın (Allah'ı çokça anan erkekler ve hanımların) arasına yazılırlar."*

(D1309 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 18)

315. Ebû Seleme b. Abdurrahman, Hz. Âişe'ye (ra), "Resûlullah'ın (sav) Ramazan'da kıldığı namazlar nasıldı?" diye sordu. O da şöyle cevap verdi: "Resûlullah Ramazan'da da Ramazan dışındaki gecelerde de on bir rekâttan fazla namaz kılmazdı. Önce dört rekât kılardı ki o rekâtların güzelliğini ve uzunluğunu sorma! Sonra dört rekât daha kılardı. Bunların da güzelliğini ve uzunluğunu sorma! Sonra da üç rekât (vitir namazı) kılardı..."

(B2013 Buhârî, Salâtü't-terâvîh, 1; M1723 Müslim, Müsâfirîn, 125)

TERAVİH NAMAZI
RAMAZAN GECELERİNİN İHYASI

316. Zeyd b. Sâbit'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (teravih namazını mescitte kılmakta ısrarcı olanlara) şöyle buyurmuştur: "Ey insanlar! Sizin bu namaz konusundaki ısrarlı tutumunuzu gördüm ve onun size farz kılınmasından endişe duydum. Şayet farz kılınsa eda etmekte zorlanacaktınız. Siz bu namazı evlerinizde kılın. Çünkü kişinin farz namaz dışında kıldığı en faziletli namaz, evinde kıldığı namazdır."

(B7290 Buhârî, İ'tisâm, 3)

٣١٧- عَنْ أَبِى سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ ﵂ كَيْفَ كَانَتْ صَلاَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِى رَمَضَانَ؟ قَالَت: مَا كَانَ يَزِيدُ فِى رَمَضَانَ، وَلاَ فِى غَيْرِه عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُصَلِّى أَرْبَعًا فَلاَ تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّى أَرْبَعًا فَلاَ تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّى ثَلاَثًا...‘‘

٣١٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ’’مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.‘‘

MÜBAREK VAKİTLER
ALLAH'IN RIZASINI KAZANMA FIRSATLARI

٣١٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ’’مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.‘‘

٣٢٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ’’مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ.‘‘

317. Ebû Seleme b. Abdurrahman, Hz. Âişe'ye (ra), "Resûlullah'ın (sav) Ramazan'da kıldığı namazlar nasıldı?" diye sordu. O da şöyle cevap verdi: "Resûlullah Ramazan'da da Ramazan dışındaki gecelerde de on bir rekâttan fazla namaz kılmazdı. Önce dört rekât kılardı ki o rekâtların güzelliğini ve uzunluğunu sorma! Sonra dört rekât daha kılardı. Bunların da güzelliğini ve uzunluğunu sorma! Sonra da üç rekât (vitir namazı) kılardı..."

(B2013 Buhârî, Salâtü't-terâvîh, 1)

318. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnanarak ve sevabını Allah'tan umarak Ramazan orucunu tutan kimsenin geçmiş günahları bağışlanır. İnanarak ve sevabını Allah'tan umarak Kadir gecesini ihya eden kimsenin de geçmiş günahları bağışlanır."*

(B2014 Buhârî, Fadlü leyleti'l-kadr, 1)

MÜBAREK VAKİTLER
ALLAH'IN RIZASINI KAZANMA FIRSATLARI

319. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim inanarak ve (sevabını Allah'tan) umarak Kadir gecesini ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır. Her kim Ramazan orucunu inanarak ve (mükâfatını Allah'tan) umarak tutarsa geçmiş günahları bağışlanır."*

(B1901 Buhârî, Savm, 6)

320. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Salih amelin Allah katında en sevimli olduğu günler (Zilhicce'nin ilk) on günüdür."*

(T757 Tirmizî, Savm, 52; İM1727 İbn Mâce, Sıyâm, 39)

٣٢١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ..."

٣٢٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَتَنَزَّلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِى فَأَسْتَجِيبَ لَهُ، مَنْ يَسْأَلُنِى فَأُعْطِيَهُ، وَمَنْ يَسْتَغْفِرُنِى فَأَغْفِرَ لَهُ."

٣٢٣- عَنْ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ الْجُهَنِيَّ يَقُولُ: ثَلاَثُ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّيَ فِيهِنَّ، أَوْ أَنْ نَقْبُرَ فِيهِنَّ مَوْتَانَا: حِينَ تَطْلُعُ الشَّمْسُ بَازِغَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ، وَحِينَ يَقُومُ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ حَتَّى تَمِيلَ الشَّمْسُ، وَحِينَ تَضَيَّفُ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ حَتَّى تَغْرُبَ.

NAMAZLARIN KAZASI
KILINAMAYAN NAMAZIN TELÂFİSİ

٣٢٤- عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْعَيْزَارِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ قَالَ: حَدَّثَنِى صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ –وَأَشَارَ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ– قَال: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: "الصَّلاَةُ عَلَى وَقْتِهَا" قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: "ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ" قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: "ثُمَّ الْجِهَادُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ."

321. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Güneşin doğduğu en hayırlı gün, cuma günüdür..."*

(M1977 Müslim, Cum'a, 18)

322. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Rabbimiz, her gece, gecenin son üçte biri kaldığında dünya semasına iner (rahmet nazarıyla bakar) ve şöyle buyurur: 'Bana dua eden yok mu duasını kabul edeyim! Benden bir şey isteyen yok mu ona dilediğini vereyim! Benden mağfiret isteyen yok mu onu bağışlayayım!'"*

(B6321 Buhârî, Deavât, 14)

323. Ukbe b. Âmir el-Cühenî şöyle demiştir: "Üç vakit vardır ki, Resûlullah (sav) o vakitlerde namaz kılmamızı ve cenazelerimizi defnetmemizi bize yasaklardı: Güneşin doğmaya başlamasından yükselmesine kadar; güneş tam gökyüzünün ortasında iken (batıya) meyledinceye kadar; bir de batmaya başlamasından itibaren batıncaya kadar."

(M1929 Müslim, Müsâfirîn, 293)

NAMAZLARIN KAZASI
KILINAMAYAN NAMAZIN TELÂFİSİ

324. Velîd b. Ayzâr, Ebû Amr eş-Şeybânî'nin, Abdullah'ın evini göstererek şöyle dediğini işitmiştir: Bana şu evin sahibi (Abdullah b. Mes'ûd) şöyle dedi: "Resûlullah'a (sav), 'Allah katında en güzel amel hangisidir?' diye sordum. *'Vaktinde kılınan namaz.'* buyurdu. 'Sonra hangisidir?' dedim, *'Sonra, anne babaya iyilik yapmak.'* buyurdu. 'Sonra hangisidir?' deyince, *'Sonra, Allah yolunda cihad etmek.'* buyurdu."

(M254 Müslim, Îmân, 139; B5970 Buhârî, Edeb, 1)

٣٢٥- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ نَسِيَ صَلاَةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا، لاَ كَفَّارَةَ لَهَا إِلاَّ ذَلِكَ...

٣٢٦- حَدَّثَنِى أَبُو قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيُّ فَارِسُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ... قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَرْكَعُ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ فَلْيَرْكَعْهُمَا."

٣٢٧- عَنْ أَبِى قَتَادَةَ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ... "أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ فِى النَّوْمِ تَفْرِيطٌ، إِنَّمَا التَّفْرِيطُ عَلَى مَنْ لَمْ يُصَلِّ الصَّلاَةَ حَتَّى يَجِىءَ وَقْتُ الصَّلاَةِ الْأُخْرَى، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَلْيُصَلِّهَا حِينَ يَنْتَبِهُ لَهَا، فَإِذَا كَانَ الْغَدُ فَلْيُصَلِّهَا عِنْدَ وَقْتِهَا..."

MESCİT ve CAMİLER
RAHMÂN'IN EVLERİ

٣٢٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "جُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا أَيْنَمَا أَدْرَكَ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِى الصَّلاَةَ صَلَّى."

325. Enes (b. Mâlik)'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kim bir namazı unutursa onu hatırladığında kılsın. Zira onun kefareti ancak budur...*"

(B597 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 37; M1566 Müslim, Mesâcid, 314)

326. Resûlullah'ın (sav) süvarisi Ebû Katâde el-Ensârî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Sizden, sabah namazının (sünnet olan) iki rekâtını devamlı kılmakta olanlar, o ikisini (kazaya kaldığında da) kılsın."

(D438 Ebû Dâvûd, Salât, 11)

327. Ebû Katâde şöyle diyor: "Resûlullah (sav) bize bir hutbe irad etti ve şöyle buyurdu: '*...Bilin ki! Uykudan dolayı (namazı kılamamak) bir kusur değildir. Esas kusur, ancak diğer namazın vakti gelinceye kadar namazını kılmayan kimsenin davranışıdır. Buna göre kim (uyuyup kalır da) namazını kılamazsa uyandığı zaman o namazı kılsın! Ertesi gün o namazı vaktinde kılsın!*'"

(M1562 Müslim, Mesâcid, 311)

MESCİT ve CAMİLER
RAHMÂN'IN EVLERİ

328. Câbir b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Yeryüzü (toprak) benim için mescit ve temiz kılınmıştır. Ümmetimden kim nerede namaz vaktine ulaşırsa hemen orada namazını kılabilir.*"

(N737 Nesâî, Mesâcid, 42)

٣٢٩- أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَرَادَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ فَكَرِهَ النَّاسُ ذَلِكَ وَأَحَبُّوا أَنْ يَدَعَهُ عَلَى هَيْئَتِهِ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِى الْجَنَّةِ مِثْلَهُ."

٣٣٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا تَوَطَّنَ رَجُلٌ مُسْلِمٌ الْمَسَاجِدَ لِلصَّلاَةِ وَالذِّكْرِ إِلاَّ تَبَشْبَشَ اللَّهُ لَهُ كَمَا يَتَبَشْبَشُ أَهْلُ الْغَائِبِ بِغَائِبِهِمْ إِذَا قَدِمَ عَلَيْهِمْ."

٣٣١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِبِنَاءِ الْمَسَاجِدِ فِى الدُّورِ وَأَنْ تُنَظَّفَ وَتُطَيَّبَ.

٣٣٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلاً، فَلْيَعْتَزِلْنَا -أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا-، وَلْيَقْعُدْ فِى بَيْتِهِ."

329. Osman b. Affân, mescidi yeniden bina etmek istemiş, halk bunu hoş görmeyerek onu olduğu gibi bırakmasını istemişlerdi. Bunun üzerine Osman, "Ben Allah Resûlü'nü (sav), *'Her kim Allah için bir mescit bina ederse, Allah ona cennette bu mescidin benzeri (bir köşk) bina eder.'* buyururken işittim." dedi.

(M7471 Müslim, Zühd, 44)

330. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman bir kimse mescitleri namaz ve zikir için kendine yer-yurt edindiğinde, Allah onun bu durumuna, gurbetten dönen kişiye ailesinin sevindiği gibi sevinir."*

(İM800 İbn Mâce, Mesâcid, 19)

331. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Allah Resûlü (sav) mahallelerde mescitler inşa edilmesini, buraların temiz tutulmasını ve güzel kokularla kokulandırılmasını emretti."

(D455 Ebû Dâvûd, Salât, 13; T594 Tirmizî, Cum'a, 64)

332. Câbir b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Her kim sarımsak veya soğan yemişse bizden –ya da mescidimizden– *uzak dursun ve evinde otursun."*

(B7359 Buhârî, İ'tisâm, 24)

EZAN
HUZURA İLK ÇAĞRI

٣٣٣- أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ: كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّنُونَ الصَّلاَةَ لَيْسَ يُنَادَى لَهَا، فَتَكَلَّمُوا يَوْمًا فِى ذَلِكَ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: اتَّخِذُوا نَاقُوسًا مِثْلَ نَاقُوسِ النَّصَارَى. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ بُوقًا مِثْلَ قَرْنِ الْيَهُودِ. فَقَالَ عُمَرُ: أَوَلاَ تَبْعَثُونَ رَجُلاً يُنَادِى بِالصَّلاَةِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا بِلاَلُ! قُمْ فَنَادِ بِالصَّلاَةِ."

٣٣٤- عَنْ أَبِى عُمَيْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ عُمُومَةٍ لَهُ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ: اهْتَمَّ النَّبِيُّ لِلصَّلاَةِ كَيْفَ يَجْمَعُ النَّاسَ لَهَا، فَقِيلَ لَهُ: انْصِبْ رَايَةً عِنْدَ حُضُورِ الصَّلاَةِ فَإِذَا رَأَوْهَا آذَنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَلَمْ يُعْجِبْهُ ذَلِكَ... فَانْصَرَفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ وَهُوَ مُهْتَمٌّ لِهَمِّ رَسُولِ اللَّهِ – ﷺ – فَأُرِيَ الْأَذَانَ فِى مَنَامِهِ. قَالَ: فَغَدَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّى لَبَيْنَ نَائِمٍ وَيَقْظَانَ إِذْ أَتَانِى آتٍ فَأَرَانِى الْأَذَانَ ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا بِلاَلُ! قُمْ فَانْظُرْ مَا يَأْمُرُكَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ فَافْعَلْهُ."

EZAN
HUZURA İLK ÇAĞRI

333. İbn Ömer şöyle anlatırdı: “Müslümanlar, Medine’ye geldiklerinde namaz için (herhangi bir) çağrı yapılmazdı; bir araya toplanırlar ve namaz vaktini beklerlerdi. Bir gün bu konuyu aralarında konuştular. Kimisi, ‘hıristiyanların çanı gibi bir çan edinelim.’ dedi. Kimisi, ‘yahudilerin (boynuz) borusu gibi bir boru edinelim.’ dedi. Ömer ise, ‘Namaza çağıracak birini gönderseniz ya!’ dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav): *‘Ey Bilâl, kalk da namaza çağır!’* buyurdu.”

(B604 Buhârî, Ezân, 1)

334. Enes (b. Mâlik)’in oğlu Ebû Umeyr, ensardan olan amcalarından birinin şöyle dediğini nakletmiştir: “Peygamber (sav), insanları namaza nasıl toplayacağı konusunu düşünüyordu. Kendisine, ‘Namaz vakti girince bir bayrak dik, onu görünce (insanlar) birbirlerine haber verirler.’ denildi. Fakat o, bu teklifi beğenmedi... Abdullah b. Zeyd b. Abdirabbih Resûlullah’ın (sav) düşüncesini içinde hissederek oradan ayrıldı. (O gece) rüyasında ezanı gördü. Sabahleyin hemen Resûlullah’a (sav) gelerek, ‘Ey Allah’ın Resûlü! Ben uyku ile uyanıklık arasında iken birden birisi yanıma geldi ve bana ezanı öğretti.’ diyerek rüyasını anlattı... Bunun üzerine Resûlullah (sav), *‘Ey Bilâl kalk ve Abdullah b. Zeyd sana ne söylerse onu yap!’* buyurdu.

(D498 Ebû Dâvûd, Salât, 27)

٣٣٥- عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا قَالَ الْمُؤَذِّنُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ. فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ. ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ. قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ. قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ. ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلاَةِ. قَالَ: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ. ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلاَحِ. قَالَ: لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ. ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ. قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ. ثُمَّ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ. قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ."

٣٣٦- عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ: أَتَى رَجُلَانِ النَّبِيَّ ﷺ يُرِيدَانِ السَّفَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِذَا أَنْتُمَا خَرَجْتُمَا فَأَذِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا، ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا."

٣٣٧- عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْيَعْمُرِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو الدَّرْدَاءِ: أَيْنَ مَسْكَنُكَ؟ قَالَ: قُلْتُ فِي قَرْيَةٍ دُونَ حِمْصَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ فَلَا يُؤَذَّنُ، وَلَا تُقَامُ فِيهِمْ الصَّلَوَاتُ إِلَّا اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمْ الشَّيْطَانُ، عَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذِّئْبُ الْقَاصِيَةَ."

335. Hafs b. Âsım b. Ömer b. Hattâb'ın, babası aracılığıyla dedesi Ömer b. Hattâb'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müezzin 'Allâhü ekber, Allâhü ekber' dediğinde sizden biri de 'Allâhü ekber, Allâhü ekber' derse; sonra müezzin, 'Eşhedü en lâ ilâhe illâllâh' dediğinde o da, 'Eşhedü en lâ ilâhe illâllâh' derse; ardından müezzin, 'Eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh' dediğinde o da, 'Eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh' derse; sonra müezzin, 'Hayye ale's-salâh' dediğinde o, 'Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh' derse; sonra müezzin, 'Hayye ale'l-felâh' dediğinde o, 'Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh' derse; ardından müezzin 'Allâhü ekber, Allâhü ekber' dediğinde o da 'Allâhü ekber, Allâhü ekber' derse; sonra müezzin 'Lâ ilâhe illâllâh' dediğinde o da bütün kalbiyle 'Lâ ilâhe illâllâh' derse, cennete girer."*

(M850 Müslim, Salât, 12)

336. Mâlik b. Huveyris anlatıyor: "Yolculuğa çıkmak isteyen iki kişi Hz. Peygamber'in (sav) yanına geldi. Hz. Peygamber (sav) onlara şöyle buyurdu: *'Yola çıktığınızda (namaz vakti geldikçe) ezan okuyup ardından kâmet getirin. Sonra büyüğünüz imam olsun.'*"

(B630 Buhârî, Ezân, 18)

337. Ma'dân b. Ebû Talha el-Ya'murî anlatıyor: "Ebu'd-Derdâ bana, 'Evin nerede?' diye sordu. 'Hıms şehrinin dışında bir köyde.' diye cevap verdim. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ dedi ki, 'Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittim: *'Bir köyde üç kişi bulunur da ezan okunmaz ve orada namaz kılınmazsa, şeytan onlara musallat olur. Sen cemaate devam et. Çünkü sürüden ayrılanı kurt kapar.'*"

(HM28064 İbn Hanbel, VI, 445)

EZAN
İSLÂM'IN ÇAĞLAR AŞAN ÇAĞRISI

٣٣٨- أَنَّ النَّضْرَ بْنَ سُفْيَانَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَامَ بِلاَلٌ يُنَادِى فَلَمَّا سَكَتَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ قَالَ مِثْلَ هَذَا يَقِينًا دَخَلَ الْجَنَّةَ."

٣٣٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يُرَدُّ الدُّعَاءُ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ."

٣٤٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا..."

٣٤١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْمُؤَذِّنُ يُغْفَرُ لَهُ مَدَى صَوْتِهِ، وَيَشْهَدُ لَهُ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ، وَشَاهِدُ الصَّلاَةِ يُكْتَبُ لَهُ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ صَلاَةً، وَيُكَفَّرُ عَنْهُ مَا بَيْنَهُمَا."

EZAN
İSLÂM'IN ÇAĞLAR AŞAN ÇAĞRISI

338. Nadr b. Süfyân, Ebû Hüreyre'yi şöyle derken işitmiştir: "Resûlullah (sav) ile birlikteydik, derken (namaz vakti girdi ve) Bilâl kalkıp ezan okudu. Bitirdiğinde Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *'Kim gönülden inanarak bunun söylediklerini söyler (ezanı tekrar eder)se cennete girer.'*"

(N675 Nesâî, Ezân, 34)

339. Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ezan ile kâmet arasında yapılan dua geri çevrilmez."*

(D521 Ebû Dâvûd, Salât, 35)

340. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar ezandaki ve birinci saftaki (sevabı) bilselerdi, ezan okumak ve birinci safta yer almak için aralarında kura çekmekten başka bir yol bulamazlar ve (sonunda) kura çekerlerdi..."*

(B615 Buhârî, Ezân, 9; M981 Müslim, Salât, 129)

341. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müezzin, sesini ulaştırmak için ne kadar güç sarf ederse o kadar bağışlanır. Kuru ve yaş (ne varsa hepsi) onun lehine şahitlik eder. (Cemaatle) namaza katılan kimseye de yirmi beş namaz (sevabı) yazılır ve iki namaz arasındaki (günahları) affedilir."*

(D515 Ebû Dâvûd, Salât, 31)

٣٤٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ: أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اللّٰهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِى وَعَدْتَهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

KIBLE
MÜSLÜMANLARIN İSTİKAMETİ

٣٤٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما: بَيْنَا النَّاسُ يُصَلُّونَ الصُّبْحَ فِى مَسْجِدِ قُبَاءٍ إِذْ جَاءَ جَاءٍ فَقَالَ: أَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قُرْآنًا أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا، فَتَوَجَّهُوا إِلَى الْكَعْبَةِ.

٣٤٤- عَنْ عَطَاءٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيْتَ دَعَا فِى نَوَاحِيهِ كُلِّهَا، وَلَمْ يُصَلِّ حَتَّى خَرَجَ مِنْهُ، فَلَمَّا خَرَجَ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فِى قُبُلِ الْكَعْبَةِ وَقَالَ: "هَذِهِ الْقِبْلَةُ."

٣٤٥- قَالَ أَبُو ذَرٍّ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "لاَ يَزَالُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ مُقْبِلاً عَلَى الْعَبْدِ وَهُوَ فِى صَلاَتِهِ مَا لَمْ يَلْتَفِتْ، فَإِذَا الْتَفَتَ انْصَرَفَ عَنْهُ."

342. Câbir b. Abdullah'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim ezanı işitince, 'Ey bu mükemmel davetin ve kılınan namazın Rabbi olan Allah'ım! Muhammed'e sana yaklaştıran her türlü vesileyi ve fazileti ihsan et. Onu, kendisine vaad etmiş olduğun Makâm-ı Mahmûd'a kavuştur.' derse kıyamet günü şefaatim ona helâl olur."*

(B614 Buhârî, Ezân, 8; D529 Ebû Dâvûd, Salât, 37)

KIBLE
MÜSLÜMANLARIN İSTİKAMETİ

343. İbn Ömer (ra) anlatıyor: "İnsanlar Kubâ Mescidi'nde sabah namazı kılarlarken birisi geldi ve 'Allah, Hz. Peygamber'e (sav), Kâbe'ye yönelmesini emreden bir Kur'an âyeti indirdi. 'Siz de Kâbe'ye yönelin.' dedi. İnsanlar da Kâbe'ye yöneldiler."

(B4488 Buhârî, Tefsîr, (Bakara) 14)

344. Atâ'nın işittiğine göre, İbn Abbâs şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (sav) (Mekke'nin fethedildiği gün) Kâbe'ye girdiği zaman her köşesinde dua etti. Oradan çıkıncaya kadar da namaz kılmadı. Dışarı çıkınca Kâbe'nin önünde iki rekât namaz kıldı ve *'İşte kıble!'* buyurdu."

(B398 Buhârî, Salât, 30)

345. Ebû Zer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kul, namazında etrafıyla ilgilenmediği sürece, Yüce Allah kuluna yönelir. Kul namazında etrafıyla ilgilenmeye başladığında, *Allah da ondan yüz çevirir."*

(D909 Ebû Dâvûd, Salât, 160-161)

٣٤٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ صَلَّى صَلاَتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا وَأَكَلَ ذَبِيحَتَنَا فَذَلِكَ الْمُسْلِمُ الَّذِى لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ، فَلاَ تُخْفِرُوا اللَّهَ فِى ذِمَّتِهِ."

KÂBE
ALLAH'IN EVİ

٣٤٧- عَنْ أُمِّى صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ الْأَسْلَمِيَّةَ تَقُولُ: قُلْتُ لِعُثْمَانَ: مَا قَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ دَعَاكَ؟ قَالَ: "إِنِّى نَسِيتُ أَنْ آمُرَكَ أَنْ تُخَمِّرَ الْقَرْنَيْنِ فَإِنَّهُ لَيْسَ يَنْبَغِى أَنْ يَكُونَ فِى الْبَيْتِ شَيْءٌ يَشْغَلُ الْمُصَلِّى."

٣٤٨- عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ –وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ– ائْذَنْ لِى أَيُّهَا الْأَمِيرُ! أُحَدِّثْكَ قَوْلاً قَامَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ الْغَدَ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ، سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِى، وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنَايَ، حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ، حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: "إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ، وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ، فَلاَ يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا، وَلاَ يَعْضِدَ بِهَا شَجَرَةً..."

346. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim bizim kıldığımız gibi namaz kılar, kıblemize yönelir ve kestiklerimizden yerse işte o kimse Allah'ın ve Resûlü'nün ahit ve emânına (güvencesine) sahip bir Müslümandır. Sakın (Allah'ın verdiği güvenceyi bozarak) ahit ve emânı hususunda Allah'a hıyanet etmeyin."*

(B391 Buhârî, Salât, 28)

KÂBE
ALLAH'IN EVİ

347. Safiyye bnt. Şeybe'nin işittiğine göre, el-Eslemiyye şunları anlatmıştır: "Osman'a, 'Seni çağırdığında Resûlullah (sav) ne dedi?' dedim. (Bunun üzerine Osman b. Talha Resûlullah'ın şöyle söylediğini nakletti): *'(Kâbe'nin içinde gördüğüm, şirk döneminden kalan) iki boynuzu kaldırmanı sana emretmeyi unutmuşum. (Onları kaldır.) Zira Kâbe'de namaz kılanı meşgul edecek bir şeyin bulunması uygun değildir.'*"

(D2030 Ebû Dâvûd, Menâsik, 93)

348. Ebû Şureyh, Mekke'ye asker göndermeye hazırlanmakta olan Amr b. Saîd'e şöyle demiştir: "Ey Emir! Bana izin ver Mekke'nin fethinden sonraki gün, bizzat kendi kulağımla işittiğim, ezberlediğim ve gözlerimle gördüğüm Hz. Peygamber'in söylediği bir sözünü sana aktarayım. (Resûlullah) konuşurken Allah'a hamd ve senâ etti. Ardından şöyle buyurdu: *'Mekke'yi Allah haram (saygın/dokunulmaz) kıldı, insanlar haram kılmadı. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse için orada kan dökmek ve ağaç kesmek helâl olmaz...*"

(B104 Buhârî, İlim, 37)

٣٤٩- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ وَيَقُولُ: "مَا أَطْيَبَكِ وَأَطْيَبَ رِيحَكِ مَا أَعْظَمَكِ وَأَعْظَمَ حُرْمَتَكِ..."

HAC
RABBİN EVİNE YOLCULUK

٣٥٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "أَيُّهَا النَّاسُ! قَدْ فُرِضَ عَلَيْكُمُ الْحَجُّ فَحُجُّوا."

٣٥١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الْفَضْلِ أَوْ أَحَدِهِمَا عَنِ الْآخَرِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ فَلْيَتَعَجَّلْ فَإِنَّهُ قَدْ يَمْرَضُ الْمَرِيضُ وَتَضِلُّ الضَّالَّةُ وَتَعْرِضُ الْحَاجَةُ."

٣٥٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ، فَلَمْ يَرْفُثْ، وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ."

٣٥٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلاَّ الْجَنَّةُ."

349. Abdullah b. Amr anlatıyor: "Resûlullah'ı Kâbe'yi tavaf ederken gördüm. O şöyle diyordu: *'(Ey Kâbe)! Sen ne güzelsin ve kokun da ne güzel! Sen ne yücesin ve saygınlığın da ne yüce!..'*"

(İM3932 İbn Mâce, Fiten, 2)

HAC
RABBİN EVİNE YOLCULUK

350. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah (sav) bize hutbe verdi ve şöyle buyurdu: *'Ey insanlar! Hac size farz kılındı, haccedin!'*"

(M3257 Müslim, Hac, 412)

351. İbn Abbâs'ın, Fadl (b. Abbâs)'tan ya da Fadl (b. Abbâs)'ın, İbn Abbâs'tan naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Haccetmek isteyen kimse acele etsin! Olur ki hastalanır veya binek hayvanı kaybolur ya da (hacca gitmesini engelleyen) bir ihtiyaç ortaya çıkar."*

(İM2883 İbn Mâce, Menâsik, 1; D1732 Ebû Dâvûd, Menâsik, 5)

352. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim bu evi (Kâbe'yi) haccederken, (söz ya da eylemle) cinsel yakınlığa yeltenmez ve kötülük işlemezse, anasının onu doğurduğu günkü gibi (günahsız) hâline dönmüş olur."*

(B1820 Buhârî, Muhsar, 10)

353. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...(Allah tarafından) kabul edilmiş haccın karşılığı ancak cennettir."*

(B1773 Buhârî, Umre, 1)

٣٥٤- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "بُنِيَ الْإِسْلاَمُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَإِقَامِ الصَّلاَةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ."

HACCETMEK
HAC ARAFAT'TIR

٣٥٥- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْمُرَ قَالَ:...فَقَالَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : "الْحَجُّ عَرَفَةُ..."

٣٥٦- عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ كَرِيزٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَفْضَلُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ."

٣٥٧- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمْيُ الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ."

٣٥٨- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُلَبِّى إِلاَّ لَبَّى مَنْ عَنْ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ مِنْ حَجَرٍ أَوْ شَجَرٍ أَوْ مَدَرٍ حَتَّى تَنْقَطِعَ الْأَرْضُ مِنْ هَهُنَا وَهَهُنَا."

354. Abdullah (b. Ömer) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, Kâbe'yi haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."*

(M113 Müslim, Îmân, 21)

HACCETMEK
HAC ARAFAT'TIR

355. Abdurrahman b. Ya'mur'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hac Arafat(ta bulunmak)tır..."*

(N3019 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 203; T889 Tirmizî, Hac, 57)

356. Talha b. Ubeydullah b. Kerîz'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Duaların en faziletlisi arefe günü yapılan duadır."*

(MU951 Muvatta', Hac, 81)

357. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kâbe'yi tavaf, Safâ ile Merve arasında yapılan sa'y ve şeytan taşlama işi (dünya kelâmı konuşmak veya gafletle geçirmek için değil) ancak Allah'ın adının anılması içindir."*

(D1888 Ebû Dâvûd, Menâsik 50; T902 Tirmizî, Hac, 64)

358. Sehl b. Sa'd'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir Müslüman telbiye getirdiğinde sağında ve solunda (eliyle işaret ederek) şuradan şuraya kadar yeryüzündeki taş, ağaç, toprak ne varsa hepsi onunla birlikte telbiye getirir."*

(T828 Tirmizî, Hac, 14; İM2921 İbn Mâce, Menâsik, 15)

UMRE
MÂNEVÎ DÜNYAYI İMAR ETMEK

٣٥٩- عَنْ جَابِرٍ: أَنَّ النَّبيَّ ﷺ سُئِلَ عَنِ الْعُمْرَةِ أَوَاجِبَةٌ هِيَ؟ قَالَ: "لاَ وَأَنْ تَعْتَمِرُوا هُوَ أَفْضَلُ."

٣٦٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:"الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلاَّ الْجَنَّةُ."

٣٦١- عَنْ أُمِّ مَعْقِلٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:"عُمْرَةٌ فِى رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً."

٣٦٢- عَنْ عُمَرَ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ ﷺ فِى الْعُمْرَةِ فَقَالَ:"أَيْ أُخَيَّ أَشْرِكْنَا فِى دُعَائِكَ وَلاَ تَنْسَنَا."

٣٦٣- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَيُحَجَّنَّ الْبَيْتُ وَلَيُعْتَمَرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ."

UMRE
MÂNEVÎ DÜNYAYI İMAR ETMEK

359. Câbir'den nakledildiğine göre, "Umre yapmak farz mı?" diye sorulunca Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hayır, fakat umre yapmanız, (yapmamanızdan) daha faziletlidir."*

(T931 Tirmizî, Hac, 88)

360. Ebû Hüreyre'nin (ra) rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İki umre, aralarında işlenen günahlara kefarettir. (Allah tarafından) kabul gören haccın karşılığı ise ancak cennettir."*

(B1773 Buhârî, Umre, 1; M3289 Müslim, Hac, 437)

361. Ümmü Ma'kıl'in rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ramazan'da yapılan bir umre, (sevap bakımından) hacca denktir."*

(T939 Tirmizî, Hac, 95)

362. Hz. Ömer'den nakledildiğine göre, umreye gitmek için izin isteyince Hz. Peygamber (sav) ona şöyle demişti: *"Kardeşçiğim! Duana bizi de ortak et ve bizi unutma!"*

(T3562 Tirmizî, Deavât, 109; İM2894 İbn Mâce, Menâsik, 5)

363. Ebû Saîd el-Hudrî'nin (ra) rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ye'cûc ve Me'cûc'un çıkmasından sonra bile mutlaka Beytullah'a hac ve umre (ziyareti) yapılacaktır."*

(B1593 Buhârî, Hac, 47)

ZEMZEM
İÇİMİ ŞİFA MÜBAREK SU

٣٦٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْلاَ أَنَّهَا عَجِلَتْ لَكَانَ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا."

٣٦٥- قَالَ أَبُو ذَرٍّ... قَالَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّهَا مُبَارَكَةٌ إِنَّهَا طَعَامُ طُعْمٍ."

٣٦٦- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ."

RAMAZAN
RAHMET, MAĞFİRET ve BERAAT AYI

٣٦٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ رَجَبٌ، قَالَ: "اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ، وَشَعْبَانَ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ."

ZEMZEM
İÇİMİ ŞİFA MÜBAREK SU

364. İbn Abbâs'ın (ra) rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Allah, İsmâil'in anasına (Hacer'e) rahmet etsin! Şayet o, (suyun etrafını çevirmede) acele etmeseydi, zemzem, akan bir pınar olurdu.*"

(B3362 Buhârî, Enbiyâ, 9)

365. Ebû Zerr'in rivayet ettiğine göre... Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*O (zemzem) gerçekten mübarektir, o gerçekten doyurucu bir gıdadır.*"

(HM21858 İbn Hanbel, V, 174; M6359 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 132)

366. Câbir (b. Abdullah) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Zemzem suyu ne amaçla içilirse ona yarar sağlar.*"

(HM14910 İbn Hanbel, III, 357; İM3062 İbn Mâce, Menâsik, 78)

RAMAZAN
RAHMET, MAĞFİRET ve BERAAT AYI

367. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Receb ayı girdiği zaman Resûlullah (sav) şöyle dua ederdi: "*Allah'ım! Receb ve Şâban aylarını hakkımızda mübarek eyle, bizi Ramazan ayına ulaştır!*"

(ME3939 Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, IV, 189)

٣٦٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَتَاكُمْ رَمَضَانُ شَهْرٌ مُبَارَكٌ، فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ، تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَحِيمِ، وَتُغَلُّ فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ."

٣٦٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ."

٣٧٠- عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِى الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ."

٣٧١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: "الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ."

ORUÇ
YALNIZ ALLAH İÇİN

٣٧٢- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "بُنِيَ الْإِسَلامُ على خَمْسٍ، شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلاَّ اللَّه، وأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ، وإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ البَيْتِ، وَصَوْمِ رَمضانَ."

368. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mübarek Ramazan ayı size geldi. Yüce Allah bu ayda size oruç tutmayı farz kıldı. Bu ayda sema (cennet) kapıları açılır, cehennem kapıları ise kapanır ve şeytanların azgınları bağlanır."*

(N2108 Nesâî, Sıyâm, 5)

369. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır."*

(B38 Buhârî, Îmân, 28)

370. Hişâm b. Urve'nin, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kadir gecesini Ramazan ayının son on gününde arayın!"*

(MU701 Muvatta', İ'tikâf, 6)

371. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde, beş vakit namaz ile cuma, bir sonraki cumaya kadar ve Ramazan diğer Ramazan'a kadar, aralarında işlenen günahların bağışlanmasına vesiledir."*

(M552 Müslim, Tahâret, 16)

ORUÇ
YALNIZ ALLAH İÇİN

372. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, Kâbe'yi haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."*

(M113 Müslim, Îmân, 21)

٣٧٣- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا : أَنَّ قُرَيْشًا كَانَتْ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فِى الْجَاهِلِيَّةِ، ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصِيَامِهِ حَتَّى فُرِضَ رَمَضَانُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "مَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْهُ، وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَهُ."

٣٧٤- عَنْ أَبِى أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ."

٣٧٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: أَوْصَانِى خَلِيلِى صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلاَثٍ: صِيَامِ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكْعَتَيِ الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ.

٣٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ، شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ، وَأَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ، صَلاَةُ اللَّيْلِ."

ORUÇ TUTMAK
SABIR EĞİTİMİ

٣٧٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "الصِّيَامُ جُنَّةٌ، فَلاَ يَرْفُثْ وَلاَ يَجْهَلْ، وَإِنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّى صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ..."

373. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: "...Kureyşliler câhiliye döneminde Âşûrâ günü oruç tutarlardı. Sonra Resûlullah da (sav) Ramazan orucunun farz kılındığı zamana kadar bu orucun tutulması emretti. (Ramazan orucu farz kılınınca) Resûlullah (sav), *"(Âşûrâ orucunu) dileyen tutsun, dileyen tutmasın."* buyurdu.

(B1893 Buhârî, Savm, 1)

374. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Ramazan orucunu tutar, sonra buna Şevval ayında altı gün daha eklerse bütün yıl oruç tutmuş gibi olur."*

(M2758 Müslim, Sıyâm, 204)

375. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Bana dostum (Resûlullah) (sav) üç şey tavsiye etti: Her ay üç gün oruç tutmak, iki rekât kuşluk namazı kılmak ve uyumadan önce vitir namazı kılmak."

(B1981 Buhârî, Savm, 60)

376. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ramazan ayından sonra en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem'de (tutulan oruçtur). Farz namazdan sonra en faziletli namaz ise gece namazıdır."*

(M2755 Müslim, Sıyâm, 202)

ORUÇ TUTMAK
SABIR EĞİTİMİ

377. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Oruç bir kalkandır. Oruçlu, saygısızlık yapmasın, kötü konuşmasın. Eğer biri kendisiyle dövüşmeye veya sövüşmeye kalkışırsa, iki defa, 'Ben oruçluyum.' desin..."*

(B1894 Buhârî, Savm, 2)

٣٧٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِى أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ."

٣٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ. وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلاَّ السَّهَرُ."

٣٨٠- عَنْ أَنَسٍ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِى السُّحُورِ بَرَكَةً."

٣٨١- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا."

SAHUR ve İFTAR
ORUÇLA GELEN BEREKET ve SEVİNÇ

٣٨٢- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "فَصْلُ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكْلَةُ السَّحَرِ."

378. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yalanı ve yalana göre hareket etmeyi terk etmeyenin yemeyi içmeyi bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur!"*

(B1903 Buhârî, Savm, 8)

379. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Oruç tutan nice kimseler vardır ki oruçtan nasibi sadece aç kalmaktır. Geceyi ibadetle geçiren nice kimseler vardır ki kıyamdan nasibi sadece uykusuz kalmaktır."*

(İM1690 İbn Mâce, Sıyâm, 21)

380. Enes (b. Mâlik)'ten (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur. *"Sahura kalkın. Çünkü sahurda bereket vardır."*

(M2549 Müslim, Sıyâm, 45)

381. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir oruçluya iftar veren, o kişinin sevabı kadar sevap elde eder. Oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez."*

(T807 Tirmizî, Savm, 82)

SAHUR ve İFTAR
ORUÇLA GELEN BEREKET ve SEVİNÇ

382. Amr b. Âs'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bizim orucumuzla Ehl-i kitabın orucunu ayıran (şey), sahur yemeğidir."*

(M2550 Müslim, Sıyâm, 46)

٣٨٣- عَنْ أَنَسٍ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِى السُّحُورِ بَرَكَةً."

٣٨٤- عَنْ جابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لِلَّهِ عِنْدَ كُلِّ فِطْرٍ عُتَقَاءَ وَذَلِكَ فِى كُلِّ لَيْلَةٍ."

٣٨٥- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا."

٣٨٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَفْطَرَ عِنْدَ أُنَاسٍ قَالَ: "أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ، وَتَنَزَّلَتْ عَلَيْكُمُ الْمَلاَئِكَةُ."

İTİKÂF
RAMAZAN'DA NEFİS MUHASEBESİ

٣٨٧- عَنْ عَائِشَةَ ﵂ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ : أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ تَعَالَى...

383. Enes'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sahur yemeği yiyin. Çünkü sahur yemeğinde bereket vardır."*

(M2549 Müslim, Sıyâm, 45; B1923 Buhârî, Savm, 20)

384. Câbir'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz her iftar vaktinde Allah tarafından (cehennem ateşinden) azat edilenler vardır. Bu (azat etme işlemi Ramazan'da) her gece olur."*

(İM1643 İbn Mâce, Sıyâm, 2)

385. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim bir oruçluya iftar yemeği yedirirse, kendisine onun sevabı kadar sevap verilir; oruçlunun ecrinden de hiçbir şey eksiltilmez."*

(T807 Tirmizî, Savm, 82)

386. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) insanlarla birlikte iftar ettiğinde şöyle derdi: *"Yanınızda oruçlular iftar etsin. Yemeğinizi iyiler yesin ve üzerinize melekler insin."*

(DM1805 Dârimî, Savm, 51)

İTİKÂF
RAMAZAN'DA NEFİS MUHASEBESİ

387. Peygamberimizin eşi Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) vefat edinceye kadar Ramazan'ın son on gününde itikâfa girerdi...

(B2026 Buhârî, İ'tikâf, 1)

٣٨٨- قَالَتْ عَائِشَةُ [﵂]: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجْتَهِدُ فِى الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مَا لاَ يَجْتَهِدُ فِى غَيْرِهِ.

٣٨٩- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُجَاوِرُ فِى الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وَيَقُولُ: "تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِى الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ."

٣٩٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فِى الْمُعْتَكِفِ: "هُوَ يَعْكِفُ الذُّنُوبَ وَيُجْرَى لَهُ مِنَ الْحَسَنَاتِ كَعَامِلِ الْحَسَنَاتِ كُلِّهَا."

SADAKA-İ FITIR
VAROLUŞ SADAKASI

٣٩١- عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِصَدَقَةِ الْفِطْرِ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَ الزَّكَاةُ، فَلَمَّا نَزَلَتِ الزَّكَاةُ لَمْ يَأْمُرْنَا وَلَمْ يَنْهَنَا وَنَحْنُ نَفْعَلُهُ.

388. Hz. Âişe (ra) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), (Ramazan'ın) son on gününde, (ibadet hususunda) başka zamanlarda göstermediği gayreti gösterirdi."

(M2788 Müslim, İ'tikâf, 8)

389. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), Ramazan'ın son on gününde itikâfa girer ve *'Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde arayın.'* derdi."

(B2020 Buhârî, Fadlü leyleti'l-kadr, 3)

390. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) itikâftaki kimse için şöyle buyurmuştur: *"O, günahlardan uzak kalır ve kendisine (hayatın içinde) tüm iyilikleri yapan kimse gibi iyilikler yazılır."*

(İM1781 İbn Mâce, Sıyâm, 67)

SADAKA-İ FITIR
VAROLUŞ SADAKASI

391. Kays b. Sa'd anlatıyor: "Resûlullah (sav) zekât emri indirilmeden önce bize fıtır sadakasını vermemizi emretti. Sonra zekât emri inince bize (fıtır sadakasını) ne emretti ne de bizi (bu sadakayı vermekten) menetti. Biz de fıtır sadakası vermeye devam ediyoruz."

(N2509 Nesâî, Zekât, 35; İM1828 İbn Mâce, Zekât, 21)

٣٩٢- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِى سَفَرٍ... ثُمَّ قَالَ: "أَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ: الصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَصَلاَةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ" قَالَ: ثُمَّ تَلاَ ﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ حَتَّى بَلَغَ ﴿يَعْمَلُونَ﴾...

٣٩٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَكَاةَ الْفِطْرِ طُهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ وَطُعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ، مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلاَةِ فَهِىَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ، وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ الصَّلاَةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ.

٣٩٤- عنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ عَلَى الْعَبْدِ وَالْحُرِّ، وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى، وَالصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَأَمَرَ بِهَا أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلاَةِ.

392. Muâz b. Cebel anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) ile bir yolculuktaydım... Sonra (Allah Resûlü) şöyle buyurdu: *'Sana hayır kapılarını bildireyim mi? Oruç bir kalkandır. Sadaka suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları söndürür. Ve (hayır kapılarından) biri de kişinin gece kalkıp namaz kılmasıdır.'* Ardından, *'Onlar, korkarak ve ümit ederek Rablerine ibadet etmek için yataklarından kalkarlar. Kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden de Allah için harcarlar. Hiç kimse, yapmakta olduklarına karşılık olarak, onlar için saklanan göz aydınlıklarını bilemez.'* (Secde, 32/16-17) âyetlerini okudu..."

(T2616 Tirmizî, Îmân, 8)

393. İbn Abbâs şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) hem oruçluyu (işlediği) faydasız fiillerden ve (söylediği) kötü sözlerden temizlemek, hem de fakirlere gıda (temin etmek) üzere fıtır zekâtını farz kıldı. Artık kim bunu bayram namazından önce öderse, o makbul bir zekâttır. Kim de bunu bayram namazından sonra öderse, o sadakalardan bir sadakadır."

(D1609 Ebû Dâvûd, Zekât, 18; İM1827 İbn Mâce, Zekât, 21)

394. İbn Ömer (ra) şöyle demiştir: "Allah Resûlü (sav) fıtır zekâtını köle-hür, erkek-kadın ve küçük-büyük bütün Müslümanlara bir sa' hurma yahut bir sa' arpa miktarı farz kıldı. Ve bunun, insanlar bayram namazına çıkmadan önce verilmesini emretti."

(B1503 Buhârî, Zekât, 70)

ZEKÂT
MALIN ARINDIRILMASI

٣٩٥- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "بُنِيَ الْإِسْلاَمُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَإِقَامِ الصَّلاَةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ."

٣٩٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ:... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَفْرِضِ الزَّكَاةَ إِلاَّ لِيُطَيِّبَ مَا بَقِيَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ..."

٣٩٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ..."

٣٩٨- عَنْ أَبِى مَالِكٍ الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...الزَّكَاةُ بُرْهَانٌ..."

٣٩٩- عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ..."

ZEKÂT
MALIN ARINDIRILMASI

395. Abdullah (b. Ömer) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, Kâbe'yi haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."*

(M113 Müslim, Îmân, 21)

396. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre... Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, zekâtı ancak mallarınızın kalan kısmını temizlemek için farz kıldı..."*

(D1664 Ebû Dâvûd, Zekât, 32)

397. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sadaka/zekât vermek, maldan hiçbir şey eksiltmez..."*

(M6592 Müslim, Birr, 69)

398. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Zekât, (kişinin Müslümanlığının) bir delilidir..."*

(İM280 İbn Mâce, Tahâret, 5)

399. Kâ'b b. Ucre diyor ki: "Allah Resûlü (sav) bana şöyle buyurdu: *'Sadaka/zekât vermek, suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları yok eder...'"*

(T614 Tirmizî, Cum'a, 79; İM4210 İbn Mâce, Zühd, 22)

ZEKÂT VERMEK
ZEKÂTA TABİ MALLAR ve ZEKÂT NİSABI

٤٠٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيِّ قَالَ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى."

٤٠١- عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "فِيمَا سَقَتِ السَّمَاءُ وَالْعُيُونُ أَوْ كَانَ عَثَرِيًّا الْعُشْرُ، وَمَا سُقِيَ بِالنَّضْحِ نِصْفُ الْعُشْرِ."

٤٠٢- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "لاَ زَكَاةَ فِي مَالٍ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ."

٤٠٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْغَاضِرِيِّ... قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "ثَلاَثٌ مَنْ فَعَلَهُنَّ فَقَدْ طَعِمَ طَعْمَ الْإِيمَانِ: مَنْ عَبَدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَأَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَعْطَى زَكَاةَ مَالِهِ طَيِّبَةً بِهَا نَفْسُهُ رَافِدَةً عَلَيْهِ كُلَّ عَامٍ وَلاَ يُعْطِي الْهَرِمَةَ وَلاَ الدَّرِنَةَ وَلاَ الْمَرِيضَةَ وَلاَ الشَّرَطَ اللَّئِيمَةَ وَلَكِنْ مِنْ وَسَطِ أَمْوَالِكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَسْأَلْكُمْ خَيْرَهُ وَ[لَمْ] يَأْمُرْكُمْ بِشَرِّهِ."

ZEKÂT VERMEK
ZEKÂTA TABİ MALLAR ve ZEKÂT NİSABI

400. Câbir b. Abdullah el-Ensârî'den nakledildiğine göre... Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"... Sadakanın en hayırlısı, ihtiyaç fazlası maldan verilendir."*

(D1673 Ebû Dâvûd, Zekât, 39)

401. Sâlim b. Abdullah'ın, babasından (Abdullah b. Ömer'den) (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yağmur ve nehir sularıyla sulanan veya kendiliğinden sulanan (mahsuller)de zekât miktarı onda bir; (hayvanlarla veya kovalarla) sulanan (mahsuller)de ise, yirmide bir oranındadır."*

(B1483 Buhârî, Zekât, 55)

402. Hz. Âişe diyor ki, "Allah Resûlü'nü (sav) şöyle derken işittim: *'Üzerinden bir yıl geçmeyen mal zekâta tâbi değildir.'"*

(İM1792 İbn Mâce, Zekât, 5)

403. Abdullah b. Muâviye el-Ğâdırî'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey vardır ki onları yapan kimse imanın tadını almış olur: Allah'tan başka ilâh olmadığına inanarak, bir olan Allah'a kulluk etmek; malının zekâtını gönül rızasıyla, içine sinerek ve her sene düzenli olarak vermek; zekât olarak yaşlı, uyuz, hasta, çelimsiz ve sütü az olan hayvanı vermeyip, mallarınızın orta hallisinden vermek. Çünkü Allah, sizden malınızın en iyisini istemedi; fakat en kötüsünü verin diye de emretmedi."*

(D1582 Ebû Dâvûd, Zekât, 5)

٤٠٤- أَنَّ مُعَاذًا قَالَ: بَعَثَنِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "...فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ."

ZEKÂT
YOKSULUN HAKKI

٤٠٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَيْسَ الْمِسْكِينُ بِالَّذِى تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلاَ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ إِنَّ الْمِسْكِينَ الْمُتَعَفِّفُ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ: ﴿لاَ يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا﴾."

٤٠٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيٍّ وَلاَ لِذِى مِرَّةٍ سَوِيٍّ."

٤٠٧- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ: "...فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ."

٤٠٨- عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الصَّدَقَةَ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ وَعَلَى ذِى الرَّحِمِ اثْنَتَانِ: صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ."

404. Muâz (b. Cebel) anlatıyor: "Allah Resûlü (sav) beni (Yemen'e vali olarak) gönderirken şöyle buyurdu: *'...(Zenginlerin) mallarının en iyisini zekât olarak almaktan kaçın. Mazlumun bedduasından da sakın. Çünkü mazlumun duasıyla Allah arasında perde yoktur.'"*

(M121 Müslim, Îmân, 29)

ZEKÂT
YOKSULUN HAKKI

405. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: "(Kendisine zekât verilecek olan) miskin, ihtiyacını bir iki hurma veya bir iki lokmanın giderebileceği kişi değildir. Asıl miskin, (maddî imkânı olmadığı hâlde onurundan dolayı) istemekten kaçınan kişidir. Dilerseniz (bu konuda) '...İnsanlardan arsızca (bir şey) istemezler...' *âyetini* (Bakara, 2/273) *okuyun!"*

(M2394 Müslim, Zekât, 102; B1476 Buhârî, Zekât, 53)

406. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zengin ve gücü kuvveti yerinde (sağlıklı) kimselerin zekât almaları helâl değildir."*

(D1634 Ebû Dâvûd, Zekât, 24; T652 Tirmizî, Zekât, 23)

407. İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Muâz'ı Yemen'e gönderirken şöyle buyurmuştur: *"... Allah'ın, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere mallarına zekâtı farz kıldığını onlara bildir."*

(B1395 Buhârî, Zekât, 1)

408. Selmân b. Âmir'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yoksula verilen sadaka bir, akrabaya verilen ise hem sadaka hem de sıla-i rahim olmak üzere iki sadaka sayılır."*

(N2583 Nesâî, Zekât, 82; T658 Tirmizî, Zekât, 26)

SADAKA
SADAKATİN GÖSTERGESİ

٤٠٩- عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِى بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ."

٤١٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ."

٤١١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ."

٤١٢- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا، وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ ثَلاَثَ مِرَارٍ، ثُمَّ قَالَ: "اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا، فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ."

٤١٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ، تَأْمُلُ الْغِنَى، وَتَخْشَى الْفَقْرَ، وَلاَ تُمْهِلْ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ..."

SADAKA
SADAKATİN GÖSTERGESİ

409. Saîd b. Ebû Bürde'nin, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her Müslüman'ın sadaka vermesi gerekir."*

(M2333 Müslim, Zekât, 55; B1445 Buhârî, Zekât, 30)

410. Câbir b. Abdullah'ın (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her iyilik/güzel iş bir sadakadır."*

(B6021 Buhârî, Edeb, 33)

411. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kuşkusuz sadaka, Rabbin hoşnutsuzluğunu giderir (Allah'ın kişiye huzurlu bir hayat bağışlamasına vesile olur, işlenen kötülüklere mukabil başa gelebilecek kötülüklere de kefaret olur) ve kötü bir şekilde ölmeyi (Allah'ın izniyle) önler."*

(T664 Tirmizî, Zekât, 28)

412. Adî b. Hâtim'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) cehennemden bahsetti, ondan Allah'a sığındı ve yüzünü üç defa çevirdikten sonra şöyle buyurdu: *"Yarım hurma (sadaka) ile bile olsa cehennemden korunun. Eğer bunu da bulamazsanız güzel bir sözle (korunun)."*

(M2350 Müslim, Zekât, 68)

413. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Bir adam Hz. Peygamber'e (sav), 'Ey Allah'ın Resûlü, hangi sadaka en faziletlidir?' diye sordu. Hz. Peygamber, 'Sağlıklı iken ve fakirlik endişesi ve zengin olma hırsı ile hareket ederken tasaddukta bulunabilmendir. *(Sadaka vermeyi) can boğaza gelip de (son nefesini yaşadığın âna kadar) erteleme...'* buyurdu."

(B2748 Buhârî, Vesâyâ, 7)

٤١٤- نْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا مَسْعُودٍ الْبَدْرِيَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ."

HİBE
GÖNÜLLÜ BAĞIŞ

٤١٥- عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...مَنْ كَانَ فِى حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِى حَاجَتِهِ..."

٤١٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ، يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ."

٤١٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يُعْطِيَ عَطِيَّةً أَوْ يَهَبَ هِبَةً فَيَرْجِعَ فِيهَا إِلاَّ الْوَالِدَ فِيمَا يُعْطِى وَلَدَهُ..."

414. Abdullah b. Yezid'in Ebû Mes'ûd el-Bedrî'den işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişinin ailesi için yaptığı harcama da sadakadır."*

(B4006 Buhârî, Meğâzî, 12)

HİBE
GÖNÜLLÜ BAĞIŞ

415. Sâlim'in, babası (Abdullah b. Ömer) aracılığıyla rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir..."*

(M6578 Müslim, Birr, 58)

416. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim darda kalan borçluya zaman tanırsa yahut (alacağının tamamını veya bir kısmını) borçluya bağışlarsa, Allah onu, başka hiçbir gölgenin (himayenin) olmadığı kıyamet gününde kendi arşının gölgesinde (himayesinde) gölgelendirecektir."*

(T1306 Tirmizî, Büyû', 67; M7512 Müslim, Zühd, 74)

417. İbn Ömer ve İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimsenin hediye verip veya bağışta bulunup sonra bundan vazgeçmesi helâl olmaz. Ancak babası çocuğuna verdiğini geri alabilir..."*

(D3539 Ebû Dâvûd, Büyû', (İcâre), 81)

KURBAN
ALLAH'A YAKIN OLMA VESİLESİ

٤١٨- عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ فَقَالَ: "إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ، ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ، فَمَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا."

٤١٩- عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ إِنَّه لَيَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلاَفِهَا وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الْأَرْضِ فَطِيبُوا بِهَا نَفْسًا."

٤٢٠- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: ثِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ فَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ."

KURBAN
ALLAH'A YAKIN OLMA VESİLESİ

418. Berâ' diyor ki, "Hz. Peygamber'i (sav) hutbe verirken dinledim, şöyle buyurdu: *'Bugün ilk işimiz, (bayram) namazı kılmak, sonra dönüp kurban kesmektir. Kim böyle yaparsa sünnetimize uymuş olur.'*"

(B951 Buhârî, Îdeyn, 3)

419. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Âdemoğlu kurban günü Allah katında kurban kesmekten daha güzel bir amel işlemez. Kurban, kıyamet günü boynuzları, kılları ve tırnaklarıyla (sevap olarak) gelir. Kurban, henüz kanı yere düşmeden, Allah tarafından kabul edilir. Bu sebeple kurban kesme konusunda gönlünüz hoş olsun, (bu iş size zor gelmesin)."*

(T1493 Tirmizî, Edâhî, 1)

420. Şeddâd b. Evs diyor ki, "Ben iki şeyi Resûlullah'tan (sav) belledim. O şöyle buyurdu: *"Allah her işi güzel yapmayı istemiştir. Şu hâlde siz (meşru bir sebeple) öldürürken de, (işkence etmeden) güzelce öldürün. Bir hayvanı kestiğinizde de kesimini güzel yapın. (Biriniz hayvan keseceği zaman) bıçağını bilesin ve kestiği hayvanı rahatlatsın!"*

(M5055 Müslim, Sayd, 57; D2814 Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 10-11)

٤٢١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ عِيدٍ بِكَبْشَيْنِ فَقَالَ حِينَ وَجَّهَهُمَا: "إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِى فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلاَتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ عَنْ مُحَمَّدٍ وَأُمَّتِهِ."

٤٢٢- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا هَذِهِ الْأَضَاحِيُّ؟ قَالَ: "سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ."

ADAK
SÖZE VEFA

٤٢٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ امْرَأَةً نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ فَمَاتَتْ، فَأَتَى أَخُوهَا النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: "أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ عَلَى أُخْتِكَ دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَهُ؟" قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: "فَاقْضُوا اللَّهَ فَهُوَ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ."

٤٢٤- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : "مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلاَ يَعْصِهِ."

421. Câbir b. Abdullah anlatıyor: Resûlullah (sav) bir bayram günü kurban olarak iki koç kesti ve onları kıbleye doğru yatırdığı zaman şöyle dedi: *"Ben hanîf (hakka yönelmiş) olarak, yüzümü gökleri ve yeri yaratan (Allah)'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim. Allah'ım (bu kurban) sendendir ve Muhammed ile ümmeti tarafından senin (rızan) için sunulmuştur."*

(İM3121 İbn Mâce, Edâhî, 1; D2795 Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 3-4)

422. Zeyd b. Erkam anlatıyor: Resûlullah'ın (sav) ashâbı, "Ey Allah'ın Resûlü! Bu kurbanlar nedir?" dediler. Resûlullah, *"Babanız İbrâhim'in sünnetidir."* diye cevap verdi.

(İM3127 İbn Mâce, Edâhî, 3: HM19498 İbn Hanbel, IV, 368)

ADAK
SÖZE VEFA

423. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, bir kadın hacca gitmeyi adamış fakat gidemeden ölmüştü. Bunun üzerine kardeşi Resûlullah'a (sav) gelip bu durumda ne yapılacağını sordu. Allah Resûlü (sav) de ona, *"Kardeşinin bir borcu olsaydı, onu öder miydin?"* diye sordu. O, "Evet" diye cevapladı. Bunun üzerine Allah Resûlü, *"O hâlde Allah'a borcunuzu ödeyin. Çünkü Allah vefa gösterilmeye daha lâyıktır."* buyurdu.

(N2633 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 7)

424. Hz. Âişe'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah'a itaat etmeyi adarsa, Allah'a itaat etsin. Her kim de Allah'a karşı isyan etmeyi adarsa, sakın Allah'a isyan etmesin!"*

(B6696 Buhârî, Eymân ve nüzûr, 28)

٤٢٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "... وَمَنْ نَذَرَ نَذْرًا أَطَاقَهُ فَلْيَفِ بِهِ"

٤٢٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ النَّذْرَ لاَ يُقَرِّبُ مِنِ ابْنِ آدَمَ شَيْئًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ قَدَّرَهُ لَهُ، وَلَكِنِ النَّذْرُ يُوَافِقُ الْقَدَرَ، فَيُخْرَجُ بِذَلِكَ مِنَ الْبَخِيلِ مَا لَمْ يَكُنِ الْبَخِيلُ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَ."

ÖZÜRLÜLÜK ve İBADETLER
GÜCÜ NİSPETİNDE SORUMLU OLMAK

٤٢٧- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَتْ بِى بَوَاسِيرُ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الصَّلاَةِ. فَقَالَ: "صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ."

٤٢٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى سَفَرٍ فَرَأَى رَجُلاً قَدِ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ، وَقَدْ ظُلِّلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: "مَا لَهُ." قَالُوا: رَجُلٌ صَائِمٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تَصُومُوا فِى السَّفَرِ."

٤٢٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلْحُبْلَى الَّتِى تَخَافُ عَلَى نَفْسِهَا أَنْ تُفْطِرَ وَلِلْمُرْضِعِ الَّتِى تَخَافُ عَلَى وَلَدِهَا.

425. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Gücünün yettiği bir şeyi adayan, onu yerine getirsin!"*

(İM2128 İbn Mâce, Keffâret, 17)

426. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Adak, Allah'ın takdir etmediği bir şeyi insana yaklaştırmaz. Ancak nezr(ettiği husus) kadere uygun düşer (ve gerçekleşir) de böylece cimrinin elinden istemediği hâlde malı çıkarılır."*

(M4243 Müslim, Nezr, 7)

ÖZÜRLÜLÜK ve İBADETLER
GÜCÜ NİSPETİNDE SORUMLU OLMAK

427. İmrân b. Husayn (ra) diyor ki: "Basur hastalığım vardı. Bu sebeple Hz. Peygamber'e (sav) gelerek nasıl namaz kılacağımı sordum. Hz. Peygamber şu cevabı verdi: *"Namazı ayakta kıl, buna gücün yetmezse oturarak kıl, buna da gücün yetmezse yan üstü yatarak kıl."*

(B1117 Buhârî, Taksîru's-salât, 19)

428. Câbir b. Abdullah (ra) anlatıyor: Bir yolculuk esnasında Resûlullah (sav), insanların etrafına toplanarak gölgelendirdikleri bir adam gördü ve *"Neyi var?"* diye sordu. Etrafındakiler, "O, oruçlu." deyince Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"(Zorlanmanız yahut zarar görmeniz hâlinde) yolculukta oruç tutmanız iyilik (fazilet) değildir."*

(M2612 Müslim, Sıyâm, 92)

429. Enes b. Mâlik diyor ki, "Resûlullah (sav) kendisine zarar gelmesinden korkan hâmile kadın ile çocuğunun zarar görmesinden endişe eden emzikli kadın için Ramazan orucunu tutmama ruhsatı vermiştir."

(İM1668 İbn Mâce, Sıyâm, 12)

٤٣٠- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ."

٤٣١- عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: "بَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا، وَيَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا."

YOLCULUKTA İBADET
YOLCUYA TANINAN KOLAYLIKLAR

٤٣٢- عَنْ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْمَسْحُ عَلَى الْخُفَّيْنِ لِلْمُسَافِرِ ثَلاَثَةُ أَيَّامٍ وَلِلْمُقِيمِ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ."

٤٣٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجْمَعُ بَيْنَ صَلاَةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ إِذَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ سَيْرٍ، وَيَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ.

٤٣٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ أَخَّرَ الظُّهْرَ إِلَى وَقْتِ الْعَصْرِ، ثُمَّ يَجْمَعُ بَيْنَهُمَا، وَإِذَا زَاغَتْ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ رَكِبَ.

430. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, yasaklarının işlenmesinden nasıl hoşlanmazsa, (tanıdığı) ruhsatların uygulanmasından da o kadar hoşnut olur."*

(HM5866 İbn Hanbel, II, 108)

431. Ebû Musa'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) ashâbından birini bir iş için gönderdiğinde şöyle derdi: *"Müjdeleyin nefret ettirmeyin; kolaylaştırın zorlaştırmayın."*

(M4525 Müslim, Cihâd ve siyer, 6)

YOLCULUKTA İBADET

YOLCUYA TANINAN KOLAYLIKLAR

432. Huzeyme b. Sâbit'in rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mestler üzerine mesh süresi, yolcu için üç gün üç gece, mukim içinse bir gün bir gecedir."*

(D157 Ebû Dâvûd, Tahâret, 60)

433. İbn Abbâs (ra) şöyle demiştir: "Resûlullah yolculukta öğle ile ikindi namazlarını cem eder (tek vakitte birleştirerek peş peşe kılar), aynı şekilde akşam ile yatsı namazlarını da cem ederdi."

(B1107 Buhârî, Taksîru's-salât, 13)

434. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (sav), öğle vakti girmeden sefere çıkacağı zaman öğle namazını ikindi vaktine kadar erteler, sonra iki namazı beraber kılardı. Öğle vaktinden sonra yola çıktığında ise namazını kılar yola öyle çıkardı."

(B1111 Buhârî, Taksîru's-salât,15)

٤٣٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ لاَ يَخَافُ إِلاَّ رَبَّ الْعَالَمِينَ يُصَلِّى رَكْعَتَيْنِ.

٤٣٦- عَنْ حَمْزَةَ ﴿بْنِ عَمْرٍو﴾ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ قَالَ: "إِنْ شِئْتَ أن تَصُومَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ أن تُفْطِرَ فَأَفْطِرْ."

AZİMET ve RUHSAT
ASLÎ HÜKÜMLER ve ARIZÎ DURUMLAR

٤٣٧- أَخْبَرَنِى جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ... قَالَ: "إِنَّهُ لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ أَنْ تَصُومُوا فِى السَّفَرِ وَعَلَيْكُمْ بِرُخْصَةِ اللَّهِ الَّتِى رَخَّصَ لَكُمْ فَاقْبَلُوهَا."

٤٣٨- عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَجِدُ بِى قُوَّةً عَلَى الصِّيَامِ فِى السَّفَرِ، فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "هِيَ رُخْصَةٌ مِنَ اللَّهِ، فَمَنْ أَخَذَ بِهَا فَحَسَنٌ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصُومَ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِ."

٤٣٩- قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :..." وَإِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِى الدِّينِ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِى الدِّينِ."

435. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), Mekke'den Medine'ye yola çıktı ve âlemlerin Rabbi olan Allah'tan başka hiçbir şeyden korkusu olmadığı hâlde namazlarını ikişer rekât olarak kıldı.

(N1436 Nesâî, Taksîru's-salât, 1)

436. Hamza (b. Amr) anlatıyor: "Allah'ın Resûlü'ne (sav) yolculukta oruç meselesini sordum. O da, *"Tutmak istersen tut, tutmak istemezsen tutma."* buyurdu.

(N2298 Nesâî, Sıyâm, 56)

AZİMET ve RUHSAT
ASLÎ HÜKÜMLER ve ARIZÎ DURUMLAR

437. Câbir b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "(Zorlanmanız yahut zarar görmeniz hâlinde) yolculukta oruç tutmanız, fazilet değildir. Allah'ın size tanıdığı ruhsatı kullanın *ve onu kabul edin."*

(N2260 Nesâî, Sıyâm, 47)

438. Hamza b. Amr el-Eslemî (ra), "Ey Allah'ın Resûlü! Yolculukta iken oruç tutabilecek gücü kendimde bulabiliyorum. Böyle yapmamda bir sakınca var mı?" diye sordu. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *"Bu, Allah'ın verdiği bir ruhsattır. Kim bunu alıp uygularsa güzel olur. Ama kim de oruç tutmak isterse bunu yapmasında bir sakınca yoktur."* buyurdu.

(M2629 Müslim, Sıyâm, 107)

439. İbn Abbâs anlatıyor: "Resûlullah (sav) bana şöyle dedi: *'...Dinde aşırılıktan sakının. Muhakkak ki sizden öncekileri dinde aşırılığa gitmek helâk etmiştir.'"*

(N3059 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 217)

٤٤٠- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ: مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلاَّ أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا، فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ...

٤٤١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ."

İBADETTE İTİDAL
AŞIRILIKTAN UZAK, ÖLÇÜLÜ KULLUK

٤٤٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِي الدِّينِ."

٤٤٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ ﴿أَحَدٌ﴾ إِلاَّ غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا..."

٤٤٤- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ... قَالَ: "...عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ، فَوَاللَّهِ لاَ يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمَلُّوا..."

440. Peygamber Efendimizin eşi Hz. Âişe anlatıyor: "Resûlullah (sav) kendisine iki iş arasında seçim hakkı tanındığında günah olmadığı sürece kolay olanını seçerdi. Şayet (kolay olan iş) günah ise ondan insanların en uzak duranı o olurdu..."

(M6045 Müslim, Fedâil, 77)

441. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, yasakladıklarının yapılmasından nasıl hoşlanmıyorsa, tanıdığı ruhsatların kullanılmasından da öylece hoşnut olur."*

(HM5866 İbn Hanbel, II, 108)

İBADETTE İTİDAL
AŞIRILIKTAN UZAK, ÖLÇÜLÜ KULLUK

442. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakının. *Çünkü sizden öncekileri dinde aşırılık helâk etti."*

(İM3029 İbn Mâce, Menâsik, 63; N3059 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 217)

443. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Din kolaydır. Bir kişi takatinin üstünde ibadete kalkışırsa din karşısında âciz kalır. Bunun için aşırıya kaçmayınız, dosdoğru yolu tutunuz ve (salih amellerden alacağınız mükâfattan ötürü) sevininiz..."*

(B39 Buhârî, Îmân, 29)

444. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Güç yetirebileceğiniz işleri yapın. Vallahi siz bıkarsınız da Allah bıkmaz!..."*

(B43 Buhârî, Îmân, 32; M1834 Müslim, Müsâfirîn, 221)

٤٤٥- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: سُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ : أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: "أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ." وَقَالَ: "اكْلَفُوا مِنَ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ."

٤٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : "إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شِرَّةً وَلِكُلِّ شِرَّةٍ فَتْرَةً، فَإِنْ كَانَ صَاحِبُهَا سَدَّدَ وَقَارَبَ فَارْجُوهُ وَإِنْ أُشِيرَ إِلَيْهِ بِالْأَصَابِعِ فَلاَ تَعُدُّوهُ."

445. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: "Peygamber'e (sav), 'Allah'ın en çok sevdiği amel hangisidir?' diye soruldu. O da, *'Az da olsa devamlı olanıdır.'* buyurdu ve devamında şöyle dedi: *'Gücünüz yettiği kadar amel üstlenin.'*

(B6465 Buhârî, Rikâk, 18; M1828 Müslim, Müsâfirîn, 216)

446. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her şeyin bir coşkunluğu olduğu gibi her coşkunluğun da bir durgunluğu vardır. Şayet bu iki hâli yaşayan kimse itidalli olup orta yolu takip edebilirse onun (kurtuluşa ereceğini) umarım. Fakat (bunları samimiyetten uzak yapıp da) parmakla gösterilecek hâle gelirse, onu (salih kimselerden) saymayın!"*

(T2453 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 21)

V. BÖLÜM

AHLÂK

GÜZEL AHLÂK
İSLÂM'IN ÖZÜ

٤٤٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ."

٤٤٨- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ قَالَ: "... وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الأَخْلاَقِ، لاَ يَهْدِى لِأَحْسَنِهَا إِلاَّ أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّى سَيِّئَهَا، لاَ يَصْرِفُ عَنِّى سَيِّئَهَا إِلاَّ أَنْتَ..."

٤٤٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا."

٤٥٠- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ."

٤٥١- حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ."

GÜZEL AHLÂK
İSLÂM'IN ÖZÜ

447. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ben, (başka değil, sadece) (iyi), güzel ahlâkı tamamlamak (uygulamak) için gönderildim."

(HM8939 İbn Hanbel, II, 381)

448. Ali b. Ebû Tâlib'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) namaza kalktığında şöyle dua ederdi: *"...(Allah'ım!) Beni güzel ahlâka eriştir. Senden başka güzel ahlâka eriştirecek yoktur. Kötü ahlâkı benden uzaklaştır. Senden başka kötü ahlâkı benden uzaklaştıracak yoktur!.."*

(M1812 Müslim, Müsâfirîn, 201)

449. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlâk bakımından en güzel olanıdır."*

(D4682 Ebû Dâvûd, Sünnet, 15)

450. Ebû Zerr'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) ona şöyle buyurmuştur: *"Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!"*

(T1987 Tirmizî, Birr, 55)

451. Eyyûb b. Musa'nın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir baba, evlâdına güzel terbiyeden daha üstün bir hediye vermemiştir."*

(T1952 Tirmizî, Birr, 33),

NİYET ve DAVRANIŞ
AMELLER NİYETLERE GÖREDİR

٤٥٢- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ، وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ."

٤٥٣- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ... ثُمَّ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ."

٤٥٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

٤٥٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِذَا هَمَّ عَبْدِى بِحَسَنَةٍ وَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبْتُهَا لَهُ حَسَنَةً، فَإِنْ عَمِلَهَا كَتَبْتُهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، وَإِذَا هَمَّ بِسَيِّئَةٍ وَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ أَكْتُبْهَا عَلَيْهِ، فَإِنْ عَمِلَهَا كَتَبْتُهَا سَيِّئَةً وَاحِدَةً."

NİYET ve DAVRANIŞ
AMELLER NİYETLERE GÖREDİR

452. Ömer b. Hattâb'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ameller niyete göredir. Herkes sadece niyetinin karşılığını alır. Kim Allah ve Resûlü için hicret ederse, hicreti Allah ve Resûlü'nedir. Kim de erişeceği bir dünyalık veya evleneceği bir kadından dolayı hicret ederse, onun hicreti de hicretine sebep olan şeyedir."*

(M4927 Müslim, İmâre, 155; B1 Buhârî, Bedü'l'vahy, 1)

453. Ebû Ümâme el-Bâhilî'nin naklettiğine göre, bir adam Hz. Peygamber'e (sav) geldi (ve bazı sorular sordu)... Sonra Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Allah sadece samimi bir şekilde ve kendi rızası gözetilerek yapılan amelleri kabul eder."*

(N3142 Nesâî, Cihâd, 24)

454. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah sizin dış görünüşlerinize ve mallarınıza bakmaz, bilakis kalplerinize ve amellerinize bakar."*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

455. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İzzet ve celâl sahibi Allah şöyle buyurdu: 'Kulum iyi bir iş yapmaya niyet eder de yapmazsa ona bir iyilik (sevabı) yazarım. Ama onu yaparsa on kattan yedi yüz kata kadar iyilik (sevabı) yazarım. Eğer (kulum) bir kötülük yapmaya niyet eder de yapmazsa onu (bir günah olarak) yazmam. Fakat onu yaparsa ona bir kötülük (günahı) yazarım.'"*

(M335 Müslim, Îmân, 204; B6491 Buhârî, Rikâk, 31)

SALİH AMEL
İYİ İŞ, DOĞRU DAVRANIŞ

٤٥٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

٤٥٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى بَكْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلاَثَةٌ فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ يَتْبَعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ."

٤٥٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرٍ: أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَنْ خَيْرُ النَّاسِ؟ قَالَ: "مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ."

٤٥٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "بَادِرُوا بِالأَعْمَالِ فِتَنًا كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِى كَافِرًا، أَوْ يُمْسِى مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا."

٤٦٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "قَالَ اللَّهُ ﴿عَزَّ وَجَلَّ﴾: أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لاَ عَيْنٌ رَأَتْ، وَلاَ أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلاَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ."

SALİH AMEL
İYİ İŞ, DOĞRU DAVRANIŞ

456. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar."*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

457. Abdullah b. Ebû Bekir anlatıyor: Enes b. Mâlik'ten işittiğime göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey öleni (mezara kadar) takip eder; ikisi geri döner, biri kalır. Ailesi, malı ve ameli onu takip eder. Ailesi ve malı geri döner, ameli kalır."*

(M7424 Müslim, Zühd, 5)

458. Abdullah b. Büsr'den nakledildiğine göre, bir bedevî, "Ey Allah'ın Resûlü! En hayırlı insan kimdir?" dedi. Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Ömrü uzun ve ameli güzel olan kimsedir."*

(T2329 Tirmizî, Zühd, 21)

459. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Gecenin zifiri karanlıklarına benzeyen fitneler ortaya çıkmadan (salih) ameller yapmakta acele edin! Zira o zaman kişi mümin olarak sabaha çıkacak, kâfir olarak akşamlayacak yahut mümin olarak akşamlayacak, kâfir olarak sabaha çıkacak; dünyevî çıkarlar karşılığında dinini satacaktır."*

(M313 Müslim, Îmân, 186)

460. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Yüce) Allah şöyle buyurdu: 'Salih kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiç kimsenin aklına gelmeyen şeyler hazırladım.'"*

(M7132 Müslim, Cennet, 2)

SEVAP ve GÜNAH
AMELLERİN KARŞILIĞI

٤٦١- عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ الْأَسَدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِوَابِصَةَ: ... "الْبِرُّ مَا اطْمَأَنَّتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِى النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِى الصَّدْرِ وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَأَفْتَوْكَ."

٤٦٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلاَمَهُ، فَكُلُّ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَه بِمِثْلِهَا."

٤٦٣- عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ:...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "مَنْ سَنَّ فِى الْإِسْلاَمِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ وَمَنْ سَنَّ فِى الْإِسْلاَمِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ."

٤٦٤- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُ مَا كُنْتَ وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ."

SEVAP ve GÜNAH
AMELLERİN KARŞILIĞI

461. Esed kabilesine mensup Vâbisa b. Ma'bed, Resûlullah'ın (sav) kendisine şöyle dediğini nakletmiştir: *"... İyilik, gönlü huzura kavuşturan ve içe sinen şeydir; kötülük ise, insanlar sana fetva verseler (onaylasalar) bile, gönlü(nü) huzursuz eden ve iç(in)de bir kuşku bırakan şeydir."*

(DM2561 Dârimî, Büyû', 2)

462. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz İslâm'ı güzelce yaşadığında, yapacağı her bir iyiliğe karşılık on mislinden yedi yüz katına kadar (sevap) yazılır; yapacağı her bir kötülüğe ise ancak bir misli (günah) yazılır."*

(B42 Buhârî, Îmân, 31)

463. Münzir b. Cerîr'in, babası (Cerîr b. Abdullah) yoluyla naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim İslâm'da güzel bir davranışa öncülük ederse hem (kendi yaptığının) sevabını, hem de kendisinden sonra o işi yapanların sevaplarını alır. Üstelik onların sevaplarından da bir şey eksilmez. Kim de İslâm'da kötü bir davranışa ön ayak olursa, hem kendi günahını, hem de kendisinden sonra onu yapanların günahını alır. Yine onların günahından da bir şey eksilmez."*

(M2351 Müslim, Zekât, 69)

464. Ebû Zer diyor ki: "Allah Resûlü (sav) bana şöyle dedi: *'Nerede olursan ol, Allah'a karşı gelmekten sakın. Bir kötülüğün arkasından hemen iyilik yap ki onu yok etsin. Bir de insanlara güzel ahlâkla davran!'*"

(T1987 Tirmizî, Birr, 55)

KALP
BEDEN ÜLKESİNİN SULTANI

٤٦٥- عَنْ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "...أَلاَ وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلاَ وَهِيَ الْقَلْبُ."

٤٦٦- حَدَّثَنِي شَهْر بْن حَوْشَبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأُمِّ سَلَمَةَ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ! مَا كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ عِنْدَكِ؟ قَالَتْ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَائِهِ: "يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ! ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ." قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا أَكْثَرُ دُعَائِكَ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ! ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ؟ قَالَ: "يَا أُمَّ سَلَمَةَ! إِنَّهُ لَيْسَ آدَمِيٌّ إِلاَّ وَقَلْبُهُ بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللَّهِ فَمَنْ شَاءَ أَقَامَ وَمَنْ شَاءَ أَزَاغَ."

٤٦٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

٤٦٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَخْطَأَ خَطِيئَةً نُكِتَتْ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فَإِذَا هُوَ نَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ سُقِلَ قَلْبُهُ، وَإِنْ عَادَ زِيدَ فِيهَا حَتَّى تَعْلُوَ قَلْبَهُ وَهُوَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ [كَلاَّ بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ]."

KALP
BEDEN ÜLKESİNİN SULTANI

465. Âmir'in en-Nu'mân b. Beşîr'den işittiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bilin ki! Vücutta öyle bir et parçası vardır ki o, iyi (doğru ve düzgün) olursa bütün vücut iyi (doğru ve düzgün) olur; o bozulursa bütün vücut bozulur. Bilin ki! O, kalptir."*

(B52 Buhârî, Îmân, 39)

466. Şehr b. Havşeb anlatıyor: "Ümmü Seleme'ye; 'Ey müminlerin annesi! Allah Resûlü (sav) senin yanındayken en çok hangi duayı ederdi?' dedim. Ümmü Seleme, 'Onun çoğunlukla ettiği dua şuydu: *'Ey kalpleri çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.'* Ben kendisine, 'Ey Allah'ın Resûlü! *'Ey kalpleri çeviren (Allah'ım)! Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl.'* diye neden çok dua ediyorsun?' dedim. Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Ey Ümmü Seleme! Hiçbir insan yoktur ki kalbi Allah'ın iki parmağı arasında olmasın. O, dilediği (kulunun kalbini) istikamet üzere kılar, dilediğini ise saptırır."*

(T3522 Tirmizî, Deavât, 89)

467. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar."*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

468. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kul bir günah işlediği zaman kalbinde siyah bir nokta oluşur. Bundan vazgeçip tevbe ve istiğfar ettiği zaman kalbi parlatılır. Günaha devam ederse siyah nokta artırılır ve sonunda tüm kalbini kaplar. Allah'ın, (Kitabı'nda), 'Hayır, hayır! Doğrusu onların kazanmakta oldukları kalplerini paslandırmıştır.'* (Mutaffifîn, 83/14) diye anlattığı pas işte budur."

(T3334 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 83)

٤٦٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ ﷺ : "إِنَّ مِنْ قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، بِكُلِّ وَادٍ شُعْبَةً. فَمَنِ اتَّبَعَ قَلْبُهُ الشُّعَبَ كُلَّهَا، لَمْ يُبَالِ اللَّهُ بِأَيِّ وَادٍ أَهْلَكَهُ. وَمَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ كَفَاهُ التَّشَعُّبَ."

SEVGİ
KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

٤٧٠- عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَالْعَمَلَ الَّذِى يُبَلِّغُنِى حُبَّكَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِى وَأَهْلِى وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ."

٤٧١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ."

٤٧٢- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ."

469. Amr b. Âs'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Âdemoğlunun kalbinden bütün (arzu) vadilerine (uzanan) yollar vardır. Allah, kalbini bütün bu yollara açmış olan kişiyi bunların hangisinde helâk ettiğini önemsemez, fakat kim Allah'a güvenirse Allah onu (arzularının) keşmekeşliğinden kurtarır."*

(İM4166 İbn Mâce, Zühd, 14)

SEVGİ
KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

470. Ebu'd-Derdâ'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dâvûd Peygamber şöyle dua ederdi: Allah'ım, senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli isterim. Allah'ım, senin sevgini bana kendimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle."*

(T3490 Tirmizî, Deavât, 72)

471. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişi sevdiğiyle beraberdir."*

(B6168 Buhârî, Edeb, 96)

472. Ebû Zer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Amellerin en faziletlisi Allah için sevmek ve Allah için nefret etmektir."*

(D4599 Ebû Dâvûd, Sünnet, 2)

٤٧٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلَالِي؟ الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي."

٤٧٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَجُلاً كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ، فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّى لَأُحِبُّ هَذَا، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ : "أَعْلَمْتَهُ؟" قَالَ: لاَ. قَالَ: "أَعْلِمْهُ." قَالَ: فَلَحِقَهُ فقَالَ: إِنِّى أُحِبُّكَ فِى اللَّهِ، فقَالَ: أَحَبَّكَ الَّذِى أَحْبَبْتَنِى لَهُ.

MERHAMET
VARLIĞIN İLÂHÎ MAYASI

٤٧٥- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِى تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى."

٤٧٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ : "الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَانُ ارْحَمُوا أَهْلَ الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِى السَّمَاءِ."

473. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ (kıyamet günü) şöyle buyurur: *'Nerede benim rızam için birbirlerini sevenler! Gölgem dışında hiçbir gölgenin olmadığı böyle bir günde onları kendi gölgemde gölgelendireceğim.* (Benim himayemden başka hiçbir himayenin olmadığı böyle bir günde onları, özel himayeme alacağım)."

(HM8436 İbn Hanbel, II, 338)

474. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, bir adam Hz. Peygamber'in (sav) yanında iken oradan birisi geçti. Adam, "Ey Allah'ın Resûlü, ben bu adamı seviyorum." dedi. Peygamber (sav) de ona, *"Bunu ona söyledin mi?"* diye sordu. Adam "Hayır." cevabını verdi. Hz. Peygamber, *"Git, ona söyle."* buyurdu. Bunun üzerine adam o kimsenin yanına gitti ve "Ben seni Allah için seviyorum." dedi. Öteki adam da "Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin." cevabını verdi.

(D5125 Ebû Dâvûd, Edeb, 112-113)

MERHAMET
VARLIĞIN İLÂHÎ MAYASI

475. Nu'mân b. Beşîr'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminler, birbirlerini sevmede, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer."*

(M6586 Müslim, Birr, 66; B6011 Buhârî, Edeb, 27)

476. Abdullah b. Amr, Hz. Peygamber'e (sav) nispet ederek şunu nakletmiştir: *"Merhametliler (var ya!)... Rahmân, işte onlara merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki gökyüzündeki(ler) de size merhamet etsin."*

(D4941 Ebû Dâvûd, Edeb, 58; T1924 Tirmizî, Birr, 16)

٤٧٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ ﷺ يَقُولُ: "لاَ تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلاَّ مِنْ شَقِيٍّ."

٤٧٨- عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لاَ يَرْحَمُ النَّاسَ."

٤٧٩- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:"جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا، وَأَنْزَلَ فِى الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا، فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَاحَمُ الْخَلْقُ، حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةَ أَنْ تُصِيبَهُ."

İNSANÎ SORUMLULUK
BÜYÜK EMANET

٤٨٠- عَنْ عَلِيٍّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلاَثَةٍ: عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ، وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ."

477. Ebû Hüreyre diyor ki: "Ebu'l-Kâsım'ı (Hz. Peygamber'i) (sav) şöyle derken işittim: *"Yalnızca şakî (bedbaht) olan kimse merhametten yoksun bırakılır."*

(T1923 Tirmizî, Birr, 16; D4942 Ebû Dâvûd, Edeb, 58)

478. Cerîr b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez."*

(B7376 Buhârî, Tevhîd, 2; M6030 Müslim, Fedâil, 66)

479. Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah rahmeti yüz parçaya ayırdı, doksan dokuz parçasını yanında tuttu, bir parçasını ise yeryüzüne indirdi. İşte bu bir parça (rahmet) sayesinde bütün mahlûklar birbirlerine merhametli davranırlar. Hatta kısrak (yavrusunu emzirirken) basıp da ona zarar verme korkusuyla ayağını (bu rahmetin eseriyle) kaldırır."*

(B6000 Buhârî, Edeb,19)

İNSANÎ SORUMLULUK
BÜYÜK EMANET

480. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Üç grup insandan sorumluluk kaldırılmıştır: Uyanıncaya kadar uyuyandan, buluğa erinceye kadar çocuktan *ve aklı başına gelinceye delirenden."*

(D4403 Ebû Dâvûd, Hudûd, 17; T1423 Tirmizî, Hudûd, 1)

٤٨١- حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ ﵄ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ "مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلاَهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِى أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِى نَصِيبِنَا خَرْقًا، وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا. فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا وَنَجَوْا جَمِيعًا."

٤٨٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ."

٤٨٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ﵄: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُول: "كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْإِمَامُ رَاعٍ، وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ فِى أَهْلِهِ رَاعٍ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ فِى بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهْيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا، وَالْخَادِمُ فِى مَالِ سَيِّدِهِ ﴿رَاعٍ﴾، وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ."

٤٨٤- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِى تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى."

481. Nu'man b. Beşîr'den nakledildiğine göre Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah Teâlâ'nın koymuş olduğu sınırlara uygun yaşayanlar ile bu sınırları ihlâl eden kimselerin durumu, bir gemiye binmiş, gemi içerisindeki yerleri kura ile belirlenmiş iki grup insanın durumuna benzer; Bunlardan bir kısmı geminin alt tarafında, bir kısmı da üst tarafında yolculuk etmeye hak kazanmıştır. Alt kattakiler (su ihtiyaçlarını karşılamak için) üsttekilerin yanına giderler. (Bir süre sonra), '(Sudan) nasibimizi almak için (geminin altından) bir delik açsak da yukarıdakileri rahatsız etmesek.' derler. Eğer yukarıda bulunanlar aşağıdakilerin isteklerini yapmalarına izin verirlerse gemidekiler hep birlikte helâk olur. Fakat onlara engel olurlarsa hem onlar hem de kendileri kurtulur."*

(B2493 Buhârî, Şirket, 6)

482. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter."*

(D1692 Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

483. Abdullah b. Ömer'in (ra) işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz sorumlusunuz ve hepiniz yönettiklerinizden mesulsünüz. Devlet başkanı bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin beyi bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin hanımı da bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Hizmetçi de efendisinin malı üzerinde bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür."*

(B2409 Buhârî, İstikrâz, 20)

484. Nu'mân b. Beşîr'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminler, birbirlerini sevmede, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer."*

(M6586 Müslim, Birr, 66)

TAKVA
ALLAH'A KARŞI SORUMLULUK ŞUURU

٤٨٥- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ."

٤٨٦- عَنْ سَمُرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْحَسَبُ: الْمَالُ وَالْكَرَمُ: التَّقْوَى."

٤٨٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى، وَالْعَفَافَ وَالْغِنَى."

٤٨٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: لاَ أَقُولُ لَكُمْ إِلاَّ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ، قَالَ: كَانَ يَقُولُ: "...اللَّهُمَّ! آتِ نَفْسِى تَقْوَاهَا، وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا، أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلاَهَا..."

٤٨٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ، فَقَالَ: "تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ."

TAKVA
ALLAH'A KARŞI SORUMLULUK ŞUURU

485. Ebû Zerr'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) ona şöyle buyurmuştur: "Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!"

(T1987 Tirmizî, Birr, 55)

486. Semüre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Haseb (kişiyi halk nazarında yücelten nitelik) maldır, kerem (kişiyi Allah katında yücelten nitelik) ise takvadır."*

(T3271 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 49)

487. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım, senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum."*

(M6904 Müslim, Zikir, 72)

488. Zeyd b. Erkam şöyle demiştir: "Ben size Allah Resûlü'nün (sav) söylediğinden başka bir şey anlatmıyorum! O şöyle derdi: *'...Allah'ım, nefsime takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velîsi (sahibi) ve mevlâsı (efendisi) sensin...'*"

(M6906 Müslim, Zikir, 73)

489. Ebû Hüreyre anlatıyor: Allah Resûlü'ne (sav) insanların cennete girmesine en çok vesile olan amelin ne olduğu soruldu. Resûlullah, *"Allah'tan sakınmak ve güzel ahlâk."* buyurdu.

(T2004 Tirmizî, Birr, 62)

HUŞÛ
ALLAH’IN AZAMETİNİ HİSSETMEK

٤٩٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

٤٩١- عَنْ هِشَامِ بْنِ إِسْحَاقَ وَهُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كِنَانَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَرْسَلَنِى الْوَلِيدُ بْنُ عُقْبَةَ وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَسْأَلُهُ، عَنِ اسْتِسْقَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مُتَبَذِّلاً مُتَوَاضِعًا مُتَضَرِّعًا حَتَّى أَتَى الْمُصَلَّى فَلَمْ يَخْطُبْ خُطْبَتَكُمْ هَذِهِ، وَلَكِنْ لَمْ يَزَلْ فِى الدُّعَاءِ وَالتَّضَرُّعِ وَالتَّكْبِيرِ، وَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ كَمَا كَانَ يُصَلِّى فِى الْعِيدِ.

٤٩٢- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ... فَإِذَا رَكَعَ قَالَ: "اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ خَشَعَ لَكَ سَمْعِى وَبَصَرِى وَمُخِّى وَعِظَامِى وَعَصَبِى."

٤٩٣- عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الصَّلاَةُ مَثْنَى مَثْنَى، تَشَهَّدُ فِى كُلِّ رَكْعَتَيْنِ، وَتَخَشُّعٌ وَتَضَرُّعٌ وَتَمَسْكُنٌ..."

HUŞÛ
ALLAH'IN AZAMETİNİ HİSSETMEK

490. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar."*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

491. Abdullah b. Kinâne'nin oğlu Hişâm b. İshâk'ın naklettiğine göre, babası şöyle demiştir: "Medine valisi Velîd b. Ukbe beni, Resûlullah'ın (sav) yağmur duası hakkında bilgi edinmem için İbn Abbâs'a göndermişti. Ona gittim, bana şunları anlattı: Resûlullah (sav) gösterişsiz kıyafetler içinde, mütevazı ve yalvarır bir tavırla yağmur duasına çıktı. Namaz kılınan geniş alana geldi. Sizin yaptığınız bu hutbe gibi hutbe irad etmedi. Ancak aralık vermeksizin dua, yakarış ve tekbire devam etti. Sonra bayramda kıldırdığı gibi iki rekât namaz kıldırdı."

(T558 Tirmizî, Cum'a, 43; N1507 Nesâî, İstiskâ, 3)

492. Ali b. Ebû Tâlib'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) namazda rükûa eğildiği zaman şöyle derdi: *"Allah'ım, yalnız senin önünde eğildim, yalnız sana inandım, yalnız sana teslim oldum. Kulağım, gözüm, iliklerim, kemiklerim ve sinirlerim yalnız sana karşı huşû hâlindedir."*

(T3421 Tirmizî, Deavât, 32; D760 Ebû Dâvûd, Salât, 118-119)

493. Fadl b. Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Namazlar ikişer ikişer kılınır. Her iki rekâtta teşehhüd (tahiyyât) okursun, huşû içinde davranırsın, yakarırsın, boyun bükersin..."*

(T385 Tirmizî, Salât, 166; HM1799 İbn Hanbel, I, 211)

٤٩٤- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: لاَ أَقُولُ لَكُمْ إِلاَّ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ، كَانَ يَقُولُ: "...اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ، وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لاَ يُسْتَجَابُ لَهَا."

İHLÂS
ALLAH İÇİN SAMİMİYET

٤٩٥- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ..."إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ."

٤٩٦- عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الدِّينُ النَّصِيحَةُ" قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: "لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِم."

٤٩٧- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: سَمِعْتُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ...فِى دُبُرِ صَلاَتِهِ: "...اللَّهُمَّ! رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، اجْعَلْنِى مُخْلِصًا لَكَ وَأَهْلِى فِى كُلِّ سَاعَةٍ فِى الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، يَا ذَا الْجَلاَلِ وَالإِكْرَامِ..."

٤٩٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

494. Zeyd b. Erkam şöyle demiştir: “Ben size Allah Resûlü’nün (sav) söylediğinden başka bir şey anlatmıyorum! O şöyle derdi: *‘...Allah’ım, fayda vermeyen ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım.’*”

(M6906 Müslim, Zikir, 73; N5540 Nesâî, İstiâze, 65)

İHLÂS
ALLAH İÇİN SAMİMİYET

495. Ebû Ümâme el-Bâhilî’nin naklettiğine göre... Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *...“Allah, ancak samimiyetle sadece kendisi için ve rızası gözetilerek yapılan ameli kabul eder.”*

(N3142 Nesâî, Cihâd, 24)

496. Temîm ed-Dârî anlatıyor: “Hz. Peygamber (sav), *‘Din samimiyettir.’* buyurdu. Biz, ‘Kime karşı (samimiyet)?’ deyince, *‘Allah’a, Kitabı’na, Resûlü’ne, Müslümanların idarecilerine ve bütün Müslümanlara.’* buyurdu.”

(M196 Müslim, Îmân, 95)

497. Zeyd b. Erkam, Hz. Peygamber’in (sav) ... namazının ardından şöyle dua ettiğini nakletmiştir: *“...Allah’ım! Ey Rabbimiz ve her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve âhirette her an sana ihlâsla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!...”*

(D1508 Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

498. Ebû Hüreyre’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar.”*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

٤٩٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ فَارَقَ الدُّنْيَا عَلَى الْإِخْلاَصِ لِلَّهِ وَحْدَهُ، وَعِبَادَتِهِ لاَ شَرِيكَ لَهُ، وَإِقَامِ الصَّلاَةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، مَاتَ وَاللَّهُ عَنْهُ رَاضٍ."

İHSAN
ALLAH'I GÖRÜYORMUŞÇASINA YAŞAMAK

٥٠٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ... قَالَ: "الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ..."

٥٠١- عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَكُونُوا إِمَّعَةً تَقُولُونَ: إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَحْسَنَّا، وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا، وَلَكِنْ وَطِّنُوا أَنْفُسَكُمْ، إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا، وَإِنْ أَسَاءُوا فَلاَ تَظْلِمُوا."

٥٠٢- عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ، وَتُعْطِيَ مَنْ مَنَعَكَ، وَتَصْفَحَ عَمَّنْ شَتَمَكَ."

499. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim hiçbir ortağı olmayan, tek olan Allah'a ihlâsla ibadet ederek, namazı dosdoğru kılarak, zekâtı vererek dünyadan ayrılırsa, Allah kendisinden razı olduğu hâlde ölmüş olur."*

(İM70 İbn Mâce, Sünnet, 9)

İHSAN
ALLAH'I GÖRÜYORMUŞÇASINA YAŞAMAK

500. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) ... şöyle buyurmuştur: "İhsan, Allah'ı görür gibi ibadet etmendir. *Sen O'nu görmüyor olsan da O seni görmektedir...*"

(B4777 Buhârî, Tefsîr, (Lokman) 2)

501. Huzeyfe (b. Yemân) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik yaparız, zulmederlerse biz de zulmederiz.' diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis iyilik yaptıklarında insanlara iyilikle karşılık vermeyi, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi alışkanlık hâline getirin."*

(T2007 Tirmizî, Birr, 63)

502. Sehl b. Muâz b. Enes'in, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Faziletlerin en üstünü, seninle akrabalık bağlarını kesenle ilişkini sürdürmen, sana vermeyene vermen, sana kötü söz söyleyeni bağışlamandır."*

(HM15703 İbn Hanbel, III, 439)

٥٠٣- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَال: "إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ..."

HASBÎLİK
HER DURUMDA ALLAH'IN RIZASINI GÖZETMEK

٥٠٤- ...فكَتَبَتْ عَائِشَةُ ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا﴾ إِلَى مُعَاوِيَةَ: سَلاَمٌ عَلَيْكَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنِ الْتَمَسَ رِضَاءَ اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ مُؤْنَةَ النَّاسِ، وَمَنِ الْتَمَسَ رِضَاءَ النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ."

٥٠٥- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: ...فقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "...إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ."

٥٠٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: الصَّوْمُ لِى، وَأَنَا أَجْزِى بِهِ، يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَأَكْلَهُ وَشُرْبَهُ مِنْ أَجْلِى..."

503. Şeddâd b. Evs'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, her işte ihsanı (güzel davranmayı) emretmiştir..."*

(T1409 Tirmizî, Diyât, 14; M5055 Müslim, Sayd, 57)

HASBÎLİK
HER DURUMDA ALLAH'IN RIZASINI GÖZETMEK

504. (Muâviye'nin kendisinden tavsiye talep etmesi üzerine)... Hz. Âişe (ra) Muâviye'ye şöyle bir mektup yazdı: "Allah'ın selâmı üzerine olsun. Ben Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işittim: *'Kim, (bir konuda) insanlar kendisine buğzetse dahi, (o konuda) Allah'ın rızasını ararsa, Allah da insanların vereceği sıkıntıdan onu kurtarır. Kim de Allah'ın hoşnut olmayacağı (bir konuda) insanların beğenisini elde etmek isterse, Allah onu o insanlar(ın insafın)a terk eder.'"*

(T2414 Tirmizî, Zühd, 64)

505. Ebû Ümâme el-Bâhilî'nin naklettiğine göre, ... Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Allah ancak samimiyetle ve kendi rızası gözetilerek yapılan işleri kabul eder."*

(N3142 Nesâî, Cihâd, 24)

506. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah buyuruyor ki, 'Oruç benim içindir. Onun mükâfatını ben veririm. (Çünkü oruç tutan kimse) nefsî arzularını, yemeyi ve içmeyi sadece benim için terk ediyor...'"*

(B7492 Buhârî, Tevhîd, 35)

٥٠٧- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ، وَأَبْغَضَ لِلَّهِ، وَأَعْطَى لِلَّهِ، وَمَنَعَ لِلَّهِ، فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ."

٥٠٨- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَصَابَتْ أَحَدَكُمْ مُصِيبَةٌ فَلْيَقُلْ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ! عِنْدَكَ أَحْتَسِبُ مُصِيبَتِى فَآجِرْنِى فِيهَا وَأَبْدِلْ لِى خَيْرًا مِنْهَا."

HAYIR
MÜMİNİN HER İŞİ HAYIRDIR; HAYIR ALLAH'TANDIR

٥٠٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَفَ عَلَى أُنَاسٍ جُلُوسٍ فَقَالَ: "أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ مِنْ شَرِّكُمْ؟" قَالَ: فَسَكَتُوا، فَقَالَ ذَلِكَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ رَجُلٌ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَخْبِرْنَا بِخَيْرِنَا مِنْ شَرِّنَا، قَالَ: "خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ وَشَرُّكُمْ مَنْ لاَ يُرْجَى خَيْرُهُ وَلاَ يُؤْمَنُ شَرُّهُ."

٥١٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ، مَغَالِيقَ لِلشَّرِّ، وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ، مَغَالِيقَ لِلْخَيْرِ، فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ، وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ."

507. Ebû Ümâme'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah için sever, Allah için nefret eder, Allah için verir, Allah için (kötülüklere) engel olursa, imanını kemale erdirmiş olur."*

(D4681 Ebû Dâvûd, Sünne, 15)

508. Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birinizin başına bir musibet/acı bir şey geldiği zaman, 'Biz Allah'a aidiz ve biz O'na döneceğiz. Allah'ım! başıma gelen musibetin/acının mükâfatını senden bekliyorum, bundan dolayı bana ecir ihsan et, benim için onu daha hayırlısıyla değiştir.' desin."*

(D3119 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 17-18; M2127 Müslim, Cenâiz, 4)

HAYIR

MÜMİNİN HER İŞİ HAYIRDIR; HAYIR ALLAH'TANDIR

509. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) oturmakta olan insanların yanında durdu ve onlara, *"Sizin hanginizin hayırlı, hanginizin şerli olduğunu size bildireyim mi?"* dedi. Orada bulunanlar sustular. (Bunun üzerinde Resûlullah sorusunu) üç kere tekrarladı. Bir adam, "Evet yâ Resûlallah!" dedi. Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Hayırlınız, kendisinden hayır beklenilen ve kötülüğünden emin olunandır; şerliniz ise kendisinden hayır beklenmeyen ve kötülüğünden de emin olunmayandır."*

(T2263 Tirmizî, Fiten, 76; HM8798 İbn Hanbel, II, 368)

510. Enes b. Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Öyle insanlar vardır ki (âdeta) hayrın anahtarları, şerrin sürgüleri gibidir. Kimisi de şerrin anahtarları ve hayrın sürgüleri gibidir. Ne mutlu! Yüce Allah'ın, hayrın anahtarlarını ellerine verdiği o kimselere! Ve yazıklar olsun Yüce Allah'ın şerrin anahtarlarını ellerine verdiği o kimselere!"*

(İM237 İbn Mâce, Sünnet, 19)

٥١١- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ قَالَ: "وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِى فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلاَتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ... وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِى يَدَيْكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ..."

٥١٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "عَجَبًا لِلْمُؤْمِنِ لَا يَقْضِي اللَّهُ لَهُ شَيْئًا إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ."

٥١٣- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا الْاِسْتِخَارَةَ فِى الأُمُورِ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ...

SAADET ve ŞEKÂVET
MUTLULUK ve MUTSUZLUK

٥١٤- عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا فِى جَنَازَةٍ فِى بَقِيعِ الْغَرْقَدِ، فَأَتَانَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَعَدَ وَقَعَدْنَا حَوْلَهُ، وَمَعَهُ مِخْصَرَةٌ فَنَكَّسَ، فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِمِخْصَرَتِهِ ثُمَّ قَالَ: "مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ، مَا مِنْ نَفْسٍ مَنْفُوسَةٍ إِلاَّ كُتِبَ مَكَانُهَا مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، وَإِلاَّ قَدْ كُتِبَ شَقِيَّةً أَوْ سَعِيدَةً."

511. Ali b. Ebû Tâlib'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) namaza kalktığında şöyle derdi: *"Yüzümü, hanîf (hakka yönelmiş) olarak, gökleri ve yeri yaratan Allah'a döndürdüm. Ben müşriklerden (Allah'a ortak koşanlardan) değilim. Şüphesiz benim namazım da, diğer ibadetlerim de, yaşamam da, ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir... Allah'ım, bütün hayır senin elindedir. Şer ise sana nisbet edilmez/şer ile sana yaklaşılmaz..."*

(M1812 Müslim, Müsâfirîn, 201)

512. Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminin durumu ne hoştur! Allah'ın takdir ettiği her şey mutlaka onun hayrına olur."*

(HM20549 İbn Hanbel, V, 25)

513. Câbir b. Abdullah (ra) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) bizlere Kur'an'dan bir sûre öğretir gibi, her konuda istihare yapmayı öğretirdi..."

(B1162 Buhârî, Teheccüd, 25)

SAADET ve ŞEKÂVET
MUTLULUK ve MUTSUZLUK

514. Hz. Ali (ra) anlatıyor: "Bir keresinde Medine'deki Bakî' Kabristanı'nda bir cenazede bulunuyorduk. Peygamber (sav) yanımıza gelip oturdu. Biz de onun çevresine toplandık. Elinde bir çubuk vardı. Başını düşünceli bir şekilde aşağıya doğru eğdi ve elindeki çubukla yerde çizgiler çizmeye başladı. Sonra, *'Hiçbiriniz, (hatta) hiçbir canlı yoktur ki cennet ve cehennemdeki gideceği yer ile saîd (mutlu) veya şakî (bedbaht) olduğu (önceden) yazılmış olmasın.'* buyurdu."

(B1362 Buhârî, Cenâiz, 82; M6731 Müslim, Kader, 6)

٥١٥- عَنْ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ رِضَاهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللَّهِ وَمِنْ شَقَاوَةِ ابْنِ آدَمَ سَخَطُهُ بِمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ."

٥١٦- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ ثَلَاثَةٌ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ ثَلَاثَةٌ: مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ وَالْمَسْكَنُ الصَّالِحُ وَالْمَرْكَبُ الصَّالِحُ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ الْمَرْأَةُ السُّوءُ وَالْمَسْكَنُ السُّوءُ وَالْمَرْكَبُ السُّوءُ."

٥١٧- عَنِ الْحَارِثِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"لَا تَمَنَّوْا الْمَوْتَ فَإِنَّ هَوْلَ الْمَطْلَعِ شَدِيدٌ وَإِنَّ مِنَ السَّعَادَةِ أَنْ يَطُولَ عُمْرُ الْعَبْدِ وَيَرْزُقَهُ اللَّهُ الْإِنَابَةَ."

٥١٨- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظُمَهَا بِآبَائِهَا فَالنَّاسُ رَجُلَانِ رَجُلٌ بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللَّهِ وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ..."

٥١٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَدْخُلُ النَّارَ إِلاَّ شَقِيٌّ." قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنِ الشَّقِيُّ؟ قَالَ: "مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلَّهِ بِطَاعَةٍ وَلَمْ يَتْرُكْ لَهُ مَعْصِيَةً."

515. Sa'd (b. Ebû Vakkâs) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanoğlu, Allah'ın kendisi için takdir ettiğine rıza gösterirse mutlu olur. Şayet, Allah'tan hayırlı olanı ummayı terk eder ve Allah'ın kendisi için takdir ettiğine kızıp, isyan ederse bedbaht olur."*

(T2151 Tirmizî, Kader, 15)

516. İsmâil b. Muhammed'in, babası aracılığı ile dedesi Sa'd b. Ebû Vakkâs'tan naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey insanoğlunun mutluluğundan, üç şey de insanoğlunun bedbahtlığındandır. İnsanoğlunun mutluluğundan olan şeyler; iyi bir eş, oturmaya müsait bir ev ve uygun bir binektir. İnsanoğlunun bedbahtlığından olan şeyler ise, kötü bir eş, kötü bir ev ve kötü bir binektir."*

(HM1445 İbn Hanbel, I, 169)

517. Hâris b. Ebû Yezid'in naklettiğine göre, Câbir b. Abdullah, Hz. Peygamber'i (sav) şöyle derken işitmiştir: *"Ölümü istemeyin. Zira can vermek (sekerâtü'l-mevt) çok zordur. Kişinin ömrünün uzun olması ve Allah'ın insana, tevbe ile kendisine yönelme imkânı vermesi onun için mutluluktur."*

(HM14618 İbn Hanbel, III, 333)

518. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), Mekke'nin fethi günü insanlara hitap ederek şöyle buyurmuştur: *"Ey İnsanlar! Allah sizden câhiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini gidermiştir. İnsanlar iki gruptur: İyi, takva sahibi, Allah katında değerli kişi ve günahkâr, bedbaht Allah katında değersiz kişi. İnsanlar, Âdem'in çocuklarıdır ve Allah, Âdem'i topraktan yaratmıştır..."*

(T3270 Tirmizî, Tefsîrü'l-Kur'ân, 49; D5116 Ebû Dâvûd, Edeb, 110, 111)

519. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre Resûlullah (sav), *"Şakî (bedbaht) dışında kimse cehennem ateşine girmez."* buyurmuş, "Ey Allah'ın Resûlü, şakî kimdir?" diye kendisine sorulunca da, *"Şakî, Allah için hiçbir taatte (ibadet ve amelde) bulunmayan ve Allah için hiçbir kötülüğü (günahı) terk etmeyen kimsedir."* cevabını vermiştir.

(İM4298 İbn Mâce, Zühd, 35; HM8578 İbn Hanbel, II, 349)

AZİM ve SEBAT
MÜMİNİN AYIRICI VASFI

٥٢٠- عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: "أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ."

٥٢١- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَصِيرٌ وَكَانَ يُحَجِّرُهُ مِنَ اللَّيْلِ فَيُصَلِّى فِيهِ فَجَعَلَ النَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلاَتِهِ وَيَبْسُطُهُ بِالنَّهَارِ فَثَابُوا ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقَالَ "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! عَلَيْكُمْ مِنَ الأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ، فَإِنَّ اللَّهَ لاَ يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا..."

٥٢٢- عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنِى ابْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ، كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ، تُفِيئُهَا الرِّيحُ، وَتَصْرَعُهَا مَرَّةً وَتَعْدِلُهَا أُخْرَى، حَتَّى تَهِيجَ..."

٥٢٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ، تَعِيرُ فِى هَذِهِ مَرَّةً وَفِى هَذِهِ مَرَّةً لاَ تَدْرِى أَيَّهَا تَتْبَعُ."

AZİM ve SEBAT
MÜMİNİN AYIRICI VASFI

520. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah'a (sav), "Allah katında amellerin en sevimlisi hangisidir?" diye soruldu. Resûlullah, *"Az da olsa devamlı olanıdır."* buyurdu.

(M1828 Müslim, Müsâfirîn, 216)

521. Hz. Âişe anlatıyor: "Resûlullah'ın (sav) bir hasırı vardı, gece (mescitte) onunla kendisine özel bir yer yapar ve içerisinde namaz kılardı. İnsanlar da ona uyarak onun kıldığı namazı kılmaya başladılar. Hz. Peygamber gündüz olunca hasırı (açar ve) sererdi. Bir gece insanlar yoğun biçimde mescide doluşunca onlara şöyle dedi: *'Ey insanlar! Gücünüzün yeteceği amelleri yapın! Allah usanmaz ama siz usanırsınız!..'*"

(M1827 Müslim, Müsâfirîn, 215)

522. Sa'd b. İbrâhim'in, Kâ'b b. Mâlik'in oğlundan naklettiğine göre, Kâ'b b. Mâlik şunları söylemiştir: "Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *'Mümin taze ekin gibidir. Olgunlaşıncaya kadar rüzgâr onu eğip büker; bazen yere yatırır, bazen de doğrultur (ama o kırılmaz)...'*"

(M7094 Müslim, Sıfâtü'l-münâfikîn, 59)

523. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Münafık iki sürü arasında dolaşan şaşkın bir koyun gibidir. Bir o sürüye karışır bir bu sürüye karışır, hangi sürünün peşinden gideceğini bilmez."*

(N5040 Nesâî, Îmân, 31)

٥٢٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ: "يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِى عَلَى دِينِكَ."

SABIR
VAROLMA MÜCADELESİ

٥٢٥- عن أَبِى مَالِكٍ الأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...الصَّلاَةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ..."

٥٢٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِامْرَأَةٍ تَبْكِى عِنْدَ قَبْرٍ، فَقَالَ: "اتَّقِى اللَّهَ وَاصْبِرِى"، قَالَتْ: إِلَيْكَ عَنِّى، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبْ بِمُصِيبَتِى، وَلَمْ تَعْرِفْهُ. فَقِيلَ لَهَا: إِنَّهُ النَّبِيُّ ﷺ . فَأَتَتْ بَابَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَّابِينَ. فَقَالَتْ: لَمْ أَعْرِفْكَ. فَقَالَ: "إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الأُولَى."

٥٢٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِى يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ."

524. Enes'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) sık sık şöyle derdi: *"Ey kalpleri (hâlden hâle) değiştiren (Allah'ım)! Kalbimi dinin üzere sabit kıl."*

(T2140 Tirmizî, Kader, 7)

SABIR
VAROLMA MÜCADELESİ

525. Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Namaz bir nurdur, sadaka bir burhandır, sabır bir ışıktır..."*

(M534 Müslim, Tahâret, 1)

526. Enes b. Mâlik (ra) anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) bir kabrin başında ağlamakta olan bir kadına rastladı ve *'Allah'tan kork ve sabret.'* dedi. Kadın, "Git başımdan, başıma gelen musibeti sen yaşamadın!" diye cevap verdi. Hz. Peygamber'i tanımıyordu. Kendisine, onun Peygamber (sav) olduğu söylendi. Bunun üzerine kadın Hz. Peygamber'in (sav) kapısına gitti, kapıda bekleyen herhangi bir görevli de yoktu. (Peygamber'in yanına girdi ve); "Seni tanıyamadım." dedi. Peygamber Efendimiz de, *'Sabır, ancak (musibetin) ilk başa geldiği anda (olmalı)dır.'* buyurdu.

(B1283 Buhârî, Cenâiz, 31; M2140 Müslim, Cenâiz, 15)

527. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Güçlü kimse, insanları güreşte yenen değil, bilakis öfke anında kendisine hâkim olandır."*

(M6643 Müslim, Birr, 107)

٥٢٨- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"الْمُؤْمِنُ الَّذِى يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُؤْمِنِ الَّذِى لاَ يُخَالِطُ النَّاسَ وَلاَ يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ."

٥٢٩- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَاهُمْ ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ حَتَّى إِذَا نَفِدَ مَا عِنْدَهُ قَالَ: "... مَنْ يَصْبِرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ مِنْ عَطَاءٍ خَيْرٌ وَأَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ."

HAYÂ
İSLÂM AHLÂKININ ÖZÜ

٥٣٠- حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلاَمِ النُّبُوَّةِ الأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحى فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ."

٥٣١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ."

٥٣٢- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لِكُلِّ دِينٍ خُلُقًا. وَخُلُقُ الْإِسْلاَمِ الْحَيَاءُ."

528. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"İnsanlarla bir arada yaşayan ve onların eziyetlerine sabreden mümin, insanlarla bir arada yaşamayan ve onların eziyetlerine sabretmeyen müminden daha büyük ecre nail olur."*

(İM4032 İbn Mâce, Fiten 23; HM5022 İbn Hanbel, II, 44)

529. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, ensardan bazı kimseler Resûlullah'tan (sav) (bir şeyler) istediler. O da verdi. Sonra tekrar istediler. Allah Resûlü de yanındakiler bitinceye kadar verdi ve şöyle buyurdu: *"...Kim sabrederse, Allah ona dayanma gücü verir. Kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir ikram verilmemiştir."*

(M2424 Müslim, Zekât, 124)

HAYÂ
İSLÂM AHLÂKININ ÖZÜ

530. Ebû Mes'ûd'un naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlık, ilk günden beri bütün peygamberlerin üzerinde ittifak ettikleri bir söz bilir: Şayet utanmıyorsan, dilediğini yap!"*

(B6120 Buhârî, Edeb, 78)

531. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İman, yetmiş küsur parçadır. Hayâ da imandan bir parçadır."*

(M152 Müslim, Îmân, 57)

532. Enes (b. Mâlik)'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) söyle buyurmuştur: *"Her dinin (kendine özgü) bir ahlâkı vardır; İslâm ahlâkı(nın özü) hayâdır."*

(İM4181 İbn Mâce, Zühd, 17)

٥٣٣- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا كَانَ الْفُحْشُ فِى شَيْءٍ إِلاَّ شَانَهُ، وَمَا كَانَ الْحَيَاءُ فِى شَيْءٍ إِلاَّ زَانَهُ."

٥٣٤- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِى مِنْ عَبْدِهِ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ، أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا."

İFFET
ÖZ SAYGI

٥٣٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "ثَلاَثَةٌ؛ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ: الْمُجَاهِدُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْمُكَاتَبُ الَّذِى يُرِيدُ الأَدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِى يُرِيدُ الْعَفَافَ."

٥٣٦- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ؛ أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَاهُمْ، ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ، حَتَّى إِذَا نَفِدَ مَا عِنْدَهُ قَالَ: "مَا يَكُنْ عِنْدِى مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ أَدَّخِرَهُ عَنْكُمْ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ، وَمَنْ يَصْبِرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ، وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ مِنْ عَطَاءٍ خَيْرٌ وَأَوْسَعُ مِنَ الصَّبْرِ."

533. Enes (b. Mâlik)'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Arsızlık nerede ve kimde olursa olsun çirkinleştirir; hayâ ise nerede ve kimde olursa olsun zarifleştirir"*

(T1974 Tirmizî, Birr, 47)

534. Selmân'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz Yüce Rabbiniz hayâ sahibi ve cömerttir. Kulu (dua etmek için) O'na ellerini kaldırdığı zaman, o elleri boş çevirmekten hayâ eder."*

(D1488 Ebû Dâvûd, Vitr, 23)

İFFET
ÖZ SAYGI

535. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç gruba Allah'ın yardım etmesi haktır: Allah yolunda cihad eden kişiye, (hürriyetini kazanmak için belirlenmiş parayı) ödemeye çalışan köleye, iffetli olabilmek için evlenene."*

(T1655 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 20)

536. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, ensardan bazı kimseler Resûlullah'tan (sav) (bir şeyler) istediler. O da verdi. Sonra tekrar istediler. Allah Resûlü de yanındakiler bitinceye kadar verdi ve şöyle buyurdu: *"Yanımda bulunan hiçbir malı sizden saklayacak değilim. Kim iffetli olmayı dilerse, Allah onu iffetli kılar. Kim müstağni olursa (aza kanaat edip insanlardan bir şey istemezse), Allah onu zengin kılar. Kim de sabrederse, Allah ona sabır ihsan eder. Kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir ikram verilmemiştir."*

(M2424 Müslim, Zekât, 124)

٥٣٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ طَلَبَ حَقًّا فَلْيَطْلُبْهُ فِى عَفَافٍ وَافٍ، أَوْ غَيْرِ وَافٍ."

٥٣٨- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ، الْفَقِيرَ الْمُتَعَفِّفَ أَبَا الْعِيَالِ."

٥٣٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى، وَالْعَفَافَ وَالْغِنَى."

SADAKAT
SADAKAT İYİLİĞE, İYİLİK DE CENNETE GÖTÜRÜR

٥٤٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ الْمِقْدَادُ يَوْمَ بَدْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا لاَ نَقُولُ لَكَ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى: ﴿فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلاَ إِنَّا هَا هُنَا قَاعِدُونَ﴾ وَلَكِنِ امْضِ وَنَحْنُ مَعَكَ، فَكَأَنَّهُ سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

537. İbn Ömer ve Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hakkını talep eden kişi bunu tam olarak alsa da alamasa da iffetli bir şekilde istesin."*

(İM2421 İbn Mâce, Sadakât, 15)

538. İmrân b. Husayn'nın rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, yoksul (olmasına rağmen) iffetli, çoluk çocuk sahibi mümin kulunu sever."*

(İM4121 İbn Mâce, Zühd, 5)

539. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve zenginlik dilerim."*

(M6904 Müslim, Zikir, 72)

SADAKAT

SADAKAT İYİLİĞE, İYİLİK DE CENNETE GÖTÜRÜR

540. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Mikdâd (b. Amr), Bedir günü şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü! Biz İsrâiloğulları'nın Hz. Musa'ya dedikleri gibi, 'Sen ve Rabbin gidin, onlarla savaşın. Biz burada oturacağız.' demiyoruz. Biz sana ancak, '(Düşman üzerine) yürü, biz de seninle beraberiz!' diyoruz." Sanki bu söz Resûlullah'ın (sav) bütün kaygılarını giderdi.

(B4609 Buhârî, Tefsîr, (Mâide) 4)

٥٤١- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْأَحْوَصِ قَالَ: حَدَّثَنِى أَبِى أَنَّهُ شَهِدَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ... فَقَالَ: "...أَلاَ إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا، وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا، فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ أَلاَّ يُوطِئْنَ فُرُشَكُمْ مَنْ تَكْرَهُونَ، وَلاَ يَأْذَنَّ فِى بُيُوتِكُمْ لِمَنْ تَكْرَهُونَ، أَلاَ وَحَقُّهُنَّ عَلَيْكُمْ أَنْ تُحْسِنُوا إِلَيْهِنَّ فِى كِسْوَتِهِنَّ وَطَعَامِهِنَّ."

٥٤٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ فِى أَهْلِهِ رَاعٍ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ فِى بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهْيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا، وَالْخَادِمُ فِى مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ، وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ."

٥٤٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِى إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِى إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِى إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِى إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا."

٥٤٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ."

541. Süleyman b. Amr b. Ahves diyor ki, "Veda Haccı'nda Resûlullah (sav) ile birlikte bulunan babam bana şunları anlattı: Resûlullah şöyle buyurdu: *"...Bilin ki, sizin, kadınlarınız üzerinde haklarınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlarınız üzerindeki hakkınız, sevmediğiniz kimseleri evinize almamaları ve onlarla sohbet etmememleridir. Onların sizin üzerinizdeki hakkı ise, onların en güzel biçimde giyinmelerini ve geçimlerini sağlamanızdır."*

(T1163 Tirmizî, Radâ', 11)

542. Abdullah b. Ömer'in (ra) işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz birer sorumlusunuz ve hepiniz yönettiklerinizden mesulsünüz. Devlet başkanı sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin beyi sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin hanımı da eşinin evinde sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Hizmetçi de efendisinin malı üzerinde sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür."*

(B2409 Buhârî, İstikrâz, 20)

543. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında 'doğru/sıddîk' olarak tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan (insanı) kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında 'yalancı/kezzâb' olarak tescillenir."*

(M6639 Müslim, Birr, 105)

544. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman, dilinden ve elinden insanların selâmette olduğu kişidir. Mümin ise insanların canları ve malları konusunda (kendilerine zarar vermeyeceğinden) emin oldukları kişidir."*

(N4998 Nesâî, Îmân, 8)

CÖMERTLİK
GÖNÜLDEN VERMEK

٥٤٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ مَثَلُ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُنَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ، إِذَا هَمَّ الْمُتَصَدِّقُ بِصَدَقَةٍ اتَّسَعَتْ عَلَيْهِ، حَتَّى تُعَفِّيَ أَثَرَهُ، وَإِذَا هَمَّ الْبَخِيلُ بِصَدَقَةٍ تَقَلَّصَتْ عَلَيْهِ، وَانْضَمَّتْ يَدَاهُ إِلَى تَرَاقِيهِ، وَانْقَبَضَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ إِلَى صَاحِبَتِهَا."

٥٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا، وَيَقُولُ الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا."

٥٤٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...لاَ يَجْتَمِعُ الشُّحُّ وَالْإِيمَانُ فِى قَلْبِ عَبْدٍ أَبَدًا."

٥٤٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...وَاتَّقُوا الشُّحَّ، فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ."

CÖMERTLİK
GÖNÜLDEN VERMEK

545. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Cimri ile Allah yolunda harcama yapan kimsenin hâli, üzerlerinde demirden birer zırh bulunan iki adamın hâline benzer: Cömert olan, bir hayırda bulunmaya niyet ettiğinde üzerindeki zırh öyle genişler ki (önceki dar hâlinden kalma) izler bile silinir gider. Cimri, bir hayırda bulunmak istediğinde ise (âdeta) üzerindeki zırh büzüşür, elleri köprücük kemiklerine yapışacak gibi sıkışır ve zırhın her halkası yanındaki halkayı sıkıştırır."

(M2361 Müslim, Zekât, 77)

546. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kulların sabaha eriştiği her gün (yeryüzüne) iki melek iner. Bu iki melekten biri, 'Allah'ım, malını hayır yolunda harcayan kişiye (harcadığı malın yerine) yenisini ver.' der. Diğeri de, 'Allah'ım, malını (hayır yollarında harcamayarak) elinde tutan (cimrilik eden) kişinin malını telef et.' der."*

(B1442 Buhârî, Zekât, 27)

547. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bir insanın kalbinde cimrilik ve iman asla bir arada bulunmaz."*

(N3112 Nesâî, Cihâd, 8)

548. Câbir b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Cimrilikten sakının! Çünkü cimrilik, sizden öncekileri birbirlerinin kanını dökmeye ve kendilerine haram kılınanları çiğnemeye sevk ederek helâk etti."*

(M6576 Müslim, Birr, 56)

٥٤٩- عن أَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ خَبٌّ وَلاَ بَخِيلٌ وَلاَ مَنَّانٌ."

MİSAFİRPERVERLİK
İKRAM AHLÂKI

٥٥٠- عَنْ أَبِى شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَال: "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ، وَالضِّيَافَةُ ثَلاَثَةُ أَيَّامٍ، فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهْوَ صَدَقَةٌ، وَلاَ يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرِجَهُ."

٥٥١- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرٍ: أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أُنَاسًا فُقَرَاءَ، وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ، وَإِنْ أَرْبَعٌ فَخَامِسٌ أَوْ سَادِسٌ."

٥٥٢- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَاءَ إِلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَجَاءَ بِخُبْزٍ وَزَيْتٍ فَأَكَلَ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلاَئِكَةُ."

٥٥٣- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "لا خَيْرَ فِيمَنْ لا يُضِيفُ."

549. Ebû Bekir es-Sıddîk'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bozguncu, cimri ve yaptığı iyiliği başa kakan kimse cennete giremez."*

(T1963 Tirmizî, Birr, 41)

MİSAFİRPERVERLİK
İKRAM AHLÂKI

550. Ebû Şurayh el-Kâ'bî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa misafirini iyi ağırlasın. Bunun uygun süresi bir gün ve bir gecedir. Misafirlik (hakkı) üç gündür, bundan sonra (misafire ikram) sadakadır. Misafirin de ev sahibini sıkıntıya sokacak kadar onun yanında kalması helâl olmaz."

(B6135 Buhârî, Edeb, 85)

551. Abdurrahman b. Ebû Bekir anlatıyor: Suffe ashâbı fakir insanlardı. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştu: *"Kimin yanında iki kişilik yemek varsa üçüncü bir kişiyi, dört kişilik yiyeceği olan beşinci ya da altıncı bir kişiyi misafir etsin!"*

(B602 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 41)

552. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: "Nebî (sav), Sa'd b. Ubâde'nin evine geldi. Sa'd, (ona) ekmek ve zeytinyağı getirdi. Hz. Peygamber (sav) de onları yedi, ardından şöyle buyurdu: *'Yanınızda oruçlular iftar etsin. Yemeğinizi iyi insanlar yesin. Melekler de size dua etsin.'*"

(D3854 Ebû Dâvûd, Et'ıme, 54)

553. Ukbe b. Âmir'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Misafir ağırlamayan kimsede hayır yoktur."*

(HM17555 İbn Hanbel, IV, 157)

٥٥٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلاَمٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْنِي الْمَدِينَةَ انْجَفَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ... وَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: "أَيُّهَا النَّاسُ! أَفْشُوا السَّلاَمَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ."

ÎSÂR
DİĞERKÂMLIK

٥٥٥- عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ: سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَا سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ فَقَالَ: لاَ.

٥٥٦- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَال: جاءَتِ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ ... مَنْسُوجٌ فِى حَاشِيَتِهَا –قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّى نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدِى أَكْسُوكَهَا، فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا، فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا لإِزَارُهُ فَجَسَّهَا رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اكْسُنِيهَا، قَالَ: "نَعَمْ"، فَجَلَسَ مَا شَاءَ اللَّهُ فِى الْمَجْلِسِ، ثُمَّ رَجَعَ، فَطَوَاهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ.

٥٥٧- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ."

554. Abdullah b. Selâm anlatıyor: "Resûlullah (sav) (hicret edip) Medine'ye geldiğinde insanlar ona doğru koşuştular... Söylediği ilk sözler şunlardı: *'Ey insanlar! Selâmı yaygınlaştırın, yemek yedirin ve insanlar uykudayken (gece) namaz kılın ki, esenlik içinde cennete giresiniz.'*"

(T2485 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 42)

ÎSÂR
DİĞERKÂMLIK

555. İbn Münkedir'in işittiğine göre, Câbir b. Abdullah şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) kendisinden bir şey istendiğinde asla *'hayır'* demezdi."

(M6018 Müslim, Fedâil, 56)

556. Sehl b. Sa'd anlatıyor: "Bir kadın ... elinde kenarları dokunmuş bürde türünden bir kumaşla gelerek, 'Yâ Resûlallah, bunu giymeniz için kendi elimle dokudum.' dedi. Böyle bir kumaşa ihtiyacı olan Resûlullah (sav) kumaşı aldı ve izar şeklinde giyinerek (belden aşağısına sararak) yanımıza geldi. Fakat orada bulunanlardan biri kumaşa dokunarak, 'Yâ Resûlallah, bunu bana giydir!' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber *'Tamam.'* buyurdu ve Allah'ın dilediği kadar (bir süre) o mecliste kaldıktan sonra evine döndü. Sonra da kumaşı katlayarak ona gönderdi."

(B5810 Buhârî, Libâs, 18)

557. Enes (b. Mâlik)'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz."*

(T2515 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

٥٥٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ﷛ يَقُولُ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا أَنْ نَتَصَدَّقَ، فَوَافَقَ ذَلِكَ مَالاً عِنْدِى، فَقُلْتُ: الْيَوْمَ أَسْبِقُ أَبَا بَكْرٍ إِنْ سَبَقْتُهُ يَوْمًا فَجِئْتُ بِنِصْفِ مَالِى، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا أَبْقَيْتَ لِأَهْلِكَ؟" فَقُلْتُ: مِثْلَهُ. قَالَ: وَأَتَى أَبُو بَكْرٍ ﷛ بِكُلِّ مَا عِنْدَهُ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا أَبْقَيْتَ لِأَهْلِكَ؟" قَالَ: أَبْقَيْتُ لَهُمُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ. قُلْتُ: لاَ أُسَابِقُكَ إِلَى شَيْءٍ أَبَدًا.

VEFAKÂRLIK
KADİRŞİNASLIK

٥٥٩- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: أُهْدِيَ لِلنَّبِيِّ ﷺ عِنَبٌ مِنَ الطَّائِفِ. فَدَعَانِى فَقَالَ: "خُذْ هَذَا الْعُنْقُودَ فَأَبْلِغْهُ أُمَّكَ" فَأَكَلْتُهُ قَبْلَ أَنْ أُبْلِغَهُ إِيَّاهَا. فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ لَيَالٍ قَالَ لِى: "مَا فَعَلَ الْعُنْقُودُ؟ هَلْ أَبْلَغْتَهُ أُمَّكَ؟" قُلْتُ: لاَ. قَالَ فَسَمَّانِى غُدَرَ.

٥٦٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ: ...وَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ أَبَرَّ الْبِرِّ صِلَةُ الْوَلَدِ أَهْلَ وُدِّ أَبِيهِ."

٥٦١- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ..."

558. Zeyd b. Eslem'in, babasından naklettiğine göre, babası Ömer b. Hattâb'ı (ra) şöyle derken işitmiştir: "Resûlullah (sav) bir gün bize sadaka vermemizi emretti. Bu (emir) paramın olduğu bir zamana rastladı. 'Bir gün Ebû Bekir'i geçebileceksem, işte bugün geçerim!' dedim ve malımın yarısını getirdim. Resûlullah (sav), *'Ailene ne bıraktın?'* dedi. Ben de, 'Bu kadarını.' dedim. Ebû Bekir (ra), malının hepsini getirdi. Sonra Resûlullah (sav) ona da, *'Ailene ne bıraktın?'* dedi. O, 'Onlara Allah ve Resûlü'nü bıraktım.' diye cevap verdi. Bunun üzerine, 'Bundan sonra seninle hiçbir şeyde asla yarışmam!' dedim."

(D1678 Ebû Dâvûd, Zekât, 40; T3675 Tirmizî, Menâkıb, 16)

VEFAKÂRLIK
KADİRŞİNASLIK

559. Nu'mân b. Beşîr anlatıyor: "Peygamber'e (sav) Tâif'ten bir miktar üzüm hediye edilmişti. O da beni çağırarak, *'Şu salkımı al da annene götür.'* dedi. Ama ben üzümü anneme götürmeden önce yedim. Birkaç gün sonra Resûlullah bana, *'Üzüm salkımı ne oldu, onu annene ulaştırdın mı?'* diye sordu. Ben de, 'Hayır.' dedim." Nu'mân, bu olay nedeniyle Resûlullah'ın kendisini "ğuder" (vefasız) diye isimlendirdiğini söylemiştir.

(İM3368 İbn Mâce, Et'ıme, 61)

560. Abdullah b. Ömer'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İyiliklerin en güzeli, evlâdın baba dostlarını ziyaret etmesidir."*

(M6513 Müslim, Birr, 11)

561. Enes'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde her vefasızın, vefasızlığının göstergesi olarak bir sancağı olacaktır..."*

(M4536 Müslim, Cihâd ve siyer, 14)

٥٦٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا غِرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَمَا رَأَيْتُهَا، وَلَكِنْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا، وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ، ثُمَّ يُقَطِّعُهَا أَعْضَاءً، ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِى صَدَائِقِ خَدِيجَةَ، فَرُبَّمَا قُلْتُ لَهُ: كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِى الدُّنْيَا امْرَأَةٌ إِلاَّ خَدِيجَةُ، فَيَقُولُ: "إِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَتْ، وَكَانَ لِى مِنْهَا وَلَدٌ."

AHDE VEFA
SÖZE SADAKAT

٥٦٣- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: مَا خَطَبَنَا نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ إِلَّا قَالَ: "لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ، وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ."

٥٦٤- عَنْ أَبِى بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا فِى غَيْرِ كُنْهِهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ."

٥٦٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ تُمَارِ أَخَاكَ وَلاَ تُمَازِحْهُ وَلاَ تَعِدْهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفَه."

562. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: "Ben Peygamber'in (sav) eşlerinden hiçbirini, Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Oysaki ben Hatice'yi (benden önce vefat ettiği için) görmemiştim. Ancak Peygamber (sav) ondan çok bahsederdi. Bazen bir koyun keser, onu parçalara ayırır, sonra da Hatice'nin dostlarına gönderirdi. Bazen ben, 'Sanki yeryüzünde Hatice'den başka kadın yok!' diyerek serzenişte bulunurdum da Allah Resûlü, *'Hatice şöyle idi, Hatice böyle idi. Üstelik ondan benim çocuklarım var.'* derdi."

(B3818 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 20)

AHDE VEFA
SÖZE SADAKAT

563. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Allah'ın Peygamberi (sav) bize hutbe verdiği zaman mutlaka şöyle buyururdu: 'Emanete riayet etmeyenin imanı yoktur; *ahde vefa göstermeyenin ise dini yoktur.'*"

(HM12410 İbn Hanbel, III, 134)

564. Ebû Bekre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kim bir zimmiyi (antlaşmalı bir gayri müslim vatandaşı) antlaşmalıyken öldürürse Allah ona cenneti haram kılar.*"

(D2760 Ebû Dâvûd, Cihâd, 153)

565. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kardeşinle (düşmanlığa varan) tartışmaya girme, onunla (kırıcı şekilde) şakalaşma ve ona yerine getiremeyeceğin sözü verme.*"

(T1995 Tirmizî, Birr, 58)

٥٦٦- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِذَا وَعَدَ الرَّجُلُ أَخَاهُ وَمِنْ نِيَّتِهِ أَنْ يَفِيَ لَهُ فَلَمْ يَفِ وَلَمْ يَجِئْ لِلْمِيعَادِ فَلاَ إِثْمَ عَلَيْهِ."

٥٦٧- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ، أَضْمَنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ، اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ."

TEVEKKÜL
ALLAH'A GÜVENMEK

٥٦٨- حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ أَبِي قُرَّةَ السَّدُوسِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَعْقِلُهَا وَأَتَوَكَّلُ أَوْ أُطْلِقُهَا وَأَتَوَكَّلُ؟ قَالَ: "اعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ"

٥٦٩- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَوْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرُزِقْتُمْ كَمَا تُرْزَقُ الطَّيْرُ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا."

566. Zeyd b. Erkam'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kişi yerine getirme niyetiyle kardeşine bir söz verir, ancak onu yerine getiremez ve zamanında sözünü tutamazsa günahkâr olmaz.*"

(D4995 Ebû Dâvûd, Edeb, 82)

567. Ubâde b. Sâmit'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Bana kendi adınıza altı şeyin güvencesini verin, ben de size cennetin güvencesini vereyim: Konuştuğunuzda doğru söyleyin, söz verdiğinizde sözünüzü tutun, size (bir şey) emanet edildiğinde ona riayet edin, iffetinizi koruyun, gözlerinizi (bakılması yasak olandan) sakının ve ellerinizi (haramdan) çekin.*"

(HM23137 İbn Hanbel, V, 323)

TEVEKKÜL
ALLAH'A GÜVENMEK

568. Muğîre b. Ebû Kurre es-Sedûsî'nin işittiğine göre, Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: "Bir adam, 'Ey Allah'ın Resûlü! Devemi bağlayıp da mı Allah'a tevekkül edeyim, yoksa bağlamadan mı tevekkül edeyim?' diye sordu. Resûlullah (sav), *'Önce onu bağla, sonra Allah'a tevekkül et!'* buyurdu."

(T2517 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 60)

569. Ömer b. Hattâb'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Eğer siz gereği gibi Allah'a tevekkül etmiş olsaydınız, tıpkı sabahleyin kursakları boş olarak çıkıp (akşam) doymuş bir şekilde dönen kuşların rızıklandırıldığı gibi sizler de rızıklandırılırdınız."*

(T2344 Tirmizî, Zühd, 33; İM4164 İbn Mâce, Zühd, 14)

٥٧٠- حَدَّثَنِى عِمْرَانُ قَالَ: قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: "يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِى سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ." قَالُوا: وَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "هُمُ الَّذِينَ لاَ يَكْتَوُونَ وَلاَ يَسْتَرْقُونَ، وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ."

٥٧١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ فَقَالَ: بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ. قَالَ: يُقَالُ حِينَئِذٍ: هُدِيتَ وَكُفِيتَ وَوُقِيتَ..."

AFFETMEK
ÂL-İ CENABLIK

٥٧٢- عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيَّ يَقُولُ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلاَ مُتَفَحِّشًا وَلاَ صَخَّابًا فِى الْأَسْوَاقِ وَلاَ يَجْزِى بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ.

٥٧٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ فِى شَيْءٍ يُؤْتَى إِلَيْهِ حَتَّى تُنْتَهَكَ مِنْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ.

570. İmrân'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden yetmiş bin kişi hesaba çekilmeden cennete girecektir."* Orada bulunanlar, "Onlar kim ey Allah'ın Resûlü!" dediler. Hz. Peygamber, *"Onlar, (vücutlarını kızgın demirle) dağlamayanlar, üfürükçülük yapmayanlar ve Rablerine tevekkül edenlerdir."* buyurdu.

(M524 Müslim, Îmân, 371)

571. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişi evinden çıkacağı zaman, 'Bismillâh, tevekkeltü alâllâh, lâ havle velâ kuvvete illâ billâh.' (Allah'ın adıyla. Allah'a tevekkül ettim. Güç ve kuvvet sadece Allah'tandır.) dediğinde (ona) şöyle denilir: '(İşte şimdi) sana rehberlik edilir, ihtiyaçların karşılanır ve korunursun...'"*

(D5095 Ebû Dâvûd, Edeb, 102-103)

AFFETMEK
ÂL-İ CENABLIK

572. Ebû İshâk'ın işittiğine göre, Ebû Abdullah el-Cedelî şöyle demiştir: "Âişe'ye Allah Resûlü'nün (sav) ahlâkını sordum. Şöyle dedi: 'O, kötü sözlü ve çirkin ağızlı değildi. Çarşı pazarda bağırıp çağırmaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermezdi; bilakis bağışlar ve hoşgörürdü.'"

(T2016 Tirmizî, Birr, 69)

573. Hz. Âişe anlatıyor: "Allah Resûlü (sav), kendisine yapılan bir şeyden dolayı şahsî olarak kimseyi cezalandırmamıştır; ancak, Allah'ın yasaklarının çiğnenmesi durumunda Allah için ceza vermiştir."

(B6853 Buhârî, Hudûd, 42)

٥٧٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! كَمْ أَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ؟ فَصَمَتَ عَنْهُ النَبِيُّ ﷺ ، ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! كَمْ أَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ؟ قَالَ: "كُلَّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً."

٥٧٥- قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا بُنَيَّ إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِىَ لَيْسَ فِى قَلْبِكَ غِشٌّ لِأَحَدٍ فَافْعَلْ"، ثُمَّ قَالَ لِى: "يَا بُنَيَّ وَذَلِكَ مِنْ سُنَّتِى وَمَنْ أَحْيَا سُنَّتِى فَقَدْ أَحَبَّنِى وَمَنْ أَحَبَّنِى كَانَ مَعِى فِى الْجَنَّةِ."

٥٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا..."

TEVAZU ve KİBİR
TEVAZU YÜCELTİR, KİBİR ALÇALTIR

٥٧٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ" قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً. قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ: بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ."

574. Abdullah b. Ömer'in anlattığına göre, bir adam Hz. Peygamber'e (sav) gelerek, "Ey Allah'ın Resûlü! Hizmetçiyi (işlediği bir hatadan dolayı) kaç kez affedeyim?" diye sordu. Hz. Peygamber (sav) sustu. Ardından adam, "Ey Allah'ın Resûlü! Hizmetçiyi kaç kez affedeyim?" diye tekrar sordu. Resûlullah bu sefer şöyle buyurdu: *"Her gün yetmiş kere."*

(T1949 Tirmizî, Birr, 31; D5164 Ebû Dâvûd, Edeb, 123-124)

575. Enes b. Mâlik anlatıyor: "Resûlullah (sav) bana dedi ki, *'Evlâdım! Eğer kalbinde hiç kimseye karşı hile olmadan sabaha ve akşama erişmeyi başarabilirsen bunu yap. İşte bu benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimi yaşatırsa beni sevmiş olur, kim de beni severse cennette benimle birlikte olur.'*"

(T2678 Tirmizî, İlim, 16)

576. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Allah, affeden bir kulunun ancak şerefini artırır..."*

(M6592 Müslim, Birr, 69)

TEVAZU ve KİBİR
TEVAZU YÜCELTİR, KİBİR ALÇALTIR

577. Abdullah b. Mes'ûd'un anlattığına göre, bir gün Hz. Peygamber (sav), *"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez."* buyurdu. Bunu duyan bir adam, "Ama insan elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasından hoşlanır!" deyince, Allah Resûlü, *"Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir ise hakikati inkâr etmek ve insanları küçük görmektir."* buyurdu.

(M265 Müslim, Îmân, 147)

٥٧٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ."

٥٧٩- عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ أَخِى بَنِى مُجَاشِعٍ قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ خَطِيبًا فَقَالَ: وَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لاَ يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلاَ يَبْغِى أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ."

٥٨٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"...بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ..."

CESARET ve KORKU
İNSANDAKİ İKİ FITRÎ DUYGU

٥٨١- عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "شَرُّ مَا فِى رَجُلٍ شُحٌّ هَالِعٌ وَجُبْنٌ خَالِعٌ."

٥٨٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ، وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ."

578. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Allah için tevazu gösteren kişiyi Allah ancak yüceltir."*

(M6592 Müslim, Birr, 69)

579. Mücâşioğulları'nın kardeşi İyâz b. Hımâr anlatıyor: "Resûlullah (sav) bir gün hutbe vermek üzere aramızda ayağa kalktı ve şöyle buyurdu: *'Allah bana, mütevazı olup birbirinize karşı övünmemenizi ve birbirinize karşı haddi aşan davranışlarda bulunmamanızı vahyetti.'*"

(M7210 Müslim, Cennet, 64)

580. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Müslüman kardeşini küçük görmesi, kişiye kötülük olarak yeter..."*

(M6541 Müslim, Birr, 32)

CESARET ve KORKU
İNSANDAKİ İKİ FITRÎ DUYGU

581. Abdülazîz b. Mervân'ın naklettiğine göre, Ebû Hüreyre, Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işitmiştir: "Bir kişide bulunan (huy) ların en kötüsü, aşırı cimrilik *ve şiddetli korkaklıktır."*

(D2511 Ebû Dâvûd, Cihâd, 21)

582. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım."*

(N5478 Nesâî, İstiâze, 25)

٥٨٣- عَنْ أَبِى النَّضْرِ، عَنْ كِتَابِ رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِى أَوْفَى، فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، حِينَ سَارَ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ، يُخْبِرُهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، كَانَ فِى بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِى لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ، يَنْتَظِرُ حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ قَامَ فِيهِمْ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ."

٥٨٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ، وَأَجْوَدَ النَّاسِ، وَأَشْجَعَ النَّاسِ، وَلَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَانْطَلَقَ النَّاسُ قِبَلَ الصَّوْتِ، فَاسْتَقْبَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ سَبَقَ النَّاسَ إِلَى الصَّوْتِ...

KARDEŞLİK HUKUKU
MÜMİNLER KARDEŞTİRLER

٥٨٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "...حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ."

٥٨٦- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ."

583. Ebu'n-Nadr, Eslem kabilesinden ve Hz. Peygamber'in (sav) ashâbından olan Abdullah b. Ebû Evfâ isimli bir kişinin, Harûrîler (Hâricîler) üzerine sefere çıktığında Ömer b. Ubeydullah'a yazdığı mektupta şunu naklettiğini anlatıyor: "Resûlullah (sav) düşmanla karşılaştığı bir gün, güneş (batıya) meyledene kadar bekledi ve ashâbının arasında ayağa kalkarak şöyle buyurdu: *"Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin. Allah'tan, bela ve musibetlerden uzak kalmayı (afiyet) isteyin. Fakat düşmanla karşılaştığınız zaman da sabredin. Ve bilin ki cennet kılıçların gölgeleri altındadır."*

(M4542 Müslim, Cihâd ve siyer, 20)

584. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) insanların en iyisi, en cömerdi ve cesuru idi. Bir gece Medine halkı (yüksek bir ses duyarak) korkmuştu. İnsanlar sesin geldiği yöne doğru gittiler. Herkesten önce sesi araştırmaya giden ve geri dönmekte olan Hz. Peygamber (sav) onları karşıladı..."

(B6033 Buhârî, Edeb, 39)

KARDEŞLİK HUKUKU
MÜMİNLER KARDEŞTİRLER

585. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Müslüman kardeşini küçük görmesi kişiye kötülük olarak yeter."*

(D4882 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

586. Enes'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biri, kendisi için istediğini (Müslüman) kardeşi için de istemedikçe (gerçek anlamda) iman etmiş olamaz."*

(B13 Buhârî, Îmân,7)

٥٨٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا نَفَّسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ سَتَرَ عَلَى مُسْلِمٍ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللَّهُ فِى عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِى عَوْنِ أَخِيهِ."

٥٨٨- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِى تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى."

٥٨٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلاَ تَحَسَّسُوا، وَلاَ تَجَسَّسُوا، وَلاَ تَنَافَسُوا، وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَكُونُوا، عِبَادَ اللَّهِ! إِخْوَانًا."

ARABULUCULUK
KARDEŞLERİN ARASINI BULMAK

٥٩٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَال: "لاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ."

587. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim bir Müslüman'ın dünya sıkıntılarından bir sıkıntıyı giderirse, Allah da onun kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim darda kalan bir kimsenin işini kolaylaştırırsa, Allah da dünya ve âhirette onun işlerini kolaylaştırır. Kim bir Müslüman'ın ayıbını örterse, Allah da dünya ve âhirette onun ayıplarını örter. Kul, kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allah da onun yardımcısı olur."*

(D4946 Ebû Dâvûd, Edeb, 60)

588. Nu'mân b. Beşîr'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminler, birbirlerini sevmede, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer."*

(M6586 Müslim, Birr, 66)

589. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zandan sakının! Zira zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin sözlerine kulak kabartmayın. Birbirinizin özel hâllerini araştırmayın. Birbirinizle üstünlük yarışı içine girmeyin. Birbirinize haset etmeyin. Birbirinize kin beslemeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun!"*

(M6536 Müslim, Birr, 28)

ARABULUCULUK
KARDEŞLERİN ARASINI BULMAK

590. Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birbirinizden nefret etmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları, kardeş olun. Bir Müslüman'ın din kardeşiyle üç günden fazla küs durması helâl olmaz!"*

(B6076 Buhârî, Edeb, 62)

٥٩١- عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ: قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: "إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ الْحَالِقَةُ."

٥٩٢- عَنْ أَبِى أَيُّوبَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثٍ، يَلْتَقِيَانِ فَيَصُدُّ هَذَا، وَيَصُدُّ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِى يَبْدَأُ بِالسَّلاَمِ."

٥٩٣- عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أُمِّهِ أُمِّ كُلْثُومٍ بِنْتِ عُقْبَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُول: "لَيْسَ بِالْكَاذِبِ مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ خَيْرًا، أَوْ نَمَى خَيْرًا."

٥٩٤- عَنْ أَبِى خِرَاشٍ السُّلَمِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفْكِ دَمِهِ."

SÖZÜN BÜYÜSÜ
SÖZ ETİĞİ VE ESTETİĞİ

٥٩٥- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: جَاءَ رَجُلاَنِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا."

591. Ebu'd-Derdâ'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), *"Size oruç, namaz ve sadakadan daha faziletli olan şeyi bildireyim mi?"* diye sordu. Sahâbe, "Elbette ey Allah'ın Resûlü." dediler. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: *"İki kişinin arasını düzeltmektir. İki kişinin arasını bozmak ise (imanı) kökünden kazır."*

(D4919 Ebû Dâvûd, Edeb, 50; T2509 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 56)

592. Ebû Eyyûb'tan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir Müslüman'ın din kardeşine üç günden fazla küs durması, (ve bu şekilde) karşılaştıklarında birbirlerinden yüz çevirmeleri helâl olmaz. Bunların en hayırlısı, önce selâm verendir."*

(B6237 Buhârî, İsti'zân, 9)

593. Humeyd b. Abdurrahman, annesi Ümmü Gülsüm b. Ukbe'den nakllediyor: "Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittim: *'İyi şeyler söyleyerek iyi sözler taşıyarak (küs) insanların arasını bulmaya çalışan kimse yalancı sayılmaz.'*"

(T1938 Tirmizî, Birr, 26)

594. Ebû Hırâş es-Sülemî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman kardeşine bir sene küs duran kimse, onun kanını dökmüş gibi (vebalde)dir."*

(D4915 Ebû Dâvûd, Edeb, 47; HM18100 İbn Hanbel, IV, 219)

SÖZÜN BÜYÜSÜ
SÖZ ETİĞİ VE ESTETİĞİ

595. Zeyd b. Eslem, İbn Ömer'i (ra) şöyle derken işittiğini nakleder: Doğu'dan iki kişi geldi ve birer konuşma yaptı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav): *"Bazı sözler büyüleyicidir."* buyurdu.

(B5146 Buhârî, Nikâh, 48)

٥٩٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:"... أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ..."

٥٩٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ..."

٥٩٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ..."

SÖZ SÖYLEMEK SORUMLULUKTUR

٥٩٩- عَنْ أَبِى مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْإِسْلاَمِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ."

٦٠٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ..."

596. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bana sözün özü verildi..."*

(M1167 Müslim, Mesâcid, 5; B2977 Buhârî, Cihâd, 122)

597. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Hoş/güzel söz sadakadır..."*

(B2989 Buhârî, Cihâd, 128; M2335 Müslim, Zekât, 56)

598. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin ya da sussun..."*

(B6475 Buhârî, Rikâk, 23; M173 Müslim, Îmân, 74)

SÖZ SÖYLEMEK SORUMLULUKTUR

599. Ebû Musa (ra) anlatıyor: "Ey Allah'ın Resûlü, hangi Müslüman daha faziletlidir?" diye sordular. Resûlullah (sav), *"Dilinden ve elinden (gelecek kötülükler konusunda) Müslümanların güven içinde oldukları kimse!"* buyurdu.

(B11 Buhârî, Îmân, 5; M163 Müslim, Îmân, 66)

600. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin ya da sussun."*

(M173 Müslim, Îmân, 74; B6018 Buhârî, Edeb, 31)

٦٠١- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: جَالَسْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ مَرَّةٍ، فَكَانَ أَصْحَابُهُ يَتَنَاشَدُونَ الشِّعْرَ وَيَتَذَاكَرُونَ أَشْيَاءَ مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ، وَهُوَ سَاكِتٌ فَرُبَّمَا تَبَسَّمَ مَعَهُمْ.

٦٠٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ تُمَارِ أَخَاكَ وَلاَ تُمَازِحْهُ وَلاَ تَعِدْهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفَهُ."

DOĞRU SÖZLÜ OLMAK
HER ZAMAN DOĞRU KONUŞMAK

٦٠٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ يَجْتَمِعُ الْإِيمَانُ وَالْكُفْرُ فِي قَلْبِ امْرِئٍ، وَلَا يَجْتَمِعُ الصِّدْقُ وَالْكَذِبُ جَمِيعًا، وَلَا تَجْتَمِعُ الْخِيَانَةُ وَالْأَمَانَةُ جَمِيعًا."

٦٠٤- عَنْ أَبِي الْحَوْرَاءِ السَّعْدِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ مَا حَفِظْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: "دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لاَ يَرِيبُكَ، فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ وَإِنَّ الْكَذِبَ رِيبَةٌ."

٦٠٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ."

601. Câbir b. Semüre şöyle demiştir: "Ben Peygamber'in (sav) meclisinde yüzden fazla kere bulundum. Onun ashâbı (mescitte oturup) şiirler okur, câhiliye devrinde olan bazı işlerden söz ederlerdi. O, konuşulanları sessiz bir biçimde dinler, zaman zaman da onlarla birlikte gülümserdi."

(T2850 Tirmizî, Edeb, 70)

602. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kardeşinle (düşmanlığa varan) tartışmaya girme, onunla (kırıcı şekilde) şakalaşma ve ona yerine getiremeyeceğin sözü verme."*

(T1995 Tirmizî, Birr, 58)

DOĞRU SÖZLÜ OLMAK
HER ZAMAN DOĞRU KONUŞMAK

603. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir arada bulunmaz."*

(HM8577 İbn Hanbel, II, 349)

604. Ebu'l-Havrâ' es-Sa'dî anlatıyor: "Hasan b. Ali'ye, 'Resûlullah'tan (sav) ne öğrendin?' diye sordum. Dedi ki, 'Resûlullah'tan (sav) şunu öğrendim: *Seni şüphelendireni bırak, şüphelendirmeyene bak. Çünkü doğruluk kalbin (tereddütsüz biçimde) huzura ermesidir. Yalan ise şüpheden ibarettir.*'"

(T2518 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 60)

605. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her duyduğunu söylemesi kişiye yalan olarak yeter!"*

(D4992 Ebû Dâvûd, Edeb, 80)

٦٠٦- عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَسِيدٍ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "كَبُرَتْ خِيَانَةً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ وَأَنْتَ لَهُ بِهِ كَاذِبٌ."

٦٠٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِى إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِى إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِى إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِى إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا."

MÜSAMAHA
HOŞGÖRÜ

٦٠٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: ...فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ :... "إِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ."

٦٠٩- عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيَّ يَقُولُ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلاَ مُتَفَحِّشًا وَلاَ صَخَّابًا فِى الْأَسْوَاقِ وَلاَ يَجْزِى بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ.

606. Süfyân b. Esîd el-Hadramî, Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittiğini nakletmiştir: *"Bir konuda seni tasdik ettiği (sana inandığı) hâlde kardeşine yalan söylemen ne kadar büyük bir ihanettir!"*

(D4971 Ebû Dâvûd, Edeb, 71)

607. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında 'doğru/sıddîk' olarak tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan (insanı) kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında 'yalancı/kezzâb' olarak tescillenir."*

(M6639 Müslim, Birr, 105)

MÜSAMAHA
HOŞGÖRÜ

608. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, ... Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: ... "Siz kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, zorlaştırıcı olarak değil."

(T147 Tirmizî, Tahâret, 112)

609. Ebû İshâk'ın işittiğine göre, Ebû Abdullah el-Cedelî şunları anlatmıştır: "Âişe'ye Allah Resûlü'nün (sav) ahlâkını sordum. Şöyle dedi: 'O, kaba ve çirkin söz ve davranışlarda bulunmaz, çarşı pazarda insanlarla uluorta münakaşaya girmez, kötülüğe kötülükle karşılık vermez, bilakis bağışlayıcı ve hoşgörülü davranırdı.'"

(T2016 Tirmizî, Birr, 69)

٦١٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اسْمَحْ يُسْمَحْ لَكَ."

٦١١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ سَمْحَ الْبَيْعِ سَمْحَ الشِّرَاءِ سَمْحَ الْقَضَاءِ."

RIFK
ALLAH HER İŞTE ZARAFETİ SEVER

٦١٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلاَ اللَّعَّانِ وَلاَ الْفَاحِشِ وَلاَ الْبَذِىءِ."

٦١٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ."

٦١٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:"الْمُسْتَبَّانِ مَا قَالاَ، فَعَلَى الْبَادِئِ، مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ."

610. İbn Abbâs'ın (ra) rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hoş gör ki, hoş görülesin."*

(HM2233 İbn Hanbel, I, 249)

611. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, satışın, alışın ve borç ödemenin müsamahalı olanını sever."*

(T1319 Tirmizî, Büyû', 75)

RIFK
ALLAH HER İŞTE ZARAFETİ SEVER

612. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, ırza, namusa dil uzatan, lânet eden, çirkin işler yapan, edepsiz konuşan kimse değildir."*

(T1977 Tirmizî, Birr, 48; HM3839 İbn Hanbel, I, 405)

613. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman'a sövmek fâsıklık (alâmeti), onunla savaşmak ise küfür (alâmeti) dür."*

(B6044 Buhârî, Edeb, 44)

614. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birbirine söven iki kişinin günahı, mazlum olan haddi aşmadıkça ilk sövene aittir."*

(M6591 Müslim, Birr, 68)

٦١٥- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ :"لاَ تَسُبُّوا الأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا."

GIYBET ve KOĞUCULUK
KARDEŞ ETİ YEMEK GİBİ

٦١٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: "أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ؟ قَالُوا: اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: "ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ" قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِى أَخِى مَا أَقُولُ؟ قَالَ: "إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ، فَقَدِ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ، فَقَدْ بَهَتَّهُ."

٦١٧- عَنْ أَبِى بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ: لاَ تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلاَ تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللّٰهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ يَتَّبِعِ اللّٰهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِى بَيْتِهِ."

٦١٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ:"كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ."

615. Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ölülere sövmeyin. Çünkü onlar, önden göndermiş olduklarının (amellerinin) karşılıklarına ulaşmışlardır."*

(B1393 Buhârî, Cenâiz, 97)

GIYBET ve KOĞUCULUK
KARDEŞ ETİ YEMEK GİBİ

616. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah (sav), *'Gıybet nedir biliyor musunuz?'* diye sordu. Sahâbe, 'Allah ve Resûlü daha iyi bilir!' karşılığını verdiler. Resûlullah, *'Kardeşini hoşlanmadığı bir şey ile anmandır.'* buyurdu. 'Ya kardeşimde o söylediğim durum varsa ne dersin?' diye sorulunca Resûlullah, *'Söylediğin şey eğer onda varsa gıybet etmişsindir. Şayet yoksa ona iftira etmiş olursun.'* buyurdu."

(M6593 Müslim, Birr, 70)

617. Ebû Berze el-Eslemî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onu evinde (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) bile rezil eder."*

(D4880 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

618. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişiye günah olarak her duyduğunu söylemesi yeter."*

(D4992 Ebû Dâvûd, Edeb, 80)

٦١٩- عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدَ الْبَنَاتِ، وَمَنْعًا وَهَاتِ. وَكَرِهَ لَكُمْ ثَلاَثًا قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ."

٦٢٠- فَقَالَ حُذَيْفَةُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ."

DALKAVUKLUK
ÇIKAR İÇİN YAPILAN YÜZSÜZLÜK

٦٢١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نَحْثُوَ فِى أَفْوَاهِ الْمَدَّاحِينَ التُّرَابَ.

٦٢٢- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَثْنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: "وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ أَخِيكَ –ثَلاَثًا– مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا لاَ مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ: أَحْسِبُ فُلاَنًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلاَ أُزَكِّى عَلَى اللَّهِ أَحَدًا، إِنْ كَانَ يَعْلَمُ."

619. Mugîre b. Şu'be'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz Yüce Allah, annelere hürmetsizlik etmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi ve üzerine düşeni yapmamayı, hak etmediğini istemeyi size haram kılmıştır. Sizin için üç şeyi de çirkin görmüştür: Dedikodu, malı zayi etmek ve anlamsız çok soru sormak!"*

(M4483 Müslim, Akdiye, 12)

620. Huzeyfe'nin işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(İnsanlar arasında) laf taşıyan kişi cennete giremez."*

(B6056 Buhârî, Edeb, 50; M290 Müslim, Îmân, 168)

DALKAVUKLUK
ÇIKAR İÇİN YAPILAN YÜZSÜZLÜK

621. Ebû Hüreyre şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), (dalkavukluğu âdet hâline getiren) övücülerin ağızlarına toprak saçmamızı (onlara engel olmamızı) emretti."

(T2394 Tirmizî, Zühd, 54; M7505 Müslim, Zühd, 68)

622. Abdurrahman b. Ebû Bekre'nin, babasından naklettiğine göre, bir adam Hz. Peygamber'in (sav) yanında bir kimseyi övdü. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) ona üç defa, *"Yazıklar olsun sana! Kardeşinin boynunu kestin."* dedi. Sonra da şöyle buyurdu: *"Sizden birisi illâ bir kimseyi methedecekse, 'Gördüğüm kadarıyla filâncanın şöyle olduğunu sanıyorum. Ameline göre onu hesaba çekecek ise Allah'tır. Allah'ın karşısında hiç kimseyi temize çıkarıp aklayamam.' desin. Bunu da o kimsenin hâlini öyle biliyorsa söylesin!"*

(B6162 Buhârî, Edeb, 95)

٦٢٣- عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِيَّاكُمْ وَالتَّمَادُحَ، فَإِنَّهُ الذَّبْحُ."

ALAY ETMEK

BELKİ DE ALAY EDİLEN DAHA HAYIRLIDIR!

٦٢٤- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا أُحِبُّ أَنِّى حَكَيْتُ أَحَدًا وَأَنَّ لِى كَذَا وَكَذَا."

٦٢٥- عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تُظْهِرِ الشَّمَاتَةَ لأَخِيكَ فَيَرْحَمُهُ اللَّهُ وَيَبْتَلِيك."

٦٢٦- عَنْ عَائِشَةَ... قَالَتْ: فَقُلْتُ: "يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ صَفِيَّةَ امْرَأَةٌ" وَقَالَتْ بِيَدِهَا هَكَذَا كَأَنَّهَا تَعْنِى قَصِيرَةً. فَقَالَ: "لَقَدْ مَزَجْتِ بِكَلِمَةٍ لَوْ مُزِجَ بِهَا مَاءُ الْبَحْرِ لَمُزِجَ."

٦٢٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ..."

623. Muâviye'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birbirinizi (aşırı şekilde) övmekten sakının. Çünkü bu, (bir nevi) öldürmektir."*

(İM3743 İbn Mâce, Edeb, 36; HM16962 İbn Hanbel, IV, 93)

ALAY ETMEK
BELKİ DE ALAY EDİLEN DAHA HAYIRLIDIR!

624. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Karşılığında bana dünyayı verseler bile, kimsenin taklidini yapmam; bundan asla hoşlanmam."

(T2503 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 51)

625. Vâsile b. Eska'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kardeşinin başına gelen bir şeye sevinip gülme. Sonra Allah ona merhamet edip seni (o şeyle) imtihan eder."*

(T2506 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 54)

626. Hz. Âişe anlatıyor: "(Bir seferinde boyunun kısa oluşunu kastederek Hz. Peygamber'e) 'Ey Allah'ın Resûlü! Safiyye şöyle bir kadındır.' dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *'Öyle bir söz ettin ki; o söz, şayet denize karışmış olsaydı denizin suyunu bile bozardı.'*"

(T2502 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 51)

627. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Müslüman kardeşini küçük görmesi, kişiye kötülük olarak yeter..."*

(M6541 Müslim, Birr, 32)

İFTİRA
DİL İLE İŞLENEN CİNAYET

٦٢٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ." قَالُوا: "يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ" قَالَ: "الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِى حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلِّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلاَتِ."

٦٢٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ اسْتِطَالَةَ الْمَرْءِ فِى عِرْضِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ..."

٦٣٠- وَاثِلَةَ بْنَ الأَسْقَعِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْفِرَى أَنْ يَدَّعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوْ يُرِيَ عَيْنَهُ مَا لَمْ تَرَ، أَوْ يَقُولَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَمْ يَقُلْ."

٦٣١- عَنْ أَبِى ذَرٍّ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ يَرْمِى رَجُلٌ رَجُلاً بِالْفُسُوقِ، وَلاَ يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ، إِلاَّ ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ."

İFTİRA
DİL İLE İŞLENEN CİNAYET

628. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), *"Yedi helâk ediciden sakının!"* buyurdu. Sahâbîler, "Yâ Resûlallah! Bunlar nelerdir?" diye sordular. Resûlullah şöyle cevap verdi: *"Allah'a şirk koşmak, büyü yapmak, Allah'ın haram kıldığı bir canı haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak ve zinadan uzak duran, hiçbir şeyden haberi olmayan mümin kadınlara zina isnad etmektir."*

(B6857 Buhârî, Hudûd, 44; M262 Müslim, Îmân, 145)

629. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişinin haksız yere bir Müslüman'ın şeref ve namusuna dil uzatması, büyük günahların en büyüklerindendir..."*

(D4877 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

630. Vâsile b. Eska'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Üç şey) iftiranın en büyüklerindendir: Kişinin kendisini babasından başkasına nispet etmesi, rüyasında görmediği bir şeyin kendisine rüyada gösterildiğini iddia etmesi, Resûlullah'ın söylemediği bir şeyi ona nispet etmesi."*

(B3509 Buhârî, Menâkıb, 5)

631. Ebû Zerr'in (ra) işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiç kimse başka bir kimseyi fâsıklıkla suçlamasın ve onu küfürle itham etmesin. Eğer itham ettiği kimse dediği gibi değilse, bu sıfatlar muhakkak itham edene döner."*

(B6045 Buhârî, Edeb, 44)

HÜSN-İ ZAN ve SÛ-İ ZAN
ZANNIN ÇOĞU GÜNAHTIR

٦٣٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلاَ تَحَسَّسُوا وَلاَ تَجَسَّسُوا وَلاَ تَنَافَسُوا وَلاَ تَحَاسَدُوا وَلاَ تَبَاغَضُوا وَلاَ تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا."

٦٣٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ حُسْنِ الْعِبَادَةِ."

٦٣٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: "أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِى."

٦٣٥- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الأَنْصَارِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ مَوْتِهِ بِثَلاَثَةِ أَيَّامٍ يَقُولُ: "لاَ يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ إِلاَّ وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ."

HÜSN-İ ZAN ve SÛ-İ ZAN
ZANNIN ÇOĞU GÜNAHTIR

632. Ebû Hüreyre'den Resûlullah'ın (sav) şöyle dediği nakledilmiştir: *"Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin konuştuğuna kulak kabartmayın, birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizle üstünlük yarışına girmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize kin beslemeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun!"*

(M6536 Müslim, Birr, 28)

633. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Allah hakkında) hüsn-i zan beslemek, (onun af ve mağfiretini ummak) güzel bir ibadettir/ibadetin güzelliğindendir."*

(HM9269 İbn Hanbel, II, 407; D4993 Ebû Dâvûd, Edeb, 81)

634. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah şöyle buyurur: 'Kulum benim hakkımda nasıl düşünüyorsa ben öyleyim. Ve bana dua ettiğinde ben onunla beraberim.'"*

(M6829 Müslim, Zikir, 19)

635. Câbir b. Abdullah el-Ensârî şöyle demiştir: "Ben Resûlullah'ı (sav) ölümünden üç gün önce şöyle derken işittim: *'Hepiniz mutlaka Yüce Allah'a hüsn-i zan besleyerek (sizi affedeceğini umarak) can verin.'*"

(M7231 Müslim, Cennet, 82)

TECESSÜS
KALBİ KEMİREN KURT

٦٣٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:"... مَنِ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ صُبَّ فِى أُذُنِهِ الآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ..."

٦٣٧- قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَأْثُرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلاَ تَجَسَّسُوا، وَلاَ تَحَسَّسُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا إِخْوَانًا."

٦٣٨- عَنْ أَبِى بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الإِيمَانُ قَلْبَهُ لاَ تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلاَ تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِى بَيْتِهِ."

٦٣٩- عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:"إِنَّكَ إِنِ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ" أَوْ "كِدْتَ أَنْ تُفْسِدَهُمْ."

TECESSÜS
KALBİ KEMİREN KURT

636. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "...Kim istemedikleri ya da ısrarla kaçındıkları hâlde bir grubun konuşmalarına kulak kabartırsa, *kıyamet günü kulağına kurşun dökülür...*"

(B7042 Buhârî, Ta'bîr, 45; D5024 Ebû Dâvûd, Edeb, 88)

637. Ebû Hüreyre'nin naklettiği bir hadisinde Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizin konuştuklarına kulak kabartmayın, birbirinize kin beslemeyin. Kardeşler olun!"*

(B5143 Buhârî, Nikâh, 46)

638. Ebû Berze el-Eslemî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onu evinde (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) bile rezil eder."*

(D4880 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

639. Muâviye'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanların gizli hâllerini araştırırsan ya aralarına fesat sokmuş olursun ya da aralarında neredeyse fesat çıkmasına sebep olursun."*

(D4888 Ebû Dâvûd, Edeb, 37)

٦٤٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَسْتُرُ عَبْدٌ عَبْدًا فِى الدُّنْيَا إِلاَّ سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

VESVESE
ŞEYTANIN TELKİNİ

٦٤١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً، فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَإِيعَادٌ بِالشَّرِّ وَتَكْذِيبٌ بِالْحَقِّ، وَأَمَّا لَمَّةُ الْمَلَكِ فَإِيعَادٌ بِالْخَيْرِ وَتَصْدِيقٌ بِالْحَقِّ، فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنَ اللَّهِ فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ الْأُخْرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ [الرَّجِيمِ]."

٦٤٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلُوهُ: إِنَّا نَجِدُ فِى أَنْفُسِنَا مَا يَتَعَاظَمُ أَحَدُنَا أَنْ يَتَكَلَّمَ بِهِ، قَالَ: "أَوَقَدْ وَجَدْتُمُوهُ؟" قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: "ذَاكَ صَرِيحُ الْإِيمَانِ."

٦٤٣- قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "يَأْتِى الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ؟ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَلْيَنْتَهِ."

640. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kul/kişi bir başka kişinin/kulu(n ayıbını) dünyada örterse, Allah da kıyamet günü onu(n ayıbını) örter."*

(M6595 Müslim, Birr, 72; HM9033 İbn Hanbel, II, 389)

VESVESE
ŞEYTANIN TELKİNİ

641. Abdullah b. Mes'ûd'un naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*İnsanoğluna şeytan da melek de yaklaşır. Şeytanın yaklaşması, kötülüğe götürmek ve hakkı yalanlatmaktır. Meleğin yaklaşması ise onu hayra götürmek ve ona hakkı doğrulatmaktır. Kim (vicdanında) bunu (hayra yönelmeyi) bulursa bunun Allah'tan olduğunu bilsin ve Allah'a hamdetsin. Kim de içinde diğerini (şeytanın vesvesesini) bulursa taşlanmış ve kovulmuş şeytandan Allah'a sığınsın!*"

(T2988 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 2)

642. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Hz. Peygamber'in (sav) ashâbından bazıları gelerek, 'İçimizden bazen söylemeyi bile büyük (bir günah) saydığımız şeyler (vesveseler) geçiyor.' dediler. Hz. Peygamber, '*Hepiniz aynı şeyleri hissediyor musunuz?*' buyurdu. Onlar da cevaben, 'Evet.' dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav), 'İşte bu apaçık imandır.' buyurdu.

(M340 Müslim, Îmân, 209)

643. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Sizden herhangi birinize şeytan gelir ve 'Şunu böyle kim yarattı? (Şunu) böyle kim yarattı?' en sonunda, 'Rabbini kim yarattı?' diye sorar(ak sürekli vesvese verir). İşbu raddeye gelince o kişi derhâl (şeytandan) Allah'a sığınsın ve (vesvesesine) hemen son versin!*"

(B3276 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 11)

٦٤٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِى مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ يَتَكَلَّمُوا -أَوْ يَعْمَلُوا بِهِ-."

٦٤٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِذَا هَمَّ عَبْدِى بِسَيِّئَةٍ فَلاَ تَكْتُبُوهَا عَلَيْهِ، فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا سَيِّئَةً، وَإِذَا هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا فَاكْتُبُوهَا حَسَنَةً، فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا عَشْرًا."

ALDATMAK
BİZİ ALDATAN, BİZDEN DEĞİLDİR

٦٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "... وَمَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا."

٦٤٧- عَنْ أَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ خِبٌّ وَلاَ مَنَّانٌ وَلاَ بَخِيلٌ."

644. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Allah, dilleri ile söylemedikçe –yahut fiiliyata dökmedikçe– ümmetimi, gönüllerinden geçirdikleri şeylerden dolayı hoşgörür (hesaba çekmez).*"

(M331 Müslim, Îmân, 201)

645. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Yüce Allah şöyle buyurur: 'Kulum bir kötülük yapmayı gönlünden geçirirse onu hemen aleyhine yazmayın! Eğer o kötülüğü yaparsa o zaman onu bir günah olarak yazın. Ama bir iyilik yapmayı gönlünden geçirir de yapamazsa onu bir sevap olarak yazın. Şayet o iyiliği yaparsa bunu on kat yazın!'*"

(M334 Müslim, Îmân, 203)

ALDATMAK
BİZİ ALDATAN, BİZDEN DEĞİLDİR

646. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bizi aldatan, bizden değildir."*

(M283 Müslim, Îmân, 164)

647. Ebû Bekir es-Sıddîk'ın rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Arabozuculuk yapan, yaptığı iyiliği başa kakan ve cimri olan kimse cennete giremez."*

(T1963 Tirmizî, Birr, 41)

٦٤٨- عَنِ الْحَسَنِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ زِيَادٍ عَادَ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ فِى مَرَضِهِ الَّذِى مَاتَ فِيهِ. فَقَالَ لَهُ مَعْقِلٌ: إِنِّى مُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَرْعَاهُ اللَّهُ رَعِيَّةً، فَلَمْ يَحُطْهَا بِنَصِيحَةٍ، ﴿إِلاَّ﴾ لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ."

٦٤٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ."

٦٥٠- قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا بُنَيَّ إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِيَ لَيْسَ فِى قَلْبِكَ غِشٌّ لِأَحَدٍ فَافْعَلْ، يَا بُنَيَّ وَذَلِكَ مِنْ سُنَّتِى وَمَنْ أَحْيَا سُنَّتِى فَقَدْ أَحَبَّنِى وَمَنْ أَحَبَّنِى كَانَ مَعِى فِى الْجَنَّةِ."

İSRAF

ALLAH İSRAF EDENLERİ SEVMEZ!

٦٥١- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَسْأَلُهُ عَنِ الْوُضُوءِ فَأَرَاهُ الْوُضُوءَ ثَلاَثًا ثَلاَثًا ثُمَّ قَالَ: "هَكَذَا الْوُضُوءُ فَمَنْ زَادَ عَلَى هَذَا فَقَدْ أَسَاءَ وَتَعَدَّى وَظَلَمَ."

648. Hasan(-ı Basrî) tarafından rivayet edildiğine göre, (Basra Emîri) Ubeydullah b. Ziyâd ölüm döşeğinde yatmakta olan Ma'kıl b. Yesâr'ı ziyarete gider. Ma'kıl ona der ki, "Sana Resûlullah'tan (sav) duyduğum bir hadisi söyleyeyim. Peygamber'i (sav) şöyle derken işittim: *"Allah'ın kendisine yöneticilik verip de yönettiği kimseleri sadakat ve samimiyetle koruyup gözetmeyen kimse, cennetin kokusunu alamaz."*

(B7150 Buhârî, Ahkâm, 8)

649. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, aynı delikten iki defa sokulmaz."*

(B6133 Buhârî, Edeb, 83)

650. Enes b. Mâlik diyor ki, "Resûlullah (sav) bana şöyle buyurdu: *'Yavrucuğum! Kalbinde herhangi birine karşı bir aldatma (samimiyetsizlik) bulunmadan sabahlayabilecek ya da akşamlayabileceksen, bunu yap! Yavrucuğum! İşte bu benim sünnetimdendir. Kim benim sünnetimi yaşatırsa, beni sevmiş demektir. Kim de beni severse, cennette benimle birlikte olur.'*"

(T2678 Tirmizî, İlim, 16)

İSRAF

ALLAH İSRAF EDENLERİ SEVMEZ!

651. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, bir bedevî abdest hakkında sorular sormak üzere Hz. Peygamber'e (sav) gelmişti. Peygamberimiz azalarını üçer kere yıkayarak abdesti ona göstermiş ve şöyle buyurmuştu: *"İşte abdest böyle alınır. Kim bundan daha fazlasını yaparsa hatalı davranmış, haddini aşmış ve zulmetmiş olur."*

(N140 Nesâî, Tahâret, 105)

٦٥٢- عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّ بِسَعْدٍ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَقَالَ: "مَا هَذَا السَّرَفُ؟" فَقَالَ: "أَفِى الْوُضُوءِ إِسْرَافٌ؟" قَالَ: "نَعَمْ، وَإِنْ كُنْتَ عَلَى نَهَرٍ جَارٍ."

٦٥٣- عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدَ الْبَنَاتِ، وَمَنْعَ وَهَاتِ، وَ كَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ."

٦٥٤- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُوا وَتَصَدَّقُوا وَالْبَسُوا فِى غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلاَ مَخِيلَةٍ."

٦٥٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ."

BENCİLLİK
İNSANI KÜÇÜLTEN HASTALIK

٦٥٦- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنَ الْخَيْرِ."

652. Abdullah b. Amr anlatıyor: Bir gün Sa'd (b. Ebû Vakkâs) abdest alırken Resûlullah (sav) onun yanına uğramıştı. *"Bu ne israf?"* buyurdu. Sa'd, "Abdestte de mi israf olur?" diye sorunca, Resûlullah (sav), *"Evet, akan bir nehirde(n) bile (abdest alıyor) olsan (israf olur)."* diye cevap verdi.

(İM425 İbn Mâce, Tahâret, 48)

653. Muğîre b. Şu'be'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, annelere hürmetsizlik etmeyi, kız çocukları diri diri gömmeyi ve (vermeniz gereken şeyleri) vermeyip (hakkınız olmayan şeyleri) almayı size haram kılmıştır. Dedikodu etmeyi, (anlamsız) çok soru sormayı ve malı israf etmeyi ise sizin için hoş karşılamamıştır."*

(B2408 Buhârî, İstikrâz, 19)

654. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kibre düşmeden ve israfa kaçmadan (dilediğiniz gibi) yiyin, sadaka verin/harcayın ve giyinin!"*

(N2560 Nesâî, Zekât, 66)

655. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İki nimet vardır ki insanların çoğu onlar(ı değerlendirme) hususunda aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit."*

(B6412 Buhârî, Rikâk, 1)

BENCİLLİK
İNSANI KÜÇÜLTEN HASTALIK

656. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Muhammed'in canı elinde olan (Allah)a yemin ederim ki bir kişi hayır namına kendisi için istediğini, Müslüman kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz.*"

(N5020 Nesâî, Îmân, 19)

٦٥٧- عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ "أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ، كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَاعِفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لأَبَرَّهُ، أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ."

٦٥٨- عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "شَرُّ مَا فِى رَجُلٍ شُحٌّ هَالِعٌ وَجُبْنٌ خَالِعٌ."

٦٥٩- عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...لاَ يَؤُمُّ رَجُلٌ قَوْمًا فَيَخُصَّ نَفْسَهُ بِالدُّعَاءِ دُونَهُمْ فَإِنْ فَعَلَ فَقَدْ خَانَهُمْ."

İLTİMAS
ADAM KAYIRMA

٦٦٠- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَقِيمُوا حُدُودَ اللَّهِ فِى الْقَرِيبِ وَالْبَعِيدِ وَلاَ تَأْخُذْكُمْ فِى اللَّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ."

657. Hârise b. Vehb el-Huzâî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Size cennetlikleri bildireyim mi? Her alçakgönüllü, zayıf kimsedir. Şayet o Allah adına yemin etse, Allah onu yemininde haklı çıkarır. Size cehennemlikleri haber vereyim mi? Kaba, bencil ve büyüklük taslayan herkes.*"

(B6071 Buhârî, Edeb, 61; M7187 Müslim, Cennet, 46)

658. Abdülazîz b. Mervân şöyle diyor: "Ebû Hüreyre'den işittiğime göre, o, Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu duymuş: '*İnsanda bulunan huyların en kötüsü, aşırı cimrilik ve şiddetli korkaklıktır.*'"

(D2511 Ebû Dâvûd, Cihâd, 21; HM8246 İbn Hanbel, II, 320)

659. Sevbân'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "... *Bir topluluğa imam olan kimse sadece kendisi için dua edip de onlara dua etmezlik yapmasın. Böyle yaptığı takdirde onlara ihanet etmiş olur.*"

(D90 Ebû Dâvûd, Tahâret, 43)

İLTİMAS
ADAM KAYIRMA

660. Ubâde b. Sâmit'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Allah'ın hadlerini (kanunî cezaları, size) yakın olan ve uzak olan herkese uygulayın. Sakın hiçbir kınayanın kınaması sizi Allah(ın hükmünü uygulama) hususunda alıkoymasın!*"

(İM2540 İbn Mâce, Hudûd, 3)

٦٦١- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ ... قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاخْتَطَبَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَإِنِّى وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا."

٦٦٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ.." قَالَ: "كَيْفَ إِضَاعَتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ!" قَالَ: "إِذَا أُسْنِدَ الأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ."

İSTİSMAR
DİNÎ ve İNSANÎ DEĞERLERİ ŞAHSÎ ÇIKARLARA ALET ETMEK

٦٦٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ، قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ."

٦٦٤- عَنْ سَهْلِ ابْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِبَعِيرٍ قَدْ لَحِقَ ظَهْرُهُ بِبَطْنِهِ فَقَالَ: "اتَّقُوا اللَّهَ فِى هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوهَا وَكُلُوهَا صَالِحَةً."

661. Peygamber Efendimizin (sav) eşi Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, (Kureyş kabilesinden bir grup insan, hırsızlık yapan Fâtıma adlı bir kadını affetmesi için aracı olduklarında) ... Resûlullah (sav) ayağa kalkarak hutbe okudu ve Allah'a gerektiği gibi senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: *"Sizden önceki insanların helâk olmalarının sebebi, aralarında ileri gelen (zengin) kimseler hırsızlık yapınca suçun cezasını vermeyip zayıf (ve fakir) kimseler hırsızlık yapınca ceza uygulamalarıdır. Bu canı bu tende tutan (Allah)a yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsa, onun da elini keserdim!"*

(M4411 Müslim, Hudûd, 9)

662. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav), (bir bedevînin kıyametin ne zaman kopacağını sorması üzerine) şöyle buyurdu: *"Emanet zayi edildiği vakit kıyameti bekle!"* Bunun üzerine bedevî, "Emanetin zayi edilmesi nasıl olur yâ Resûlallah?" diye sorunca, Hz. Peygamber, *"Yönetim, ehli olmayan kimseye verildiğinde kıyameti bekle."* buyurdu.

(B6496 Buhârî, Rikâk, 35)

İSTİSMAR
DİNÎ ve İNSANÎ DEĞERLERİ ŞAHSÎ ÇIKARLARA ALET ETMEK

663. Abdullah b. Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İşçiye, ücretini teri kurumadan önce verin."*

(İM2443 İbn Mâce, Rühûn, 4)

664. Sehl b. Hanzaliyye'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) (açlıktan) karnı sırtına yapışmış bir deveye rastladı ve şöyle dedi: *"Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkun! Binmeye elverişli iken onlara binin; yenmeye elverişli iken onları (kesin ve) yiyin."*

(D2548 Ebû Dâvûd, Cihâd, 44)

٦٦٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمُحِلَّ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ.

٦٦٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﵁ قَالَ: إِنَّهُ لَيَمْنَعُنِى أَنْ أُحَدِّثَكُمْ حَدِيثًا كَثِيرًا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ تَعَمَّدَ عَلَيَّ كَذِبًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ."

٦٦٧- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ الْخَثْعَمِيَّةِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "...بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتِلُ الدُّنْيَا بِالدِّينِ... بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ هَوًى يُضِلُّهُ..."

MÂLÂYÂNÎ
FAYDASIZ SÖZLER, LÜZUMSUZ İŞLER

٦٦٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ..."

٦٦٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مِنْ حُسْنِ إِسْلاَمِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لاَ يَعْنِيهِ."

665. Abdullah b. Mes'ûd şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), hülle yapan kişiye de kendisi için hülle yapılan kişiye de Allah'ın rahmetinden uzak kalması için beddua etti."

(T1120 Tirmizî, Nikâh, 28)

666. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Beni size çok hadis rivayet etmekten alıkoyan şey Allah Resûlü'nün (sav) şu sözüdür: *'Her kim benim adıma bilerek yalan söylerse, cehennemdeki yerine hazırlansın.'*"

(M3 Müslim, Mukaddime, 2)

667. Esmâ bnt. Umeys el-Has'amiyye'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Dini dünyaya alet eden insan ne kötüdür! ... Arzu ve isteklerinin kendisini saptırdığı insan ne kötüdür!"...*

(T2448 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 17)

MÂLÂYÂNÎ
FAYDASIZ SÖZLER, LÜZUMSUZ İŞLER

668. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Müslüman, dilinden ve elinden diğer Müslümanların *güvende olduğu kimsedir..."*

(B10 Buhârî, Îmân, 4; M162 Müslim, Îmân, 65)

669. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mâlâyânîyi (faydasız söz ve lüzumsuz işleri) terk etmesi, kişinin iyi Müslüman oluşundandır."*

(T2317 Tirmizî, Zühd, 11; MU1638 Muvatta', Hüsnü'l-hulk, 1)

٦٧٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ..."

٦٧١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ."

HASET
İYİLİĞİ TÜKETEN ATEŞ

٦٧٢- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِى اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِى الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهْوَ يَقْضِى بِهَا وَيُعَلِّمُهَا."

٦٧٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ."

٦٧٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...لاَ يَجْتَمِعَانِ فِى قَلْبِ عَبْدٍ: الْإِيمَانُ وَالْحَسَدُ."

670. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'a ve âhiret gününe inanan kişi, ya hayır söylesin ya da sussun..."*

(M173 Müslim, Îmân, 74)

671. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İki nimet vardır ki insanların çoğu onlar(ı değerlendirme) hususunda aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit."*

(B6412 Buhârî, Rikâk, 1; T2304 Tirmizî, Zühd, 1)

HASET
İYİLİĞİ TÜKETEN ATEŞ

672. İbn Mes'ûd'un (ra) işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ancak iki kişiye gıpta edilir. Bunlar, Allah'ın kendisine verdiği malı hak yolunda harcayan kimse ile Allah'ın kendisine verdiği (ilim ve) hikmete göre karar veren ve onu başkalarına öğreten kimsedir."*

(B1409 Buhârî, Zekât, 5)

673. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hasetten sakının. Çünkü ateşin odunu yakıp tükettiği gibi haset de iyi amelleri yakar, bitirir."*

(D4903 Ebû Dâvûd, Edeb, 44; İM4210 İbn Mâce, Zühd, 22)

674. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bir insanın kalbinde iman ile haset bir arada bulunmaz."*

(N3111 Nesâî, Cihâd, 8)

٦٧٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ فِى الْمَالِ وَالْخَلْقِ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ مِمَّنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ."

٦٧٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا..."

İHANET
NİFAK ALÂMETİ

٦٧٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلاَثٌ، إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ."

٦٧٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ وَلاَ تَخُنْ مَنْ خَانَكَ."

٦٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْإِيمَانُ قَيَّدَ الْفَتْكَ لاَ يَفْتِكُ مُؤْمِنٌ."

675. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Şayet) biriniz, mali imkânlar bakımından ve bedenen kendisinden daha iyi durumda olanlara (imrenip) bakacak olursa; bir de (bu yönlerden) kendisinden daha kötü durumda olanlara baksın!"*

(B6490 Buhârî, Rikâk, 30; M7428 Müslim, Zühd, 8)

676. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birbirinize kin beslemeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeşler olun!.."*

(B6076 Buhârî, Edeb, 62; M6526 Müslim, Birr, 23)

İHANET
NİFAK ALÂMETİ

677. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Münafığın alâmeti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler, kendisine bir şey emanet edildiğinde ihanet eder, söz verdiği zaman sözünde durmaz.*"

(B2749 Buhârî, Vesâyâ, 8; M211 Müslim, Îmân, 107)

678. Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sana bir şey emanet eden kişiye emanetini (hakkıyla koruyarak) iade et. Sana hainlik edene sen hainlik etme."*

(T1264 Tirmizî, Büyû', 38; D3535 Ebû Dâvûd, Büyû', İcâre, 79)

679. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*İman, (kendisine güvence verilen bir kimseyi) ihanet ederek öldürmeyi engeller. Mümin (emanet verilen kimseyi) aldatarak öldürmez.*"

(D2769 Ebû Dâvûd, Cihâd, 157)

٦٨٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لاَ يَخُونُهُ وَلاَ يَكْذِبُهُ وَلاَ يَخْذُلُهُ..."

RİYA
GÖSTERİŞ

٦٨١- عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "...وَمَنْ قَامَ بِرَجُلٍ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُومُ بِهِ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَرِيَاءٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

٦٨٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللَّهُ بِهِ."

٦٨٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

٦٨٤- عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى..."

680. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona hainlik yapmaz, ona yalan söylemez, onu zor durumda yüzüstü bırakmaz...*"

(T1927 Tirmizî, Birr, 18)

RİYA
GÖSTERİŞ

681. el-Müstevrid (b. Şeddâd b. Amr)'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "...Kim, görsünler ve duysunlar diye bir kişiyi yüceltirse Allah da kıyamet günü onun gösteriş ve insanlara duyurma niyetini ortaya çıkarır."

(D4881 Ebû Dâvûd, Edeb, 35; DM2776 Dârimî, Rikâk, 35)

682. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav): "*Kim (işlediği hayrı şöhret için) insanlara duyurursa, Allah onun (gizli işlerini) duyurur. Kim de (herhangi bir hayrı) gösterişçe yaparsa, Allah da onun gösterişçiliğini meydana çıkarır.*" buyurdu.

(B6499 Buhârî, Rikâk, 36; M7476 Müslim, Zühd, 47)

683. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah sizin dış görünüşlerinize ve mallarınıza bakmaz, bilakis kalplerinize ve amellerinize bakar."*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

684. Alkame b. Vakkâs el-Leysî, Ömer b. Hattâb'ı şöyle derken dinlemiştir: Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Ameller ancak niyetlere göre değer kazanır. Herkes niyet ettiği şeyin karşılığını alacaktır..."*

(D2201 Ebû Dâvûd, Talâk, 10-11; B1 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1)

٦٨٥- حَدَّثنَا أَبُو مُوسَى الأَشْعَرِيُّ ﷺ قَالَ: قَالَ أَعْرَابِيٌّ لِلنَّبِيِّ ﷺ :الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ، وَيُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ، مَنْ فِى سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ: "مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهْوَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ."

٦٨٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: حَجَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رَحْلٍ رَثٍّ، وَقَطِيفَةٍ تُسَاوِى أَرْبَعَةَ دَرَاهِمَ، أَوْ لاَ تُسَاوِى. ثُمَّ قَالَ: "اللَّهُمَّ حِجَّةٌ لاَ رِيَاءَ فِيهَا وَلاَ سُمْعَةَ."

KÖTÜLÜK
ŞERRİN DİĞER ADI

٦٨٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِى يَأْتِى هَؤُلاَءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلاَءِ بِوَجْهٍ."

٦٨٨- عَنْ نَوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ قَالَ أَقَمْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْمَدِينَةِ سَنَةً... فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِى نَفْسِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ."

685. Ebû Musa el-Eş'arî (ra) anlatıyor: "Bir bedevî Hz. Peygamber'e (sav) şöyle sordu: 'Bir adam var, ganimet elde etmek için savaşıyor, bir adam da kahramanlığı duyulsun diye, bir diğeri de görülsün diye savaşıyor. Bunlardan hangisi Allah yolundadır?' Allah Resûlü ona, *'Kim Allah'ın kelimesini (mesajını) yüceltmek için savaşırsa işte o Allah yolundadır.'* buyurdu."

(B3126 Buhârî, Farzu'l-humus, 10)

686. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, bineğinin üzerinde eski bir eyer ve dört dirhem edip etmeyeceği meşkük bir kadife örtü üstünde (mütevazı bir şekilde) hacceden Hz. Peygamber (sav) şöyle dua etmişti: *"Allah'ım! riyasız ve gösterişsiz bir hac eyle."*

(İM2890 İbn Mâce, Menâsik, 4)

KÖTÜLÜK
ŞERRİN DİĞER ADI

687. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birilerine bir yüzle, birilerine de başka bir yüzle gelen ikiyüzlü kişi, insanların en kötülerindendir."*

(M6630 Müslim, Birr, 98)

688. Nevvâs b. Sem'ân anlatıyor: "Resûlullah (sav) ile birlikte Medine'de bir sene kaldım... Ona iyiliğin ve kötülüğün ne anlama geldiğini sordum. Resûlullah (sav) şöyle cevap verdi: *'İyilik güzel ahlâktır. Kötülük ise vicdanını rahatsız eden ve insanların bilmesini istemediğin şeydir.'*"

(M6517 Müslim, Birr, 15)

٦٨٩- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اِتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ. وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا. وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ."

٦٩٠- عَنْ شُتَيْرِ بْنِ شَكَلٍ عَنْ أَبِيهِ شَكَلِ بْنِ حُمَيْدٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ: "يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِى تَعَوُّذًا أَتَعَوَّذُ بِهِ." قَالَ: فَأَخَذَ بِكَفِّى، فَقَالَ: "قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِى، وَمِنْ شَرِّ بَصَرِى، وَمِنْ شَرِّ لِسَانِى، وَمِنْ شَرِّ قَلْبِى، وَمِنْ شَرِّ مَنِيِّى."

ZULÜM
EN BÜYÜK GÜNAH

٦٩١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ..."

٦٩٢- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا." فَقَالَ رَجُلٌ: "يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْصُرُهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا، أَفَرَأَيْتَ إِذَا كَانَ ظَالِمًا كَيْفَ أَنْصُرُهُ؟" قَالَ: "تَحْجُزُهُ أَوْ تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ، فَإِنَّ ذَلِكَ نَصْرُهُ."

689. Ebû Zerr'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) ona şöyle buyurmuştur: *"Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlâka uygun biçimde davran!"*

(T1987 Tirmizî, Birr, 55)

690. Şüteyr'in babası Şekel b. Humeyd anlatıyor: Hz. Peygamber'in (sav) yanına gittim ve "Yâ Resûlallah, bana bir (sığınma) dua(sı) öğretsen de o duayı okuyarak Allah'a sığınsam." dedim. Bunun üzerine Allah Resûlü elimden tutarak şu duayı tavsiye buyurdu: *'Allah'ım! Kulağımın, gözümün, dilimin, kalbimin ve cinsel organımın kötülüğünden sana sığınırım.'*"

(T3492 Tirmizî, Deavât, 74)

ZULÜM
EN BÜYÜK GÜNAH

691. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. *Ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz ve onu hor görmez...*"

(M6541 Müslim, Birr, 32)

692. Enes'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Zalim de olsa mazlum da olsa kardeşine yardım et."* Bunun üzerine birisi, "Ey Allah'ın Resûlü! Eğer mazlum ise yardım ederim, ancak zalimse ona nasıl yardım edeceğim?" dedi. Resûlullah buyurdu ki, *"Onu zulümden uzaklaştırırsın veya onun zulmüne engel olursun. İşte bu ona yapacağın yardımdır."*

(B6952 Buhârî, İkrâh, 7)

٦٩٣- عَنْ أَبِى بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ: ... وَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا ظَالِمًا فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ."

٦٩٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: "...وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ."

٦٩٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

DÜNYA ve ÂHİRET

BİZE DÜNYADA İYİLİK VER, ÂHİRETTE DE İYİLİK VER!

٦٩٦- سَأَلَ قَتَادَةُ أَنَسًا: أَيُّ دَعْوَةٍ كَانَ يَدْعُو بِهَا النَّبِيُّ ﷺ أَكْثَرَ؟ قَالَ: كَانَ أَكْثَرُ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا يَقُولُ: "اللَّهُمَّ آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ."

٦٩٧- عَنْ عُرْوَةَ ...فَلَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عُثْمَانَ فَقَالَ: "يَا عُثْمَانُ إِنَّ الرَّهْبَانِيَّةَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْنَا..."

693. Hz. Ebû Bekir es-Sıddîk'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar bir zalimi görürler de onun zulmüne engel olmazlarsa, Allah'ın onları genel bir azaba uğratması kaçınılmazdır."*

(T3057 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 5; D4338 Ebû Dâvûd, Melâhim, 17)

694. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Muâz b. Cebel'i Yemen'e gönderirken şöyle buyurmuştur: *"...Mazlumun bedduasından sakın. Çünkü onunla Allah arasında perde yoktur."*

(B1496 Buhârî, Zekât, 63; M121 Müslim, Îmân, 29)

695. Abdullah b. Ömer'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zulüm, (zalim için) kıyamet gününde zifiri karanlıklardır."*

(B2447 Buhârî, Mezâlim, 8; M6577 Müslim, Birr, 57)

DÜNYA ve ÂHİRET

BİZE DÜNYADA İYİLİK VER, ÂHİRETTE DE İYİLİK VER!

696. Katâde, Enes (b. Mâlik)'e, "Hz. Peygamber'in (sav) en çok ettiği dua hangisiydi?" diye sordu. Enes şöyle cevap verdi: "(Allah Resûlü) en çok şöyle diyerek dua ederdi: *'Allah'ım, bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru!'*"

(M6840 Müslim, Zikir, 26)

697. Urve'den rivayet edildiğine göre, (Osman b. Maz'ûn'un, kendisini ibadete adadığı için eşini ihmal ettiğini Hz. Âişe'den işiten)... Resûlullah (sav) Osman ile karşılaştı ve ona şöyle dedi: *"Ey Osman! Biz* (Müslümanlara) ruhbanlık emredilmedi..."

(HM26418 İbn Hanbel, VI, 226)

٦٩٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "مَنْ كَانَتِ الْآخِرَةُ هَمَّهُ جَعَلَ اللّٰهُ غِنَاهُ فِى قَلْبِهِ وَجَمَعَ لَهُ شَمْلَهُ وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ، وَمَنْ كَانَتِ الدُّنْيَا هَمَّهُ جَعَلَ اللّٰهُ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَفَرَّقَ عَلَيْهِ شَمْلَهُ وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ مَا قُدِّرَ لَهُ."

٦٩٩- حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ: سَمِعْتُ مُسْتَوْرِدًا أَخَا بَنِى فِهْرٍ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "وَاللّٰهِ! مَا الدُّنْيَا فِى الْآخِرَةِ إِلاَّ مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ هَذِهِ –وَأَشَارَ يَحْيَى بِالسَّبَّابَةِ– فِى الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ ﴿أَحَدُكُمْ﴾ بِمَ يَرْجِعُ؟

٧٠٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا، الْمُؤْمِنُ الَّذِى يَهُمُّ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَأَمْرِ آخِرَتِهِ."

DÜNYEVÎLEŞME ve TAMAHKÂRLIK
GEÇİCİ OLANA GÖNÜL BAĞLAMAK

٧٠١- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لاَبْتَغَى وَادِيًا ثَالِثًا وَلاَ يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلاَّ التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلَى مَنْ تَابَ."

٧٠٢- عَنْ أَنَسِ بنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : "يَكْبَرُ ابْنُ آدَمَ، وَيَكْبَرُ مَعَهُ اثْنَانِ: حُبُّ الْمَالِ، وَطُولُ الْعُمُرِ."

698. Enes b. Mâlik'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kimin kaygısı âhiret olursa Allah onun zenginliğini kalbine yerleştirir, iki yakasını bir araya getirir ve dünya zelil bir şekilde ona gelir. Kimin kaygısı da dünya olursa Allah onun fakirliğini iki gözü arasına koyar ve onun iki yakasını bir araya getirmez; kendisine de ancak onun için takdir edilen dünyalık ne ise o gelir."*

(T2465 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 30)

699. Kays, Fihroğulları'ndan Müstevrid (b. Şeddâd)'ı şöyle derken işitmiştir: "Allah Resûlü (sav) buyurdu ki, *'Vallahi, âhiretin yanında dünya(nın konumu), ancak birinizin şu (işaret) parmağını denize daldırması gibidir; (parmağının) ne (kadar su) ile döneceğine bir baksın!'*"

(M7197 Müslim, Cennet, 55)

700. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kaygısı en büyük insan, dünya ve âhiret işlerine önem veren mümin insandır."*

(İM2143 İbn Mâce, Ticâret, 2)

DÜNYEVÎLEŞME ve TAMAHKÂRLIK
GEÇİCİ OLANA GÖNÜL BAĞLAMAK

701. Enes'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Âdemoğlunun iki vadi dolusu malı olsa üçüncü bir vadi daha arzu eder. Âdemoğlunun karnını ancak toprak doldurur. Allah tevbe eden kimsenin tevbesini kabul eder."*

(M2415 Müslim, Zekât, 116)

702. Enes b. Mâlik'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Âdemoğlu büyürken beraberinde şu iki şey de büyür: Mal sevgisi ve uzun ömür (dileği)."*

(B6421 Buhârî, Rikâk, 5)

٧٠٣- عَنْ كَعْبِ بْنِ عِيَاضٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً وَفِتْنَةُ أُمَّتِى الْمَالُ."

٧٠٤- عَنْ مُطَرِّفٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَقْرَأُ ﴿أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ قَالَ: "يَقُولُ ابْنُ آدَمَ: مَالِى، مَالِى قَالَ: وَهَلْ لَكَ، يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلاَّ مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ، أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ، أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ؟"

٧٠٥- أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَانِى، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِى، ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِى، ثُمَّ قَالَ: "يَا حَكِيمُ! إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ، فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ، وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ كَالَّذِى يَأْكُلُ وَلاَ يَشْبَعُ، الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى."

٧٠٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ."

703. Kâ'b b. İyâz'ın işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her ümmetin bir fitnesi (imtihan vesilesi) vardır, benim ümmetimin fitnesi ise maldır."*

(T2336 Tirmizî, Zühd, 26)

704. Mutarrif, babasının şöyle anlattığını naklediyor: "Hz. Peygamber'in (sav) yanına geldim. Bu sırada Elhâkümü't-tekâsür (Çoklukla övünmek sizi oyaladı) sûresini okuyordu. Ardından şöyle buyurdu: *'Âdemoğlu 'Malım, malım!' der. Ey âdemoğlu! Acaba yiyip tükettiğinden, giyip eskittiğinden ve sadaka verip (âhirette karşılığını almak üzere) önden gönderdiğinden başkası senin malın mıdır?'*"

(M7420 Müslim, Zühd, 3)

705. Hakîm b. Hizâm (ra) anlatıyor: "Resûlullah'tan (sav) (Huneyn ganimetlerinden) istedim, bana ondan verdi. Sonra yine istedim, yine bana verdi. Sonra tekrar istedim bu defa da verdi. Sonra şöyle buyurdu: *'Ey Hakîm! Bu dünya malı göz alıcı ve tatlıdır. Kim bu mala tamah etmeden gönül zenginliği ile sahip olursa kendisi için malı bereketlenir. Ama kim de hırs ve tamah dolu bir kalple bu malı isterse, tıpkı yiyip de doymayan kimse gibi, onun için malın bereketi kaçar. Veren el, alan elden üstündür.'*"

(B1472 Buhârî, Zekât, 50)

706. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zenginlik, mal çokluğu değil gönül tokluğudur."*

(B6446 Buhârî, Rikâk, 15; M2420 Müslim, Zekât, 120)

ÖZENTİ
KENDİNE YABANCILAŞMA

٧٠٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَسْدِلُ شَعَرَهُ، وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ. فَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ، فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ، ثُمَّ فَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ.

٧٠٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لاَ يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ."

٧٠٩- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ."

٧١٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلاَّ يُلِدَ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ وَيُشَرِّكَانِهِ."

ÖZENTİ
KENDİNE YABANCILAŞMA

707. İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) saçlarını düz bir şekilde salıverirdi, müşrikler ise ikiye ayırırlardı. Ehl-i kitap olanlar da düz bir şekilde salıverirlerdi. Resûlullah (sav) hakkında herhangi bir emir bulunmayan hususlarda Ehl-i kitaba uygun davranmayı severdi. Sonraları Resûlullah da saçını ikiye ayırdı.

(B3558 Buhârî, Menâkıb, 23)

708. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yahudiler ve Hıristiyanlar (ağarmış saç ve sakallarını) boyamazlar, onlara muhalefet edin."*

(B5899 Buhârî, Libâs, 67)

709. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim bir topluluğa benzemeye çalışırsa, o da onlardandır."*

(D4031 Ebû Dâvûd, Libâs, 4)

710. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar. Sonra ana babası onu Yahudi, Hıristiyan veya müşrik yapar."*

(M6758 Müslim, Kader, 23)

VI. BÖLÜM

SOSYAL HAYAT -I-

AİLE
İNSANIN DÜNYADAKİ CENNETİ

٧١١- عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِى وَقَّاصٍ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعُودُنِى عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِى... ثُمَّ قَالَ: "... وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِى بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلاَّ أُجِرْتَ بِهَا، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِى فِى امْرَأَتِكَ."

٧١٢- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ سَأَلُوا أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ عَنْ عَمَلِهِ فِى السِّرِّ؟ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لاَ أَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: لاَ آكُلُ اللَّحْمَ. وَقَالَ بَعْضُهُمْ: لاَ أَنَامُ عَلَى فِرَاشٍ. فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ فَقَالَ: "مَا بَالُ أَقْوَامٍ قَالُوا كَذَا وَكَذَا؟ لَكِنِّى أُصَلِّى وَأَنَامُ، وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِى فَلَيْسَ مِنِّى."

٧١٣- عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: ...سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِى أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَنَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ يُكَفِّرُهَا الصِّيَامُ وَالصَّلاَةُ وَالصَّدَقَةُ وَالأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ."

AİLE
İNSANIN DÜNYADAKİ CENNETİ

711. Âmir b. Sa'd b. Ebû Vakkâs, babasından (ra) şunları nakletmiştir: Veda Haccı senesi hastalığımın artması üzerine Resûlullah (sav) beni ziyarete geldi. (Mal varlığımı sadaka olarak dağıtmak istediğimi söyleyince) Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: "...Allah rızasını umarak ailen için yaptığın her harcamadan muhakkak ecir alırsın, eşinin ağzına koyduğun bir lokmadan bile!"

(B1295 Buhârî, Cenâiz, 36)

712. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber'in (sav) ashâbından bazı kimseler Hz. Peygamber'in (sav) eşlerine gelerek, onun yalnız başına iken yaptığı ibadetleri sordular. (Kendi ibadetlerini az görerek) birisi, "Kadınlarla evlenmeyeceğim."; birisi, "Et yemeyeceğim."; birisi de, "Yatakta uyumayacağım." dedi. (Onların bu sözleri kendisine bildirilince Resûlullah) önce Allah'a hamdedip O'nun yüceliğini dile getirdikten sonra şöyle buyurdu: *"Bazılarına ne oluyor da bu sözleri söylüyorlar? Hâlbuki ben namaz da kılarım, uyurum da; oruç da tutarım, tutmadığım da olur; kadınlarla da evlenirim. Her kim benim sünnetimden yüz çevirirse, benden değildir."*

(M3403 Müslim, Nikâh, 5)

713. Huzeyfe'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsan, ailesi, malı, nefsi, çocuğu ve komşusu ile sınanır; oruç, namaz, sadaka ve iyiliği emredip kötülükten sakındırma işte bu sınanma (esnasındaki kusurlarına) kefaret olur."*

(M7268 Müslim, Fiten, 26; B525 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 4)

٧١٤- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِى..."

٧١٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما: أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالإِمَامُ رَاعٍ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ فِى أَهْلِهِ رَاعٍ وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ فِى بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهْىَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا، وَالْخَادِمُ فِى مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ، وَهْوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ."

AİLE KURMAK
YUVA EDİNMEK

٧١٦- فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ شَبَابًا لاَ نَجِدُ شَيْئًا، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهُ ﷺ : "يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ! مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ..."

714. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanınızım..."*

(T3895 Tirmizî, Menâkıb, 63)

715. Abdullah b. Ömer'in (ra) işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hepiniz birer sorumlusunuz ve hepiniz yönettiklerinizden mesulsünüz. Devlet başkanı bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin beyi bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin hanımı da bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Hizmetçi de efendisinin malı üzerinde bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür."*

(B2409 Buhârî, İstikrâz, 20)

AİLE KURMAK
YUVA EDİNMEK

716. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: Evlenmeye imkân bulamayan gençler olarak Hz. Peygamber'in (sav) yanındaydık. Allah Resûlü (sav) bize şöyle buyurdu: "Ey genç topluluğu! Aranızdan evlenmeye gücü yetenler evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan korumak ve iffeti muhafaza etmek için en iyi yoldur..."

(B5066 Buhârî, Nikâh, 3; M3398 Müslim, Nikâh, 1)

٧١٧- عَنْ أَبِى مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ''إِذَا أَنْفقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ.''

٧١٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ''كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ.''

٧١٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ''خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ. وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِى.''

EVLENMEK
HAYATI PAYLAŞMAK

٧٢٠- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ''النِّكَاحُ مِنْ سُنَّتِى. فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِى فَلَيْسَ مِنِّى، وَتزَوَّجُوا، فَإِنِّى مُكَاثِرٌ بِكُمُ الأُمَمَ...''

٧٢١- فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ شَبَابًا لاَ نَجِدُ شَيْئًا، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهُ ﷺ : ''يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنِ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ، وَأَحْصَنُ لِلفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ.''

717. Ebû Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kişi, sevabını Allah'tan umarak ailesine harcama yaptığında, bu harcama onun için sadaka olur."*

(B55 Buhârî, Îmân, 41; M2322 Müslim, Zekât, 48)

718. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter."*

(D1692 Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

719. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olandır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanınızım."*

(İM1977 İbn Mâce, Nikâh, 50)

EVLENMEK
HAYATI PAYLAŞMAK

720. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Nikâh benim sünnetimdir. Kim benim sünnetime uygun davranmazsa benden değildir. Evlenin. Çünkü ben (kıyamet günü diğer) ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim..."

(İM1846 İbn Mâce, Nikâh, 1)

721. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: Biz Hz. Peygamber'in (sav) yanında olan ve evlenme imkânı bulamayan gençlerdik. Resûlullah (sav) bize şöyle buyurdu: *"Ey gençler! Evlenme imkânı bulanınız evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur. Evlenme imkânı bulamayan da oruç tutsun. Çünkü orucun, kişi için şehveti kesme özelliği vardır."*

(B5066 Buhârî, Nikâh, 3)

٧٢٢- عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "أَنْكِحُوا الصَّالِحِينَ وَالصَّالِحَاتِ."

٧٢٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ."

EŞ
İNSANIN ÖTEKİ YARISI

٧٢٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ... يَقُولُ: "تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ، إِنِّي مُكَاثِرٌ الْأَنْبِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

٧٢٥- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "تَخَيَّرُوا لِنُطَفِكُمْ وَانْكِحُوا الأَكْفَاءَ وَأَنْكِحُوا إِلَيْهِمْ."

٧٢٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ."

722. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İyi erkeklerle iyi kadınları (birbirleriyle) evlendirin."*

(DM2212 Dârimî, Nikâh, 10)

723. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kadınla dört şeyden dolayı evlenilir: Malı, soyu, güzelliği ve dini için. Sen dindar olanını seç. (Aksi hâlde) fakr u zarurete duçar olursun!"*

(B5090 Buhârî, Nikâh, 16)

EŞ
İNSANIN ÖTEKİ YARISI

724. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sevgi dolu, doğurgan kadınlarla evleniniz. Çünkü ben kıyamet gününde peygamberlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim."*

(HM12640 İbn Hanbel, III, 159)

725. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birlikte olacağınız eşler konusunda seçici davranın, denginizle evlenin. (Kızlarınızı da) emsalleriyle evlendirin."*

(İM1968 İbn Mâce, Nikâh, 46)

726. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kadınla dört şeyden dolayı evlenilir: Malı, soyu, güzelliği ve dini için. Sen dindar olanını seç. (Aksi hâlde) fakru zarurete duçar olursun!"*

(B5090 Buhârî, Nikâh, 16)

٧٢٧- عَنْ أَبِى حَاتِمٍ الْمُزَنِىِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَأَنْكِحُوهُ، إِلاَّ تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِى الأَرْضِ وَفَسَادٌ..."

٧٢٨- عَنْ عَلِىِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ: يَا عَلِىُّ، ثَلاَثٌ لاَ تُؤَخِّرْهَا: الصَّلاَةُ إِذَا آنَتْ، وَالْجَنَازَةُ إِذَا حَضَرَتْ، وَالأَيِّمُ إِذَا وَجَدْتَ لَهَا كُفْؤًا."

NİKÂH
AĞIR BİR SÖZLEŞME

٧٢٩- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ تُنْكَحُ الأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ، وَلاَ تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ"، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ إِذْنُهَا؟ قَالَ: "أَنْ تَسْكُتَ."

٧٣٠- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ الْجُمَحِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلاَلِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ."

727. Ebû Hâtim el-Müzenî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dinini ve ahlâkını beğendiğiniz bir kimse size (dünür olarak) geldiğinde onu (kızınızla) nikâhlayın. Böyle yapmazsanız, yeryüzünde fitne ve bozgunculuk çıkar..."*

(T1085 Tirmizî, Nikâh, 3)

728. Ali b. Ebû Tâlib'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) ona şöyle buyurmuştur: *"Ey Ali! Üç şeyi geciktirme: Vakti geldiğinde namazı (kılmayı), hazır olduğunda cenazeyi (defnetmeyi), dengini bulduğun zaman eşi olmayan kadını (evlendirmeyi)."*

(T171 Tirmizî, Salât, 13; T1075 Tirmizî, Cenâiz, 73)

NİKÂH
AĞIR BİR SÖZLEŞME

729. Ebû Hüreyre'nin anlattığına göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kendi onayı alınmadıkça dul kadınla, kendisinden izin alınmadıkça da bakire kız ile nikâh yapılmaz."* Oradaki sahâbîler, "Yâ Resûlallah! Bakire bir kızın izni nasıl olur?" diye sordular. O (sav) da, *"Sessiz kalmasıyla."* buyurdu.

(B5136 Buhârî, Nikâh, 42)

730. Muhammed b. Hâtıb el-Cumahî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Haram olan (ilişki) ile helâl olan (nikâh) arasındaki ayırıcı özellik, def çalmak ve şarkı söylemek suretiyle duyurmaktır."*

(T1088 Tirmizî, Nikâh, 6)

٧٣١- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ أَحَقَّ الشَّرْطِ أَنْ يُوفَى بِهِ، مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ."

٧٣٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَمْ يُرَ لِلْمُتَحَابَّيْنِ مِثْلَ النِّكَاحِ."

GERÇEK NİKÂH
SAĞLAM YUVA İÇİN

٧٣٣- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: أَخْبَرَنِى عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ: ...فَلَمَّا بُعِثَ مُحَمَّدٌ ﷺ بِالْحَقِّ هَدَمَ نِكَاحَ الْجَاهِلِيَّةِ كُلَّهُ إِلاَّ نِكَاحَ النَّاسِ الْيَوْمَ.

٧٣٤- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ شِغَارَ فِى الإِسْلاَمِ."

٧٣٥- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ يَوْمَ خَيْبَرَ...

731. Ukbe b. Âmir'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz, şartların yerine getirilmeye en lâyık olanı, kadınları kendinize helâl kıldığınız (mehir) şartıdır."*

(M3472 Müslim, Nikâh, 63)

732. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birbirini seven (çiftlerin birleşmesi) için nikâh(tan daha iyi bir çözüm) yoktur."*

(İM1847 İbn Mâce, Nikâh, 1)

GERÇEK NİKÂH
SAĞLAM YUVA İÇİN

733. İbn Şihâb diyor ki, "Urve b. Zübeyr, Peygamber'in (sav) eşi (olan teyzesi) Âişe'nin kendisine şöyle anlattığını bana nakletti: '...Muhammed (sav) hak (olan din) ile gönderilince, insanların bugün uyguladıkları nikâh dışındaki bütün câhiliye nikâhlarını iptal etti.'"

(B5127 Buhârî, Nikâh, 37; D2272 Ebû Dâvûd, Talâk, 32-33)

734. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslâm'da şiğâr (nikâhı) yoktur."*

(M3468 Müslim, Nikâh, 60)

735. Ali b. Ebû Tâlib'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), Hayber günü kadınlarla mut'a (nikâhı) ile evlenmeyi yasakladı.

(M5005 Müslim, Sayd, 22; B5115 Buhârî, Nikâh, 32)

٧٣٦- حَدَّثَنِى الرَّبِيعُ بْنُ سَبْرَةَ الْجُهَنِيُّ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنِّى قَدْ كُنْتُ أَذِنْتُ لَكُمْ فِى الِاسْتِمْتَاعِ مِنَ النِّسَاءِ، وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ ذَلِكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُنَّ شَيْءٌ فَلْيُخَلِّ سَبِيلَهُ، وَلاَ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا."

DÜĞÜN
EVLİLİK MERASİMİ

٧٣٧- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ الْجُمَحِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلاَلِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ."

٧٣٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاجْعَلُوهُ فِى الْمَسَاجِدِ، وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالدُّفُوفِ."

٧٣٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْوَلِيمَةُ أَوَّلَ يَوْمٍ حَقٌّ. وَالثَّانِى مَعْرُوفٌ. وَالثَّالِثُ رِيَاءٌ وَسُمْعَةٌ."

736. Rebî' b. Sebre el-Cühenî'nin, babasından naklettiğine göre, babası yanında bulunduğu bir esnada Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştu: *"Ey insanlar, kadınlarla mut'a nikâhı yapmanız konusunda size izin vermiştim. Ama Allah bunu kıyamet gününe kadar haram kılmıştır. Kimin yanında mut'a ile nikâhlanan kadınlardan biri varsa ona izin versin. Ve onlara verdiğiniz hiçbir şeyi de geri almayın."*

(M3422 Müslim, Nikâh, 21)

DÜĞÜN
EVLİLİK MERASİMİ

737. Muhammed b. Hâtıb el-Cumahî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Haram olan (ilişki) ile helâl olan (nikâh) arasındaki ayırıcı özellik, def çalmak ve şarkı söylemek (suretiyle duyurmaktır)."*

(T1088 Tirmizî, Nikâh, 6)

738. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bu nikâhı ilân edin, onu (topluma açık olan) mescitlerde yapın ve onda def çalın."*

(T1089 Tirmizî, Nikâh, 6)

739. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İlk gün velîme (düğün yemeği) vermek yerinde ve olması gereken bir iştir. İkinci gün (vermek) âdettendir. Üçüncü gün (vermek ise) riya ve gösteriştir."*

(İM1915 İbn Mâce, Nikâh, 25)

٧٤٠- قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ﵁ : ...فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ : "أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ."

٧٤١- عَنْ أَبِى مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "فُكُّوا الْعَانِيَ، وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ، وَعُودُوا الْمَرِيضَ."

AİLE MAHREMİYETİ
ÖZEL ALAN

٧٤٢- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْأَمَانَةِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الرَّجُلَ يُفْضِى إِلَى امْرَأَتِهِ وَتُفْضِى إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا."

٧٤٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلاَ تَحَسَّسُوا وَلاَ تَجَسَّسُوا، وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَلاَ تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا."

740. Abdurrahman b. Avf'tan (ra) nakledildiğine göre, (evlendiğini öğrendiği zaman) Hz. Peygamber (sav) kendisine şöyle buyurmuştur: *"Bir koyun keserek de olsa düğün yemeği ver!"*

(B2048 Buhârî, Büyû', 1)

741. Ebû Musa'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Esiri özgürlüğüne kavuşturun, davet edene icabet edin, hastayı ziyaret edin."*

(B5174 Buhârî, Nikâh, 72)

AİLE MAHREMİYETİ
ÖZEL ALAN

742. Abdurrahman b. Sa'd, Ebû Saîd el-Hudrî'den şunları işittiğini naklediyor: "Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *'Kişinin eşiyle birlikte olduktan sonra onun sırrını ifşa etmesi, kıyamet gününde Allah katında (sorumluluğu) en büyük olan emanetlerdendir.'*"

(M3543 Müslim, Nikâh, 124; D4870 Ebû Dâvûd, Edeb, 32)

743. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin konuştuğuna kulak kabartmayın, birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizle üstünlük yarışına girmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize kin beslemeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun!"*

(B6064 Buhârî, Edeb, 57; M6536 Müslim, Birr, 28)

٧٤٤- عَنْ ثَوْبَانَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَحِلُّ لِامْرِئٍ أَنْ يَنْظُرَ فِى جَوْفِ بَيْتِ امْرِئٍ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ، فَإِنْ نَظَرَ فَقَدْ دَخَلَ..."

٧٤٥- عَنْ أَبِى بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الإِيمَانُ قَلْبَهُ لاَ تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلاَ تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِى بَيْتِهِ."

٧٤٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "...وَمَنِ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ صُبَّ فِى أُذُنِهِ الْآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ..."

EŞLER ARASI ÖZEL HAYAT
EN MAHREM BİRLİKTELİK

٧٤٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ، إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ، قَالَ: بِاسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ! جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ؛ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا، فَإِنَّهُ، إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِى ذَلِكَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا."

744. Sevbân'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiç kimsenin izinsiz olarak bir başkasının evinin içine bakması helâl değildir. Eğer bakarsa (eve) girmiş demektir..."*

(T357 Tirmizî, Salât, 148; HM22779 İbn Hanbel, V, 280)

745. Ebû Berze el-Eslemî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onu evinde bile (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) rezil eder."*

(D4880 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

746. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Kim bundan hoşlanmadıkları ya da kendisinden uzaklaştıkları hâlde bir grubun konuşmalarına kulak kabartırsa, kıyamet günü kulağına kurşun dökülür..."*

(B7042 Buhârî, Ta'bîr, 45)

EŞLER ARASI ÖZEL HAYAT
EN MAHREM BİRLİKTELİK

747. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse eşiyle cinsel ilişkiye girmek istediği zaman, 'Bismillâh (Allah'ın adıyla), Allah'ım! Şeytanı bizden uzaklaştır ve şeytanı bize vereceğin çocuktan da uzaklaştır.' der ve bu ilişkide onlara bir çocuk takdir edilirse, şeytan o çocuğa zarar veremez."

(M3533 Müslim, Nikâh, 116)

٧٤٨- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الأَمَانَةِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الرَّجُلَ يُفْضِى إِلَى امْرَأَتِهِ وَتُفْضِى إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا."

٧٤٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِى الَّذِى يَأْتِى امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ قَالَ: "يَتَصَدَّقُ بِدِينَارٍ أَوْ نِصْفِ دِينَارٍ."

٧٥٠- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ، ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ، فَلْيَتَوَضَّأْ."

ÇOCUK
SEVGİ ve ŞEFKAT MEYVESİ

٧٥١- عَنْ أَبِى مُوسَى قَالَ: وُلِدَ لِى غُلاَمٌ، فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَسَمَّاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَّكَهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ...

٧٥٢- عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ."

748. Abdurrahman b. Sa'd, Ebû Saîd el-Hudrî'den şunları işittiğini nakledİyor: "Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *'Kişinin eşiyle birlikte olduktan sonra onun sırrını ifşa etmesi, kıyamet gününde Allah katında (sorumluluğu) en büyük olan emanetlerdendir.'*"

(M3543 Müslim, Nikâh, 124)

749. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), özel hâlinde iken hanımıyla cinsel ilişkide bulunan kimse hakkında şöyle buyurmuştur: *"O kişi bir dinar (4, 25 gr. altın) veya yarım dinar sadaka vermelidir."*

(D264 Ebû Dâvûd, Tahâret, 105)

750. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz eşi ile cinsel ilişkiye girdikten sonra tekrar ilişkiye girmek isterse (ikisi arasında) abdest alsın."*

(M707 Müslim, Hayız, 27)

ÇOCUK
SEVGİ ve ŞEFKAT MEYVESİ

751. Ebû Musa anlatıyor: "Bir oğlum oldu. Onu Peygamber'e (sav) getirdim. Adını İbrâhim koydu ve bir hurmayı ezip yumuşatarak ağzına verdi. Daha sonra (hayırlı ve) bereketli olsun diye dua edip çocuğu bana geri verdi..."

(B6198 Buhârî, Edeb, 109)

752. Ebu'd-Derdâ'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak ki siz kıyamet günü isimlerinizle ve babalarınızın isimleriyle çağırılacaksınız. O hâlde (çocuklarınıza) güzel isimler koyun."*

(D4948 Ebû Dâvûd, Edeb, 61)

٧٥٣- عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى رَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَذَّنَ فِى أُذُنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ –حِينَ وَلَدَتْهُ فَاطِمَةُ– بِالصَّلاَةِ.

٧٥٤- حَدَّثَنَا سَلْمَانُ بْنُ عَامِرٍ الضَّبِّيُّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَعَ الْغُلاَمِ عَقِيقَةٌ، فَأَهْرِيقُوا عَنْهُ دَمًا وَأَمِيطُوا عَنْهُ الأَذَى."

٧٥٥- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طَالِبٍ قَالَ: عَقَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْحَسَنِ بِشَاةٍ وَقَالَ: "يَا فَاطِمَةُ احْلِقِى رَأْسَهُ وَتَصَدَّقِى بِزِنَةِ شَعْرِهِ فِضَّةً."

AD KOYMA
EVLÂDIN ANNE BABA ÜZERİNDEKİ HAKKI

٧٥٦- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ أَحَبَّ أَسْمَائِكُمْ إِلَى اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ."

٧٥٧- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُغَيِّرُ الاِسْمَ الْقَبِيحَ.

753. Ubeydullah b. Ebû Râfi', babasının şöyle dediğini naklediyor: "Fâtıma onu dünyaya getirdiğinde, Ali'nin oğlu Hasan'ın kulağına Resûlullah'ın (sav) namaz ezanı gibi ezan okuduğunu gördüm."

(T1514 Tirmizî, Edâhî, 16)

754. Selmân b. Âmir ed-Dabbî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Çocuk dünyaya gelince onun için bir akîka kurbanı kesilir. Onun adına akîka kurbanı kesin ve (saçını tıraş etmek suretiyle) onu rahatlatın."*

(B5472 Buhârî, Akîka, 2)

755. Ali b. Ebû Tâlib şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) (torunu) Hasan için akîka olarak bir koyun kurban etti ve *'Fâtıma, onun başını tıraş et ve saçının ağırlığı kadar gümüşü sadaka olarak ver.'* buyurdu."

(T1519 Tirmizî, Edâhî, 19)

AD KOYMA
EVLÂDIN ANNE BABA ÜZERİNDEKİ HAKKI

756. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın en çok sevdiği isimleriniz Abdullah ve Abdurrahman'dır."

(M5587 Müslim, Âdâb, 2)

757. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) çirkin isimleri değiştirirdi.

(T2839 Tirmizî, Edeb, 66)

٧٥٨- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ بِتَسْمِيَةِ الْمَوْلُودِ يَوْمَ سَابِعِهِ وَوَضْعِ الْأَذَى عَنْهُ وَالْعَقِّ.

٧٥٩- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ."

ÇOCUK HAKLARI
KÜÇÜKLERİN DE HAKLARI VARDIR

٧٦٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ...: "... أَيُّمَا رَجُلٍ جَحَدَ وَلَدَهُ وَهُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ احْتَجَبَ اللَّهُ مِنْهُ وَفَضَحَهُ عَلَى رُءُوسِ الْأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ."

٧٦١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ؟ قَالَ: "أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ"، قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: "أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ"، قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: "أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ."

758. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav), yeni doğan çocuğa yedinci gününde isim verilmesini, (saçlarının tıraş edilmesi suretiyle) temizlenmesini ve akîka kurbanının kesilmesini emretmişti.

(T2832 Tirmizî, Edeb, 63)

759. Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Siz kıyamet günü kendi isimlerinizle ve babalarınızın isimleriyle çağırılacaksınız. Öyleyse güzel isimler koyun.*"

(D4948 Ebû Dâvûd, Edeb, 61)

ÇOCUK HAKLARI
KÜÇÜKLERİN DE HAKLARI VARDIR

760. Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Kim göz göre göre çocuğunu(n kendisine ait olduğunu) inkâr ederse (kıyamet günü) Allah da onu rahmetinden uzaklaştırır ve gelmiş geçmiş herkesin önünde rezil eder."*

(D2263 Ebû Dâvûd, Talâk, 28-29)

761. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: "Ey Allah'ın Resûlü! En büyük günah hangisidir?" diye sordum. Resûlullah, *"Seni yarattığı hâlde, Allah'a ortak koşman."* buyurdu. "Sonra hangisi?" deyince, *"Yemeğine ortak olması korkusuyla çocuğunu öldürmen."* cevabını verdi. "Sonra hangisi?" diye sorunca, *"Komşunun karısı ile zina etmen."* buyurdu.

(B6001 Buhârî, Edeb, 20)

٧٦٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَتِ امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا تَسْأَلُ، فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِى شَيْئًا غَيْرَ تَمْرَةٍ فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا، فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا، وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا، ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ، فَدَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْنَا فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَنِ ابْتُلِىَ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ."

٧٦٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَ[لَمْ] يَعْرِفْ شَرَفَ كَبِيرِنَا."

٧٦٤- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: وُجِدَتِ امْرَأَةٌ مَقْتُولَةٌ فِى بَعْضِ تِلْكَ الْمَغَازِى، فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

٧٦٥- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: تَصَدَّقَ عَلَيَّ أَبِى بِبَعْضِ مَالِهِ فَقَالَتْ أُمِّى عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ: لاَ أَرْضَى حَتَّى تُشْهِدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَانْطَلَقَ أَبِى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ لِيُشْهِدَهُ عَلَى صَدَقَتِى، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَفَعَلْتَ هَذَا بِوَلَدِكَ كُلِّهِمْ؟" قَالَ: لاَ، قَالَ: "اِتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا فِى أَوْلاَدِكُمْ" فَرَجَعَ أَبِى فَرَدَّ تِلْكَ الصَّدَقَةَ.

762. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: “Yanında iki kız evlâdı olan bir kadın, bir şeyler istemek için gelmişti. Yanımda (ona verecek) bir hurmadan başka bir şey yoktu. Hurmayı ona verdim. Onu iki kızına bölüştürdü ve kendisi hiç yemedi. Sonra kalktı ve çıktı. Ardından Hz. Peygamber (sav) yanımıza geldi. Olanları ona anlattım. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *‘Her kim kız çocukları sebebiyle sıkıntı çekerse, o kızlar onun için cehennem ateşine siper olur.’*”

(B1418 Buhârî, Zekât, 10)

763. Amr b. Şuayb’ın, babası aracılığı ile dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüzün saygınlığını kabul etmeyen bizden değildir.”*

(T1920 Tirmizî, Birr, 15)

764. İbn Ömer anlatıyor: Savaşlardan birinde öldürülmüş bir kadın bulundu. Bunun üzerine Resûlullah (sav) kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı.

(M4548 Müslim, Cihâd ve siyer, 25)

765. Nu’mân b. Beşîr anlatıyor: “Babam servetinin bir kısmını bana bağışladı. Bunun üzerine annem Amra bnt. Revâha, ‘Allah Resûlü (sav) şahit olmadıkça ben (bu işe) razı değilim.’ dedi. Babam, bana yaptığı bağışa şahit olmasını istemek üzere Hz. Peygamber’in (sav) yanına gitti. Resûlullah (sav) ona, *‘Bunu bütün çocuklarına yaptın mı?’* diye sordu. Babam, ‘Hayır.’ diye cevapladı. Bunun üzerine Resûlullah, *‘Allah’tan korkun, çocuklarınız arasında adaletli olun!’* buyurdu. Babam da geri döndü ve bağışından vazgeçti.”

(M4181 Müslim, Hibe, 13)

ÇOCUK TERBİYESİ
"HER DOĞAN FITRAT ÜZERE DOĞAR!"

٧٦٦- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلاَّ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ..."

٧٦٧- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ عَالَ ثَلاَثَ بَنَاتٍ، فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ، وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ، فَلَهُ الْجَنَّةُ."

٧٦٨- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، وَعِنْدَهُ الأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا، فَقَالَ الأَقْرَعُ: إِنَّ لِى عَشَرَةً مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا، فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ: "مَنْ لاَ يَرْحَمُ لاَ يُرْحَمُ."

٧٦٩- عَنْ أَنَسٍ [بْنِ مَالِكٍ] قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ، وَاللَّهِ! مَا قَالَ لِى: أُفًّا قَطُّ، وَلاَ قَالَ لِى لِشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟ وَهَلاَّ فَعَلْتَ كَذَا؟

ÇOCUK TERBİYESİ
"HER DOĞAN FITRAT ÜZERE DOĞAR!"

766. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Her doğan fıtrat üzere doğar. Sonra anne babası onu Yahudi yahut Hıristiyan veya Mecûsî yapar..."

(B4775 Buhârî, Tefsîr, (Rûm) 2; M6755 Müslim, Kader, 22)

767. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim üç kız çocuğunun geçimini üstlenir, onları terbiye edip evlendirir ve onlara güzel davranırsa, ona cennet vardır."*

(D5147 Ebû Dâvûd, Edeb, 120-121; HM11946 İbn Hanbel, III, 96)

768. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Resûlullah (sav) (torunu) Hasan b. Ali'yi öptü. O sırada yanında Akra' b. Hâbis et-Temîmî oturmaktaydı. Akra' şöyle dedi: 'Benim on çocuğum var ama hiçbirini öpmüş değilim.' Bunun üzerine Resûlullah (sav) ona baktı ve ardından şöyle buyurdu: *"Merhamet etmeyene merhamet edilmez!"*

(B5997 Buhârî, Edeb, 18; M6028 Müslim, Fedâil, 65)

769. Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: "Resûlullah'a (sav) on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun *'Öf!'* bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, *'Niçin böyle yaptın?'* demediği gibi, *'Şöyle yapsaydın ya!'* da demedi."

(M6011 Müslim, Fedâil, 51; B6038 Buhârî, Edeb, 39)

٧٧٠- حَدَّثنا أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ."

AİLE HUZURU
ŞİDDET DEĞİL ŞEFKAT

٧٧١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ."

٧٧٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ."

٧٧٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَجْلِدْ أَحَدُكُمُ امْرَأَتَهُ جَلْدَ الْعَبْدِ ثُمَّ يُجَامِعُهَا فِى آخِرِ الْيَوْمِ."

٧٧٤- عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَشَدُّهُمْ عَذَابًا لِلنَّاسِ فِي الدُّنْيَا."

770. Eyyûb b. Musa'nın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir anne baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır."*

(T1952 Tirmizî, Birr, 33; HM16830 İbn Hanbel, IV, 77)

AİLE HUZURU
ŞİDDET DEĞİL ŞEFKAT

771. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Müminlerin iman bakımından en olgun olanları, ahlâkı en iyi olanlarıdır. Sizin en hayırlılarınız da hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır."

(T1162 Tirmizî, Radâ', 11)

772. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, hanımına karşı kötü duygular beslemesin; çünkü onun bazı huylarından hoşlanmasa da diğer huylarından hoşlanabilir."*

(M3645 Müslim, Radâ', 61)

773. Abdullah b. Zem'a'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz (sakın) hanımını köle döver gibi dövmesin. Sonra günün sonunda onunla (aynı yatakta ne yüzle) beraber olur!"*

(B5204 Buhârî, Nikâh, 94)

774. Hâlid b. Velîd'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü en şiddetli azap görecek kimseler, dünyada insanlara en çok işkence edenlerdir."*

(TM1253 Tayâlisî, *Müsned*, II, 11; HM16943 İbn Hanbel, IV, 90)

٧٧٥- عَنْ أَنَسٍ [بْنِ مَالِكٍ] قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ، وَاللَّهِ! مَا قَالَ لِى: أُفًّا قَطُّ، وَلاَ قَالَ لِى لِشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟ وَهَلاَّ فَعَلْتَ كَذَا؟

BOŞANMA
ALLAH'I GAZABA GETİREN HELÂL

٧٧٦- عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "أَبْغَضُ الْحَلاَلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الطَّلاَقُ."

٧٧٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ مِنَّا مَنْ خَبَّبَ امْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا..."

٧٧٨- عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلاَقًا فِى غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ."

٧٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ."

775. Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: "Resûlullah'a (sav) on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun *'Öf!'* bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, *'Niçin böyle yaptın?'* demediği gibi, *'Şöyle yapsaydın ya!'* da demedi."

(M6011 Müslim, Fedâil, 51)

BOŞANMA
ALLAH'I GAZABA GETİREN HELÂL

776. İbn Ömer'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah'a en sevimsiz gelen meşru işlerden biri, boşanmadır."

(D2178 Ebû Dâvûd, Talâk, 3; İM2018 İbn Mâce, Talâk, 1)

777. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kadını kocasına karşı kışkırtan bizden değildir..."*

(D2175 Ebû Dâvûd, Talâk, 1; HM23368 İbn Hanbel, V, 353)

778. Sevbân'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Herhangi bir kadın, geçerli bir sebebi olmaksızın kocasından boşanma talep ederse, cennetin kokusu ona haram olur!"*

(D2226 Ebû Dâvûd, Talâk, 17-18)

779. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin, mümin hanımına karşı kötü duygular beslemesin; çünkü onun bazı huylarından hoşlanmasa da diğer huylarından hoşlanabilir."*

(M3645 Müslim, Radâ', 61)

ANNE ve BABA
CENNETİN İKİ KAPISI

٧٨٠- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ : أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "الصَّلاَةُ لِوَقْتِهَا، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ" .

٧٨١- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟" –ثَلاَثاً– قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ."

٧٨٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "رِضَا الرَّبِّ فِى رِضَا الْوَالِدِ وَسَخَطُ الرَّبِّ فِى سَخَطِ الْوَالِدِ."

٧٨٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَحَقُّ بِحُسْنِ صَحَابَتِى؟ قَالَ: "أُمُّكَ"، قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: "أُمُّكَ" قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: "أُمُّكَ" قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: "ثُمَّ أَبُوكَ."

ANNE ve BABA
CENNETİN İKİ KAPISI

780. İbn Mes'ûd'un (ra) anlattığına göre, bir adam Hz. Peygamber'e (sav), "Amellerin en üstünü hangisidir?" diye sorunca Peygamber Efendimiz şöyle cevap verdi: "Vaktinde kılınan namaz ve anne babaya iyilik etmektir. Sonra da Allah yolunda cihad etmek gelir."

(B7534 Buhârî, Tevhîd, 48)

781. Abdurrahman b. Ebû Bekre, babasının (Ebû Bekre'nin) (ra) şöyle anlattığını naklediyor: "Resûlullah (sav), *'Size büyük günahların en büyüğünü söyleyeyim mi?'* diye üç kez sordu. Bunun üzerine biz, 'Evet, ey Allah'ın Resûlü.' diye cevap verdik. Bunun üzerine, *'Allah'a ortak koşmak ve anne babaya isyan etmek ve eziyet etmektir.'* buyurdu."

(B5976 Buhârî, Edeb, 6)

782. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Rabbin hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Rabbin öfkesi ise, anne babanın öfkesine bağlıdır."*

(T1899 Tirmizî, Birr, 3)

783. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: Bir adam Allah Resûlü'ne (sav) gelerek, "Ey Allah'ın Resûlü, kendisine güzel davranıp yakınlık göstermemi en çok hak eden kimdir?" diye sordu. Hz. Peygamber, *"Annen."* cevabını verdi. Adam, "Sonra kimdir?" diye sorunca Hz. Peygamber yine, *"Annen."* buyurdu. Adam, "Sonra kimdir?" diye yeniden sorunca Peygamber Efendimiz, *"Annen."* cevabını verdi. Bunun üzerine adam, "Sonra kimdir?" dedi. Hz. Peygamber, *"Sonra babandır."* buyurdu.

(B5971 Buhârî, Edeb, 2)

٧٨٤- فقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "الْوَالِدُ أَوْسَطُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، فَإِنْ شِئْتَ فَأَضِعْ ذَلِكَ الْبَابَ أَوِ احْفَظْهُ."

SILA-İ RAHİM
AKRABALIK HUKUKU

٧٨٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ ارْحَمُوا مَنْ فِى الأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِى السَّمَاءِ، الرَّحِمُ شِجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ."

٧٨٦- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا الرَّحْمَنُ وَهِيَ الرَّحِمُ شَقَقْتُ لَهَا اسْمًا مِنِ اسْمِى، مَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ."

٧٨٧- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الأُمِّ."

784. Ebu'd-Derdâ'nın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Anne baba, kişinin cennete girmesine vesile olacak ana kapılarından birisidir. Bu kapıdan girme fırsatını kaybetmek ya da değerlendirmek artık senin arzuna kalmış!"*

(T1900 Tirmizî, Birr, 3)

SILA-İ RAHİM
AKRABALIK HUKUKU

785. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Merhametliler, Rahmân'ın merhamet ettiği kimselerdir. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin! 'Rahim' Rahmân'(dan) bir bağdır. Kim onunla irtibatını sürdürürse Allah da onunla irtibatını sürdürür; kim de onu koparırsa Allah da o kimseyle ilişkisini koparır."

(T1924 Tirmizî, Birr, 16)

786. Abdurrahman b. Avf'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah şöyle buyurur: 'Ben Rahmân'ım, o (akrabalık bağlarının adı) da rahimdir. Ona kendi ismimden türeyen bir isim verdim. Onunla ilişkiyi sürdürenle ben de ilişkimi sürdürür, onunla ilişkiyi kesenle ben de ilişkimi keserim.'"*

(D1694 Ebû Dâvûd, Zekât, 45; HM1687 İbn Hanbel, I, 195)

787. Berâ b. Âzib'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Teyze, anne konumundadır."*

(T1904 Tirmizî, Birr, 6)

٧٨٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ، أَوْ يُنْسَأَ فِى أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ."

٧٨٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ..."

٧٩٠- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ."

SÜT AKRABALIĞI
SÜTLE GELEN YAKINLIK

٧٩١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ [لِى] رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنَ الْوِلاَدَةِ."

٧٩٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ... قَالَ: "انْظُرْنَ [مَنْ] أَخَوَاتُكُنَّ فَإِنَّمَا الرَّضَاعَةُ مِنَ الْمَجَاعَةِ."

788. Enes b. Mâlik'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim rızkının bollaştırılmasını yahut ecelinin geciktirilmesini arzu ederse, akraba ile irtibatını sürdürsün!"*

(M6523 Müslim, Birr, 20; B5986 Buhârî, Edeb, 12)

789. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, misafirine ikramda bulunsun. Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, akraba ile irtibatını sürdürsün..."*

(B6138 Buhârî, Edeb, 85)

790. Muhammed b. Cübeyr b. Mut'im'in, babasından naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Akraba ilişkisini kesen, cennete giremez."*

(M6521 Müslim, Birr, 19; B5984 Buhârî, Edeb, 11)

SÜT AKRABALIĞI
SÜTLE GELEN YAKINLIK

791. Hz. Âişe (ra) diyor ki, "Resûlullah (sav) bana şöyle buyurdu: *'Doğum (kardeşlik) nedeniyle haram olan (evlilik) süt emme nedeniyle de haramdır.'*"

(M3569 Müslim, Radâ', 2)

792. Hz. Âişe'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Sütkardeşlerinizin kim olduğuna dikkat edin! Çünkü (evliliği haram kılan) süt emme ancak açlık sebebiyle emmedir."

(B5102 Buhârî, Nikâh, 22)

٧٩٣- عَنْ حَجَّاجِ بْنِ حَجَّاجٍ الأَسْلَمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ: أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا يُذْهِبُ عَنِّى مَذَمَّةَ الرَّضَاعِ؟ فَقَالَ: "غُرَّةٌ: عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ."

٧٩٤- أَنَّ عُمَرَ بْنَ السَّائِبِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ بَلَغَهُ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ جَالِسًا يَوْمًا، فَأَقْبَلَ أَبُوهُ مِنَ الرَّضَاعَةِ، فَوَضَعَ لَهُ بَعْضَ ثَوْبِهِ فَقَعَدَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَقْبَلَتْ أُمُّهُ فَوَضَعَ لَهَا شِقَّ ثَوْبِهِ مِنْ جَانِبِهِ الْآخَرِ فَجَلَسَتْ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ أَخُوهُ مِنَ الرَّضَاعَةِ، فَقَامَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَجْلَسَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ.

KADIN
SAYGIN BİREY

٧٩٥- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "حُبِّبَ إِلَيَّ النِّسَاءُ وَالطِّيبُ وَجُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِى فِى الصَّلاَةِ."

٧٩٦- عَنْ سَعِيدِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ مُعَاوِيَةَ الْقُشَيْرِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: فَقُلْتُ: مَا تَقُولُ فِى نِسَائِنَا؟ قَالَ: "أَطْعِمُوهُنَّ مِمَّا تَأْكُلُونَ، وَاكْسُوهُنَّ مِمَّا تَكْتَسُونَ، وَلاَ تَضْرِبُوهُنَّ وَلاَ تُقَبِّحُوهُنَّ."

793. Haccâc b. Haccâc el-Eslemî'nin, babasından naklettiğine göre o, Hz. Peygamber'e (sav) "Yâ Resûlallah, (süt annemin) emzirme hakkını nasıl ödeyebilirim?" diye sormuştu. Resûlullah şöyle buyurdu: *"Bir köle veya cariye (vererek)."*

(T1153 Tirmizî, Radâ', 6; N3331 Nesâî, Nikâh, 56)

794. Ömer b. Sâib kendisine nakledilen bir olayı şöyle anlatıyor: "Bir gün Resûlullah (sav) otururken sütbabası çıkageldi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun için elbisesinin bir ucunu yere serdi, o da üzerine oturdu. Sonra sütannesi geldi. Bu sefer de elbisesinin öbür ucunu onun için yere serdi, o da bunun üzerine oturdu. Daha sonra da sütkardeşi geldi. Resûlullah (sav) onun için ayağa kalktı ve onu önüne oturttu."

(D5145 Ebû Dâvûd, Edeb, 119-120)

KADIN
SAYGIN BİREY

795. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Bana (dünya nimetlerinden) kadın ve güzel koku sevdirildi. Namaz ise gözümün nuru kılındı."

(N3392 Nesâî, Işratü'n-nisâ', 1)

796. Saîd b. Hakîm b. Muâviye'nin, babası aracılığıyla dedesi Muâviye el-Kuşeyrî'den naklettiğine göre, o şunları anlatmıştır: "Resûlullah'ın (sav) yanına gelerek; 'Hanımlarımız hakkında ne dersiniz?' diye sordum. O da şöyle buyurdu: *'Yediklerinizden onlara da yedirin, giydiklerinizden onlara da giydirin, onları dövmeyin ve onları kötülemeyin.'*"

(D2144 Ebû Dâvûd, Nikâh, 40-41)

٧٩٧- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَحْوَصِ قَالَ حَدَّثَنِى أَبِى أَنَّهُ شَهِدَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ... فَقَالَ: "...أَلاَ إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا، وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا..."

٧٩٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...خِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ."

٧٩٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ."

٨٠٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ...قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...أَلاَ أُخْبِرُكَ بِخَيْرِ مَا يَكْنِزُ الْمَرْءُ؟ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ؛ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتْهُ وَإِذَا أَمَرَهَا أَطَاعَتْهُ وَإِذَا غَابَ عَنْهَا حَفِظَتْهُ."

797. Süleyman b. Amr b. Ahvas'ın, Resûlullah (sav) ile beraber Veda Haccı'nda hazır bulunan babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bilin ki, sizin hanımlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi, hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır..."*

(T1163 Tirmizî, Radâ, 11)

798. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Sizin en hayırlınız hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır."*

(T1162 Tirmizî, Radâ, 11; İM1978 İbn Mâce, Nikâh, 50)

799. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dünya (geçici) bir nimettir. Dünyanın en değerli nimeti ise iyi/saliha kadındır."*

(M3649 Müslim, Radâ, 64)

800. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre... Resûlullah (sav) (Hz. Ömer'e hitaben) şöyle buyurmuştur: *"Kişinin sahip olabileceği en hayırlı hazineyi sana söyleyeyim mi? (Kocası) yüzüne baktığında ona huzur veren, ondan bir şey istediğinde yerine getiren ve kocasının yokluğunda onun saygınlığını koruyan iyi/saliha bir kadın!"*

(D1664 Ebû Dâvûd, Zekât, 32)

KADIN ve TOPLUM
HAYATIN İÇİNDE

٨٠١- عَنْ أُمَيْمَةَ بِنْتِ رُقَيْقَةَ أَنَّهَا قَالَتْ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِى نِسْوَةٍ مِنَ الأَنْصَارِ نُبَايِعُهُ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! نُبَايِعُكَ عَلَى أَنْ لاَ نُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلاَ نَسْرِقَ، وَلاَ نَزْنِيَ، وَلاَ نَأْتِيَ بِبُهْتَانٍ نَفْتَرِيهِ بَيْنَ أَيْدِينَا وَأَرْجُلِنَا، وَلاَ نَعْصِيَكَ فِى مَعْرُوفٍ...

٨٠٢- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ."

٨٠٣- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، أَنْ نُخْرِجَهُنَّ فِى الْفِطْرِ وَالأَضْحَى، الْعَوَاتِقَ وَالْحُيَّضَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ، فَأَمَّا الْحُيَّضُ فَيَعْتَزِلْنَ الصَّلاَةَ وَيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ...

٨٠٤- عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ: غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ، أَخْلُفُهُمْ فِي رِحَالِهِمْ، فَأَصْنَعُ لَهُمُ الطَّعَامَ، وَأُدَاوِي الْجَرْحَى، وَأَقُومُ عَلَى الْمَرْضَى.

KADIN ve TOPLUM
HAYATIN İÇİNDE

801. Ümeyme bnt. Rukayka anlatıyor: "Ensardan bir grup kadınla Hz. Peygamber'e (sav) biat etmek üzere gelmiştim. Dedik ki, 'Ey Allah'ın Resûlü! Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacağımıza, hırsızlık yapmayacağımıza, zina etmeyeceğimize, kendi uydurduğumuz bir iftira ile hiç kimseyi suçlamayacağımıza ve dinin emirleri konusunda sana karşı gelmeyeceğimize dair sana biat (bağlılık yemini) ediyoruz.'..."

(N4186 Nesâî, Bîat, 18)

802. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın kadın kullarının Allah'ın mescitlerine gelmelerine engel olmayın."*

(M990 Müslim, Salât, 136)

803. Ümmü Atıyye anlatıyor: "Resûlullah (sav) Ramazan ve Kurban Bayramlarında genç kızları, hayızlı kadınları ve evinin bir köşesinde oturan hanımları (namazgâha) çıkarmamızı bize emretti. Ancak, hayızlı kadınlar namazdan ayrılır, bu hayırlı mecliste ve Müslümanların dualarında hazır bulunurlardı."

(M2056 Müslim, Îdeyn, 12)

804. Ümmü Atıyye el-Ensâriyye şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) ile birlikte yedi gazveye katıldım. (Askerlerin) geride bıraktıkları yüklerine bakıyor, onlara yemek yapıyor, yaralıları tedavi ediyor, hastalarla ilgileniyordum."

(M4690 Müslim, Cihâd ve siyer, 142)

KADIN ve EĞİTİM
İLİM HER MÜSLÜMAN'A FARZDIR

٨٠٥- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! ذَهَبَ الرِّجَالُ بِحَدِيثِكَ، فَاجْعَلْ لَنَا مِنْ نَفْسِكَ يَوْمًا نَأْتِيكَ فِيهِ، تُعَلِّمُنَا مِمَّا عَلَّمَكَ اللَّهُ، قَالَ: "اجْتَمِعْنَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا." فَاجْتَمَعْنَ، فَأَتَاهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَعَلَّمَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ...

٨٠٦- عَنْ عَائِشَةَ... فَقَالَتْ عَائِشَةُ: نِعْمَ النِّسَاءُ نِسَاءُ الأَنْصَارِ! لَمْ يَكُنْ يَمْنَعُهُنَّ الْحَيَاءُ أَنْ يَتَفَقَّهْنَ فِى الدِّينِ.

٨٠٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ."

٨٠٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ عِيدٍ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلُ وَلاَ بَعْدُ، ثُمَّ مَالَ عَلَى النِّسَاءِ، وَمَعَهُ بِلاَلٌ، فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ أَنْ يَتَصَدَّقْنَ، فَجَعَلَتِ الْمَرْأَةُ تُلْقِى الْقُلْبَ وَالْخُرْصَ.

KADIN ve EĞİTİM
İLİM HER MÜSLÜMAN'A FARZDIR

805. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: "Bir kadın Resûlullah'a (sav) gelerek, 'Yâ Resûlallah! Senin sohbetinden hep erkekler faydalanıyor. Bize bir gününü ayırsan da o gün sana gelsek, bize Allah'ın sana öğrettiğinden öğretsen.' dedi. Hz. Peygamber, *'O hâlde şu şu günlerde toplanın.'* buyurdu. Bunun üzerine kadınlar toplandılar. Resûlullah (sav) onların yanına gelerek Allah'ın kendisine öğrettiklerinden onlara bir şeyler öğretti..."

(M6699 Müslim, Birr, 152)

806. Hz. Âişe ... şöyle demiştir: "Şu ensar kadınları ne iyi kadınlardır! Utanma duyguları, onların dinlerini öğrenmelerine engel olmuyor."

(M750 Müslim, Hayız, 61)

807. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın kadın kullarının Allah'ın mescitlerine gelmelerine engel olmayın."*

(M990 Müslim, Salât, 136)

808. İbn Abbâs (ra) anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) bir bayram günü (namazgâha) çıktı. İki rekât namaz kıl(dır)dı ve (bu namazın) öncesinde ya da sonrasında başka namaz kılmadı. Sonra yanında Bilâl olduğu hâlde kadınların olduğu saflara doğru gitti, onlara vaaz ve nasihatte bulunarak sadaka vermelerini istedi. Bunun üzerine hanımlar (Bilâl'in sadakaları toplamak üzere açtığı eteğine) bilezik ve küpelerini atmaya başladılar."

(B1431 Buhârî, Zekât, 21)

٨٠٩- عَنْ أَبِى مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَدَّبَ الرَّجُلُ أَمَتَهُ فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا، وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ..."

BEDEN MAHREMİYETİ
İNSANIN SAYGINLIĞI

٨١٠- عَنِ ابْنِ عُمَرَ ﵄: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ."

٨١١- عَنْ يَعْلَى: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلاً يَغْتَسِلُ بِالْبَرَازِ، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَلِيمٌ حَيِيٌّ سِتِّيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ، فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَتِرْ."

٨١٢- عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ: أَقْبَلْتُ بِحَجَرٍ أَحْمِلُهُ ثَقِيلٍ وَعَلَيَّ إِزَارٌ خَفِيفٌ -قَالَ- فَانْحَلَّ إِزَارِى وَمَعِيَ الْحَجَرُ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ أَضَعَهُ حَتَّى بَلَغْتُ بِهِ إِلَى مَوْضِعِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "ارْجِعْ إِلَى ثَوْبِكَ فَخُذْهُ وَلاَ تَمْشُوا عُرَاةً."

809. Ebû Musa el-Eş'arî'nin (ra) rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir adam cariyesini güzelce terbiye eder ve ona iyi bir eğitim verir, sonra da azat edip onunla evlenirse, kendisine iki kat ecir vardır..."*

(B3446 Buhârî, Enbiyâ, 48)

BEDEN MAHREMİYETİ
İNSANIN SAYGINLIĞI

810. İbn Ömer'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah (başkasının saçından kendisine) saç ekleyen ve ekleten, dövme yapan ve yaptıran kadını rahmetinden uzaklaştırmıştır."

(B5937 Buhârî, Libâs, 83)

811. Ya'lâ (b. Ümeyye) tarafından nakledildiğine göre, Allah'ın Resûlü (sav) açıkta gusleden bir adam gördü. Bunun üzerine minbere çıktı. Allah'a hamdedip, O'nu övdükten sonra şöyle buyurdu: *"Allah halîmdir, hayâ sahibidir, kusurları örtendir. Hayâyı ve örtünmeyi sever. Biriniz gusledeceğinde kapalı yerde yıkansın."*

(N406 Nesâî, Gusül, 7)

812. Misver b. Mahreme anlatıyor: "Bir gün ağır bir taş taşıyordum ve üzerimde ince bir peştamal vardı. Taş kucağımdayken peştamalım çözüldü ve onu yerine götürene kadar kucağımdan bırakamadım. Bunun üzerine Resûlullah (sav), '*Dön de elbiseni al. Sakın çıplak dolaşmayın!*' buyurdu."

(M773 Müslim, Hayız, 78)

٨١٣- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: يَرْحَمُ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُهَاجِرَاتِ الأُوَلَ، لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾ شَقَّقْنَ مُرُوطَهُنَّ فَاخْتَمَرْنَ بِهِ.

٨١٤- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ وَلاَ الْمَرْأَةُ إِلَى عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ، وَلاَ يُفْضِى الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِى ثَوْبٍ وَاحِدٍ، وَلاَ تُفْضِى الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِى الثَّوْبِ الْوَاحِدِ."

ENGELLİLİK
KARŞILIĞI CENNET OLAN AĞIR SINAV

٨١٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِى بِحَبِيبَتَيْهِ فَصَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ."

٨١٦- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، ذَهَبَ الْأَغْنِيَاءُ بِالْأَجْرِ يُصَلُّونَ وَيَصُومُونَ وَيَحُجُّونَ. قَالَ: "وَأَنْتُمْ تُصَلُّونَ وَتَصُومُونَ وَتَحُجُّونَ." قُلْتُ: يَتَصَدَّقُونَ وَلَا نَتَصَدَّقُ. قَالَ: "وَأَنْتَ فِيكَ صَدَقَةٌ، رَفْعُكَ الْعَظْمَ عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ، وَهِدَايَتُكَ الطَّرِيقَ صَدَقَةٌ، وَعَوْنُكَ الضَّعِيفَ بِفَضْلِ قُوَّتِكَ صَدَقَةٌ، وَبَيَانُكَ عَنِ الْأَرْثَمِ صَدَقَةٌ..."

813. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: "Allah ilk muhacir kadınlara rahmet eylesin. Allah, *'Başörtülerini yakalarının üzerine kadar salsınlar.'* (Nûr, 24/31) âyetini indirince, onlar (dışarıda giydikleri uzun) elbiselerinin kenarından kesip (elde ettikleri parça ile) derhâl başlarını örttüler."

(B4758 Buhârî, Tefsîr, (Nûr) 12)

814. Abdurrahman b. Ebû Saîd el-Hudrî'nin, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Erkek erkeğin, kadın da kadının avret yerine bakamaz. Bir örtünün altında erkek erkeğin, kadın da kadının tenine dokunamaz."*

(M768 Müslim, Hayız, 74; D4018 Ebû Dâvûd, Hammâm, 2)

ENGELLİLİK
KARŞILIĞI CENNET OLAN AĞIR SINAV

815. Enes b. Mâlik (ra) diyor ki: "Ben Hz. Peygamber'in (sav) şöyle buyurduğunu işittim: *'Yüce Allah, 'İki sevgilisi (olan gözlerini almak sureti) ile kulumu sınadığımda sabrederse, bu ikisine karşılık ona cenneti veririm.' buyurdu.'*"

(B5653 Buhârî, Merdâ, 7)

816. Ebû Zer anlatıyor: "Yâ Resûlallah, zenginler sevapları götürüyor! Namaz kılıyorlar, oruç tutuyorlar ve haccediyorlar!" dedim. Resûlullah (sav), "Siz de namaz kılıyorsunuz, oruç tutuyorsunuz ve haccediyorsunuz." buyurdu. "Ama onlar sadaka da veriyor, biz veremiyoruz." dedim. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: *"Sen de sadaka verebilirsin. Yoldaki kemiği kaldırıp kenara koyman sadakadır. (Âmâya veya yol sorana) yol göstermen sadakadır. Gücünle güçsüz birine yardım etmen sadakadır. Konuşmakta güçlük çekenin meramını ifade etmen sadakadır..."*

(HM21691 İbn Hanbel, V, 152)

٨١٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ."

٨١٨- [أَنَّ] عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ مُصِيبَةٍ تُصِيبُ الْمُسْلِمَ إِلاَّ كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا عَنْهُ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا."

YAŞLILIK
ERZEL-İ ÖMÜR

٨١٩- عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مُثِّلَ ابْنُ آدَمَ وَإِلَى جَنْبِهِ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ مَنِيَّةً، إِنْ أَخْطَأَتْهُ الْمَنَايَا وَقَعَ فِى الْهَرَمِ حَتَّى يَمُوتَ."

٨٢٠- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُو بِهَؤُلاَءِ الدَّعَوَاتِ: "اَللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَالْكَسَلِ وَأَرْذَلِ الْعُمُرِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَفِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ."

٨٢١- عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِى سَبِيلِ اللَّهِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

817. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, sizin görünüşlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar."*

(M6543 Müslim, Birr, 34)

818. Hz. Peygamber'in (sav) eşi Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Batan bir diken bile olsa Müslüman'ın başına gelen her bir musibeti, Allah onun günahlarına kefaret kılar."*

(B5640 Buhârî, Merdâ, 1)

YAŞLILIK
ERZEL-İ ÖMÜR

819. Mutarrif b. Abdullah b. Şihhîr'in, babasından rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Âdemoğlu, kendisini kuşatan ölümcül tehlikelerle birlikte varedilmiştir; bu tehlikeleri atlatsa bile, ihtiyarlığa yakalanır ve neticede ölür."

(T2150 Tirmizî, Kader, 14)

820. Enes (b. Mâlik) diyor ki: "Hz. Peygamber (sav) şu dualar ile Allah'a yalvarırdı: *'Allah'ım! Cimrilikten, tembellikten, ömrün en rezil/düşkün zamanından, kabir azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınırım.'*"

(M6876 Müslim, Zikir, dua, tevbe ve istiğfar, 52)

821. Amr b. Abese'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim saç ve sakalını Allah yolunda (çalışırken) ağartırsa, bu (beyazlık) kıyamet günü kendisi için nur olur."*

(T1635 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 9)

٨٢٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا أَكْرَمَ شَابٌّ شَيْخًا لِسِنِّهِ إِلاَّ قَيَّضَ اللَّهُ لَهُ مَنْ يُكْرِمُهُ عِنْدَ سِنِّهِ."

٨٢٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَ[لَمْ] يَعْرِفْ شَرَفَ كَبِيرِنَا."

YETİM
TOPLUMUN UHDESİNDEKİ EN AĞIR EMANET

٨٢٤- عَنْ سَهْلٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِى الْجَنَّةِ هَكَذَا." وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى، وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا."

٨٢٥- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَنَا وَامْرَأَةٌ سَفْعَاءُ الْخَدَّيْنِ كَهَاتَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ." وَأَوْمَأَ يَزِيدُ بِالْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ. "امْرَأَةٌ آمَتْ مِنْ زَوْجِهَا ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ حَبَسَتْ نَفْسَهَا عَلَى يَتَامَاهَا حَتَّى بَانُوا أَوْ مَاتُوا."

822. Enes b. Mâlik'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir genç, ihtiyar bir kimseye yaşından dolayı hürmet ederse, Allah da ona yaşlılığında kendisine hürmet edecek birisini hazırlar."*

(T2022 Tirmizî, Birr, 75)

823. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığı ile dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüzün saygınlığını kabul etmeyen bizden değildir."*

(T1920 Tirmizî, Birr, 15)

YETİM
TOPLUMUN UHDESİNDEKİ EN AĞIR EMANET

824. Sehl (b. Sa'd) anlatıyor: "Resûlullah (sav), *'Ben ve yetime kol kanat geren kimse cennette böyle (yan yana) olacağız.'* buyurdu ve aralarını hafifçe açarak işaret parmağıyla orta parmağını gösterdi."

(B5304 Buhârî, Talâk, 25)

825. Avf b. Mâlik el-Eşcaî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben ve (karşılaştığı sıkıntılar ve bakımsızlık yüzünden) yanakları kararmış kadın kıyamet gününde şu ikisi (işaret parmağı ve orta parmak) gibi (yakın) olacağız. O kadın ki kocasının ölümü sebebiyle dul kalır da asil ve güzel olduğu hâlde çocukları yetişinceye ya da ölünceye kadar kendisini yetim çocuklarının bakımına hasreder (ve evlenmez)."* Bunu söylerken (Hz. Peygamber'in yaptığı gibi) râvi Yezîd de orta parmağı ile işaret parmağını birleştirerek işaret etti.

(D5149 Ebû Dâvûd, Edeb, 120, 121)

٨٢٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَنْ قَبَضَ يَتِيمًا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ الْبَتَّةَ إِلاَّ أَنْ يَعْمَلَ ذَنْبًا لاَ يُغْفَرُ [لَهُ]."

٨٢٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُ بَيْتٍ فِى الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ. وَشَرُّ بَيْتٍ فِى الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ."

٨٢٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اَللَّهُمَّ إِنِّى أُحَرِّجُ حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ: الْيَتِيمِ وَالْمَرْأَةِ."

TOPLUMSAL HAYAT
İNSAN İNSANA BİRLİKTE YAŞAMAK

٨٢٩- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ:...قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنِ اتَّقَاهُ النَّاسُ لِشَرِّهِ."

826. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanlar arasında kim bir yetimi yiyecek ve içeceğini üstlenecek şekilde sahiplenirse, affedilmeyecek bir günah işlememişse, Allah onu mutlaka cennete koyar."*

(T1917 Tirmizî, Birr, 14)

827. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanlar(ın evleri) arasında en hayırlı ev, içinde kendisine iyi davranılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar arasında en kötü ev ise, içinde kendisine kötü davranılan bir yetimin bulunduğu evdir."*

(İM3679 İbn Mâce, Edeb, 6)

828. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım, ben iki zayıfın; yetim ve kadının hakları konusunda (insanları) şiddetle uyarıyorum, onların haklarına el uzatılmasını (özellikle) yasaklıyorum."*

(İM3678 İbn Mâce, Edeb, 6; HM9664 İbn Hanbel, II, 440)

TOPLUMSAL HAYAT
İNSAN İNSANA BİRLİKTE YAŞAMAK

829. Hz. Peygamber'in (sav) eşi Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "İnsanların en kötüsü, şerrinden dolayı insanların kendisinden çekindiği kimsedir."

(MU1639 *Muvatta'*, Hüsnü'l-hulk, 1)

٨٣٠- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ ﵄ قَالَ: أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعٍ: بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ، وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ، وَنَصْرِ الضَّعِيفِ، وَعَوْنِ الْمَظْلُومِ، وَإِفْشَاءِ السَّلاَمِ، وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ...

٨٣١- عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا: "إِنَّهُ مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ الرِّفْقِ، فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ، وَحُسْنُ الْخُلُقِ، وَحُسْنُ الْجِوَارِ يَعْمُرَانِ الدِّيَارَ، وَيَزِيدَانِ فِي الْأَعْمَارِ."

٨٣٢- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِى تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ، تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى."

٨٣٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الْمُؤْمِنُ مَأْلَفٌ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ."

830. Berâ' b. Âzib (ra) şöyle demiştir: "Peygamber (sav) bize şu yedi şeyi emretti: *Hastayı ziyaret etmek, cenazeyi (kabre kadar) takip etmek, aksırana Allah'tan rahmet dilemek, zayıfa yardım etmek, mazluma yardım etmek, selâmı yaymak ve yemin edenin yeminini tasdik etmek*."

(B6235 Buhârî, İsti'zân, 8)

831. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) ona şöyle buyurmuştur: *"Rıfktan (yumuşak davranmaktan) nasibi verilen kimseye, dünya ve âhiret iyiliklerinden de nasibi verilmiştir. Sıla-i rahim (akrabalık ilişkilerini gözetmek), güzel ahlâk ve iyi komşuluk, beldeleri mâmur (yaşanır) hâle getirir ve ömürleri uzatır."*

(HM25773 İbn Hanbel, VI, 159)

832. Nu'mân b. Beşîr'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminler birbirlerini sevmede, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer."*

(M6586 Müslim, Birr, 66)

833. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin cana yakındır. (İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur."*

(HM9187 İbn Hanbel, II, 400)

TOPLUMSAL DAYANIŞMA ve ÜLFET
MÜSLÜMANCA YAŞAMA SANATI

٨٣٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الْمُؤْمِنُ مَأْلَفٌ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ."

٨٣٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَنِ اسْتَعَاذَ بِاللَّهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا [تُكَافِئُونَهُ] فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ."

٨٣٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُزَحْزَحَ عَنْ النَّارِ وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ فَلْتُدْرِكْهُ مَنِيَّتُهُ وَهُوَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَيَأْتِي إِلَى النَّاسِ مَا يُحِبُّ أَنْ يُؤْتَى إِلَيْهِ."

٨٣٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ، وَ بِمَنْ تَحْرُمُ عَلَيْهِ النَّارُ؟ عَلَى كُلِّ قَرِيبٍ هَيِّنٍ لَيِّنٍ سَهْلٍ."

TOPLUMSAL DAYANIŞMA ve ÜLFET
MÜSLÜMANCA YAŞAMA SANATI

834. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Mümin cana yakındır. (İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur."

(HM9187 İbn Hanbel, II, 400)

835. Abdullah b. Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah için size sığınan kimseye sığınak olun. Allah için isteyen kimseye verin. Sizi davet edene icabet edin, size bir iyilik yapana karşılığını verin. Eğer onun karşılığını verecek bir şey bulamazsanız, karşılıkta bulunduğunuza kanaat getirinceye kadar ona dua edin."*

(D1672 Ebû Dâvûd, Zekât, 38)

836. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete girmek isterse Allah'a ve âhirete inanırken ölüm kendisine erişsin. İnsanların kendisine nasıl davranmalarını istiyorsa, o da onlara öyle davransın."*

(HM6807 İbn Hanbel, II, 192; M4776 Müslim, İmâre, 46)

837. Abdullah b. Mes'ûd'un naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kendisi cehennem ateşine ve cehennem ateşi de kendisine haram olan kişiyi size bildireyim mi? Cana yakın, yumuşak huylu, kolaylaştırıcı kimse."*

(T2488 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 45)

٨٣٨- عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِى أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ﵁ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَبَاغَضُوا، وَلاَ تَحَاسَدُوا، وَلاَ تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ."

ÖRF ve ÂDETLER
TOPLUMUN İYİ ve GÜZEL GÖRDÜKLERİ

٨٣٩- عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ سَنَّ فِى الإِسْلاَمِ سُنَّةً حَسَنَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلاَ يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ وَمَنْ سَنَّ فِى الإِسْلاَمِ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ عَلَيْهِ مِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلاَ يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ."

٨٤٠- عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ...فَقُلْتُ أَخْبِرْنِى عَنْ حَجَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ... فَقَالَ ﴿رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ...﴾ أَلاَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ تَحْتَ قَدَمَيَّ مَوْضُوعٌ...

838. Zührî, Enes b. Mâlik'ten (ra) Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: *"Birbirinize nefret ve düşmanlık beslemeyin. Birbirinize haset etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun! Bir Müslüman'ın (din) kardeşine üç günden fazla küsmesi helâl değildir."*

(B6065 Buhârî, Edeb, 57)

ÖRF ve ÂDETLER
TOPLUMUN İYİ ve GÜZEL GÖRDÜKLERİ

839. Cerîr b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim İslâm'da güzel bir işe öncülük eder ve kendisinden sonra bununla amel edilirse kendisinden sonra o işi yapanlar gibi sevap alır. Üstelik onların sevaplarından da bir şey eksilmez. Kim de İslâm'da kötü bir davranışa ön ayak olur ve kendisinden sonra bununla amel edilirse, kendisinden sonra onu yapanlar gibi günah alır. Onların günahlarından da bir şey eksilmez."

(M6800 Müslim, İlim, 15)

840. Ca'fer b. Muhammed, babasından naklediyor: "Câbir b. Abdullah'ın yanına vardım ve şöyle dedim: 'Bana Allah Resûlü'nün (sav) Veda Haccı'ndan haber ver.' ... O da Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu söyledi: *'... (Ey insanlar) şunu iyi bilin ki câhiliye zihniyetinden kaynaklanan her şey ayaklarımın altındadır...'*"

(M2950 Müslim, Hac, 147)

٨٤١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ لِأَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ يَوْمَانِ فِى كُلِّ سَنَةٍ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ قَالَ: "كَانَ لَكُمْ يَوْمَانِ تَلْعَبُونَ فِيهِمَا وَقَدْ أَبْدَلَكُمُ اللَّهُ بِهِمَا خَيْرًا مِنْهُمَا يَوْمَ الْفِطْرِ وَيَوْمَ الأَضْحَى."

٨٤٢- أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الْأَشْعَرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَرْبَعٌ فِى أُمَّتِى مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ الْفَخْرُ فِى الأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِى الأَنْسَابِ وَالِاسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ."

٨٤٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ."

KOMŞU HAKKI
CEBRAİL'İN VASİYETİ

٨٤٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لاَ يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ."

841. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Sene içerisinde câhiliye halkının eğlence düzenlediği iki gün vardı. Peygamber (sav) Medine'ye geldiğinde, *'Sizin de eğleneceğiniz iki gününüz oldu. Allah, câhiliyedeki o günleri sizin için daha hayırlı iki günle değiştirdi. Bunlar Ramazan ve Kurban Bayramı günleridir.'* buyurdu."

(N1557 Nesâî, Îdeyn, 1)

842. Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimde câhiliye âdetlerinden kalma dört şey vardır ki bunları (kolaylıkla) terk edemezler. Bunlar; asaleti ile öğünme, nesepleri kötüleme, yıldızlarla yağmur isteme ve bağıra çağıra ölülere yas tutmadır."*

(M2160 Müslim, Cenâiz, 29)

843. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Ölenin ardından) yas tutarak elleriyle yanaklarını döven, yakalarını yırtan ve câhiliye âdeti olarak bağırıp feryat eden kimse bizden değildir."*

(B1294 Buhârî, Cenâiz, 3)

KOMŞU HAKKI
CEBRAİL'İN VASİYETİ

844. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Komşusunun, kendisine kötülük yapabileceği kaygısından kurtulamadığı kimse cennete giremez."

(M172 Müslim, Îmân, 73)

٨٤٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلاَ يُؤْذِ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ."

٨٤٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ جَدَّتِهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَا نِسَاءَ الْمُؤْمِنَاتِ لاَ تَحْقِرَنَّ إِحْدَاكُنَّ لِجَارَتِهَا وَلَوْ كُرَاعَ شَاةٍ مُحْرَقًا."

٨٤٧- عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ: إِنَّ خَلِيلِى ﷺ أَوْصَانِى: "إِذَا طَبَخْتَ مَرَقًا فَأَكْثِرْ مَاءَهُ، ثُمَّ انْظُرْ أَهْلَ بَيْتٍ مِنْ جِيرَانِكَ، فَأَصِبْهُمْ مِنْهَا بِمَعْرُوفٍ."

٨٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَة أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيَشْهَدُ لَهُ ثَلاَثَةُ أَهْلِ أَبْيَاتٍ مِنْ جِيرَانِهِ الْأَدْنَيْنَ بِخَيْرٍ، إِلَّا قَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: قَدْ قَبِلْتُ شَهَادَةَ عِبَادِي عَلَى مَا عَلِمُوا، وَغَفَرْتُ لَهُ مَا أَعْلَمُ."

٨٤٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ : كَيْفَ لِى أَنْ أَعْلَمَ إِذَا أَحْسَنْتُ وَإِذَا أَسَأْتُ؟ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِذَا سَمِعْتَ جِيرَانَكَ يَقُولُونَ: قَدْ أَحْسَنْتَ، فَقَدْ أَحْسَنْتَ. وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ: قَدْ أَسَأْتَ، فَقَدْ أَسَأْتَ."

845. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'a ve âhiret gününe iman eden ya hayır söylesin ya da sussun! Allah'a ve âhiret gününe iman eden komşusuna eziyet etmesin! Allah'a ve âhiret gününe iman eden misafirine ikram etsin!"*

(B6475 Buhârî, Rikâk, 23)

846. Amr b. Sa'd b. Muâz'ın, ninesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey mümin hanımlar! Sizden biri (pişirilirken) yanmış koyun paçası dahi olsa komşusu tarafından kendisine ikram edilen şeyi küçümsemesin."*

(MU1698 *Muvatta'*, Sıfatü'n-nebî, 10)

847. Ebû Zer diyor ki, "Dostum (Hz. Peygamber) (sav) bana şunu tavsiye etti: '*Çorba pişirdiğinde suyunu biraz fazla koy, sonra komşularına bak, uygun bir şekilde çorbandan onlara da ikram et.*'"

(M6689 Müslim, Birr, 143)

848. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir Müslüman öldüğünde, en yakın komşularından üç hane halkı kendisinin iyi bir insan olduğuna şahitlik ederlerse, Yüce Allah, 'Bildikleri kadarıyla şahitlikte bulunan kullarımın şahitliğini kabul ettim ve kendi bildiklerimi de bağışladım.' buyurur."*

(HM9284 İbn Hanbel, II, 409)

849. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, bir adam Resûlullah'a (sav), "İyi mi kötü mü yaptığımı nasıl bilebilirim?" diye sormuş, Hz. Peygamber (sav) de şöyle buyurmuştur: *"Komşularının, 'İyi yaptın!' dediğini duyarsan iyi yapmışsındır; onların, 'Kötü yaptın!' dediğini duyarsan da kötü yapmışsındır."*

(İM4223 İbn Mâce, Zühd, 25; HM3808 İbn Hanbel, I, 402)

DOSTLUK
KİŞİ DOSTUNUN AHLÂKI ÜZEREDİR

٨٥٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الْمُؤْمِنُ مَأْلَفٌ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ."

٨٥١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ."

٨٥٢- عَنْ أَبِى مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوْءِ، كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ، إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّباً، وَنَافِخُ الْكِيرِ، إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً."

٨٥٣- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "لاَ تُصَاحِبْ إِلاَّ مُؤْمِنًا وَلاَ يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلاَّ تَقِيٌّ."

DOSTLUK
KİŞİ DOSTUNUN AHLÂKI ÜZEREDİR

850. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin cana yakındır. (İnsanlarla) yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur."*

(HM9187 İbn Hanbel, II, 400)

851. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin."*

(T2378 Tirmizî, Zühd, 45; D4833 Ebû Dâvûd, Edeb, 16)

852. Ebû Musa'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İyi arkadaşla kötü arkadaş misk taşıyan kimse ile körük üfüren kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (miski) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın!"*

(M6692 Müslim, Birr, 146; B5534 Buhârî, Sayd, 31)

853. Ebû Saîd'den rivayet edildiğine göre o, Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işitmiştir: *"Sadece müminle arkadaş ol! Yemeğini de ancak takva sahibi olan yesin!"*

(T2395 Tirmizî, Zühd, 55; D4832 Ebû Dâvûd, Edeb, 16)

٨٥٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "خَيْرُ الأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ، وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ."

٨٥٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ."

SELÂMLAŞMA
ARANIZDA SELÂMI YAYIN

٨٥٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلاَ تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلاَمَ بَيْنَكُمْ."

٨٥٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ." قِيلَ: مَا هُنَّ؟ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: "إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَسَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدْهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ."

854. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah katında arkadaşların en hayırlısı, arkadaşına karşı hayırlı davranandır. Allah katında komşuların en hayırlısı ise komşusuna karşı hayırlı davranandır."*

(T1944 Tirmizî, Birr, 28; DM2467 Dârimî, Siyer, 3)

855. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ruhlar, bir araya gelmiş topluluklardır. Onlardan birbirleriyle uyuşanlar kaynaşır, uyuşamayanlar da anlaşamaz ayrılır."*

(M6708 Müslim, Birr, 159)

SELÂMLAŞMA
ARANIZDA SELÂMI YAYIN

856. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selâmı yayın."*

(M194 Müslim, Îmân, 93)

857. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman'ın Müslüman üzerindeki hakkı altıdır."* "Onlar nedir ey Allah'ın Resûlü?" diye sorulunca şöyle demiştir: *"Onunla karşılaştığın zaman selâm ver, seni davet ettiğinde ona icabet et, senden nasihat istediğinde nasihat et, aksırıp Allah'a hamd ettiğinde ona duayla karşılık ver, hastalandığında onu ziyaret et ve öldüğünde cenazesine katıl."*

(M5651 Müslim, Selâm, 5)

٨٥٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ﵄: أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ : أَيُّ الإِسْلاَمِ خَيْرٌ؟ فَقَالَ: "تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلاَمَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ."

٨٥٩- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ تَعَالَى مَنْ بَدَأَهُمْ بِالسَّلاَمِ."

٨٦٠- قَالَ أَنَسٌ: قَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا بُنَىَّ! إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ يَكُونُ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ."

HEDİYELEŞMEK
SEVGİYİ ARTIRMANIN YOLU

٨٦١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تَهَادَوْا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تُذْهِبُ وَحَرَ الصَّدْرِ..."

٨٦٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَجِيبُوا الدَّاعِيَ، وَلَا تَرُدُّوا الْهَدِيَّةَ..."

858. Abdullah b. Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre, bir adam Resûlullah'a, "İslâm'da hangi davranış daha hayırlıdır?" diye sorunca Hz. Peygamber şöyle cevap vermiştir: *"(Başkalarına) yemek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermen."*

(B12 Buhârî, Îmân, 6)

859. Ebû Ümâme'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanların Yüce Allah katında en hayırlısı, önce selâm verenleridir."*

(D5197 Ebû Dâvûd, Edeb, 132-133)

860. Enes (b. Mâlik) diyor ki, "Resûlullah (sav) bana şöyle buyurdu: *'Yavrucuğum! Ailenin yanına girdiğin zaman selâm ver. Bu, senin ve ailen için bereket olur.'*"

(T2698 Tirmizî, İsti'zân, 10)

HEDİYELEŞMEK
SEVGİYİ ARTIRMANIN YOLU

861. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Hediyeleşin. Çünkü hediye, gönülden kini söküp atar..."

(T2130 Tirmizî, Velâ, 6)

862. Abdullah b. Mes'ûd'un naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Davet edene icabet edin ve hediyeyi reddetmeyin..."*

(HM3838 İbn Hanbel, I, 405)

٨٦٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ، لاَ تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ."

٨٦٤- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِى جَارَيْنِ فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِى؟ قَالَ: "إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكِ بَابًا."

٨٦٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "مَنْ سَأَلَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ أَهْدَى لَكُمْ فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُوهُ فَادْعُوا لَهُ."

HASTA ZİYARETİ
ŞİFA BEKLEYEN KARDEŞİN HAKKI

٨٦٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مُحْتَسِبًا، بُوعِدَ مِنْ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ خَرِيفًا."

٨٦٧- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِذَا عَادَ الرَّجُلُ الْمَرِيضَ خَاضَ الرَّحْمَةَ حَتَّى إِذَا قَعَدَ عِنْدَهُ قَرَّتْ فِيهِ."

863. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey Müslüman kadınlar! Hiçbir komşu kadın, bir koyun paçası bile olsa komşusunun verdiği şeyi küçük görmesin!"*

(B2566 Buhârî, Hibe, 1; M2379 Müslim, Zekât, 90)

864. Hz. Âişe (ra) anlatıyor: "Yâ Resûlallah, benim iki komşum var; hangisine hediye vereyim?" diye sordum. Resûlullah (sav), *"Kapısı sana en yakın olana!"* buyurdu.

(B2259 Buhârî, Şuf'a, 3)

865. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah için sizden bir şey isteyene verin, sizi davet edene icabet edin, size hediye verene karşılık verin. Karşılık verecek bir şey bulamazsanız, onun için dua edin."*

(HM5703 İbn Hanbel, II, 96)

HASTA ZİYARETİ
ŞİFA BEKLEYEN KARDEŞİN HAKKI

866. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim güzelce abdest alır ve sevabını Allah'tan umarak (hasta olan) Müslüman kardeşini ziyaret ederse, yürünerek yetmiş yılda kat edilecek bir mesafe kadar cehennemden uzaklaştırılır."

(D3097 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 3)

867. Câbir b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse hastayı ziyaret ettiğinde rahmetin içine dalar; onun yanında oturunca da rahmet onun gönlüne yerleşir."*

(MU1731 Muvatta', Ayn, 7)

٨٦٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ فَقَالَ عِنْدَهُ سَبْعَ مِرَارٍ: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ، إِلاَّ عَافَاهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ الْمَرَضِ."

٨٦٩- عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا عَادَ مَرِيضًا يَقُولُ: "أَذْهِبِ الْبَاسَ، رَبَّ النَّاسِ، اِشْفِهِ أَنْتَ الشَّافِى، لاَ شِفَاءَ إِلاَّ شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لاَ يُغَادِرُ سَقَمًا."

٨٧٠- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَى الْمَرِيضِ فَنَفِّسُوا لَهُ فِى أَجَلِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ لاَ يَرُدُّ شَيْئًا وَيُطَيِّبُ نَفْسَهُ."

٨٧١- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ لِى النَّبِيُّ ﷺ : "إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مَرِيضٍ فَمُرْهُ أَنْ يَدْعُوَ لَكَ. فَإِنَّ دُعَاءَهُ كَدُعَاءِ الْمَلاَئِكَةِ."

YÖNETEN ve YÖNETİLEN
TOPLUMSAL DÜZENİN İKİ TEMEL UNSURU

٨٧٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...إِذَا أُسْنِدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ."

868. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim eceli gelmemiş olan bir hastayı ziyaret eder de onun yanında iken yedi defa, 'Büyük arşın Rabbi Yüce Allah'tan sana şifa vermesini dilerim.' diye dua ederse, Allah o hastaya afiyet ihsan eder."*

(D3106 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 8)

869. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) bir hastayı ziyaret ettiğinde şöyle derdi: *"Ey insanların Rabbi! Hastalığın sıkıntısını gider! Ona şifa ver, şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın!"*

(M5709 Müslim, Selâm, 47)

870. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ziyaret için bir hastanın yanına girdiğinizde iyileşeceğini söyleyerek moralini yükseltin. Gerçi bu söz hiçbir şeyi önlemez fakat onun gönlünü hoşnut eder."*

(T2087 Tirmizî, Tıb, 35)

871. Ömer b. Hattâb diyor ki, "Peygamber (sav) bana şöyle dedi: *'Ziyaret için bir hastanın yanına girdiğinde ondan senin için dua etmesini iste. Zira onun duası, meleklerin duası gibidir.'*"

(İM1441 İbn Mâce, Cenâiz, 1)

YÖNETEN ve YÖNETİLEN
TOPLUMSAL DÜZENİN İKİ TEMEL UNSURU

872. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Yönetim işi ehil olmayan kimselere verildiği zaman kıyameti bekle!"

(B6496 Buhârî, Rikâk, 35)

٨٧٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَرْبَعَةٌ يُبْغِضُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْبَيَّاعُ الْحَلاَّفُ، وَالْفَقِيرُ الْمُخْتَالُ، وَالشَّيْخُ الزَّانِى، وَالإِمَامُ الْجَائِرُ."

٨٧٤- قَالَ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ لِمُعَاوِيَةَ: إِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَا مِنْ إِمَامٍ يُغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِى الْحَاجَةِ وَالْخَلَّةِ وَالْمَسْكَنَةِ، إِلاَّ أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتِهِ وَحَاجَتِهِ وَمَسْكَنَتِهِ."

٨٧٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ، يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُتَّقَى بِهِ. فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَعَدَلَ، كَانَ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرٌ. وَإِنْ يَأْمُرْ بِغَيْرِهِ، كَانَ عَلَيْهِ مِنْهُ."

٨٧٦- عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ، فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ، إِلاَّ أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ، فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ، فَلاَ سَمْعَ وَلاَ طَاعَةَ."

873. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah dört kimseye öfkelenir: Çok yemin eden satıcı, kibirli fakir, zina eden ihtiyar ve zalim yönetici."*

(N2577 Nesâî, Zekât, 77)

874. Amr b. Mürre, Muâviye'ye Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işittiğini söylemiştir: *"Herhangi bir idareci, kapısını ihtiyaç sahibine, yoksula ve elinde hiçbir şeyi olmayan fakire kapatırsa, ihtiyaç ve fakirlik içine düştüğünde Allah da göğün (cennetin) kapılarını onun yüzüne kapatır."*

(T1332 Tirmizî, Ahkâm, 6)

875. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Devlet otoritesi en büyük hamidir. Haksızlıklarla onun vasıtasıyla (yani hukuk yoluyla) mücadele edilir ve onun vasıtasıyla (tehlikelerden) korunulur. Şayet bu otoriteyi kullanan(lar), Allah'tan sakınmayı emreder ve adaletle hükmeder(ler)se bu yaptıklarından sevap kazanır(lar). Bunun aksine davranır(lar)sa (vebalini) çeker(ler)."*

(M4772 Müslim, İmâre, 43)

876. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman bir kimsenin hoşlandığı ve hoşlanmadığı her hususta (yöneticisini) dinleyip itaat etmesi gerekir; ancak kendisine Allah'a isyanı gerektiren bir şey emredilmesi hâriç. Eğer kendisine Allah'a isyanı gerektiren bir emir verilirse, bunu dinleme ve buna itaat etme yoktur."*

(M4763 Müslim, İmâre, 38)

ADALET
MÜLKÜN TEMELİ

٨٧٧- عَنْ حَاجِبِ بْنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ الْمُهَلَّبِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اِعْدِلُوا بَيْنَ أَبْنَائِكُمْ، اِعْدِلُوا بَيْنَ أَبْنَائِكُمْ."

٨٧٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا الإِمَامُ جُنَّةٌ، يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ، وَيُتَّقَى بِهِ، فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ [عَزَّ وَجَلَّ] وَعَدَلَ، كَانَ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرٌ، وَإِنْ يَأْمُرْ بِغَيْرِهِ، كَانَ عَلَيْهِ مِنْهُ."

٨٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِى ظِلِّهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ: الإِمَامُ الْعَادِلُ..."

٨٨٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ عَلَى يَمِينِ الرَّحْمَنِ، الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِى حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلُوا."

ADALET
MÜLKÜN TEMELİ

877. Hâcib b. Mufaddal b. Mühelleb'in, babasından naklettiğine göre o, Nu'mân b. Beşîr'i Resûlullah'tan (sav) şöyle naklederken işitmiştir: "Çocuklarınız arasında adaletli davranın, çocuklarınız arasında adaletli davranın!"

(D3544 Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 83)

878. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Devlet otoritesi en büyük hamidir. Haksızlıklarla onun vasıtasıyla (yani hukuk yoluyla) mücadele edilir ve onun vasıtasıyla (tehlikelerden) korunulur. Şayet bu otoriteyi kullanan(lar), Allah'tan sakınmayı emreder ve adaletle hükmeder(ler)se bu yaptıklarından sevap kazanır(lar). Bunun aksine davranır(lar)sa (vebalini) çeker(ler)."*

(M4772 Müslim, İmâre, 43)

879. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yedi sınıf insan vardır ki Allah onları gölgesinden (himayesinden) başka gölgenin (himayenin) olmadığı günde, bizzat kendi gölgesinde (himaye edecektir) gölgelendirecektir: Âdil yönetici, ..."*

(B660 Buhârî, Ezân, 36)

880. Abdullah b. Amr b. Âs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yönettikleri insanlara, ailelerine ve sorumlu oldukları kişilere karşı adaletli davrananlar, Allah katında, Rahmân'ın yanında nurdan minberler üzerinde ağırlanacaklar."*

(N5381 Nesâî, Âdâbü'l-kudât, 1)

HAKLARA RİAYET
HER HAK SAHİBİNE HAKLARI VEREBİLMEK

٨٨١- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِى خُطْبَتِهِ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ: "إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ أَعْطَى لِكُلِّ ذِى حَقٍّ حَقَّهُ..."

٨٨٢- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: كُنْتُ رِدْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ... قَالَ: "فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ [عَزَّ وَجَلَّ] أَنْ لاَ يُعَذِّبَ مَنْ لاَ يُشْرِكُ بِهِ [شَيْئًا]."

٨٨٣- عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ إِلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ فَجَاءَهُ فَقَالَ: "... فَإِنَّ لِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِضَيْفِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا..."

٨٨٤- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلاَمِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ."

HAKLARA RİAYET
HER HAK SAHİBİNE HAKLARI VEREBİLMEK

881. Ebû Ümâme el-Bâhilî anlatıyor: "Resûlullah'ı (sav) Veda Haccı senesinde verdiği hutbede şöyle derken işittim: *'Şüphesiz Yüce Allah, her hak sahibine hakkını vermiştir...'*"

(T2120 Tirmizî, Vesâyâ, 5)

882. Muâz b. Cebel anlatıyor: "Ufeyr denilen bir eşeğin üzerinde (yolculuk ederken) Allah Resûlü'nün (sav) terkisinde idim... Hz. Peygamber şöyle buyurdu: *'Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, Allah'a ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Yüce Allah üzerindeki hakkı ise kendisine ortak koşmayan kimselere azap etmemesidir.'*"

(M144 Müslim, Îmân, 49)

883. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (kendisini ibadete vererek dünyadan el etek çektiğini duyduğunda) Osman b. Maz'ûn'u çağırmak üzere birini göndermiş ve geldiğinde ona şöyle buyurmuştur: *"...Ailenin senin üzerinde hakkı vardır. Misafirinin senin üzerinde hakkı vardır. Nefsinin senin üzerinde hakkı vardır..."*

(D1369 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 27)

884. Ebû Hüreyre'nin (ra) işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman'ın Müslüman üzerindeki hakkı beştir: Selâmı almak, hastayı ziyaret etmek, cenazeye katılmak, davete icabet etmek ve aksırana Allah'tan rahmet dilemek."*

(B1240 Buhârî, Cenâiz, 2)

٨٨٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهَا..."

BARIŞ
SELÂM ve ESENLİK

٨٨٦- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا سَلَّمَ قَالَ: "اَللَّهُمَّ! أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ."

٨٨٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ..."

٨٨٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "أَلاَ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهِدَةً لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ فَقَدْ أَخْفَرَ بِذِمَّةِ اللَّهِ فَلاَ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ..."

٨٨٩- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ أَهْلَ قُبَاءٍ اقْتَتَلُوا حَتَّى تَرَامَوْا بِالْحِجَارَةِ، فَأُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذَلِكَ فَقَالَ: "اِذْهَبُوا بِنَا نُصْلِحُ بَيْنَهُمْ."

885. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim kardeşine haksızlık etmişse, onunla helâlleşsin..."*

(B6534 Buhârî, Rikâk, 48)

BARIŞ
SELÂM ve ESENLİK

886. Hz. Âişe'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (namazın sonunda) selâm verdiği zaman, *"Allâhümme ente's-selâmü ve minke's-selâm, tebârekte yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm." (Allah'ım! Sen barış ve esenliksin, barış ve esenlik senden gelir. Yücelik ve ikram sahibi olan Allah'ım! Sen ne mübareksin.)* derdi.

(D1512 Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

887. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Düşmanla karşılaşmayı dilemeyin. Allah'tan afiyet isteyin..."*

(DM2470 Dârimî, Siyer, 6; B7237 Buhârî, Temennî, 8)

888. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bilesiniz ki! Kim Allah'ın ve Resûlü'nün güvencesi altında bulunan anlaşmalı bir kimseyi öldürürse, Allah'a verdiği sözü bozmuş olur ve cennetin kokusunu dahi alamaz."*

(T1403 Tirmizî, Diyât, 11)

889. Sehl b. Sa'd (ra) anlatıyor: "Kubâlılar birbirleriyle (taşlı sopalı) kavga ettiler. Kendisine bu olay haber verilince Allah Resûlü (sav) hemen, *'Haydi gidelim de onları barıştıralım.'* buyurdu."

(B2693 Buhârî, Sulh, 3)

ŞİDDET
BİRLİĞE ve DİRLİĞE YÖNELEN TEHDİT

٨٩٠- عن عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَا عَائِشَةُ! إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ، وَيُعْطِى عَلَى الرِّفْقِ مَا لاَ يُعْطِى عَلَى الْعُنْفِ، وَمَا لاَ يُعْطِى عَلَى مَا سِوَاهُ."

٨٩١- عَنْ أَبِى صِرْمَةَ صَاحِبِ النَّبِيِّ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ ضَارَّ أَضَرَّ اللَّهُ بِهِ، وَمَنْ شَاقَّ شَاقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ."

٨٩٢- عَنْ هِشَامِ بْنِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ: مَرَّ بِالشَّامِ عَلَى أُنَاسٍ، وَقَدْ أُقِيمُوا فِى الشَّمْسِ، وَصُبَّ عَلَى رُءُوسِهِمُ الزَّيْتُ، فَقَالَ مَا هَذَا؟ قِيلَ: يُعَذَّبُونَ فِى الْخَرَاجِ، فَقَالَ: أَمَا إِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ الَّذِينَ يُعَذِّبُونَ النَّاسَ فِى الدُّنْيَا."

٨٩٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلاَ امْرَأَةً، وَلاَ خَادِمًا، إِلاَّ أَنْ يُجَاهِدَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ...

ŞİDDET
BİRLİĞE ve DİRLİĞE YÖNELEN TEHDİT

890. Hz. Peygamber'in (sav) eşi Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ey Âişe! Allah, rıfk (nezaket ve yumuşaklık) sahibidir ve rıfktan hoşlanır. Sertlik, kabalık ve nezaket dışı diğer davranışlara vermediği ecri rıfk sayesinde verir."

(M6601 Müslim, Birr, 77)

891. Hz. Peygamber'in (sav) sahâbîsi Ebû Sırma'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim zarar verirse Allah da ona zarar verir. Kim (insanlara) güçlük çıkarırsa, Allah da ona güçlük çıkarır."*

(D3635 Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 31)

892. Hişâm b. Hakîm b. Hizâm'dan rivayet edildiğine göre o, Şam bölgesinde bazı insanlara rastladı. Onların güneşe karşı dikilmiş ve başlarına zeytinyağı dökülmüş olduğunu görünce, "Bu nedir?" diye sordu. Kendisine, "Vergi (vermedikleri) için cezalandırılıyorlar." denildi. Bunun üzerine dedi ki, "Haberiniz olsun! Ben Allah Resûlü'nü şöyle derken işittim: *'Bu dünyada insanlara işkence edenlere şüphesiz Allah da azap edecektir.'*"

(M6657 Müslim, Birr, 117)

893. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), Allah yolunda cihad hâriç eliyle hiç kimseye vurmadı. Ne bir kadına, ne de bir hizmetçiye!.."

(M6050 Müslim, Fedâil, 79)

٨٩٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِشَيْخٍ يُهَادَى بَيْنَ اثْنَيْنِ فَقَالَ: "مَا بَالُ هَذَا؟" فَقَالُوا: نَذَرَ أَنْ يَمْشِيَ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ، مُرْهُ فَلْيَرْكَبْ."

EMR-İ Bİ'L-MA'RÛF NEHY-İ ANİ'L-MÜNKER
İYİLİĞİ TEŞVİK KÖTÜLÜKTEN SAKINDIRMA

٨٩٥- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: ...سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ رَأَى مُنْكَرًا فَاسْتَطَاعَ أَنْ يُغَيِّرَهُ بِيَدِهِ فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ."

٨٩٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ."

894. Enes (b. Mâlik) tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) kolları iki adamın omuzunda olduğu hâlde zorla yürüyen bir adama rastladı ve *"Bu adama ne oldu?"* diye sordu. "(Kâbe'ye) yürüyerek gitmeyi adadı." dediler. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: *"Bu adamın kendine eziyet etmesine Allah'ın ihtiyacı yoktur. Ona söyleyin de bineğine binsin!"*

(N3884 Nesâî, Eymân, 42)

EMR-İ Bİ'L-MA'RÛF NEHY-İ ANİ'L-MÜNKER

İYİLİĞİ TEŞVİK KÖTÜLÜKTEN SAKINDIRMA

895. Ebû Saîd el-Hudrî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Bir kötülük gören kişi, eli ile değiştirmeye gücü yetiyorsa onu eli ile değiştirsin. Buna gücü yetmez ise dili ile değiştirsin. Buna da gücü yetmezse kalbi ile (o kötülüğe) tavır koysun, (onu hoş görmesin). Ve bu da imanın asgarî gereğidir."

(D1140 Ebû Dâvûd, Salât, 239-242)

896. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen ve iyiliği emredip/teşvik edip kötülükten sakındırmayan/uzaklaştırmayan bizden değildir."*

(T1921 Tirmizî, Birr, 15)

٨٩٧- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِى بُرْدَةَ بْنِ أَبِى مُوسَى الأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ"، قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَجِدْ؟ قَالَ: "فَيَعْمَلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ"، قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: "فَيُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ"، قَالُوا: فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: "فَلْيَأْمُرْ بِالْخَيْرِ، أَوْ قَالَ: بِالْمَعْرُوفِ"، قَالَ: فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ؟ قَالَ: "فَلْيُمْسِكْ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ."

٨٩٨- عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلاَ يَسْتَجِيبُ لَكُمْ."

٨٩٩- عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ قَوْمٍ يُعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي هُمْ أَعَزُّ مِنْهُمْ وَأَمْنَعُ لَا يُغَيِّرُونَ إِلَّا عَمَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِعِقَابِهِ."

CİHAD
ALLAH YOLUNDA MÜCADELE

٩٠٠- عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ الْجَنْبِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي فَضَالَةُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ: "...الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ..."

897. Saîd b. Ebû Bürde b. Ebû Musa el-Eş'arî'nin, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her Müslüman sadaka vermelidir."* Oradakiler, "Peki, ya verecek bir şey bulamazsa?" deyince Resûlullah, *"O zaman çalışır ve (kazandığından) hem kendisi faydalanır hem de sadaka verir."* buyurdu. "Buna da güç yetiremez ya da yapamazsa?" dediler. *"Yardıma muhtaç mazlum ve mağdur bir kimseye yardım eder!"* buyurdu. "Bunu da yapamazsa?" dediler. *"İyiliği/hayrı emretsin/teşvik etsin."* buyurdu. "Bunu da yapamazsa?" dendiğinde, Resûlullah (sav) *"Kötülükten uzak dursun. Bu da onun için sadakadır."* buyurdu.

(B6022 Buhârî, Edeb, 33)

898. Huzeyfe b. Yemân'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki ya iyiliği emredip/teşvik edip kötülükten sakındırırsınız/uzaklaştırırsınız ya da Allah size bir ceza gönderir de O'na dua edersiniz ama O, duanıza karşılık vermez."*

(T2169 Tirmizî, Fiten, 9)

899. Ubeydullah b. Cerîr'in, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Aralarında günahlar işlenip durduğu hâlde bu günahları işleyenlerden daha güçlü ve onları engellemeye muktedir iken bunu yapmayan topluluğun hepsine birden Yüce Allah azap verir."*

(HM19466 İbn Hanbel, IV, 366)

CİHAD
ALLAH YOLUNDA MÜCADELE

900. Amr b. Mâlik el-Cenbî diyor ki, "Fedâle b. Ubeyd bana Resûlullah'ın (sav) Veda Haccı'nda şöyle buyurduğunu nakletti: *'...Mücahid, Allah'a itaat yolunda nefsi ile cihad edendir...'*"

(HM24458 İbn Hanbel, VI, 22)

٩٠١- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "جَاهِدُوا بِأَيْدِيكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ."

٩٠٢- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَفْضَلُ الْجِهَادِ، كَلِمَةُ عَدْلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ."

٩٠٣- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا، وَمَنْ خَلَفَهُ فِى أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا."

٩٠٤- عَنْ أَبِى ذَرٍّ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ : أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِى سَبِيلِهِ."

901. Enes (b. Mâlik)'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ellerinizle, dillerinizle ve mallarınızla cihad edin."*

(N3194 Nesâî, Cihâd, 48)

902. Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"En değerli cihad, zalim yöneticinin karşısında hakkı dile getirmektir."*

(İM4011 İbn Mâce, Fiten, 20; D4344 Ebû Dâvûd, Melâhim, 17)

903. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah yolunda savaşacak bir askeri (savaş için) donatırsa kendisi de savaşmış gibi olur. Kim de Allah yolunda savaşa çıkan gazinin arkasından ailesine iyi bir şekilde göz kulak olursa o da savaşmış gibi olur."*

(M4902 Müslim, İmâre, 135; B2843 Buhârî, Cihâd, 38)

904. Ebû Zer (ra) anlatıyor: "Hz. Peygamber'e (sav), 'Hangi amel daha faziletlidir?' diye sordum. *'Allah'a inanmak ve O'nun yolunda cihad etmek.'* buyurdu."

(B2518 Buhârî, Itk, 2)

SAVAŞ HUKUKU
BARIŞ ESASTIR

٩٠٥- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "الْغَزْوُ غَزْوَانِ فَأَمَّا مَنِ ابْتَغَى وَجْهَ اللَّهِ وَأَطَاعَ الإِمَامَ وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ وَيَاسَرَ الشَّرِيكَ وَاجْتَنَبَ الْفَسَادَ كَانَ نَوْمُهُ وَنُبْهُهُ أَجْرًا كُلُّهُ وَأَمَّا مَنْ غَزَا رِيَاءً وَسُمْعَةً وَعَصَى الإِمَامَ وَأَفْسَدَ فِى الأَرْضِ فَإِنَّهُ لاَ يَرْجِعُ بِالْكَفَافِ."

٩٠٦- عَنْ أَبِى النَّضْرِ، عَنْ كِتَابِ رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِى أَوْفَى، فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، حِينَ سَارَ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ، يُخْبِرُهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، كَانَ فِى بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِى لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ، يَنْتَظِرُ حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ قَامَ فِيهِمْ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ."

٩٠٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْحَرْبُ خُدْعَةٌ."

SAVAŞ HUKUKU
BARIŞ ESASTIR

905. Muâz b. Cebel'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Savaş iki türlüdür: Allah'ın rızasını kazanmak isteyen, komutanına itaat eden, değerli malını bu yolda harcayan, arkadaşına kolaylık gösteren ve bozgunculuktan kaçınan kimsenin uykusu da uyanıklığı da tamamıyla sevap olarak yazılır. Gösteriş ve başkalarına duyurmak için savaşan, komutanına isyan eden ve yeryüzünde bozgunculuk çıkaran kimse ise bundan hiçbir karşılık göremez."

(N3190 Nesâî, Cihâd, 46)

906. Ebu'n-Nadr, Eslem kabilesinden ve Hz. Peygamber'in (sav) ashâbından olan Abdullah b. Ebû Evfâ isimli bir kişinin, Harûrîler (Hâricîler) üzerine sefere çıktığında Ömer b. Ubeydullah'a yazdığı mektupta şunu naklettiğini anlatıyor: "Resûlullah (sav) düşmanla karşılaştığı bir gün, güneş (batıya) meyledene kadar bekledi ve ashâbının arasında ayağa kalkarak şöyle seslendi: *"Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin. Allah'tan afiyet isteyin. Fakat onlarla karşılaştığınız zaman da sabredin. Ve bilin ki cennet kılıçların gölgeleri altındadır."*

(M4542 Müslim, Cihâd ve siyer, 20; B3025 Buhârî, Cihâd, 156)

907. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Harp, hiledir."*

(M4540 Müslim, Cihâd, 18; B3030 Buhârî, Cihâd, 157)

٩٠٨- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَّرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْ سَرِيَّةٍ أَوْصَاهُ فِى خَاصَّتِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا ثُمَّ قَالَ: "أُغْزُوا بِاسْمِ اللَّهِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ أُغْزُوا وَ لاَ تَغُلُّوا وَلاَ تَغْدِرُوا وَلاَ تَمْثُلُوا وَلاَ تَقْتُلُوا وَلِيدًا..."

٩٠٩- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ قَالَ: ثِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ..."

ESİRLERİN HUKUKU
HERKESE ÖZGÜRLÜK

٩١٠- عَنْ أَبِى مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "فُكُّوا الْعَانِيَ، وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ، وَعُودُوا الْمَرِيضَ."

٩١١- عَنْ أَبِي عَزِيزِ بن عُمَيْرٍ، أَخِي مُصْعَبِ بْنِ عُمَيْرٍ، قَالَ: كُنْتُ فِي الْأُسَارَى يَوْمَ بَدْرٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اِسْتَوْصُوا بِالْأُسَارَى خَيْرًا وَكُنْتُ فِي نَفَرٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، وَكَانُوا إِذَا قَدَّمُوا غَدَاءَهُمْ وَعَشَاءَهُمْ أَكَلُوا التَّمْرَ وَأَطْعَمُونِي الْخُبْزَ بِوَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِيَّاهُمْ.

908. Süleyman b. Büreyde, babasının şöyle dediğini naklediyor: "Resûlullah (sav) bir orduya veya birliğe kumandan tayin ettiği zaman öncelikle ona Yüce Allah'tan sakınmasını ve beraberindeki Müslümanlara iyi davranmasını tavsiye ettikten sonra şöyle derdi: *'Allah yolunda Allah'ın adıyla savaşın! Allah'ı inkâr edenlerle çarpışın! Savaşın, ama ganimet malına ihanet etmeyin. Ölülere (uzuvlarını keserek) müsle yapmayın! Çocukları öldürmeyin!..'*"

(M4522 Müslim, Cihâd ve siyer, 3)

909. Şeddâd b. Evs şöyle demiştir: "İki hususu Resûlullah'tan (sav) öğrendim. O buyurdu ki, *'Allah her işte ihsanı (güzel ve zarif davranmayı) emreder. (Savaşta/yahut hayvan boğazlarken dahi) öldürmeyi en güzel biçimde (acı çektirmeden ve hunharca görüntülere meydan vermeden) yapın ...'*"

(M5055 Müslim, Sayd, 57; D2814 Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 10, 11)

ESİRLERİN HUKUKU
HERKESE ÖZGÜRLÜK

910. Ebû Musa'nın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Esiri özgürlüğüne kavuşturun, davet edenin (davetine) katılın, hastayı ziyaret edin."

(B5174 Buhârî, Nikâh, 72)

911. Mus'ab b. Umeyr'in kardeşi Ebû Azîz b. Umeyr anlatıyor: "Bedir günü esirler arasındaydım. Resûlullah (sav), *'Esirlere iyi davranın!'* buyurdu. Ben bir ensar grubunun elinde esirdim. Ensar, Resûlullah'ın emrine uyarak sabah ve akşam ekmek ve yemeklerini bana ikram ederler, kendileri de hurmayla yetinirlerdi."

(MK19497 Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XXII, 393)

٩١٢- عَنْ أَبِى أَيُّوبَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ وَالِدَةٍ وَوَلَدِهَا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَحِبَّتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

٩١٣- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: وَهَبَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غُلاَمَيْنِ أَخَوَيْنِ فَبِعْتُ أَحَدَهُمَا فَقَالَ لِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا عَلِيُّ! مَا فَعَلَ غُلاَمُكَ؟" فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: "رُدَّهُ رُدَّهُ."

GAZİLİK
YA ŞEHİT YA GAZİ

٩١٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ مَكْلُومٍ يُكْلَمُ فِى اللَّهِ إِلاَّ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكَلْمُهُ يَدْمَى، اَللَّوْنُ لَوْنُ دَمٍ، وَالرِّيحُ رِيحُ مِسْكٍ."

٩١٥- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَفْضَلُ الصَّدَقَاتِ ظِلُّ فُسْطَاطٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَنِيحَةُ خَادِمٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ طَرُوقَةُ فَحْلٍ فِى سَبِيلِ اللَّهِ."

912. Ebû Eyyûb anlatıyor: Resûlullah'ın (sav) şöyle dediğini işittim: *"Her kim (esirler arasındaki) anne ile çocuğunu birbirinden ayırırsa Allah da o kimseyi kıyamet gününde sevdiklerinden ayırır."*

(T1566 Tirmizî, Siyer, 17; HM23895 İbn Hanbel, V, 413)

913. Ali (b. Ebû Tâlib) anlatıyor: "Resûlullah (sav) bana kardeş olan iki yardımcı genç hibe etti. Ben de onlardan birini sattım. Bir gün Resûlullah (sav) bana, *'Ey Ali! Gençten ne haber?'* diye sordu. Ben de ona (sattığımı) söyledim. Bunun üzerine Resûlullah, *'Onu geri al, onu geri al.'* buyurdu.

(T1284 Tirmizî, Büyû', 52; İM2249 İbn Mâce, Ticâret, 46)

GAZİLİK
YA ŞEHİT YA GAZİ

914. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda yaralanan her bir yaralı muhakkak kıyamet gününde yarası kanayarak gelir. Rengi kan rengi, kokusu ise misk kokusudur."

(B5533 Buhârî, Sayd, 31)

915. Ebû Ümâme'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sadakaların en değerlisi, Allah yolunda(ki mücahidlerin) gölgelenmesi için çadır (bağışlamak), bir hizmetçiyi Allah yolunda (çalışmak üzere) hibe etmek veya at, deve gibi binilmeye uygun bir hayvanı Allah yolunda (kullanılmak üzere) bağışlamaktır."*

(T1627 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 5)

٩١٦- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا، وَمَنْ خَلَفَهُ فِى أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا."

٩١٧- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ لَمْ يَغْزُ أَوْ يُجَهِّزْ غَازِيًا أَوْ يَخْلُفْ غَازِيًا فِى أَهْلِهِ بِخَيْرٍ، أَصَابَهُ اللَّهُ بِقَارِعَةٍ."

٩١٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْخَطْمِيِّ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْتَوْدِعَ الْجَيْشَ قَالَ: "أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ دِينَكُمْ وَأَمَانَتَكُمْ وَخَوَاتِيمَ أَعْمَالِكُمْ."

ŞEHİTLİK
ALLAH İÇİN ÖLÜMSÜZLEŞMEK

٩١٩- عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ عَبْدٍ يَمُوتُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنَّ لَهُ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلاَّ الشَّهِيدَ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ فَإِنَّهُ يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ مَرَّةً أُخْرَى."

916. Zeyd b. Hâlid'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah yolunda savaşacak bir askeri (savaş için) donatırsa kendisi de savaşmış gibi olur. Kim de Allah yolunda savaşa çıkan gazinin arkasından ailesine iyi bir şekilde göz kulak olursa o da savaşmış gibi olur."*

(M4902 Müslim, İmâre, 135)

917. Ebû Ümâme'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim savaşa katılmaz veya savaşa katılan bir gaziyi donatmaz ya da savaşa giden gazinin ailesine iyi bir şekilde göz kulak olmazsa Allah onu bir felâkete uğratır."*

(D2503 Ebû Dâvûd, Cihâd, 17)

918. Abdullah el-Hatmî'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) bir orduyu uğurlamak istediği zaman, *"Sizin dininizi, geride bıraktıklarınızı ve amellerinizin sonuçlarını Allah'a emanet ediyorum."* buyururdu.

(D2601 Ebû Dâvûd, Cihâd, 73)

ŞEHİTLİK
ALLAH İÇİN ÖLÜMSÜZLEŞMEK

919. Humeyd diyor ki, "Enes b. Mâlik'ten (ra) işittiğime göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *'Ölüp de Allah katında hayırlı bir mertebeye erişen kullar içinde, şehitten başka hiç kimse kendisine içindekilerle birlikte dünya verilecek olsa bile– yeniden dünyaya gelmek istemez. Şehit, şehitliğin ne kadar üstün bir mertebe olduğunu gördüğü için, dünyaya dönüp bir kez daha şehit olmayı arzular.'*"

(B2795 Buhârî, Cihâd, 6)

٩٢٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ، وَدِدْتُ أَنِّى أُقَاتِلُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا، ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا، ثُمَّ أُقْتَلُ [ثُمَّ أُحْيَا، ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا]."

٩٢١- أَنَّ سَهْلَ بْنَ أَبِى أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ، بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ، وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ."

٩٢٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَادَ جَبْرًا ...فَقَالَ: "...اَلْقَتْلُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ شَهَادَةٌ، وَالْبَطْنُ شَهَادَةٌ، وَالْحَرَقُ شَهَادَةٌ، وَالْغَرَقُ شَهَادَةٌ، وَالْمَغْمُومُ -يَعْنِى الْهَدِمَ- شَهَادَةٌ، وَالْمَجْنُوبُ شَهَادَةٌ، وَالْمَرْأَةُ تَمُوتُ بِجُمْعٍ شَهِيدَةٌ."

٩٢٣- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ."

920. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Canım elinde bulunan Allah'a yemin ederim, istedim ki Allah yolunda savaşıp öldürüleyim sonra diriltileyim, sonra öldürülüp tekrar diriltileyim, sonra öldürülüp tekrar diriltileyim, daha sonra tekrar öldürüleyim ve diriltileyim!"*

(B7227 Buhârî, Temennî, 1)

921. Sehl b. Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf'in, babası aracılığıyla dedesinden rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim içtenlikle Allah'tan şehit olmayı dilerse yatağında bile ölse Allah onu şehitlerin makamlarına ulaştırır."*

(M4930 Müslim, İmâre, 157)

922. Abdullah b. Abdullah b. Cebr'in, babasından naklettiğine göre, hasta olan (dedesi) Cebr'i ziyarete gelen Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Allah yolunda savaşırken ölmek şehitliktir. İç hastalıklarından ölmek şehitliktir. Yanarak ölmek şehitliktir. Boğularak ölmek şehitliktir. Yıkıntı altında kalarak ölmek şehitliktir. Aklını kaybederek ölmek şehitliktir. Hamile iken ölen kadın da şehittir."*

(N3196 Nesâî, Cihâd, 48; İM2803 İbn Mâce, Cihâd, 17)

923. Saîd b. Zeyd'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim malını korurken öldürülürse şehittir, kim dini uğruna öldürülürse şehittir, kim canı uğruna öldürülürse şehittir, kim ailesi uğruna öldürülürse o da şehittir."*

(T1421 Tirmizî, Diyât, 21

VI. BÖLÜM

SOSYAL HAYAT -II-

MUSİBETLER ve MÜMİN
SABIR, METANET ve TESLİMİYET

٩٢٤- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَصَابَتْ أَحَدَكُمْ مُصِيبَةٌ فَلْيَقُلْ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ! عِنْدَكَ أَحْتَسِبُ مُصِيبَتِى فَآجِرْنِى فِيهَا وَأَبْدِلْ لِى خَيْرًا مِنْها."

٩٢٥- عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ مُصِيبَةٍ يُصَابُ بِهَا الْمُسْلِمُ إِلاَّ كُفِّرَ بِهَا عَنْهُ، حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا."

٩٢٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ! إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ، وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ."

٩٢٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لاَ يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ مِنْ ضُرٍّ أَصَابَهُ، فَإِنْ كَانَ لاَ بُدَّ فَاعِلاً فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ أَحْيِنِى مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِى، وَتَوَفَّنِى إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِى."

MUSİBETLER ve MÜMİN
SABIR, METANET ve TESLİMİYET

924. Ümmü Seleme'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Birinizin başına bir musibet/acı bir şey geldiği zaman, 'Biz Allah'a aidiz ve biz O'na döneceğiz. Allah'ım! Başıma gelen musibetin/acının mükâfatını senden bekliyorum, bundan dolayı bana ecir ihsan et, benim için onu daha hayırlısıyla değiştir.' desin."

(D3119 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 17-18; M2126 Müslim, Cenâiz, 3)

925. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Batan bir diken bile olsa başına gelen her musibet/acı, Müslüman'ın günahlarına kefaret olur."*

(M6565 Müslim, Birr, 49; MU1719 Muvatta', Ayn, 3)

926. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım! Gam ve kederden, tembellik ve cimrilikten, korkaklıktan, borca batmaktan ve halkın taşkınlığından sana sığınırım."*

(N5478 Nesâî, İstiâze, 25; B6369 Buhârî, Deavât, 40)

927. Enes b. Mâlik'in (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbiriniz başına gelen bir sıkıntıdan dolayı ölümü istemesin. Eğer mutlaka isteyecek olursa, 'Allah'ım, yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat, ölüm benim için hayırlıysa canımı al!' desin."*

(B5671 Buhârî, Merdâ, 19)

٩٢٨- عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "عَجَبًا لأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لأَحَدٍ إِلاَّ لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ."

TİCARET AHLÂKI
ALIRKEN DE SATARKEN DE DÜRÜST OLMAK

٩٢٩- عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَفْتَرِقَا، فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِى بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتِ الْبَرَكَةُ مِنْ بَيْعِهِمَا."

٩٣٠- عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُبَيْدِ بنِ رِفَاعَةَ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى الْمُصَلَّى، فَرَأَى النَّاسَ يَتَبَايَعُونَ فَقَالَ: "يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ" فَاسْتَجَابُوا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَرَفَعُوا أَعْنَاقَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ إِلَيْهِ، فَقَالَ: "إِنَّ التُّجَّارَ يُبْعَثُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فُجَّارًا، إِلاَّ مَنِ اتَّقَى اللَّهَ وَبَرَّ وَصَدَقَ."

928. Suheyb'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müminin hâli ne hoştur! Her hâli kendisi için hayırlıdır ve bu durum yalnız mümine mahsustur. Başına güzel bir iş geldiğinde şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir sıkıntı geldiğinde ise sabreder; bu da onun için hayır olur."*

(M7500 Müslim, Zühd, 64)

TİCARET AHLÂKI
ALIRKEN DE SATARKEN DE DÜRÜST OLMAK

929. Hakîm b. Hizâm'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Alışveriş yapanlar birbirlerinden ayrılmadıkları sürece (alışverişi kabul edip etmeme konusunda) serbesttirler. Eğer dürüst davranırlar ve (malın kusurunu) açıkça söylerlerse, alışverişleri bereketlenir. Fakat kusuru gizler ve yalan söylerlerse, (yaptıkları) alışverişin bereketi gider."

(D3459 Ebû Dâvûd, Büyû', 51)

930. İsmâil b. Ubeyd b. Rifâa'nın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, dedesi (Rifâa b. Râfi') Hz. Peygamber (sav) ile birlikte namazgâha gitmişti. Hz. Peygamber insanların alışveriş yaptıklarını gördü ve *"Ey tüccar topluluğu!"* diye seslendi. Onlar da Resûlullah'a karşılık verdiler. Başlarını kaldırıp gözlerini ona çevirdiler. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: *"Allah'tan sakınan, iyilik yapan ve dürüst davrananlar hâriç, tüccarlar kıyamet günü günahkârlar olarak diriltileceklerdir."*

(T1210 Tirmizî, Büyû', 4)

٩٣١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"إِذَا وَزَنْتُمْ فَأَرْجِحُوا."

٩٣٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ﵄: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "رَحِمَ اللَّهُ رَجُلاً سَمْحًا إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا اقْتَضَى."

٩٣٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:"... مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا."

HELÂL KAZANÇ
EL EMEĞİ, GÖZ NURU, ALIN TERİ

٩٣٤- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"إِنَّ أَطْيَبَ مَا أَكَلَ الرَّجُلُ مِنْ كَسْبِهِ وَإِنَّ وَلَدَهُ مِنْ كَسْبِهِ."

٩٣٥- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا."

931. Câbir b. Abdullah'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Tarttığınızda fazlasıyla (tartarak) verin."*

(İM2222 İbn Mâce, Ticâret, 34)

932. Câbir b. Abdullah'tan (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Satarken, satın alırken, alacağını talep ederken hoşgörülü davranıp kolaylık gösteren kimseye Allah rahmetiyle muamele eylesin."*

(B2076 Buhârî, Büyû', 16)

933. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bizi aldatan, bizden değildir."*

(M283 Müslim, Îmân, 164)

HELÂL KAZANÇ
EL EMEĞİ, GÖZ NURU, ALIN TERİ

934. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "İnsanın yediği şeylerin en güzeli, kendi kazancından olandır ve kişinin çocuğu onun kazancındandır.

(N4457 Nesâî, Büyû', 1)

935. Hz. Ali'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım! Ümmetim için (günün) erken vakitlerini bereketli kıl!"*

(HM1320 İbn Hanbel, I, 153)

٩٣٦- عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ﷛ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "لأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ، فَيَأْتِيَ بِحُزْمَةِ الْحَطَبِ عَلَى ظَهْرِهِ فَيَبِيعَهَا، فَيَكُفَّ اللَّهُ بِهَا وَجْهَهُ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ، أَعْطَوْهُ أَوْ مَنَعُوهُ."

٩٣٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ."

٩٣٨- عَنِ الْمِقْدَامِ ﷛ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ."

FAKİRLİK ve ZENGİNLİK
DARLIK DA İMTİHANDIR VARLIK DA!

٩٣٩- عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خُبَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمِّهِ قَالَ: كُنَّا فِى مَجْلِسٍ. فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ وَعَلَى رَأْسِهِ أَثَرُ مَاءٍ. فَقَالَ لَهُ بَعْضُنَا: نَرَاكَ الْيَوْمَ طَيِّبَ النَّفْسِ. فَقَالَ: "أَجَلْ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ" ثُمَّ أَفَاضَ الْقَوْمُ فِى ذِكْرِ الْغِنَى. فَقَالَ: "لاَ بَأْسَ بِالْغِنَى لِمَنِ اتَّقَى. وَالصِّحَّةُ لِمَنِ اتَّقَى خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى. وَطِيبُ النَّفْسِ مِنَ النَّعِيمِ."

936. Zübeyr b. Avvâm'dan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinizin urganını alıp (dağa gitmesi), sırtında bir bağ odun getirip satması ve böylece Allah'ın onun itibarını koruması, bir şey verip vermeyecekleri belli olmayan kimselerden dilenmesinden daha hayırlıdır."*

(B1471 Buhârî, Zekât, 50)

937. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter."*

(D1692 Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

938. Mikdâm'dan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kesinlikle hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd (as) da kendi elinin emeğini yiyordu."*

(B2072 Buhârî, Büyû', 15)

FAKİRLİK ve ZENGİNLİK
DARLIK DA İMTİHANDIR VARLIK DA!

939. Muâz b. Abdullah b. Hubeyb, babası aracılığıyla amcasının (Yesâr b. Abdülhayy'ın) şunları anlattığını nakletmektedir: "Bir mecliste bulunuyorduk. Hz. Peygamber (sav) başı ıslak bir hâlde geldi. İçimizden birkaç kişi ona, 'Bugün seni huzurlu gördük.' dedi. Bunun üzerine, *'Evet, Allah'a hamdolsun.'* diye cevap verdi. Sonra o topluluk, zenginlikten bahsetmeye koyuldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: *'Takva sahibi kimse için zenginliğin bir zararı yok! Sağlık ise takva sahibi için zenginlikten daha hayırlıdır. Gönül huzuru da (gerçek) nimetlerdendir.'*"

(İM2141 İbn Mâce, Ticâret, 1; NM2131 Hâkim, Müstedrek, III, 807 (2/3))

٩٤٠- عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: رَأَى سَعْدٌ ﵁ أَنَّ لَهُ فَضْلاً عَلَى مَنْ دُونَهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ إِلاَّ بِضُعَفَائِكُمْ؟"

٩٤١- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﵁ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ حَسَدَ إِلاَّ فِى اثْنَتَيْنِ: رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِى الْحَقِّ، وَرَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ يَقْضِى بِهَا وَيُعَلِّمُهَا."

٩٤٢- عَنْ عَائِشَةَ ﵂ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ..."

٩٤٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ."

DİLENCİLİK
İNSANI KÜÇÜLTEN YÜZSÜZLÜK

٩٤٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...إِنَّ الْمَسْأَلَةَ لاَ تَصْلُحُ إِلاَّ لِثَلاَثَةٍ: لِذِى فَقْرٍ مُدْقِعٍ أَوْ لِذِى غُرْمٍ مُفْظِعٍ، أَوْ لِذِى دَمٍ مُوجِعٍ."

940. Mus'ab b. Sa'd anlatıyor: "Sa'd (ra) kendisinin diğerlerinden daha üstün olduğu düşüncesindeydi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *'Size ancak zayıflarınız sebebiyle yardım ediliyor ve rızık veriliyor, değil mi?'*"

(B2896 Buhârî, Cihâd, 76)

941. İbn Mes'ûd'un (ra) işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ancak iki kişiye gıpta edilir: Allah'ın kendisine verdiği malı hak yolunda harcayan kimse ile Allah'ın kendisine verdiği (ilim ve) hikmete göre karar veren ve onu başkalarına öğreten kimse."*

(B1409 Buhârî, Zekât, 5; M1896 Müslim, Müsâfirîn, 268)

942. Hz. Âişe (ra) diyor ki, "Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: *'Allah'ım, cehennemin fitnesinden ve azabından, kabir fitnesinden ve azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden ve fakirlik fitnesinin şerrinden sana sığınırım...'*"

(B6377 Buhârî, Deavât, 46)

943. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zenginlik, mal çokluğu değildir; asıl zenginlik, gönül tokluğudur."*

(B6446 Buhârî, Rikâk, 15)

DİLENCİLİK
İNSANI KÜÇÜLTEN YÜZSÜZLÜK

944. Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Yalnızca şu üç kişi dilenebilir: Çok fakirlik çeken, ağır bir borç altında bulunan ve kan bedelinin altında ezilen."

(D1641 Ebû Dâvûd, Zekât, 26)

٩٤٥- عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ..."

٩٤٦- عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْبُلاً فَيَأْخُذَ حُزْمَةً مِنْ حَطَبٍ فَيَبِيعَ فَيَكُفَّ اللَّهُ بِهِ وَجْهَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أُعْطِيَ أَمْ مُنِعَ."

٩٤٧- عَنِ الْمِقْدَامِ ﵁ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ."

٩٤٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ سَأَلَ النَّاسَ أَمْوَالَهُمْ تَكَثُّرًا، فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا، فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لِيَسْتَكْثِرْ."

ALIŞVERİŞTE ÖLÇÜ
DÜRÜST OLMAK

٩٤٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الْغَرَرِ.

945. Hakîm b. Hizâm'dan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üstteki (veren) el, alttaki (alan) elden daha hayırlıdır. Sen, (vermeye) geçimini sağladığın ailenden başla!.."*

(B1427 Buhârî, Zekât, 18; M2386 Müslim, Zekât, 95)

946. Zübeyr b. Avvâm'dan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinizin urganı alıp (dağa giderek) bir bağ odun getirip satması ve böylece Allah'ın onun itibarını koruması, bir şey verip vermeyecekleri belli olmayan kimselerden dilenmesinden daha hayırlıdır."*

(B2373 Buhârî, Müsâkât, 13)

947. Mikdâm'dan (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kesinlikle hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd (as) da kendi elinin emeğini yiyordu."*

(B2072 Buhârî, Büyû', 15)

948. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Servetini artırmak için dilenen, istediği az ya da çok olsun, gerçekte kor ateş dilenir."*

(M2399 Müslim, Zekât,105)

ALIŞVERİŞTE ÖLÇÜ
DÜRÜST OLMAK

949. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), aldatma/aldanma (riski) olan alışverişi yasakladı.

(D3376 Ebû Dâvûd, Büyû', 24)

٩٥٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى تَزْهُوَ. وَعَنْ بَيْعِ الْعِنَبِ حَتَّى يَسْوَدَّ، وَعَنْ بَيْعِ الْحَبِّ حَتَّى يَشْتَدَّ.

٩٥١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ، وَهُمْ يُسْلِفُونَ بِالتَّمْرِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلاَثَ، فَقَالَ: "مَنْ أَسْلَفَ فِى شَيْءٍ فَفِى كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ."

٩٥٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:"لاَ تَلَقَّوُا الأَجْلاَبَ. فَمَنْ تَلَقَّى مِنْهُ شَيْئًا فَاشْتَرَى، فَصَاحِبُهُ بِالْخِيَارِ، إِذَا أَتَى السُّوقَ."

٩٥٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...وَلاَ يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَلاَ تَنَاجَشُوا..."

٩٥٤- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الأَمِينُ، مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ."

950. Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) ortaya çıkıncaya kadar meyveleri, olgunlaşma belirtileri görülünceye kadar yaş üzümü, taneleri sertleşip kuvvetleninceye kadar tahıl ürünlerini satmayı yasakladı.

(İM2217 İbn Mâce, Ticâret, 32; D3371 Ebû Dâvûd, Büyû', 22)

951. İbn Abbâs (ra) anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) Medine'ye geldiğinde Medineliler hurmaları (henüz ürün vermeden) iki üç sene önceden (parasını peşin alarak) selem akdiyle satıyorlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: *'Kim herhangi bir şeyde selem akdiyle (peşin para ile veresiye mal almak suretiyle) alışveriş yaparsa bilinen ölçekte, bilinen tartıda, belirli bir vakte değin anlaşma yapsın.'*"

(B2240 Buhârî, Selem, 2; M4118 Müslim, Müsâkât, 127)

952. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şehir dışından mal getirenleri (pazara gelmeden) yolda karşılamayın. Kim bu şekilde yolda karşılayarak (ucuza) bir şey satın alırsa, mal sahibi pazara gelince (piyasayı öğrenince alışverişi bozma veya kabul etme konusunda) serbesttir."*

(İM2178 İbn Mâce, Ticâret, 16; N4505 Nesâî, Büyû', 18)

953. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Birbirinizin satışı üzerine satış yapmayın ve müşteri kızıştırmayın!.."*

(M3815 Müslim, Büyû', 11)

954. Ebû Saîd'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dürüst ve güvenilir tüccar, peygamberler, sıddîklar (dosdoğru kimseler) ve şehitlerle beraberdir."*

(T1209 Tirmizî, Büyû', 4)

HELÂL ve HARAM
ALLAH'IN KULLARI İÇİN KOYDUĞU SINIR

٩٥٥- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ السَّمْنِ وَالْجُبْنِ وَالْفِرَاءِ فَقَالَ: "الْحَلاَلُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِى كِتَابِهِ، وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِى كِتَابِهِ، وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ."

٩٥٦- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: –وَأَهْوَى النُّعْمَانُ بِإِصْبَعَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ– "إِنَّ الْحَلاَلَ بَيِّنٌ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لاَ يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِى الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِى الْحَرَامِ..."

٩٥٧- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا، وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. خُذُوا مَا حَلَّ، وَدَعُوا مَا حَرُمَ."

٩٥٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لاَ يُبَالِى الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ، أَمِنْ حَلاَلٍ أَمْ مِنْ حَرَامٍ."

HELÂL ve HARAM
ALLAH'IN KULLARI İÇİN KOYDUĞU SINIR

955. Selmân'ın naklettiğine göre, Resûlullah'a (sav) yağ, peynir ve hayvan derisinden yapılan elbise hakkında soru sorulduğunda o şu cevabı vermişti: "Helâl, Allah'ın Kitabı'nda helâl kıldıklarıdır. Haram da Allah'ın Kitabı'nda haram kıldıklarıdır. Hakkında bir şey demedikleri ise müsamaha gösterdiği (mubah) şeylerdendir."

(T1726 Tirmizî, Libâs, 6; İM3367 İbn Mâce, Et'ıme, 60)

956. Nu'mân b. Beşîr, parmaklarıyla iki kulağını göstererek, Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittiğini nakletmektedir: *"Helâl bellidir; haram da bellidir. İkisinin arasında ise birtakım şüpheli şeyler vardır ki insanların çoğu bunları bilmezler. Kim şüpheli şeylerden sakınırsa, dinini ve ırzını (namus ve haysiyetini) korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere düşerse, harama düşmüş olur..."*

(M4094 Müslim, Müsâkât, 107)

957. Câbir b. Abdullah'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Allah'tan (hakkıyla) sakının ve rızkınızı güzel yoldan isteyin. Hiç kimse (Allah'ın kendisine takdir ettiği) rızkı –geç de olsa– elde etmeden ölmeyecektir. Öyleyse Allah'tan (hakkıyla) sakının ve rızkınızı güzel yoldan isteyin. Helâl olanı alın, haram olanı terk edin!"*

(İM2144 İbn Mâce, Ticâret, 2)

958. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Öyle bir zaman gelecek ki kişi malını helâlden mi yoksa haramdan mı elde ettiğine bakmayacak!"*

(B2083 Buhârî, Büyû', 23)

٩٥٩- عَنْ أَبِى الْحَوْرَاءِ السَّعْدِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ﵁: مَا حَفِظْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ حَفِظْتُ مِنْهُ "دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لاَ يَرِيبُكَ."

MÜLKİYET
DOKUNULMAZ HAK

٩٦٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "لاَ يَأْخُذُ أَحَدٌ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ، إِلاَّ طَوَّقَهُ اللَّهُ إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

٩٦١- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ: ذَكَرَ النَّبِيَّ ﷺ قَعَدَ عَلَى بَعِيرِهِ وَأَمْسَكَ إِنْسَانٌ بِخِطَامِهِ... قَالَ: "فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِى شَهْرِكُمْ هَذَا، فِى بَلَدِكُمْ هَذَا..."

٩٦٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ﵄ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةَ امْرِئٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِ، أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تُؤْتَى مَشْرُبَتُهُ فَتُكْسَرَ خِزَانَتُهُ، فَيُنْتَقَلَ طَعَامُهُ؟ فَإِنَّمَا تَخْزُنُ لَهُمْ ضُرُوعُ مَوَاشِيهِمْ أَطْعِمَاتِهِمْ، فَلاَ يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةَ أَحَدٍ إِلاَّ بِإِذْنِهِ."

959. Ebu'l-Havrâ' es-Sa'dî anlatıyor: Hasan b. Ali'ye (ra), "Resûlullah'tan (sav) ne ezberledin?" diye sordum. Dedi ki, "Ondan şunu ezberledim: *'Seni şüphelendiren şeyleri bırak, şüphelendirmeyenlere bak!'*"

(N5714 Nesâî, Eşribe, 50)

MÜLKİYET
DOKUNULMAZ HAK

960. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim hakkı olmadığı hâlde bir karış yeri alırsa, Allah kıyamet günü yedi kat yeri onun boynuna dolar."

(M4136 Müslim, Müsâkât, 141)

961. Abdurrahman b. Ebî Bekre'den nakledildiğine göre, babası (Ebû Bekre) şunları anlatmıştır: Hz. Peygamber (sav) (Veda Haccı'nda) devesinin üstüne oturdu, bir adam da devenin yularını tutuyordu. Sonra insanlara şöyle hitap etti: *"(Ey insanlar!) Bu (Zilhicce) ayınızda, bu (Mekke) şehrinizde bu (arefe) gününüz nasıl mukaddes ise, kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız (şeref ve namusunuz) da aynı şekilde mukaddestir."*

(B67 Buhârî, İlim, 9; M4384 Müslim, Kasâme, 30)

962. Abdullah b. Ömer'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sakın bir kimse izni olmadan bir başkasının davarını sağmasın! Sizden biriniz yiyecek ve içeceklerinin saklandığı mahzenine gelinmesini, dolabının kırılmasını ve oradaki yiyeceklerinin götürülmesini ister mi? Hayvanlar da insanlar için onların yiyeceklerini muhafaza ederler. Onun için hiç kimse diğerinin hayvanının sütünü, onun izni olmaksızın asla sağmasın."*

(B2435 Buhârî, Lukata, 8)

٩٦٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ."

٩٦٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِى جِدَارِهِ فَلاَ يَمْنَعْهُ."

ALIŞVERİŞ ÂDÂBI
ALDATMADAN DÜRÜSTÇE

٩٦٥- عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيَّ يَقُولُ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلاَ مُتَفَحِّشًا وَلَا صَخَّابًا فِى الأَسْوَاقِ وَلاَ يَجْزِى بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ.

٩٦٦- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ. وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ بَاعَ مِنْ أَخِيهِ بَيْعًا، فِيهِ عَيْبٌ، إِلاَّ بَيَّنَهُ لَهُ."

٩٦٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّ عَلَى صُبْرَةِ طَعَامٍ، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا، فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلاً. فَقَالَ: "مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟" قَالَ: أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: "أَفَلاَ جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ كَيْ يَرَاهُ النَّاسُ، مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنِّى."

963. Abdullah b. Amr'ın (ra) işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Malını savunurken öldürülen kimse şehittir."*

(B2480 Buhârî, Mezâlim, 33; M361 Müslim, Îmân, 226)

964. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz (din) kardeşinden duvarına ağaç dayamak için izin isterse (duvar sahibi) onu(n bu isteğini) reddetmesin."*

(D3634 Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 31; T1353 Tirmizî, Ahkâm, 18)

ALIŞVERİŞ ÂDÂBI
ALDATMADAN DÜRÜSTÇE

965. Ebû İshâk'ın işittiğine göre, Ebû Abdullah el-Cedelî şunları anlatmıştır: "Hz. Âişe'ye, Resûlullah'ın (sav) ahlâkını sordum. Şöyle dedi: 'O, haddi aşan, sözlerinde ve fiillerinde taşkınlık yapan bir kimse değildi. Çarşıda çığırtkanlık yapmaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermezdi. Aksine, affeder ve hoşgörülü davranırdı.'"

(T2016 Tirmizî, Birr, 69)

966. Ukbe b. Âmir'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Kusurunu açıkça söylemeden, bir Müslüman'ın diğerine herhangi bir ayıplı malı satması helâl değildir."*

(İM2246 İbn Mâce, Ticâret, 45)

967. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah (sav) (Medine pazarında dolaşırken) bir buğday yığınının yanına geldi. Elini o yığının içine daldırınca parmakları ıslandı. Satıcıya, *'Bu (ıslaklık) da nedir buğday sahibi?'* diye sordu. O da, 'Üzerine yağmur yağmıştı ey Allah'ın Resûlü!' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: *'Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koyman gerekmez miydi? Aldatan benden değildir!'*"

(M284 Müslim, Îmân, 164)

٩٦٨- عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِى غَرَزَةَ فقَالَ: أَتَانَا النَّبِيُّ ﷺ وَنَحْنُ فِى السُّوقِ فَقَالَ: "إِنَّ هَذِهِ السُّوقَ يُخَالِطُهَا اللَّغْوُ وَالْكَذِبُ، فَشُوبُوهَا بِالصَّدَقَةِ."

BORÇ
İNSANI ESİR EDEN YÜKÜMLÜLÜK

٩٦٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الْقَتْلُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ يُكَفِّرُ كُلَّ شَيْءٍ إِلاَّ الدَّيْنَ."

٩٧٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ."

٩٧١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ وَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيءٍ فَلْيَتْبَعْ."

٩٧٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ."

968. Kays b. Ebû Garaze anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) biz çarşıda iken yanımıza geldi ve şöyle buyurdu: *'Bu çarşı işlerine boş söz ve yalan karışabilir. Öyleyse alışverişinizi sadaka ile temizleyin.'*"

(N3830 Nesâî, Eymân, 23; HM16235 İbn Hanbel, IV, 7)

BORÇ
İNSANI ESİR EDEN YÜKÜMLÜLÜK

969. Abdullah b. Amr b. Âs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda ölmek, borç dışında her şeye kefaret olur!"

(M4884 Müslim, İmâre, 120)

970. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ödeme güçlüğü çeken borçluya zaman tanıyan ya da alacağını bağışlayan kimseyi Allah, kendisininkinden başka hiçbir gölgenin (himayenin) olmadığı kıyamet gününde arşının gölgesinde gölgelendirecektir (özel olarak himaye edecektir)."*

(T1306 Tirmizî, Büyû, 67)

971. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Maddî imkânı olan kişinin borcunu bekletmesi zulümdür. Biriniz (alacağının ödenmesi için) durumu iyi olan birine havale edildiğinde, bunu kabul etsin."*

(M4002 Müslim, Müsâkât, 33; B2287 Buhârî, Havâlât, 1)

972. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim insanların mallarını geri ödeme niyetiyle alırsa Allah onun ödemesini kolaylaştırır. Kim de bir malı tüketip (geri ödememek) niyeti ile alırsa Allah da onu(n malını) telef eder."*

(B2387 Buhârî, İstikrâz, 2)

٩٧٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: ...قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً."

ORTAKLIK
BİRLİKTE İŞ YAPMANIN BEREKETİ

٩٧٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَتِ الأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ ﷺ : اُقْسِمْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلَ، قَالَ: "لاَ"، فَقَالُوا: تَكْفُونَا الْمَئُونَةَ وَنُشْرِكُكُمْ فِى الثَّمَرَةِ، قَالُوا: سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا.

٩٧٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَامَلَ أَهْلَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ.

٩٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: أَنَا ثَالِثُ الشَّرِيكَيْنِ مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ، فَإِذَا خَانَهُ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنِهِمْ."

973. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizin en hayırlınız, borcunu en iyi şekilde ödeyeninizdir."*

(B2305 Buhârî, Vekâlet, 5)

ORTAKLIK
BİRLİKTE İŞ YAPMANIN BEREKETİ

974. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: Ensar, (Medine'ye hicretten sonra) Hz. Peygamber'e (sav), "Hurmalıkları(mızı) bizimle (muhacir) kardeşlerimiz arasında taksim et." dediler. Hz. Peygamber, *"Hayır (olmaz)."* buyurdu. Bunun üzerine ensar, (muhacirlere), "Hurmalıkların (bakım ve sulama) işlerini siz üstlenin; biz de sizi mahsule ortak yapalım." dediler. (Resûlullah'ın bunu onaylaması üzerine muhacir ve ensar) "İşittik ve itaat ettik." dediler.

(B2325 Buhârî, Müzâraa, 5)

975. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), Hayberlileri (Hayber arazisinden) çıkacak meyve ve ekinin yarısı karşılığında işçi olarak çalıştırdı.

(M3962 Müslim, Müsâkât, 1)

976. Ebû Hüreyre'nin Hz. Peygamber'e (sav) ait olduğunu belirttiği (kudsî) bir hadiste Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Biri arkadaşına hainlik etmediği müddetçe, ben iki ortağın üçüncüsüyüm (onlara yardım eder ve onları korurum). Ama onlardan birisi diğerine hainlik ederse, ben aralarından çekilirim."*

(D3383 Ebû Dâvûd, Büyû', 26)

İCÂRE
KİRA AKDİ

٩٧٧- عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ: ...قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّمَا يَزْرَعُ ثَلاَثَةٌ: رَجُلٌ لَهُ أَرْضٌ فَهُوَ يَزْرَعُهَا، وَرَجُلٌ مُنِحَ أَرْضًا فَهُوَ يَزْرَعُ مَا مُنِحَ، وَرَجُلٌ اسْتَكْرَى أَرْضًا بِذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ."

٩٧٨- حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "... وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ، إِلاَّ شَرْطًا حَرَّمَ حَلاَلاً أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا."

٩٧٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لأَنْ يَمْنَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ أَرْضَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا كَذَا وَكَذَا" ﴿لِشَيْءٍ مَعْلُومٍ﴾.

٩٨٠- عَنْ سَعْدٍ قَالَ: كُنَّا نُكْرِى الأَرْضَ بِمَا عَلَى السَّوَاقِى مِنَ الزَّرْعِ وَمَا سَعِدَ بِالْمَاءِ مِنْهَا، فَنَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، وَأَمَرَنَا أَنْ نُكْرِيَهَا بِذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ.

İCÂRE
KİRA AKDİ

977. Râfi' b. Hadîc'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Üç kişi arazi eker: Kendisine ait bir arazisi olup onu eken kişi, kendisine karşılıksız olarak bir arazi verilip bu arazide ekim yapan kişi ve altın ya da gümüş (para) karşılığında bir arazi kiralayan kişi."

(D3400 Ebû Dâvûd, Büyû', 31)

978. Kesîr b. Abdullah b. Amr b. Avf el-Müzenî'nin, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslümanlar, helâli haram kılan ya da haramı helâl sayan bir şart olmadığı sürece, şartlarına bağlıdırlar."*

(T1352 Tirmizî, Ahkâm, 17)

979. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birinizin toprağını din kardeşine karşılıksız olarak vermesi, onun karşılığında (kira olarak) şunu şunu (belirli bir ücreti) almasından daha hayırlıdır."*

(M3960 Müslim, Büyû', 122)

980. Sa'd (b. Ebû Vakkâs) anlatıyor: "Biz arazileri, dere kenarında yetişen ve o dere ile sulanan (verimli) ekinler(in bize kalması) karşılığında kiraya verirdik. Resûlullah (sav) bunu bize yasakladı ve tarlayı altın veya gümüş (para) karşılığında kiraya vermemizi istedi."

(D3391 Ebû Dâvûd, Büyû', 30)

KEFALET
GÜVENCE ve DAYANIŞMA

٩٨١- عَنِ ابْنِ عَبَّاس أَنَّ رَجُلاً لَزِمَ غَرِيمًا لَهُ بِعَشْرَةِ دَنَانِيرَ، فَقَالَ: وَاللَّهِ! ما أُفَارِقُكَ حَتَّى تَقْضِيَنِى أَوْ تَأْتِيَنِى بِحَمِيلٍ، قَالَ: فَتَحَمَّلَ بِهَا النَّبِيُّ ﷺ ...

٩٨٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ..."

٩٨٣- عنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ فِى خُطْبَتِهِ، عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ "...اَلزَّعِيمُ غَارِمٌ، وَالدَّيْنُ مَقْضِيٌّ."

VEKÂLET
VEKİL ASİL GİBİDİR

٩٨٤- عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَخْلَفَ ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ عَلَى الْمَدِينَةِ مَرَّتَيْنِ.

KEFALET
GÜVENCE ve DAYANIŞMA

981. İbn Abbâs anlatıyor: "Bir adam, on dinar alacaklı olduğu borçlusunun yakasına sarıldı ve 'Vallahi, bana borcunu ödeyinceye veya bana bir kefil getirinceye kadar seni bırakmayacağım.' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) o paraya kefil oldu."

(D3328 Ebû Dâvûd, Büyû', 2)

982. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir insan, kardeşine yardım ettiği sürece Allah da ona yardım eder..."*

(M6853 Müslim, Zikir, 38)

983. Ebû Ümâme anlatıyor: "Hz. Peygamber'i (sav) Veda Haccı yılındaki hutbesinde şöyle derken işittim: *'...Kefil, borçtan sorumludur ve borcun ödenmesi gerekir.'*"

(T1265 Tirmizî, Büyû', 39)

VEKÂLET
VEKİL ASİL GİBİDİR

984. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (âmâ sahâbî) İbn Ümmü Mektûm'u Medine'de yerine iki defa vekil bırakmıştır.

(D2931 Ebû Dâvûd, İmâre, 3; HM13031 İbn Hanbel, III, 192)

٩٨٥- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ... فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَلُومُ عَلَى الْعَجْزِ وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْكَيْسِ فَإِذَا غَلَبَكَ أَمْرٌ فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ."

٩٨٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: كَانَ الْفَضْلُ رَدِيفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَجَاءَتِ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ... فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِى الْحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِى شَيْخًا كَبِيرًا لاَ يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: "نَعَمْ" وَذَلِكَ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ.

FAİZ/RİBÂ
ALLAH ALIŞVERİŞİ HELÂL, RİBAYI HARAM KILDI

٩٨٧- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ تَبِيعُوا الدِّينَارَ بِالدِّينَارَيْنِ، وَلاَ الدِّرْهَمَ بِالدِّرْهَمَيْنِ."

٩٨٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ." قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: "الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِى حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلِّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلاَتِ."

985. Avf b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah âcizliği kınar. Hâlbuki akıllı olmalısın! Bir işin üstesinden gelemediğin zaman, 'Allah bana yeter, O ne güzel vekildir.' de."*

(D3627 Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 28)

986. Abdullah b. Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Fadl b. Abbâs Resûlullah'ın (sav) terkisinde iken Has'am kabilesinden bir kadın Resûlullah'a gelerek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'ın, kulları üzerine haccı farz kılması, babamın çok yaşlandığı ve binek üzerinde oturamaz hâle geldiği bir zamana rastladı. Onun yerine (vekâleten) ben haccedebilir miyim?" Resûlullah da ona, *"Evet."* cevabını verdi. Bu olay Veda Haccı sırasında meydana geldi.

(B1513 Buhârî, Hac, 1)

FAİZ/RİBÂ
ALLAH ALIŞVERİŞİ HELÂL, RİBAYI HARAM KILDI

987. Osman b. Affân'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Bir dinarı iki dinara, bir dirhemi iki dirheme satmayın!"

(M4058 Müslim, Müsâkât, 78)

988. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), *"Helâk edici yedi şeyden kaçınınız!"* buyurdu. Sahâbîler, "Yâ Resûlallah! Bu yedi şey nedir?" diye sordular. Resûlullah (as) da, *"Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, hukukun gerektirdiği dışında Allah'ın (zarar vermeyi) yasakladığı bir cana kıymak, faiz yemek, yetim malı yemek, (düşmanla karşılaşınca) savaştan kaçmak, zinadan uzak duran ve hiçbir şeyden haberi olmayan mümin kadınlara zina iftirasında bulunmak."* cevabını verdi.

(B2766 Buhârî, Vesâyâ, 23)

٩٨٩- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ آكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدَيْهِ وَقَالَ: "هُمْ سَوَاءٌ."

٩٩٠- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلاً بِمِثْلٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَمَنْ زَادَ أَوِ اسْتَزَادَ فَقَدْ أَرْبَى، الآخِذُ وَالْمُعْطِى فِيهِ سَوَاءٌ."

٩٩١- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا أَحَدٌ أَكْثَرَ مِنَ الرِّبَا إِلاَّ كَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهِ إِلَى قِلَّةٍ."

KAMU MALI
TÜYÜ BİTMEMİŞ YETİMİN HAKKI

٩٩٢- عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ مَاتَ وَهُوَ بَرِىءٌ مِنْ [ثَلاَثٍ]: الْكِبْرِ وَالْغُلُولِ وَالدَّيْنِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ."

989. Câbir diyor ki, "Resûlullah (sav) faizi yiyene, yedirene, yazana ve buna şahitlik eden iki kimseye lânet etti ve *'Hepsi (günahta) eşittir.'* buyurdu."

(M4093 Müslim, Müsâkât, 106)

990. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Altına karşılık altın, gümüşe karşılık gümüş, buğdaya karşılık buğday, arpaya karşılık arpa, hurmaya karşılık hurma, tuza karşılık tuz, eşit miktarda ve peşin olarak satılır. Her kim daha fazla verir veya alırsa muhakkak faiz uygulaması yapmıştır. Alanla veren bu hususta eşittir."*

(M4064 Müslim, Müsâkât, 82)

991. İbn Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Faiz yoluyla mal çoğaltan hiç kimse yoktur ki, sonunda durumu (malında) azalmaya dönüşmesin."*

(İM2279 İbn Mâce, Ticâret, 58)

KAMU MALI
TÜYÜ BİTMEMİŞ YETİMİN HAKKI

992. Sevbân'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim şu üç şeyden uzak olarak ölürse cennete girer: Kibir, ganimet malına hainlik ve borç."*

(T1572 Tirmizî, Siyer, 21; İM2412 İbn Mâce, Sadakât, 12)

٩٩٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنِ اسْتَعْمَلْنَاهُ عَلَى عَمَلٍ فَرَزَقْنَاهُ رِزْقًا فَمَا أَخَذَ بَعْد ذَلِكَ فَهُوَ غُلُولٌ."

٩٩٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَأْخُذُ أَحَدٌ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ، إِلاَّ طَوَّقَهُ اللَّهُ إِلَى سَبْعِ أَرَضِين يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

٩٩٥- عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَمِيرَةَ الْكِنْدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنِ اسْتَعْمَلْنَاهُ مِنْكُمْ عَلَى عَمَلٍ، فَكَتَمَنَا مِخْيَطًا فَمَا فَوْقَهُ، كَانَ غُلُولاً يَأْتِى بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَة."

٩٩٦- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: بَعَثَنِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْيَمَنِ، فَلَمَّا سِرْتُ، أَرْسَلَ فِى أَثَرِى، فَرُدِدْتُ فَقَالَ: "أَتَدْرِى لِمَ بَعَثْتُ إِلَيْكَ؟ لاَ تُصِيبَنَّ شَيْئًا بِغَيْرِ إِذْنِى فَإِنَّهُ غُلُولٌ، وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. لِهَذَا دَعَوْتُكَ، فَامْضِ لِعَمَلِكَ."

993. Abdullah b. Büreyde'nin, babası aracılığıyla naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kimi bir işte görevlendirip (yaptığı işin karşılığı olarak) bir ücret verdiysek, onun bu ücret dışında alacağı her şey (kamuya) hainliktir."*

(D2943 Ebû Dâvûd, İmâre, 9-10)

994. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kimse hakkı olmayan bir karış yeri bile almasın! (Alırsa) Allah, kıyamet gününde yedi kat yeri onun boynuna dolar."*

(M4136 Müslim, Müsâkât, 141; B2452 Buhârî, Mezâlim, 13)

995. Adî b. Amîra el-Kindî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden kimi bir işte görevlendirirsek ve o da bizden iğne (miktarı) ya da daha büyük bir şeyi gizlerse bu bir ihanet olur ve kıyamet günü onu (kendi elleriyle) getirir."*

(M4743 Müslim, İmâre, 30)

996. Muâz b. Cebel anlatıyor: "Resûlullah (sav) beni Yemen'e gönderdi. Yola çıktığımda peşimden birini gönderip beni geri getirtti ve şöyle buyurdu: *'Sana niçin haberci gönderdiğimi biliyor musun? Benim iznim olmadan bir şeyi alma! Zira bu ihanettir. Kim de (kamu malına) ihanet ederse kıyamet günü ihanet ettiği şey ile birlikte gelir. Seni işte bunun için geri çağırdım. Şimdi görevine gidebilirsin.'*"

(T1335 Tirmizî, Ahkâm, 8)

RÜŞVET
ALAN DA VEREN DE YANACAKTIR!

٩٩٧- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ شَفَعَ لأَخِيهِ بِشَفَاعَةٍ فَأَهْدَى لَهُ هَدِيَّةً عَلَيْهَا فَقَبِلَهَا فَقَدْ أَتَى بَابًا عَظِيمًا مِنْ أَبْوَابِ الرِّبَا."

٩٩٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اَلرَّاشِى وَالْمُرْتَشِى فِى الْحُكْمِ.

٩٩٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الرَّاشِى وَالْمُرْتَشِى."

١٠٠٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا، وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِى الطَّلَبِ. خُذُوا مَا حَلَّ، وَدَعُوا مَا حَرُمَ."

١٠٠١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَأْتِى عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لاَ يُبَالِى الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ، أَمِنَ الْحَلاَلِ أَمْ مِنَ الْحَرَامِ؟"

RÜŞVET
ALAN DA VEREN DE YANACAKTIR!

997. Ebû Ümâme'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim bir kardeşi için aracı olur, kardeşi bunun karşılığında kendisine bir hediye sunar, o da bunu kabul ederse, faiz kapılarından büyük bir kapıyı aralamış olur."*

(D3541 Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 82; HM22606 İbn Hanbel, V, 261)

998. Ebû Hüreyre şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) mahkemede görüşülecek bir konu/dava için rüşvet verene de alana da lânet etmiştir."

(T1336 Tirmizî, Ahkâm, 9)

999. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın lâneti, rüşvet verenin ve rüşvet alanın üzerinedir."*

(İM2313 İbn Mâce, Ahkâm, 2)

1000. Câbir b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Allah'tan (hakkıyla) sakının ve (rızkınızı) ararken güzel yollarla arayın. Zira hiç kimse, rızkını elde etmeden ölmeyecektir, gecikse bile (rızkına kavuşacaktır). Allah'tan (hakkıyla) sakının ve (rızkınızı) ararken güzel yollarla arayın. Helâl olanı alın, haram olanı terk edin."*

(İM2144 İbn Mâce, Ticâret, 2)

1001. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar öyle bir zamana erişecek ki, kişi malını helâlden mi yoksa haramdan mı elde ettiğine aldırmayacak!"*

(B2059 Buhârî, Büyû', 7)

KARABORSACILIK
ZOR ZAMANLARIN İSTİSMARI

١٠٠٢- كَانَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ يُحَدِّثُ؛ أَنَّ مَعْمَرًا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنِ احْتَكَرَ فَهُوَ خَاطِئٌ."

١٠٠٣- ثَقُلَ مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ فَدَخَلَ إِلَيْهِ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ يَعُودُهُ... قَالَ: اسْمَعْ يَا عُبَيْدَ اللَّهِ، حَتَّى أُحَدِّثَكَ شَيْئًا لَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَرَّةً وَلَا مَرَّتَيْنِ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ دَخَلَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَسْعَارِ الْمُسْلِمِينَ لِيُغْلِيَهُ عَلَيْهِمْ، فَإِنَّ حَقًّا عَلَى اللَّهِ، تَبَارَكَ وَتَعَالَى، أَنْ يُقْعِدَهُ بِعُظْمٍ مِنْ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٠٠٤- عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ النَّبِيِّ ﷺ : "مَنْ احْتَكَرَ طَعَامًا أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَقَدْ بَرِئَ مِنْ اللَّهِ تَعَالَى، وَبَرِئَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ، وَأَيُّمَا أَهْلُ عَرْصَةٍ أَصْبَحَ فِيهِمْ امْرُؤٌ جَائِعٌ، فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُمْ ذِمَّةُ اللَّهِ تَعَالَى."

١٠٠٥- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْجَالِبُ مَرْزُوقٌ وَالْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ."

KARABORSACILIK
ZOR ZAMANLARIN İSTİSMARI

1002. Saîd b. Müseyyeb'in, Ma'mer (b. Abdullah) aracılığıyla naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Karaborsacılık yapan kimse günahkâr olur."

(M4122 Müslim, Müsâkât, 129)

1003. Ma'kil b. Yesâr'ın hastalığı ağırlaştığında Ubeydullah b. Ziyâd onu ziyaret etmişti... (Ma'kil) dedi ki: "Dinle, ey Ubeydullah! Sana Resûlullah'tan (sav) sadece bir ya da iki kere işitmediğim (daha fazla duyduğum) bir söz söyleyeceğim. Resûlullah'ı şöyle derken işittim: *'Fiyatları artırmak için Müslümanların fiyatlarına (piyasalarına) müdahale eden kişiyi, Allah Teâlâ'nın kıyamet gününde büyük bir ateşe oturtması haktır.'*"

(HM20579 İbn Hanbel, V, 28)

1004. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kim bir yiyecek maddesini kırk gün saklarsa, o kişi Allah Teâlâ'dan uzaklaştığı gibi, Allah Teâlâ da ondan uzaklaşır. Bir bölgenin insanları, aralarında aç bir kimse varken sabahlar iseler, Allah Teâlâ'nın himayesi onlardan uzak olur.*"

(HM4880 İbn Hanbel, II, 32)

1005. Ömer b. Hattâb'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*İnsanlara satmak üzere mal getiren rızıklandırılır, malını stoklayıp karaborsaya düşüren ise lânetlenir.*"

(İM2153 İbn Mâce, Ticâret, 6)

HIRSIZLIK
BAŞKASININ MALINA TECAVÜZ

١٠٠٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَزْنِى الزَّانِى حِينَ يَزْنِى وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، ثُمَّ التَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ بَعْدُ."

١٠٠٧- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنِ انْتَهَبَ فَلَيْسَ مِنَّا."

١٠٠٨- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "... مَنْ سَرَقَ مِنَ الْأَرْضِ شِبْرًا طُوِّقَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِين."

١٠٠٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ قَاتَلَ دُونَ مَالِهِ فَقُتِلَ فَهُوَ شَهِيدٌ."

HIRSIZLIK
BAŞKASININ MALINA TECAVÜZ

1006. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Zina eden kişi, hem mümin olup hem zina edemez. Hırsızlık eden kişi, hem mümin olup hem çalamaz. İçki içen kişi, hem mümin olup hem içki içemez. (Şayet mümin olduğu hâlde bunlardan birini yapacak olursa) tevbe kapısı açıktır."

(M208 Müslim, Îmân, 104; B2475 Buhârî, Mezâlim, 30)

1007. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim (bir malı) yağmalarsa bizden değildir."*

(T1601 Tirmizî, Siyer, 40)

1008. Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Kim bir karış (bile olsa) toprak çalarsa, kıyamet günü o yer, yedi kat hâlinde onun boynuna dolanır."*

(T1418 Tirmizî, Diyât, 21)

1009. Abdullah b. Amr'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim malını savunurken öldürülürse, o şehittir."*

(N4089 Nesâî, Muhârebe, 22; M361 Müslim, Îmân, 226)

KUMAR
ÖMRÜ ZAYİ ETMEK

١٠١٠- عَنِ الْمِقْدَامِ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَال: "مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ."

١٠١١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَالْكُوبَةِ وَالْغُبَيْرَاءِ..."

١٠١٢- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ بَلَغَهَا أَنَّ أَهْلَ بَيْتٍ فِى دَارِهَا كَانُوا سُكَّانًا فِيهَا وَعِنْدَهُمْ نَرْدٌ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِمْ لَئِنْ لَمْ تُخْرِجُوهَا لَأُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ دَارِى وَأَنْكَرَتْ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ.

١٠١٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ. فَلْيَتَصَدَّقْ."

KUMAR
ÖMRÜ ZAYİ ETMEK

1010. Mikdâm'dan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Hiç kimse elinin emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir rızık asla yememiştir. Allah'ın peygamberi Dâvûd (as) da kendi elinin emeğini yerdi."

(B2072 Buhârî, Büyû', 15)

1011. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), şarabı, kumarı, tavlayı ve darıdan yapılmış içkiyi yasaklamıştır.

(D3685 Ebû Dâvûd, Eşribe, 5)

1012. Hz. Peygamber'in (sav) eşi Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, mahallesinin sakinlerinden birinin evinde tavla olduğu bilgisi Hz. Âişe'ye ulaştığında, "Eğer onu evinizden çıkarmazsanız ben sizi mahallemden çıkarırım." diye onlara haber gönderdi ve onların bu davranışına karşı çıktı.

(MU1757 Muvatta', Rü'yâ, 2)

1013. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Kim arkadaşına, 'Gel seninle kumar oynayalım.' derse (harama ön ayak olduğu için pişman olup) derhâl sadaka versin!"*

(B4860 Buhârî, Tefsîr, (Necm) 2)

İFLAS
GERÇEK MÜFLİS ÂHİRET SERMAYESİNİ KAYBEDENDİR

١٠١٤- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: أُصِيبَ رَجُلٌ فِى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِى ثِمَارٍ ابْتَاعَهَا، فَكَثُرَ دَيْنُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "تَصَدَّقُوا عَلَيْهِ" فَتَصَدَّقَ النَّاسُ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَبْلُغْ ذَلِكَ وَفَاءَ دَيْنِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِغُرَمَائِهِ: "خُذُوا مَا وَجَدْتُمْ، وَلَيْسَ لَكُمْ إِلاَّ ذَلِكَ."

١٠١٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِذَا أَفْلَسَ الرَّجُلُ، فَوَجَدَ الرَّجُلُ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ، فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ."

١٠١٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ؟" قَالُوا: الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ، فَقَالَ: "إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِى، يَأْتِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلاَةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ، وَيَأْتِى قَدْ شَتَمَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا، وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا، وَضَرَبَ هَذَا، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ، قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ، أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ، ثُمَّ طُرِحَ فِى النَّارِ."

İFLAS
GERÇEK MÜFLİS ÂHİRET SERMAYESİNİ KAYBEDENDİR

1014. Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: "Resûlullah (sav) zamanında bir adam, dalındayken satın aldığı meyveler afete uğrayınca zarar etti ve borcu çoğaldı. Resûlullah'ın (sav), *'Ona bağışta bulunun.'* demesi üzerine insanlar ona sadakalarını verdiler. Fakat bu yardımlar borcunu ödemeye yeterli gelmedi ve bunun üzerine Resûlullah (sav) adamın alacaklılarına şöyle dedi: *'Bulduğunuzu alın! Bundan başka yapabileceğiniz bir şey de yoktur!'*"

(M3981 Müslim, Müsâkât, 18)

1015. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Bir kimse iflas eder de (borçlu olduğu) biri, kendi malını (onun yanında) olduğu gibi bulursa, bu malı almaya (başkasından) daha fazla hak sahibidir.*"

(M3990 Müslim, Müsâkât, 24)

1016. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, bir gün Resûlullah (sav), *"Müflis kimdir, biliyor musunuz?"* diye sordu. Ashâbı, "Bize göre müflis, parası ve malı olmayan kimsedir." dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, *"Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekâtla gelir. Aynı zamanda şuna sövmüş, buna iftira etmiş, şunun malını yemiş, bunun kanını dökmüş ve şunu dövmüş bir hâlde gelir. Bunun üzerine iyiliklerinin sevabı şuna buna verilir. Üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yüklenir. Sonra da cehenneme atılır."* buyurdu.

(M6579 Müslim, Birr, 59)

YİTİK MAL
BULANIN ELİNDEKİ KOR ATEŞ

١٠١٧- عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "ضَالَّةُ الْمُسْلِمِ حَرَقُ النَّارِ."

١٠١٨- عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ وَجَدَ لُقَطَةً فَلْيُشْهِدْ ذَا عَدْلٍ أَوْ ذَوَيْ عَدْلٍ وَلاَ يَكْتُمْ وَلاَ يُغَيِّبْ، فَإِنْ وَجَدَ صَاحِبَهَا فَلْيَرُدَّهَا عَلَيْهِ وَإِلاَّ فَهُوَ مَالُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ."

١٠١٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: رَخَّصَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْعَصَا وَالْحَبْلِ وَالسَّوْطِ وَأَشْبَاهِهِ يَلْتَقِطُهُ الرَّجُلُ يَنْتَفِعُ بِهِ.

١٠٢٠- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ آوَى ضَالَّةً فَهُوَ ضَالٌّ، مَا لَمْ يُعَرِّفْهَا."

YİTİK MAL
BULANIN ELİNDEKİ KOR ATEŞ

1017. Mutarrif b. Abdullah b. Şihhîr'in, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Bir Müslüman'ın yitirdiği buluntu mal, (bulanın elinde) bir ateş korudur."

(İM2502 İbn Mâce, Lukata, 1)

1018. İyâz b. Hımâr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim yitik bir mal bulursa derhâl (onu emanetine aldığına dair) güvenilir bir veya iki kişiyi şahit tutsun. Bulduğunu gizleyip saklamasın. Sahibini bulursa derhâl ona teslim etsin. Sahibini bulamazsa bu, Allah'ın dilediği kimseye verdiği bir maldır."*

(D1709 Ebû Dâvûd, Lukata, 1)

1019. Câbir b. Abdullah şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) kişinin bulduğu değnek, ip ve kamçı gibi şeyleri kullanmasına müsaade etti."

(D1717 Ebû Dâvûd, Lukata, 1)

1020. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kayıp bir hayvanı duyurmadan sürüsüne katan, gerçekte kendisi kaybolmuştur."*

(M4510 Müslim, Lukata, 12)

HAYVAN HAKLARI
HER CANLIYA RAHMET

١٠٢١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَال: "مَا مِنْ إِنْسَانٍ قَتَلَ عُصْفُورًا فَمَا فَوْقَهَا بِغَيْرِ حَقِّهَا إِلاَّ سَأَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهَا."

١٠٢٢- عَنْ سَهْلِ ابْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِبَعِيرٍ قَدْ لَحِقَ ظَهْرُهُ بِبَطْنِهِ، قَالَ: "اتَّقُوا اللَّهَ فِى هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوهَا وَكُلُوهَا صَالِحَةً."

١٠٢٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ..."فِى كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ."

١٠٢٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ تَتَّخِذُوا شَيْئًا فِيهِ الرُّوحُ غَرَضًا."

١٠٢٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ التَّحْرِيشِ بَيْنَ الْبَهَائِمِ.

HAYVAN HAKLARI
HER CANLIYA RAHMET

1021. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir kişi yoktur ki bir serçeyi yahut ondan daha büyük bir canlıyı haksız yere öldürsün de Yüce Allah ona bunun hesabını sormasın!"

(N4354 Nesâî, Sayd, 34)

1022. Sehl b. Hanzaliyye'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) açlıktan karnı sırtına yapışmış bir deveye rastladı ve *"Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkun. Onlara (binmeye) elverişli hâllerinde binin ve (yenmeye) elverişli hâllerinde onları yiyin."* buyurdu.

(D2548 Ebû Dâvûd, Cihâd, 44)

1023. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her canlıya yapılan iyilikte bir sevap vardır."*

(B2363 Buhârî, Müsâkât, 9; M5859 Müslim, Selâm, 153)

1024. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir canlıyı hedef edinmeyin!"*

(M5059 Müslim, Sayd, 58)

1025. İbn Abbâs şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), hayvanları birbirleriyle dövüştürmeyi yasakladı."

(T1708 Tirmizî Cihâd, 30; D2562 Ebû Dâvûd, Cihâd, 51)

ETİ HELÂL OLAN HAYVANLAR
HELÂL İLE BESLENME, MURDARDAN SAKINMA

١٠٢٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ كُلِّ ذِى نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ، وَعَنْ كُلِّ ذِى مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ.

١٠٢٧- عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ السَّمْنِ وَالْجُبْنِ وَالْفِرَاءِ، قَالَ: "الْحَلاَلُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِى كِتَابِهِ. وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِى كِتَابِهِ. وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ."

١٠٢٨- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ كَتَبَ الإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ. فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ. وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ. وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، فَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ."

١٠٢٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَال: "أُحِلَّتْ لَنَا مَيْتَتَانِ وَدَمَانِ. فَأَمَّا الْمَيْتَتَانِ فَالْحُوتُ وَالْجَرَادُ. وَأَمَّا الدَّمَانِ، فَالْكَبِدُ وَالطِّحَالُ."

١٠٣٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِى مَاءِ الْبَحْرِ: "هُوَ الطَّهُورُ مَاؤُهُ الْحَلاَلُ مَيْتَتُهُ."

ETİ HELÂL OLAN HAYVANLAR
HELÂL İLE BESLENME, MURDARDAN SAKINMA

1026. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) azı dişi olan yırtıcı hayvanlar ile avını pençesiyle parçalayan kuşları(n yenilmesini) yasakladı.

(M4996 Müslim, Sayd, 16)

1027. Selmân el-Fârisî'nin naklettiğine göre, Resûlullah'a (sav), yağ, peynir ve yabani eşek derisinden yapılan elbise hakkında soru sorulduğunda o şu cevabı vermişti: *"Helâl, Allah'ın Kitabı'nda helâl kıldıklarıdır. Haram da Allah'ın Kitabı'nda haram kıldıklarıdır. Hakkında bir şey demedikleri ise müsamaha gösterdiği (mubah) şeylerdendir."*

(İM3367 İbn Mâce, Et'ıme, 60; T1726 Tirmizî, Libâs, 6)

1028. Şeddâd b. Evs'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah her şeyde ihsanı (güzel davranmayı) emretmiştir. Öldürürken (dahi) güzel bir şekilde öldürün! Hayvanı keserken de güzel bir şekilde kesin! Biriniz (hayvan keseceğinde) bıçağını bilesin ve hayvanını rahatlatsın!"*

(İM3170 İbn Mâce, Zebâih, 3; M5055 Müslim, Sayd, 57)

1029. Abdullah b. Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bize iki ölü (hayvan) ile iki kan helâl kılındı. İki ölü, balık ve çekirge; iki kan ise karaciğer ve dalaktır."*

(İM3314 İbn Mâce, Et'ıme, 31)

1030. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber deniz suyu hakkında şöyle buyurmuştur: *"Onun suyu temiz/temizleyici, ölüsü de helâldir."*

(N4355 Nesâî, Sayd, 35)

AVLANMA ÂDÂBI
ALLAH'IN ADINI ANARAK

١٠٣١- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ ﵁ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: إِنَّا قَوْمٌ نَتَصَيَّدُ بِهَذِهِ الْكِلاَبِ، فَقَالَ: "إِذَا أَرْسَلْتَ كِلاَبَكَ الْمُعَلَّمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ، فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ..."

١٠٣٢- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّيْدِ. قَالَ: "إِذَا رَمَيْتَ سَهْمَكَ فَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ، فَإِنْ وَجَدْتَهُ قَدْ قَتَلَ فَكُلْ، إِلاَّ أَنْ تَجِدَهُ قَدْ وَقَعَ فِى مَاءٍ، فَإِنَّكَ لاَ تَدْرِى، الْمَاءُ قَتَلَهُ أَوْ سَهْمُكَ."

١٠٣٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ "مَا مِنْ إِنْسَانٍ قَتَلَ عُصْفُورًا فَمَا فَوْقَهَا بِغَيْرِ حَقِّهَا إِلاَّ سَأَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهَا." قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا حَقُّهَا قَالَ "يَذْبَحُهَا فَيَأْكُلُهَا وَلَا يَقْطَعُ رَأْسَهَا يَرْمِى بِهَا."

١٠٣٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ تَتَّخِذُوا شَيْئًا فِيهِ الرُّوحُ غَرَضًا."

AVLANMA ÂDÂBI
ALLAH'IN ADINI ANARAK

1031. Adî b. Hâtim (ra) anlatıyor: "Resûlullah'a (sav) (avlanma hakkında) soru sorarak dedim ki, 'Biz bu köpeklerle avlanan bir halkız.' Şöyle buyurdu: *'Eğitilmiş av köpeklerini Allah'ın ismini anarak gönderdiğin zaman, avladıklarını ye!'*"

(B5487 Buhârî, Sayd, 10)

1032. Adî b. Hâtim anlatıyor: "Resûlullah'a (sav) av hakkında sordum. Şöyle buyurdu: *'Okunu attığın zaman Allah'ın adını an (besmele çek.) Şayet avı ölmüş olarak bulursan onu yiyebilirsin. Ama (ölmüş olan) av, suda ise o takdirde yeme! Çünkü ölümü suda (boğulmak)tan dolayı mı yoksa senin okun ile mi oldu bunu bilemezsin.'*"

(M4982 Müslim, Sayd, 7)

1033. Abdullah b. Amr (ra)'dan rivâyete göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Haksız yere (öldürmesini meşru ve haklı kılacak bir neden olmaksızın) bir serçe veya daha büyük bir kuşu öldüren insana Yüce Allah mutlaka (bunun hesabını) sorar.*" "Ey Allah'ın Resûlü! Kuşun öldürülmesini haklı kılan ne olabilir?" diye sorulunca, "*(Avlayan kimsenin) onu (usulüne göre) kesmesi ve yemesidir. Ayrıca başını kopartıp (etrafa) atmamasıdır.*" diye cevap vermiştir.

(N4354 Nesâî, Sayd ve Zebâih, 34)

1034. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbir canlıyı hedef olarak kullanmayın!"*

(M5059 Müslim, Sayd, 58)

١٠٣٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِى مَاءِ الْبَحْرِ: "هُوَ الطَّهُورُ مَاؤُهُ الْحَلاَلُ مَيْتَتُهُ."

MİRAS ve VASİYET
MÜLKİYETİN İNTİKALİ

١٠٣٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اقْسِمُوا الْمَالَ بَيْنَ أَهْلِ الْفَرَائِضِ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ..."

١٠٣٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ تَرَكَ مَالاً فَلِوَرَثَتِهِ، وَمَنْ تَرَكَ كَلاًّ فَإِلَيْنَا."

١٠٣٨- عَنْ عَمْرِو بْنِ خَارِجَةَ قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِى حَقٍّ حَقَّهُ وَلاَ وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ."

1035. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) deniz suyu hakkında şöyle buyurmuştur: *"Onun (denizin) suyu temiz, ölüsü de helâldir."*

(N4355 Nesâî, Sayd, 35)

MİRAS ve VASİYET
MÜLKİYETİN İNTİKALİ

1036. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Miras malını hisse sahipleri arasında Allah'ın Kitabı'na göre taksim edin..."

(M4143 Müslim, Ferâiz, 4; D2898 Ebû Dâvûd, Ferâiz, 7)

1037. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim (öldükten sonra) geride mal bırakırsa, o mal mirasçılarınındır. Kim ardında bakıma muhtaç kimse (veya alacaklı) bırakırsa, onun bakımı bize aittir."*

(B6763 Buhârî, Ferâiz, 25; M4161 Müslim, Ferâiz, 17)

1038. Amr b. Hârice diyor ki: "Resûlullah (sav) hutbe verdi ve şöyle buyurdu: *'Allah her hak sahibine hakkını vermiştir; (dolayısıyla) mirasçıya vasiyet yoktur.'*"

(N3671 Nesâî, Vesâyâ, 5)

١٠٣٩- عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِى فِيهِ يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ."

١٠٤٠- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَأَنْ يَتَصَدَّقَ الْمَرْءُ فِى حَيَاتِهِ بِدِرْهَمٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِمِائَةٍ عِنْدَ مَوْتِهِ."

TAZMİNAT
ZARARLARIN TELÂFİSİ

١٠٤١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ صَانِعَةَ طَعَامٍ مِثْلَ صَفِيَّةَ، أَهْدَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ إِنَاءً فِيهِ طَعَامٌ، فَمَا مَلَكْتُ نَفْسِى أَنْ كَسَرْتُهُ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ كَفَّارَتِهِ فَقَالَ: "إِنَاءٌ كَإِنَاءٍ وَطَعَامٌ كَطَعَامٍ."

١٠٤٢- عَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَعَارَ قَصْعَةً فَضَاعَتْ فَضَمِنَهَا لَهُمْ.

١٠٤٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :"لاَ ضَرَرَ وَلاَ إِضْرَارَ."

1039. bn Ömer'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Vasiyet edecek (değerli) bir şeyi bulunan Müslüman'ın, vasiyeti yanında yazılı durmadan iki gece geçirmesi uygun olmaz."*

(B2738 Buhârî, Vesâyâ, 1; M4204 Müslim, Vasiyye, 1)

1040. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimsenin sağlığında bir dirhem sadaka vermesi, ölürken yüz dirhem sadaka dağıtmasından daha hayırlıdır."*

(D2866 Ebû Dâvûd Vesâyâ, 3)

TAZMİNAT
ZARARLARIN TELÂFİSİ

1041. Hz. Âişe anlatıyor: "Safiyye kadar güzel yemek yapanı görmedim. O, Hz. Peygamber'e (sav) içerisinde yemek olan bir kap göndermişti. Ben de kendime hâkim olamadım, (kıskanıp) o kabı kırdım. Sonra da (pişman olup) Hz. Peygamber'e o kabın kefaretini (bedelini) sordum. O da, *"(Kırılan) kap gibi bir kap, (dökülen) yemek gibi bir yemek."* buyurdu.

(N3409 Nesâî, Işratü'n-nisâ, 4; HM25670 İbn Hanbel, VI, 149)

1042. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) ödünç aldığı bir tabağı kaybetmiş ve onu sahiplerine tazmin etmişti.

(T1360 Tirmizî, Ahkâm, 23)

1043. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zarar vermek de zarara zararla karşılık vermek de yoktur."*

(İM2341 İbn Mâce, Ahkâm, 17)

١٠٤٤- عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَ."

١٠٤٥- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ تَطَبَّبَ، وَلَمْ يُعْلَمْ مِنْهُ طِبٌّ قَبْلَ ذَلِكَ، فَهُوَ ضَامِنٌ."

EMEK
KUTSAL OLAN ÇABA

١٠٤٦- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ نَشَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ: رِفْقٌ بِالضَّعِيفِ، وَالشَّفَقَةُ عَلَى الْوَالِدَيْنِ، وَالْإِحْسَانُ إِلَى الْمَمْلُوكِ."

١٠٤٧- عَنِ الْمَعْرُورِ قَالَ: لَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلاَمِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ. فَقَالَ: إِنِّى سَابَبْتُ رَجُلاً فَعَيَّرْتُهُ بِأُمِّهِ، فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ : "يَا أَبَا ذَرٍّ! أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ؟ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ، إِخْوَانُكُمْ خَوَلُكُمْ، جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ، وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ، وَلاَ تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ، فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعِينُوهُمْ."

1044. Semüre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Başkasına ait bir malı alan, onu sahibine geri verinceye kadar ondan sorumludur."*

(D3561 Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 88; T1266 Tirmizî, Büyû', 39)

1045. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim doktor olmadığı hâlde tabiplik/tedavi yapar (da hastaya zarar verirse) onu tazminle yükümlüdür."*

(İM3466 İbn Mâce, Tıb, 16; N4834 Nesâî, Kasâme, 40-41)

EMEK
KUTSAL OLAN ÇABA

1046. Câbir (b. Abdullah) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Üç şey vardır ki bunlar kimde bulunursa Allah onu koruması altına alır ve cennete koyar: Güçsüzlere yumuşak davranmak, anne babaya şefkat göstermek ve elinin altında bulunan hizmetlilere iyi muamelede bulunmak."

(T2494 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 48)

1047. Ma'rûr anlatıyor: Ebû Zer ile Rebeze'de karşılaştım. Kendisinin de kölesinin de üzerinde aynı kıyafet vardı. Bunun sebebini ona sordum. Dedi ki: "Bir adamla karşılıklı birbirimize sövdük. Ve annesi(nin zenci olması) sebebiyle onu aşağıladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) bana şöyle buyurdu: *'Ey Ebû Zer! Onu annesinden dolayı mı ayıplıyorsun? Demek ki sen, kendisinde hâlâ câhiliye(den izler) bulunan bir kimsesin. (Köle) kardeşleriniz, Allah'ın sizin emrinize verdiği hizmetçilerinizdir. Her kimin kardeşi emri altında bulunursa ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara güçlerini aşan işler yüklemeyin. Eğer ağır işler yüklerseniz onlara yardım edin.'*"

(B30 Buhârî, Îmân, 22)

١٠٤٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا صَنَعَ لأَحَدِكُمْ خَادِمُهُ طَعَامَهُ ثُمَّ جَاءَهُ بِهِ، وَقَدْ وَلِيَ حَرَّهُ وَدُخَانَهُ، فَلْيُقْعِدْهُ مَعَهُ، فَلْيَأْكُلْ، فَإِنْ كَانَ الطَّعَامُ مَشْفُوهًا قَلِيلاً، فَلْيَضَعْ فِى يَدِهِ مِنْهُ أُكْلَةً أَوْ أُكْلَتَيْنِ."

١٠٤٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ، قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ."

١٠٥٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: "ثَلاَثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِى ثُمَّ غَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ."

DOKUNULMAZLIK
CAN, MAL, IRZ ve HANE MASUNİYETİ

١٠٥١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ."

1048. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Herhangi birinizin hizmetçisi yemeğini hazırlayıp da getirdiği zaman –ki o hizmetçi, yemeğin sıcağına, dumanına katlanmıştır– onu kendisi ile beraber oturtsun. O da yesin. Şayet yemek az olursa eline ondan bir iki lokma koyuversin!"*

(M4317 Müslim, Eymân, 42)

1049. Abdullah b. Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Çalışana ücretini, teri kurumadan verin."*

(İM2443 İbn Mâce, Rühûn, 4)

1050. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah şöyle buyurur: 'Kıyamet gününde karşısına bir hasım olarak dikileceğim üç çeşit insan vardır: Benim ismimi kullanarak söz verip sözünde durmayan kimse, hür bir insanı köle diye satıp parasını yiyen kimse ve bir işçiyi istihdam edip işini yaptırdığı hâlde ücretini vermeyen kimse.'"*

(B2270 Buhârî, İcâre, 10)

DOKUNULMAZLIK
CAN, MAL, IRZ ve HANE MASUNİYETİ

1051. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Her Müslüman'ın bir başka Müslüman'a kanı, malı ve ırzı (şeref ve namusu) haramdır."

(M6541 Müslim, Birr, 32)

١٠٥٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ." قَالُوا: "يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا هُنَّ؟" قَالَ: "الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِى حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلِّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلاَتِ."

١٠٥٣- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ."

١٠٥٤- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ."

١٠٥٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ."

1052. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), *"Helâk edici yedi şeyden kaçınınız!"* buyurdu. Sahâbîler, "Yâ Resûlallah! Bu yedi şey nedir?" diye sordular. Resûlullah (as) da, *"Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, hukukun gerektirdiği dışında Allah'ın (zarar vermeyi) yasakladığı bir cana kıymak, faiz yemek, yetim malı yemek, (düşmanla karşılaşınca) savaştan kaçmak, zinadan uzak duran ve hiçbir şeyden haberi olmayan mümin kadınlara zina iftirasında bulunmak."* cevabını verdi.

(B2766 Buhârî, Vesâyâ, 23)

1053. Saîd b. Zeyd'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Malını savunurken öldürülen kişi şehittir. Dinini savunurken öldürülen kişi şehittir. Canını savunurken öldürülen kişi şehittir. Ailesini savunurken öldürülen kişi şehittir."*

(T1421 Tirmizî, Diyât, 21)

1054. Saîd b. Zeyd'in işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim hakkı olmadığı hâlde bir karış yeri alırsa, o yer kıyamet gününde yedi kat olarak boynuna geçirilir."*

(M4135 Müslim, Müsâkât, 140)

1055. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman, diğer Müslümanların elinden ve dilinden selâmette olduğu (zarar görmediği) kimsedir. Mümin de halkın canları ve malları konusunda kendisinden emin oldukları kimsedir."*

(T2627 Tirmizî, Îmân, 12)

EŞİTLİK
İNSANLAR TARAĞIN DİŞLERİ GİBİ MÜSAVİDİR

١٠٥٦- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فَأُتِيَ بِهَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالُوا: مَنْ يَجْتَرِئُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلاَّ أَنْ يَكُونَ أُسَامَةَ. فَكَلَّمُوا أُسَامَةَ فَكَلَّمَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "يَا أُسَامَةُ إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ كَانُوا إِذَا أَصَابَ الشَّرِيفُ فِيهِمُ الْحَدَّ تَرَكُوهُ وَلَمْ يُقِيمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا أَصَابَ الْوَضِيعُ أَقَامُوا عَلَيْهِ لَوْ كَانَتْ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ لَقَطَعْتُهَا."

١٠٥٧- عَنْ أَبِي نَضْرَةَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ خُطْبَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي وَسَطِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَلَا إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أَعْجَمِيٍّ وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا لِأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى..."

١٠٥٨- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَقِيمُوا حُدُودَ اللَّهِ فِى الْقَرِيبِ وَالْبَعِيدِ وَلاَ تَأْخُذْكُمْ فِى اللَّهِ لَوْمَةُ لاَئِمٍ."

EŞİTLİK
İNSANLAR TARAĞIN DİŞLERİ GİBİ MÜSAVİDİR

1056. Hz. Âişe anlatıyor: “Bir kadın hırsızlık yaptı ve Hz. Peygamber’e (sav) getirildi. Dediler ki: ‘Ancak Üsâme Resûlullah’a (sav) giderek (bu kadının affedilmesi konusunda) aracılık edebilir.’ Üsâme ile konuştular, o da Hz. Peygamber ile konuştu. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *“Ey Üsâme! İsrâiloğulları, halkın ileri gelenlerinden biri suç işlediğinde onu cezalandırmadıkları ama sıradan biri aynı suçu işleyince ceza tatbik ettikleri zaman helâk edildiler. Eğer (hırsızlık yapan) Muhammed’in kızı Fâtıma bile olsa onun da elini keserdim.”*

(N4899 Nesâî, Kat’u’s-sârık, 6)

1057. Ebû Nadre’den nakledildiğine göre, Resûlullah’ın (sav) teşrîk günlerinin ortasında verdiği Veda Hutbesi’ni dinleyen bir sahâbî şöyle anlatmaktadır: “Resûlullah (sav) buyurdu ki, *“Ey insanlar! Şunu iyi bilin ki Rabbiniz birdir, atanız da birdir. Arap’ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap’a; beyazın siyaha, siyahın beyaza takva dışında bir üstünlüğü yoktur...”*

(HM23885 İbn Hanbel V, 411)

1058. Ubâde b. Sâmit’ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Allah’ın belirlediği müeyyideleri size yakın olsun uzak olsun herkese olduğu gibi uygulayın. Sakın hiçbir kınayanın kınaması sizi bundan alıkoymasın.”*

(İM2540 İbn Mâce, Hudûd, 3)

KÖLELİK ve İNSAN HÜRRİYETİ
İNSANLAR HÜR DOĞAR

١٠٥٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً، أَعْتَقَ اللَّهُ بِكُلِّ إِرْبٍ مِنْهَا إِرْبًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ."

١٠٦٠- عَنِ الْمَعْرُورِ قَالَ: لَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلاَمِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ. فَقَالَ: إِنِّى سَابَبْتُ رَجُلاً فَعَيَّرْتُهُ بِأُمِّهِ، فَقَالَ لِىَ النَّبِيُّ ﷺ: "يَا أَبَا ذَرٍّ! أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ؟ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ، إِخْوَانُكُمْ خَوَلُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ، وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ، وَلاَ تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ، فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعِينُوهُمْ."

١٠٦١- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ."

KÖLELİK ve İNSAN HÜRRİYETİ
İNSANLAR HÜR DOĞAR

1059. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim mümin bir köleyi azat ederse, o kölenin her organına karşılık Allah da onun bir organını cehennemden azat eder."

(M3795 Müslim, Itk, 21)

1060. Ma'rûr anlatıyor: Ebû Zer ile Rebeze'de karşılaştım. Kendisinin de kölesinin de üzerinde aynı kıyafet vardı. Bunun sebebini ona sordum. Dedi ki: "Bir adamla karşılıklı birbirimize sövdük. Ve annesi(nin zenci olması) sebebiyle onu aşağıladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) bana şöyle buyurdu: *'Ebû Zer! Onu annesi sebebiyle mi aşağıladın? Demek ki sen kendisinde (hâlâ) câhiliye izleri olan bir kimsesin. (Köle) kardeşleriniz, Allah'ın sizin emrinize verdiği hizmetçilerinizdir. Her kimin kardeşi emri altında bulunursa, ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara güçlerini aşan işler yüklemeyin. Eğer (ağır işler) yüklerseniz onlara yardım edin.'*"

(B30 Buhârî, Îmân, 22)

1061. Saîd b. Zeyd'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Malını savunurken öldürülen kişi şehittir. Dinini savunurken öldürülen kişi şehittir. Canını savunurken öldürülen kişi şehittir. Ailesini savunurken öldürülen kişi şehittir."*

(T1421 Tirmizî, Diyât, 21)

١٠٦٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ."

١٠٦٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ."

DİN HÜRRİYETİ
DİNDE ZORLAMA YOKTUR

١٠٦٤- عَنْ أَبِى حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِى سَهْلٌ –رضي الله عنه يَعْنِى ابْنَ سَعْدٍ– قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ "...فَوَاللَّهِ لأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلاً خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ."

١٠٦٥- عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ مُشْرِكٍ أَشْرَكَ بَعْدَ مَا أَسْلَمَ، عَمَلاً حَتَّى يُفَارِقَ الْمُشْرِكِينَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ."

1062. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman, diğer Müslümanların, dilinden ve elinden salim olduğu (zarar görmediği) kimsedir. Mümin de insanların, canları ve malları hususunda (kendilerine zarar vermeyeceğinden) emin oldukları kimsedir."*

(T2627 Tirmizî, Îmân, 12)

1063. Ebû Hüreyre'den rivayet etdildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Her Müslüman'ın diğer Müslüman'a kanı, malı ve ırzı (şeref ve namusu) haramdır (dokunulmazdır)!"*

(M6541 Müslim, Birr, 32)

DİN HÜRRİYETİ
DİNDE ZORLAMA YOKTUR

1064. Ebû Hâzim'in, Sehl b. Sa'd'dan (ra) rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Hayber Savaşı sırasında (Hz. Ali'ye) şöyle demiştir: "... Allah'a yemin ederim ki senin vasıtanla Allah'ın bir kişiye hidayet vermesi, kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır."

(B3009 Buhârî, Cihâd, 143)

1065. Behz b. Hakîm'in, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, Müslüman olduktan sonra şirke düşen hiçbir müşrikin amelini, müşriklerden ayrılıp Müslümanlara dönmediği sürece kabul etmez."*

(İM2536 İbn Mâce, Hudûd, 2)

١٠٦٦- عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِىِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الدِّينُ النَّصِيحَةُ" قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: "لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ."

١٠٦٧- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاَوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِى الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِى النَّارِ."

NESLİN KORUNMASI
ONURLU BİR NESİL

١٠٦٨- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ ذَكَرَ النَّبِيَّ ﷺ قَعَدَ عَلَى بَعِيرِهِ، وَأَمْسَكَ إِنْسَانٌ بِخِطَامِه أَوْ بِزِمَامِهِ... قَالَ: "فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِى شَهْرِكُمْ هَذَا، فِى بَلَدِكُمْ هَذَا..."

١٠٦٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: مَالُهُ وَعِرْضُهُ وَدَمُهُ حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ."

1066. Temîm ed-Dârî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *"Din samimiyettir."* Biz "Kime karşı?" diye sorunca, *"Allah'a, Kitabı'na, Peygamberi'ne, Müslümanların yöneticilerine ve bütün Müslümanlara."* buyurdu.

(M196 Müslim, Îmân, 95)

1067. Enes'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: *"Şu üç özellik kimde bulunursa o kişi imanın tadına erer: Allah ve Resûlü'nü herkesten çok sevmek, sevdiği kişiyi sadece Allah için sevmek, imandan sonra küfre dönmekten, ateşe atılmaktan çekindiği gibi çekinmek."*

(B16 Buhârî, Îmân, 9)

NESLİN KORUNMASI
ONURLU BİR NESİL

1068. Abdurrahman b. Ebû Bekre'nin naklettiğine göre, babası (Ebû Bekre) şöyle anlatmıştır: Hz. Peygamber (sav) (Veda Haccı'nda) devesinin üstüne oturdu, bir adam da devenin yularını tutuyordu. Sonra insanlara şöyle hitap etti: "(Ey insanlar!) Bu (Zilhicce) ayınızda, bu (Mekke) şehrinizde bu (Kurban Bayramı) gününüz nasıl mukaddes ise kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız (şeref ve namusunuz) da aynı şekilde mukaddestir."

(B67 Buhârî, İlim, 9; M4384 Müslim, Kasâme, 30)

1069. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Müslüman'ın Müslüman'a malı, ırzı ve kanı haramdır. Müslüman kardeşini küçük görmesi, kişiye kötülük olarak yeter."

(D4882 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

١٠٧٠- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ قَالَ: شَهِدْتُ الْأَعْرَابَ يَسْأَلُونَ النَّبِيَّ ﷺ : أَعَلَيْنَا حَرَجٌ فِى كَذَا؟ أَعَلَيْنَا حَرَجٌ فِى كَذَا؟ فَقَالَ [لَهُمْ]: "عِبَادَ اللَّهِ وَضَعَ اللَّهُ الْحَرَجَ إِلاَّ مَنِ اقْتَرَضَ مِنْ عِرْضِ أَخِيهِ شَيْئًا. فَذَاكَ الَّذِى حَرِجَ."

١٠٧١- عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ: بَيْنَا أَنَا أَمْشِى مَعَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: "مَنِ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ..."

١٠٧٢- أَخْبَرَنِى الْحَارِثُ بْنُ النُّعْمَانِ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "أَكْرِمُوا أَوْلاَدَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ"

NESEP
KİMLİK ve AİDİYET

١٠٧٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: ...قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ دِعْوَةَ فِى الإِسْلاَمِ، ذَهَبَ أَمْرُ الْجَاهِلِيَّةِ، الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ."

1070. Üsâme b. Şerîk anlatıyor: Hz. Peygamber'e (sav) gelerek 'Şunu yaparsak günah var mıdır? Bunu yaparsak günah var mıdır?' diye soran bedevîler gördüm. Hz. Peygamber onlara şöyle buyurdu: *"Ey Allah'ın kulları, (bakın)! Allah, (kullarının üzerinden) zorluğu kaldırmıştır. Ancak bir kul, ne zaman ki kardeşinin ırzına (şeref ve şahsiyetine) dokunacak bir iş yaparsa, işte asıl günah budur."*

(İM3436 İbn Mâce, Tıb, 1; D2015 Ebû Dâvûd, Menâsik, 87)

1071. Alkame anlatıyor: Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) ile beraber yürürken o, bana şunları anlattı: (Bir gün) biz Hz. Peygamber (sav) ile beraberken o şöyle buyurdu: *"Evlenme imkânı bulanınız evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur..."*

(B1905 Buhârî, Savm, 10; M3400 Müslim, Nikâh, 3)

1072. Hâris b. Nu'mân, Enes b. Mâlik'i Resûlullah'tan (sav) şu hadisi naklederken işitmiştir: *"Çocuklarınıza ikramda bulunun; onlara güzel bir terbiye verin."*

(İM3671 İbn Mâce, Edeb, 3)

NESEP
KİMLİK ve AİDİYET

1073. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "İslâm'da bir kimse için nikâhı altında olmayan bir kadının doğurduğu çocuğun kendisine ait olduğunu iddia etme hakkı yoktur. Câhiliye dönemi ile ilgili hükümler yürürlükten kalkmıştır. Çocuk yatak sahibinindir. Zina eden ise doğan çocuk üzerinde her türlü haktan mahrum olur."

(D2274 Ebû Dâvûd, Talâk, 33-34)

١٠٧٤- عَنْ سَعْدٍ ﵁ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَام."

١٠٧٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "قَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ، مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ، وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ."

١٠٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تَعَلَّمُوا مِنْ أَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ، فَإِنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ مَحَبَّةٌ فِى الْأَهْلِ مَثْرَاةٌ فِى الْمَالِ، مَنْسَأَةٌ فِى الْأَثَرِ."

١٠٧٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...وَمَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ."

IRKÇILIK
KOKUŞMUŞ CÂHİLİYE ZİHNİYETİ

١٠٧٨- عَنْ بِنْتِ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ أَنَّهَا سَمِعَتْ أَبَاهَا يَقُولُ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا الْعَصَبِيَّةُ؟ قَالَ: "أَنْ تُعِينَ قَوْمَكَ عَلَى الظُّلْمِ."

1074. Sa'd (b. Ebû Vakkâs) (ra) diyor ki: "Hz. Peygamber'i (sav) şöyle buyururken işittim: *'Kendi babası olmadığını bile bile, babası dışında bir kimsenin oğlu olduğunu iddia eden kişiye cennet haramdır.'*"

(B6766 Buhârî, Ferâiz, 29)

1075. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, câhiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini ortadan kaldırmıştır. 'Takva sahibi mümin' ve 'bedbaht günahkâr' (ayrımı vardır). İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktan yaratılmıştır."*

(T3956 Tirmizî, Menâkıb, 74)

1076. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Akrabalık ilişkilerinizi sürdürebilmeniz için neseplerinizi (sülâlenizi) tanıyın. Çünkü akrabalık bağlarının canlı tutulması ailede sevgiyi güçlendirir, malı artırır ve ömrü uzatır."*

(T1979 Tirmizî, Birr, 49; HM8855 İbn Hanbel, II, 374)

1077. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...İşi/ameli kendisini geri bırakan kimseyi, soyu ileriye geçirmez."*

(M6853 Müslim, Zikir, 38)

IRKÇILIK
KOKUŞMUŞ CÂHİLİYE ZİHNİYETİ

1078. Vâsile b. Eska'ın kızı, babasını şöyle derken işittiğini anlatıyor: "Hz. Peygamber'e, 'Yâ Resûlallah! Irkçılık nedir?' diye sordum. Şöyle buyurdu: *'Zalim de olsa kendi kavmine arka çıkmandır.'*"

(D5119 Ebû Dâvûd, Edeb, 111-112)

١٠٧٩- عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مَنْ قُتِلَ تَحْتَ رَايَةٍ عُمِّيَّةٍ، يَدْعُو عَصَبِيَّةً، أَوْ يَنْصُرُ عَصَبِيَّةً، فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ."

١٠٨٠- عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ؛ أَنّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصَبِيَّةٍ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ قَاتَلَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ."

١٠٨١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظُمَهَا بِآبَائِهَا، فَالنَّاسُ رَجُلاَنِ: رَجُلٌ بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللَّهِ، وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ التُّرَابِ..."

HUKUKÎ İHTİLÂFLARIN ÇÖZÜMÜ
SULH, HER ZAMAN HAYIRLIDIR

١٠٨٢- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِى نَحْوَ مَا أَسْمَعُ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَلاَ يَأْخُذْهُ، فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ."

1079. Cündeb b. Abdullah el-Becelî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim ırkçılık propagandası yaparak veya kabileciliğe/ırkçılığa destek vererek yoldan çıkmış bir topluluğun bayrağı altında öldürülürse, onun ölümü câhiliye ehlinin ölümü gibidir."*

(M4792 Müslim, İmâre, 57)

1080. Cübeyr b. Mut'im'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Irkçılığa çağıran bizden değildir. Irkçılık davası uğruna savaşan bizden değildir. Irkçılık davası uğruna ölen bizden değildir."*

(D5121 Ebû Dâvûd, Edeb, 111-112)

1081. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), Mekke'nin fethi günü insanlara bir hutbe vererek şöyle buyurmuştur: *"Ey İnsanlar! Allah sizden câhiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini gidermiştir. İnsanlar iki gruptur: İyi, takva sahibi, Allah katında değerli kişi ve günahkâr, bedbaht, Allah katında değersiz kişi. İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır. Ve Allah Âdem'i topraktan yaratmıştır..."*

(T3270 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 49; D5116 Ebû Dâvûd, Edeb, 110-111)

HUKUKÎ İHTİLÂFLARIN ÇÖZÜMÜ
SULH, HER ZAMAN HAYIRLIDIR

1082. Ümmü Seleme'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Ben, ancak bir insanım. Davalarınızı bana getiriyorsunuz. Bazılarınız delilini ifade etmede bir kısmınızdan daha başarılı olabilir ve ben de ondan dinlediklerime göre karar veririm. Şayet ben herhangi birine kardeşinin hakkı olan bir şeyin verilmesine hükmedersem, o kimse bunu almasın. Çünkü ben (bu hükümle) ona ateşten bir parça vermişimdir.*"

(B7169 Buhârî, Ahkâm, 20)

١٠٨٣- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ قَالَ: كَتَبَ أَبِى –وَكَتَبْتُ لَهُ– إِلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ وَهُوَ قَاضٍ بِسِجِسْتَانَ أَنْ لاَ تَحْكُمَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانُ فَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "لاَ يَحْكُمْ أَحَدٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانُ."

١٠٨٤- عَنْ [عَبْدِ اللَّهِ] بْنِ أَبِى أَوْفَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "[إِنَّ] اللَّهَ مَعَ الْقَاضِى مَا لَمْ يَجُرْ. فَإِذَا جَارَ تَخَلَّى عَنْهُ وَلَزِمَهُ الشَّيْطَانُ."

١٠٨٥- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ."

١٠٨٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِى خُطْبَتِهِ: "الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِى وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ."

1083. Abdurrahmân b. Ebû Bekre anlatıyor: "Babam (Ebû Bekre) Sicistan kadısı olan Ubeydullah b. Ebû Bekre'ye bir mektup yazarak –ki onun için bu mektubu ben yazdım– şöyle dedi: Öfkeliyken iki kimse arasında hüküm verme. Zira ben Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittim: *'Bir kimse öfkeli iken iki kişi arasında hüküm vermesin!'*"

(M4490 Müslim, Akdiye, 16)

1084. Abdullah b. Ebû Evfâ'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Allah, haksızlık etmediği sürece hâkimle beraberdir. Haksızlık yaparsa Allah ondan uzaklaşır, şeytan onunla beraber olur.*"

(T1330 Tirmizî, Ahkâm, 4)

1085. Amr b. Âs'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Hâkim hüküm vereceği zaman ictihad eder (olanca imkân ve gücü ile hakkı arar) sonra isabetli hüküm verirse, kendisine iki sevap vardır. Ama hüküm verirken ictihad eder sonra yanılırsa ona bir sevap vardır.*"

(B7352 Buhârî, İ'tisâm, 21; M4487 Müslim, Akdiye, 15)

1086. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) bir hutbesinde şöyle buyurmuştur: *"Delil getirmek davacıya, yemin etmek ise davalıya düşer."*

(T1341 Tirmizî, Ahkâm, 12)

ŞAHİTLİK
İNSANÎ BİR ÖDEV

١٠٨٧- عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَلَكَ بَنُونَ سِوَاهُ." قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: "فَكُلَّهُمْ أَعْطَيْتَ مِثْلَ هَذَا." قَالَ: لاَ. قَالَ: "فَلاَ أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ."

١٠٨٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الشُّهَدَاءِ؟ الَّذِى يَأْتِى بِشَهَادَتِهِ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَهَا."

١٠٨٩- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟" ثَلاَثًا. قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: "الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ." وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ: "أَلاَ وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ، أَلاَ وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ." فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ: لاَ يَسْكُتُ.

١٠٩٠- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "لاَ تَجُوزُ شَهَادَةُ خَائِنٍ وَلاَ خَائِنَةٍ وَلاَ مَحْدُودٍ فِى الْإِسْلاَمِ وَلاَ ذِى غِمْرٍ عَلَى أَخِيهِ."

ŞAHİTLİK
İNSANÎ BİR ÖDEV

1087. Nu'mân b. Beşîr'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) (Babasının kendisine yüklü bir miktarda mal bağışında bulunmak için Resûlullah'ı şahit tutmak istemesi üzerine) şöyle sordu: *"Senin ondan başka oğulların var mı?"* Babası, "Evet." deyince, *"Hepsine bunun gibi bağışta bulundun mu?"* diye sordu. Babası, "Hayır." cevabını verince Resûlullah: *"Ben zulme ve haksızlığa şahitlik yapmam!"* buyurdu.

(M4183 Müslim, Hibe, 15)

1088. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şahitlerin en hayırlısını size bildireyim mi? Kendisinden talep edilmeden şahitlik yapan kişi."*

(M4494 Müslim, Akdiye, 19)

1089. Abdurrahman b. Ebû Bekre'nin naklettiğine göre, babası (Ebû Bekre) (ra) şöyle anlatmaktadır: "Resûlullah (sav) üç kere, *'Size büyük günahların en büyüğünü söyleyeyim mi?'* buyurdu. 'Evet söyle yâ Resûlallah!' dedik. Bunun üzerine Resûlullah, *'Allah'a ortak koşmak ve anne-babaya saygısızlık/kötülük etmektir.'* buyurdu. Sonra arkasına yaslanmış hâldeyken doğruldu ve şöyle dedi: *'Dikkat edin (bir de) yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmaktır. Dikkat edin (bir de) yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmaktır.'* Bu cümleyi o kadar çok tekrarladı ki 'Susmayacak.' dedim."

(B5976 Buhârî, Edeb, 6)

1090. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur. *"Emanete ihanet eden erkek ve kadının, had cezasına çarptırılanın ve (din) kardeşine kin besleyenin şahitliği caiz değildir."*

(İM2366 İbn Mâce, Ahkâm, 30)

١٠٩١- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ... رَدَّ شَهَادَةَ الْقَانِعِ لِأَهْلِ الْبَيْتِ وَأَجَازَهَا لِغَيْرِهِمْ.

YEMİN
ALLAH'I ŞAHİT TUTMAK

١٠٩٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنِ اقْتَطَعَ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينٍ كَاذِبَةٍ، لَقِيَ اللَّهَ وَهْوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ."

١٠٩٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ."

١٠٩٤- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمُ ادَّعَى نَاسٌ دِمَاءَ رِجَالٍ وَأَمْوَالَهُمْ وَلَكِنِ الْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ."

١٠٩٥- إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "الْحَلِفُ مُنَفِّقَةٌ لِلسِّلْعَةِ مُمْحِقَةٌ لِلْبَرَكَةِ."

1091. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) hizmetçinin ev sahibi lehine şahitlik yapmasını kabul etmedi. Fakat başkalarına şahitlik yapmasına izin verdi.

(D3600 Ebû Dâvûd, Kadâ', 16)

YEMİN

ALLAH'I ŞAHİT TUTMAK

1092. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Yalan yere yemin ederek Müslüman bir kişinin malını ele geçiren kimse, Allah'a kavuştuğunda O'nu (kendisine) öfkelenmiş hâlde bulur."

(B7445 Buhârî, Tevhîd, 24)

1093. Abdullah (b. Ömer) (ra) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yemin eden kimse ya Allah adına yemin etsin ya da sussun!"*

(B2679 Buhârî, Şehâdât, 26)

1094. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Eğer insanlara sırf iddialarından dolayı haklar verilecek olsaydı, bazı kimseler bazılarının kanlarının ve mallarını(n kendilerinin olduğunu) iddia ederlerdi. Hâlbuki yemin etmek davalıya düşer."*

(İM2321 İbn Mâce, Ahkâm, 7)

1095. Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yemin, alışverişte kâr getirir (ama) bereketi götürür."*

(D3335 Ebû Dâvûd, Büyû', 6; N4466 Nesâî, Büyû', 3)

١٠٩٦- عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ: هَذَا مَا حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ أَحَادِيثَ مِنْهَا وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "وَاللَّهِ لَأَنْ يَلَجَّ أَحَدُكُمْ بِيَمِينِهِ فِى أَهْلِهِ آثَمُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ أَنْ يُعْطِيَ كَفَّارَتَهُ الَّتِى فَرَضَ اللَّهُ."

SUÇ ve CEZA
KABAHATLER ve MÜEYYİDELER

١٠٩٧- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ: "...أَلاَ لاَ يَجْنِى جَانٍ إِلاَّ عَلَى نَفْسِهِ. وَلاَ يَجْنِى وَالِدٌ عَلَى وَلَدِهِ وَلاَ مَوْلُودٌ عَلَى وَالِدِهِ..."

١٠٩٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "ادْرَءُوا الْحُدُودَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنْ كَانَ لَهُ مَخْرَجٌ فَخَلُّوا سَبِيلَهُ فَإِنَّ الْإِمَامَ أَنْ يُخْطِئَ فِى الْعَفْوِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُخْطِئَ فِى الْعُقُوبَةِ."

١٠٩٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تَعَافَوُا الْحُدُودَ قَبْلَ أَنْ تَأْتُونِى بِهِ فَمَا أَتَانِى مِنْ حَدٍّ فَقَدْ وَجَبَ."

1096. Hemmâm b. Münebbih, “Bu, bize Ebû Hüreyre’nin Resûlullah’tan (sav) naklettiği hadislerdir.” diyerek birtakım hadisler zikretti. Onlardan birisinde Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Vallahi birinizin, ailesi hakkında yaptığı bir yemininde ısrarcı olması, Allah katında (yeminini bozarak) O’nun farz kıldığı kefareti vermesinden daha büyük günahtır.”*

(M4291 Müslim, Eymân, 26; B6625 Buhârî, Eymân ve nüzûr, 1)

SUÇ ve CEZA
KABAHATLER ve MÜEYYİDELER

1097. Süleyman b. Amr b. Ahvas’ın naklettiğine göre, babası şunları anlatmıştır: Hz. Peygamber’in (sav) Veda Haccı’nda şöyle buyurduğunu işittim: *“...Bilesiniz ki kişi ancak kendi işlediği suçtan sorumludur. Baba, evlâdının suçundan, evlât da babasının suçundan dolayı cezalandırılmaz. ...”*

(İM3055 İbn Mâce, Menâsik, 76)

1098. Hz. Âişe’nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Elinizden geldiği kadar Müslümanlardan cezaları düşürün. Şayet bir çıkış yolu bulursanız (davalıyı) serbest bırakın. Çünkü yöneticinin yanılıp affetmesi, yanılıp ceza vermesinden daha hayırlıdır.”*

(T1424 Tirmizî, Hudûd, 2)

1099. Amr b. Şuayb’ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Ceza gerektiren durumlarda davayı bana getirmeden önce birbirinizi affetmeye çalışın. Aksi takdirde ceza gerektiren bir dava bana geldiğinde, benim hüküm vermem kaçınılmaz olur.”*

(N4889 Nesâî, Kat’u’s-sârık, 5)

١١٠٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "حَدٌّ يُعْمَلُ بِهِ فِى الْأَرْضِ خَيْرٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ أَنْ يُمْطَرُوا أَرْبَعِينَ صَبَاحًا."

١١٠١- عَنْ أَبِى شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أُصِيبَ بِقَتْلٍ أَوْ خَبْلٍ فَإِنَّهُ يَخْتَارُ إِحْدَى ثَلَاثٍ إِمَّا أَنْ يَقْتَصَّ وَإِمَّا أَنْ يَعْفُوَ وَإِمَّا أَنْ يَأْخُذَ الدِّيَةَ فَإِنْ أَرَادَ الرَّابِعَةَ فَخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ وَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ."

İYİLİK VE KÖTÜLÜK
SOSYAL SORUMLULUKLAR ve MÜEYYİDELER

١١٠٢- عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ الأَسَدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "... الْبِرُّ مَا اطْمَأَنَّتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِى النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِى الصَّدْرِ وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَأَفْتَوْكَ."

١١٠٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ : كَيْفَ لِى أَنْ أَعْلَمَ إِذَا أَحْسَنْتُ وَإِذَا أَسَأْتُ؟ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "إِذَا سَمِعْتَ جِيرَانَكَ يَقُولُونَ: قَدْ أَحْسَنْتَ، فَقَدْ أَحْسَنْتَ. وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ: قَدْ أَسَأْتَ، فَقَدْ أَسَأْتَ."

1100. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yeryüzünde, işlenen bir suça karşı (hukukî) ceza uygulanması yeryüzü halkı için kırk sabah yağmur yağdırılmasından daha hayırlıdır."*

(İM2538 İbn Mâce, Hudûd, 3)

1101. Ebû Şürayh el-Huzâî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cinayet veya yaralanma gibi bir cürüme maruz kalan kişi (ya da velîsi) şu üç şeyden birini seçer: Ya kısas ister ya affeder ya da diyet alır. Dördüncü bir şey isterse onu engelleyin. Kim de bundan sonra sınırı aşarsa onun için acı verici bir azap vardır."*

(D4496 Ebû Dâvûd, Diyât, 3)

İYİLİK VE KÖTÜLÜK
SOSYAL SORUMLULUKLAR ve MÜEYYİDELER

1102. Vâbisa b. Ma'bed el-Esedî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...İyilik, gönlünü huzura kavuşturan ve içine sinen şeydir; kötülük ise insanlar sana fetva verseler bile, gönlünü huzursuz eden ve içinde kuşku bırakan şeydir."

(DM2561 Dârimî, Büyû', 2)

1103. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, bir adam Resûlullah'a (sav), "İyi mi kötü mü yaptığımı nasıl bilebilirim?" diye sormuş, Hz. Peygamber (sav) de şöyle buyurmuştur: *"Komşularının, 'İyi yaptın!' dediğini duyarsan iyi yapmışsındır. Onların, 'Kötü yaptın!' dediğini duyarsan da kötü yapmışsındır."*

(İM4223 İbn Mâce, Zühd, 25; HM3808 İbn Hanbel, I, 402)

١١٠٤- قَالَ أَبُو سَعِيدٍ ...سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ."

١١٠٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلاَمَهُ فَكُلُّ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَه بِمِثْلِهَا."

١١٠٦- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ اجْعَلْنِى مِنَ الَّذِينَ إِذَا أَحْسَنُوا اسْتَبْشَرُوا وَإِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا."

KEFARET
HATALARIN TELÂFİSİ

١١٠٧- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ مُصِيبَةٍ يُصَابُ بِهَا الْمُسْلِمُ إِلاَّ كُفِّرَ بِهَا عَنْهُ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا."

1104. Ebû Saîd (el-Hudrî) diyor ki, "Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittim: *'İçinizden biri bir kötülük görürse onu eliyle, buna gücü yetmezse diliyle değiştirsin; buna da gücü yetmezse kalbiyle (ona karşı kin ve nefret beslesin). Bu ise imanın asgarî gereğidir.'*"

(M177 Müslim, Îmân, 78)

1105. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İçinizden İslâm'ı güzelce yaşayan kimseye, yapacağı her bir iyiliğe karşılık on mislinden yedi yüz katına kadar sevap yazılır; yapacağı her bir kötülüğe ise ancak bir misli yazılır."*

(B42 Buhârî, Îmân, 31)

1106. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım! Beni, iyilik yaptıkları zaman sevinç duyan, kötülük yaptıkları zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle."*

(İM3820 İbn Mâce, Edeb, 57; HM26066 İbn Hanbel, VI, 188)

KEFARET
HATALARIN TELÂFİSİ

1107. Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: Müslüman'ın başına gelen her musibet, hatta batan bir diken bile, onun günahlarına kefaret olur."

(M6565 Müslim, Birr, 49)

١١٠٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُول: "الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ."

١١٠٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَال... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَأْتِهَا وَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ."

١١١٠- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ."

CİNAYET
BİR İNSANA KIYMAK BÜTÜN İNSANLIĞA KIYMAK GİBİDİR

١١١١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لَزَوَالُ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ."

١١١٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلاَّ كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا، لأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ."

1108. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde beş vakit namaz, iki cuma namazı ve iki Ramazan, aralarında işlenen günahlara kefarettir."*

(M552 Müslim, Tahâret, 16)

1109. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir şeye yemin edip ardından bir diğerini ondan daha hayırlı gören kişi, o işi yapsın. Yemininden dolayı da kefaret versin."*

(M4271 Müslim, Eymân, 11)

1110. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Günahın kefareti, pişmanlıktır."*

(HM2623 İbn Hanbel, I, 289)

CİNAYET

BİR İNSANA KIYMAK BÜTÜN İNSANLIĞA KIYMAK GİBİDİR

1111. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah katında dünyanın yok olması, bir Müslüman'ın öldürülmesinden daha hafiftir."

(T1395 Tirmizî, Diyât, 7; N3992 Nesâî, Muhârebe, 2)

1112. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Haksız yere öldürülen her insandan dolayı Âdem'in ilk oğluna bir pay (günah) ayrılır. Çünkü o, öldürme işini ilk defa başlatan kişidir."*

(B3335 Buhârî, Enbiyâ, 1; M4379 Müslim, Kasâme, 27)

١١١٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: مَالُهُ وَعِرْضُهُ وَدَمُهُ..."

١١١٤- عَنْ أَبِى بَكْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِذَا تَوَاجَهَ الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَقَتَلَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِى النَّارِ." قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ؟ قَالَ: "إِنَّهُ أَرَادَ قَتْلَ صَاحِبِهِ."

١١١٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهَدًا لَمْ يَرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا يُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا."

KISAS
SUÇ ve CEZADA DENKLİK

١١١٦- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْأَحْوَصِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِى أَنَّهُ شَهِدَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَذَكَّرَ وَوَعَظَ ثم قَالَ: "...أَلاَ لاَ يَجْنِى جَانٍ إِلاَّ عَلَى نَفْسِهِ وَلاَ يَجْنِى وَالِدٌ عَلَى وَلَدِهِ وَلاَ وَلَدٌ عَلَى وَالِدِهِ..."

1113. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman'ın Müslüman'a malı, ırzı (şeref ve namusu) ve kanı haramdır (dokunulmazdır)..."*

(D4882 Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

1114. Ebû Bekre anlatıyor: "Resûlullah'ın (sav), *'İki Müslüman kılıçlarıyla karşı karşıya gelir ve biri diğerini öldürürse, öldüren de öldürülen de cehennemdedir.'* dediğini işittim. Bunun üzerine, 'Ey Allah'ın Elçisi, öldüren böyledir ama öldürülene ne oluyor?' dediler. Resûlullah, '*O da arkadaşını öldürmeye istekliydi.'* buyurdu."

(N4127 Nesâî, Muharebe, 29; B6875 Buhârî, Diyât, 2)

1115. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim (Müslüman topraklarında yaşaması için kendisine güvence verilmiş) bir anlaşmalıyı öldürürse cennetin kokusunu alamaz. Hâlbuki onun kokusu kırk yıllık mesafeden bile duyulur."*

(B6914 Buhârî, Diyât, 30)

KISAS
SUÇ ve CEZADA DENKLİK

1116. Süleyman b. Amr b. Ahvas'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) ile birlikte Veda Haccı'na katılan babası şöyle anlatmıştır: "Hz. Peygamber Veda Haccı'nda yaptığı konuşmasında önce Allah'a hamdedip O'nu övdü, vaaz ve nasihat etti. Ardından şöyle buyurdu: *'...Bilesiniz ki! Kişi ancak kendi suçundan dolayı cezalandırılır. Baba evlâdının suçundan, evlât da babasının suçundan dolayı cezalandırılmaz.'*"

(T3087 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 9)

١١١٧- عَنْ أَبِى شُرَيْحٍ الْخُزَاعِىِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أُصِيبَ بِقَتْلٍ أَوْ خَبْلٍ فَإِنَّهُ يَخْتَارُ إِحْدَى ثَلاَثٍ إِمَّا أَنْ يَقْتَصَّ وَإِمَّا أَنْ يَعْفُوَ وَإِمَّا أَنْ يَأْخُذَ الدِّيَةَ فَإِنْ أَرَادَ الرَّابِعَةَ فَخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ وَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ."

١١١٨- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: أُتِىَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى قِصَاصٍ فَأَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ.

١١١٩- حَدَّثَنِى وَائِلُ بْنُ حُجْرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ جِىءَ بِرَجُلٍ قَاتِلٍ فِى عُنُقِهِ النِّسْعَةُ قَالَ: فَدَعَا وَلِيَّ الْمَقْتُولِ فَقَالَ: "أَتَعْفُو؟" قَالَ: لاَ. قَالَ: "أَفَتَأْخُذُ الدِّيَةَ؟" قَالَ: لاَ. قَالَ: "أَفَتَقْتُلُ؟" قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: "اذْهَبْ بِهِ." فَلَمَّا وَلَّى قَالَ: "أَتَعْفُو؟" قَالَ: لاَ. قَالَ: "أَفَتَأْخُذُ الدِّيَةَ؟" قَالَ: لاَ. قَالَ "أَفَتَقْتُلُ؟" قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: "اذْهَبْ بِهِ." فَلَمَّا كَانَ فِى الرَّابِعَةِ قَالَ: "أَمَا إِنَّكَ إِنْ عَفَوْتَ عَنْهُ يَبُوءُ بِإِثْمِهِ وَإِثْمِ صَاحِبِهِ." قَالَ: فَعَفَا عَنْهُ.

1117. Ebû Şürayh el-Huzâî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cinayet veya yaralanma gibi bir cürüme maruz kalan kişi (ya da velîsi) şu üç şeyden birini seçer: Ya (hukukun eliyle suça denk bir müeyyide yani) kısas ister ya affeder ya da diyet alır. Dördüncü bir şey isterse onu engelleyin. Kim de bundan sonra sınırı aşarsa onun için acı verici bir azap vardır."*

(D4496 Ebû Dâvûd, Diyât, 3)

1118. Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: "Bir defasında kısas talebi için Resûlullah'a (sav) gelindi de o, (suçluyu) affetmelerini tavsiye etti."

(N4787 Nesâî, Kasâme, 28-29)

1119. Vâil b. Hucr anlatmaktadır: "Hz. Peygamber'in (sav) yanındaydım. Boynundan kayış ile bağlanmış bir katil getirildi. Resûlullah maktulün velîsini çağırdı ve ona şöyle dedi: *'Affeder misin?'* Adam, 'Hayır.' dedi. Resûlullah, *'Diyet alır mısın?'* dedi. Adam yine, 'Hayır.' dedi. Resûlullah, *'Öldürecek misin?'* dedi. Adam, 'Evet.' diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah, *'Onu götür.'* buyurdu. Adam arkasını dönmüş giderken tekrar, *'Onu affeder misin?'* dedi. Adam, 'Hayır.' dedi. Resûlullah bu sefer, *'Diyet alır mısın?'* diye sordu. Adam yine, 'Hayır.' dedi. Resûlullah, *'Öldürecek misin?'* dedi. Adam, 'Evet.' diye cevap verdi. Resûlullah yine, *'Onu götür.'* buyurdu. Aynı söyleşi dördüncü sefer yaşandığında Resûlullah şöyle buyurdu: *'Dinle! Sen onu affedersen, o katil hem kendi günahını hem de maktulün günahını yüklenir.'* Bunu duyan adam, katili affetti."

(D4499 Ebû Dâvûd, Diyât, 3)

KAN DAVASI
HUKUKU YOK SAYAN CAHİLİYE ÂDETİ

١١٢٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فِى الدِّمَاءِ."

١١٢١- عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَكُونُوا إِمَّعَةً تَقُولُونَ: إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَحْسَنَّا، وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا، وَلَكِنْ وَطِّنُوا أَنْفُسَكُمْ، إِنْ أَحْسَنَ النَّاسُ أَنْ تُحْسِنُوا، وَإِنْ أَسَاءُوا فَلاَ تَظْلِمُوا."

١١٢٢- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَحْوَصِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِى حِجَّةِ الْوَدَاعِ: "أَلاَ لاَ يَجْنِى جَانٍ إِلاَّ عَلَى نَفْسِهِ. لاَ يَجْنِى وَالِدٌ عَلَى وَلَدِهِ، وَلاَ مَوْلُودٌ عَلَى وَالِدِهِ."

١١٢٣- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رُفِعَ إِلَيْهِ شَيْءٌ فِيهِ قِصَاصٌ إِلاَّ أَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ.

KAN DAVASI
HUKUKU YOK SAYAN CAHİLİYE ÂDETİ

1120. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet günü insanlar arasında hüküm verilirken ilk görülecek dava, kan davasıdır."

(M4381 Müslim, Kasâme, 28; B6533 Buhârî, Rikâk, 48)

1121. Huzeyfe (b. Yemân) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"'İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik yaparız; zulmederlerse biz de zulmederiz', diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis iyilik yaptıklarında insanlara iyilik yapmayı, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi içinize (bir ilke olarak) yerleştirin."*

(T2007 Tirmizî, Birr, 63)

1122. Süleyman b. Amr b. Ahvas, babasından şöyle nakletmiştir: "Resûlullah'ı (sav) Veda Haccı'nda dinledim, şöyle diyordu: *'Dikkat edin! Cana kıyan kişi ancak kendi işlediği cinayetten sorumludur. Hiçbir baba oğlunun cinayetinden sorumlu tutulamaz, hiçbir oğul da babasının cinayetinden sorumlu tutulamaz.'*"

(İM2669 İbn Mâce, Diyât, 26; T3087 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 9)

1123. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Resûlullah'ın (sav), kendisine arz edilen kısasla ilgili her davada affetmeyi tavsiye ettiğini gördüm."

(D4497 Ebû Dâvûd, Diyât, 3; N4788 Nesâî, Kasâme, 28-29)

İNTİHAR
ALLAH'IN VERDİĞİ CANA KIYMAK

١١٢٤- حَدَّثَنَا جُنْدُبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ... قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ، فَجَزِعَ فَأَخَذَ سِكِّينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ، فَمَا رَقَأَ الدَّمُ حَتَّى مَاتَ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: بَادَرَنِى عَبْدِى بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ."

١١٢٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ مِنْ ضُرٍّ أَصَابَهُ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي."

١١٢٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَهْوَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ تَحَسَّى سَمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَسَمُّهُ فِى يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ، فَحَدِيدَتُهُ فِى يَدِهِ، يَجَأُ بِهَا فِى بَطْنِهِ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ﴿خَالِدًا﴾ مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا."

١١٢٧- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِرَجُلٍ قَتَلَ نَفْسَهُ بِمَشَاقِصَ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ.

İNTİHAR
ALLAH'IN VERDİĞİ CANA KIYMAK

1124. Cündüb b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, ...Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden önceki ümmetlerden birinde yaralı bir adam vardı. Yaranın acısına dayanamadığından bir bıçak alıp elini kesti. Kanaması durmadı ve sonunda öldü. Bunun üzerine Yüce Allah, 'Kulum, kendisi konusunda benden daha acele davran(arak canına kıy)dı. Ben de ona cenneti haram kıldım.' buyurdu."*

(B3463 Buhârî, Enbiyâ, 50)

1125. Enes b. Mâlik'ten (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbiriniz başına gelen bir sıkıntıdan dolayı ölümü istemesin. Eğer mutlaka isteyecek olursa, 'Allah'ım, yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat, ölüm benim için hayırlıysa canımı al!' desin."*

(B5671 Buhârî, Merdâ, 19)

1126. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir dağdan aşağı atlayarak canına kıyan kimse, cehennem ateşinde ebedî olarak yüksekten aşağıya atlayıp duracaktır. Zehir içerek canına kıyan kimse, elinde zehri olduğu hâlde, cehennem ateşinde ebedî olarak zehir içip duracaktır. (Bıçak, mızrak gibi) bir demiri karnına saplayarak kendisini öldüren kimse de demiri elinde olduğu hâlde cehennemde o demiri karnına ebedî surette saplayıp duracaktır."*

(B5778 Buhârî, Tıb, 56)

1127. Câbir b. Semüre anlatıyor: "Oklarla canına kıyan bir adam(ın cenazesi) Peygamber'e (sav) getirildi de (Hz. Peygamber) onun cenaze namazını kılmadı."

(M2262 Müslim, Cenâiz, 107)

ZİNA
ÖZ SAYGININ ve İFFETİN YİTİMİ

١١٢٨- قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ ﷺ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَزْنِى [الزَّانِى] حِينَ يَزْنِى وَهْوَ مُؤْمِنٌ..."

١١٢٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِى، عَمَلُ قَوْمِ لُوطٍ."

١١٣٠- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ يَضْمَنْ لِى مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ."

١١٣١- فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ شَبَابًا لاَ نَجِدُ شَيْئًا، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهُ ﷺ: "يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنِ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ."

١١٣٢- عَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيٍّ: "يَا عَلِيُّ لاَ تُتْبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ، فَإِنَّ لَكَ الأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الآخِرَةُ."

ZİNA
ÖZ SAYGININ ve İFFETİN YİTİMİ

1128. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Zinakâr, zina ederken mümin olarak zina etmez..."

(B5578 Buhârî, Eşribe, 1)

1129. Câbir b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetim için en çok korktuğum şey Lût kavminin işlediği (cürümdür)."*

(İM2563 İbn Mâce, Hudûd, 12; T1457 Tirmizî, Hudûd, 24)

1130. Sehl b. Sa'd'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim bana iki dudağı arasındakini ve iki bacağı arasındakini korumayı garanti ederse, ben de ona cenneti garanti ederim."*

(B6474 Buhârî, Rikâk, 23)

1131. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: "Biz Hz. Peygamber'in (sav) yanında bulunan ve evlenme imkânı olmayan gençlerdik. Resûlullah (sav) bize şöyle dedi: *'Gençler! Evlenme imkânı bulanınız evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur. Evlenme imkânı bulamayanlar da oruç tutsun. Çünkü orucun, şehveti kesme özelliği vardır.'*"

(B5066 Buhârî, Nikâh, 3; T1081 Tirmizî, Nikâh, 1)

1132. İbn Büreyde'nin, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Hz. Ali'ye şöyle buyurmuştur: *"Ey Ali! Bir bakışa ikincisini ekleme! Çünkü ilk bakış (kasıtsız olduğundan) senin için affedilmiştir. Sonraki bakışa ise hakkın yoktur."*

(D2149 Ebû Dâvûd, Nikâh, 42-43; T2777 Tirmizî, Edeb, 28)

VII. BÖLÜM

TARİH VE MEDENİYET -I-

PEYGAMBERLER
İNSANLIĞIN KUTLU REHBERLERİ

١١٣٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَالْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ لِعَلاَّتٍ، أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى، وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ."

١١٣٤- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَ الْجَنَادِبُ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهَا وَهُوَ يَذُبُّهُنَّ عَنْهَا وَأَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عَنِ النَّارِ وَأَنْتُمْ تَفَلَّتُونَ مِنْ يَدِي."

١١٣٥- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَتَمَ شَيْئًا مِنَ الْوَحْيِ، فَلاَ تُصَدِّقْهُ، إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: "يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ."

١١٣٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبِنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ."

PEYGAMBERLER
İNSANLIĞIN KUTLU REHBERLERİ

1133. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben dünya ve âhirette insanların Meryem oğlu İsa'ya en yakın olanıyım. Peygamberler, anneleri ayrı, babaları bir kardeşlerdir; dinleri de birdir."*

(B3443 Buhârî, Enbiyâ, 48)

1134. Câbir'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Benim ve sizin durumunuz, (gece) yaktığı ateşe üşüşen böceklerle pervanelere engel olmaya çalışan adamın durumuna benzer. Ben sizi ateşten korumak için kuşaklarınızdan tutuyorum, siz ise benim elimden kaçıp ateşe girmeye çalışıyorsunuz."*

(M5958 Müslim, Fedâil, 19)

1135. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Her kim sana Peygamber'in (sav) vahiyden herhangi bir şey gizlediğini söylerse onu doğrulama. Çünkü Yüce Allah şöyle buyuruyor: *'Ey Peygamber, Rabbinden sana indirileni tebliğ et.* Eğer bunu yapmazsan Allah'ın sana verdiği peygamberlik görevini *yerine getirmemiş olursun.*'"(Mâide, 5/67)

(B7531 Buhârî, Tevhîd, 46)

1136. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Benim ve benden önceki peygamberlerin durumu, bir ev inşa eden kimseye benzer. O kimse evi güzelce yapıp mükemmel hâle getirmiş fakat bir köşede sadece bir tuğla yeri boş kalmıştır. İnsanlar bu evi dolaşırlar, ona hayran olurlar ve şöyle derler: 'Keşke şu tuğla da yerine konulmuş olsaydı.'*" Resûlullah sözlerine şöyle devam etmiştir: *"İşte ben o tuğlayım. Ben peygamberlerin sonuncusuyum."*

(B3535 Buhârî, Menâkıb, 18)

HZ. ÂDEM ve HZ. NUH
İNSANLIĞIN İKİ ATASI

١١٣٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...فَجَحَدَ آدَمُ فَجَحَدَتْ ذُرِّيَّتُهُ وَنَسِيَ آدَمُ فَنَسِيَتْ ذُرِّيَّتُهُ وَخَطِئَ آدَمُ فَخَطِئَتْ ذُرِّيَّتُهُ."

١١٣٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ."

١١٣٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "...فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ..."

١١٤٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ ﷺ أَعْرَابِيٌّ ...رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَلَسَ فَقَالَ: إِنَّ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ دَعَا ابْنَيْهِ فَقَالَ: "إِنِّي قَاصِرٌ عَلَيْكُمَا الْوَصِيَّةَ آمُرُكُمَا بِاثْنَتَيْنِ وَأَنْهَاكُمَا عَنْ اثْنَتَيْنِ أَنْهَاكُمَا عَنْ الشِّرْكِ وَالْكِبْرِ وَآمُرُكُمَا بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا فِيهِمَا لَوْ وُضِعَتْ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ وَوُضِعَتْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي الْكِفَّةِ الْأُخْرَى كَانَتْ أَرْجَحَ وَلَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا حَلْقَةً فَوُضِعَتْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَلَيْهَا لَفَصَمَتْهَا أَوْ لَقَصَمَتْهَا وَآمُرُكُمَا بِسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فَإِنَّهَا صَلَاةُ كُلِّ شَيْءٍ وَبِهَا يُرْزَقُ كُلُّ شَيْءٍ."

HZ. ÂDEM ve HZ. NUH
İNSANLIĞIN İKİ ATASI

1137. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Âdem reddetti, zürriyeti de reddetti; Âdem unuttu, zürriyeti de unuttu; Âdem hata etti, zürriyeti de hata etti."

(T3076 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 7)

1138. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktandır."*

(T3956 Tirmizî, Menâkıb, 74)

1139. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Cennete her giren, Âdem'in suretinde olacaktır..."*

(B3326 Buhârî, Enbiyâ, 1)

1140. Abdullah b. Amr anlatıyor: "Hz. Peygamber'e (sav) bir bedevî geldi. (Ashâbdan birisinin insanlar arasındaki asalet farkını gözetmediğinden şikâyet ediyordu)... Bunun üzerine (adamı azarlayan) Resûlullah (sav) döndü, oturdu ve şöyle buyurdu: *"Vefat vakti geldiğinde Allah'ın peygamberi Nuh (as) iki oğlunu çağırdı ve dedi ki: 'Size kısaca şu vasiyeti yapıyorum. Size iki şeyi emrediyorum ve iki şeyi yasaklıyorum: Allah'a ortak koşmayı ve kibirlenmeyi yasaklıyorum. 'Lâ ilâhe illâllâh' demeyi emrediyorum. Çünkü gökler, yer ve bu ikisi arasında bulunanlar bir kefeye, lâ ilâhe illâllâh diğer kefeye konsa onlardan ağır gelir. Gökler ve yer bir halka olsalar da lâ ilâhe illâllâh onların üzerlerine konsa, onları çatlatır ya da kırar. Size 'sübhânallâhi ve bihamdihî' demeyi de emrediyorum. Çünkü bu her şeyin duasıdır ve her şey bununla rızıklandırılır.'"*"

(HM7101 İbn Hanbel, II, 225)

HZ. İBRÂHİM ve HZ. İSMÂİL
BİR BABA OĞULUN TEVHİD SINAVI

١١٤١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَنِى خَلِيلاً كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً فَمَنْزِلِى وَمَنْزِلُ إِبْرَاهِيمَ فِى الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تِجَاهَيْنِ..."

١١٤٢- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا خَيْرَ الْبَرِيَّةِ! فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "ذَاكَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ."

١١٤٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ وُلاَةً مِنَ النَّبِيِّينَ وَإِنَّ وَلِيِّىَ أَبِى وَخَلِيلُ رَبِّى..."

١١٤٤- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "عُرِضَ عَلَيَّ الْأَنْبِيَاءُ ...وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ [صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ] فَإِذَا أَقْرَبُ مَنْ رَأَيْتُ بِهِ شَبَهًا صَاحِبُكُمْ يَعْنِى نَفْسَهُ..."

HZ. İBRÂHİM ve HZ. İSMÂİL
BİR BABA OĞULUN TEVHİD SINAVI

1141. Abdullah b. Amr'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz Allah, İbrâhim'i dost edindiği gibi beni de dost edindi. (Bu sebeple) kıyamet günü cennette benim yerim ile İbrâhim'in yeri karşı karşıyadır..."

(İM141 İbn Mâce, Sünnet, 11)

1142. Enes b. Mâlik anlatıyor: "Bir adam Resûlullah'a, 'Ey yeryüzünün en hayırlısı!' şeklinde hitap etmişti. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), *'Bu (söylediğin) İbrâhim aleyhisselâmdır.'* buyurdu."

(M6138 Müslim, Fedâil, 150)

1143. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her peygamberin diğer peygamberlerden bir dostu vardır. Benim dostum ise atam ve Rabbimin dost edindiği (İbrâhim)dir..."*

(T2995 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 3)

1144. Câbir'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Mi'rac gecesi) bütün peygamberler bana gösterildi... İbrâhim'i (as) de gördüm. Gördüklerim arasında ona en çok benzeyen –kendisini kastederek– arkadaşınızdır..."*

(M423 Müslim, Îmân, 271)

HZ. YAKUB ve HZ. YUSUF
KISSALARIN EN GÜZELİ

١١٤٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أُعْطِيَ يُوسُفُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ شَطْرَ الْحُسْنِ."

١١٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ؟ قَالَ: "أَتْقَاهُمْ" قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ. قَالَ: "فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ."

١١٤٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي قَوْلِهِ لِرَسُولِهِ ﴿فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَوْ كُنْتُ أَنَا لَأَسْرَعْتُ الْإِجَابَةَ وَمَا ابْتَغَيْتُ الْعُذْرَ."

١١٤٨- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمِ السَّلَامُ."

HZ. YAKUB ve HZ. YUSUF
KISSALARIN EN GÜZELİ

1145. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Yusuf'a (as) güzelliğin yarısı verildi."

(HM14096 İbn Hanbel, III, 287)

1146. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Resûlullah'a (sav), 'Yâ Resûlallah, insanların en üstünü kimdir?' diye soruldu. O da, *'(Günahtan) en çok sakınanıdır.'* diye cevap verdi. 'Biz sana bunu sormamıştık.' dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *'Öyle ise Allah'ın peygamberi Yusuf'tur.'* buyurdu."

(B3490 Buhârî, Menâkıb, 1)

1147. Ebû Hüreyre'nin Hz. Peygamber'den (sav) naklettiğine göre, (Yusuf'un) elçisine söylediği, *"Ona, ellerini kesen kadınların derdi ne idi? diye sor."* (Yûsuf, 12/50) sözü hakkında Resûlullah şöyle buyurmuştur: *"Ben olsaydım hemen kabul eder, (aklanmaya) gerekçe aramazdım."*

(HM8535 İbn Hanbel, II, 346)

1148. İbn Ömer'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kerim oğlu Kerim oğlu Kerim oğlu Kerim; İbrâhim'in oğlu İshak'ın oğlu Yakub'un oğlu Yusuf'tur."*

(B3390 Buhârî, Enbiyâ, 19)

HZ. MUSA ve HZ. HARUN
RİSALET ZİNCİRİNİN İKİ KARDEŞ HALKASI

١١٤٩- اِبْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَرَرْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِى عَلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ [عَلَيْهِ السَّلاَمُ] رَجُلٌ آدَمُ طُوَالٌ جَعْدٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ..."

١١٥٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ [رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ] أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَوَجَدَ الْيَهُودَ صِيَامًا يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِى تَصُومُونَهُ؟" قَالُوا: هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ أَنْجَى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَقَوْمَهُ وَغَرَّقَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا فَنَحْنُ نَصُومُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "فَنَحْنُ أَحَقُّ وَأَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ." فَصَامَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.

١١٥١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلاً حَيِيًّا."

HZ. MUSA ve HZ. HARUN
RİSALET ZİNCİRİNİN İKİ KARDEŞ HALKASI

1149. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "İsrâ yolculuğuna çıkarıldığım gece İmrân'ın oğlu Musa'ya (as) rastladım. Uzun boylu, esmer bir adamdı. Saçları kıvırcıktı. Şenûeli adamlara benziyordu..."

(M419 Müslim, Îmân, 267)

1150. İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) Medine'ye geldiği zaman, Yahudilerin âşûrâ günü oruç tuttuklarını gördü. Resûlullah (sav) onlara, "Oruç tuttuğunuz bugün nedir?" diye sordu. Onlar da, "Bugün Allah'ın, Musa'yı ve kavmini kurtarıp, Firavun'u ve kavmini (suda) boğduğu büyük bir gündür. Musa şükretmek için bugün oruç tuttu. Biz de (bu nedenle) oruç tutuyoruz." dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav), "*Biz Musa'ya sizden daha lâyık ve yakınız.*" buyurdu. Ondan sonra âşûrâ günü Resûlullah (sav) hem kendisi oruç tuttu hem de oruç tutulmasını emretti.

(M2658 Müslim, Sıyâm, 128; B2004 Buhârî, Savm, 69)

1151. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Şüphesiz Musa, hayâ sahibi bir insan idi."*

(B4799 Buhârî, Tefsîr, (Ahzâb) 11)

١١٥٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قِسْمَةَ حُنَيْنٍ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مَا أَرَادَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ. فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ، فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ: "رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى مُوسَى، لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ."

١١٥٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا فَقَالَ: "عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَجَعَلَ يَمُرُّ النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلاَنِ، وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّهْطُ، وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ، وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أُمَّتِى، فَقِيلَ هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ..."

HZ. DÂVÛD ve HZ. SÜLEYMAN
HÜKÜMDAR PEYGAMBERLER

١١٥٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ الْقُرْآنُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ فَتُسْرَجُ، فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ، وَلاَ يَأْكُلُ إِلاَّ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ."

1152. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) anlatıyor: "Peygamber (sav) Huneyn ganimetlerini taksim ettiğinde, ensardan bir adam, '(Resûlullah) bu taksimde Allah'ın rızasını gözetmemiştir.' dedi. Bunun üzerine Peygamber'e (sav) geldim ve söyleneni kendisine aktardım. Yüzünün rengi değişti ve şöyle buyurdu: *'Allah'ın rahmeti Musa'nın üzerine olsun! Ona, bundan daha fazla eziyet edilmişti de o sabretmişti.'*"

(B4335 Buhârî, Meğâzî, 57)

1153. İbn Abbâs (ra) anlatıyor: "Bir gün Peygamber (sav) yanımıza çıkageldi ve şöyle buyurdu: *'Bana ümmetler gösterildi. (Baktım ki) bir peygamber yanında (kendisine inanan) bir tek adamla, bir peygamber iki adamla, bir başka peygamber yanında bir grupla geçiyor. Bir peygamberin ise yanında kimse yok! Ufku kaplayan büyük bir siyahlık gördüm ve bunun kendi ümmetim olmasını umdum. Denildi ki 'Bu, Musa ve kavmidir.'*..."

(B5752 Buhârî, Tıb, 42)

HZ. DÂVÛD ve HZ. SÜLEYMAN
HÜKÜMDAR PEYGAMBERLER

1154. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Dâvûd'a (as) (Zebur'u) okumak kolaylaştırıldı. O, binek hayvanlarının sefere hazırlanmasını emrederdi, onlar da eyerlenirdi. Ancak hayvanlar eyerlenmeden önce (Zebur'dan) okuyacağını okurdu. Ayrıca o, kendi elinin emeğinden başkasını yemezdi."

(B3417 Buhârî, Enbiyâ, 37)

١١٥٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ نِصْفَ الدَّهْرِ وَأَحَبُّ الصَّلاَةِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ صَلاَةُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ كَانَ يَرْقُدُ شَطْرَ اللَّيْلِ ثُمَّ يَقُومُ ثُمَّ يَرْقُدُ آخِرَهُ..."

١١٥٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : "أَنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَمَّا بَنَى بَيْتَ الْمَقْدِسِ سَأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خِلاَلاً ثَلاَثَةً سَأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حُكْمًا يُصَادِفُ حُكْمَهُ فَأُوتِيَهُ وَسَأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مُلْكًا لاَ يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ فَأُوتِيَهُ وَسَأَلَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حِينَ فَرَغَ مِنْ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ أَنْ لاَ يَأْتِيَهُ أَحَدٌ لاَ يَنْهَزُهُ إِلاَّ الصَّلاَةُ فِيهِ أَنْ يُخْرِجَهُ مِنْ خَطِيئَتِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ."

١١٥٧- عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَالْعَمَلَ الَّذِى يُبَلِّغُنِى حُبَّكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِى وَأَهْلِى وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ."

HZ. ZEKERİYYÂ, HZ. YAHYÂ, HZ. İSA
KAVMİ TARAFINDAN İHANETE UĞRAYAN ÜÇ NEBÎ

١١٥٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "كَانَ زَكَرِيَّاءُ نَجَّارًا."

1155. Abdullah b. Amr b. Âs'tan (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın en çok hoşnut olduğu oruç, Dâvûd'un orucudur. O, yılın yarısını oruçlu geçirirdi. Yüce Allah'ın en çok hoşnut olduğu namaz da Dâvûd'un (as) namazıdır. O, gecenin yarısını uyku ile geçirir, sonra kalkıp namaz kılar, sonra gecenin kalanında yine uyurdu..."*

(M2740 Müslim, Sıyâm, 190)

1156. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dâvûd oğlu Süleyman (as), Beytü'l-Makdis'i inşa edince Yüce Allah'tan üç şey istedi: (Birincisi) Doğru ve isabetli hüküm verme yeteneğinin kendisine verilmesini istedi ki bu kendisine verildi. (İkincisi) Kendisinden sonra kimseye nasip olmayacak bir iktidar verilmesini istedi, bu da kendisine verildi. (Üçüncüsü) Mescidin inşaatını bitirdikten sonra, 'bu mescide sadece namaz kılma düşüncesiyle gelen bir kimseyi annesinden yeni doğmuş gibi oradan çıkarmasını' Allah'tan niyaz etti."*

(N694 Nesâî, Mesâcid, 6)

1157. Ebu'd-Derdâ'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dâvûd'un dualarından biri de şuydu: 'Allah'ım! Senden senin sevgini, seni sevenin sevgisini ve beni senin sevgine ulaştıran ameli isterim. Allah'ım! Senin sevgini, bana kendimden, ailemden ve serin sudan daha sevimli kıl.'"*

(T3490 Tirmizî, Deavât, 72)

HZ. ZEKERİYYÂ, HZ. YAHYÂ, HZ. İSA
KAVMİ TARAFINDAN İHANETE UĞRAYAN ÜÇ NEBÎ

1158. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Zekeriyyâ marangozdu."

(M6162 Müslim, Fedâil, 169)

١١٥٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "كُلُّ بَنِى آدَمَ يَمَسُّهُ الشَّيْطَانُ يَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ إِلاَّ مَرْيَمَ وَابْنَهَا."

١١٦٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا مِنْ النَّاسِ أَحَدٌ إِلَّا قَدْ أَخْطَأَ أَوْ هَمَّ بِخَطِيئَةٍ لَيْسَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا."

١١٦١- عَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ."

١١٦٢- حَدَّثَنَا عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ [لاَ شَرِيكَ لَهُ] وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَابْنُ أَمَتِهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شَاءَ."

1159. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Meryem ile oğlu dışında her âdemoğluna annesinden doğduğu gün şeytan dokunur."*

(M6135 Müslim, Fedâil, 147)

1160. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar içerisinde Yahyâ b. Zekeriyyâ hâriç hata yapmayan veya hata yapmayı düşünmeyen kimse yoktur."*

(HM2689 İbn Hanbel, I, 293)

1161. Ali (b. Ebû Tâlib)'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Kendi döneminin) en hayırlı kadını Meryem'dir. Hatice de (kendi döneminin) en hayırlı kadınıdır."*

(B3815 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 20)

1162. Ubâde b. Sâmit'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim 'Allah'tan başka ilâh olmadığına, O'nun tek (ve ortaksız) olduğuna, Muhammed'in O'nun kulu ve resûlü olduğuna, İsa'nın da Allah'ın kulu ve O'nun kadın kulunun oğlu olduğuna, Allah'ın (ol!) kelimesi neticesinde Meryem'e bahşedildiğine ve (babasız dünyaya gelmesi bakımından) O'ndan bir ruh olduğuna, cennetin hak, cehennemin de hak olduğuna şehâdet ediyorum.' derse, Allah onu cennetin sekiz kapısından hangisini dilerse o kapıdan cennete koyar."*

(M140 Müslim, Îmân, 46)

HIZIR
ANSIZIN GELEN İLÂHÎ YARDIM

١١٦٣- حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ... "يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى، لَوَدِدْنَا لَوْ صَبَرَ حَتَّى يُقَصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا."

١١٦٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرُ لِأَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْوَةٍ بَيْضَاءَ فَإِذَا هِيَ تَهْتَزُّ مِنْ خَلْفِهِ خَضْرَاءَ."

DİĞER PEYGAMBERLER
NÜBÜVVET ZİNCİRİNİN HALKALARI

١١٦٥- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ... فَغَضِبَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ، ثُمَّ قَالَ: "لَا تُفَضِّلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ..."

١١٦٦- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "... وَالْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ لِعَلَّاتٍ، أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى، وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ."

HIZIR
ANSIZIN GELEN İLÂHÎ YARDIM

1163. Übey b. Kâb'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav)... (Musa ile Hızır kıssasını anlattıktan sonra) şöyle buyurmuştur: "Allah Musa'ya rahmet eylesin. Keşke sabretseydi de (aralarında başka olaylar geçseydi) bize o ikisinin yapacağı diğer şeyler de anlatılsaydı."

(B122 Buhârî, İlim, 44)

1164. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hızır'a Hızır (Hadır-Yeşil) denilmesi, otsuz kuru bir yere oturduğu zaman ardından oranın hemen yeşermesi sebebiyledir."*

(B3402 Buhârî, Enbiyâ, 27; T3151 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 18)

DİĞER PEYGAMBERLER
NÜBÜVVET ZİNCİRİNİN HALKALARI

1165. Ebû Hüreyre anlatıyor: ... (Ensardan bir adamın bir Yahudi ile peygamberlerin hangisinin üstün olduğu konusunda tartıştıklarını öğrenen) Hz. Peygamber (sav) sinirlendi, öyle ki bu hâli yüzüne yansıdı. Ardından şöyle buyurdu: *"Allah'ın peygamberlerini birbirlerine üstün tutmayın..."*

(B3414 Buhârî, Enbiyâ, 35; M6151 Müslim, Fedâil, 159)

1166. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Peygamberler, anneleri ayrı, babaları bir kardeşlerdir, dinleri de birdir."*

(B3443 Buhârî, Enbiyâ, 48)

١١٦٧- أَخْبَرَنِى سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ اَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لمَاَّ مَرَّ بِالْحِجْرِ قَالَ: "لاتَدْخُلوُا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا إِلاَّ اَنْ تكُونُوا بَاكِينَ اَنْ يُصِيبَكُمْ مَا اَصَابَهُمْ."

١١٦٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا، لَقَدْ كَانَ يَأْوِى إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ..."

١١٦٩- عَنْ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "دَعْوَةُ ذِى النُّونِ إِذْ دَعَا وَهُوَ فِى بَطْنِ الْحُوتِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ. فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِى شَيْءٍ قَطُّ إِلاَّ اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ."

GEÇMİŞ ÜMMETLER
TARİHİ İBRETLE OKUMAK

١١٧٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُنَا عَنْ بَنِى إِسْرَائِيلَ حَتَّى يُصْبِحَ مَا يَقُومُ إِلاَّ إِلَى عُظْمِ صَلاَةٍ.

1167. Sâlim b. Abdullah, babasından (Abdullah b. Ömer'den) şunları nakletmiştir: "Peygamber (sav), (Semûd kavminin arazisi olan) Hicr'e uğradığında şöyle buyurdu: *'Onların başlarına gelen musibetin sizin de başınıza gelmemesi için, (kendilerine) zulmetmiş olan kimselerin yerleşim yerlerine ağlayarak (ibret alarak) girin.'*"

(B3380 Buhârî, Enbiyâ, 17)

1168. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, Lût'a rahmet etsin. O, sağlam bir kaleye sığınmıştı..."*

(B4694 Buhârî, Tefsîr, (Yûsuf) 5)

1169. Sa'd (b. Ebû Vakkâs) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Zü'n-nûn'un (Yunus'un) balığın karnında iken yaptığı dua şöyleydi: 'Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Seni bütün eksikliklerden uzak tutarım. Ben gerçekten (kendine) zulmedenlerden oldum.'* (Enbiyâ, 21/87) *Müslüman bir kişi bir şey için bu duayı yaparsa, Allah onun duasını mutlaka kabul eder."*

(T3505 Tirmizî, Deavât, 81)

GEÇMİŞ ÜMMETLER
TARİHİ İBRETLE OKUMAK

1170. Abdullah b. Amr şöyle demiştir: "Allah'ın Peygamberi (sav) bize sabaha kadar İsrâiloğulları(nın kıssaları)nı anlatır, ancak farz bir namazın vakti girince kalkardı."

(D3663 Ebû Dâvûd, İlim, 11)

١١٧١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "... حَدِّثُوا عَنْ بَنِى إِسْرَائِيلَ وَلاَ حَرَجَ..."

١١٧٢- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَتَتْبَعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ شِبْرًا شِبْرًا، وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ، حَتَّى لَوْ دَخَلُوا جُحْرَ ضَبٍّ تَبِعْتُمُوهُمْ."

١١٧٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْكَلِمَةُ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ، فَحَيْثُ وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا."

FİRAVUN, HÂMÂN ve KÂRÛN
TEVHİDİN AMANSIZ ÜÇ DÜŞMANI

١١٧٤- عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ: مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ، وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ، وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ، وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ."

1171. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"...İsrâiloğulları'ndan nakilde bulunabilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur..."*

(B3461 Buhârî, Enbiyâ, 50)

1172. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak siz, önceki ümmetlerin yolunu (âdetlerini) karış karış, arşın arşın takip edeceksiniz. Hatta onlar bir kertenkele deliğine girmiş olsalar siz de onları takip edeceksiniz."*

(B7320 Buhârî, İ'tisâm, 14)

1173. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hikmetli söz, müminin yitiğidir; onu nerede bulursa, on(u öğrenmeye ve uygulamay)a en lâyık olan da odur."*

(T2687 Tirmizî, İlim, 19)

FİRAVUN, HÂMÂN ve KÂRÛN
TEVHİDİN AMANSIZ ÜÇ DÜŞMANI

1174. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Yeryüzü kadınlarından İmrân'ın kızı Meryem, Huveylid'in kızı Hatice, Muhammed'in kızı Fâtıma ve Firavun'un karısı Âsiye (örnek olarak) sana yeter."

(T3878 Tirmizî, Menâkıb, 61)

١١٧٥- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ، فَقُلْتُ قَتَلْتُ أَبَا جَهْلٍ، قَالَ: "آللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ؟" قَالَ: قُلْتُ: آللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، فَرَدَّدَهَا ثَلَاثًا، قَالَ: "اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، انْطَلِقْ فَأَرِنِيهِ"، فَانْطَلَقْنَا، فَإِذَا بِهِ، فَقَالَ: "هَذَا فِرْعَوْنُ هَذِهِ الْأُمَّةِ."

HABEŞİSTAN'A HİCRET ve ÂDİL HÜKÜMDAR NECÂŞÎ

١١٧٦- عَنْ أَبِى مُوسَى رضي الله عنه ... فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لَكُمْ أَنْتُمْ ﴿يَا﴾ أَهْلَ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ."

١١٧٧- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رضي الله عنها زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ... فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ مَلِكًا لَا يُظْلَمُ أَحَدٌ عِنْدَهُ فَالْحَقُوا بِبِلَادِهِ حَتَّى يَجْعَلَ اللَّهُ لَكُمْ فَرَجًا وَمَخْرَجًا مِمَّا أَنْتُمْ فِيهِ..."

١١٧٨- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَاتَ الْيَوْمَ عَبْدٌ لِلَّهِ صَالِحٌ أَصْحَمَةُ" فَقَامَ فَأَمَّنَا وَصَلَّى عَلَيْهِ.

1175. İbn Mes'ûd anlatıyor: "Bedir (Savaşı) günü Hz. Peygamber'e (sav) geldim ve 'Ebû Cehil'i öldürdüm.' dedim. Hz. Peygamber, *'Kendinden başka ilâh olmayan Allah aşkına (öldürdün mü onu)?'* dedi. Ben de, 'Kendinden başka ilâh olmayan Allah aşkına (evet öldürdüm)!' dedim. Üç kez tekrarladı. Ardından şöyle buyurdu: *'Allah en büyüktür. Vaadine sadık kalan, kuluna yardım eden, bütün grupları tek başına hezimete uğratan Allah'a hamdolsun! Gidelim de onu bana göster.'* dedi. Gittik bir de baktık ki o (Ebû Cehil). Bunun üzerine, *'Bu (Ebû Cehil), bu ümmetin firavunudur.'* buyurdu."

(HM4247 İbn Hanbel, I, 445)

HABEŞİSTAN'A HİCRET ve ÂDİL HÜKÜMDAR NECÂŞÎ

1176. Ebû Musa'dan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (Habeşistan'a hicret eden Müslümanlar hakkında)... şöyle demiştir: *"Ey gemi ahalisi! Sizin için iki hicret (sevabı) vardır."*

(B3876 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 37)

1177. Hz. Peygamber'in (sav) hanımı Ümmü Seleme (ra) anlatıyor: ...Resûlullah (sav) (Mekke'de işkence gören) ashâbına şöyle demiştir: *"Habeşistan'da, ülkesinde hiç kimseye zulmedilmeyen bir kral vardır. Allah sizin için bu durumdan bir çıkış ve kurtuluş yolu gösterinceye kadar orada kalın..."*

(BS18232 Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 17)

1178. Câbir b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav), *'Bugün Allah'ın salih bir kulu olan Ashame (Necâşî) vefat etti.'* buyurdu. Sonra kalkarak bize imam oldu ve onun (gıyâbî) cenaze namazını kıldırdı."

(M2208 Müslim, Cenâiz, 65)

١١٧٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: نَعَى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّجَاشِيَّ صَاحِبَ الْحَبَشَةِ، الْيَوْمَ الَّذِى مَاتَ فِيهِ فَقَالَ: "اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ."

CÂHİLİYE DEVRİ
ZULÜM, ZORBALIK, CEHALET

١١٨٠- عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ قُتِلَ تَحْتَ رَايَةٍ عُمِّيَّةٍ، يَدْعُو عَصَبِيَّةً، أَوْ يَنْصُرُ عَصَبِيَّةً، فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ."

١١٨١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظُمَهَا بِآبَائِهَا فَالنَّاسُ رَجُلاَنِ: رَجُلٌ بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللَّهِ وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ التُّرَابِ..."

١١٨٢- أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الْأَشْعَرِىَّ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَرْبَعٌ فِى أُمَّتِى مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ: الْفَخْرُ فِى الْأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِى الْأَنْسَابِ وَالْإِسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ..."

1179. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Resûlullah (sav) bize Habeşlerin meliki olan Necâşî'nin ölüm haberini, öldüğü gün bildirdi ve *'Kardeşiniz için Allah'tan mağfiret isteyin.'* buyurdu."

(B1327 Buhârî, Cenâiz, 60)

CÂHİLİYE DEVRİ
ZULÜM, ZORBALIK, CEHALET

1180. Cündeb b. Abdullah el-Becelî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Kim kabilecilik/ırkçılık propagandası yaparak veya kabileciliğe/ırkçılığa destek vererek yolunu şaşırmış bir topluluğun bayrağı altında öldürülürse, onun ölümü câhiliye ölümüdür.*"

(M4792 Müslim, İmâre, 57)

1181. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), Mekke'nin fethi günü insanlara bir hutbe vererek şöyle buyurdu: *"Ey İnsanlar! Allah sizden câhiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini gidermiştir. İnsanlar iki gruptur: İyi, takva sahibi, Allah katında değerli kişi ve günahkâr; bedbaht, Allah katında değersiz kişi. İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır. Ve Allah Âdem'i topraktan yaratmıştır..."*

(T3270 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 49; D5116 Ebû Dâvûd, Edeb, 110, 111)

1182. Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimde câhiliye âdetlerinden kalma dört şey vardır ki bunları (kolaylıkla) terk edemezler. Bunlar; asaleti ile övünme, nesepleri kötüleme, yıldızlarla yağmur isteme ve bağıra çağıra ölülere yas tutmadır..."*

(M2160 Müslim, Cenâiz, 29)

١١٨٣- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَقُولُ: "أَلاَ إِنَّ كُلَّ رِبًا مِنْ رِبَا الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ لَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لاَ تَظْلِمُونَ وَلاَ تُظْلَمُونَ. أَلاَ وَإِنَّ كُلَّ دَمٍ مِنْ دَمِ الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ وَأَوَّلُ دَمٍ أَضَعُ مِنْهَا دَمُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ..."

١١٨٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ بِحَدِيثٍ يَرْفَعُهُ قَالَ: "النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ خِيَارُهُمْ فِى الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِى الْإِسْلاَمِ إِذَا فَقُهُوا..."

CÂHİLİYE DEVRİ
BİLGİ KAYNAKLARI

١١٨٥- عَنْ صَفِيَّةَ، عَنْ بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاَةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً."

١١٨٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ."

١١٨٧- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تَعَلَّمُوا مِنْ أَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ..."

1183. Süleyman b. Amr'ın naklettiğine göre, babası (Amr b. Ahvas) şunları anlatmıştır: "Resûlullah'ı (sav) Veda Haccı'nda dinledim, şöyle diyordu: *'Bilesiniz ki! Câhiliye faizlerinden olan tüm faizler kaldırılmıştır. Anaparalarınız ise sizindir. Haksızlık etmeyecek ve haksızlık da görmeyeceksiniz. Bilesiniz ki! Câhiliye devrinin bütün kan davaları kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Abdülmuttalib'in oğlu Hâris'in kan davasıdır...'*"

(D3334 Ebû Dâvûd, Büyû', 5; T3087 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 9)

1184. Ebû Hüreyre'nin Resûlullah'a nispet ederek naklettiği bir hadiste şöyle buyrulmaktadır: *"İnsanlar gümüş ve altın madenleri gibi madenlerdir. Câhiliye devrinde hayırlı olanlar, İslâm'da da hayırlıdır. Yeter ki (dini) iyi kavrasınlar..."*

(M6709 Müslim, Birr, 160; B3336 Buhârî, Enbiyâ, 2)

CÂHİLİYE DEVRİ
BİLGİ KAYNAKLARI

1185. Safiyye'nin, Hz. Peygamber'in (sav) bazı eşleri aracılığıyla naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim bir kâhine (medyuma) gelir de ona bir şey sorarsa kırk gece namazı kabul olunmaz."

(M5821 Müslim, Selâm, 125)

1186. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Helâk eden şeylerden kaçının: Allah'a şirk koşmak ve sihir yapmak."*

(B5764 Buhârî, Tıb, 48)

1187. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Akrabalık ilişkilerinizi kurmanızı sağlayacak düzeyde neseplerinizi öğrenin!.."*

(HM8855 İbn Hanbel, II, 374)

۱۱۸۸- أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الْأَشْعَرِيَّ حَدَّثَهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَرْبَعٌ فِى أُمَّتِى مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ: الْفَخْرُ فِى الْأَحْسَابِ، وَالطَّعْنُ فِى الْأَنْسَابِ، وَالْاِسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ، وَالنِّيَاحَةُ..."

۱۱۸۹- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: ...قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلاَ تُكَذِّبُوهُمْ، وَ قُولُوا: ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ﴾."

۱۱۹۰- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِى سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ، هُمُ الَّذِينَ لاَ يَسْتَرْقُونَ وَلاَ يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ."

CÂHİLİYE DEVRİ
İNANÇ ve İBADETLER

۱۱۹۱- أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الْأَشْعَرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَرْبَعٌ فِى أُمَّتِى مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ: الْفَخْرُ فِى الْأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِى الْأَنْسَابِ وَالْاِسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ..."

1188. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimde câhiliye âdetlerinden kalma dört şey vardır ki bunları (kolaylıkla) terk edemezler. Bunlar; asaleti ile övünme, nesepleri kötüleme, yıldızlarla yağmur isteme ve bağıra çağıra ölülere yas tutmadır..."*

(M2160 Müslim, Cenâiz, 29)

1189. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ehl-i kitabı ne doğrulayın ne de yalanlayın! Ancak, 'Biz, Allah'a ve (bize) indirilene iman ettik...'* (Âl-i İmrân, 3/84) *deyin."*

(B7542 Buhârî, Tevhîd, 51)

1190. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden yetmiş bin kişi, hesaba çekilmeden cennete girerler. Onlar üfürükçülük yapmazlar, uğursuzluğa inanmazlar ve (her hususta) Rablerine güvenip dayanırlar."*

(B6472 Buhârî, Rikâk, 21)

CÂHİLİYE DEVRİ
İNANÇ ve İBADETLER

1191. Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimde câhiliye âdetlerinden kalma dört şey vardır ki bunları (kolaylıkla) terk edemezler. Bunlar; asaleti ile övünme, nesepleri kötüleme, yıldızlarla yağmur isteme ve bağıra çağıra ölülere yas tutmadır..."

(M2160 Müslim, Cenâiz, 29)

١١٩٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ فَرَعَ وَلاَ عَتِيرَةَ."

١١٩٣- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِى حَلِفِهِ: بِاللاَّتِ فَلْيَقُلْ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ..."

١١٩٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﵁ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ."

١١٩٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلاَثَةٌ: "مُلْحِدٌ فِى الْحَرَمِ، وَمُبْتَغٍ فِى الْإِسْلاَمِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَمُطَّلِبُ دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهَرِيقَ دَمَهُ."

1192. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(İslâm'da) fera' ve atîre (kurbanları) yoktur."*

(B5473 Buhârî, Akîka, 3; M5116 Müslim, Edâhî, 38)

1193. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden biriniz yemin eder ve yemininde de 'Lât'a yemin olsun ki!' derse arkasından 'Lâ ilâhe illâllâh' desin..."*

(M4260 Müslim, Eymân, 5)

1194. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Ölenlerin ardından) avuçlarıyla yanaklarını döven, yakalarını yırtan ve câhiliye âdeti olarak bağırıp feryat eden kimse bizden değildir."*

(B1294 Buhârî, Cenâiz, 35)

1195. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın en çok nefret ettiği insanlar şu üç sınıftır: Harem (bölgesi) içinde zulüm ve haksızlık eden, İslâm dininde câhiliye âdetleri(ni uygulama ve yaşatma) arayışı içinde olan ve haksız yere başka birinin kanını dökmek isteyen."*

(B6882 Buhârî, Diyât, 9)

HZ. PEYGAMBER
AY YÜZLÜ, GÜL KOKULU SON ELÇİ

١١٩٦- قَالَ الْحُسَيْنُ: سَأَلْتُ أَبِي عَنْ سِيرَةِ النَّبِيِّ ﷺ، فِي جُلَسَائِهِ، فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، دَائِمَ الْبِشْرِ، سَهْلَ الْخُلُقِ، لَيِّنَ الْجَانِبِ، لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ، وَلَا صَخَّابٍ وَلَا فَحَّاشٍ، وَلَا عَيَّابٍ وَلَا مُشَاحٍ، يَتَغَافَلُ عَمَّا لَا يَشْتَهِي، وَلا يُؤْيِسُ مِنْهُ رَاجِيهِ وَلَا يُخَيَّبُ فِيهِ...

١١٩٧- حَدَّثَنَا حِزَامُ بْنُ هِشَامِ بْنِ حُبَيْشِ بْنِ خَالِدِ بْنِ خُلَيْدِ بْنِ رَبِيعَةَ الْخُزَاعِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أُخْتِهِ أُمِّ مَعْبَدٍ وَاسْمُهَا عَاتِكَةُ بِنْتُ خَالِدٍ الْخُزَاعِيَّةُ قَالَتْ... فَقَالَ: صِفِيهِ لِي، قُلْتُ: نَعَمْ، رَجُلٌ ظَاهِرُ الْوَضَاءَةِ، أَبْلَجُ الْوَجْهِ، حَسَنُ الْخُلُقِ، بَسَّامًا، وَلَيْسَ نَحِيلًا، وَلَا مُدْلِمًا، وَلا مُطْهَمًا، أَبْيَضُ، وَسِيمٍ، ثَقِيلٌ، أَدْعَجُ الْعَيْنَيْنِ، أَهْدَبُ الْأَشْفَارِ...

HZ. PEYGAMBER
AY YÜZLÜ, GÜL KOKULU SON ELÇİ

1196. Hz. Hüseyin anlatıyor: "Babama (Hz. Ali'ye) Resûlullah'ın dost ve arkadaşlarıyla olan münasebetlerini sordum. O da şöyle cevap verdi: 'Resûlullah (sav) her zaman güler yüzlü, yumuşak huylu ve nazikti. Asla kötü huylu, katı kalpli, bağırıp çağıran, çirkin sözlü, kusur bulan ve cimri bir kimse değildi. Hoşlanmadığı şeyleri görmezlikten gelir, kendisinden beklentisi olan kimseleri hayal kırıklığına uğratmaz ve onların isteklerini boşa çıkarmazdı...'"

(TŞ352 Tirmizî, *Şemâil*, 160)

1197. Hizâm b. Hişâm b. Hubeyş b. Hâlid b. Huleyd b. Rebîa el-Huzâî'nin, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, adı Âtike bnt. Hâlid el-Huzâiyye olan dedesinin kız kardeşi Ümmü Ma'bed şöyle anlatmaktadır: "... (Eşim Ebû Ma'bed) 'Bana onu (Resûlullah'ı) tasvir et.' dedi. Ben de, 'Elbette.' dedim. 'O, tertemiz görünümlü ve latîf birisiydi; yüzü aydınlıktı. Vücut yapısı güzeldi. Güler yüzlüydü. Ne şişman, ne de zayıftı. Çok uzun boylu ve siyah tenli değildi. Beyaz tenliydi. Güzel ve ahenkli bir görünüme sahipti. Ağırbaşlıydı. Gözlerinin siyahı ve beyazı belirgindi. Kirpikleri uzundu...'"

(ŞM3485 Ebû Bekir eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-mesânî*, V, 629-631)

١١٩٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ ﵄، أَنَّهُ قَالَ: لِهِنْدِ بْنِ أَبِي هَالَةَ التَّمِيمِيِّ وَكَانَ رَبِيبًا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: صِفْ لَنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَلَعَلَّكَ أَنْ تَكُونَ أَثْبَتَ مِنَّا لَهُ مَعْرِفَةً قَالَ: كَانَ بِأَبِي هُوَ وَأُمِّي، طَوِيلَ الصَّمْتِ، دَائِمَ التَّفْكِيرِ، مُتَوَاتِرَ الْأَحْزَانِ، إِذَا تَكَلَّمَ تَكَلَّمَ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ، لَا فَضْلَ وَلَا تَقْصِيرَ، وَإِذَا حَدَّثَ أَعَادَ، وَإِذَا وَعَظَ جَدَّ وَمَادَ، وَإِذَا خُولِفَ أَعْرَضَ وَشَاحَ، يَتَرَوَّحُ إِلَى حَدِيثِ أَصْحَابِهِ، يُعَظِّمُ النِّعْمَةَ وَإِنْ دَقَّتْ، وَلَا يَذُمُّ ذَوَاقًا، وَيَبْتَسِمُ عَنْ مِثْلِ حَبِّ الْغَمَامِ.

HZ. PEYGAMBER'İN MÜBAREK İSİMLERİ

١١٩٩- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "سَمُّوا بِاسْمِي، وَلاَ تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي، فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ."

١٢٠٠- عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَمِّي لَنَا نَفْسَهُ أَسْمَاءً فَقَالَ: "أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ وَالْمُقَفِّي وَالْحَاشِرُ وَنَبِيُّ التَّوْبَةِ وَنَبِيُّ الرَّحْمَةِ."

1198. Abdullah b. Abbâs (ra), Resûlullah'ın (sav) üvey oğlu olan Hind b. Ebû Hâle et-Temîmî'ye, "Resûlullah'ı bize tasvir et, zira muhtemelen aramızda onu en iyi bilen sensin." deyince Hind, "Anam babam ona feda olsun!" dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti: "Resûlullah (sav), genelde sessizdi; daima düşünceli ve hüzünlüydü. Az ve öz konuşurdu. Uzatmazdı, kısa da kesmezdi. Konuştuklarını (gerektiğinde) tekrarlardı. Öğüt verdiğinde ciddi dururdu, kederlenirdi. Kendisine karşı çıkıldığında yüz çevirir giderdi, ashâbıyla konuşarak rahatlardı. Nimet az bile olsa ona saygı gösterirdi. Hiçbir yiyeceği kötümsemezdi. Tebessüm ederek güler ve güldüğünde (bembeyaz dişleri) dolu tanesi gibi (gözükürdü)."

(ŞM1231 Ebû Bekir eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-mesânî*, II, 418)

HZ. PEYGAMBER'İN MÜBAREK İSİMLERİ

1199. Câbir b. Abdullah el-Ensârî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Benim adımla (çocuklarınızı) adlandırın, ama künyemi kimseye vermeyin! Zira ben ancak Kâsım (paylaştıran) olarak gönderildim ve (dağıtılması gerekenleri) aranızda taksim etmekteyim."

(B6196 Buhârî, Edeb, 109; M5591 Müslim, Âdâb, 5)

1200. Ebû Musa el-Eş'arî şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) bize kendini şu isimlerle isimlendirirdi: *'Ben Muhammed'im, Ahmed'im, (peygamberlerin ardından gelen) el-Mukaffî'yim, (insanların arkamda toplandığı) el-Hâşir'im, Tevbe Peygamberi'yim, Rahmet Peygamberi'yim.'*"

(M6108 Müslim, Fedâil, 126)

١٢٠١- عَنِ الزُّهْرِيِّ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يُمْحَى بِيَ الْكُفْرُ وَأَنَا الْحَاشِرُ الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى عَقِبِي وَأَنَا الْعَاقِبُ." وَالْعَاقِبُ الَّذِي لَيْسَ بَعْدَهُ نَبِيٌّ.

١٢٠٢- عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: لَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ﵁ قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي التَّوْرَاةِ. قَالَ: أَجَلْ، وَاللَّهِ إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرَاةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ: "يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا"، وَحِرْزًا لِلأُمِّيِّينَ، أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ، لَيْسَ بِفَظٍّ وَلاَ غَلِيظٍ وَلاَ سَخَّابٍ فِي الْأَسْوَاقِ، وَلاَ يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَغْفِرُ...

١٢٠٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: سَمِعَ عُمَرَ ﵁ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ."

HZ. PEYGAMBER
ALLAH'IN EN SEÇKİN KULU

١٢٠٤- عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا رَسُولًا."

1201. ez-Zührî'nin işittiğine göre, Muhammed b. Cübeyr b. Mut'im, babasından şunları nakletmiştir: Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben, Muhammed'im. Ben, Ahmed'im. Ben, küfrün benimle mahvedildiği el-Mâhî'yim. Ben, insanların arkamda toplandığı el-Hâşir'im. Ben, el-Âkıb'ım."* el-Âkıb, kendisinden sonra peygamber gelmeyecek olandır.

(M6105 Müslim, Fedâil, 124; B3532 Buhârî, Menâkıb, 17)

1202. Atâ b. Yesâr anlatıyor: "Abdullah b. Amr b. Âs (ra) ile karşılaştığım ve 'Bana Resûlullah'ın (sav) Tevrat'ta geçen sıfatlarını anlatır mısın?' dedim. O da şöyle dedi: 'Elbette! Vallahi o, Kur'an'daki bazı sıfatlarıyla Tevrat'ta da vasıflandırılmıştır: 'Ey Peygamber! Biz seni şahit, müjdeci, uyarıcı ve ümmîleri koruyucu olarak gönderdik. Sen benim kulum ve resûlümsün. Ben sana "el-Mütevekkil" adını verdim. (Bu peygamber), kötü huylu, katı kalpli biri olmadığı gibi, çarşılarda/pazarlarda bağırıp çağıran biri de değildir. O, kötülüğe kötülükle karşılık vermez. Bilakis affeder, bağışlar...'"

(B2125 Buhârî, Büyû', 50)

1203. İbn Abbâs'ın işittiğine göre, Hz. Ömer (ra) minberde şunları söylemiştir: "Ben Peygamber'i (sav) şöyle buyururken işittim: *'Hıristiyanların Meryem oğlunu (İsa'yı) övmekte aşırı gittikleri gibi siz de beni övmede aşırılık göstermeyin. Şüphesiz ki ben Allah'ın kuluyum. Onun için bana 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin."*

(B3445 Buhârî, Enbiyâ, 48)

HZ. PEYGAMBER
ALLAH'IN EN SEÇKİN KULU

1204. Abbâs b. Abdülmuttalib'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah'ı Rab, İslâm'ı din ve Hz. Muhammed'i de nebi-resûl olarak kabullenen kişi imanın tadını alır."

(HM1778 İbn Hanbel, I, 208)

١٢٠٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ أَطَاعَنِى فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ عَصَى اللَّهَ..."

١٢٠٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ: يَخْتَصِمَانِ فِى مَوَارِيثَ وَأَشْيَاءَ قَدْ دَرَسَتْ فَقَالَ: "إِنِّى إِنَّمَا أَقْضِى بَيْنَكُمْ بِرَأْيِى فِيمَا لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهِ."

١٢٠٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ فَأُكْسَى الْحُلَّةَ مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ ثُمَّ أَقُومُ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ لَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الْخَلاَئِقِ يَقُومُ ذَلِكَ الْمَقَامَ غَيْرِى."

١٢٠٨- حَدَّثَنِى جُنْدَبٌ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِخَمْسٍ وَهُوَ يَقُولُ: "إِنِّى أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَكُونَ لِى مِنْكُمْ خَلِيلٌ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدِ اتَّخَذَنِى خَلِيلاً كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً."

HZ. PEYGAMBER
SAYGIYA EN LÂYIK İNSAN

١٢٠٩- عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ: ...فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ: كَلاَّ وَاللَّهِ! مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا، إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ، وَتَحْمِلُ الْكَلَّ، وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ، وَتَقْرِى الضَّيْفَ، وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ...

1205. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden, Allah'a isyan etmiştir..."*

(M4749 Müslim, İmâre, 33)

1206. Abdullah b. Râfî'in, Ümmü Seleme'den işittiği bu hadise göre, Hz. Peygamber (sav), miras ve kaybolmuş mallar konusunda anlaşamayıp kendisine gelen iki kişiye şöyle demiştir: *"Bana (vahiy) gelmeyen hususlarda, aranızda, kendi kanaatime göre hüküm veririm."*

(D3585 Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 7)

1207. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben ilk diriltilecek ve ardından cennet elbiselerinden bir elbise giydirilecek olan kimseyim. Sonra arşın sağında duracağım. Yaratılmışlar içerisinde bu makamda benden başka duracak kimse yoktur."*

(T3611 Tirmizî, Menâkıb, 1)

1208. Cündeb'in işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav), vefatından beş gün önce şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinin bana dost olmasından (ve böylece Allah'ın dostluğu yanında ikinci bir dostluk oluşmasından) sakınırım. Çünkü Yüce Allah beni, tıpkı İbrâhim'i dost edindiği gibi dost edinmiştir."*

(M1188 Müslim, Mesâcid, 23)

HZ. PEYGAMBER
SAYGIYA EN LÂYIK İNSAN

1209. Müminlerin annesi Hz. Âişe' anlatıyor: ... "Hatice, (Hz. Peygamber'e) şöyle demişti: "Hayır, Vallahi! Allah seni kesinlikle utandırmaz. Çünkü sen, akrabalık bağlarını sıkı tutar, doğru söz söyler, bakıma muhtaç olan kimselere yardım eder, elinde avucunda olmayana verir, misafiri ağırlar ve haksızlığa uğrayanlara destek olursun..."

(B3 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1)

١٢١٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ﵄ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾... خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى صَعِدَ الصَّفَا... فَقَالَ: "أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلاً تَخْرُجُ مِنْ سَفْحِ هَذَا الْجَبَلِ أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِيَّ؟" قَالُوا: مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ كَذِبًا...

١٢١١- عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا حَدِيثَ صَاحِبِهِ قَالاَ: ...فَرَجَعَ عُرْوَةُ إِلَى أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: أَىْ قَوْمِ، وَاللَّهِ لَقَدْ وَفَدْتُ عَلَى الْمُلُوكِ، وَوَفَدْتُ عَلَى قَيْصَرَ وَكِسْرَى وَالنَّجَاشِيِّ وَاللَّهِ إِنْ رَأَيْتُ مَلِكًا قَطُّ، يُعَظِّمُهُ أَصْحَابُهُ مَا يُعَظِّمُ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ مُحَمَّدًا...

HZ. PEYGAMBER'İN ÜSTÜNLÜKLERİ

١٢١٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: ...فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى عُرِفَ الغَضَبُ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ: "لاَ تُفَضِّلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ..."

١٢١٣- حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِى أَدْرَكَتْهُ الصَّلاَةُ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً، وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ."

1210. İbn Abbâs (ra) anlatıyor: "'En yakın akrabanı uyar...' (Şuarâ, 26/214) âyeti inince, Resûlullah (sav) Safâ tepesine çıktı... Ardından şöyle dedi: 'Ne dersiniz, size şu dağın arkasından (sizinle savaşmak üzere düşman) atlılar geliyor diye haber versem bana inanır mıydınız?' diye sorunca onlar, 'Biz senin hiç yalan söylediğini görmedik.' demişlerdi..."

(B4971 Buhârî, Tefsîr, (Leheb) 1)

1211. Misver b. Mahreme ve Mervân'ın birbirlerinin sözünü doğrulayarak naklettikleri habere göre ... (Kureyş'in ileri gelenlerinden) Urve (b. Mes'ûd) (Hudeybiye görüşmelerinden dönüşte) Kureyşlilere şöyle demişti: "Ey kavmim! Vallahi, ben birçok kralın huzuruna çıktım; heyet olarak Kayser'e, Kisrâ'ya ve Necâşî'ye gittim. Vallahi, Muhammed'in ashâbının ona tazim ettiği kadar hiçbir krala adamlarının tazim ettiğini görmedim..."

(B2731 Buhârî, Şurût, 15)

HZ. PEYGAMBER'İN ÜSTÜNLÜKLERİ

1212. Ebû Hüreyre anlatıyor: ...(Ensardan bir adamın bir Yahudi ile peygamberlerin hangisinin üstün olduğu konusunda tartıştıklarını öğrenen) Resûlullah (sav) sinirlendi, öyle ki bu hâli yüzüne yansıdı. Ardından şöyle buyurdu: *"Allah'ın peygamberlerini birbirlerine üstün tutmayın..."*

(M6151 Müslim, Fedâil, 159)

1213. Câbir b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Benden önceki peygamberlerden hiçbirine verilmeyen beş şey bana verilmiştir: Ben, düşmanımın içine bir aylık mesafeden korku salma yardımına mazhar oldum. Yeryüzü bana mescit ve temiz kılındı, onun için ümmetimden namaz vaktine kavuşan herkes (bulunduğu mekânda) namazını kılıversin. Ganimetler bana helâl kılındı. Her peygamber sadece kendi kavmine gönderilirken ben bütün insanlığa gönderildim. Ve bana şefaat (etme hakkı) verildi.*"

(B438 Buhârî, Salât, 56; M1163 Müslim, Mesâcid, 3)

١٢١٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ مَثَلِى وَمَثَلَ الأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِى كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلاَّ مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ، فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ، وَيَقُولُونَ: هَلاَّ وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبِنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبِنَةُ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ."

١٢١٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلاَّ أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ آمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِى أُوتِيتُه وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

BİR İNSAN OLARAK HZ. PEYGAMBER

١٢١٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا مُحَمَّدُ يَا سَيِّدَنَا وَابْنَ سَيِّدِنَا وَخَيْرَنَا وَابْنَ خَيْرِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِتَقْوَاكُمْ وَلاَ يَسْتَهْوِيَنَّكُمْ الشَّيْطَانُ أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ وَاللَّهِ مَا أُحِبُّ أَنْ تَرْفَعُونِي فَوْقَ مَنْزِلَتِي الَّتِي أَنْزَلَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ."

1214. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "*Benim ve benden önceki peygamberlerin durumu, bir ev inşa eden kimseye benzer. O kimse evi güzelce yapıp mükemmel hâle getirmiş fakat bir köşede sadece bir tuğla yeri boş kalmıştır. İnsanlar bu evi dolaşırlar, ona hayran olurlar ve şöyle derler: 'Keşke şu tuğla da yerine konulmuş olsaydı.'*" Resûlullah sözlerine şöyle devam etmiştir: "*İşte ben o tuğlayım. Ben peygamberlerin sonuncusuyum.*"

(B3535 Buhârî, Menâkıb, 18; M5963 Müslim, Fedâil, 23)

1215. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Peygamberlere kendi dönemlerindeki insanların inandıkları mucizeler verilmiştir. Bana verilen mucize ise Allah'ın bana vahyettiği (Kur'ân-ı Kerîm)dir. Bunun için kıyamet gününde ben, en çok bağlısı/tebeası bulunan peygamber olacağımı ümit ediyorum.*"

(B4981 Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 1)

BİR İNSAN OLARAK HZ. PEYGAMBER

1216. Enes b. Mâlik'in anlattığına göre, bir gün bir adam gelmiş ve Hz. Peygamber'e, "Ey Muhammed! Ey Efendimiz, efendimizin oğlu, bizim en hayırlımız ve en hayırlımızın oğlu!" şeklinde hitap etmişti. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştu: *"Ey insanlar! Aman takvanıza sahip çıkın! Sakın şeytan sizi aldatmasın! Ben, Muhammed b. Abdullah'ım. Allah'ın kulu ve resûlüyüm. Vallahi ben, sizin beni, Yüce Allah'ın bana verdiği makamın üstüne çıkarmanızı istemem!"*

(HM12579 İbn Hanbel, III, 154)

١٢١٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: سَمِعَ عُمَرَ ﵁ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ تُطْرُونِى كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ، فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ."

١٢١٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: سُئِلْتُ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْمَلُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: كَانَ بَشَرًا مِنْ الْبَشَرِ يَفْلِي ثَوْبَهُ وَيَحْلُبُ شَاتَهُ وَيَخْدُمُ نَفْسَهُ.

١٢١٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمْسًا. فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَزِيدَ فِى الصَّلاَةِ؟ قَالَ: "وَمَا ذَاكَ؟" قَالُوا: صَلَّيْتَ خَمْسًا. قَالَ: "إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَذْكُرُ كَمَا تَذْكُرُونَ وَأَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ." ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ.

١٢٢٠- عَنِ الْأَغَرِّ الْمُزَنِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِى وَإِنِّى لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِى الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ."

1217. İbn Abbâs'ın işittiğine göre, Ömer (ra) minberde şunları anlatmıştır: "Ben Peygamber'i (sav) şöyle buyururken işittim: *'Hıristiyanların Meryem oğlunu (İsa'yı) övmekte aşırı gittikleri gibi siz de beni övmede aşırılık göstermeyin. Şüphesiz ki ben Allah'ın kuluyum. Onun için bana 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin.*"

(B3445 Buhârî, Enbiyâ, 48)

1218. Hz. Âişe anlatıyor: "Bana Resûlullah'ın (sav), evinde iken ne yaptığı soruldu." (Hz. Âişe bu soruya) şöyle cevap vermişti: "O, herkes gibi bir insandı. Elbisesini temizler, koyununu sağar ve kendi ihtiyaçlarını kendisi görürdü."

(HM26724 İbn Hanbel, VI, 256)

1219. Abdullah (b. Mes'ûd) anlatıyor: Resûlullah (sav) namazı bize beş rekât olarak kıldırdı. "Ey Allah'ın Resûlü, namaza ilâve mi yapıldı?" diye sorduk. *"Bu da nereden çıktı?"* buyurdu. Bunun üzerine, "Beş rekât kıldırdın." dedik. *"Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Sizin hatırladığınız gibi hatırlarım ve sizin unuttuğunuz gibi unuturum."* buyurdu. Sonra iki (secde ederek) sehiv secdesi yaptı.

(M1284 Müslim, Mesâcid, 93)

1220. Eğar el-Müzenî isimli sahâbîden rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bazen benim kalbimde bir dalgınlık olur ve bu yüzden günde yüz defa Allah'a istiğfar ederim."*

(M6858 Müslim, Zikir, 41)

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED

١٢٢١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: سَمِعَ عُمَرَ ﵁ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "لاَ تُطْرُونِى كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ."

١٢٢٢- رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ: قَدِمَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ... فَقَالَ: "إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيٍ فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ."

١٢٢٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبِنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتِمُ النَّبِيِّينَ."

BİR PEYGAMBER OLARAK HZ. MUHAMMED

1221. İbn Abbâs'ın işittiğine göre, Hz. Ömer (ra) minberde şunları söylemiştir: "Ben Peygamber'i (sav) şöyle buyururken işittim: *'Hıristiyanların Meryem oğlunu (İsa'yı) övmekte aşırı gittikleri gibi siz de beni övmede aşırılık göstermeyin. Şüphesiz ki ben Allah'ın kuluyum. Onun için bana 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin."*

(B3445 Buhârî, Enbiyâ, 48)

1222. Râfi' b. Hadîc'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Medine'ye geldiğinde... (hurmaların aşılanması konusunda kendi görüşünü belirttikten sonra) şöyle buyurmuştur: *"Ben ancak bir insanım, size dininize dair bir şey emredersem onu hemen alın. Ama kendi görüşümle bir şey emredersem (unutmayın ki) ben de bir insanım."*

(M6127 Müslim, Fedâil, 140)

1223. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Benimle benden önceki peygamberlerin durumu, bir ev inşa eden kimseye benzer. O kimse evi güzelce yapıp mükemmel hâle getirmiş fakat bir köşede sadece bir tuğla yeri boş kalmıştır. İnsanlar bu evi dolaşırlar, ona hayran olurlar ve şöyle derler: Keşke şu tuğla da konulmuş olsaydı."* Resûlullah sözlerine şöyle devam etmiştir: *"İşte ben o tuğlayım. Ben peygamberlerin sonuncusuyum."*

(B3535 Buhârî, Menâkıb, 18)

١٢٢٤- عَنْ أَبِى مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا مَثَلِى وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِى اللَّهُ بِهِ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ: يَا قَوْمِ إِنِّى رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَيَّ، وَإِنِّى أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالنَّجَاءَ. فَأَطَاعَهُ طَائِفَةٌ مِنْ قَوْمِهِ فَأَدْلَجُوا، فَانْطَلَقُوا عَلَى مَهَلِهِمْ فَنَجَوْا، وَكَذَّبَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ فَأَصْبَحُوا مَكَانَهُمْ، فَصَبَّحَهُمُ الْجَيْشُ، فَأَهْلَكَهُمْ وَاجْتَاحَهُمْ، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ أَطَاعَنِى، فَاتَّبَعَ مَا جِئْتُ بِهِ، وَمَثَلُ مَنْ عَصَانِى وَكَذَّبَ بِمَا جِئْتُ بِهِ مِنَ الْحَقِّ."

١٢٢٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ أَطَاعَنِى فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ عَصَى اللَّهَ..."

HAK, ADALET VE ÖZGÜRLÜK PEYGAMBERİ

١٢٢٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ... ثُمَّ قَالَ: "ذَرُونِى مَا تَرَكْتُكُمْ فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلاَفِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ."

1224. Ebû Musa'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Benim ve Allah'ın bana verdiği görevin durumu, bir kavme gelip 'Ben, düşman ordusunu gözlerimle gördüm. Ben apaçık bir uyarıcıyım. Derhâl kaçıp kurtulun!' diyen kimsenin hâline benzer. Kavminden bir kısmı onun uyarısına itaat etmiş ve geceleyin yavaşça kaçıp kurtulmuş; bir kısmı ise (onu) yalanlamış ve oldukları yerde sabahlamıştır. Düşman ordusu sabah gelip onları yok etmiştir. İşte bana itaat edip getirdiğime tâbi olan kimsenin misali ile bana isyan edip getirdiğim hakikati yalanlayanın misali buna benzer."*

(B7283 Buhârî, İ'tisâm, 2; M5954 Müslim, Fedâil, 16)

1225. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana itaat eden Allah'a itaat etmiş, bana isyan eden Allah'a isyan etmiş olur..."*

(M4749 Müslim, İmâre, 33; B7137 Buhârî, Ahkâm, 1)

HAK, ADALET VE ÖZGÜRLÜK PEYGAMBERİ

1226. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah (sav) bize hutbe verdi... Sonra şöyle buyurdu: '*Ben sizi kendi hâlinize bıraktığım müddetçe siz de beni bırakın. Sizden öncekiler, çok soru sormalarından ve peygamberlerinin buyrukları üzerinde ihtilâf etmelerinden dolayı helâk olup gitmişlerdir. Size bir şey emrettiğimde gücünüzün yettiğince onu yapın, size bir şeyi yasakladığımda da onu terk edin!*'"

(M3257 Müslim, Hac, 412)

١٢٢٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ: يَخْتَصِمَانِ فِى مَوَارِيثَ وَأَشْيَاءَ قَدْ دَرَسَتْ فَقَالَ: "إِنِّى إِنَّمَا أَقْضِى بَيْنَكُمْ بِرَأْيِى فِيمَا لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهِ."

١٢٢٨- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ، وَأَقْضِيَ لَهُ عَلَى نَحْوِ مِمَّا أَسْمَعُ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا، فَلاَ يَأْخُذْ، فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ."

HZ. PEYGAMBER'İN KONUŞMA TARZI

ZARİF, ÖLÇÜLÜ ve ANLAŞILIR

١٢٢٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ..."

١٢٣٠- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَحْصَاهُ.

1227. Abdullah b. Râfi'in Ümmü Seleme'den işittiği hadise göre, Hz. Peygamber (sav), miras ve kaybolmuş mallar konusunda anlaşamayıp kendisine gelen iki kişiye şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak ki ben, hakkında bana vahiy inmemiş olan hususlarda şahsî görüşümle aranızda hüküm veririm."*

(D3585 Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 7)

1228. Ümmü Seleme'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz ben de bir insanım. Sizler bana davalarınızı arz ediyorsunuz. Olabilir ki sizden biri delilini diğerinden daha düzgün ifadelerle savunur, ben de duyduklarıma dayanarak onun lehine hükmederim. Ben kimin lehine kardeşinin hakkından bir şeye hükmetmiş isem o kimse bunu almasın. Çünkü ben ona ancak ateşten bir parça vermişimdir."*

(B6967 Buhârî, Hıyel, 10)

HZ. PEYGAMBER'İN KONUŞMA TARZI
ZARİF, ÖLÇÜLÜ ve ANLAŞILIR

1229. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Bana sözün özü verildi..."

(M1167 Müslim, Mesâcid, 5)

1230. Hz. Âişe (ra) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber'in (sav) herhangi bir konuyu anlatırken (tane tane konuşması sebebiyle) sözcüklerini saymak isteyen kimse sayabilirdi."

(B3567 Buhârî, Menâkıb, 23)

١٢٣١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ كَلاَمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَلاَمًا فَصْلاً يَفْهَمُهُ كُلُّ مَنْ سَمِعَهُ.

١٢٣٢- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : أَنَّهُ كَانَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلاَثًا حَتَّى تُفْهَمَ...

HZ. PEYGAMBER'İN YEMEK ÂDÂBI
ACIKMADAN YEMEZDİ, DOYMADAN KALKARDI

١٢٣٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ، فَإِنْ نَسِيَ فِى أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ فِى أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ."

١٢٣٤- عَنْ أَبِى بَكْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ جَدِّهِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ."

١٢٣٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا عَابَ النَّبِيُّ ﷺ طَعَامًا قَطُّ، إِنِ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ، وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ.

1231. Hz. Âişe şöyle demiştir: “Resûlullah’ın (sav) konuşması, onu dinleyen herkesin anlayabileceği şekilde açıktı.”

(D4839 Ebû Dâvûd, Edeb, 18)

1232. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) (önemli) bir söz söyleyeceği zaman iyice anlaşılması için üç kez tekrar ederdi...

(B95 Buhârî, İlim, 30)

HZ. PEYGAMBER’İN YEMEK ÂDÂBI
ACIKMADAN YEMEZDİ, DOYMADAN KALKARDI

1233. Hz. Âişe’nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “*Biriniz yemek yiyeceği zaman, ‘Bismillâh’ (Allah’ın adıyla) desin. Eğer yemeğin başında besmele çekmeyi unutursa, ‘Bismillâhi fî evvelihî ve âhirihî.’ (Başında da sonunda da Allah’ın adıyla) desin.*”

(T1858 Tirmizî, Et’ıme, 47)

1234. Ebû Bekir b. Ubeydullah b. Abdullah b. Ömer’in, dedesi İbn Ömer’den naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Biriniz yemek yediği zaman sağ eliyle yesin; bir şey içtiği zaman da sağ eliyle içsin! Çünkü şeytan sol eliyle yer ve sol eliyle içer.”*

(M5265 Müslim, Eşribe, 105)

1235. Ebû Hüreyre şöyle demiştir: “Hz. Peygamber (sav) hiçbir yemeğe kusur bulmazdı. Canı çekerse yer, hoşlanmazsa yemezdi.”

(B5409 Buhârî, Et’ıme, 21; M5383 Müslim, Eşribe, 188)

١٢٣٦- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مُسْلِمِينَ."

١٢٣٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا."

HZ. PEYGAMBER'İN GİYİM TARZI
TEMİZ ve SADE

١٢٣٨- عَنْ أَبِى الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِى ثَوْبٍ دُونٍ فَقَالَ: "أَلَكَ مَالٌ؟" قَال: نَعَمْ. قَالَ: "مِنْ أَيِّ الْمَالِ؟" قَالَ: قَدْ آتَانِيَ اللَّهُ مِنَ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ قَالَ: "فَإِذَا آتَاكَ اللَّهُ مَالاً فَلْيُرَ أَثَرُ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكَ وَكَرَامَتِهِ."

١٢٣٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "كُلُوا وَتَصَدَّقُوا وَالْبَسُوا فِى غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلاَ مَخِيلَةٍ."

1236. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) yemeğini bitirince şöyle dua ederdi: *"Bizi yediren, bizi içiren ve bizi Müslüman yapan Allah'a hamdolsun."*

(D3850 Ebû Dâvûd, Et'ıme, 52; T3457 Tirmizî, Deavât, 55)

1237. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kulun, yemeğini yedikten sonra veya içeceği şeyi içtikten sonra O'na hamdetmesi, Allah'ın hoşuna gider."*

(M6932 Müslim, Zikir, 89)

HZ. PEYGAMBER'İN GİYİM TARZI
TEMİZ ve SADE

1238. Ebu'l-Ahves'in naklettiğine göre, babası şunları anlatmıştır: "Dağınık bir kıyafetle Hz. Peygamber'in (sav) yanına gitmiştim. Bana, *'Senin malın var mı?'* diye sordu. 'Evet' dedim. *'Ne gibi malların var?'* diye sorunca, 'Allah bana deve, koyun, at ve hizmetçiler ihsan etmiştir.' şeklinde cevap verdim. Bunun üzerine, *'Madem Allah sana mal ihsan etmiş, o hâlde Allah'ın nimet ve cömertliğinin belirtileri üstünde görünsün.'* buyurdu."

(D4063 Ebû Dâvûd, Libâs, 14; T2006 Tirmizî, Birr, 63)

1239. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İsraf ve kibirden kaçınarak yiyin, sadaka verin ve giyinin."*

(N2560 Nesâî, Zekât, 66)

١٢٤٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ" قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً. قَالَ" "إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكِبْرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ."

١٢٤١- عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلاَءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ." قَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَ شِقَّىْ إِزَارِى يَسْتَرْخِى، إِلاَّ أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ "لَسْتَ مِمَّنْ يَصْنَعُهُ خُيَلاَءَ."

١٢٤٢- عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: مَا رَأَيْتُ مِنْ ذِى لِمَّةٍ فِى حُلَّةٍ حَمْرَاءَ أَحْسَنَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ...

HZ. PEYGAMBER'İN EŞYALARI
İYİ KİMSE İÇİN İYİ MAL NE GÜZELDİR!

١٢٤٣- عَنْ مُطَرِّفٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَقْرَأُ ﴿أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ قَالَ: "يَقُولُ ابْنُ آدَمَ: مَالِى، مَالِى قَالَ: وَهَلْ لَكَ، يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلاَّ مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ، أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ، أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ؟"

1240. Abdullah b. Mes'ûd'un naklettiğine göre, bir gün Hz. Peygamber (sav), *"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez."* buyurdu. Bunu duyan bir adam, "(Ama) insan elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasından hoşlanır!" deyince, Resûlullah, *"Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir (ise) hakkı inkâr etmek ve insanları küçük görmektir."* buyurdu.

(M265 Müslim, Îmân, 147)

1241. Sâlim b. Abdullah'ın, babasından (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav), *"Kim kibrinden elbisesini yerde sürüklerse, Allah kıyamet günü onun yüzüne bakmaz."* buyurmuştu. Hz. Ebû Bekir, "Yâ Resûlallah, elbisemin iki tarafından biri dikkat edip korumazsam mutlaka sarkıyor." deyince, Hz. Peygamber (sav) şu açıklamayı yapmıştı: *"Ama sen bunu kibirlenerek yapanlardan değilsin."*

(B5784 Buhârî, Libâs, 2)

1242. Berâ' (b. Âzib) diyor ki, "Saçları omuzlarına düşmüş, kırmızı elbise içinde Allah Resûlü'nden (sav) daha güzelini görmedim..."

(T1724 Tirmizî, Libâs, 4)

HZ. PEYGAMBER'İN EŞYALARI
İYİ KİMSE İÇİN İYİ MAL NE GÜZELDİR!

1243. Mutarrif, babasının şöyle anlattığını naklediyor: "Hz. Peygamber'in (sav) yanına geldim. Bu sırada Elhâkümü't-tekâsür (Çoklukla övünmek sizi oyaladı) sûresini okuyordu. Ardından şöyle buyurdu: *'Âdemoğlu, 'Malım, malım!' der. Ey âdemoğlu! Acaba yiyip tükettiğinden, giyip eskittiğinden ve sadaka verip (âhirette karşılığını almak üzere) önden gönderdiğinden başkası senin malın mıdır?'*"

(M7420 Müslim, Zühd, 3)

١٢٤٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِيصَةِ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ."

١٢٤٥- حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ: مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلاَّ سِلاَحَهُ وَبَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ، وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً.

١٢٤٦- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ يَقُولُ: بَعَثَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "خُذْ عَلَيْكَ ثِيَابَكَ وَسِلاَحَكَ ثُمَّ ائْتِنِي" فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَصَعَّدَ فِيَّ النَّظَرَ ثُمَّ طَأْطَأَ فَقَالَ: "إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَبْعَثَكَ عَلَى جَيْشٍ فَيُسَلِّمَكَ اللَّهُ وَيُغْنِمَكَ وَأَرْغَبُ لَكَ مِنَ الْمَالِ رَغْبَةً صَالِحَةً" قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَسْلَمْتُ مِنْ أَجْلِ الْمَالِ وَلَكِنِّي أَسْلَمْتُ رَغْبَةً فِي الْإِسْلاَمِ وَأَنْ أَكُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "يَا عَمْرُو نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلْمَرْءِ الصَّالِحِ."

HZ. PEYGAMBER'İN EŞLERİ
MÜMİNLERİN ANNELERİ

١٢٤٧- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ."

1244. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "*Dinarın ve dirhemin, kadifenin ve işlemeli elbiselerin kulu olana yazıklar olsun! (Böyle bir kişiye) bir şey verilirse memnun olur, verilmezse hoşnut olmaz.*"

(B2886 Buhârî, Cihâd 70)

1245. Ebû İshâk'ın işittiğine göre, Amr b. Hâris şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (sav) (vefat ettiğinde) geriye silahı, beyaz, dişi katırı ve bir miktar arazisinden başka bir şey bırakmadı, bunları da sadaka olarak bıraktı."

(B3098 Buhârî, Farzu'l-humus, 3)

1246. Musa b. Ali'nin, babası aracılığı ile naklettiğine göre, Amr b. Âs şunları anlatmıştır: "Resûlullah (sav), *'Kıyafetini ve silahını alıp yanıma gel.'* şeklinde bana haber gönderdi. Yanına gittim, abdest alıyordu. Bana kafasını kaldırıp baktı, sonra başını eğdi ve şöyle buyurdu: *'Seni bir ordunun başında görevlendireyim de, Allah sana selâmet versin ve seni ganimete kavuştursun istiyorum. İyi bir niyetle senin mal sahibi olmanı istiyorum.'* Dedim ki, 'Ey Allah'ın Resûlü! Ben mal için Müslüman olmadım. Aksine ben İslâm'a duyduğum arzu ve Resûlullah (sav) ile beraber olmak için Müslüman oldum.' Hz. Peygamber bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Ey Amr! Salih/iyi kimse için hayırlı/iyi mal ne güzeldir!"*

(HM17915 İbn Hanbel, IV, 197)

HZ. PEYGAMBER'İN EŞLERİ
MÜMİNLERİN ANNELERİ

1247. Ali b. Ebû Tâlib'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "(Kendi döneminin) en hayırlı kadını Meryem'dir. Hatice de (kendi döneminin) en hayırlı kadınıdır."

(B3815 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 20)

١٢٤٨- حَدَّثَتْنَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ بَلَغَنِى عَنْ حَفْصَةَ وَعَائِشَةَ كَلاَمٌ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: "أَلاَ قُلْتِ وكَيْفَ تَكُونَانِ خَيْرًا مِنِّى؟ وَزَوْجِى مُحَمَّدٌ وَأَبِى هَارُونُ وَعَمِّى مُوسَى..."

١٢٤٩- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: ...فكَانَتْ زَيْنَبُ تَفْخَرُ عَلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ تَقُولُ: زَوَّجَكُنَّ أَهَالِيكُنَّ، وَزَوَّجَنِى اللَّهُ تَعَالَى مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَوَاتٍ.

١٢٥٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ."

EŞ ve BABA OLARAK HZ. PEYGAMBER

١٢٥١- عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِى..."

١٢٥٢- عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْنَعُ فِى الْبَيْتِ؟ قَالَتْ: كَانَ يَكُونُ فِى مِهْنَةِ أَهْلِهِ، فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ خَرَجَ.

1248. Safiyye bnt. Huyey anlatıyor: "Bir gün Resûlullah (sav) yanıma geldi. Ben de ona Âişe ile Hafsa'nın benim hakkımda söyledikleri bazı (küçümseyici) sözleri anlattım. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: *'Sen de onlara, 'Siz ikiniz nasıl benden üstün olabilirsiniz? Benim kocam Muhammed, babam Harun, amcam ise Musa'dır.' deseydin ya!..'*"

(T3892 Tirmizî, Menâkıb, 63)

1249. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: ...Zeyneb (bnt. Cahş), Hz. Peygamber'in diğer hanımlarına karşı övünür ve onlara şöyle derdi: "Sizleri (Hz. Peygamber ile) kendi aileleriniz evlendirdi. Beni ise yedi kat göklerin ötesinden Yüce Allah evlendirdi."

(B7420 Buhârî, Tevhîd, 22)

1250. Enes b. Mâlik'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü, tiridin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir."*

(M6299 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 89)

EŞ ve BABA OLARAK HZ. PEYGAMBER

1251. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en iyi olanınızdır. Ben de aileme karşı en iyi olanınızım! ..."

(T3895 Tirmizî, Menâkıb, 63)

1252. Esved b. Yezîd anlatıyor: "Âişe'ye (ra), 'Hz. Peygamber (sav) evinde ne yapardı?' diye sordum. Şöyle cevap verdi: 'Ailesinin işlerini görür, ezanı duyunca (namaz için dışarı) çıkardı.'"

(B5363 Buhârî, Nafakât, 8)

١٢٥٣- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلاَ امْرَأَةً، وَلاَ خَادِمًا، إِلاَّ أَنْ يُجَاهِدَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ...

١٢٥٤- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ بُرٍّ ثَلاَثَ لَيَالٍ تِبَاعًا حَتَّى قُبِضَ.

HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLARI

١٢٥٥- عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهَا الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ الْقَاسِمُ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ خَدِيجَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ دَرَّتْ لُبَيْنَةُ الْقَاسِمِ فَلَوْ كَانَ اللَّهُ أَبْقَاهُ حَتَّى يَسْتَكْمِلَ رَضَاعَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ تَمَامَ رَضَاعِهِ فِى الْجَنَّةِ."

١٢٥٦- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: لَمَّا وُضِعَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْقَبْرِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى."

١٢٥٧- عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشْبَهَ سَمْتًا وَدَلاًّ وَهَدْيًا... بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ فَاطِمَةَ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهَا كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ قَامَ إِلَيْهَا فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِى مَجْلِسِهِ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ فَأَخَذَتْ بِيَدِهِ فَقَبَّلَتْهُ وَأَجْلَسَتْهُ فِى مَجْلِسِهَا.

1253. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), Allah yolunda cihad hâriç eliyle hiç kimseye vurmadı. Ne bir kadına, ne de bir hizmetçiye! ..."

(M6050 Müslim, Fedâil, 79)

1254. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Medine'ye geldiği günden vefatına kadar Muhammed (sav) ailesi, üç gün arka arkaya buğday ekmeği yememiştir."

(B6454 Buhârî, Rikâk, 17; M7443 Müslim, Zühd, 20)

HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLARI

1255. Fâtıma bnt. Hüseyin'in naklettiğine göre, babası Hüseyin b. Ali şunları anlatmaktadır: "Resûlullah'ın (sav) oğlu Kâsım vefat edince (annesi) Hz. Hatice, 'Yâ Resûlallah! Kâsım'ın sütü hâlâ damlıyor. Keşke Allah süt emmeyi tamamlayıncaya kadar onu yaşatsaydı.' dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sav) *'O, süt emmeyi cennette tamamlayacaktır.'* buyurdu."

(İM1512 İbn Mâce, Cenâiz, 27)

1256. Ebû Ümâme'nin naklettiğine göre, Resûlullah'ın (sav) kızı Ümmü Gülsüm kabre konduğunda Resûlullah (sav) şu âyeti okumuştu: *"Sizi ondan (topraktan) yarattık; yine sizi oraya döndüreceğiz ve bir kez daha sizi ondan çıkaracağız."*

(Tâ-Hâ, 20/55; HM22540 İbn Hanbel, V, 254)

1257. Müminlerin annesi Hz. Âişe anlatıyor: "Resûlullah'a (sav) tavır, hâl ve davranış... bakımından Fâtıma'dan (Allah onun yüzünü ağartsın) daha fazla benzeyen birini görmedim. Fâtıma onun huzuruna girdiği zaman Resûlullah ayağa kalkar, onun elini tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Resûlullah Fâtıma'nın yanına girdiği zaman da o (aynı şekilde) hemen ayağa kalkar, babasının elinden tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu."

(D5217 Ebû Dâvûd, Edeb, 143, 144)

١٢٥٨- عَنْ عَدِيٍّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ قَالَ: لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِى الْجَنَّةِ."

١٢٥٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "وُلِدَ لِيَ اللَّيْلَةَ غُلاَمٌ فَسَمَّيْتُهُ بِاسْمِ أَبِى إِبْرَاهِيمَ." ... قَالَ أَنَسٌ: لَقَدْ رَأَيْتُهُ يَكِيدُ بِنَفْسِهِ بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ الْقَلْبُ وَلاَ نَقُولُ إِلاَّ مَا يَرْضَى رَبُّنَا إِنَّا بِكَ يَا إِبْرَاهِيمُ لَمَحْزُونُونَ."

HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLARLA VE GENÇLERLE MÜNASEBETİ

ÇOCUKLARA: SEVGİ, ŞEFKAT ve İLTİFAT
GENÇLERE: ONUR, GÜVEN ve CESARET

١٢٦٠- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْخُذُنِى فَيُقْعِدُنِى عَلَى فَخِذِهِ، وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَى فَخِذِهِ الْآخَرِ، ثُمَّ يَضُمُّهُمَا، ثُمَّ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّى أَرْحَمُهُمَا."

١٢٦١- عَنْ أَبِى قَتَادَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّى، وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ بِنْتَ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَلِأَبِى الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ، فَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا وَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا.

1258. Adî b. Sâbit anlatıyor: "Berâ'ın şöyle dediğini işittim: (Hz. Peygamber'in oğlu) İbrâhim öldüğü zaman Resûlullah (sav), *'Muhakkak ki onun için cennette süt emzirecek biri vardır.'* buyurdu."

(B6195 Buhârî, Edeb, 109)

1259. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav), *"Bu gece bir oğlum oldu. Ona atam İbrâhim'in ismini verdim."* buyurdu... Sonra Enes şunları anlattı: 'O çocuğu Resûlullah'ın (sav) gözleri önünde can verirken gördüm. Resûlullah'ın (sav) gözleri yaşardı ve şöyle buyurdu: *"Göz yaşarır, kalp üzülür fakat biz Rabbimizin razı olacağı sözlerden başkasını söylemeyiz. Ey İbrâhim, biz senin ölümünden dolayı gerçekten üzgünüz."*

(D3126 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 23, 24)

HZ. PEYGAMBER'İN ÇOCUKLARLA VE GENÇLERLE MÜNASEBETİ

ÇOCUKLARA: SEVGİ, ŞEFKAT ve İLTİFAT
GENÇLERE: ONUR, GÜVEN ve CESARET

1260. Üsâme b. Zeyd (ra) anlatıyor: "Resûlullah (sav) beni alır, bir dizine oturtur, (torunu) Hasan b. Ali'yi de öbür dizine oturturdu. Sonra bizi bağrına basıp şöyle derdi: *'Allah'ım, bu ikisine merhamet et! Ben de onlara merhamet ediyorum!'*"

(B6003 Buhârî, Edeb, 22)

1261. Ebû Katâde'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), kızı Zeyneb ile Ebu'l-Âs b. Rebî'den olan (kız torunu) Ümâme kucağında olduğu hâlde namaz kılardı. Ayağa kalktığı zaman onu kucağına alır, secdeye vardığında bırakırdı.

(M1212 Müslim, Mesâcid, 41; B516 Buhârî, Salât, 106)

١٢٦٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ."

١٢٦٣- عَنْ أَنَسٍ [بْنِ مَالِكٍ] قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ عَشْرَ سِنِينَ، وَاللَّهِ! مَا قَالَ لِى: أُفًّا قَطُّ، وَلاَ قَالَ لِى لِشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟ وَهَلاَّ فَعَلْتَ كَذَا؟

١٢٦٤- عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ: قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ، فَلَبِثْنَا عِنْدَهُ نَحْوًا مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ رَحِيمًا فَقَالَ: "لَوْ رَجَعْتُمْ إِلَى بِلاَدِكُمْ فَعَلَّمْتُمُوهُمْ..."

HZ. PEYGAMBER'İN HİZMETİNDE BULUNANLAR

HİZMETÇİLERİNİZ KARDEŞLERİNİZDİR!

١٢٦٥- عَنْ أَنَسٍ [بْنِ مَالِكٍ] قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ وَاللَّهِ مَا قَالَ لِى: أُفًّا قَطُّ وَلاَ قَالَ لِى لِشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟ وَهَلاَّ فَعَلْتَ كَذَا!

١٢٦٦- مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ، فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ، فَلْيُنَاوِلْهُ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ أَوْ أُكْلَةً أَوْ أُكْلَتَيْنِ، فَإِنَّهُ وَلِيَ عِلاَجَهُ."

1262. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüze saygı göstermeyen, iyiliği emredip kötülükten sakındırmayan bizden değildir."*

(T1921 Tirmizî, Birr, 15)

1263. Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: "Resûlullah'a on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun *'Öf!'* bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, *'Niçin böyle yaptın?'* demediği gibi, *'Şöyle yapsaydın ya!'* da demedi."

(M6011 Müslim, Fedâil, 51)

1264. Mâlik b. Huveyris anlatıyor: "Biz gençler Hz. Peygamber'in (sav) yanına geldik ve onun yanında (Medine'de) yaklaşık yirmi gece kaldık. Hz. Peygamber (sav) çok merhametliydi. (Ailelerimizi özlediğimizi anlayınca) şöyle buyurdu: *"Memleketinize dönseniz de onlara (öğrendiklerinizi) öğretseniz..."*

(B685 Buhârî, Ezân, 49)

HZ. PEYGAMBER'İN HİZMETİNDE BULUNANLAR

HİZMETÇİLERİNİZ KARDEŞLERİNİZDİR!

1265. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: "Resûlullah'a (sav) on sene hizmet ettim. Vallahi, bana bir kez olsun *'Öf!'* bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, *'Niçin böyle yaptın?'* demediği gibi, *'Şöyle yapsaydın ya!'* da demedi."

(M6011 Müslim, Fedâil, 51)

1266. Muhammed b. Ziyâd'ın Ebû Hüreyre'den (ra) işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden birinize hizmetçisi yemeğini getirdiğinde onu yanına oturtmazsa (en azından) kendisine bir iki lokma veya bir iki parça yiyecek versin. Çünkü yemeği o hazırlamış ve sunmuştur.*

(B2557 Buhârî, Itk, 18)

١٢٦٧- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلاَ امْرَأَةً، وَلاَ خَادِمًا، إِلاَّ أَنْ يُجَاهِدَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ...

١٢٦٨- عَنِ الْمَعْرُورِ قَالَ: لَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلاَمِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ. فَقَالَ: إِنِّى سَابَبْتُ رَجُلاً فَعَيَّرْتُهُ بِأُمِّهِ، فَقَالَ لِيَ النَّبِيُّ ﷺ: "يَا أَبَا ذَرٍّ! أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ؟ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ، إِخْوَانُكُمْ خَوَلُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ، وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ، وَلاَ تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ، فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعِينُوهُمْ."

HZ. PEYGAMBER'İN SAHÂBEYLE İLETİŞİMİ
İÇTEN ve SAMİMİ DOSTLUK

١٢٦٩- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ كَلاَمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَلاَمًا فَصْلاً يَفْهَمُهُ كُلُّ مَنْ سَمِعَهُ.

١٢٧٠- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعِيدُ الْكَلِمَةَ ثَلاَثًا لِتُعْقَلَ عَنْهُ.

1267. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), Allah yolunda cihad dışında eliyle hiç kimseye vurmadı. Ne bir kadına ne de bir hizmetçiye! ..."

(M6050 Müslim, Fedâil, 79)

1268. Ma'rûr anlatıyor: Ebû Zer ile Rebeze'de karşılaştım. Kendisinin de kölesinin de üzerinde aynı kıyafet vardı. Bunun sebebini ona sordum. Dedi ki, "Bir adamla karşılıklı birbirimize sövdük. Ve annesi(nin zenci olması) sebebiyle onu aşağıladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) bana şöyle buyurdu: *'Ebû Zer! Onu annesi sebebiyle mi aşağıladın? Demek ki sen kendisinde hâlâ câhiliye izleri olan bir kimsesin. Hizmetçileriniz sizin kardeşlerinizdir. Allah onları sizin himayenize vermiştir. Kimin eli altında böyle bir kardeşi bulunursa, ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara güç yetiremeyecekleri işler yüklemeyin. Eğer yüklerseniz onlara yardım edin.'*"

(B30 Buhârî, Îmân, 22)

HZ. PEYGAMBER'İN SAHÂBEYLE İLETİŞİMİ
İÇTEN ve SAMİMİ DOSTLUK

1269. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah'ın (sav) konuşması, işiten herkesin anlayabileceği kadar açık seçikti."

(D4839 Ebû Dâvûd, Edeb, 18)

1270. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), (kolayca) anlaşılsın diye sözlerini (bazen) üç kez tekrar ederdi."

(T3640 Tirmizî, Menâkıb, 9)

١٢٧١- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِى الْأَيَّامِ، كَرَاهَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا.

١٢٧٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "...أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ..."

١٢٧٣- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السُّلَمِيِّ قَالَ:... مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِى وَلاَ ضَرَبَنِى وَلاَ شَتَمَنِى قَالَ "إِنَّ هَذِهِ الصَّلاَةَ لاَ يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلاَمِ النَّاسِ إِنَّمَا هُوَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ."

SAHÂBÎLER ve HZ. PEYGAMBER
SADAKAT ve İTAAT

١٢٧٤- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِهِمْ الطَّيْرُ...

١٢٧٥- حَدَّثَنَا أَنَسٌ ﵁ قَالَ: خَدَمْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ، فَمَا قَالَ لِى: أُفٍّ. وَلاَ لِمَ صَنَعْتَ؟ وَلاَ أَلاَّ صَنَعْتَ.

1271. İbn Mes'ûd şöyle demiştir: "Peygamber (sav) bizleri usandırmamak amacıyla vaaz için belli günler kollardı."

(B68 Buhârî, İlim, 11; M7127 Müslim, Sıfâtü'l-münâfıkîn, 82)

1272. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Bana sözün özü verildi..."*

(M1167 Müslim, Mesâcid, 5: B2977 Buhârî, Cihâd, 122)

1273. Muâviye b. Hakem es-Sülemî (namazda konuştuğu ve ashâbın tepkisini aldığı zaman olanları) şöyle anlatmaktadır: "...Ne ondan önce ne de sonra daha güzel öğreten birini gördüm. Vallahi Resûlullah beni ne azarladı ne bana vurdu ne de hakaret etti. Sadece, *'Bu namazda insan kelâmı konuşulmaz. Namaz ancak tesbih, tekbir ve Kur'an okumaktır.'* dedi."

(M1199 Müslim, Mesâcid, 33)

SAHÂBÎLER ve HZ. PEYGAMBER
SADAKAT ve İTAAT

1274. Üsâme b. Şerîk şöyle demiştir: "Hz. Peygamber'in huzuruna geldiğimde gördüm ki ashâbı (onu hürmet içinde sessizce dinlerken) âdeta başlarının üzerinde birer kuş varmış gibiydiler..."

(D3855 Ebû Dâvûd, Tıb, 1)

1275. Enes (ra) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber'e on yıl hizmet ettim. Bana bir kez bile *'Öf!'*, *'Niye böyle yaptın?'* ve *'Niçin şöyle yapmadın!'* demedi."

(B6038 Buhârî, Edeb, 39; B2768 Buhârî, Vesâyâ, 25)

١٢٧٦- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَبَّابًا وَلَا لَعَّانًا وَلَا فَحَّاشًا...

١٢٧٧- عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَا حَجَبَنِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلاَ رَآنِى إِلاَّ ضَحِكَ.

١٢٧٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ مَشُورَةً لِأَصْحَابِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

SAHÂBÎLERİN HZ. PEYGAMBER SEVGİSİ

TEZAHÜRLER

١٢٧٩- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ."

١٢٨٠- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ شَخْصٌ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ [قَالَ]: وَكَانُوا إِذَا رَأَوْهُ لَمْ يَقُومُوا لِمَا يَعْلَمُونَ مِنْ كَرَاهِيَتِهِ لِذَلِكَ.

1276. Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: “Resûlullah (sav), sövüp sayan, lânet edip duran, kötü sözler söyleyen birisi değildi...”

(HM12299 İbn Hanbel, III, 127)

1277. Cerîr b. Abdullah şöyle demiştir: “Müslüman olduğum günden beri Resûlullah (sav) beni hiç kapıdan çevirmedi. Beni her gördüğünde mutlaka gülümserdi.”

(T3820 Tirmizî, Menâkıb, 41)

1278. Ebû Hüreyre şöyle demiştir: “Resûlullah’tan (sav) daha fazla ashâbıyla istişare eden bir kimse görmedim.”

(T1714 Tirmizî, Cihâd, 35; HM19136 İbn Hanbel, IV, 329)

SAHÂBÎLERİN HZ. PEYGAMBER SEVGİSİ

TEZAHÜRLER

1279. Enes (b. Mâlik) tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “*Sizden biriniz, beni anne-babasından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe (tam anlamıyla) iman etmiş olmaz.*”

(B15 Buhârî, Îmân, 8)

1280. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: “(Ashâbın), Resûlullah’tan (sav) daha çok sevdikleri hiç kimse yoktu. Ancak onu gördükleri zaman, onun bundan hoşlanmadığını bildikleri için, ayağa kalkmazlardı.”

(T2754 Tirmizî, Edeb, 13)

١٢٨١- عَنْ أَبِي قُرَادٍ السَّلَمِيِّ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَعَا بِطَهُورٍ، فَغَمَسَ يَدَهُ فِيهِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ، فَتَتَبَّعْنَاهُ، فَحَسَوْنَاهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا حَمَلَكُمْ عَلَى مَا صَنَعْتُمْ؟" قُلْنَا، حُبُّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ قَالَ: "فَإِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ، وَاصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ."

١٢٨٢- عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِى جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِى قُبَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ، وَرَأَيْتُ بِلاَلاً أَخَذَ وَضُوءَ النَّبِيِّ ﷺ وَالنَّاسُ يَبْتَدِرُونَ الْوَضُوءَ، فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ، وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ.

ARKADAŞ OLARAK HZ. PEYGAMBER
SADIK, SAMİMİ ve VEFAKÂR

١٢٨٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ، وَلَكِنْ أَخِي وَصَاحِبِي."

1281. Ebû Kurâd es-Selemî anlatıyor: “Resûlullah’ın (sav) yanındaydık. O (abdest almak için) temiz su istedi ve elini suya daldırdı. Sonra abdest aldı. Biz onun abdest suyunu elde etmeye çalıştık, (abdest suyundan) yudumladık. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *‘Sizi bunu yapmaya sevk eden şey nedir?’* diye sordu. Biz, *‘Allah ve Resûlü’nün sevgisi.’* dedik. Resûlullah şöyle buyurdu: *‘Eğer Allah ve Resûlü’nün de sizi sevmesini istiyorsanız size bir şey emanet edildiğinde ona riayet edin, konuştuğunuz zaman doğru söyleyin ve komşularınızla iyi geçinin.’*”

(ME6517 Taberânî, *el-Mu’cemü’l-evsat*, VI, 320)

1282. Avn b. Ebû Cuhayfe, babasından şunları naklediyor: “Peygamber’e (sav) gittim. Deriden yapılmış kızıl bir çadırın içindeydi. Bilâl’i, Peygamber’in (sav) abdest suyunu taşırken gördüm. İnsanlar bu abdest suyunu alabilmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Suya dokunabilen onunla yüzünü sıvazlıyordu. Sudan alamayanlar ise arkadaşının elindeki ıslaklıktan faydalanmaya çalışıyordu.”

(B5859 Buhârî, Libâs, 42)

ARKADAŞ OLARAK HZ. PEYGAMBER
SADIK, SAMİMİ ve VEFAKÂR

1283. İbn Abbâs’tan (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: “Bir dost edinecek olsaydım Ebû Bekir’i dost edinirdim. Fakat o benim kardeşim ve arkadaşımdır.”

(B3656 Buhârî, Fedâilü ashâbi’n-nebî, 5)

١٢٨٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللَّهُ فِى أُمَّةٍ قَبْلِى، إِلاَّ كَانَ لَهُ مِنْ أُمَّتِهِ حَوَارِيُّونَ وَأَصْحَابٌ يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَقْتَدُونَ بِأَمْرِهِ..."

١٢٨٥- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِى، فَوَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ! لَوْ أَنْفَقَ أَحَدُكُمْ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلاَ نَصِيفَهُ."

١٢٨٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ."

HZ. PEYGAMBER'İN ÜMMETİNE DÜŞKÜNLÜĞÜ

ÜMMETİM! ÜMMETİM!

١٢٨٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّمَا مَثَلِى وَمَثَلُ أُمَّتِى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا، فَجَعَلَتِ الدَّوَابُّ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهِ، فَأَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقَحَّمُونَ فِيهِ."

1284. Abdullah b. Mes'ûd'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın benden önce bir topluma gönderdiği her peygamberin ümmeti içinde havârileri ve sünnetine tâbi olup emirlerine uyan dostları vardır..."*

(M179 Müslim, Îmân, 80)

1285. Ebû Saîd'in rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ashâbıma sövmeyin! Canım elinde olan (Allah')a yemin ederim ki eğer biriniz, Uhud (dağı) kadar altını Allah yolunda harcasa, bu onlardan birinin bir ölçek ya da yarım ölçek sadakasına erişemez."*

(D4658 Ebû Dâvûd, Sünnet, 10)

1286. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kişi arkadaşının dini üzeredir. Öyleyse her biriniz kiminle arkadaşlık ettiğine dikkat etsin."*

(D4833 Ebû Dâvûd, Edeb, 16; T2378 Tirmizî, Zühd, 45)

HZ. PEYGAMBER'İN ÜMMETİNE DÜŞKÜNLÜĞÜ

ÜMMETİM! ÜMMETİM!

1287. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Benimle ümmetimin durumu (geceleyin) ateş yakan kimsenin hâline benzer. Böcekler ve kelebekler o ateşe düşmeye başlar. İşte ben de sizler ateşe girerken kuşaklarınızdan tutup engellemeye çalışıyorum."

(M5955 Müslim, Fedâil, 17)

١٢٨٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلاَّ وَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِهِ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ: ﴿النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ تَرَكَ مَالاً فَلْيَرِثْهُ عَصَبَتُهُ مَنْ كَانُوا، فَإِنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضِيَاعًا فَلْيَأْتِنِى، وَأَنَا مَوْلاَهُ."

١٢٨٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَبِى قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنِّى لَأَقُومُ فِى الصَّلاَةِ أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا، فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِى صَلاَتِى، كَرَاهِيَةَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ."

١٢٩٠- حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ دَعَاهَا لِأُمَّتِهِ. وَإِنِّى اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِى شَفَاعَةً لِأُمَّتِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

İSLÂM ÜMMETİ
EN HAYIRLI ÜMMETSİNİZ

١٢٩١- عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِنَّكُمْ وَفَّيْتُمْ سَبْعِينَ أُمَّةً. أَنْتُمْ خَيْرُهَا، وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ."

1288. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben, dünyada ve âhirette her müminin diğer insanlardan öncelikli olan velîsiyim. Dilerseniz 'Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır.' âyetini okuyun. Geride mal bırakan her mümine, asabesi (baba tarafından akrabası) olanlar mirasçı olsun. Eğer borç ya da himayeye muhtaç çoluk çocuk bırakırsa, bana gelsin. Zira onun velîsi benim."*

(B4781 Buhârî, Tefsîr, (Ahzâb) 1)

1289. Abdullah b. Ebû Katâde'nin, babası Ebû Katâde'den naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bazen uzun (bir kıraat ile) kıldırmak niyetiyle namaza dururum da bir çocuğun ağlamasını işitir ve annesine sıkıntı vermek istemediğim için namazımı kısa tutarım."*

(B707 Buhârî, Ezân, 65)

1290. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her peygamberin ümmeti için yaptığı bir dua vardır. Ben ise duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat için sakladım."*

(M494 Müslim, Îmân, 341)

İSLÂM ÜMMETİ

EN HAYIRLI ÜMMETSİNİZ

1291. Behz b. Hakîm'in, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Siz, ümmetlerin sayısını yetmişe vardırdınız. Allah katında o ümmetlerin en hayırlısı ve en değerli olanı da sizsiniz."*

(İM4288 İbn Mâce, Zühd, 34)

١٢٩٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "نَحْنُ الْآخِرُونَ وَنَحْنُ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٢٩٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "كُلُّ أُمَّتِى يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ، إِلاَّ مَنْ أَبَى"، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: "مَنْ أَطَاعَنِى دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ أَبَى."

١٢٩٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَثَلُ أُمَّتِى مَثَلُ الْمَطَرِ لاَ يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ."

١٢٩٥- عَنْ أَبِى مَالِكٍ يَعْنِى الأَشْعَرِيَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ أَجَارَكُمْ مِنْ ثَلاَثِ خِلاَلٍ: أَنْ لاَ يَدْعُوَ عَلَيْكُمْ نَبِيُّكُمْ فَتَهْلِكُوا جَمِيعًا، وَأَنْ لاَ يَظْهَرَ أَهْلُ الْبَاطِلِ عَلَى أَهْلِ الْحَقِّ، وَأَنْ لاَ تَجْتَمِعُوا عَلَى ضَلاَلَةٍ."

HZ. PEYGAMBER
BİLGİ ve TECRÜBE İNSANI

١٢٩٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا بَارِزًا لِلنَّاسِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "هَذَا جِبْرِيلُ جَاءَ لِيُعَلِّمَ النَّاسَ دِينَهُمْ."

1292. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biz (dünyaya) en son gelenleriz; kıyamet gününde ise en başa geçecek olanlarız."*

(M1979 Müslim, Cum'a, 19)

1293. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), *"Diretenler hâriç bütün ümmetim cennete girecektir!"* buyurunca, "Ey Allah'ın Resûlü, diretenler kim?" dediler. Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Kim bana itaat ederse cennete girer. Kim de bana karşı gelirse diretiyor demektir."*

(B7280 Buhârî, İ'tisâm, 2)

1294. Enes (b. Mâlik)ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetim yağmur gibidir; evveli mi daha hayırlı yoksa sonu mu bilinmez."*

(T2869 Tirmizî, Emsâl, 81)

1295. Ebû Mâlik el-Eş'arî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah sizi şu üç husustan korudu: Peygamberinizin size bedduası sonucu topluca helâk olmaktan, bâtıl yolda olanların hak yolda olanlara üstün gelmesinden, dalâlet üzerine birleşmenizden."*

(D4253 Ebû Dâvûd, Melâhim, 1)

HZ. PEYGAMBER
BİLGİ ve TECRÜBE İNSANI

1296. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah'ın (sav) halkın arasında bulunduğu bir gün yanına bir adam geldi... Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *'Bu (gelen) Cibrîl'dir, insanlara dinlerini öğretmek için geldi.'*"

(M97 Müslim, Îmân, 5)

١٢٩٧- عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ: سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهٰذَا الْحَدِيثِ قَالَ: يَخْتَصِمَانِ فِى مَوَارِيثَ وَأَشْيَاءَ قَدْ دَرَسَتْ فَقَالَ: "إِنِّى إِنَّمَا أَقْضِى بَيْنَكُمْ بِرَأْيِى فِيمَا لَمْ يُنْزَلْ عَلَىَّ فِيهِ."

١٢٩٨- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَىَّ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِىَ لَهُ عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ مِنْهُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِشَيْءٍ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ فَلاَ يَأْخُذَنَّ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ."

HZ. PEYGAMBER
YAŞAYAN KUR'AN

١٢٩٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلاَّ أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أُومِنَ –أَوْ آمَنَ– عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِى أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللّٰهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنِّى أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٣٠٠- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه: يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَدْ شِبْتَ. قَال: "شَيَّبَتْنِى هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلاَتُ وَ ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ وَ ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾.

1297. Abdullah b. Râfi' anlatıyor: "Ümmü Seleme'den işittiğime göre miras ve kaybolan mallar hususunda anlaşmazlığa düşen iki kişi Hz. Peygamber'e (sav) geldiğinde o, şu sözleri söylemişti: *'Muhakkak ki ben, hakkında bana vahiy inmemiş olan hususlarda şahsî görüşümle aranızda hüküm veririm.'*"

(D3585 Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 7)

1298. Hz. Peygamber'in eşi Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben ancak bir insanım. Siz bana bazı davalarla geliyorsunuz. Belki biriniz delilini diğerinden daha güzel ifade eder ve ben de ondan duyduğuma göre onun lehine hüküm vermiş olabilirim. Bu şekilde kime (yanlışlıkla) kardeşinin hakkından bir şey vermişsem asla onu almasın. Zira bu takdirde ona ancak bir ateş parçası vermişimdir."*

(MU1402 *Muvatta'*, Akdiye, 1; B7169 Buhârî, Ahkâm, 20)

HZ. PEYGAMBER
YAŞAYAN KUR'AN

1299. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum."

(B7274 Buhârî, İ'tisâm, 1; M385 Müslim, Îmân, 239)

1300. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Hz. Ebû Bekir (ra), "Ey Allah'ın Resûlü, saçların ağarmış!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Beni, Hûd, Vâkıa, Mürselât, Nebe' ve Tekvîr sûreleri ihtiyarlattı."*

(T3297 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 56)

١٣٠١- قَالَ عُمَرُ أَمَا إِنَّ نَبِيَّكُمْ ﷺ قَدْ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ آخَرِينَ."

١٣٠٢- عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ ...قَالَ قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ حَدِّثِينِى عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . قَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَإِنَّ خُلُقَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَ الْقُرْآنَ...

HZ. PEYGAMBER
DUYGULU ve DUYARLI İNSAN

١٣٠٣- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "وُلِدَ لِيَ اللَّيْلَةَ غُلاَمٌ فَسَمَّيْتُهُ بِاسْمِ أَبِى إِبْرَاهِيمَ -عَلَيْهِ السَّلاَمُ-" ... فَقَالَ أَنَسٌ: لَقَدْ رَأَيْتُهُ وَهُوَ يَكِيدُ بِنَفْسِهِ بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَمَعَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ الْقَلْبُ وَلاَ نَقُولُ إِلاَّ مَا يَرْضَى رَبُّنَا وَاللَّهِ! يَا إِبْرَاهِيمُ! إِنَّا بِكَ لَمَحْزُونُونَ."

١٣٠٤- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِى خِدْرِهَا، فَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِى وَجْهِهِ.

١٣٠٥- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: ...مَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ، إِلاَّ أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ بِهَا.

1301. Hz. Ömer anlatıyor: "Peygamberiniz (sav) (Kur'an hakkında) şöyle buyurmuştur: *'Şüphesiz Allah, bu Kitap sayesinde bazı toplulukları yüceltir, diğerlerini de alçaltır.'*"

(M1897 Müslim, Müsâfirîn, 269)

1302. Sa'd b. Hişâm anlatıyor: "(Hz. Âişe'ye) 'Ey müminlerin annesi, bana Resûlullah'ın (sav) ahlâkını anlat.' dedim. O da şöyle dedi: 'Sen Kur'an okumuyor musun? Resûlullah'ın (sav) ahlâkı Kur'an idi...'"

(D1342 Ebû Dâvûd, Tatavvu', 26)

HZ. PEYGAMBER
DUYGULU ve DUYARLI İNSAN

1303. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav), *"Bu akşam bir oğlum dünyaya geldi, ona atam İbrâhim'in ismini koydum."* buyurdu... Enes diyor ki, "Resûlullah'ın (sav) önünde oğlu İbrâhim'i can çekişirken gördüm. Resûlullah'ın gözleri yaşardı ve *'Göz yaş döker, kalp üzülür fakat biz ancak Rabbimizin razı olacağını söyleriz. Vallahi ey İbrâhim, biz senin için üzülüyoruz.'* buyurdu."

(M6025 Müslim, Fedâil, 62)

1304. Ebû Saîd el-Hudrî şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (sav), örtüsüne bürünmüş bir genç kızdan daha hayâlı idi. Hoşlanmadığı bir şey gördüğü zaman bunu yüzünden anlardık."

(B6102 Buhârî, Edeb, 72)

1305. Hz. Âişe (ra) şöyle demiştir: "...Resûlullah (sav) kendisi için hiç intikam almamıştı. Ancak Allah'ın haramları çiğnendiği zaman bundan dolayı Allah için intikam alırdı."

(B3560 Buhârî, Menâkıb, 23)

١٣٠٦- أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تبُوكَ قَالَ... وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ، حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ، وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ.

١٣٠٧- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ، إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ.

HZ. PEYGAMBER
DUASI ÜMMETİNİ KUŞATAN NEBÎ

١٣٠٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَحِبُّ الْجَوَامِعَ مِنَ الدُّعَاءِ وَيَدَعُ مَا سِوَى ذَلِكَ.

١٣٠٩- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا ذَكَرَ أَحَدًا فَدَعَا لَهُ بَدَأَ بِنَفْسِهِ.

١٣١٠- عَنِ ابْنِ أَبِى مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ: "رَبِّ اغْفِرْ لِى خَطِيئَتِى وَجَهْلِى وَإِسْرَافِى فِى أَمْرِى كُلِّهِ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّى. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى خَطَايَاىَ وَعَمْدِى وَجَهْلِى وَجِدِّي، وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِى. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ."

1306. Abdullah b. Kâ'b'ın naklettiğine göre, (babası) Kâb b. Mâlik Tebük Seferi'ne katılmayıp geride kalışını anlatırken şöyle demişti: "... Resûlullah (sav) sevindiği zaman, yüzü parlar, sanki bir ay parçası gibi olurdu. Biz, onun sevincini yüzünden anlardık."

(B3556 Buhârî, Menâkıb, 23)

1307. Hz. Peygamber'in (sav) eşi Hz. Âişe (ra) şöyle demiştir: "Ben, Resûlullah'ın (sav) küçük dili görünecek kadar güldüğünü görmedim. O, yalnızca tebessüm ederdi."

(B4828 Buhârî, Tefsîr, (Ahkâf) 2; M2086 Müslim, İstiskâ, 16)

HZ. PEYGAMBER
DUASI ÜMMETİNİ KUŞATAN NEBÎ

1308. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) kapsamlı olan duaları sever, bunun dışındakileri (dar ve münferit duaları) bırakırdı."

(D1482 Ebû Dâvûd, Vitr, 23)

1309. Übey b. Kâ'b'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) bir kimseyi anıp ona dua edeceği zaman önce kendisinden başlardı.

(T3385 Tirmizî, Deavât, 10)

1310. İbn Ebû Musa'nın, babası aracılığıyla naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şu dua ile yalvarırdı: *"Rabbim! Hatalarımı, bilgisizliğimi, her işimdeki aşırılığımı ve benden daha iyi bildiğin hâllerimi bağışla. Allah'ım! Bilmeden veya kasten, şaka yollu ve ciddi bir hâlde yaptığım hatalarımı da bağışla. Zira bunların hepsi bende var. Allah'ım! Yaptığım, yapacağım, gizlediğim ve açıkça işlediğim günahları bağışla. Öne alan da erteleyen de sensin. Sen her şeye gücü yetensin."*

(B6398 Buhârî, Deavât, 60)

١٣١١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يَدْعُوَ ثَلاَثًا وَيَسْتَغْفِرَ ثَلاَثًا.

١٣١٢- عَنْ أَبِى أُمَامَةَ قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِدُعَاءٍ كَثِيرٍ لَمْ نَحْفَظْ مِنْهُ شَيْئًا قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ! دَعَوْتَ بِدُعَاءٍ كَثِيرٍ لَمْ نَحْفَظْ مِنْهُ شَيْئًا. قَالَ: "أَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَجْمَعُ ذَلِكَ كُلَّهُ؟ تَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَعَلَيْكَ الْبَلاَغُ وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ."

HZ. PEYGAMBER
ŞÜKREDEN BİR KUL

١٣١٣- حَدَّثَنَا مَالِكٌ قَالَ: أَتَيْنَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ... "وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِى أُصَلِّى، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلاَةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ."

١٣١٤- عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ: أَخْبَرَنِى أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَرْمِى عَلَى رَاحِلَتِهِ يَوْمَ النَّحْرِ وَيَقُولُ: "لِتَأْخُذُوا مَنَاسِكَكُمْ فَإِنِّى لاَ أَدْرِى لَعَلِّى لاَ أَحُجُّ بَعْدَ حَجَّتِى هَذِهِ."

1311. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) duayı ve istiğfarı üçer defa yapmaktan hoşlanırdı.

(D1524 Ebû Dâvûd, Vitr, 26)

1312. Ebû Ümâme anlatıyor: "Resûlullah (sav) öyle çok dua ederdi ki bir kısmını ezberleyemezdik. 'Ey Allah'ın Resûlü, çok dua ediyorsun bir kısmını ezberleyemiyoruz!' dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *'Size bütün bunları kapsayan bir dua öğreteyim mi? Şöyle dersiniz: Allah'ım! Senden, Peygamberin Muhammed'in (sav) dilediği güzelliklerden biz de isteriz ve Peygamberin Muhammed'in (sav) sana sığındığı kötülüklerden biz de sana sığınırız. Yardım edecek olan sensin. Sonunda sana ulaşacağız. Allah'ın yardımı olmaksızın kudret ve kuvvete ermek mümkün değildir.'*"

(T3521 Tirmizî, Deavât, 88)

HZ. PEYGAMBER
ŞÜKREDEN BİR KUL

1313. Mâlik (b. Huveyris) anlatıyor: "Biz aynı yaşlarda gençler olarak Peygamber'in (sav) yanına geldik. O bize şöyle buyurdu: *'...Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz siz de öyle namaz kılın. Namaz vakti geldiğinde içinizden biri sizin için ezan okusun. En büyüğünüz de size imam olsun (namaz kıldırsın).'*"

(B631 Buhârî, Ezân, 18)

1314. İbn Cüreyc'den nakledildiğine göre, Ebu'z-Zübeyr, Câbir b. Abdullah'ı şöyle derken işitmiştir: Hz. Peygamber'i (sav) Kurban Bayramı günü bineğinin üzerinde şeytan taşlarken gördüm, şöyle diyordu: *"Hac ibadetinin gereklerini (beni izleyerek) öğrenin. Çünkü bilmiyorum, belki de bu haccımdan sonra bir daha haccedemem."*

(M3137 Müslim, Hac, 310)

١٣١٥- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لاَ أَعْلَمُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ فِى لَيْلَةٍ وَلاَ قَامَ لَيْلَةً حَتَّى الصَّبَاحِ وَلاَ صَامَ شَهْرًا قَطُّ كَامِلاً غَيْرَ رَمَضَانَ.

١٣١٦- عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّى وَفِى صَدْرِهِ أَزِيزٌ كَأَزِيزِ الرَّحَى مِنَ الْبُكَاءِ ﷺ.

١٣١٧- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخَذَ بِيَدِهِ ...فَقَالَ: "أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ! لاَ تَدَعَنَّ فِى دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ تَقُولُ: اللَّهُمَّ! أَعِنِّى عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ."

HZ. PEYGAMBER
HİKMETLİ DAVETÇİ

١٣١٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّمَا مَثَلِى وَمَثَلُ أُمَّتِى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَتِ الدَّوَابُّ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهِ فَأَنَا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقَحَّمُونَ فِيهِ."

1315. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Allah'ın Peygamberi'nin (sav) ne bir gecede Kur'an'ı baştan sona okuduğunu, ne bir gece sabaha kadar namaz kıldığını ve ne de Ramazan dışında bir ayın tamamını oruçla geçirdiğini bilmiyorum."

(N2350 Nesâî, Sıyâm, 70; M1739 Müslim, Müsâfirîn, 139)

1316. Mutarrif'in, babasından naklettiğine göre, o (Abdullah b. Şıhhîr) şöyle demiştir: "Allah Resûlü'nü (sav) namaz kılarken gördüm. Ağlamaktan dolayı göğsünden değirmen sesi gibi bir hırıltı geliyordu."

(D904 Ebû Dâvûd, Salât, 156, 157; N1215 Nesâî, Sehiv, 18)

1317. Muâz b. Cebel'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) onun elini tuttu ... ve şöyle buyurdu: "Ey Muâz! Sana her namazın ardından şu duayı söylemeyi terk etmemeni tavsiye ediyorum: *'Allah'ım, seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et!'*"

(D1522 Ebû Dâvûd, Vitr, 26; N1304 Nesâî, Sehiv, 60)

HZ. PEYGAMBER
HİKMETLİ DAVETÇİ

1318. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Benimle ümmetimin durumu (geceleyin) ateş yakan kimsenin hâline benzer. Böcekler ve kelebekler o ateşe düşmeye başlar. İşte ben de sizler ateşe girerken kuşaklarınızdan tutup engellemeye çalışıyorum."

(M5955 Müslim, Fedâil, 17)

١٣١٩- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ؛ سَمِعَ رَبِيعَةَ بْنَ عَبَّادٍ الدِّيلِيَّ يَقُولُ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ بمِنًى فِي مَنَازِلِهِمْ قَبْلَ أَنْ يُهَاجِرَ إِلَى الْمَدِينَةِ. يَقُولُ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا...

١٣٢٠- عَنْ أَبِى حَازِمٍ أَخْبَرَنِى سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ: ... "انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الإِسْلاَمِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ. فَوَاللَّهِ لأَنْ يَهْدِىَ اللَّهُ بِكَ رَجُلاً وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ."

١٣٢١- عَنْ أَبِى مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِى بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: "بَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا، وَيَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا."

HZ. PEYGAMBER
SAMİMİ ve BİLGE REHBER

١٣٢٢- عَنِ أبي مُوسَى قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، إِذَا بَعَثَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِى بَعْضِ أَمْرِهِ قَالَ: "بَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا، وَيَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا."

1319. Muhammed b. Münkedir'in işittiğine göre, Rebîa b. Abbâd ed-Dîlî şöyle demiştir: "Medine'ye hicret etmeden önce Resûlullah'ı, Mina'daki konaklama yerlerinde insanları ziyaret ederken gördüm. Şöyle diyordu: *'Ey insanlar! Yüce Allah, yalnızca kendisine kullukta bulunmanızı ve O'na şirk koşmamanızı emrediyor...'*"

(HM16120 İbn Hanbel, III, 492)

1320. Ebû Hâzim'in, Sehl b. Sa'd'dan naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Hayber günü (sancağı verdiği Hz. Ali'ye) şöyle buyurmuştur: ... *"Onların bulundukları bölgeye varıncaya kadar sükûnetle yürü! Sonra onları İslâm'a davet et ve yerine getirmeleri gereken ilâhî hak ve esasları onlara haber ver! Vallahi senin vasıtanla Allah'ın bir kişiyi hidayete erdirmesi, senin için (en değerli) kızıl develerden daha hayırlıdır."* buyurmuştur.

(M6223 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 34; B4210 Buhârî, Meğâzî, 39)

1321. Ebû Musa (el-Eş'arî) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), bazı emirlerini yerine getirmesi için ashâbından birini görevli olarak gönderdiği zaman, *"Müjdeleyin, nefret ettirmeyin; kolaylaştırın, zorlaştırmayın!"* buyururdu.

(M4525 Müslim, Cihâd ve siyer, 6)

HZ. PEYGAMBER
SAMİMİ ve BİLGE REHBER

1322. Ebû Musa (el-Eş'arî) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav), bazı emirlerini yerine getirmesi için ashâbından birini görevli olarak yolladığı zaman, *'Müjdeleyin, nefret ettirmeyin, kolaylaştırın, zorlaştırmayın!'* buyururdu."

(M4525 Müslim, Cihâd ve siyer, 6)

١٣٢٣- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: ...سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ رَأَى مُنْكَرًا فَاسْتَطَاعَ أَنْ يُغَيِّرَهُ بِيَدِهِ فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ."

١٣٢٤- عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلاَ يَسْتَجِيبُ لَكُمْ."

١٣٢٥- عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ" قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: "لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ."

١٣٢٦- عَنْ أبي وَائِلٍ قَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُذَكِّرُ النَّاسَ فِي كُلِّ خَمِيسٍ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، لَوَدِدْتُ أَنَّكَ ذَكَّرْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ، قَالَ: أَمَا إِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ ذَلِكَ أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ أُمِلَّكُمْ، وَإِنِّي أَتَخَوَّلُكُمْ بِالْمَوْعِظَةِ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِهَا مَخَافَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا.

1323. Ebû Saîd el-Hudrî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kötülük gören kişi eli ile değiştirmeye gücü yetiyorsa onu eli ile değiştirsin. Buna gücü yetmez ise dili ile değiştirsin. Bunu da yapamazsa kalbi ile o kötülüğe tavır koysun (ondan nefret etsin) ki bu da iman eden kişinin yapması gereken asgarî şeydir."*

(D1140 Ebû Dâvûd, Salât, 239-242)

1324. Huzeyfe b. Yemân'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Canım elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki ya iyiliği emredip kötülükten sakındırırsınız ya da (bunu yapmamanız hâlinde) Allah size bir ceza gönderiverir de O'na dua edersiniz ama O, duanızı kabul etmez."*

(T2169 Tirmizî, Fiten, 9)

1325. Temîm ed-Dârî anlatıyor: "Peygamber (sav), *'Din samimiyettir.'* dedi. Biz, 'Kime karşı?' diye sorduk. O da, *'Allah'a, Kitabı'na, Resûlü'ne, Müslümanların idarecilerine ve bütün Müslümanlara.'* buyurdu."

(M196 Müslim, Îmân, 95)

1326. Ebû Vâil anlatıyor: "Abdullah b. Mes'ûd her perşembe insanlara vaaz ederdi. Bir şahıs, 'Ey Ebû Abdurrahman! Senin bize her gün vaaz etmeni çok isterim.' deyince, İbn Mes'ûd ona şöyle cevap verdi: 'Beni bundan alıkoyan şey, sizi bıktırmak istemeyişimdir. Peygamber'in (sav), bize bıkkınlık vereceği endişesiyle, bizim durumumuza uygun günleri kolladığı gibi ben de vaaz vermede size uygun günleri kolluyorum."

(B70 Buhârî, İlim, 12)

HZ. PEYGAMBER
EN GÜZEL MÜREBBİ

١٣٢٧- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَأْتِيكُمْ رِجَالٌ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ يَتَعَلَّمُونَ فَإِذَا جَاءُوكُمْ فَاسْتَوْصُوا بِهِمْ خَيْرًا."

١٣٢٨- عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الحَكَمِ السُّلَمِيِّ قَالَ:... مَا رَأَيْتُ مُعَلِّماً قَبْله وَلَا بَعْدَه أَحْسَنَ تَعْلِيماً مِنْهُ، فَوَاللَّه! مَا كَهَرَنِي ولَا ضَرَبَنِي وَلَا شَتَمَنِي، قَالَ: "إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هُوَ التَّسْبِيحُ والتَّكْبِيرُ، وقِرَاءَةُ الْقُرآنِ."

١٣٢٩- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا."

١٣٣٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِى الْأَيَّامِ مَخَافَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا.

١٣٣١- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْرُدُ سَرْدَكُمْ هَذَا وَلَكِنَّهُ كَانَ يَتَكَلَّمُ بِكَلاَمٍ يُبَيِّنُه فَصْلٌ يَحْفَظُهُ مَنْ جَلَسَ إِلَيْهِ.

HZ. PEYGAMBER
EN GÜZEL MÜREBBİ

1327. Ebû Saîd el-Hudrî'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Size doğu tarafından ilim öğrenmek için insanlar gelecektir. Size geldiklerinde onlara iyiliği tavsiye ediniz."*

(T2651 Tirmizî, İlim, 4; İM249 İbn Mâce, Sünnet, 22)

1328. Muâviye b. Hakem es-Sülemî (namazda konuştuğu ve ashâbın tepkisini çektiği zaman olanları) şöyle anlatmaktadır: "...Ne ondan önce ne de sonra daha güzel öğreten birini gördüm. Vallahi Resûlullah beni ne azarladı ne bana vurdu ne de hakaret etti. Sadece, *'Bu namazda insan kelâmı konuşulmaz. Namaz ancak tesbih, tekbir ve Kur'an okumaktır.'* dedi."

(M1199 Müslim, Mesâcid, 33)

1329. Enes (b. Mâlik) tarafından rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kolaylaştırın zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin!"*

(B69 Buhârî, İlim, 11)

1330. Abdullah (b. Mes'ûd) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) bıkkınlık vermekten endişe ederek bize vaaz vermek için uygun günleri kollardı."

(T2855 Tirmizî, Edeb, 72)

1331. Hz. Âişe şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) sizin gibi böyle hızlı konuşmazdı. Aksine yanındakilerin ezberleyebileceği kadar tane tane ve yavaş konuşurdu."

(T3639 Tirmizî, Menâkıb, 9)

BİAT
BİR YÜREK SÖZLEŞMESİ

١٣٣٢- عَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ، عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ ﷺ وَذَهَبَتْ بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ حُمَيْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بَايِعْهُ، فَقَالَ: "هُوَ صَغِيرٌ"، فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَدَعَا لَهُ.

١٣٣٣- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِى مَجْلِسٍ، فَقَالَ: "تُبَايِعُونِى عَلَى أَنْ لاَ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلاَ تَزْنُوا، وَلاَ تَسْرِقُوا، وَلاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِى حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَعُوقِبَ بِهِ، فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ، وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ."

١٣٣٤- قَالَ جَرِيرٌ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ: أُبَايِعُكَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِيمَا أَحْبَبْتُ وَفِيمَا كَرِهْتُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "أَوَتَسْتَطِيعُ ذَلِكَ يَا جَرِيرُ؟ أَوَتُطِيقُ ذَلِكَ؟" قَالَ: "قُلْ فِيمَا اسْتَطَعْتُ" فَبَايَعَنِى وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

BİAT
BİR YÜREK SÖZLEŞMESİ

1332. Zühre b. Ma'bed'in, Hz. Peygamber'in (sav) devrine yetişmiş olan dedesi Abdullah b. Hişâm'dan naklettiğine göre, (dedesi küçükken) annesi Zeyneb bnt. Humeyd onu Resûlullah'ın (sav) huzuruna götürüp, "Ey Allah'ın Resûlü bundan biat al!" demişti. Ancak Sevgili Peygamberimiz, *"O daha küçük."* buyurmuş, Abdullah'ın başını okşamış ve onun için dua etmişti.

(B2501 Buhârî, Şirket, 13)

1333. Ubâde b. Sâmit anlatıyor: "Resûlullah (sav) ile birlikte bulunduğumuz bir toplantıda o bize şöyle buyurdu: *'Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacağınıza, zina etmeyeceğinize, hırsızlık yapmayacağınıza, Allah'ın haram kıldığı bir canı haksız yere öldürmeyeceğinize biat edin. Aranızdan kim verdiği sözde durursa onun ecri Allah'a aittir. Kim de bunlardan birini yapar ve bundan dolayı cezalandırılırsa bu onun için kefaret olur. Ayrıca kim bunlardan birini yapar da Allah onu gizlerse onun durumu Allah'a kalmıştır. Dilerse onu affeder, dilerse ona azap eder.'*"

(M4461 Müslim, Hudûd, 41)

1334. Cerîr (b. Abdullah) anlatıyor: "Hz. Peygamber'e (sav) geldim ve ona, 'Hoşuma gitsin ve gitmesin her hususta dinleyip itaat etmek üzere sana biat ediyorum.' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav), *'Ey Cerîr, bunu yapabilecek misin, buna gücün yetecek mi?'* buyurdu ve şöyle ekledi: *'Gücümün yettiği hususlarda de!'* (Sonra) her Müslüman'a karşı samimi davranmak konusunda da benimle biat etti."

(N4179 Nesâî, Bîat, 16)

MUHACİR ve ENSAR
İLK KUTLU İSLÂM NESLİ

١٣٣٥- عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: كَانَتِ الأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ: نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا حَيِينَا أَبَدَا فَأَجَابَهُمُ: اللَّهُمَّ لاَ عَيْشَ إِلاَّ عَيْشُ الْآخِرَهْ فَأَكْرِمِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ.

١٣٣٦- عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "حُبُّ الْأَنْصَارِ آيَةُ الْإِيمَانِ، وَبُغْضُهُمْ آيَةُ النِّفَاقِ."

١٣٣٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَوْلاَ الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الْأَنْصَارِ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا."

١٣٣٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ."

MUHACİR ve ENSAR
İLK KUTLU İSLÂM NESLİ

1335. Humeyd et-Tavîl, Enes b. Mâlik'in (ra) şöyle dediğini işitmiştir: "Ensar Hendek günü (toprak kazıp taşırken) şöyle diyordu: 'Biz, Muhammed'e şöyle biat eden kimseleriz; yaşadığımız müddetçe daima cihad edeceğiz!' Hz. Peygamber (sav) onlara cevap olarak şöyle seslendi: *'Allah'ım, gerçek hayat sadece âhiret! Sen ensara ve muhacirlere ikram et!'*"

(B3796 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 9)

1336. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ensarı sevmek imanın alâmetidir; onlara karşı nefret beslemek ise münafıklığın alâmetidir."*

(M236 Müslim, Îmân, 128)

1337. Abdullah b. Zeyd'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Eğer hicret olmasaydı elbette ben ensardan bir kimse olurdum. Eğer insanlar bir vadi veya dağ yolunu tutsalar muhakkak ben ensarın vadisini yahut dağ yolunu tutardım."*

(B7245 Buhârî, Temennî, 9)

1338. Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların selâmette olduğu (zarar görmediği) kişidir. Muhacir ise Allah'ın yasakladıklarını terk eden kimsedir."*

(B10 Buhârî, Îmân, 4)

SUFFE ASHÂBI
İLME ADANANLAR

١٣٣٩- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لَا أُعْطِيكُمْ وَأَدَعُ أَهْلَ الصُّفَّةِ تَلَوَّى بُطُونُهُمْ مِنْ الْجُوعِ."

١٣٤٠- حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ: أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَقُولُ: ...إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ بِهَا إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا، وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ فَأَصَابَ مِنْهَا وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا...

١٣٤١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: كَانَ أَهْلُ الصُّفَّةِ أَضْيَافَ أَهْلِ الْإِسْلاَمِ لاَ يَأْوُونَ عَلَى أَهْلٍ وَلاَ مَالٍ...

SUFFE ASHÂBI
İLME ADANANLAR

1339. Hz. Ali'nin naklettiğine göre, (Allah Resûlü'nün kızı Hz. Fâtıma, ev işlerinde kendisine yardımcı olacak bir hizmetçi istediği zaman) Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Ben size ihsanda bulunup da Suffe Ehli'ni iki büklüm olmuş, kıvranır vaziyette açlığa terk edemem."

(HM596 İbn Hanbel, I, 80; HM838 İbn Hanbel, I, 107)

1340. Mücâhid'den nakledildiğine göre, Ebû Hüreyre şöyle derdi... "(Allah Resûlü), kendisine zekât malı geldiğinde ondan hiçbir şey almaz, onu (doğruca) Suffe Ehli'ne gönderirdi. Hediye geldiğinde ise onlara gönderir, kendisi de bu hediyeden alır, Suffe'dekileri hediyeye ortak ederdi..."

(B6452 Buhârî, Rikâk, 17)

1341. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Suffe Ehli, İslâm Ehli'nin (Müslümanların) misafirleriydi. Onların ne aileleri ne de malları vardı..."

(T2477 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 36; B6452 Buhârî, Rikâk, 17)

MÜELLEFE-İ KULÛB
ÖNCE KALPLERİN KAZANILMASI

١٣٤٢- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِى أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "فَإِنِّى أُعْطِى رِجَالاً حَدِيثِى عَهْدٍ بِكُفْرٍ أَتَأَلَّفُهُمْ أَفَلاَ تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالأَمْوَالِ وَتَرْجِعُونَ إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ فَوَاللَّهِ! لَمَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ.

١٣٤٣- عَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: أَعْطَانِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ وَإِنَّهُ لَأَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَيَّ فَمَا زَالَ يُعْطِينِى حَتَّى إِنَّهُ لَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ.

١٣٤٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ يَأْتِي النَّبِيَّ ﷺ فَيُسْلِمُ لِشَيْءٍ يُعْطَاهُ مِنْ الدُّنْيَا فَلَا يُمْسِي حَتَّى يَكُونَ الْإِسْلَامُ أَحَبَّ إِلَيْهِ وَأَعَزَّ عَلَيْهِ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

MÜELLEFE-İ KULÛB
ÖNCE KALPLERİN KAZANILMASI

1342. İbn Şihâb'ın, Enes b. Mâlik'ten naklettiğine göre, (Huneyn Savaşı sonrası Hevâzin ganimetleri paylaştırılırken oluşan huzursuzluk üzerine) Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben küfürden yeni kurtulmuş bazı kimselere onların kalplerini (İslâm'a) ısındırmak için (ganimet mallarından) veriyorum. İnsanlar (aldıkları) mallarla dönerken siz Allah'ın Resûlü ile evlerinize dönmekten razı değil misiniz? Allah'a yemin ederim ki sizin kendisiyle döndüğünüz (Peygamber), onların yanlarına alıp döndüklerinden daha hayırlıdır."*

(M2436 Müslim, Zekât, 132)

1343. Safvân b. Ümeyye şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) bana Huneyn günü (ganimet mallarından) verdi. O, insanlar arasında en sevmediğim kimse idi. Fakat bana mal vermeye devam ettikçe sonunda insanlar arasında en sevdiğim kişi hâline geldi."

(T666 Tirmizî, Zekât, 30)

1344. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: "Bir kişi Hz. Peygamber'in yanına gelir ve kendisine verilen dünyalık bir şey sebebiyle Müslüman olurdu. Fakat, İslâm kendisi için dünya ve içindekilerden daha değerli olduğu hâlde akşama ererdi."

(HM12073 İbn Hanbel, III, 107)

SAHÂBÎLER ARASI İHTİLÂFLAR
FARKLI DÜŞÜNMEK İNSANIN TABİATI GEREĞİDİR

١٣٤٥- عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ: يَا أَبَا الْعَبَّاسِ عَجَبًا لِاخْتِلَافِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي إِهْلَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَوْجَبَ فَقَالَ: إِنِّي لَأَعْلَمُ النَّاسِ بِذَلِكَ إِنَّهَا إِنَّمَا كَانَتْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَجَّةً وَاحِدَةً فَمِنْ هُنَالِكَ اخْتَلَفُوا...

١٣٤٦- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ: "لاَ يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلاَّ فِى بَنِى قُرَيْظَةَ." فَأَدْرَكَ بَعْضُهُمُ الْعَصْرَ فِى الطَّرِيقِ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: لاَ نُصَلِّى حَتَّى نَأْتِيَهَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ نُصَلِّى، لَمْ يُرِدْ مِنَّا ذَلِكَ، فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يُعَنِّفْ وَاحِدًا مِنْهُمْ.

١٣٤٧- عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ: أَرْسَلَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَتَجِدُ فِى كِتَابِ اللَّهِ لِلْأُمِّ ثُلُثُ مَا بَقِيَ؟ فَقَالَ زَيْدٌ: إِنَّمَا أَنْتَ رَجُلٌ تَقُولُ بِرَأْيِكَ وَأَنَا رَجُلٌ أَقُولُ بِرَأْيِى.

١٣٤٨- عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ: أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ لَمَّا طُعِنَ اسْتَشَارَهُمْ فِى الْجَدِّ فَقَالَ: إِنِّى كُنْتُ رَأَيْتُ فِى الْجَدِّ رَأْياً، فَإِنْ رَأَيْتُمْ أَنْ تَتَّبِعُوهُ فَاتَّبِعُوهُ.

SAHÂBÎLER ARASI İHTİLÂFLAR
FARKLI DÜŞÜNMEK İNSANIN TABİATI GEREĞİDİR

1345. Saîd b. Cübeyr anlatıyor: "Abdullah b. Abbâs'a, 'Ey Ebu'l-Abbâs, Resûlullah'ın (sav) hacca giderken ne zaman ihrama girdiği hususunda sahâbîlerin görüş ayrılığına düşmelerine şaşıyorum!' dedim. Şöyle cevap verdi: 'Gerçekten bu konuyu en iyi bilen benim. Resûlullah (sav) sadece bir kere hac yaptığı için insanlar bu konuda ihtilâfa düştüler...'"
(HM2358 İbn Hanbel, I, 260; D1770 Ebû Dâvûd, Menâsik, 21)

1346. İbn Ömer (ra) anlatıyor: "Peygamber (sav) Ahzâb günü, *'Kimse ikindi namazını Kurayzaoğulları yurdundan başka yerde kılmasın!'* buyurdu. İkindi namazının vakti gelince bunlardan bazıları, 'Biz Kurayzaoğulları'na ulaşmadıkça (ikindi namazını) kılmayız!' dediler. Bazıları ise, 'Biz (ikindiyi yolda, vakit içinde) kılacağız, çünkü Peygamber (sav) bizden bunu istemedi.' dediler (ve yolda kıldılar). Sonra bu durum Peygamber'e (sav) anlatıldı ve o bunlardan hiçbirini azarlamadı."
(B4119 Buhârî, Meğâzî, 31)

1347. İkrime anlatıyor: İbn Abbâs, Zeyd b. Sâbit'e haber göndererek, "Sen, '(Mirastan) geriye kalanın üçte biri anneye aittir.' hükmünü Allah'ın Kitabı'nda bulabiliyor musun?" diye sordu. Bunun üzerine Zeyd b. Sâbit şöyle cevap verdi: "Sen kendi görüşünü söyleyen bir adamsın, ben de kendi görüşümü söyleyen bir adamım!"
(DM2903 Dârimî, Ferâiz, 3)

1348. Mervân b. Hakem'den nakledildiğine göre, Ömer b. Hattâb yaralandığında, dedeye düşen miras hususunda onlarla istişare etti ve şöyle dedi: "Ben, dede mirası hakkında bir görüş belirtmiştim. Eğer siz de uygun görürseniz, ona uyun!"
(DM2943 Dârimî, Ferâiz, 12)

١٣٤٩- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ. وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ."

1349. Amr b. Âs'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hâkim, hüküm verirken ictihad eder (gücü nispetinde çaba sarf eder) de sonunda isabetli karar verirse, iki sevap kazanır. Eğer ictihad eder de sonunda hata ederse, bir sevap kazanır."*

(M4487 Müslim, Akdiye, 15)

VII. BÖLÜM

TARİH VE MEDENİYET -II-

İSRÂ ve Mİ'RAC
MÛCİZEVÎ GECE YOLCULUĞU VE KULUN ALLAH'A YÜKSELİŞİ

١٣٥٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ بِقَدَحَيْنِ مِنْ خَمْرٍ وَلَبَنٍ فَنظَرَ إِلَيْهِمَا فَأَخَذَ اللَّبَنَ، فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدَاكَ لِلْفِطْرَةِ، لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ.

١٣٥١- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ؟ قَالَ: "نُورٌ أَنَّى أَرَاهُ."

١٣٥٢- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا ﷺ رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ كَذَبَ، وَهْوَ يَقُولُ: ﴿لاَ تُدْرِكُهُ الأَبْصَارُ...﴾

١٣٥٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ ...فَأُعْطِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلاَثًا: أُعْطِيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ، وَأُعْطِيَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، وَغُفِرَ -لِمَنْ لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا- الْمُقْحِمَاتُ.

İSRÂ ve Mİ'RAC
MÛCİZEVÎ GECE YOLCULUĞU VE KULUN ALLAH'A YÜKSELİŞİ

1350. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah (sav) İsrâ gecesi götürüldüğünde kendisine birinde şarap diğerinde süt olan iki bardak getirildi. Resûlullah onlara baktı ve sütü aldı. Bunun üzerine Cibrîl, *'Seni fıtrata (insan tabiatına) uygun olanı almaya yönlendiren Allah'a hamdolsun. Eğer şarabı alsaydın ümmetin azgınlaşırdı.'* dedi."

(N5660 Nesâî, Eşribe, 41)

1351. Ebû Zer anlatıyor: "Resûlullah'a (sav), 'Rabbini gördün mü?' diye sordum, *'O bir nur, O'nu nasıl göreyim!'* buyurdu."

(M443 Müslim, Îmân, 291)

1352. Hz. Âişe (ra) şöyle demiştir: "Her kim Muhammed Rabbini gördü derse yalan söylemiştir. Zira Allah, *'Gözler O'nu göremez…'* (En'âm, 6/103) buyurmaktadır."

(B7380 Buhârî, Tevhîd, 4)

1353. Abdullah (b. Mes'ûd) şöyle demiştir: "İsrâ olayı gerçekleştiğinde Resûlullah'a (sav) üç şey verilmiştir: Beş vakit namaz ve Bakara sûresinin son âyetleri verilmiş, ümmetinden Allah'a şirk koşmayanların büyük günahları mağfiret olunmuştur."

(M431 Müslim, Îmân, 279)

١٣٥٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لَمَّا كَذَّبَتْنِى قُرَيْشٌ قُمْتُ فِى الْحِجْرِ فَجَلاَ اللَّهُ لِى بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ."

HİCRET
MUHACİR ALLAH'IN YASAKLARINI TERK EDENDİR

١٣٥٥- عَنْ عُمَرَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "الأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ."

١٣٥٦- عَنْ عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ الْجَنْبِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "أَنَا زَعِيمٌ –وَالزَّعِيمُ الْحَمِيلُ– لِمَنْ آمَنَ بِى وَأَسْلَمَ وَهَاجَرَ بِبَيْتٍ فِى رَبَضِ الْجَنَّةِ وَبِبَيْتٍ فِى وَسَطِ الْجَنَّةِ، وَأَنَا زَعِيمٌ لِمَنْ آمَنَ بِى وَأَسْلَمَ وَجَاهَدَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ بِبَيْتٍ فِى رَبَضِ الْجَنَّةِ وَبِبَيْتٍ فِى وَسَطِ الْجَنَّةِ وَبِبَيْتٍ فِى أَعْلَى غُرَفِ الْجَنَّةِ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَلَمْ يَدَعْ لِلْخَيْرِ مَطْلَبًا وَلاَ مِنَ الشَّرِّ مَهْرَبًا يَمُوتُ حَيْثُ شَاءَ أَنْ يَمُوتَ."

١٣٥٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ، وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا."

1354. Câbir b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(İsrâ ve Mi'rac) konusunda Kureyş beni yalanlayınca Hicr'de ayakta durdum. Allah, Beytü'l-Makdis'i gözümün önüne getirdi. Ben de ona bakarak özelliklerini Kureyş'e anlatmaya başladım."*

(B3886 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 41)

HİCRET
MUHACİR ALLAH'IN YASAKLARINI TERK EDENDİR

1355. Hz. Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ameller niyete göredir. Herkese ancak niyet ettiği şey vardır. Kimin hicreti Allah'a ve Resûlü'ne yönelikse onun hicreti Allah'a ve Resûlü'nedir. Kimin de hicreti elde edeceği bir dünyalık veya evleneceği bir kadından dolayı ise onun hicreti, hicret ettiği şeyedir."

(B54 Buhârî, Îmân, 41)

1356. Amr b. Mâlik el-Cenbî anlatıyor: "Fedâle b. Ubeyd'den duyduğuma göre o, Resûlullah'ı (sav) şöyle buyururken işitmiş: *'Bana iman edip Müslüman olan ve hicret edene cennetin kıyılarından ve ortasından birer ev verileceğine ben kefilim. Ve yine, bana inanıp Müslüman olan ve Allah yolunda cihad edene de cennetin kıyılarından, ortasından ve en üst derecesinden birer ev verileceğine ben kefilim. Kim böyle yaparsa elde etmedik bir hayır, kaçınmadık bir şer de bırakmamış olur. Nerede ölürse ölsün fark etmez.'"*

(N3135 Nesâî, Cihâd, 19)

1357. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Fetihten sonra hicret yoktur ancak cihad ve niyet vardır. Cihada çağrıldığınızda derhâl katılın!"*

(B2783 Buhârî, Cihâd, 1)

١٣٥٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ."

١٣٥٩- عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "لاَ تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ، وَلاَ تَنْقَطِعُ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا."

HZ. PEYGAMBER'İN SAVAŞLARI
SAVAŞTA DA RAHMET

١٣٦٠- عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَمِّي لَنَا نَفْسَهُ أَسْمَاءً، فَقَالَ: "أَنَا مُحَمَّدٌ، وَأَحْمَدُ، وَالْمُقَفِّى، وَالْحَاشِرُ، وَنَبِيُّ التَّوْبَةِ، وَنَبِيُّ الرَّحْمَةِ."

١٣٦١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "لاَ تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا."

١٣٦٢- أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ."

1358. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman, elinden ve dilinden Müslümanların selâmette olduğu (zarar görmediği) kimsedir. Muhacir de Allah'ın yasakladığını terk eden kimsedir."*

(B10 Buhârî, Îmân, 4)

1359. Muâviye'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Tevbe sona ermedikçe hicret de sona ermez. Güneş battığı yerden doğmadıkça da tevbe sona ermez."

(D2479 Ebû Dâvûd, Cihâd, 2)

HZ. PEYGAMBER'İN SAVAŞLARI
SAVAŞTA DA RAHMET

1360. Ebû Musa el-Eş'arî anlatıyor: "Resûlullah (sav) bize kendisinin isimlerini şöyle söylerdi: *'Ben Muhammed'im, Ahmed'im, (peygamberlerin ardından gelen) Mukaffî'yim, (kıyamette insanların arkamda toplandığı) Hâşir'im, Tevbe Peygamberi'yim, Rahmet Peygamberi'yim.'*"

(M6108 Müslim, Fedâil, 126)

1361. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Düşmanla karşılaşmayı istemeyin. Onlarla karşılaştığınızda ise sabredin!"*

(M4541 Müslim, Cihâd ve siyer, 19)

1362. Ebû Saîd el-Hudrî'den (ra) rivayet edildiğine göre, "Yâ Resûlallah, hangi insan daha faziletlidir?" diye soruldu. Resûlullah (sav), *"Canıyla, malıyla Allah yolunda cihad eden mümin."* buyurdu.

(B2786 Buhârî, Cihâd, 2)

١٣٦٣- عَنْ نَافِعٍ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ﵁ أَخْبَرَهُ: أَنَّ امْرَأَةً وُجِدَتْ فِى بَعْضِ مَغَازِى النَّبِيِّ ﷺ مَقْتُولَةً، فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ.

١٣٦٤- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا بَعَثَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْصَاهُ فِى خَاصَّةِ نَفْسِهِ بِتَقْوَى اللَّهِ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا فَقَالَ: "اغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ وَفِى سَبِيلِ اللَّهِ قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ، اغْزُوا وَلاَ تَغُلُّوا وَلاَ تَغْدِرُوا وَلاَ تُمَثِّلُوا وَلاَ تَقْتُلُوا وَلِيدًا."

BEDİR
ZULME KARŞI İLK ZAFER

١٣٦٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ يَوْمَ بَدْرٍ فِى ثَلاَثِمِائَةٍ وَخَمْسَةَ عَشَرَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ حُفَاةٌ فَاحْمِلْهُمْ، اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ عُرَاةٌ فَاكْسُهُمْ، اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ جِيَاعٌ فَأَشْبِعْهُمْ"، فَفَتَحَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ بَدْرٍ فَانْقَلَبُوا حِينَ انْقَلَبُوا وَمَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلاَّ وَقَدْ رَجَعَ بِجَمَلٍ أَوْ جَمَلَيْنِ وَاكْتَسَوْا وَشَبِعُوا.

1363. Nâfi'den nakledildiğine göre, Abdullah (b. Ömer) ona şunları anlatmıştır: "Hz. Peygamber'in (sav) savaşlarından birinde öldürülmüş bir kadın bulundu. Bunun üzerine Resûlullah (sav) kadınların ve çocukların öldürülmesini kabul etmedi."

(B3014 Buhârî, Cihâd, 147)

1364. Süleyman b. Büreyde'nin, babasından rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) birini orduya komutan olarak tayin ettiğinde ona özel olarak, Allah karşısında takva sahibi olmasını, beraberindeki Müslüman askerlere iyi davranmasını tavsiye eder ve şöyle derdi: *"Allah'ın adıyla ve Allah yolunda savaşın. Allah'ı inkâr edenlerle savaşın. Savaşın, fakat hainlik yapmayın, zulmetmeyin, öldürdüğünüz kimselerin organlarını kesmeyin ve çocukları öldürmeyin."*

(T1408 Tirmizî, Diyât, 14)

BEDİR
ZULME KARŞI İLK ZAFER

1365. Abdullah b. Amr'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) Bedir günü üç yüz on beş kişi ile çıktı ve *"Allah'ım, bu askerler kendilerini taşıyacak bir binekten yoksunlar, onları sen taşı! Allah'ım, onlar çıplaklar, onları sen giydir! Allah'ım, onlar açlar, onları sen doyur!"* diye dua etti. Neticede Allah Bedir günü kendisine zafer nasip etti. Dönüşte her biri mutlaka bir ya da iki deveyle, elbiseli ve karınları tok olarak (Medine'ye) gelmişlerdi.

(D2747 Ebû Dâvûd, Cihâd, 145)

١٣٦٦- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ: "اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ، اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ." فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ، فَقَالَ: حَسْبُكَ، فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ: ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ.﴾

١٣٦٧- عَنْ مَالِكِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ أَبِى أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ: "إِذَا أَكْثَبُوكُمْ فَارْمُوهُمْ بِالنَّبْلِ، وَلاَ تَسُلُّوا السُّيُوفَ حَتَّى يَغْشَوْكُمْ."

UHUD
KAZANIRKEN KAYBETMEK

١٣٦٨- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ يَوْمَ أُحُدٍ، وَشُجَّ فِى رَأْسِهِ، فَجَعَلَ يَسْلُتُ الدَّمَ عَنْهُ وَيَقُولُ: "كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجُّوا نَبِيَّهُمْ ﷺ وَكَسَرُوا رَبَاعِيَتَهُ وَهُوَ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ؟"

١٣٦٩- حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ: جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ -وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلاً- عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ: "إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطَفُنَا الطَّيْرُ، فَلاَ تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَزَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَأْنَاهُمْ فَلاَ تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ."

1366. İbn Abbâs anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) Bedir günü, *'Allah'ım, senden ahdini ve vaadini (yerine getirmeni) diliyorum. Allah'ım, eğer (bu müminler topluluğunun hezimetini) dilemişsen o zaman bugünden sonra sana ibadet edilmeyecek (demektir)'* diye dua etti. Ebû Bekir, Peygamber'in elini tuttu ve *'(Bu dua) sana yeter.'* dedi. Akabinde Resûlullah (sav), *'Yakında o topluluk bozguna uğrayacak; arkalarını dönüp kaçacaklar.'* (Kamer, 54/45) âyetini okuyarak (çadırdan dışarı) çıktı."

(B3953 Buhârî, Meğâzî, 4)

1367. Mâlik b. Hamza b. Ebû Üseyd es-Sâidî'nin, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Bedir günü, *"(Müşrikler) Size yaklaştıklarında onlara ok atın. Onlar sizi iyice yakından sarıncaya kadar da kılıçları çekmeyin."* buyurmuştur.

(D2664 Ebû Dâvûd, Cihâd, 108)

UHUD
KAZANIRKEN KAYBETMEK

1368. Enes'ten nakledildiğine göre, Uhud günü Resûlullah'ın (sav) alt çenesinin sağ ön tarafındaki dişi kırılmış, başı yarılmıştı. Sonra yüzündeki kanı silmeye başlamış ve şöyle demişti: "Kendilerini Allah'a davet ediyor olduğu hâlde, Peygamberi'nin başını yaran, dişini kıran bir kavim nasıl felâh bulur!"

(M4645 Müslim, Cihâd ve siyer, 104)

1369. Ebû İshâk'ın işittiğine göre, Berâ' b. Âzib (ra) şöyle demiştir: Uhud günü Peygamber (sav), (Ayneyn geçidindeki) okçulara –ki onlar elli kişiydiler– Abdullah b. Cübeyr'i kumandan tayin etti ve şöyle buyurdu: *"Bizi kuşların kaptığını görseniz bile ben size haber gönderinceye kadar sakın şu yerinizden ayrılmayın! Bizim onları hezimete uğrattığımızı görseniz bile ben size haber gönderinceye kadar asla (yerinizden) ayrılmayın!"*

(B3039 Buhârî, Cihâd, 164)

١٣٧٠- عَنْ أَنَسٍ ﵁ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ... وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِى بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشَمِّرَتَانِ، أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا، تُنْقِزَانِ الْقِرَبَ عَلَى مُتُونِهِمَا، تُفْرِغَانِهِ فِى أَفْوَاهِ الْقَوْمِ، ثُمَّ تَرْجِعَانِ فَتَمْلآَنِهَا، ثُمَّ تَجِيآنِ فَتُفْرِغَانِهِ فِى أَفْوَاهِ الْقَوْمِ...

HENDEK
MEDİNE MÜDAFAASI

١٣٧١- حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِى الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَحْفِرُ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ، وَبَصُرَ بِنَا فَقَالَ: "اللَّهُمَّ لاَ عَيْشَ إِلاَّ عَيْشُ الآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ."

١٣٧٢- عَنْ عَلِيٍّ ﵁ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ الأَحْزَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَلأَ اللَّهُ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا، شَغَلُونَا عَنِ الصَّلاَةِ الْوُسْطَى حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ."

١٣٧٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى أَوْفَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الأَحْزَابِ: "اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، سَرِيعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الأَحْزَابَ وَزَلْزِلْهُمْ."

١٣٧٤- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ الأَحْزَابِ: "نَغْزُوهُمْ وَلاَ يَغْزُونَنَا."

1370. Enes (ra) anlatıyor: "... Ben Uhud günü Ebû Bekir'in kızı Âişe ile Ümmü Süleym'i gördüm. Eteklerini toplamış (koşturuyor)lardı. Bileklerindeki halhalları görüyordum. Sırtlarında su kırbaları taşıyorlar ve yaralıların ağızlarına su döküyorlardı. Sonra tekrar geri dönüp kırbaları dolduruyorlar, gelip yaralıların ağızlarına döküyorlardı..."

(B3811 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 18)

HENDEK
MEDİNE MÜDAFAASI

1371. Sehl b. Sa'd es-Sâidî anlatıyor: "Hendek'te Resûlullah (sav) ile beraberdik. Kendisi hendek kazıyor, biz de toprak taşıyorduk. Bizi gördüğünde şöyle dedi: *'Allah'ım! Asıl yaşama yeridir âhiret; sen ensar ve muhacire mağfiret et!'*"

(B6414 Buhârî, Rikâk, 1)

1372. Hz. Ali'nin (ra) naklettiğine göre, Ahzâb günü Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah onların evlerini ve mezarlarını ateşle doldursun! Güneş batana kadar bizi ikindi namazından alıkoydular."*

(B2931 Buhârî, Cihâd, 98; M1420 Müslim, Mesâcid, 202)

1373. Abdullah b. Ebû Evfâ'nın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Ahzâb günü şöyle buyurmuştur: *"Ey Kitab'ı indiren, hesabı çabuk gören Allah'ım! Ahzâbı (müttefik grupları) bozguna uğrat ve perişan et!"*

(B7489 Buhârî, Tevhîd, 34)

1374. Süleyman b. Surad'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Ahzâb günü şöyle buyurmuştur: *"Artık biz onlara karşı savaşacağız. Onlar bize karşı savaşamayacaklar."*

(B4109 Buhârî, Meğâzî, 30)

HAYBER'İN FETHİ
HAİNLERE SON DARBE

١٣٧٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَمَّا أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ قَالَ: "إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ."

١٣٧٦- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَزَا خَيْبَرَ فَأَصَبْنَاهَا عَنْوَةً فَجَمَعَ السَّبْيَ.

١٣٧٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قَالَ: ...كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى خَيْبَرَ أَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا، وَكَانَتِ الأَرْضُ حِينَ ظَهَرَ عَلَيْهَا، لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ وَلِلْمُسْلِمِينَ، وَأَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا، فَسَأَلَتِ الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُقِرَّهُمْ بِهَا أَنْ يَكْفُوا عَمَلَهَا وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "نُقِرُّكُمْ بِهَا عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا."

Bİ'R-İ MAÛNE
İSLÂM DAVETÇİLERİNE KURULAN HAİN TUZAK

١٣٧٨- عَنْ عَاصِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَجَدَ عَلَى سَرِيَّةٍ مَا وَجَدَ عَلَى السَّبْعِينَ [الَّذِينَ] أُصِيبُوا يَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ كَانُوا يُدْعَوْنَ الْقُرَّاءَ فَمَكَثَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى قَتَلَتِهِمْ.

HAYBER'İN FETHİ
HAİNLERE SON DARBE

1375. Enes b. Mâlik anlatıyor: "Resûlullah (sav) Hayber'e vardığında şöyle buyurdu: *'Biz (savaş hâlindeyken düşman) bir kavmin topraklarına girdiğimiz zaman, (savaşa yol açan sebepler konusunda önceden) uyarılmış olan o kimselerin sabahı çok kötü olur!'*"

(M4667 Müslim, Cihâd ve siyer, 122)

1376. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) Hayber'e savaş açtı. Orayı savaşla ele geçirdik ve esirler toplandı."

(D3009 Ebû Dâvûd, İmâre, 23-24)

1377. İbn Ömer anlatıyor: "...Resûlullah (sav) Hayber'e galip geldiği zaman Yahudileri oradan çıkarmak istemişti. Çünkü Hayber'de galip geldiğinde arazi Allah'a, Resûlü'ne (sav) ve Müslümanlara ait olmuş (bu nedenle de) Resûlullah (sav) Yahudileri oradan çıkarmak istemişti. Bunun üzerine Yahudiler, hurma hasadı işlerini sürdürmek ve mahsulün yarısı kendilerinin olmak üzere, Resûlullah'tan Hayber'de bırakılmalarını istediler. Resûlullah (sav) onlara, *'Bu şartlarla istediğimiz müddetçe sizleri burada bırakıyoruz.'* buyurdu."

(B2338 Buhârî, Müzâraa, 17)

Bİ'R-İ MAÛNE
İSLÂM DAVETÇİLERİNE KURULAN HAİN TUZAK

1378. Âsım'ın işittiğine göre, Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: "Ben, Resûlullah'ın (sav) Bi'r-i Maûne günü şehit edilen yetmiş sahâbîye üzüldüğü kadar hiçbir seriyyeye üzüldüğünü görmedim. Onlara kurrâ denirdi. Resûlullah (üzüntüsünden dolayı) bir ay boyunca onların katillerine beddua etti."

(M1550 Müslim, Mesâcid ve mevâziu's-salât, 302)

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI
BARIŞLA GELEN BÜYÜK ZAFER

١٣٧٩- عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَة وَمَرْوَانَ –يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا حَدِيثَ صَاحِبِهِ– قَالاَ: ...فقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "مَا خَلأَتِ الْقَصْوَاءُ، وَمَا ذَاكَ لَهَا بِخُلُقٍ وَلَكِنْ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفِيلِ"، ثُمَّ قَالَ: "وَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لاَ يَسْأَلُونَنِى خُطَّةً يُعَظِّمُونَ فِيهَا حُرُمَاتِ اللَّهِ إِلاَّ أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا..."

١٣٨٠- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَلْفًا وَأَرْبَعمِائَةٍ، فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ : "أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرُ أَهْلِ الأَرْضِ."

١٣٨١- عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَ مَرْوَانَ –يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا حَدِيثَ صَاحِبِهِ– قَالاَ: ...فقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّا لَمْ نَجِئْ لِقِتَالِ أَحَدٍ وَلَكِنَّا جِئْنَا مُعْتَمِرِينَ... فَإِنْ شَاءُوا مَادَدْتُهُمْ مُدَّةً... وَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَوَالَّذِى نَفْسِى بِيَدِهِ لَأُقَاتِلَنَّهُمْ عَلَى أَمْرِى هَذَا حَتَّى تَنْفَرِدَ سَالِفَتِى، وَلَيُنْفِذَنَّ اللَّهُ أَمْرَهُ."

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI
BARIŞLA GELEN BÜYÜK ZAFER

1379. Misver b. Mahreme ve Mervân (b. Hakem) –her biri arkadaşının sözlerini doğrulayarak– şunları anlatmıştır: (Allah Resûlü ve beraberindekiler, umre niyetiyle Mekke'ye doğru giderlerken, Hudeybiye mevkiine geldiklerinde Hz. Peygamber'in devesi Kasvâ çöktü ve insanlar, "Kasvâ çöktü, yerinden kalkmıyor." dediler. Bunun üzerine) Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *"Hayır, Kasvâ çökmedi. Onun böyle bir huyu yoktur. Ancak vaktiyle (Ebrehe'nin) fili(ni Mekke'ye bırakmayıp) durduran Allah, şimdi de Kasvâ'yı (şehre girmekten) alıkoydu. Bu canı bu tende tutan Allah'a yemin olsun ki (Kureyşliler) benden Allah'ın mübarek kıldığı şeyleri yüceltecek ne kadar müşkül istekte bulunurlarsa onu onlara vereceğim."*

(B2732 Buhârî, Şurût, 15)

1380. Câbir (b. Abdullah) diyor ki, "Biz Hudeybiye günü bin dört yüz kişi idik. Peygamber (sav) bizim için, *'Bugün siz yeryüzü halkının en hayırlısısınız!'* buyurdu."

(M4811 Müslim, İmâre, 71)

1381. Misver b. Mahreme ve Mervân (b. Hakem) –her biri arkadaşının sözlerini doğrulayarak– şunları anlatmıştır: (Hudeybiye sürecinde Kureyş ile Hz. Peygamber arasında haber taşıyan Büdeyl b. Verkâ', Kureyşlilerin Müslümanlara karşı savaşa hazırlandıklarını haber vermişti.) Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Biz kimse ile savaşmak için gelmedik. Yalnızca umre yapmak niyetiyle geldik... Eğer Kureyş arzu ederse ben onlarla aramızda (barış için) bir müddet tayin ederim... Fakat (böyle bir antlaşmayı) kabul etmez (savaşta ısrar eder)lerse bu canı bu tende tutan Allah'a yemin ederim ki bu dinim uğrunda başım vücudumdan ayrılıncaya kadar onlarla savaşırım. Muhakkaktır ki Allah emrini gerçekleştirecektir."*

(B2731 Buhârî, Şurût, 15)

١٣٨٢- عَنْ أَبِى وَائِلٍ قَالَ: ...فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَسْنَا عَلَى حَقٍّ وَهُمْ عَلَى بَاطِلٍ؟ قَالَ: "بَلَى." قَالَ: أَلَيْسَ قَتْلاَنَا فِى الْجَنَّةِ وَقَتْلاَهُمْ فِى النَّارِ؟ قَالَ: "بَلَى." قَالَ: فَفِيمَ نُعْطِى الدَّنِيَّةَ فِى دِينِنَا وَنَرْجِعُ وَلَمَّا يَحْكُمِ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ؟ فَقَالَ: "يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّى رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَنِى اللَّهُ أَبَدًا." قَالَ: فَنَزَلَ الْقُرْآنُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْفَتْحِ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ فَأَقْرَأَهُ إِيَّاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَفَتْحٌ هُوَ قَالَ "نَعَمْ." فَطَابَتْ نَفْسُهُ وَرَجَعَ.

HUNEYN GAZVESİ VE TÂİF KUŞATMASI
DERSLERLE YÜKLÜ İKİ SAVAŞ

١٣٨٣- عن أُمَيَّةَ بْنِ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَعَارَ مِنْهُ أَدْرُعًا يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ: أَغَصْبٌ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ: "لاَ بَلْ عَارِيَةٌ مَضْمُونَةٌ."

1382. Ebû Vâil anlatıyor: (Hudeybiye Antlaşması imzalandıktan sonra) Ömer b. Hattâb geldi ve Resûlullah'ın (sav) yanına giderek, "Ey Allah'ın Resûlü, biz hak üzereyiz, onlar da bâtıl üzere değil mi?" dedi. Resûlullah *"Evet."* buyurdu. Sonra Hz. Ömer, "Bizim ölenlerimiz cennette onların ölenleri ise cehennemde değil mi?" diye sordu. Resûlullah yine *"Evet."* buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ömer, "Öyleyse neden dinimiz hususunda bu âcizliği gösteriyoruz da Allah henüz onlarla bizim aramızda bir hüküm vermeden geri dönüyoruz?" dedi. Resûlullah şöyle cevap verdi: *"Ey Hattâb'ın oğlu! Ben gerçekten Allah'ın Resûlü'yüm! Allah ebediyen beni(m emeğimi) boşa çıkarmaz."* Sonrasında Resûlullah'a (sav) Fetih sûresi nâzil oldu. Allah Resûlü hemen Hz. Ömer'e birini gönderip sûreyi ona okuttu. Bunun üzerine Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah! Bu (Hudeybiye Antlaşması gerçekten bir) fetih midir?" diye sordu. Hz. Peygamber de, *"Evet."* cevabını verdi. Artık Ömer'in gönlü oldu ve döndü.

(M4633 Müslim, Cihâd ve siyer, 94)

HUNEYN GAZVESİ VE TÂİF KUŞATMASI
DERSLERLE YÜKLÜ İKİ SAVAŞ

1383. Ümeyye b. Safvân b. Ümeyye'nin, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Huneyn günü (henüz Müslüman olmayan Safvân'dan savaş hazırlıkları için) birçok zırh ödünç aldı. Safvân, "Bu bir gasp mı yâ Muhammed!" diye sordu. Resûlullah da, *"Hayır, (zayi olduğu takdirde) bedeli ödenmek üzere alınan bir emanet."* şeklinde cevap verdi.

(D3562 Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 88)

١٣٨٤- أَخْبَرَنِى أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ ...فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "فَإِنِّى أُعْطِى رِجَالاً حَدِيثِى عَهْدٍ بِكُفْرٍ أَتَأَلَّفُهُمْ أَفَلاَ تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالأَمْوَالِ وَتَرْجِعُونَ إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ؟ فَوَاللَّهِ لَمَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ."

١٣٨٥- عَنْ صُهَيْبٍ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو أَيَّامَ حُنَيْنٍ: "اللَّهُمَّ بِكَ أُحَاوِلُ وَبِكَ أُصَاوِلُ وَبِكَ أُقَاتِلُ."

١٣٨٦- عَنْ أَبِى إِسْحَاقَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى الْبَرَاءِ فَقَالَ: أَكُنْتُمْ وَلَّيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ يَا أَبَا عُمَارَةَ؟ فَقَالَ: أَشْهَدُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ مَا وَلَّى وَلَكِنَّهُ انْطَلَقَ أَخِفَّاءُ مِنَ النَّاسِ وَحُسَّرٌ إِلَى هَذَا الْحَيِّ مِنْ هَوَازِنَ وَهُمْ قَوْمٌ رُمَاةٌ فَرَمَوْهُمْ بِرِشْقٍ مِنْ نَبْلٍ كَأَنَّهَا رِجْلٌ مِنْ جَرَادٍ فَانْكَشَفُوا فَأَقْبَلَ الْقَوْمُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ يَقُودُ بِهِ بَغْلَتَهُ فَنَزَلَ وَدَعَا وَاسْتَنْصَرَ وَهُوَ يَقُولُ: "أَنَا النَّبِيُّ لاَ كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ اللَّهُمَّ نَزِّلْ نَصْرَكَ.» قَالَ الْبَرَاءُ: كُنَّا وَاللَّهِ إِذَا احْمَرَّ الْبَأْسُ نَتَّقِى بِهِ وَإِنَّ الشُّجَاعَ مِنَّا لَلَّذِى يُحَاذِى بِهِ.

1384. Enes b. Mâlik anlatıyor: ...(Huneyn Savaşı sonrası Hevâzin ganimetleri paylaştırılırken oluşan huzursuzluk üzerine) Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ben küfürden yeni kurtulmuş bazı kimselere onların kalplerini (İslâm'a) ısındırmak için (ganimet mallarından) veriyorum. İnsanlar aldıkları mallarla evlerine dönerken siz Allah'ın Resûlü ile evlerinize dönmekten razı değil misiniz? Allah'a yemin ederim ki sizin birlikte dönüp gittiğiniz (Peygamber), onların yanlarında götürdüklerinden daha hayırlıdır."

(M2436 Müslim, Zekât, 132)

1385. Süheyb (b. Sinân) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) Huneyn Savaşı günlerinde şöyle dua ediyordu: "Allah'ım! Senin yardımın ile (düşmana) karşı durmaya çalışıyorum, senin yardımın ile hamle yapıyorum, senin yardımın ile savaşıyorum."

(DM2471 Dârimî, Siyer, 7)

1386. Ebû İshâk'ın naklettiğine göre, bir kişi Berâ'a gelerek, "Ey Ebû Umâre! Huneyn günü savaş alanından kaçtınız mı?" diye sordu. Bunun üzerine Berâ' şunları anlattı: "Ben Allah'ın Peygamberi'nin (sav) kaçmadığına şahitlik ederim. Lâkin silahsız, zırhsız bir grup (Müslüman askeri) Hevâzinlilerin mevkilerine yöneldi. İyi ok atan bir kavim olan Hevâzinliler, öncü Müslüman askerlerini yoğun bir ok atışına tuttu. Bunun neticesi bu kuvvetler bozguna uğradı ve düşman askerleri Resûlullah'a (sav) yöneldi. O sırada Ebû Süfyân b. Hâris, Resûlullah'ın katırının yularından tutuyordu. Resûlullah, katırından indi. *'Ben peygamberim, bunda yalan yok! Ben Abdülmuttalib'in evlâdıyım. Allah'ım! Bana yardımını lütfet.'* diyerek dua etti ve zafer diledi." Berâ' anlatmaya şöyle devam etti: "Vallahi, savaş kızıştığında biz düşmandan Resûlullah ile korunuyorduk! Bizim en cesurumuz onunla yan yana durabilendi."

(M4616 Müslim, Cihâd ve siyer, 79)

١٣٨٧- عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ، فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ ...فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى الْمُسْلِمِينَ، فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلاَءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ، وَإِنِّى قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ، فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ بِذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ، وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ."

١٣٨٨- عَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: أَعْطَانِى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ وَإِنَّهُ لأَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَيَّ فَمَا زَالَ يُعْطِينِى حَتَّى إِنَّهُ لأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ.

MEKKE'NİN FETHİ
GÖNÜLLERİN FETHİ

١٣٨٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَكَّةَ: "مَا أَطْيَبَكِ مِنْ بَلَدٍ وَأَحَبَّكِ إِلَيَّ وَلَوْلاَ أَنَّ قَوْمِى أَخْرَجُونِى مِنْكِ مَا سَكَنْتُ غَيْرَكِ."

1387. İbn Şihâb anlatıyor: "Urve, Mervân b. Hakem ve Misver b. Mahreme'nin kendisine şunları anlattığını nakletti: Hevâzin heyeti Müslüman olarak gelip Resûlullah'tan (sav) mallarını ve esirlerini kendilerine iade etmesini istediler... Resûlullah (sav) Müslümanların arasında ayağa kalkarak Allah'ı lâyık olduğu şekilde övdükten sonra şöyle buyurdu: *'Şimdi bu kardeşleriniz, tevbe ederek bize geldiler. Ben de esirlerini kendilerine geri vermeyi düşündüm. Sizden her kim (bu şekilde kardeşinin gönlünü) hoş etmeye razı olursa bunu yapsın. Sizden her kim kendi hissesini talep ederse –ki bu hisseyi ona biz, Allah'ın bize ihsan edeceği ilk ganimet malından vereceğiz– o da böyle yapsın (esirleri geri versin).'*"

(B2307 Buhârî, Vekâlet, 7)

1388. Safvân b. Ümeyye anlatıyor: "Resûlullah (sav) Huneyn günü (ganimet mallarından) bana da verdi. O, insanlar arasında en sevmediğim kimse idi. Fakat bana mal vermeye devam ettikçe sonunda insanlar arasında en sevdiğim kişi hâline geldi."

(T666 Tirmizî, Zekât, 30)

MEKKE'NİN FETHİ
GÖNÜLLERİN FETHİ

1389. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Mekke hakkında şöyle buyurmuştu: "Ne güzel bir memleketsin, benim için ne kadar da sevimlisin! Kavmim beni senden çıkarmış olmasaydı senden başka yerde yaşamazdım."

(T3926 Tirmizî, Menâkıb, 68)

١٣٩٠- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَهُوَ عَلَى دَرَجِ الْكَعْبَةِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ فَقَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى صَدَقَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الأَحْزَابَ وَحْدَهُ."

١٣٩١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ: "إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَامٌ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَحِلَّ فِيهِ الْقِتَالُ لأَحَدٍ قَبْلِى وَأُحِلَّ لِى سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

١٣٩٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا."

MUTE
BARIŞ ERLERİNDEN BİR ORDU

١٣٩٣- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا."

1390. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) Mekke'nin fethi günü, Kâbe'nin merdiveni üzerinde ayakta durarak Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: *"Hamd (Mekke'nin fethine dair) vaadini yerine getiren, kuluna (Peygamberi'ne) yardım eden ve düşman topluluklarını tek başına yenilgiye uğratan Allah'a mahsustur."*

(İM2628 İbn Mâce, Diyât, 5)

1391. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Mekke'nin fethi günü şöyle buyurmuştu: *"Bu belde haremdir (saygın ve dokunulmazdır). Burayı Yüce Allah harem kılmıştır. Burada savaşmak benden önce kimseye helâl olmadı. Bana yalnızca bir gün içerisinde bir süreliğine helâl kılındı. Zira bu belde Yüce Allah'ın haram kılması ile haram kılınmıştır."*

(N2878 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 111)

1392. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Fetihten sonra hicret yoktur ancak cihad ve niyet vardır. Cihada çağrıldığınızda derhâl katılın!"*

(B2783 Buhârî, Cihâd, 1)

MUTE
BARIŞ ERLERİNDEN BİR ORDU

1393. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Sabah ya da akşam, Allah yolunda (yapılacak) bir sefer, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır!"

(B2792 Buhârî, Cihâd, 5)

١٣٩٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﵁ قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: "أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ، ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ، ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ، ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ فَفُتِحَ عَلَيْهِ، وَمَا يَسُرُّنِى –أَوْ قَالَ: مَا يَسُرُّهُمْ– أَنَّهُمْ عِنْدَنَا." وَقَالَ وَإِنَّ عَيْنَيْهِ لَتَذْرِفَانِ.

VEDÂ HACCI
HZ. PEYGAMBER'İN HAC GÜNLÜĞÜ

١٣٩٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ﵄ أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : "لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ! لَبَّيْكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ. إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لاَ شَرِيكَ لَكَ."

١٣٩٦- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ: ذَكَرَ النَّبِيَّ ﷺ قَعَدَ عَلَى بَعِيرِهِ وَأَمْسَكَ إِنْسَانٌ بِخِطَامِهِ... قَالَ: "فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِى شَهْرِكُمْ هَذَا، فِى بَلَدِكُمْ هَذَا..."

1394. Enes b. Mâlik'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) hutbesinde, *"Sancağı önce Zeyd aldı ve vuruldu. Ardından sancağı Ca'fer aldı o da vuruldu. Sonra Abdullah b. Revâha sancağı aldı ve o da vuruldu. Sonra Hâlid b. Velîd, önceden komutan tayin edilmediği hâlde sancağı teslim aldı ve ona fetih verildi. Onların şimdi yanımda olmaları beni bundan daha çok mutlu etmezdi (ya da) şimdi aramızda olmak onları (bulundukları yerden) daha çok mutlu etmezdi."* buyurdu ve gözlerinden yaşlar süzüldü.

(B3063 Buhârî, Cihâd, 183)

VEDÂ HACCI
HZ. PEYGAMBER'İN HAC GÜNLÜĞÜ

1395. Abdullah b. Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah'ın (sav) telbiyesi şöyledir: "Lebbeyk Allâhümme lebbeyk! Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk! İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk. Lâ şerîke lek!" (Buyur Allah'ım buyur! Emrindeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Allah'ım buyur! Hamd sana mahsustur. Nimet de senin, mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur.)

(M2811 Müslim, Hac, 19)

1396. Abdurrahman b. Ebû Bekre'nin naklettiğine göre, babası (Ebû Bekre) şöyle anlatmıştır: "Hz. Peygamber (sav) (Vedâ haccında) devesinin üstüne oturdu, bir adam da devenin yularını tutuyordu... Sonra insanlara şöyle hitap etti: *'(Ey insanlar!) Bu (Zilhicce) ayınızda, bu (Mekke) şehrinizde bu (arefe) gününüz nasıl saygın ise kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız (şeref ve haysiyetiniz) da aynı şekilde saygındır (dokunulmazdır)...'*"

(B67 Buhârî, İlim, 9; M4384 Müslim, Kasâme, 30)

١٣٩٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَدَاةَ الْعَقَبَةِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ: "الْقُطْ لِى حَصًى." فَلَقَطْتُ لَهُ سَبْعَ حَصَيَاتٍ هُنَّ حَصَى الْخَذْفِ. فَجَعَلَ يَنْفُضُهُنَّ فِى كَفِّهِ وَيَقُولُ: "أَمْثَالَ هَؤُلاَءِ فَارْمُوا." ثُمَّ قَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِى الدِّينِ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِى الدِّينِ."

١٣٩٨- عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ: أَخْبَرَنِى أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَرْمِى عَلَى رَاحِلَتِهِ يَوْمَ النَّحْرِ وَيَقُولُ: "لِتَأْخُذُوا مَنَاسِكَكُمْ فَإِنِّى لاَ أَدْرِى لَعَلِّى لاَ أَحُجُّ بَعْدَ حَجَّتِى هَذِهِ."

HZ. PEYGAMBER'İN MİRASI ve VASİYETİ

١٣٩٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ."

١٤٠٠- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دِينَارًا وَلاَ دِرْهَمًا وَلاَ شَاةً وَلاَ بَعِيرًا وَلاَ أَوْصَى بِشَيْءٍ.

1397. İbn Abbâs anlatıyor: "Resûlullah (sav) Akabe sabahı (Akabe cemresine taş atılacak olan bayramın ilk günü sabahı) devesinin üzerinde iken, *'Benim için çakıl taşları topla.'* buyurdu. Bunun üzerine onun için parmaklarıyla fırlatılacak büyüklükte yedi tane çakıl taşı topladım. Onları avucunda hareket ettirerek şöyle buyurdu: *'Bunlar gibi (küçük taşlar) atın.'* Sonra sözlerine şunları ekledi: *'Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakının. Çünkü sizden öncekiler dinde aşırılığa kaçtıkları için helâk oldular.'*"

(İM3029 İbn Mâce, Menâsik, 63; N3059 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 217)

1398. İbn Cüreyc'in Ebu'z-Zübeyr'den naklettiğine göre, Câbir (b. Abdullah) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber'i (sav) Kurban Bayramı'nın birinci günü devesinin üzerinde şeytana taş atarken gördüm, bir yandan da şöyle diyordu: *'Hacdaki görevlerinizi (beni izleyerek) öğrenin! Çünkü bilmiyorum, belki de bu haccımdan sonra bir daha haccedemem.'*"

(M3137 Müslim, Hac, 310; D1970 Ebû Dâvûd, Menâsik, 77)

HZ. PEYGAMBER'İN MİRASI ve VASİYETİ

1399. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Bize mirasçı olunmaz, geriye bıraktığımız ise sadakadır!"

(M4585 Müslim, Cihâd, 56)

1400. Hz. Âişe diyor ki: "Resûlullah (sav) vefatında geriye ne bir dinar, ne bir dirhem, ne koyun ne de deve bıraktı. Hiçbir şey de vasiyet etmedi."

(M4229 Müslim, Vasiyye, 18; N3651 Nesâî, Vesâyâ, 2)

١٤٠١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لاَ يَقْتَسِمْ وَرَثَتِى دِينَارًا، مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِى وَمُؤُونَةِ عَامِلِى فَهْوَ صَدَقَةٌ."

١٤٠٢- عَنْ قَيْسِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قَدِمَ رَجُلٌ مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى أَبِى الدَّرْدَاءِ وَهُوَ بِدِمَشْقَ فَقَالَ: مَا أَقْدَمَكَ يَا أَخِى؟ فَقَالَ: حَدِيثٌ بَلَغَنِى أَنَّكَ تُحَدِّثُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ... قَالَ: فَإِنِّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "...إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الأَنْبِيَاءِ إِنَّ الأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلاَ دِرْهَمًا إِنَّمَا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَ بِهِ فَقَدْ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ."

١٤٠٣- حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِى أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَلْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى؟ فَقَالَ لاَ. فَقُلْتُ: كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَوْ أُمِرُوا بِالْوَصِيَّةِ؟ قَالَ: أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ.

HZ. PEYGAMBER'İN VEFATI
REFÎK-İ A'LÂ'YA!

١٤٠٤- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يَتَغَشَّاهُ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلاَمُ: وَا كَرْبَ أَبَاهُ! فَقَالَ: "لَيْسَ عَلَى أَبِيكِ كَرْبٌ بَعْدَ الْيَوْمِ."

1401. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Vârislerim ne bir tek dinarı ne de dirhemi paylaşsınlar. Hanımlarımın nafakasından ve hizmetçimin ihtiyacından sonra bıraktığım mallar sadakadır."*

(B2776 Buhârî, Vesâyâ, 32)

1402. Kays b. Kesîr anlatıyor: Medine'den bir adam Dımaşk'ta bulunan Ebu'd-Derdâ'nın yanına geldi. Ebu'd-Derdâ ona, "Kardeşim, seni buraya getiren nedir?" diye sordu. Adam, "Senin Resûlullah'tan (sav) naklettiğini öğrendiğim bir hadis." cevabını verdi... Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ dedi ki, "Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işittim: *'...Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakırlar; onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa büyük bir pay almış olur.'*"

(T2682 Tirmizî, İlim, 19)

1403. Talha b. Musarrif anlatıyor: "Abdullah b. Ebû Evfâ'ya (ra), 'Peygamber (sav) vasiyette bulundu mu?' diye sordum. 'Hayır.' dedi. 'Peki, insanlara vasiyette bulunmak nasıl farz kılındı ya da sadaka ile nasıl emrolundular?' dedim. '(Resûlullah) Allah'ın Kitabı'nı (rehber edinmeyi) vasiyet etti.' diye cevap verdi."

(B2740 Buhârî, Vesâyâ, 1)

HZ. PEYGAMBER'İN VEFATI
REFÎK-İ A'LÂ'YA!

1404. Enes (b. Mâlik) (ra) anlatıyor: "Peygamber (sav) hastalığı ağırlaşınca baygınlık geçirdi. Bunun üzerine Hz. Fâtıma (as), 'Vay babamın ızdırabına!' deyince, Resûlullah ona, *'Bugünden sonra babanın hiç ızdırabı kalmayacak.'* buyurdu."

(B4462 Buhârî, Meğâzî, 84)

١٤٠٥- أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ –أَوْ عُلْبَةٌ فِيهَا مَاءٌ، شَكَّ عُمَرُ– فَجَعَلَ يُدْخِلُ يَدَهُ فِى الْمَاءِ فَيَمْسَحُ بِهَا وَجْهَهُ وَيَقُولُ: "لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكَرَاتٍ." ثُمَّ نَصَبَ يَدَهُ فَجَعَلَ يَقُولُ: "فِى الرَّفِيقِ الأَعْلَى"، حَتَّى قُبِضَ وَمَالَتْ يَدُهُ.

١٤٠٦- عَنْ ابنِ عَبَّاسٍ: ...فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَمَّا بَعْدُ، مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا ﷺ فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ، وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لاَ يَمُوتُ...

١٤٠٧- عَنْ مَالِكٍ أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ كَانَتْ تَقُولُ: مَا صَدَّقْتُ بِمَوْتِ النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى سَمِعْتُ وَقْعَ الْكَرَازِينِ.

١٤٠٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِى دَخَلَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ أَضَاءَ مِنْهَا كُلُّ شَيْءٍ، فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِى مَاتَ فِيهِ أَظْلَمَ مِنْهَا كُلُّ شَيْءٍ، وَمَا نَفَضْنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الأَيْدِى وَإِنَّا لَفِى دَفْنِهِ حَتَّى أَنْكَرْنَا قُلُوبَنَا.

SAHTE PEYGAMBERLER
NÜBÜVVETE YELTENEN SAHTEKÂRLAR

١٤٠٩- عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "... وَإِنَّهُ سَيَكُونُ فِى أُمَّتِى ثَلاَثُونَ كَذَّابُونَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لاَ نَبِيَّ بَعْدِى."

1405. Hz. Âişe (ra) şöyle derdi: "(Vefatına sebep olan hastalığı müddetince) Resûlullah'ın (sav) önünde deriden yahut ağaçtan içi su dolu bir kap vardı. Elini suyun içine sokar sonra yüzüne sürer ve *'Lâ ilâhe illâllâh! Ölümün sıkıntıları vardır.'* derdi. Nihayet elini kaldırdı ve ruhu alınıncaya kadar, *'Refîk-i A'lâ'ya (En Yüce Dost'a)'* buyurdu. Ardından eli düştü."

(B6510 Buhârî, Rikâk, 42)

1406. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Hz. Ebû Bekir, (Resûlullah'ın vefatı sonrası yaptığı konuşmada) şöyle demişti: "Bilin ki aranızdan kim Muhammed'e (sav) kulluk ediyorsa Muhammed ölmüştür. Ama kim de Allah'a kulluk ediyorsa Allah diridir, asla ölmez."

(B4454 Buhârî, Meğâzî, 84)

1407. Mâlik (b. Enes), Hz. Peygamber'in (sav) hanımı Ümmü Seleme'nin şöyle dediğini nakletmiştir: "Kazma seslerini duyuncaya kadar, Peygamber'in (sav) vefat ettiğine inanamadım."

(MU551 Muvatta', Cenâiz, 10)

1408. Enes b. Mâlik şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) Medine'ye girdiği gün (Medine'de var olan) her şey aydınlanmıştı. O, Medine'de vefat ettiği gün ise (Medine'de var olan) her şey karanlığa gömüldü. Daha onun defni ile meşgulken ve daha ellerimizi üzerinden kaldırmadan kalplerimizi tanıyamaz olduk."

(T3618 Tirmizî, Menâkıb, 1; İM1631 İbn Mâce, Cenâiz, 65)

SAHTE PEYGAMBERLER
NÜBÜVVETE YELTENEN SAHTEKÂRLAR

1409. Sevbân'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "...Şüphesiz ümmetim içinde otuz yalancı çıkacak, her biri de kendinin peygamber olduğunu iddia edecektir. Oysa ben, peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra hiçbir peygamber yoktur."

(T2219 Tirmizî, Fiten, 43)

١٤١٠- قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَسَأَلْتُ عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّكَ أُرَى الَّذِى أُرِيتُ فِيهِ مَا أُرِيتُ"، فَأَخْبَرَنِى أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِى يَدَيَّ سِوَارَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهَمَّنِى شَأْنُهُمَا، فَأُوحِيَ إِلَيَّ فِى الْمَنَامِ أَنِ انْفُخْهُمَا، فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا، فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِى، أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ، وَالآخَرُ مُسَيْلِمَةُ."

١٤١١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: وَقَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِى أَصْحَابِهِ فَقَالَ: "لَوْ سَأَلْتَنِى هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا، وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ، وَلَئِنْ أَدْبَرْتَ لَيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ."

١٤١٢- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ: هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبِنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبِنَةُ، وَأَنَا خَاتِمُ النَّبِيِّينَ."

1410. İbn Abbâs anlatıyor: "Resûlullah'ın (sav) (Müseylime'ye) söylediği, *'Sen kesinlikle rüyamda bana gösterilen kişisin.'* sözü hakkında soru sordum. Bunun üzerine Ebû Hüreyre bana, Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu nakletti: *'Uyurken rüyamda iki elimde iki altın bilezik gördüm. Bu iki bileziğin durumu beni kaygılandırdı. Sonra rüyamda bunlara üflemem işaret edildi, ben de üfledim ve hemen elimden uçup gittiler. Ben bu iki bileziği benden sonra ortaya çıkacak iki yalancı ile yorumladım: Bunlardan biri (Esved) el-Ansî, diğeri de Müseylime'dir.'*"

(B4374 Buhârî, Meğâzî, 71)

1411. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, (Müseylimetü'l-kezzâb, Hz. Peygamber'i (sav) Medine'de beraberinde bir heyetle ziyaret ederek, "Şayet kendinden sonra beni halef tayin edersen dinini kabul edeceğim." dediği zaman) Hz. Peygamber, arkadaşlarının arasında bulunan Müseylime'nin tam karşısında durmuş ve (elindeki hurma dalını göstererek) şöyle buyurmuştur: *"Elimde bulunan şu dal parçasını istesen onu dahi sana vermem. Sen de Allah'ın senin hakkındaki hüküm ve takdirini geçemezsin. (Dine) sırtını dönecek olursan Allah seni muhakkak helâk eder."*

(B7461 Buhârî, Tevhîd, 29)

1412. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Benim ve benden önceki peygamberlerin durumu, bir ev inşa eden kimseye benzer. O kimse evi güzelce yapıp mükemmel hâle getirmiş fakat bir köşede sadece bir tuğla yeri boş kalmıştır. İnsanlar bu evi dolaşırlar, ona hayran olurlar ve şöyle derler: 'Keşke şu tuğla da yerine konulmuş olsaydı.'" Resûlullah sözlerine şöyle devam etmiştir: "İşte ben o tuğlayım. Ben peygamberlerin sonuncusuyum."*

(B3535 Buhârî, Menâkıb, 18)

HZ. PEYGAMBER ve YÖNETİM
EMANET, EHLİYET, HAKKANİYET

١٤١٣- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْمُرُ مَعَ أَبِى بَكْرٍ فِى الأَمْرِ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ وَأَنَا مَعَهُمَا.

١٤١٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ مَشُورَةً لأَصْحَابِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

١٤١٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ إِلاَّ أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلاَ سَمْعَ وَلاَ طَاعَةَ."

١٤١٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّمَا الإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُتَّقَى بِهِ فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ [عَزَّ وَجَلَّ] وَعَدَلَ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرٌ وَإِنْ يَأْمُرْ بِغَيْرِهِ كَانَ عَلَيْهِ مِنْهُ."

١٤١٧- أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ زِيَادٍ عَادَ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ فِى مَرَضِهِ فَقَالَ لَهُ مَعْقِلٌ... سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَا مِنْ أَمِيرٍ يَلِى أَمْرَ الْمُسْلِمِينَ ثُمَّ لاَ يَجْهَدُ لَهُمْ وَيَنْصَحُ إِلاَّ لَمْ يَدْخُلْ مَعَهُمُ الْجَنَّةَ."

HZ. PEYGAMBER ve YÖNETİM
EMANET, EHLİYET, HAKKANİYET

1413. Ömer b. Hattâb anlatıyor: "Resûlullah (sav), Hz. Ebû Bekir ile birlikte Müslümanları ilgilendiren meselelerde geceleri konuşmalar yapardı. Ben de yanlarında olurdum."

(T169 Tirmizî, Salât, 12)

1414. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah'tan (sav) daha fazla ashâbıyla istişare eden bir kimse görmedim."

(T1714 Tirmizî, Cihâd, 35)

1415. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Günah işlemesi emredilmedikçe, hoşlansa da hoşlanmasa da dinlemek ve itaat etmek, Müslüman bir kişinin vazifesidir. Eğer kendisine günah emredilirse dinlemek ve itaat etmek yoktur."*

(M4763 Müslim, İmâre, 38)

1416. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yönetici bir kalkandır. Onun ardında savaşılır, onunla (tehlikelerden) korunulur. Şayet o, Yüce Allah'a karşı takvayı emreder ve adaletle hükmederse bundan dolayı sevap kazanır. Bunun dışında bir şey emrederse o zaman yaptıkları kendi aleyhine olur."*

(M4772 Müslim, İmare, 43)

1417. Ubeydullah b. Ziyâd, hastalığında Ma'kil b. Yesâr'ı ziyaret etti. Ma'kil ona dedi ki, "...Resûlullah'ı şöyle derken işittim: '*Müslümanların yönetimini üstlendiği hâlde onlar için çalışmayan ve samimi davranmayan yönetici, onlarla birlikte cennete giremez.*'"

(M366 Müslim, Îmân, 229)

١٤١٨- عَنْ يَحْيَى بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: سَمِعْتُ جَدَّتِى تُحَدِّثُ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَهُوَ يَقُولُ: "وَلَوِ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ يَقُودُكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE ARAP KABİLELERİ

ALLAH ATALARLA ÖVÜNME ÂDETİNİ KALDIRMIŞTIR

١٤١٩- عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الأَسْقَعِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى مِنْ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ وَاصْطَفَى مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ بَنِى كِنَانَةَ وَاصْطَفَى مِنْ بَنِى كِنَانَةَ قُرَيْشًا وَاصْطَفَى مِنْ قُرَيْشٍ بَنِى هَاشِمٍ وَاصْطَفَانِى مِنْ بَنِى هَاشِمٍ."

١٤٢٠- عَنْ أَبِى حُمَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ خَيْرَ دُورِ الأَنْصَارِ دَارُ بَنِى النَّجَّارِ، ثُمَّ عَبْدِ الأَشْهَلِ، ثُمَّ دَارُ بَنِى الْحَارِثِ، ثُمَّ بَنِى سَاعِدَةَ، وَفِى كُلِّ دُورِ الأَنْصَارِ خَيْرٌ."

١٤٢١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "قُرَيْشٌ وَالأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَأَشْجَعُ وَغِفَارُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى، دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ."

1418. Yahyâ b. Husayn'ın işittiğine göre, ninesi şöyle demiştir: "Veda Haccı'nda Hz. Peygamber'in (sav) hutbe verirken şöyle dediğini işittim: *'Size yönetici olarak, Allah'ın Kitabı ile yöneten bir köle dahi tayin edilse onu dinleyin ve itaat edin.'*"

(M4758 Müslim, İmâre, 37)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE ARAP KABİLELERİ

ALLAH ATALARLA ÖVÜNME ÂDETİNİ KALDIRMIŞTIR

1419. Vâsile b. Eska'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Allah, İbrâhimoğulları'ndan İsmâil'i seçti. İsmâiloğulları'ndan Kinâneoğulları'nı seçti. Kinâneoğulları'ndan da Kureyş'i seçti. Kureyş'ten de Benî Hâşim'i seçti. Benî Hâşim'den de beni seçti."

(T3605 Tirmizî, Menâkıb, 1)

1420. Ebû Humeyd'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz ensar kabilelerinin en hayırlısı, (önce Müslüman olmaları ve İslâm'a hizmetleri sebebiyle) Neccâroğulları'dır. Sonra Abdüleşheloğulları, sonra Hârisoğulları, sonra ise Saîdeoğulları'dır. Ensar kabilelerinin hepsi hayırlıdır."*

(B3791 Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 7)

1421. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kureyş, ensar, Cüheyne, Müzeyne, Eslem, Eşca' ve Gıfâr benim yardımcılarımdır. Onların Allah ve Resûlü'nden başka yardımcısı yoktur."*

(B3504 Buhârî, Menâkıb, 2; M6439 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 189)

١٤٢٢- قَالَ أَبُو ذَرٍّ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "غِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَأَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ."

١٤٢٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظُمَهَا بِآبَائِهَا فَالنَّاسُ رَجُلاَنِ: رَجُلٌ بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللَّهِ وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ..."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE TOPLUMSAL YAPI

EŞİT KARDEŞLER TOPLULUĞU

١٤٢٤- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ هُمْ أَرَقُّ أَفْئِدَةً وَأَلْيَنُ قُلُوبًا، الإِيمَانُ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ، وَالْفَخْرُ وَالْخُيَلاَءُ فِي أَصْحَابِ الإِبِلِ، وَالسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ."

١٤٢٥- عَنِ الْمَعْرُورِ قَالَ: لَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلاَمِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ. فَقَالَ: إِنِّي سَابَبْتُ رَجُلاً فَعَيَّرْتُهُ بِأُمِّهِ، فَقَالَ لِيَ النَّبِيُّ ﷺ : "يَا أَبَا ذَرٍّ! أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ؟ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ، إِخْوَانُكُمْ خَوَلُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ، وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ، وَلاَ تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ، فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعِينُوهُمْ."

1422. Ebû Zerr'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Gıfâr! Allah onlara mağfiret buyursun! Eslem! Allah onlara selâmet versin."*

(M6429 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 182)

1423. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) Mekke'nin fethi günü insanlara hutbe irad ederek şöyle buyurmuştur: *"Ey İnsanlar! Allah sizden câhiliye gururunu ve atalarla övünme âdetini gidermiştir. İnsanlar iki gruptur: İyi, takva sahibi, Allah katında değerli kişi ve günahkâr, bedbaht, Allah katında değersiz kişi. İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır. Ve Allah Âdem'i topraktan yaratmıştır..."*

(T3270 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 49)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE TOPLUMSAL YAPI

EŞİT KARDEŞLER TOPLULUĞU

1424. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Size Yemenliler geldi. Onlar merhametli ve yumuşak kalpli insanlardır. İman Yemenli, hikmet de Yemenlidir. Kendini beğenme ve büyüklenme, deve sürüsü sahibi kaba bedevîlerde; ağırbaşlılık ve vakar ise koyun sahiplerinde görülür."

(B4388 Buhârî, Meğâzî, 75)

1425. Ma'rûr anlatıyor: Ebû Zer ile Rebeze'de karşılaştım. Kendisinin de kölesinin de üzerinde aynı kıyafet vardı. Bunun sebebini ona sordum. Dedi ki, "Bir adamla karşılıklı birbirimize sövdük. Ve annesi(nin zenci olması) sebebiyle onu aşağıladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) bana şöyle buyurdu: *'Ebû Zer! Onu annesi sebebiyle mi aşağıladın? Demek ki sen kendisinde hâlâ câhiliye izleri olan bir kimsesin. (Köle) kardeşleriniz, Allah'ın sizin emrinize verdiği hizmetçilerinizdir. Her kimin kardeşi emri altında bulunursa, ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara güçlerini aşan işler yüklemeyin. Eğer (ağır işler) yüklerseniz onlara yardım edin.'*"

(B30 Buhârî, Îmân, 22; M4313 Müslim, Eymân, 38)

١٤٢٦- عَنْ أَبِي نَضْرَةَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ خُطْبَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي وَسَطِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَلَا إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أَعْجَمِيٍّ وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا لِأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى..."

١٤٢٧- أَبَا مَالِكٍ الأَشْعَرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "أَن أَرْبَعٌ فِى أُمَّتِى مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ الْفَخْرُ فِى الْأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِى الْأَنْسَابِ وَالْإِسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE MÜŞRİKLERLE HİKMETLİ MÜCADELE

١٤٢٨- عَنْ عَلِيٍّ: أَنَّ أَبَا جَهْلٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ :إِنَّا لاَ نُكَذِّبُكَ وَلَكِنْ نُكَذِّبُ بِمَا جِئْتَ بِهِ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿...فَإِنَّهُمْ

١٤٢٩- لاَ يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْرِضُ نَفْسَهُ عَلَى النَّاسِ فِى الْمَوْقِفِ فَقَالَ: "أَلاَ رَجُلٌ يَحْمِلُنِى إِلَى قَوْمِهِ فَإِنَّ قُرَيْشًا قَدْ مَنَعُونِى أَنْ أُبَلِّغَ كَلاَمَ رَبِّى."

1426. Ebû Nadre'nin, Hz. Peygamber'in teşrîk günlerinin ortasında vermiş olduğu hutbesini dinleyen bir sahâbîden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey insanlar! Bilesiniz ki, Rabbiniz bir, atanız da birdir. Arap'ın Arap olmayana Arap olmayanın da Arap'a; beyazın siyaha, siyahın da beyaza hiçbir üstünlüğü yoktur. Fazilet takvadadır..."*

(HM23885 İbn Hanbel, V, 411)

1427. Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin anlattığına göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimde câhiliye âdetlerinden kalma dört şey vardır ki bunları (kolaylıkla) terk edemezler. Bunlar; asaleti ile öğünme, nesepleri kötüleme, yıldızlarla yağmur isteme ve bağıra çağıra ölülere yas tutmadır."*

(M2160 Müslim, Cenâiz, 29)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE MÜŞRİKLERLE HİKMETLİ MÜCADELE

1428. Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre, Ebû Cehil, Hz. Peygamber'e (sav) şöyle dedi: "Biz seni yalanlamıyoruz, senin getirdiklerini (vahyi) yalanlıyoruz." Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: *"...Aslında onlar seni yalanlamıyorlar. Bu zalimler açıkça Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar."*

(En'âm, 6/33; T3064 Tirmizî, Tefsîrü'l-Kur'ân, 6)

1429. Câbir b. Abdullah anlatıyor: "Resûlullah (sav) (tebliğin ilk yıllarında) Arafat'ta vakfe yerinde bulunan insanlara kendisini tanıtarak şöyle buyururdu: *'Beni kavmine götürecek kimse yok mu? Kureyş (müşrikleri) beni, Rabbimin kelâmını tebliğ etmekten alıkoymaktadır.'*"

(D4734 Ebû Dâvûd, Sünnet, 20; T2925 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 25)

١٤٣٠- عَنْ خَبَّابِ بْنِ الأَرَتِّ قَالَ: شَكَوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهْوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ، فَقُلْنَا: أَلاَ تَسْتَنْصِرُ لَنَا؟ أَلاَ تَدْعُو لَنَا؟ فَقَالَ: "قَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ الرَّجُلُ فَيُحْفَرُ لَهُ فِي الأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهَا، فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نِصْفَيْنِ، وَيُمَشَّطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ، فَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ، وَاللَّهِ لَيَتِمَّنَّ هَذَا الأَمْرُ، حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لاَ يَخَافُ إِلاَّ اللَّهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ، وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE MEDİNE YAHUDİLERİYLE İLİŞKİLER

EHL-İ KİTAP'TAN KİM MÜSLÜMAN OLURSA ONA İKİ ECİR VARDIR

١٤٣١- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: إِنِّي لَتَحْتَ رَاحِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ قَوْلاً حَسَنًا جَمِيلاً وَكَانَ فِيمَا قَالَ: "مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ وَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْنَا وَمَنْ أَسْلَمَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَلَهُ أَجْرُهُ وَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْنَا."

1430. Habbâb b. Eret şöyle demiştir: Allah Resûlü (sav) Kâbe'nin gölgesinde elbisesini yastık yapıp uzanmış vaziyette iken kendisine (Kureyş müşriklerinin eziyetlerinden) şikâyette bulunmuş ve "Bizim için (Allah'tan) yardım dileyemez misin? Bizim için dua edemez misin?" demiştik. Bunun üzerine o şöyle buyurmuştu: *"Sizden önceki ümmetler içinde öyle kişiler vardı ki müşrikler tarafından yakalanır, onun için yerde bir çukur kazılır, o kişi o çukurun içine gömülürdü. Sonra büyük bir testere getirilir, onun başı üzerine konulurdu da başı iki kısma ayrılırdı. Bir başkasının da demir taraklar ile etinin altındaki kemiği ve sinirleri taranırdı ama bu işkenceler o mümini dininden çeviremezdi. Allah'a yemin ederim ki bu din kesinlikle tamamlanacaktır. Öyle ki biniti üzerinde bir kimse (tek başına) San'â'dan Hadramevt'e kadar gidecek de Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmayacaktır... Fakat sizler acele ediyorsunuz!"*

(B6943 Buhârî, İkrâh, 1)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE MEDİNE YAHUDİLERİYLE İLİŞKİLER

EHL-İ KİTAP'TAN KİM MÜSLÜMAN OLURSA ONA İKİ ECİR VARDIR

1431. Ebû Ümâme anlatıyor: "Mekke'nin fethi günü Resûlullah'ın (sav) bineğinin arkasındaydım. Çok güzel ve hoş sözler söyledi. Bunlardan biri de şuydu: *'Kitap ehli olan iki topluluktan kim Müslüman olursa, onun için iki kat mükâfat vardır. O, bizimle aynı haklara ve sorumluluklara sahiptir. Müşriklerden kim Müslüman olursa ona da bir mükâfat vardır ve o da bizimle aynı haklara ve sorumluluklara sahiptir.'"*

(HM22589 İbn Hanbel, V, 259)

١٤٣٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ﵄: ... كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ...

١٤٣٣- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ﵄ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَوَجَدَ الْيَهُودَ صِيَامًا يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِى تَصُومُونَهُ." قَالُوا: هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ أَنْجَى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَقَوْمَهُ وَغَرَّقَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا فَنَحْنُ نَصُومُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "فَنَحْنُ أَحَقُّ وَأَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ." فَصَامَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.

١٤٣٤- عَنِ ابْنِ أَبِى لَيْلَى أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ وَسَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ كَانَا بِالْقَادِسِيَّةِ فَمَرَّتْ بِهِمَا جَنَازَةٌ فَقَامَا فَقِيلَ لَهُمَا: إِنَّهَا مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ. فَقَالاَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّتْ بِهِ جَنَازَةٌ فَقَامَ فَقِيلَ لَهُ: إِنَّهُ يَهُودِيٌّ. فَقَالَ: "أَلَيْسَتْ نَفْسًا."

1432. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), hakkında herhangi bir emir bulunmayan hususlarda Ehl-i kitaba uygun davranmayı severdi.

(B3558 Buhârî, Menâkıb, 23)

1433. İbn Abbâs'tan (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) Medine'ye geldiği zaman, Yahudiler âşûrâ günü oruç tutuyorlardı. Resûlullah (sav) onlara, *"Oruç tuttuğunuz bugün nedir?"* diye sordu. Onlar da "Bugün Allah'ın, Musa'yı ve kavmini kurtarıp Firavun'u ve kavmini (suda) boğduğu büyük bir gündür. Musa şükretmek için bugün oruç tuttu. Biz de (bu nedenle) oruç tutuyoruz." dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav): *"Biz Musa'ya sizden daha lâyık ve yakınız."* buyurdu. Ondan sonra âşûrâ günü Resûlullah (sav) hem kendisi oruç tuttu hem de oruç tutulmasını emretti.

(M2658 Müslim, Sıyâm, 128; B2004 Buhârî, Savm, 69)

1434. İbn Ebû Leylâ'nın anlattığına göre, Kays b. Sa'd ve Sehl b. Huneyf Kâdisiyye'de bulundukları bir sırada yanlarından bir cenaze geçmiş onlar da ayağa kalkmışlardı. Onlara bunun bir zimmîye (Müslüman topraklarında yaşayan anlaşmalı bir gayri müslim vatandaşa) ait olduğu söylendi. Bunun üzerine şöyle dediler: "Resûlullah'ın (sav) yanından bir cenaze geçti de o ayağa kalktı. Kendisine, 'O bir Yahudi'dir.' denilince, *'O da bir can değil mi?'* buyurdu."

(M2225 Müslim, Cenâiz, 81; B1312 Buhârî, Cenâiz, 49)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE HIRİSTİYANLARLA İLİŞKİLER

KİM BİR ZİMMÎYE HAKSIZLIK EDERSE KIYAMETTE HASMI BENİM

١٤٣٥- أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ سُلَيْمٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَبْنَاءِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَنْ آبَائِهِمْ دِنْيَةً عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَلاَ مَنْ ظَلَمَ مُعَاهِدًا أَوِ انْتَقَصَهُ أَوْ كَلَّفَهُ فَوْقَ طَاقَتِهِ أَوْ أَخَذَ مِنْهُ شَيْئًا بِغَيْرِ طِيبِ نَفْسٍ فَأَنَا حَجِيجُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٤٣٦- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: إِنِّي لَتَحْتَ رَاحِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ قَوْلًا حَسَنًا جَمِيلًا وَكَانَ فِيمَا قَالَ: "مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ وَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْنَا وَمَنْ أَسْلَمَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَلَهُ أَجْرُهُ وَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْنَا."

١٤٣٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمْ صَدَقَةً، تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ، فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ..."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE HIRİSTİYANLARLA İLİŞKİLER

KİM BİR ZİMMÎYE HAKSIZLIK EDERSE KIYAMETTE HASMI BENİM

1435. Safvân b. Süleym'in bildirdiğine göre, sahâbe çocuklarından birkaçı, kendi babalarından nakille Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu rivayet emişlerdir: "Bilesiniz ki! Kim bir zimmîye (anlaşmalı bir gayri müslim vatandaşa) haksızlık ederse, onun hakkını eksik verirse, ona gücünün üstünde şeyler yüklerse veya gönülsüz olarak ondan bir şey alırsa, ben kıyamet gününde o kişinin hasmıyım."

(D3052 Ebû Dâvûd, İmâre, 31, 33)

1436. Ebû Ümâme anlatıyor: Mekke'nin fethi günü Resûlullah'ın (sav) bineğinin yanında duruyordum. Çok güzel ve hoş sözler söyledi. Bunlardan birisi de şuydu: *"Kitap ehli olan iki topluluktan kim Müslüman olursa, onun için iki kat mükâfat vardır. O, bizimle aynı haklara ve sorumluluklara sahiptir. Müşriklerden kim Müslüman olursa ona da bir mükâfat vardır ve o da bizimle aynı haklara ve sorumluluklara sahiptir."*

(HM22589 İbn Hanbel, V, 259)

1437. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Muâz b. Cebel'i Yemen'e (elçi olarak) gönderirken ona şöyle demişti: *"Sen Kitap ehli bir topluluğa (Hıristiyanlara) gideceksin. Oraya vardığında onları önce, 'Allah'tan başka ilâh olmadığı, Muhammed'in de Allah'ın Resûlü olduğuna' şehâdet etmeye çağır. Eğer onlar senin bu davetine uyarlarsa onlara Allah'ın kendilerine her gün ve gece içinde beş vakit namazı farz kıldığını bildir. Eğer onlar buna da uyarlarsa bu defa da kendilerine, Allah'ın onlara zenginlerinden alınıp fakirlerine verilecek olan zekâtı farz kıldığını bildir..."*

(B4347 Buhârî, Meğâzî, 61)

١٤٣٨- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِى مَرَضِهِ الَّذِى لَمْ يَقُمْ مِنْهُ: "لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE EHL-İ KİTAP DIŞINDAKİ İNANÇLAR

ALLAH'A EN SEVİMLİ DİN HANİF VE MÜSAMAHAKÂR DİNDİR

١٤٣٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَيُّ الْأَدْيَانِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ: "الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ."

١٤٤٠- عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَهُ: "...إِنَّ ذَاتَ الدِّينِ عِنْدَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ الْمُسْلِمَةُ لاَ الْيَهُودِيَّةُ وَلاَ النَّصْرَانِيَّةُ مَنْ يَعْمَلْ خَيْرًا فَلَنْ يُكْفَرَهُ..."

١٤٤١- أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ذَكَرَ الْمَجُوسَ فَقَالَ: مَا أَدْرِى كَيْفَ أَصْنَعُ فِى أَمْرِهِمْ فَقَالَ: عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "سُنُّوا بِهِمْ سُنَّةَ أَهْلِ الْكِتَابِ."

1438. Hz. Âişe'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) vefatından önceki son hastalığı esnasında şöyle buyurmuştu: *"Allah, peygamberlerinin kabirlerini mescit (tapınak) hâline getiren Yahudi ve Hıristiyanları rahmetinden uzaklaştırmıştır!"*

(M1184 Müslim, Mesâcid, 19)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE EHL-İ KİTAP DIŞINDAKİ İNANÇLAR

ALLAH'A EN SEVİMLİ DİN HANİF VE MÜSAMAHAKÂR DİNDİR

1439. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah'a (sav), "Allah'ın en çok hoşnut olduğu din hangisidir?" diye sorulmuştu. O, "Kolay olan Hanîflik dinidir." buyurmuştu.

(HM2107 İbn Hanbel, I, 236)

1440. Übey b. Kâ'b'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) ona şöyle buyurmuştur: *"...Allah katında gerçek din, Yahudilik ya da Hıristiyanlık değil, Hanîflik esasına dayanan Müslümanlıktır. Kim iyi bir davranışta bulunursa bu yaptığı asla boşa gitmeyecektir..."*

(T3793 Tirmizî, Menâkıb, 32)

1441. Ömer b. Hattâb bir gün Mecûsîlerden bahsederken, "Onlar hakkında ne yapacağımı bilmiyorum." dedi. Bunun üzerine (ashâbdan) Abdurrahman b. Avf dedi ki, "Bu konuda Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu işittiğimi kesinlikle söyleyebilirim: *'Onlara da Ehl-i kitaba uygulanan hükmü uygulayın!'*"

(MU619 Muvatta', Zekât, 24)

١٤٤٢- عَنْ أَبِى ثَعْلَبَةَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ قُدُورِ الْمَجُوسِ فَقَالَ: "أَنْقُوهَا غَسْلاً وَاطْبُخُوا فِيهَا."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE KADINLAR

HUKUKÎ GÜVENCEYE KAVUŞMA

١٤٤٣- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ كَانَ لَهُ ثَلاَثُ بَنَاتٍ أَوْ ثَلاَثُ أَخَوَاتٍ أَوِ ابْنَتَانِ أَوْ أُخْتَانِ فَأَحْسَنَ صُحْبَتَهُنَّ وَاتَّقَى اللَّهَ فِيهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ."

١٤٤٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ مَعَ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ ، وَهُنَّ يَسُوقُ بِهِنَّ سَوَّاقٌ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ : "أَيْ أَنْجَشَةُ! رُوَيْدًا سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ."

١٤٤٥- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ. وَأَنَا خَيْرُكُمْ لأَهْلِى."

1442. Ebû Sa'lebe'nin naklettiğine göre, Resûlullah'a (sav) Mecûsîlerin tencereleri hakkında soru sorulmuş, o da, *"Yıkayıp temizledikten sonra onlarda yemek pişirin."* buyurmuştur.

(T1796 Tirmizî, Et'ıme, 7)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE KADINLAR

HUKUKÎ GÜVENCEYE KAVUŞMA

1443. Ebû Saîd el-Hudrî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kimin üç kızı veya üç kız kardeşi olur veya iki kızı veya iki kız kardeşi olur da onlarla birlikte güzelce yaşar ve onlar hakkında Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olursa onun için cennet vardır!"

(T1916 Tirmizî, Birr, 13)

1444. Enes b. Mâlik anlatıyor: "(Veda Haccı yolculuğu esnasında) Ümmü Süleym Hz. Peygamber'in (sav) eşleriyle beraberdi. (Enceşe isimli) bir kılavuz onların develerini yönlendiriyordu. (Enceşe söylediği ezgilerle develeri hızlandırınca) Hz. Peygamber (sav) ona şöyle seslendi: *'Ey Enceşe, kristalleri taşırken yavaş ol!'*"

(M6039 Müslim, Fedâil, 72)

1445. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"En hayırlınız, ailesine en güzel davrananınızdır. Ben de sizin aranızda aileme karşı en hayırlı davrananım."*

(İM1977 İbn Mâce, Nikâh, 50)

١٤٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اللَّهُمَّ إِنِّى أُحَرِّجُ حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ: الْيَتِيمِ وَالْمَرْأَةِ."

١٤٤٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا نَتَّقِى الْكَلاَمَ وَالْإِنْبِسَاطَ إِلَى نِسَائِنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ هَيْبَةَ أَنْ يُنْزَلَ فِينَا شَيْءٌ، فَلَمَّا تُوُفِّىَ النَّبِيِّ ﷺ تَكَلَّمْنَا وَانْبَسَطْنَا.

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE GEÇİM DÜZEYİ

ÖLÇÜLÜ, DENGELİ ve SADE HAYAT

١٤٤٨- عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَنَامُ بَيْنَ يَدَىْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرِجْلاَيَ فِى قِبْلَتِهِ، فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِى فَقَبَضْتُ رِجْلَيَّ، فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا، قَالَتْ: وَالْبُيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ.

١٤٤٩- حَدَّثَنَا خَبَّابٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَلْتَمِسُ وَجْهَ اللَّهِ، فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ، فَمِنَّا مَنْ مَاتَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا، مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ، وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا. قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ نَجِدْ مَا نُكَفِّنُهُ إِلاَّ بُرْدَةً إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلاَهُ، وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ، وَأَنْ نَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِرِ.

1446. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım! Ben iki zayıfın; yetimin ve kadının hakkına el uzatılmasını yasaklıyorum."*

(İM3678 İbn Mâce, Edeb, 6)

1447. İbn Ömer (ra) şöyle demiştir: "Biz Peygamber (sav) zamanında hakkımızda vahiy indirilir korkusuyla hanımlarımıza karşı söz söylemekten ve istediğimiz gibi davranmaktan çekinirdik. Ancak Peygamber (sav) vefat edince istediğimizi söylemeye ve rahat davranmaya başladık."

(B5187 Buhârî, Nikâh, 81)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE GEÇİM DÜZEYİ

ÖLÇÜLÜ, DENGELİ ve SADE HAYAT

1448. Hz. Peygamber'in (sav) eşi Hz. Âişe şöyle demiştir: "(Gece namaz kılarken) Resûlullah'ın (sav) önünde uyurdum. Ayaklarım da onun kıblesi yönünde olurdu. O, secde ettiği zaman bana eliyle dokunurdu, ben de ayaklarımı toplardım. (Secdeden) kalkınca geri uzatırdım." Sonra Hz. Âişe sözlerine şöyle devam etmiştir: "O zamanlar evlerde kandil yoktu."

(B382 Buhârî, Salât, 22; M1145 Müslim, Salât, 272)

1449. Habbâb (ra) anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) ile beraber sırf Allah rızasını dileyerek hicret ettik. Mükâfatımız Allah'tandı. Ama aramızdan (hicret ile elde edilen nimetlerden) hiçbir şey tatmadan vefat edenler oldu ki Mus'ab b. Umeyr de bunlardan biriydi. Aramızda meyvesi olgunlaşınca onu toplayanlar (nimetlerden faydalananlar) da vardı. (Mus'ab) Uhud günü öldürüldü. Onu kefenlemek için ancak bir cübbe bulabildik. Bununla başını örttüğümüzde ayakları, ayaklarını örttüğümüzde ise başı açıkta kalıyordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber, başını örtmemizi, ayaklarının üzerine ise izhir otu koymamızı emir buyurdu.

(B1276 Buhârî, Cenâiz, 27)

١٤٥٠- عَنْ أَبِى مَسْعُودٍ الأَنْصارِىِّ ﷺ قالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ انْطَلَقَ أَحَدُنَا إِلَى السُّوقِ فَتَحَامَلَ فَيُصِيبُ الْمُدَّ، وَإِنَّ لِبَعْضِهِمُ الْيَوْمَ لَمِائَةَ أَلْفٍ.

١٤٥١- عَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: جَهَّزَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاطِمَةَ فِى خَمِيلٍ وَقِرْبَةٍ وَوِسَادَةٍ حَشْوُهَا إِذْخِرٌ.

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE KULLANILAN EŞYALAR
EŞYANIN DA HUKUKU VARDIR

١٤٥٢- عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ إِذَا رَقَدْتُمْ، وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ، وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ، وَخَمِّرُوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ..."

١٤٥٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْوَزْنُ وَزْنُ أَهْلِ مَكَّةَ وَالْمِكْيَالُ مِكْيَالُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ."

١٤٥٤- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُدْخِلُ ثَلاثَةَ نَفَرٍ الْجَنَّةَ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ صَانِعَهُ يَحْتَسِبُ فِى صُنْعِهِ الْخَيْرَ وَالرَّامِيَ بِهِ وَمُنَبِّلَهُ."

1450. Ebû Mes'ûd el-Ensârî (ra) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) bize sadaka vermeyi emrettiğinde, (imkânı olmayanlar) çarşıya gider, hamallık yapar, bir müd (yaklaşık bir kilo hurma) kazanırdı (o kazandığı ile sadaka verirdi). Bugün onlardan bazılarının yüz binlik serveti vardır. (Ama şimdi sadaka vermezler)"

(B1416 Buhârî, Zekât, 10)

1451. Hz. Ali (ra) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) Fâtıma için çeyiz olarak kadife kumaş, su tulumu ve içi izhir otuyla doldurulmuş bir yastık hazırlatmıştı."

(N3386 Nesâî, Nikâh, 81; HM715 İbn Hanbel, I, 92)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE KULLANILAN EŞYALAR

EŞYANIN DA HUKUKU VARDIR

1452. Câbir'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Uyuyacağınız zaman kandilleri söndürün. Kapıları kapatın. Su kaplarının ağızlarını bağlayın. Yiyecek ve içeceklerin üzerini örtün."

(B5624 Buhârî, Eşribe, 22)

1453. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Tartı Mekkelilerin tartısı, ölçek ise Medinelilerin ölçeğidir."*

(D3340 Ebû Dâvûd, Büyû', 8)

1454. Ukbe b. Âmir'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah bir ok vasıtasıyla şu üç kişiyi cennete koyar: Sadece hayır gözeterek onu yapan, onu (düşmana) atan* ve okun ucundaki sivri demiri yapan."

(N3148 Nesâî, Cihâd, 26)

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE TIP
ALLAH HER HASTALIĞIN ŞİFASINI VERMİŞTİR

١٤٥٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلاَّ أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً."

١٤٥٦- عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ قَالَ: قَالَتِ الأَعْرَابُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَلاَ نَتَدَاوَى؟ قَالَ: "نَعَمْ يَا عِبَادَ اللَّهِ تَدَاوَوْا، فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلاَّ وَضَعَ لَهُ شِفَاءً أَوْ دَوَاءً، إِلاَّ دَاءً وَاحِدًا." قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا هُوَ؟ قَالَ: "الْهَرَمُ."

١٤٥٧- عَنْ أَبِى الدَّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالدَّوَاءَ وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً فَتَدَاوَوْا وَلاَ تَدَاوَوْا بِحَرَام."

١٤٥٨- عَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ، فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ بِإِذْنِ اللَّه تَعَالَى."

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE TIP
ALLAH HER HASTALIĞIN ŞİFASINI VERMİŞTİR

1455. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav), şöyle buyurmuştur: *"Allah, gönderdiği bir hastalığın kesinlikle şifasını da göndermiştir."*

(B5678 Buhârî, Tıb, 1)

1456. Üsâme b. Şerîk anlatıyor: "Bedevîler, 'Ey Allah'ın Resûlü! Tedavi olmayalım mı?' dediler. Resûlullah (sav), *'Ey Allah'ın kulları! Elbette tedavi olun. Muhakkak ki Allah bir hastalık hariç her hastalığın şifasını veya devasını yaratmıştır.'* buyurdu. 'Ey Allah'ın Resûlü! O hastalık nedir?' dediklerinde ise, *'İhtiyarlık.'* buyurdu."

(T2038 Tirmizî, Tıb, 2)

1457. Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, hastalığı da şifayı da gönderdi ve her hastalık için bir şifa var etti. Tedavi olun, fakat haramla tedavi olmayın."*

(D3874 Ebû Dâvûd, Tıb, 11)

1458. Câbir'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her derdin bir devası vardır. Derdin devasında isabet edilebilirse Yüce Allah'ın izniyle düzelir."*

(M5741 Müslim, Selâm, 69)

ALLAH RESÛLÜ'NÜN DİLİNDE ŞEHİRLER

MEDİNE KÖTÜLÜKLERİ BARINDIRMAZ

١٤٥٩- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ فَتْحِ مَكَّةَ... "إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ..."

١٤٦٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ حَمْرَاءَ [الزُّهْرِيِّ] قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَاقِفًا عَلَى الْحَزْوَرَةِ فَقَالَ: وَاللَّهِ! إِنَّكِ لَخَيْرُ أَرْضِ اللَّهِ وَأَحَبُّ أَرْضِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ وَلَوْلاَ أَنِّى أُخْرِجْتُ مِنْكِ مَا خَرَجْتُ."

١٤٦١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ : "أُمِرْتُ بِقَرْيَةٍ تَأْكُلُ الْقُرَى يَقُولُونَ يَثْرِبُ وَهِيَ الْمَدِينَةُ تَنْفِي النَّاسَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ."

١٤٦٢- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : "أَنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ، وَدَعَا لَهَا، وَحَرَّمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ، وَدَعَوْتُ لَهَا فِى مُدِّهَا وَصَاعِهَا، مِثْلَ مَا دَعَا إِبْرَاهِيمُ [عَلَيْهِ السَّلاَمُ] لِمَكَّةَ.

ALLAH RESÛLÜ'NÜN DİLİNDE ŞEHİRLER

MEDİNE KÖTÜLÜKLERİ BARINDIRMAZ

1459. İbn Abbâs'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) Mekke'nin fethedildiği gün şöyle buyurmuştur: "Allah, bu beldeyi gökleri ve yeri yarattığı gün haram (saygın ve dokunulmaz) kılmıştır. Burası Allah'ın haram (saygın) kılması sebebiyle kıyamet gününe kadar haramdır (saygın kalacaktır)..."

(M3302 Müslim, Hac, 445)

1460. Abdullah b. Adî b. Hamrâ' (ez-Zührî) anlatıyor: Resûlullah'ın (sav) Hazvere denilen mevkide durup şöyle buyurduğunu gördüm: *"(Ey Mekke!) Vallahi sen Allah'ın en hayırlı ve Allah'a en sevimli olan beldesisin. Senden (zorla) çıkarılmış olmasaydım, seni asla terk etmezdim."*

(T3925 Tirmizî, Menâkıb, 68)

1461. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana diğer şehirleri silip süpürecek olan bir şehre hicret emri verildi. Oraya Yesrib diyorlar, halbuki o Medine'dir. Demirci körüğünün, demirin kirini attığı gibi bu şehir de kötüleri bir bir dışarıya atar."*

(HM7364 İbn Hanbel, II, 248; B1871 Buhârî, Fedâilü'l-Medîne, 2)

1462. Abdullah b. Zeyd'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İbrâhim Mekke'yi haram ilân etti ve onun için dua etti. Tıpkı İbrâhim'in Mekke'yi haram ilân ettiği gibi ben de Medine'yi haram ilân ettim ve tıpkı İbrâhim'in (as) Mekke için dua ettiği gibi ben de Medine'nin ölçü ve tartısı için (bereket dileyerek) dua ettim."*

(B2129 Buhârî, Büyû', 53)

١٤٦٣- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِى شَأْمِنَا اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِى يَمَنِنَا."

VATAN ve MEMLEKET SEVGİSİ
EY MEKKE SENDEN ÇIKARILMASAYDIM ASLA SENİ TERK ETMEZDİM

١٤٦٤- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ، كَمَا حَبَّبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ..."

١٤٦٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ حَمْرَاءَ [الزُّهْرِيِّ] قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَاقِفًا عَلَى الْحَزْوَرَةِ فَقَالَ: وَاللَّهِ إِنَّكِ لَخَيْرُ أَرْضِ اللَّهِ وَأَحَبُّ أَرْضِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ وَلَوْلاَ أَنِّي أُخْرِجْتُ مِنْكِ مَا خَرَجْتُ."

١٤٦٦- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "رِبَاطُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِهِ وَإِنْ مَاتَ جَرَى عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِى كَانَ يَعْمَلُهُ وَأُجْرِيَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ وَأَمِنَ الْفَتَّانَ.

1463. İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım, bize Şamımızı bereketli kıl! Allah'ım, bize Yemenimizi bereketli kıl!"*

(T3953 Tirmizî, Menâkıb, 74)

VATAN ve MEMLEKET SEVGİSİ
EY MEKKE SENDEN ÇIKARILMASAYDIM ASLA SENİ TERK ETMEZDİM

1464. Hz. Âişe'nin (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle demiştir: "Allah'ım! Bizlere Mekke'yi sevdirdiğin gibi, ondan daha da fazla Medine'yi sevdir..."

(B6372 Buhârî, Deavât, 43)

1465. Abdullah b. Adî b. Hamrâ' (ez-Zührî) anlatıyor: "Resûlullah'ın (sav) Hazvere denilen mevkide durup şöyle buyurduğunu gördüm: *'(Ey Mekke!) Vallahi sen Allah'ın en hayırlı ve Allah'a en sevimli olan beldesisin. Senden (zorla) çıkarılmış olmasaydım seni asla terk etmezdim.'*"

(T3925 Tirmizî, Menâkıb, 68; İM3108 İbn Mâce, Menâsik, 103)

1466. Selmân'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir gün ve bir gece nöbet tutmak, bir ay oruç tutup geceleri namaz kılmaktan daha hayırlıdır. Şayet (kişi nöbette) ölürse yapmakta olduğu işin sevabı devam eder, rızkı da devam eder ve kabirdeki sorgu meleklerine karşı güven içinde olur."*

(M4938 Müslim, İmâre, 163)

١٤٦٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "عَيْنَانِ لاَ تَمَسُّهُمَا النَّارُ عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ."

١٤٦٨- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ رَايَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ سَوْدَاءَ وَلِوَاؤُهُ أَبْيَضُ.

ÇEVRE
TABİAT BİZİM KARDEŞİMİZ

١٤٦٩- عَنْ أَبِى حُمَيْدٍ قَالَ: أَقْبَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ غَزْوَةِ تبوكَ حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ: "هَذِهِ طَابَةُ، وَهَذَا أُحُدٌ، جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ."

١٤٧٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "... وَجُعِلَتْ لِيَ الأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا..."

١٤٧١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "...وَيُمِيطُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ."

1467. İbn Abbâs'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İki göz vardır ki cehennem ateşi onlara dokunmaz: Allah korkusundan ağlayan göz ve gecesini Allah yolunda nöbet tutarak geçiren göz."*

(T1639 Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 12)

1468. İbn Abbâs şöyle demiştir: "Resûlullah'ın (sav) bayrağı siyah, sancağı ise beyazdı."

(İM2818 İbn Mâce, Cihâd, 20; N2869 Nesâî, Menâsikü'l-hac, 106)

ÇEVRE
TABİAT BİZİM KARDEŞİMİZ

1469. Ebû Humeyd anlatıyor: Hz. Peygamber (sav) ile birlikte Tebük Gazvesi'nden dönüyorduk. Medine'ye vardığımızda Allah Resûlü şöyle buyurdu: "İşte bu Tâbe'dir (iyilik ve güzellik şehridir). Bu da Uhud'dur, öyle bir dağdır ki o bizi sever biz de onu severiz."

(B4422 Buhârî, Meğâzî, 82)

1470. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Benim için yeryüzü temiz ve namaz kılmaya uygun kılınmıştır..."*

(M1167 Müslim, Mesâcid, 5)

1471. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Rahatsız edici bir şeyi yoldan kaldırmak sadakadır."*

(B2989 Buhârî, Cihâd, 128)

١٤٧٢- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اتَّقُوا الْمَلاَعِنَ الثَّلاَثَةَ الْبَرَازَ فِى الْمَوَارِدِ وَقَارِعَةِ الطَّرِيقِ وَالظِّلِّ."

١٤٧٣- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنْ قَامَتْ عَلَى أَحَدِكُمْ الْقِيَامَةُ وَفِي يَدِهِ فَسِيلَةٌ فَلْيَغْرِسْهَا."

SU
HAYAT KAYNAĞI

١٤٧٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "غَطُّوا الإِنَاءَ، وَأَوْكُوا السِّقَاءَ..."

١٤٧٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِى الْمَاءِ الدَّائِمِ..."

١٤٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ، فَلاَ يَتَنَفَّسْ فِى الْإِنَاءِ. فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَعُودَ، فَلْيُنَحِّ الْإِنَاءَ ثُمَّ لِيَعُدْ، إِنْ كَانَ يُرِيدُ."

1472. Muâz b. Cebel'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Lânete sebep olan şu üç şeyi yapmaktan; su kaynaklarına, yol ortasına ve gölgelik yerlere abdest bozmaktan sakının."*

(D26 Ebû Dâvûd, Tahâret, 14)

1473. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Birinizin elinde bir hurma fidanı varken kıyamet kopuyor olsa bile derhâl onu diksin!"*

(HM12933 İbn Hanbel, III, 184)

SU
HAYAT KAYNAĞI

1474. Câbir b. Abdullah'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kapların üzerini örtün, su tulumlarının da ağzını iyice bağlayın..."*

(M5255 Müslim, Eşribe, 99)

1475. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kimse durgun suya küçük abdest bozmasın..."*

(M656 Müslim, Tahâret, 95)

1476. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz su içeceği zaman kabın içine solumasın. Tekrar su içmek istediği takdirde kabı ağzından uzaklaştırıp (soluk alsın) ardından içmeye devam etsin."*

(İM3427 İbn Mâce, Eşribe, 23)

١٤٧٧- عَنْ سَعِيدٍ، أَنَّ سَعْدًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْجَبُ إِلَيْكَ؟ قَالَ: "الْمَاءُ."

ŞEHİR ve EV
YAPILAN HER BİNA SAHİBİ İÇİN BİR SORUMLULUKTUR

١٤٧٨- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ فَرَأَى قُبَّةً مُشْرِفَةً... فَقَالَ: "أَمَا إِنَّ كُلَّ بِنَاءٍ وَبَالٌ عَلَى صَاحِبِهِ إِلاَّ مَا لاَ إِلاَّ مَا لاَ."

١٤٧٩- عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ كَانَ لَنَا عَامِلاً فَلْيَكْتَسِبْ زَوْجَةً فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ خَادِمٌ فَلْيَكْتَسِبْ خَادِمًا فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَسْكَنٌ فَلْيَكْتَسِبْ مَسْكَنًا."

١٤٨٠- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ ثَلاَثَةٌ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ ثَلاَثَةٌ مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ وَالْمَسْكَنُ الصَّالِحُ وَالْمَرْكَبُ الصَّالِحُ وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ الْمَرْأَةُ السُّوءُ وَالْمَسْكَنُ السُّوءُ وَالْمَرْكَبُ السُّوءُ."

1477. Saîd (b. Müseyyeb) tarafından rivayet edildiğine göre, Sa'd (b. Ubâde) Hz. Peygamber'e (sav) gelerek "Hangi sadaka(nın verilmesi) daha çok hoşunuza gider?" diye sordu. Hz. Peygamber, *"Su."* cevabını verdi.

(D1679 Ebû Dâvûd, Zekât, 41)

ŞEHİR ve EV
YAPILAN HER BİNA SAHİBİ İÇİN BİR SORUMLULUKTUR

1478. Enes b. Mâlik'ten nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) (Medine'de) dolaşırken yüksekçe bir bina gördü ve şöyle buyurdu: *"Mutlaka gerekli olan binalar dışında, yapılan her bina, sahibi için bir vebaldir."*

(D5237 Ebû Dâvûd, Edeb, 156-157)

1479. Müstevrid b. Şeddâd'ın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kim bizim emrimizde görevli ise (hanımı yoksa) evlensin, hizmetçisi yoksa bir hizmetçi tutsun, evi yoksa ev alsın."*

(D2945 Ebû Dâvûd, İmâre, 9, 10)

1480. İsmâil b. Muhammed'in, babası aracılığı ile dedesi Sa'd b. Ebû Vakkâs'tan naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç şey insanoğlunun mutluluğundan, üç şey de insanoğlunun bedbahtlığındandır. İnsanoğlunun mutluluğundan olan şeyler; iyi bir eş, oturmaya müsait bir ev ve uygun bir binektir. İnsanoğlunun bedbahtlığından olan şeyler ise; kötü bir eş, kötü bir ev ve kötü bir binektir."*

(HM1445 İbn Hanbel, I, 169)

VAKIFLAR
KESİNTİSİZ HAYIR

١٤٨١- عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ تَصَدَّقَ بِمَالٍ لَهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ ثَمْغٌ، وَكَانَ نَخْلاً، فَقَالَ عُمَرُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّى اسْتَفَدْتُ مَالاً وَهُوَ عِنْدِى نَفِيسٌ فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِهِ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ، لاَ يُبَاعُ وَلاَ يُوهَبُ وَلاَ يُورَثُ، وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ."

١٤٨٢- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلاَّ سِلاَحَهُ وَبَغْلَةً بَيْضَاءَ وَأَرْضًا بِخَيْبَرَ جَعَلَهَا صَدَقَةً.

١٤٨٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ."

١٤٨٤- عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَرَادَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ. فَكَرِهَ النَّاسُ ذَلِكَ وَأَحَبُّوا أَنْ يَدَعَهُ عَلَى هَيْئَتِهِ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِى الْجَنَّةِ مِثْلَهُ."

VAKIFLAR
KESİNTİSİZ HAYIR

1481. İbn Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Ömer, Resûlullah (sav) zamanında Semğ isimli hurma bahçesini tasadduk etmek istemiş ve Efendimize gelerek, "Yâ Resûlallah! Ben çok nefis bir hurmalığa sahip oldum. Bu hurmalığı tasadduk etmek istiyorum." demişti. Hz. Peygamber (sav) ise cevaben, *"Satılmaması, hibe edilmemesi, miras bırakılmaması ve ancak meyvesinden infak edilebilmesi şartıyla oranın aslını tasadduk et."* buyurmuştu.

(B2764 Buhârî, Vesâyâ, 22)

1482. Amr b. Hâris şöyle söylemiştir: "Peygamber (sav) (vefat ettiğinde) silahından, beyaz katırından, bir de sadaka olarak bıraktığı Hayber (Fedek) arazisinden başka bir mal bırakmadı."

(B2912 Buhârî, Cihâd, 86)

1483. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsan ölünce şu üçü dışında amelleri(nin sevabı) kesilir: Sadaka-i câriye (faydası süregelen hayır), faydalanılan ilim, arkasından dua eden hayırlı evlât."*

(M4223 Müslim, Vasiyye, 14)

1484. Mahmûd b. Lebîd anlatıyor: Osman b. Affân bir mescidi yaptırmak istedi. Ancak insanlar bundan hoşlanmayarak onu olduğu gibi bırakmasını istediler. Bunun üzerine Hz. Osman, Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu işittiğini nakletti: *"Kim Allah rızası için bir mescit yaparsa/yaptırırsa Allah da onun için cennette benzeri bir (ev) yapar."*

(M7471 Müslim, Zühd, 44)

١٤٨٥- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَا مِنْ مُسْلِمٍ غَرَسَ غَرْسًا فَأَكَلَ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ دَابَّةٌ إِلاَّ كَانَ لَهُ صَدَقَةً."

BESLENME
MÜSLÜMAN ÖLÇÜLÜ YER

١٤٨٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ."

١٤٨٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لاَ يَقْبَلُ إِلاَّ طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وَقَالَ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾. ثُمَّ ذَكَرَ، الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ، أَشْعَثَ أَغْبَرَ، يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ، يَا رَبِّ! يَا رَبِّ! وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَغُذِىَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟."

١٤٨٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَأْكُلُ الْمُسْلِمُ فِى مِعًى وَاحِدٍ، وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِى سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ."

1485. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir Müslüman bir ağaç diker de onun meyvesinden bir insan yahut hayvan yerse muhakkak o yenilen şey, ağacı diken kimse için bir sadaka olur."*

(B6012 Buhârî, Edeb, 27)

BESLENME
MÜSLÜMAN ÖLÇÜLÜ YER

1486. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Yemek yiyip Allah'a şükreden kimse, (sevap yönünden) oruç tutarak sabreden kimse gibidir."

(T2486 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 43)

1487. Ebû Hüreyre anlatıyor: Resûlullah (sav), *"Ey insanlar! Allah Teâlâ temizdir, ancak temiz olanı kabul eder. Allah, peygamberlerine emrettiği şeyleri müminlere de emretti."* buyurdu ve şu âyetleri okudu: *"Ey peygamberler! Temiz olan şeylerden yiyin, güzel işler yapın. Ben sizin yaptıklarınızı hakkıyla bilmekteyim."* (Mü'minûn, 23/51) *"Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yiyin..."* (Bakara, 2/172) Sonra Resûlullah (sav) uzun yolculuklar yapmış, üstü başı tozlanmış, saçı başı dağılmış, ellerini göğe uzatarak, *"Yâ Rab, yâ Rab!"* diye yalvarıp yakaran bir adamdan söz etti ve *"Fakat onun yediği haram, içtiği haram, giydiği haramdı. Haram ile beslenirdi. Peki, böyle birisinin duası nasıl kabul edilsin?"* buyurdu.

(M2346 Müslim, Zekât, 65; T2989 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 2)

1488. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Mümin tek mide (iştah) ile kâfir ise yedi mide (iştah) ile yer."*

(B5396 Buhârî, Et'ıme, 12)

١٤٨٩- عَنْ مِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "مَا مَلأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ، بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أُكُلاَتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ، فَإِنْ كَانَ لاَ مَحَالَةَ فَثُلُثٌ لِطَعَامِهِ وَثُلُثٌ لِشَرَابِهِ وَثُلُثٌ لِنَفَسِهِ."

١٤٩٠- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِى الإِثْنَيْنِ، وَطَعَامُ الإِثْنَيْنِ يَكْفِى الأَرْبَعَةَ."

İÇECEKLER
İÇTİĞİMİZ SUDAN DA MESULÜZ

١٤٩١- عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَرْزَمٍ الأَشْعَرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَعْنِى الْعَبْدَ مِنَ النَّعِيمِ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَلَمْ نُصِحَّ لَكَ جِسْمَكَ وَنُرْوِيكَ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ."

١٤٩٢- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ! بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ. وَإِذَا سُقِيَ لَبَنًا فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ! بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ يُجْزِئُ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ إِلاَّ اللَّبَنُ."

1489. Mikdâm b. Ma'dîkerib'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanoğlu, mideden daha kötü bir kap doldurmamıştır. Halbuki birkaç lokma insanın belini doğrultmasına yeter. Eğer mutlaka dolduracaksa (midesinin) üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe ayırsın ve diğer üçte birini de nefes alıp vermek için boş bıraksın."*

(T2380 Tirmizî, Zühd, 47)

1490. Câbir (b. Abdullah) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bir kişinin yemeği iki kişiye, iki kişinin yemeği de dört kişiye yeter."*

(M5370 Müslim, Eşribe, 180)

İÇECEKLER
İÇTİĞİMİZ SUDAN DA MESULÜZ

1491. Dahhâk b. Abdurrahman b. Arzem el-Eşa'rî'nin Ebû Hüreyre'den işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde bir kul nimetlerden hesaba çekilirken ona ilk önce sorulacak olan, 'Bedenini sağlıklı kılmadık mı? Susuzluğunu soğuk su ile gidermedik mi?' denilmesidir."*

(T3358 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 102)

1492. İbn Abbâs'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz yemek yediğinde, 'Allah'ım, bu yemeği bize bereketli kıl ve bize ondan daha iyisini yedir!' desin. Ona süt ikram edildiğinde ise 'Allah'ım, bunu bize bereketli kıl ve bize bundan daha fazlasını ver!' desin. Zira hem yiyecek hem içecek yerine geçen sadece süttür."*

(D3730 Ebû Dâvûd, Eşribe, 21)

١٤٩٣- عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَآوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لاَ كَافِيَ لَهُ وَلاَ مُئْوِيَ."

١٤٩٤- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ."

١٤٩٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ."

SAĞLIK
EN BÜYÜK NİMET

١٤٩٦- قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلاَ تَقْدِمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلاَ تَخْرُجُوا، فِرَارًا مِنْهُ."

١٤٩٧- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ."

1493. Enes (b. Mâlik) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) yatağına uzandığında şöyle dua ederdi: *"Bizi yedirip doyuran, bizi içirip kandıran, (her konuda) bize yeten ve bizi sığındıran Allah'a hamdolsun. İhtiyaçlarını karşılayacak ve sığınacak bir yeri olmayan nice kimseler vardır!"*

(M6894 Müslim, Zikir, 64)

1494. Câbir b. Abdullah'tan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır."*

(T1865 Tirmizî, Eşribe, 3; D3681 Ebû Dâvûd, Eşribe, 5)

1495. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sarhoş eden her şey içkidir ve sarhoş eden her şey haramdır."*

(M5219 Müslim, Eşribe, 74)

SAĞLIK
EN BÜYÜK NİMET

1496. Abdurrahman b. Avf'ın işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Bir yerde veba hastalığının olduğunu işitirseniz oraya girmeyin. Bulunduğunuz yerde de veba hastalığı varsa ondan kaçarak oradan çıkmayın."

(D3103 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 6)

1497. İbn Abbâs'ın (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İki nimet vardır ki insanların çoğu (onları değerlendirme hususunda) aldanmıştır: Sağlık ve boş zaman."*

(B6412 Buhârî, Rikâk, 1)

١٤٩٨- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَا سُئِلَ اللَّهُ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَة."

١٤٩٩- عَنْ سَلَمَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مِحْصَنٍ الْخَطْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ –وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ– قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِى سِرْبِهِ مُعَافًى فِى جَسَدِهِ، عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ، فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا."

AĞIZ ve DİŞ TEMİZLİĞİ
PEYGAMBERLERİN ORTAK SÜNNETİ

١٥٠٠- عَنْ أَبِى أَيُّوبَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ الْحَيَاءُ وَالتَّعَطُّرُ و السِّوَاكُ وَالنِّكَاحُ."

١٥٠١- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "قَدْ أَكْثَرْتُ عَلَيْكُمْ فِى السِّوَاكِ."

١٥٠٢- عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ قُلْتُ بِأَيِّ شَيْءٍ كَانَ يَبْدَأُ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ؟ قَالَتْ: بِالسِّوَاكِ.

1498. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'tan, afiyet istenmesinden daha çok hoşuna giden bir şey istenmemiştir."*

(T3515 Tirmizî, Deavât, 84)

1499. Seleme b. Ubeydullah b. Mihsan el-Hatmî'nin, sahâbî olan babasından rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sizden kim huzuru yerinde, bedeni sağlıklı ve günlük yiyeceği de yanında olarak güne başlarsa, sanki dünya nimetleri ona verilmiş gibidir."*

(T2346 Tirmizî, Zühd, 34)

AĞIZ ve DİŞ TEMİZLİĞİ
PEYGAMBERLERİN ORTAK SÜNNETİ

1500. Ebû Eyyûb'un naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dört şey peygamberlerin sünnetlerindendir: Utanma duygusu, güzel koku sürünmek, misvak kullanmak ve evlenmek."*

(T1080 Tirmizî, Nikâh, 1)

1501. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Diş temizliği konusunda size çok telkinde bulunduğumu (biliyorsunuz)!"*

(N6 Nesâî, Tahâret, 6)

1502. Mikdâm b. Şureyh'in naklettiğine göre, babası (Şureyh b. Hânî) şunları anlatmıştır: "Âişe'ye, 'Peygamber (sav) evine girdiği vakit ilk önce ne yapardı?' diye sordum. 'Misvak kullanırdı.' dedi."

(M590 Müslim, Tahâret, 43)

١٥٠٣- عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِى لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلاَةٍ."

١٥٠٤- عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِى عَتِيقٍ قَالَ: حَدَّثَنِى أَبِى قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "السِّوَاكُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ."

BEDEN BAKIMI ve TEMİZLİĞİ
BEDENİNİN SENİN ÜZERİNDE HAKKI VAR!

١٥٠٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لاَ يَقْبَلُ إِلاَّ طَيِّبًا..."

١٥٠٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "حَقٌّ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِى كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ."

١٥٠٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ كَانَ لَهُ شَعْرٌ فَلْيُكْرِمْهُ."

1503. Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetime sıkıntı verecek olmasaydım, onlara her namaz vaktinde misvak kullanmalarını emrederdim."*

(D47 Ebû Dâvûd, Tahâret, 25; T23 Tirmizî, Tahâret, 18)

1504. Abdurrahman b. Ebû Atîk, babası aracılığıyla Hz. Âişe'den şunu nakletmiştir: Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: *"Misvak ağzı temizler, (ağzı temizlemek de) Allah'ı hoşnut eder."*

(N5 Nesâî, Tahâret, 5)

BEDEN BAKIMI ve TEMİZLİĞİ
BEDENİNİN SENİN ÜZERİNDE HAKKI VAR!

1505. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Ey insanlar! Allah temizdir ancak temiz olan şeyleri kabul eder..."

(M2346 Müslim, Zekât, 65)

1506. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her yedi günde bir saçını ve bedenini yıkayarak banyo yapması, Allah'ın bütün Müslümanlar üzerindeki bir hakkıdır."*

(M1963 Müslim, Cum'a, 9; B897 Buhârî, Cum'a, 12)

1507. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Saçı olan ona iyi baksın, özen göstersin."*

(D4163 Ebû Dâvûd, Tereccül, 3)

١٥٠٨- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "الْفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْخِتَانُ، وَالْإِسْتِحْدَادُ، وَنَتْفُ الْإِبْطِ، وَقَصُّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَار."

١٥٠٩- عَنْ أَبِى بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ [يَوْمَ الْقِيَامَةِ] حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَا فَعَلَ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلاَهُ."

UYKU

UYKUNUZU BİR DİNLENME VESİLESİ KILDIK

١٥١٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِى قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: ... قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ فَرَدَّهَا حِينَ شَاءَ..."

١٥١١- عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الصُّبْحَةُ تَمْنَعُ الرِّزْقَ."

١٥١٢- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ لِسُلَيْمَانَ: يَا بُنَيَّ! لاَ تُكْثِرِ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ. فَإِنَّ كَثْرَةَ النَّوْمِ بِاللَّيْلِ تَتْرُكُ الرَّجُلَ فَقِيرًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

1508. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Beş şey fıtratın (yaratılışın) gereğidir: Sünnet olmak, avret bölgesindeki kılları temizlemek, koltuk altındaki kılları temizlemek, bıyığı kısaltmak, tırnakları kesmek."*

(B6297 Buhârî, İsti'zân, 51; M597 Müslim, Tahâret, 49)

1509. Ebû Berze el-Eslemî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Kıyamet gününde) hiçbir kul, ömrünü nasıl ve nerede tükettiği, ilmi ile ne yaptığı, malını nereden kazanıp nerede harcadığı ve bedenini ne uğruna yıprattığı sorulmadıkça bir yere kıpırdayamayacaktır."*

(T2417 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 1)

UYKU
UYKUNUZU BİR DİNLENME VESİLESİ KILDIK

1510. Abdullah b. Ebû Katâde'nin, babasından naklettiğine göre, (bir sefer dönüşü hep birlikte uyuyakaldıklarında) Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah dilediği zaman (uyutmak suretiyle) ruhlarınızı alır, dilediği zaman da (uyandırarak) geri verir..."*

(N847 Nesâî, İmâmet, 47)

1511. Amr b. Osman b. Affân'ın, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Sabah uykusu, rızkın azalmasına sebep olur."*

(HM530 İbn Hanbel, I, 73)

1512. Câbir b. Abdullah'ın naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Dâvûd'un oğlu Süleyman Peygamber'in annesi, Süleyman'a şöyle demişti: 'Evlâdım! Geceleyin fazla uyuma! Zira geceleyin fazla uyumak, kişiyi kıyamet günü fakir bırakır.'"*

(İM1332 İbn Mâce, İkâmet, 174)

١٥١٣- عَنْ أَبِى بَرْزَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا.

١٥١٤- عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ: "إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلاَةِ، ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الأَيْمَنِ، ثُمَّ قُلِ: اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِى إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِى إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِى إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لاَ مَلْجَأَ وَلاَ مَنْجَا مِنْكَ إِلاَّ إِلَيْكَ، اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِى أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِى أَرْسَلْتَ، فَإِنْ مُتَّ مِنْ لَيْلَتِكَ، فَأَنْتَ عَلَى الْفِطْرَةِ، وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَتَكَلَّمُ بِهِ."

GİYİM KUŞAM ve SÜSLENME ÂDÂBI
TAKVA ELBİSESİNİ GİYEBİLMEK

١٥١٥- عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "إِنَّ اللَّهَ يُحِبَّ أَنْ يُرَى أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ."

١٥١٦- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: ذَكَرَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا عِنْدَهُ الدُّنْيَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "أَلاَ تَسْمَعُونَ؟ أَلاَ تَسْمَعُونَ؟ إِنَّ الْبَذَاذَةَ مِنَ الْإِيمَانِ إِنَّ الْبَذَاذَةَ مِنَ الْإِيمَانِ."

1513. Ebû Berze'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), yatsıdan önce uyumayı ve yatsı sonrasında da (oturup) konuşmayı hoş karşılamazdı.

(B568 Buhârî, Mevâkītü's-salât, 23)

1514. Berâ b. Âzib, Hz. Peygamber'in (sav) kendisine şunları söylediğini bildirmiştir: *"Yatacağın zaman namaz için abdest aldığın gibi abdest al. Sonra sağ tarafın üzerine yat ve şöyle de: 'Allah'ım! Kendimi sana teslim ettim. İşimi sana havale ettim. Sırtımı sana dayadım, sana karşı ümit ve korku besleyerek... Senden sığınacak yer yine sensin, senden kurtulacak yer de yine sensin. Allah'ım! İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin peygamberine iman ettim.' Şayet o gece ölecek olursan fıtrat üzere ölürsün. (Uyumadan önce) söyleyeceğin son sözler bunlar olsun."*

(B247 Buhârî, Vudû', 75)

GİYİM KUŞAM ve SÜSLENME ÂDÂBI
TAKVA ELBİSESİNİ GİYEBİLMEK

1515. Amr b. Şuayb'ın, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah, nimetinin eserinin kulunun üzerinde görülmesini sever."*

(T2819 Tirmizî, Edeb, 54; HM20176 İbn Hanbel, IV, 438)

1516. Ebû Ümâme'nin naklettiğine göre, Resûlullah'ın (sav) ashâbı bir gün onun yanında dünya nimetleri hakkında konuştular. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *"Duymuyor musunuz, duymuyor musunuz? Sadelik imandandır, sadelik imandandır!"* buyurdu.

(D4161 Ebû Dâvûd, Tereccül, 1)

١٥١٧- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لا يَنْظُرُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ."

١٥١٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ." قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً. قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ: بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاس."

١٥١٩- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَجَدَّ ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ عِمَامَةً أَوْ قَمِيصًا أَوْ رِدَاءً ثُمَّ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ، أَسْأَلُكَ خَيْرَهُ وَخَيْرَ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ."

ŞAKALAŞMA ve EĞLENCE
EĞLENİRKEN DE ÖLÇÜLÜ OLMALI

١٥٢٠- عَنْ حَنْظَلَةَ الْكَاتِبِ التَّمِيمِيِّ الْأُسَيِّدِيِّ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ... فَقَالَ "يَاحَنْظَلَةُ! لَوْ كُنْتُمْ كَمَا تَكُونُونَ عِنْدِى لَصَافَحَتْكُمُ الْمَلَائِكَةُ عَلَى فُرُشِكُمْ أَوْ عَلَى طُرُقِكُمْ. يَا حَنْظَلَةُ سَاعَةٌ وَسَاعَةٌ."

1517. İbn Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yüce Allah, kibrinden dolayı elbisesini yerde sürükleyen kimseye (rahmet nazarıyla) bakmaz."*

(M5453 Müslim, Libâs ve zînet, 42; B5783 Buhârî, Libâs, 1)

1518. Abdullah b. Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez."* Bu söz üzerine bir adam, "İnsan, elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasından hoşlanır." deyince Hz. Peygamber (sav), *"Şüphesiz ki Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir ise hakikati inkâr etmek ve insanları küçük görmektir."* buyurmuştur.

(M265 Müslim, Îmân, 147)

1519. Ebû Saîd anlatıyor: "Resûlullah (sav) yeni bir elbise giydiği zaman sarık, gömlek ya da ridâ olsun o elbisenin ismini söyler ve şöyle dua ederdi: *'Allah'ım, sana hamdolsun! Bunu bana sen giydirdin. Senden bu elbisenin hayrını ve hayırda kullanılmasını istiyorum. Onun şerrinden ve şerde kullanılmasından da sana sığınıyorum.'*"

(T1767 Tirmizî, Libâs, 29; D4020 Ebû Dâvûd, Libâs, 1)

ŞAKALAŞMA ve EĞLENCE
EĞLENİRKEN DE ÖLÇÜLÜ OLMALI

1520. Temîm kabilesinden Hz. Peygamber'in vahiy kâtibi olan Hanzala şunları anlatmıştır: "Resûlullah'ın (sav) yanındaydık... O şöyle buyurdu: *'Hanzala! Benim yanımdaki hâlinizi ayrıldıktan sonra da sürdürseydiniz melekler evinizdeyken –ya da yolda– sizinle musâfaha ederlerdi. Fakat ey Hanzala, (insan bu!) bazen öyle bazen böyle!'*"

(İM4239 İbn Mâce, Zühd, 28)

١٥٢١- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: "إِنِّي لَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا." قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: فَإِنَّكَ تُدَاعِبُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: "إِنِّي لَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا."

١٥٢٢- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِى لَيْلَى قَالَ حَدَّثَنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ ... فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُرَوِّعَ مُسْلِمًا."

١٥٢٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لاَ سَبَقَ إِلاَّ فِى نَصْلٍ أَوْ حَافِرٍ أَوْ خُفٍّ."

١٥٢٤- عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا زَفَّتِ امْرَأَةً إِلَى رَجُلٍ مِنَ الأَنْصَارِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ : "يَا عَائِشَةُ مَا كَانَ مَعَكُمْ لَهْوٌ فَإِنَّ الْأَنْصَارَ يُعْجِبُهُمُ اللَّهْوُ."

١٥٢٥- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "... لَيْسَ مِنَ اللَّهْوِ إِلاَّ ثَلاَثٌ: تَأْدِيبُ الرَّجُلِ فَرَسَهُ وَمُلاَعَبَتُهُ أَهْلَهُ وَرَمْيُهُ بِقَوْسِهِ وَنَبْلِهِ..."

1521. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav), *"Ben sadece doğruyu söylerim."* buyurdu. Sahâbeden bazıları, "Yâ Resûlallah! Sen bize şaka yapıyorsun ama!" dediler. Bunun üzerine Peygamber (sav), *"Ben, sadece doğruyu söylerim."* buyurdu.

(HM8462 İbn Hanbel, II, 341)

1522. Abdurrahman b. Ebû Leylâ'nın Hz. Muhammed'in (sav) bazı sahâbîlerinden işittiğine göre, (bir sahâbînin, arkadaşını şaka yapmak amacıyla korkuttuğunu duyunca) Hz. Peygamber (sav), *"Bir Müslüman'ın diğer bir Müslüman'ı korkutması helâl olmaz."* buyurmuştur.

(D5004 Ebû Dâvûd, Edeb, 85)

1523. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yarış ancak ok atmada ya da at veya deve koşturmada yapılır."*

(N3615 Nesâî, Hayl ve sebk ve ramy, 14)

1524. Hz. Âişe'nin anlattığına göre, kendisi bir kadını ensardan bir adamla evlendirmişti. (Düğün merasimi esnasında) Allah'ın Peygamberi (sav), *"Âişe! Sizin eğlenceniz yok mu? Oyun ve eğlence ensarın hoşuna gider."* buyurmuştu.

(B5162 Buhârî, Nikâh, 64)

1525. Ukbe b. Âmir'in işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...Ancak üç çeşit eğlence vardır: Kişinin atını eğitmesi, eşi ile hoş vakit geçirmesi, yayı ve oku ile atış yapması..."*

(D2513 Ebû Dâvûd, Cihâd, 23)

BAYRAM
SEVİNÇ ve COŞKU GÜNLERİ

١٥٢٦- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ أَبُو بَكْرٍ وَعِنْدِى جَارِيَتَانِ مِنْ جَوَارِى الأَنْصَارِ تُغَنِّيَانِ بِمَا تَقَاوَلَتْ بِهِ الأَنْصَارُ يَوْمَ بُعَاثٍ قَالَتْ وَلَيْسَتَا بِمُغَنِّيَتَيْنِ. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَبِمُزْمُورِ الشَّيْطَانِ فِى بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَذَلِكَ فِى يَوْمِ عِيدٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَهَذَا عِيدُنَا."

١٥٢٧- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَلَهُمْ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا فَقَالَ: "مَا هَذَانِ الْيَوْمَانِ؟" قَالُوا: كُنَّا نَلْعَبُ فِيهِمَا فِى الْجَاهِلِيَّةِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَبْدَلَكُمْ بِهِمَا خَيْرًا مِنْهُمَا يَوْمَ الأَضْحَى وَيَوْمَ الْفِطْرِ."

١٥٢٨- عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ فَقَالَ: "إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ، ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ، فَمَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا."

BAYRAM
SEVİNÇ ve COŞKU GÜNLERİ

1526. Hz. Âişe anlatıyor: "Yanımda ensarın cariyelerinden iki küçük kız Buâs gününe dair (ensarı öven ve düşmanlarını yeren sözlerden oluşan) şarkılar söylüyorlardı. Bu iki küçük kız şarkıcı da değillerdi. Bu esnada Ebû Bekir yanıma girdi ve 'Resûlullah'ın (sav) evinde şeytan işi çalgılar ha!' dedi. Bu olay bayram günü yaşanmıştı. Resûlullah (sav) bunun üzerine, *'Ebû Bekir! Her toplumun bir bayramı vardır, bu da bizim bayramımızdır.'* buyurdu."

(M2061 Müslim, Îdeyn, 16; B952 Buhârî, Îdeyn, 3)

1527. Enes (b. Mâlik) anlatıyor: "Hz. Peygamber (sav) Medine'ye geldiğinde halkın eğlence ile geçirdiği iki gün vardı. Hz. Peygamber: *'Bu iki gün(ün özelliği) nedir?'* diye sordu. 'Câhiliye döneminde o günlerde eğlenirdik.' dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *'Şüphesiz Allah sizin için o günleri onlardan daha hayırlı olan Kurban ve Fıtır (Ramazan) bayramlarıyla değiştirdi.'*"

(D1134 Ebû Dâvûd, Salât, 239)

1528. Berâ' (b. Âzib) anlatıyor: "Hz. Peygamber'in (sav) hutbe verirken şöyle buyurduğunu işittim: *'Bugün ilk işimiz, (bayram) namazı kılmak, sonra dönüp kurban kesmektir. Böyle yapanlar, sünnetimize uygun davranmış olur.'*"

(B951 Buhârî, Îdeyn, 3)

١٥٢٩- عَنْ أَبِى عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ أَنَّهُ قَالَ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ﷺ فَجَاءَ فَصَلَّى ثُمَّ انْصَرَفَ فَخَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ: إِنَّ هَذَيْنِ يَوْمَيْنِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ صِيَامِهِمَا يَوْمُ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَالآخَرُ يَوْمٌ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِنْ نُسُكِكُمْ.

١٥٣٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "الصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطِرُونَ وَالأَضْحَى يَوْمَ تُضَحُّونَ."

YOLCULUK
DÜNYADA BİR YOLCU GİBİ OLMAK

١٥٣١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ: "لاَ تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلاَّ إِلَى ثَلاَثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِى هَذَا، وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الأَقْصَى."

١٥٣٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ، فَإِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ."

1529. İbn Ezher'in azatlı kölesi Ebû Ubeyd anlatıyor: "Ömer b. Hattâb (ra) ile birlikte bir bayram geçirdim. Ömer geldi, namazı kıldırdı. Sonra cemaate dönerek bir konuşma yaptı ve şöyle dedi: 'Resûlullah (sav) şu iki günde oruç tutmanızı yasakladı: Biri, Ramazan orucunuzu bitirip de bayram ettiğiniz gün, diğeri de kurbanlarınızı kesip etini yediğiniz gündür.'"

(M2671 Müslim, Sıyâm, 138; B1990 Buhârî, Savm, 66)

1530. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ramazan, oruca başladığınız gün; Ramazan Bayramı, orucu bitirdiğiniz gün; Kurban Bayramı da kurban kestiğiniz gündür."*

(T697 Tirmizî, Savm, 11)

YOLCULUK
DÜNYADA BİR YOLCU GİBİ OLMAK

1531. Ebû Hüreyre'nin Hz. Peygamber'e ait olduğunu belirterek naklettiği bir hadiste (sav) şöyle buyrulmuştur: "Ancak üç mescide (ibadet maksadı ile) gitmek üzere yolculuğa çıkılabilir: Benim şu mescidim, Mescid-i Harâm ve Mescid-i Aksâ."

(M3384 Müslim, Hac, 511)

1532. Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yolculuk, birinizin yeme içmesini ve uykusunu engelleyen bir çeşit sıkıntıdır. Bu sebeple (yolcu) işini bitirdiğinde bir an önce evine dönsün!"*

(B1804 Buhârî, Umre, 19; B5429 Buhârî, Et'ıme, 30)

١٠٣٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لاَ شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُوم."

١٠٣٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِذَا كَانَ ثَلاَثَةٌ فِى سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ."

١٠٣٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ [بْنِ عُمَرَ] قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَافَرَ فَأَقْبَلَ اللَّيْلُ قَالَ: "يَا أَرْضُ! رَبِّى وَرَبُّكِ اللَّهُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّكِ وَشَرِّ مَا فِيكِ وَشَرِّ مَا خُلِقَ فِيكِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَدِبُّ عَلَيْكِ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ أَسَدٍ وَأَسْوَدَ، وَمِنَ الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ، وَمِنْ سَاكِنِ الْبَلَدِ، وَمِنْ وَالِدٍ وَمَا وَلَدَ."

RESİM ve HEYKEL
TAPINMAK İÇİN DEĞİL

١٠٣٦- عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ أَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَقَالَ: إِنِّى أُصَوِّرُ هَذِهِ التَّصَاوِيرَ فَمَا تَقُولُ فِيهَا؟ فَقَالَ: ادْنُهْ ادْنُهْ، سَمِعْتُ مُحَمَّدًا ﷺ يَقُولُ: "مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِى الدُّنْيَا كُلِّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخِهِ."

1533. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç dua şüphesiz kabul edilir: Babanın duası, yolcunun duası, mazlumun duası."*

(D1536 Ebû Dâvûd, Vitr, 29; T1905 Tirmizî, Birr, 7)

1534. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Üç kişi yolculuğa çıkacağı zaman aralarından birini başkan seçsinler."*

(D2609 Ebû Dâvûd, Cihâd, 80)

1535. Abdullah (b. Ömer) şöyle demiştir: "Resûlullah (sav) yolculuk esnasında gece vakti yaklaşınca, *'Ey yeryüzü! Benim Rabbim de senin Rabbin de Allah'tır. Senin şerrinden, senin içindekilerin şerrinden, sende yaratılanların şerrinden ve üzerinde dolaşıp duranların şerrinden Allah'a sığınırım. Aslan, yılan ve akrebin şerrinden, burada yaşayanların, doğuran ve doğanların şerrinden Allah'a sığınırım.'* derdi."

(D2603 Ebû Dâvûd, Cihâd, 75)

RESİM ve HEYKEL
TAPINMAK İÇİN DEĞİL

1536. Nadr b. Enes anlatıyor: "İbn Abbâs'ın yanında oturuyordum. Iraklı bir adam ona gelerek: 'Ben şu resimleri yapıyorum, bu konuda ne dersin?' diye sordu. İbn Abbâs, 'Yaklaş, yaklaş!' dedi. Ben Muhammed'in (sav) şöyle buyurduğunu işittim: *'Kim dünyada (tapınmak üzere) bir resim yaparsa kıyamet günü kendisinden o yaptığı resme can vermesi istenir, fakat o, ona can veremez.'*"

(N5360 Nesâî, Zînet, 113)

١٠٣٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوِّرُونَ."

١٠٣٨- عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ: أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَتْرُكُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فِيهِ تَصَالِيبُ، إِلاَّ نَقَضَهُ.

١٠٣٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَدْخُلُ الْمَلاَئِكَةُ بَيْتًا فِيهِ تَمَاثِيلُ أَوْ تَصَاوِيرُ."

١٠٤٠- عَنْ أَبِي زُرْعَةَ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي دَارِ مَرْوَانَ فَرَأَى فِيهَا تَصَاوِيرَ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ خَلْقًا كَخَلْقِي؟ فَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً، أَوْ لِيَخْلُقُوا حَبَّةً، أَوْ لِيَخْلُقُوا شَعِيرَةً."

GÜZELLİK ve SANAT
ALLAH GÜZELLİĞİ SEVER

١٠٤١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ." قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً. قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ: بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ."

1537. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet günü en çetin azaba uğrayacak olanlar, (tapınmak için) resim/heykel yapanlardır."*

(M5537 Müslim, Libâs ve zînet, 98; B5950 Buhârî, Libâs, 89)

1538. İmrân b. Hıttân'dan nakledildiğine göre, Hz. Âişe (ra) ona şöyle rivayet etmiştir: "Peygamber (sav) kendi evinde, üzerinde haç resimleri bulunan hiçbir şeyi bırakmamış, onları yok etmiştir."

(B5952 Buhârî, Libâs, 90)

1539. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İçinde heykeller veya suretler bulunan eve melekler girmez."*

(M5545 Müslim, Libâs ve zînet, 102)

1540. Ebû Zür'a anlatıyor: "Ebû Hüreyre ile birlikte Mervân'ın evine girdim. Ebû Hüreyre evin içinde suretler görünce şöyle dedi: Resûlullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu işittim: *'Yüce Allah, 'Benim yaratışım gibi yaratmaya kalkışanlardan daha zalim kim olabilir? Onlar, (güçleri yetiyorsa) bir karınca, bir buğday tanesi veya bir tek arpa yaratsınlar!' buyurdu.'"*

(M5543 Müslim, Libâs ve zînet, 101; B5953 Buhârî, Libâs, 90)

GÜZELLİK ve SANAT
ALLAH GÜZELLİĞİ SEVER

1541. Abdullah b. Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez."* Bu söz üzerine bir adam, "İnsan elbisesinin ve ayakkabısının güzel olmasından hoşlanır!" deyince Resûlullah (sav), *"Şüphesiz ki Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir ise hakikati inkâr etmek ve insanları küçümsemektir."* buyurmuştur.

(M265 Müslim, Îmân, 147)

١٥٤٢- أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ وَعَلَيْهِ مِطْرَفٌ مِنْ خَزٍّ لَمْ نَرَهُ عَلَيْهِ قَبْلَ ذَلِكَ وَلَا بَعْدَهُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ أَنْ يُرَى أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَى خَلْقِهِ."

١٥٤٣- عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ..."

١٥٤٤- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ: "اَللَّهُمَّ أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي."

1542. Ebû Recâ' el-Utâridî anlatıyor: Bir gün İmrân b. Husayn, üzerinde daha önce ve daha sonra görmediğimiz desenli ipek bir şal ile yanımıza çıkageldi ve dedi ki, "Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *'Yüce Allah kime bir nimet verdiyse, şüphesiz O (cc) nimetinin kulunun üzerinde görülmesini sever.'*"

(HM20176 İbn Hanbel, IV, 438)

1543. Şeddâd b. Evs'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah her işte ihsanı (güzel davranmayı) emretmiştir..."*

(T1409 Tirmizî, Diyât, 14)

1544. İbn Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle derdi: *"Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlâkımı da güzelleştir."*

(HM3823 İbn Hanbel, I, 403)

VIII. BÖLÜM

EBEDÎ HAYAT, ÂHİRET

ÖLÜM
HER CAN ÖLÜMÜ TADACAKTIR

١٠٤٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا." قَالَ: فَأَيُّ الْمُؤْمِنِينَ أَكْيَسُ؟ قَالَ: "أَكْثَرُهُمْ لِلْمَوْتِ ذِكْرًا وَأَحْسَنُهُمْ لِمَا بَعْدَهُ اسْتِعْدَادًا أُولَئِكَ الأَكْيَاسُ."

١٠٤٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ."

١٠٤٧- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ الْخَثْعَمِيَّةِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "... بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَى وَلَهَى وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبِلَى بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ عَتَا وَطَغَى وَنَسِيَ الْمُبْتَدَا وَالْمُنْتَهَى..."

١٠٤٨- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ."

ÖLÜM
HER CAN ÖLÜMÜ TADACAKTIR

1545. İbn Ömer anlatıyor: "Resûlullah (sav) ile birlikte idim. Ensardan bir adam gelerek Hz. Peygamber'e (sav) selâm verdi. Sonra şöyle dedi: 'Ey Allah'ın Resûlü! Müminlerin hangisi daha faziletlidir?' Hz. Peygamber, *'Ahlâk bakımından en güzel olanları.'* buyurdu. Sonra adam, 'Müminlerin hangisi daha akıllıdır?' diye sordu. Hz. Peygamber, *'Ölümü en çok hatırlayanları ve ölümden sonrası için en güzel şekilde hazırlananları. İşte onlar en akıllı olanlardır.'* diyerek cevap verdi."

(İM4259 İbn Mâce, Zühd, 31)

1546. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Lezzetleri yok edeni (yani ölümü) çok hatırlayın."*

(N1825 Nesâî, Cenâiz, 3)

1547. Esmâ bnt. Umeys el-Has'amiyye'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"...(Gaflete) dalan, gülüp oynayan, kabirleri ve toprak altında çürümeyi unutan kul ne bedbahttır! Azan, haddi aşan, nereden geldiğini ve nereye gittiğini unutan kul ne bedbahttır!..."*

(T2448 Tirmizî, Sıfâtü'l-kıyâme, 17)

1548. Ubâde b. Sâmit'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah'a kavuşmayı dilerse Allah da ona kavuşmayı diler ve her kim Allah'a kavuşmayı hoş görmezse, Allah da ona kavuşmayı hoş görmez."*

(B6507 Buhârî, Rikâk, 41)

١٥٤٩- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﵁ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لاَ يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ مِنْ ضُرٍّ أَصَابَهُ، فَإِنْ كَانَ لاَ بُدَّ فَاعِلاً فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ أَحْيِنِى مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِى، وَتَوَفَّنِى إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِى."

١٥٥٠- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ."

CENAZE MERASİMİ
ÂHİRET YOLCUSUNA SON GÖREV

١٥٥١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﵁ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ."

١٥٥٢- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "مَنْ غَسَّلَ مَيِّتًا وَكَفَّنَهُ وَحَنَّطَهُ وَحَمَلَهُ وَصَلَّى عَلَيْهِ وَلَمْ يُفْشِ عَلَيْهِ مَا رَأَى خَرَجَ مِنْ خَطِيئَتِهِ مِثْلَ يَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ."

1549. Enes b. Mâlik'ten (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hiçbiriniz başına gelen bir sıkıntıdan dolayı ölümü istemesin. Eğer mutlaka isteyecek olursa, 'Allah'ım, yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat, ölüm benim için hayırlıysa canımı al!' desin."*

(B5671 Buhârî, Merdâ, 19)

1550. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ölmek üzere olanlarınıza, 'Lâ ilâhe illâllâh' (sözünü) telkin edin."*

(M2125 Müslim, Cenâiz, 2)

CENAZE MERASİMİ
ÂHİRET YOLCUSUNA SON GÖREV

1551. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "(Ölenlerin ardından) avuç içi ile yanaklarını döven, yakalarını yırtan ve câhiliye âdeti olarak bağırıp feryat eden kimse bizden değildir."

(B1294 Buhârî, Cenâiz, 35)

1552. Hz. Ali'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim bir ölüyü yıkar, onu kefenler, (kefenine) güzel koku sürer, (cenazesini) taşır, cenaze namazını kılar ve ölünün üzerinde gördüğü (olumsuz şeyleri) yaymazsa anasından doğduğu gibi günahlarından arınmış olur."

(İM1462 İbn Mâce, Cenâiz, 8)

١٥٥٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى الْمَيِّتِ فَأَخْلِصُوا لَهُ الدُّعَاءَ."

١٥٥٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: لَمَّا جَاءَ نَعْيُ جَعْفَرٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "اصْنَعُوا لأَهْلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا فَإِنَّهُ قَدْ جَاءَهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ."

١٥٥٥- عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اذْكُرُوا مَحَاسِنَ مَوْتَاكُمْ وَكُفُّوا عَنْ مَسَاوِيهِمْ."

١٥٥٦- عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ أُمِّى مَاتَتْ أَفَأَتَصَدَّقُ عَنْهَا؟ قَالَ: "نَعَمْ." قُلْتُ: فَأَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "سَقْيُ الْمَاءِ."

KABİR
EBEDİYETE AÇILAN KAPI

١٥٥٧- عن هَانِئٍ مَوْلَى عُثْمَانَ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِذَا وَقَفَ عَلَى قَبْرٍ يَبْكِى. حَتَّى يَبُلَّ لِحْيَتَهُ. فَقِيلَ لَهُ: تَذْكُرُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَلاَ تَبْكِى. وَتَبْكِى مِنْ هَذَا؟ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنَازِلِ الآخِرَةِ. فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ. وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ، فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ."

1553. Ebû Hüreyre'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cenaze namazı kıldığınız zaman ölen kimseye samimiyetle dua edin."*

(D3199 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 54, 56; İM1497 İbn Mâce, Cenâiz, 23)

1554. Abdullah b. Ca'fer'in naklettiğine göre, Ca'fer'in ölüm haberi gelince Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ca'fer ailesi için yemek hazırlayın, çünkü başlarına kendilerini meşgul edecek bir hâl geldi."*

(T998 Tirmizî, Cenâiz, 21)

1555. İbn Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ölülerinizin iyiliklerini anın, onların kötülüklerini zikretmekten kaçının."*

(D4900 Ebû Dâvûd, Edeb, 42; T1019 Tirmizî, Cenâiz, 34)

1556. Sa'd b. Ubâde anlatıyor: "Yâ Resûlallah, annem vefat etti. Onun için sadaka verebilir miyim?" dedim. Hz. Peygamber *"Evet."* dedi. "Hangi sadaka daha değerlidir?" dedim. *"(Susuz kalmışlara) su vermek."* buyurdu.

(N3694 Nesâî, Vesâyâ, 9)

KABİR
EBEDİYETE AÇILAN KAPI

1557. Hz. Osman'ın azatlı kölesi Hâni' anlatıyor: Osman b. Affân bir kabrin başında durduğunda sakalı ıslanıncaya kadar ağlardı. Bir defasında ona, 'Cenneti ve cehennemi düşünürken ağlamıyorsun da bunun için mi ağlıyorsun?' denildiğinde şöyle cevap verdi: 'Resûlullah (sav) buyurdu ki, *'Kabir, âhirete giden yoldaki konaklama yerlerinden ilkidir. Kişi ondan sağ salim kurtulursa sonrası daha kolay olur. Eğer kurtulamazsa ondan sonrası daha çetin gelir.'*"

(İM4267 İbn Mâce, Zühd, 32; T2308 Tirmizî, Zühd, 5)

١٥٥٨- عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ، إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَيُقَالُ هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى يَبْعَثَكَ اللّٰهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ."

١٥٥٩- أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ نَبِيُّ اللّٰهِ ﷺ : "إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ." قَالَ: "يَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُقْعِدَانِهِ فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟" قَالَ: "فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللّٰهِ وَرَسُولُهُ." قَالَ: "فَيُقَالُ لَهُ: "انْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ مِنَ النَّارِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللّٰهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ." قَالَ نَبِيُّ اللّٰهِ ﷺ : "فَيَرَاهُمَا جَمِيعًا."

١٥٦٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يَدْعُو: "اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ."

KABİR ZİYARETİ
SELÂM, DUA ve İBRET

١٥٦١- عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: "كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا خَرَجُوا إِلَى الْمَقَابِرِ... السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَلاَحِقُونَ أَسْأَلُ اللّٰهَ لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ."

1558. Abdullah b. Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Biriniz öldüğü zaman, ona, varıp yerleşeceği yeri sabah akşam gösterilir. O kimse cennet ehlinden ise cennetliklerin yeri, cehennem ehlinden ise cehennemliklerin yeri gösterilir. Ve ona, 'İşte senin yerleşeceğin yer burasıdır. Sonunda kıyamet günü Allah seni buraya gönderecek.' denilir."*

(B1379 Buhârî, Cenâiz, 89)

1559. Enes b. Mâlik'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kul, kabrine konduğu ve yakınları dönüp gittiği zaman onların ayak seslerini işitir. Ardından ona iki melek gelerek kendisini oturturlar ve 'Bu zât hakkında ne dersin?' diye (peygamberini) sorarlar. Eğer o kul mümin ise, 'Şehâdet ederim ki o Allah'ın kulu ve Resûlü'dür.' diye cevap verir. Ona, 'Cehennemdeki yerine bak! Allah onun yerine sana cennetten bir yer verdi.' denilir."* Allah'ın Peygamberi (sav), *"O kişi her iki yerini birden görür."* buyurdu.

(M7216 Müslim, Cennet, 70)

1560. Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Resûlullah (sav) şöyle dua ederdi: *'Allah'ım, kabir azabından, cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden, Mesih Deccâl'in fitnesinden sana sığınırım.'*"

(B1377 Buhârî, Cenâiz, 87)

KABİR ZİYARETİ
SELÂM, DUA ve İBRET

1561. Süleyman b. Büreyde'nin, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav), ashâbına kabristana girdikleri zaman şöyle söylemelerini öğretmişti: "Selâm size ey bu diyarın mümin ve Müslüman olan sakinleri! Bizler de inşallah size katılacağız. Allah'tan bize ve size afiyet dilerim."

(M2257 Müslim, Cenâiz, 104)

١٥٦٢- عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَزُورُوهَا فَإِنَّ فِى زِيَارَتِهَا تَذْكِرَةً."

١٥٦٣- عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "اللَّهُمَّ لاَ تَجْعَلْ قَبْرِى وَثَنًا يُعْبَدُ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ."

١٥٦٤- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا وَلاَ تَجْعَلُوا قَبْرِى عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ تَبْلُغُنِى حَيْثُ كُنْتُمْ."

GELECEK ZAMAN
SONA YAKLAŞTIKÇA

١٥٦٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ، وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِى، وَالْمَاشِى فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِى، مَنْ تَشَرَّفَ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ، فَمَنْ وَجَدَ فِيهَا مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ."

1562. İbn Büreyde'nin, babasından naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben size kabirleri ziyareti yasaklamıştım, artık onları ziyaret edin. Çünkü kabirleri ziyarette tezkire (ölümü hatırlatma ve ibret) vardır."*

(D3235 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 75, 77)

1563. İmam Mâlik'in, Zeyd b. Eslem aracılığıyla Atâ b. Yesâr'dan naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım, kabrimi ibadet yeri hâline getirme! Peygamberlerinin kabrini mescit hâline getiren ümmete Allah'ın gazabı şiddetli olur."*

(MU419 Muvatta', Kasru's-salât, 24; HÜ1073 Humeydî, Müsned, III, 252)

1564. Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Kabrimi de ziyaret yeri hâline getirmeyin. Nerede olursanız olun bana salâvat getirin.* Çünkü salâvatınız bana mutlaka ulaşır."

(D2042 Ebû Dâvûd, Menâsik, 96–97; HM8790 İbn Hanbel, II, 367)

GELECEK ZAMAN
SONA YAKLAŞTIKÇA

1565. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "İleride birtakım fitneler meydana gelecektir. O zaman oturan kişi, ayakta durandan; ayakta duran, yürüyenden; yürüyen de koşandan daha hayırlıdır. Fitne çıkarmaya yeltenen kişi kendisini o fitnenin içinde buluverir. Kim de (fitneden kurtulup) sığınacak bir yer bulursa hemen oraya sığınsın."

(B7081 Buhârî, Fiten, 9)

١٥٦٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ، وَتَكْثُرَ الزَّلاَزِلُ، وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ، وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ، وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ –وَهُوَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ– حَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمُ الْمَالُ فَيَفِيضُ."

١٥٦٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَأْتِى عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لاَ يُبَالِى الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ، أَمِنَ الْحَلاَلِ أَمْ مِنَ الْحَرَامِ؟."

١٥٦٨- عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتْرُكُ اللَّهُ بَيْتَ مَدَرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ، بِعِزِّ عَزِيزٍ أَوْ بِذُلِّ ذَلِيلٍ، عِزًّا يُعِزُّ اللَّهُ بِهِ الْإِسْلَامَ وَذُلًّا يُذِلُّ اللَّهُ بِهِ الْكُفْرَ.

١٥٦٩- حَدَّثَنَا مَعْبَدٌ قَالَ: سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: "تَصَدَّقُوا فَسَيَأْتِى عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَمْشِى الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ فَلاَ يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا."

1566. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İlim kaybolmadıkça, depremler çoğalmadıkça, zaman kısalmadıkça, herc yani cinayetler artmadıkça ve elinizde mal çoğalıp taşmadıkça kıyamet kopmaz."*

(B1036 Buhârî, İstiskâ, 27)

1567. Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar için öyle bir zaman gelecek ki kişi malını helâlden mi yoksa haramdan mı elde ettiğine aldırmayacak!"*

(B2059 Buhârî, Büyû', 7)

1568. Temîm ed-Dârî'nin işittiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Gece ve gündüzün ulaştığı her yere bu din ulaşacak; Allah, ister kerpiçten, isterse deve kılından yapılsın bu dinin kendisi tarafından içine girdirilmediği hiçbir ev bırakmayacaktır. Bu (kimi için) öyle bir izzet (kimi için de) öyle bir zillet olacaktır ki! Bu şekilde Allah, İslâm'ı aziz eyleyecek, küfrü ise zelil edecektir."*

(HM17082 İbn Hanbel, IV, 104)

1569. Ma'bed'in, Hârise b. Vehb'den naklettiğine göre o, Resûlullah'ı (sav) şöyle derken işitmiştir: *"Sadaka verin. Zira insanlar için öyle bir zaman gelecek ki kişi elinde sadakasıyla dolaşacak ve o sadakayı kabul edecek bir kimse bulamayacak."*

(B7120 Buhârî, Fiten, 25)

KIYAMET
SONSUZLUĞUN BAŞLANGICI

١٥٧٠- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا خَطَبَ احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ وَعَلاَ صَوْتُهُ وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ مُنْذِرُ جَيْشٍ يَقُولُ: صَبَّحَكُمْ وَمَسَّاكُمْ! وَيَقُولُ "بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ." وَيَقْرُنُ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى...

١٥٧١- أَخْبَرَنِى أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِشَهْرٍ: تَسْأَلُونِى عَنِ السَّاعَةِ؟ وَإِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ..."

١٥٧٢- عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ الْغِفَارِيِّ قَالَ: اطَّلَعَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْنَا وَنَحْنُ نَتَذَاكَرُ فَقَالَ: "مَا تَذْكُرُونَ؟" قَالُوا: نَذْكُرُ السَّاعَةَ. قَالَ: "إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْنَ قَبْلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ." فَذَكَرَ الدُّخَانَ وَالدَّجَّالَ وَالدَّابَّةَ وَطُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَنُزُولَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ﷺ وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَثَلاَثَةَ خُسُوفٍ: خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسْفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَآخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْيَمَنِ تَطْرُدُ النَّاسَ إِلَى مَحْشَرِهِمْ.

١٥٧٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ، وَتَكْثُرَ الزَّلاَزِلُ، وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ، وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ، وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ –وَهُوَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ– حَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمُ الْمَالُ فَيَفِيضُ."

KIYAMET
SONSUZLUĞUN BAŞLANGICI

1570. Câbir b. Abdullah anlatıyor: "Resûlullah (sav) bir defasında hutbe verirken gözleri kızardı, sesi yükseldi ve hiddeti arttı, öyle ki sanki bir orduyu uyarıyor, 'Sabah ya da akşam ansızın baskına uğrayabilirsiniz!' diyordu. Şehâdet parmağı ile orta parmağını birleştirip *"Ben ve kıyamet şu ikisi gibi (yakın) gönderildim."* buyurdu.

(M2005 Müslim, Cum'a, 43)

1571. Ebu'z-Zübeyr'in naklettiğine göre, Câbir b. Abdullah, Hz. Peygamber'i (sav) vefat etmeden bir ay önce şöyle derken işitmiştir: *"Siz bana kıyameti soruyorsunuz? Onun bilgisi sadece Allah katındadır."*

(M6481 Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 218)

1572. Huzeyfe b. Esîd el-Gıfârî anlatıyor: "Bir gün biz kendi aramızda konuşurken Peygamber (sav) geldi ve *'Ne müzakere ediyorsunuz?'* diye sordu. Ashâb, 'Kıyamet hakkında konuşuyoruz.' dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav), *'Siz şu on alâmeti görmedikçe, kıyamet kopmayacaktır.'* buyurdu ve şunları saydı: 'Duman, Deccâl, Dâbbe, güneşin batıdan doğması, Meryem oğlu İsa'nın (as) yeryüzüne inmesi, Ye'cûc ve Me'cûc, doğuda, batıda ve Arap yarımadasında olmak üzere üç büyük çökmenin yaşanması ve son olarak Yemen'den çıkıp insanları haşrolacakları yere sürecek bir ateş.'"

(M7285 Müslim, Fiten, 39)

1573. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İlim kaybolmadıkça, depremler çoğalmadıkça, zaman kısalmadıkça, karışıklıklar ortaya çıkmadıkça, herc yani cinayetler artmadıkça ve elinizde mal çoğalıp taşmadıkça kıyamet kopmaz."*

(B1036 Buhârî, İstiskâ, 27)

١٥٧٤- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ : مَتَى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "مَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟."

ÂHİRET
BEKÂ YURDUMUZ

١٥٧٥- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: "يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ."

١٥٧٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلاَثَةَ أَصْنَافٍ: صِنْفًا مُشَاةً وَصِنْفًا رُكْبَانًا وَصِنْفًا عَلَى وُجُوهِهِمْ."

١٥٧٧- عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "لاَ تَزُولُ قَدَمَا ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلاَهُ وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ."

١٥٧٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "الْكَوْثَرُ نَهْرٌ فِى الْجَنَّةِ حَافَّتَاهُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَجْرَاهُ عَلَى الدُّرِّ وَالْيَاقُوتِ تُرْبَتُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ وَمَاؤُهُ أَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ وَأَبْيَضُ مِنَ الثَّلْجِ."

1574. Enes b. Mâlik'in anlattığına göre, bir adam Hz. Peygamber'e (sav), "Kıyamet ne zaman kopacak yâ Resûlallah?" diye sordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber, *"Onun için ne hazırladın?"* buyurdu.

(B6171 Buhârî, Edeb, 96)

ÂHİRET
BEKÂ YURDUMUZ

1575. Câbir'in işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "Herkes öldüğü hâl üzere diriltilecektir."

(M7232 Müslim, Cennet, 83)

1576. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar kıyamet günü üç grup hâlinde; kimi yaya olarak, kimi binitli olarak, kimi de yüzüstü sürünerek mahşer yerinde toplanır."*

(T3142 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 17)

1577. İbn Mes'ûd'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde insanoğlu şu beş şeyden hesaba çekilmedikçe Rabbinin huzurundan bir yere kımıldayamaz: Ömrünü nerede ve nasıl geçirdiğinden, gençliğini nerede yıprattığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından, bildiği ile amel edip etmediğinden."*

(T2416 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 1)

1578. Abdullah b. Ömer'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kevser, iki kıyısı altından, yatağı inci ve yakuttan olan cennette bir nehirdir. Toprağı miskten hoş, suyu baldan tatlı ve kardan beyazdır."*

(T3361 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 108)

١٥٧٩- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ ...قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا الْجِسْرُ؟ قَالَ: "دَحْضٌ مَزِلَّةٌ فِيهِ خَطَاطِيفُ وَكَلاَلِيبُ وَحَسَكٌ تَكُونُ بِنَجْدٍ فِيهَا شُوَيْكَةٌ يُقَالُ لَهَا السَّعْدَانُ فَيَمُرُّ الْمُؤْمِنُونَ كَطَرَفِ الْعَيْنِ وَكَالْبَرْقِ وَكَالرِّيحِ وَكَالطَّيْرِ وَكَأَجَاوِيدِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ فَنَاجٍ مُسَلَّمٌ وَمَخْدُوشٌ مُرْسَلٌ وَمَكْدُوسٌ فِى نَارِ جَهَنَّمَ..."

ŞEFAAT
HZ. PEYGAMBER'İN DUASI

١٥٨٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاذَا رَدَّ إِلَيْكَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ فِي الشَّفَاعَةِ؟ قَالَ: لَقَدْ ظَنَنْتُ لَتَكُونَنَّ أَوَّلَ مَنْ سَأَلَنِي "لِمَّا" رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْعِلْمِ شَفَاعَتِي لِمَنْ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا يُصَدِّقُ قَلْبُهُ لِسَانَهُ وَلِسَانُهُ قَلْبَهُ.

١٥٨١- عَنْ أَبِى مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: "خُيِّرْتُ بَيْنَ الشَّفَاعَةِ وَبَيْنَ أَنْ يَدْخُلَ نِصْفُ أُمَّتِى الْجَنَّةَ. فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ. لأَنَّهَا أَعَمُّ وَأَكْفَى أَتُرَوْنَهَا لِلْمُتَّقِينَ؟ لاَ وَلَكِنَّهَا لِلْمُذْنِبِينَ الْخَطَّائِينَ الْمُتَلَوِّثِينَ."

1579. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, "Sırat köprüsü nedir yâ Resûlallah?" diye soruldu. Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Kaypak ve kaygan bir şeydir. Onda kancalar, çengeller ve Necid'de bulunan sa'dân denilen dikene benzer dikenler vardır. Müminler (sırattan) kimi göz kırpacak kadar az bir zamanda, kimi şimşek gibi, kimi rüzgâr, kimi kuş gibi, kimi de iyi cins yürük at ve deve gibi hızla geçecekler. Bazısı bakarsın sapasağlam kurtulmuş, diğeri tırmalanmış da salınıvermiş, kimi de cehennem ateşine yığılmış kalmış..."*

(M454 Müslim, Îmân, 302)

ŞEFAAT
HZ. PEYGAMBER'İN DUASI

1580. Ebû Hüreyre'nin anlattığına göre o, "Ey Allah'ın Resûlü! Yüce Rabbin sana şefaat konusunda nasıl bir hak bahşetti?" diye sormuş, Resûlullah (sav) şöyle cevap vermişti: "Senin ilme olan tutkunu bildiğim için bunu bana ilk soranın da sen olacağını tahmin etmiştim. Benim şefaatim, kalbi dilini, dili de kalbini tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına samimiyetle şehâdet eden kimse içindir."

(HM10724 İbn Hanbel, II, 518)

1581. Ebû Musa el-Eş'arî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Bana, şefaat etme ya da ümmetimin yarısının cennete girmesi hakkında tercih yapma fırsatı verildi; ben şefaat etmeyi seçtim. Çünkü o daha kapsamlı ve daha yeterlidir. Siz şefaatimin takva sahibi müminler için mi olacağını sanırsınız? Hayır. Aksine o, günahkârlar, çok hata işleyen ve kirlenenler içindir."*

(İM4311 İbn Mâce, Zühd, 37)

١٥٨٢- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ يَدْعُوهَا فَأُرِيدُ أَنْ أَخْتَبِئَ دَعْوَتِى شَفَاعَةً لأُمَّتِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ."

١٥٨٣- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ وَأَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الأَرْضُ وَأَوَّلُ شَافِعٍ وَأَوَّلُ مُشَفَّعٍ."

١٥٨٤- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِصَاحِبِهِ..."

CEHENNEME GİDEN YOLLAR
SÜFLİYAT ve BEHÎMÎ ARZULAR

١٥٨٥- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمُوجِبَتَانِ؟ قَالَ: "مَنْ مَاتَ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ."

١٥٨٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ وَلاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَحَدٌ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرِيَاءَ."

1582. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Her peygamberin niyaz ettiği bir duası vardır. Ben de duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat etmek için saklamak istiyorum."*

(M487 Müslim, Îmân, 334)

1583. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ben âdemoğlunun efendisi, kabri ilk açılacak olan, ilk şefaat edecek ve şefaati ilk kabul edilecek olanım."*

(D4673 Ebû Dâvûd, Sünnet, 13)

1584. Ebû Ümâme el-Bâhilî'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kur'an okuyun! Çünkü Kur'an, kıyamet gününde dostuna (okuyucusuna) şefaatçi olacaktır..."*

(HM22546 İbn Hanbel, V, 255; M1874 Müslim, Müsâfirîn, 252)

CEHENNEME GİDEN YOLLAR
SÜFLİYAT ve BEHÎMÎ ARZULAR

1585. Câbir (b. Abdullah) anlatıyor: "Bir adam Hz. Peygamber'e (sav) gelerek, 'Ey Allah'ın Resûlü! (Cennet ve cehennemi) gerektiren iki sebep nedir?' diye sordu. Allah Resûlü, *'Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölen kimse cennete girer; Allah'a bir şeyi ortak koşarak ölen de cehenneme girer.'* buyurdu."

(M269 Müslim, Îmân, 151)

1586. Abdullah (b. Mes'ûd) tarafından rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Kalbinde hardal tanesi kadar iman olan hiç kimse cehenneme girmez. Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan hiç kimse de cennete giremez."*

(M266 Müslim, Îmân, 148; T1998 Tirmizî, Birr, 61)

١٥٨٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ قَالَ: "تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ." وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ قَالَ: "الْفَمُ وَالْفَرْجُ."

١٥٨٨- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِى إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِى إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكُونَ صِدِّيقًا، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِى إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِى إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ، حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا."

١٥٨٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ، وَحُجِبَتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ."

CEHENNEM
YAKITI İNSAN VE TAŞ OLAN AZAP YERİ

١٥٩٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: انْخَسَفَتِ الشَّمْسُ، فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ: "أُرِيتُ النَّارَ، فَلَمْ أَرَ مَنْظَرًا كَالْيَوْمِ قَطُّ أَفْظَعَ."

1587. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Resûlullah'a (sav), 'İnsanların cennete girmelerine en fazla sebep olan şeyler nelerdir?' diye soruldu. Resûlullah, *'Allah'tan sakınmak (takva) ve güzel ahlâktır.'* buyurdu. 'İnsanların cehenneme girmelerine en çok sebep olan şeyler nelerdir?' diye soruldu. Resûlullah, *'Ağız/dil ve cinsel organdır.'* diye cevap verdi.

(T2004 Tirmizî, Birr, 62; İM4246 İbn Mâce, Zühd, 29)

1588. Abdullah (b. Mes'ûd) (ra) tarafından nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz, doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında 'doğru/sıddîk' olarak tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan (insanı) kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında 'yalancı/kezzâb' olarak tescillenir."*

(B6094 Buhârî, Edeb, 69)

1589. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cehennem, nefsin arzu ettiği şeylerle, cennet ise nefsin hoşlanmadığı şeylerle kuşatılmıştır."*

(B6487 Buhârî, Rikâk, 28; M7130 Müslim, Cennet, 1)

CEHENNEM
YAKITI İNSAN VE TAŞ OLAN AZAP YERİ

1590. Abdullah b. Abbâs şöyle demiştir: "Güneş tutuldu. Resûlullah (sav) namaz kıldırdı. Sonra, *'Bana cehennem gösterildi. Bugünkü kadar kötü ve dehşet verici bir manzarayı ömrümde görmedim!'* buyurdu."

(B431 Buhârî, Salât, 51)

١٥٩١- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ... قَالَ: "لَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الزَّقُّومِ قُطِرَتْ فِى دَارِ الدُّنْيَا لَأَفْسَدَتْ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا مَعَايِشَهُمْ فَكَيْفَ بِمَنْ يَكُونُ طَعَامُهُ."

١٥٩٢- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِىِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَنْتَعِلُ بِنَعْلَيْنِ مِنْ نَارٍ يَغْلِى دِمَاغُهُ مِنْ حَرَارَةِ نَعْلَيْهِ."

١٥٩٣- عَنْ عَدِىِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : "...اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ."

CENNETE GİDEN YOLLAR
SALİH AMELLER, YÜKSEK AHLÂKÎ ERDEMLER

١٥٩٤- عَنْ أَبِى سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "يَا أَبَا سَعِيدٍ مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ."

1591. İbn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"(Cehennemliklerin yiyeceği olan) zakkumun bir damlası dünyaya düşmüş olsaydı dünyadakilerin geçim kaynaklarını mahvederdi. Peki ya yiyeceği zakkum olan nasıl dayanacak!"*

(T2585 Tirmizî, Sıfatü cehennem, 4)

1592. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Muhakkak cehennemliklerin en hafif azap göreni ateşten iki ayakkabı giyecek, ayakkabılarının hararetinden beyni kaynayacak."*

(M514 Müslim, Îmân, 361)

1593. Adî b. Hâtim'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Yarım hurmayla bile olsa kendinizi ateşten koruyun. Bunu da bulamayan güzel bir sözle (kendisini ateşten korusun.)"*

(B6540 Buhârî, Rikâk, 49)

CENNETE GİDEN YOLLAR
SALİH AMELLER, YÜKSEK AHLÂKÎ ERDEMLER

1594. Ebû Saîd el-Hudrî'den nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Ey Ebû Saîd! Kim Rab olarak Allah'tan, din olarak İslâm'dan ve peygamber olarak Muhammed'den razı olursa ona cennet vacip olur."*

(M4879 Müslim, İmâre, 116)

١٥٩٥- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "لاَ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلاَ تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلاَمَ بَيْنَكُمْ."

١٥٩٦- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: "يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَقْوَامٌ أَفْئِدَتُهُمْ مِثْلُ أَفْئِدَةِ الطَّيْرِ."

١٥٩٧- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ : مَا أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: "التَّقْوَى وَحُسْنُ الْخُلُقِ."

١٥٩٨- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: "اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ، أَضْمَنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ، اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ."

CENNET
SONSUZ ESENLİK YURDU

١٥٩٩- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "قَالَ اللَّهُ أَعْدَدْتُ لِعِبَادِى الصَّالِحِينَ مَا لاَ عَيْنٌ رَأَتْ، وَلاَ أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلاَ خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ..."

1595. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"İman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size yaptığınızda aranızda sevgi oluşturacak bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yaygınlaştırın."*

(M194 Müslim, Îmân, 93)

1596. Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Cennete, kalpleri kuş kalbi gibi (saf ve hassas) olan insanlar girecektir."*

(M7162 Müslim, Cennet, 27)

1597. Ebû Hüreyre anlatıyor: "Peygamber'e (sav), 'İnsanların cennete girmesini en çok sağlayan şey nedir?' diye soruldu. O da, *"Takva (Allah'a karşı sorumluluk bilinci) ve güzel ahlâktır."* diye cevap verdi.

(İM4246 İbn Mâce, Zühd, 29)

1598. Ubâde b. Sâmit'ten nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Siz bana kendinizden altı şeyi garanti edin, ben de size cenneti garanti edeyim: Konuştuğunuzda doğru söyleyin. Söz verdiğiniz zaman onu yerine getirin. Size bir şey emanet edildiğinde onu sahibine verin. Namusunuzu koruyun. (Harama) bakmaktan sakının. Elinizi (kötü işlerden) çekin."*

(HM23137 İbn Hanbel, V, 323)

CENNET
SONSUZ ESENLİK YURDU

1599. Ebû Hüreyre'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah, 'Ben salih kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insanın hayal edemeyeceği birtakım nimetler hazırladım."

(B3244 Buhârî, Bed'ü'l-halk, 8)

١٦٠٠- عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ: هَذَا مَا حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ أَحَادِيثَ مِنْهَا وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : "إِنَّ أَدْنَى مَقْعَدِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ أَنْ يَقُولَ لَهُ: تَمَنَّ فَيَتَمَنَّى وَيَتَمَنَّى فَيَقُولُ لَهُ: هَلْ تَمَنَّيْتَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ. فَيَقُولُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مَا تَمَنَّيْتَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ."

١٦٠١- عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: "مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ نُودِيَ فِى الْجَنَّةِ: يَا عَبْدَ اللَّهِ! هَذَا خَيْرٌ. فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلاَةِ يُدْعَى مِنْ بَابِ الصَّلاَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ يُدْعَى مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ يُدْعَى مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرَّيَّانِ."

1600. Hemmâm b. Münebbih, "Bu, bize Ebû Hüreyre'nin Resûlullah'tan (sav) naklettiği hadislerdir." diyerek birtakım hadisler zikretti. Onlardan birisi de şu idi: Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: *"Şüphesiz ki sizden birinizin cennette en aşağı makamı ona Allah'ın, 'Dile (ne dilersen)!' buyurmasıdır. Kişi dileklerini söyleyince Allah kendisine, 'Diledin mi?' diye soracak, 'Evet.' cevabını verdiğinde ise, 'Dilediklerinin hepsi bir kat fazlasıyla senindir.' buyuracaktır."*

(M453 Müslim, Îmân, 301)

1601. Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim Yüce Allah yolunda malından çifter çifter harcamada bulunursa, cennette, 'Ey Allah'ın kulu, işte hayır budur!' diye seslenilir. Namaz kılanlardan olan kimse namaz kapısından çağrılır. Cihad edenlerden olan kimse, cihad kapısından çağrılır. Sadaka verenlerden olan kimse, sadaka kapısından çağrılır. Oruç tutanlardan olan kimse ise Reyyân kapısından çağrılır."

(N2240 Nesâî, Sıyâm, 43)